

AVENSA

**STUDIU DE POTENȚIAL PRIVIND
DEZVOLTAREA LA NIVELUL
MUNICIPIILOR TIMIȘOARA ȘI ARAD**

Cuprins

INTRODUCERE	3
ARGUMENT	3
<u>CAPITOLUL I. CARACTERIZAREA GENERALĂ A MUNICIPIILOR TIMIȘOARA ȘI ARAD ȘI A LOCALITĂȚILOR LIMITROFE</u>	8
1.1. DATE GENERALE	8
1.2. AUDITUL TERITORIAL	13
1.3. AUDITUL ADMINISTRATIV (ATRIBUȚII, ORGANIGRAMĂ, SERVICII)	267
ANEXE: LISTA PROIECTELOR CONTRACTATE – POR, POS CCE	278
<u>CAPITOLUL II. ANALIZA SWOT</u>	284
<u>CAPITOLUL III. STRATEGIA DE DEZVOLTARE A SISTEMULUI URBAN (CONURBATIEI) TIMIȘOARA-ARAD</u>	302
3.1. CONTEXTUL STRATEGIC EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL	302
3.2. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE (ORIZONT 2020):	324
3.3. OBIECTIVE, PRIORITĂȚI, MĂSURI:	326
<u>CAPITOLUL IV. PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITARE AL SISTEMULUI URBAN TIMIȘOARA-ARAD</u>	333
<u>CAPITOLUL V. PLANUL DE ACȚIUNE</u>	335
<u>CAPITOLUL VI. INDICATORI DE MONITORIZARE</u>	338
<u>CAPITOLUL VII. PERSPECTIVELE DE EXTINDERE ALE SISTEMULUI URBAN (CONURBATIEI) TIMIȘOARA-ARAD</u>	341
ANEXA: LISTA INDICATIVA A PROPUNERILOR DE PROIECTE	346

Introducere

Argument

Din punct de vedere al literaturii de specialitate, arealul urban Timișoara-Arad prezintă caracteristicile unei conurbații, care este definită astfel:

Conurbația reprezintă un ansamblu de orașe care se dezvoltă independent, sunt aproape între ele și au de rezolvat probleme comune (transportul, dezvoltarea economică, dezvoltarea infrastructurii energetice și de utilități, amenajarea și protecția mediului înconjurător, etc.).

Pentru a exista o conurbație trebuie îndeplinite două condiții:

- ca geneză, aceasta rezultă prin juxtapunerea a două sau mai multe orașe care, până la un moment dat, s-au dezvoltat independent, ele rămânând distincte chiar dacă sunt înglobate într-un ansamblu;
- trebuie să existe o anumită densitate a orașelor și a populației, precum și un număr mare de locuitori. Orașele mici, chiar dacă sunt vecine, nu pot constitui o conurbație, deoarece ele nu au de rezolvat probleme comune.

Cele mai des citate în studiile de specialitate sunt conurbațiile formate din orașele dublete (St. Paul - Mineapolis în S.U.A., de o parte și de alta a fluviului Mississippi, Reggio – Messina în Italia de sud, Ludwigshafen și Mannheim în Germania, Midlanton în Marea Britanie, Randstad în Olanda, France-Vaud-Geneva, în Elveția și Franța, etc.).

Demersuri de înființare a unor conurbații, mai mult sau mai puțin avansate, există și în România (de ex. Conurbația CORVINA în Județul Hunedoara, în jurul Municipiilor Deva și Hunedoara, sau cea din zona Brăila-Galați).

Pro și contra dezvoltării sistemului urban (conurbației) Timișoara-Arad

Studiul bunelor practici de la nivel european și mondial în formarea aglomerărilor urbane, au indicat existența unor beneficii evidente de ordin strategic, administrativ, economic, social, ecologic, etc., care sunt valabile și pentru sistemul urban Timișoara-Arad, dintre care am putea enumera:

1) ”Efectul de piață” – prin promovarea și perceperea sa ca o aglomerare unitară, zona Timișoara-Arad ar deveni cel de-al doilea areal urban ca mărime din România, după București-Ilfov, cu o populație propriu-zisă de peste 500.000 de locuitori și un areal de influență de aproximativ 2 milioane de locuitori. Implicit, această aglomerare ar fi percepută de investitorii existenți și potențiali ca cea

de-a doua cea mai mare piață de desfacere din țară, ceea ce ar atrage creșterea investițiilor în domenii precum comerțul și serviciile. Chiar dacă această percepție strategică s-a format deja, în mod natural, pentru unii dintre investitorii care au decis să se amplaseze în zonă, lipsa unui mesaj public coerent din partea autorităților locale și a unor măsuri active care să o susțină îi minimizează efectele benefice.

2) "Economii de aglomerare" – în contextul crizei economice globale și a presiunii tot mai mari asupra bugetelor locale, autoritățile locale se văd nevoite, în întreaga lume, să facă o prioritizare și o mai judicioasă alocare a resurselor publice pentru investiții cu impact ridicat asupra bunăstării cetățenilor. Prin urmare, nu toate nevoile unei comunități locale pot fi satisfăcute corespunzător. În acest context, existența unei abordări integrate la nivelul sistemului urban (conurbației) Timișoara-Arad vine să suplinească acest neajuns, prin punerea laolaltă a resurselor bugetare ale comunităților componente, în principal a celor două municipii, dar și prin realizarea unor investiții complementare, care să deservească toți cetățenii din zonă. Un exemplu în acest sens, poate fi creșterea capacității Aeroportului Internațional din Arad la un milion de pasageri, care ar fi o investiție greu de suportat pentru bugetul comunității arădene și ineficientă economic, prin prisma numărului mic de zboruri operate și de pasageri tranzitați, în condițiile în care Aeroportul Internațional din Timișoara, aflat la mai puțin de 50 km distanță, a depășit acest prag și este al doilea ca mărime din țară. În acest context, abordarea optimă ar fi modernizarea Aeroportului Internațional din Timișoara facilitarea accesului populației din zona Arad la acesta, de exemplu printr-un tren metropolitan rapid, care ar îndeplini mai multe funcții complementare (de exemplu navetismul forței de muncă, al elevilor sau al studenților).

3) Complementaritate funcțională – în pofida faptului că trebuie să facă față unor provocări similare (de ex. deficitul de forță de muncă calificată, îmbătrânirea populației, congestionarea traficului, nevoia de regenerarea urbană, creșterea riscului de excluziune socială, etc.), Municipiile Timișoara și Arad se află în stagii diferite de dezvoltare economică, decalaj care continuă să se adâncească. Prin funcția sa de centru universitar și științific, care atrage și concentrează forța de muncă înalt calificată, Timișoara va migra treptat către un profil economic terțiar și cuaternar, dominat de sectoare înalt competitive, cu valoare adăugată ridicată și un nivel ridicat de salarizare (IT&C, industrii creative, servicii financiare, cercetare-dezvoltare, servicii medicale, etc.), fiind de așteptat ca funcția industrială a orașului să se restrângă continuu, sub presiunea cerințelor salariale tot mai mari, a exigențelor urbanistice și de mediu, a deficitului de forță de muncă cu studii medii. Pe de altă parte, în pofida unei bune dinamici a sectorului serviciilor, economia Aradului va continua să fie dominată de sectorul industrial, pentru care are o tradiție îndelungată, dispune de personal calificat, de disponibilitatea unor locații mai atractive pentru amplasarea unor unități de producție de mari dimensiuni, etc. În aceste context, Aradul ar putea prelua o parte din funcțiunile industriale ale Timișoarei, astfel încât, per ansamblu, sistemul urban să continue să fie competitiv pentru toate tipurile de activități. Integrarea acestor funcțiuni se va face inclusiv prin îmbunătățirea mobilității forței de muncă și a fluxurilor materiale.

O altă funcțiune complementară care ar putea fi dezvoltată este cea turistică. În contextul candidaturii Municipiului Timișoara la statutul de capitală culturală europeană în anul 2020, o asociere cu Municipiul Arad și localitățile învecinate pentru atingerea acestui deziderat ar crea avantaje competitive zonei în raport cu contracandidații (de ex. Cluj-Napoca). La elementele de patrimoniu construit, oferta amplă de evenimente culturale și infrastructura diversificată de cazare din Timișoara, s-ar adăuga oferta Aradului în domeniul turismului cultural (Cetatea Aradului, centrul istoric, etc.), turismul de sănătate și recreere (de ex. Ștrandul "Neptun"), ecoturismului (Lunca Mureșului), agroturismului sau vizitarea podgoriilor din zonă.

În domeniul învățământului superior, oferta educațională a celor două centre universitare ar putea fi, de asemenea, complementară, în sensul adaptării acesteia la profilul economic al orașului. Acest demers ar putea fi susținut și monitorizat de o asociație a universităților din cele două orașe. De exemplu, în Timișoara ar putea fi dezvoltată cu prioritate oferta educațională în domeniul IT&C, care a devenit cel mai activ angajator pe piața locală a forței de muncă, sau cel medical, iar în Arad specializări specifice sectorului de automotive, inclusiv în sfera învățământului tehnic și profesional sau a formării profesionale continue.

În domeniul serviciilor medicale, rețeaua de unități medicale din sistemul urban ar fi eficientizată prin integrarea lor funcțională. Astfel, în Municipiul Arad s-ar investi cu prioritate în modernizarea ambulatoriilor și a unui spital județean, care rezolve cazurile de dificultate scăzută și medie, pentru a scădea presiunea asupra spitalelor din municipiul învecinat, iar în Timișoara investițiile ar fi concentrate într-o unitate medicală de elită, înalt specializată – Spitalul Regional de Urgență, care ar urma să preia doar cazurile foarte complicate, care necesită servicii complexe.

4) Întărirea capacității de negociere și lobby la nivel național și european - printr-un consens asupra priorităților comune de dezvoltare și punerea laolaltă a resurselor localităților componente, cu precădere ale celor două municipii, forța lor de lobby și de negociere pentru atingerea acestor deziderate în raport cu autoritățile de la niveluri teritoriale superioare (național sau european) ar spori considerabil. Fiecare comunitate are resurse importante de informații, face parte din diferite rețele naționale sau internaționale, are lideri politici, lideri de opinie, care își pot uni eforturile pentru a promova aceste inițiative prioritare (de ex. construcția unui spital regional de urgență). De asemenea, în cazul în care conducătorii administrațiilor locale ar reprezenta formațiuni politice diferite, astfel ar putea fi evitat impactul negativ al diferitelor cicluri politice asupra proiectelor comune de investiții cu finanțare guvernamentală.

La nivel european, se află în curs de conturare o rețea a metropolelor secundare din Uniunea Europeană (Barcelona, Lyon, Munchen, Milano, etc.), care se adăuga rețelei METREX de zone metropolitane, care pot deveni vectori de putere la nivelul forurilor comunitare. Prin asociere, zona Timișoara-Arad ar putea deveni o aglomerare urbană suficient de puternică încât să adere la astfel de rețele, pentru a-și reprezenta corespunzător interesele și prioritățile de dezvoltare comune la nivelul Uniunii Europene.

5) Schimbul de informații, know-how și bune practici în domeniul guvernăței locale – fiecare administrație locală dispune de o experiență bogată în domeniul guvernăței locale, care cuprinde bune sau rele practici (de ex. în accesarea fondurilor europene, planificarea strategică și bugetară, adaptarea la modificările legislative, rezolvarea unor probleme ale comunității, etc.). O dată cu funcționalizarea conurbației Timișoara-Arad, împărtășirea acestora s-ar face în mod continuu și într-un cadru organizat, cu efecte benefice asupra procesului de formulare a politicilor publice. Acest transfer de informații și cunoștințe este cu atât mai necesar cu cât toate administrațiile locale se confruntă în prezent cu un deficit cronic de specialiști și de migrarea acestora către sectorul privat, ceea ce îngreunează actul de administrație. În plus, administrațiile rurale ar avea cel mai mult de câștigat de pe urma acestui proces, acestea având o capacitate administrativă foarte redusă în prezent.

6) Creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene și a impactului acestora – perioada de programare 2014-2020 aduce în prim plan o nouă abordare în ceea ce privește instrumentele financiare puse la dispoziția autorităților locale. Astfel, alocări financiare semnificative vor fi direcționate către așa-numitele Investiții Teritoriale Integrate (ITI). Acestea presupun existența unei strategii de dezvoltare teritorială integrată aferentă unui teritoriu desemnat, a unui set de acțiuni care pot fi puse în aplicare pentru atingerea obiectivelor stabilite prin strategia de dezvoltare teritorială integrată și a unor mecanisme de guvernăță pentru gestionarea investițiilor teritoriale integrate. Practic, ITI sunt subprograme care cuprind măsuri integrate multi-dimensionale și care pot fi finanțate din mai multe axe prioritare ale unuia sau mai multor programe operaționale. Propunerea Comisiei Europene este ca minim 5% din alocările F.E.D.R. de la nivel național să fie alocate exclusiv acestor entități. Printre teritoriile la care se pretează astfel de ITI se află ”sistemele urbane formate din mai multe orașe apropiate”, ceea ce este și cazul zonei Timișoara-Arad. Prin urmare, funcționalizarea sistemului urban Timișoara-Arad va permite accesul comunităților componente la resurse nerambursabile suplimentare.

De asemenea, o abordare integrată a priorităților de dezvoltare din întregul sistem urban Timișoara-Arad va potența impactul finanțărilor nerambursabile deja disponibile, prin evitarea suprapunerilor, dar și prin beneficiile aduse orașelor de investițiile finanțate din fondurile alocate exclusiv mediului rural (de ex. construcția unui centru de marketing a produselor agroalimentare într-o comună învecinată, finanțat din Programul Național de Dezvoltare Rurală).

Pe de altă parte, constituirea unui sistem urban integrat (a unei conurbații) implică și o serie de provocări, care pot fi nuanțate în cazul specific al zonei Timișoara-Arad:

1) Dezechilibrul de forțe – pe de o parte între cele două municipii, iar de pe altă parte între cele două municipii și comune, respectiv orașele mici, între acestea existând diferențe mari în termeni de populație, dezvoltare economică, resurse bugetare, etc. În plus, experiența formării polilor de creștere în România, în urmă cu 3-4 ani, indică faptul că, adesea, comunele din zonele metropolitane au

beneficiat de un procent foarte redus din alocările financiare nerambursabile aferente acestor poli, ca urmare a implementării Planurilor Integrate de Dezvoltare Urbană, ceea ce a creat un nivel ridicat de neîncredere în beneficiile acestor asocieri. Acest neajuns poate fi depășit doar prin crearea unor structuri transparente de guvernare a aglomerărilor urbane create și printr-un proces participativ de planificare strategică, în care proiectele prioritare să fie selectate pe baza unor criterii obiective (de ex. numărul de locuitori deserviți, gradul de maturitate al proiectului, existența unei surse de finanțare, numărul de locuri de muncă create, etc.), dinaintea convenite. De asemenea, structura de guvernare politică (formată din conducătorii administrațiilor publice locale, eventual și județene), trebuie acompaniată de structuri tehnice, executive, formate din specialiști, care să se ocupe de identificarea, pregătirea și implementarea proiectelor de investiții comune. Un exemplu în acest sens poate fi arhitectura organizațională pe baza căreia funcționează Zona Metropolitană Oradea.

2) Opoziția inițială a opiniei publice – în contextul limitării resurselor bugetare ale comunităților locale, cetățenii sunt tot mai atenți la modul în care bugetele locale sunt cheltuite și pun o presiune tot mai mare pe rezolvarea unor probleme punctuale ale acestora (de ex. repararea străzii pe care locuiesc sau extinderea rețelei de canalizare), astfel încât alocarea unor resurse financiare, umane sau informaționale locale pentru dezvoltarea comunităților învecinate este probabil să conducă la o reacție de respingere din partea acestora. De asemenea, lipsa unei culturi asociative va face ca și alți lideri de opinie, inclusiv presa, să fie reticenți la inițiativa de a dezvolta proiecte pe un teritoriu mai larg decât cel al comunității în care trăiesc. Cu toate acestea, autoritățile publice locale trebuie să fie, încă de la început, foarte transparente cu privire la această inițiativă, la resursele implicate și să explice tuturor actorilor interesați care sunt beneficiile pe care o abordare integrată teritorial le aduce pentru membrii comunității.

3) Limitarea autonomiei locale – experiența altor aglomerări urbane din Europa a indicat faptul că, în primă fază, pe fondul lipsei de încredere reciprocă și a unei practici asociative, conducătorii administrațiilor locale au percepția că, prin planificarea integrată a dezvoltării, care presupune adesea și un proces de negociere, își pierd o parte din autonomia de a decide către ce să direcționeze resursele locale, ceea ce le-ar putea aduce inclusiv un deficit de imagine și de popularitate în rândul cetățenilor. Cu toate acestea, trebuie menționat că, asemenea raporturilor între Uniunea Europeană și Statele Membre, fiecare localitate componentă își păstrează independența și autonomia în ceea ce privește guvernarea locală. Planificarea integrată la nivelul sistemului urban creat vizează eficientizarea și corelarea investițiilor, precum și dezvoltarea unui proiecte strategice comune, pentru care, în general, vor fi atrase fonduri suplimentare celor existente la nivel local.

În concluzie, beneficiile creării Sistemului Urban Timișoara-Arad sunt net superioare potențialelor pierderi, care țin mai degrabă de planul psihologic și de o percepție eronată a conceptului de asociere.

Capitolul I. Caracterizarea generală a Municipiilor Timișoara și Arad și a localităților limitrofe

1.1. Date generale

Din punct de vedere administrativ-teritorial, arealul analizat cuprinde două centre urbane (Municipiile Timișoara și Arad) și arealul lor de influență, care a fost delimitat pe baza unei consultări cu autoritățile publice locale și a unor indicatori statistici obiectivi (dinamica populației și a stocului de locuințe). Acest areal de influență cuprinde un număr de 32 de unități administrativ-teritoriale, cu statut de oraș (Curtici și Pecica) și de comună: Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sânmihaiu Român, Șag (în jurul Municipiului Timișoara), respectiv Livada, Vladimirescu, Fântânele, Felnac, Covăsânț, Ghioroc, Șiria, Vinga, Păuliș, Șofronea, Zimand, Zădăreni, Frumușeni și Șagu (în jurul Municipiului Arad).

Suprafața totală a acestui areal este de 263.547 ha, ceea ce reprezintă 16% din suprafața totală a județelor Arad și Timiș, respectiv 8,2% din cea a Regiunii Vest. Pe de altă parte, acestea reuneau, la 1 ianuarie 2012, o populație stabilă de 621.514 de locuitori, ceea ce reprezintă 54,8% din populația totală a județelor Arad și Timiș, respectiv 32,6% din populația regiunii. Densitatea populației în arealul studiat este de 236 loc/km², de peste 3 ori mai mare decât valoarea medie de la nivel regional și județean, ceea ce indică o concentrare semnificativă a populației în această zonă.

Tabelul nr. 1 – Suprafața administrativă totală a localităților din arealul urban Timișoara-Arad

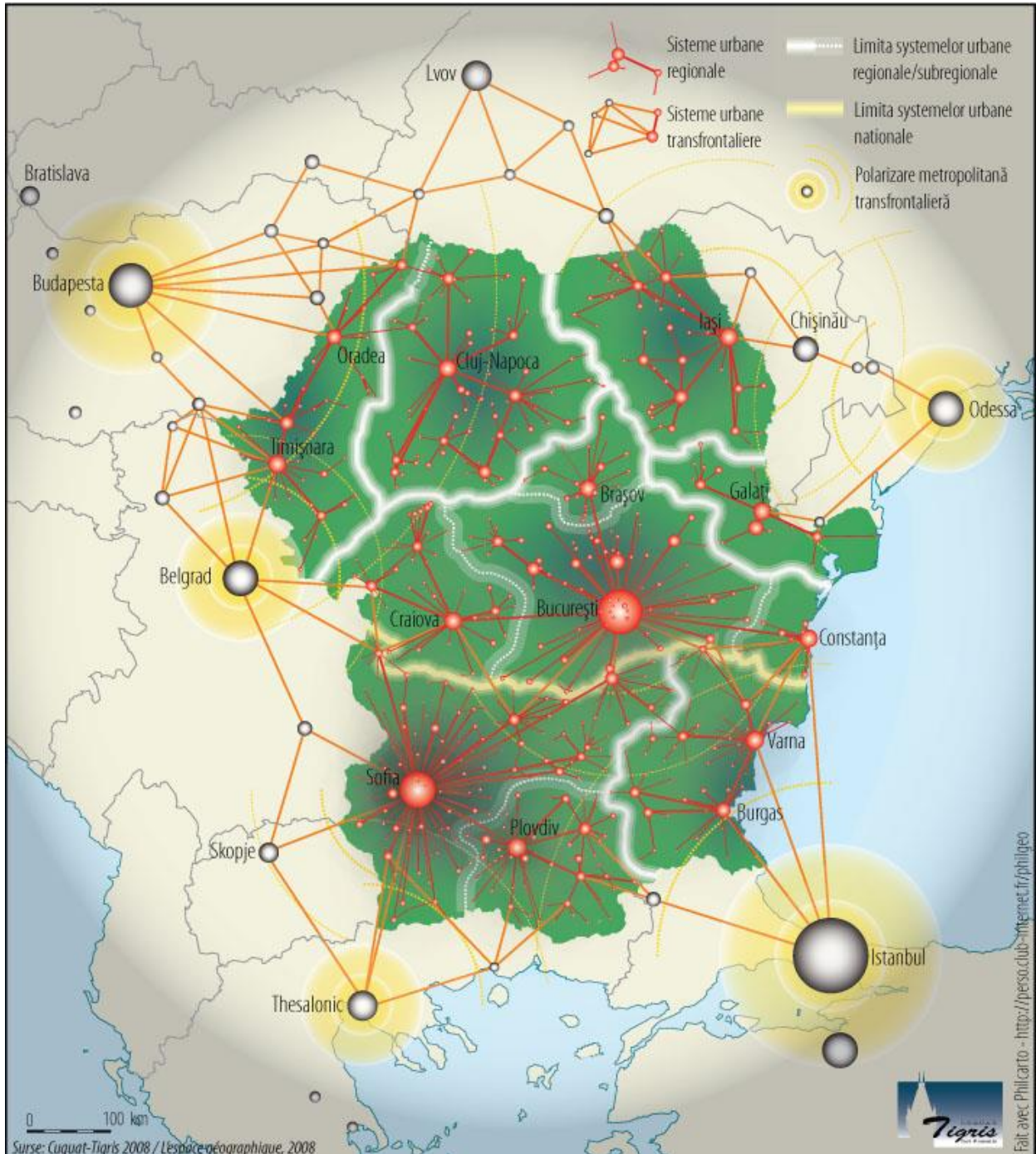
Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Suprafața administrativă (ha)	Populația stabilă la 1 ianuarie 2012 (estimare INS)	Densitatea populației (loc/km ²)
1.	Municipiul TIMIȘOARA	12927	306466	2370,7
2.	Comuna BECICHERECU MIC	4665	2834	60,8
3.	Comuna BUCOVĂȚ	3252	1530	47,0
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	5393	2890	53,6
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	1899	5555	292,5
6.	Comuna GHIRODA	3413	5802	170,0
7.	Comuna GIARMATA	7151	6456	90,3
8.	Comuna GIROC	5277	7484	141,8

9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	6887	5423	78,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	14563	4337	29,8
11.	Comuna PIȘCHIA	12361	2958	23,9
12.	Comuna REMETEA MARE	7289	2174	29,8
13.	Comuna SĂCĂLAZ	11949	7651	64,0
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	7526	6065	80,6
15.	Comuna ȘAG	3402	2976	87,5
16.	Municipiul ARAD	23406	163957	700,5
17.	Orașul CURTICI	7265	8147	112,1
18.	Orașul PECICA	23717	13924	58,7
19.	Comuna COVĂȘANȚ	3754	2603	69,3
20.	Comuna FÂNTÂNELE	4184	3498	83,6
21.	Comuna FELNAC	4960	3123	63,0
22.	Comuna FRUMUȘENI	4315	2737	63,4
23.	Comuna GHIOROC	4890	4196	85,8
24.	Comuna LIVADA	2013	3093	153,7
25.	Comuna PĂULIȘ	12806	4340	33,9
26.	Comuna ȘAGU	10266	3981	38,8
27.	Comuna ȘIRIA	13673	8657	63,3
28.	Comuna ȘOFRONEA	3490	2811	80,5
29.	Comuna VINGA	14680	6500	44,3
30.	Comuna VLADIMIRESCU	12230	11900	97,3
31.	Comuna ZĂDĂRENI	2514	2628	104,5
32.	Comuna ZIMANDU NOU	7430	4818	64,8
TOTAL		263547	621514	236,0
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		1645074	1133813	68,9
REGIUNEA VEST		32028000	1907653	59,6

Sursa: Institutul Național de Statistică. Baza de date TEMPO Online. 2012

După cum indică harta de mai jos, arealul Arad-Timișoara joacă un rol esențial (hub regional) în sistemul urban al Europei Centrale și de Est, dar și în zona balcanică, fiind cele mai importante centre urbane în triunghiul format de capitalele europene Budapesta, Belgrad și București, cu care se află într-o competiție asimetrică, dat fiind faptul că toți acești poli urbani au peste 1,5 milioane de locuitori.

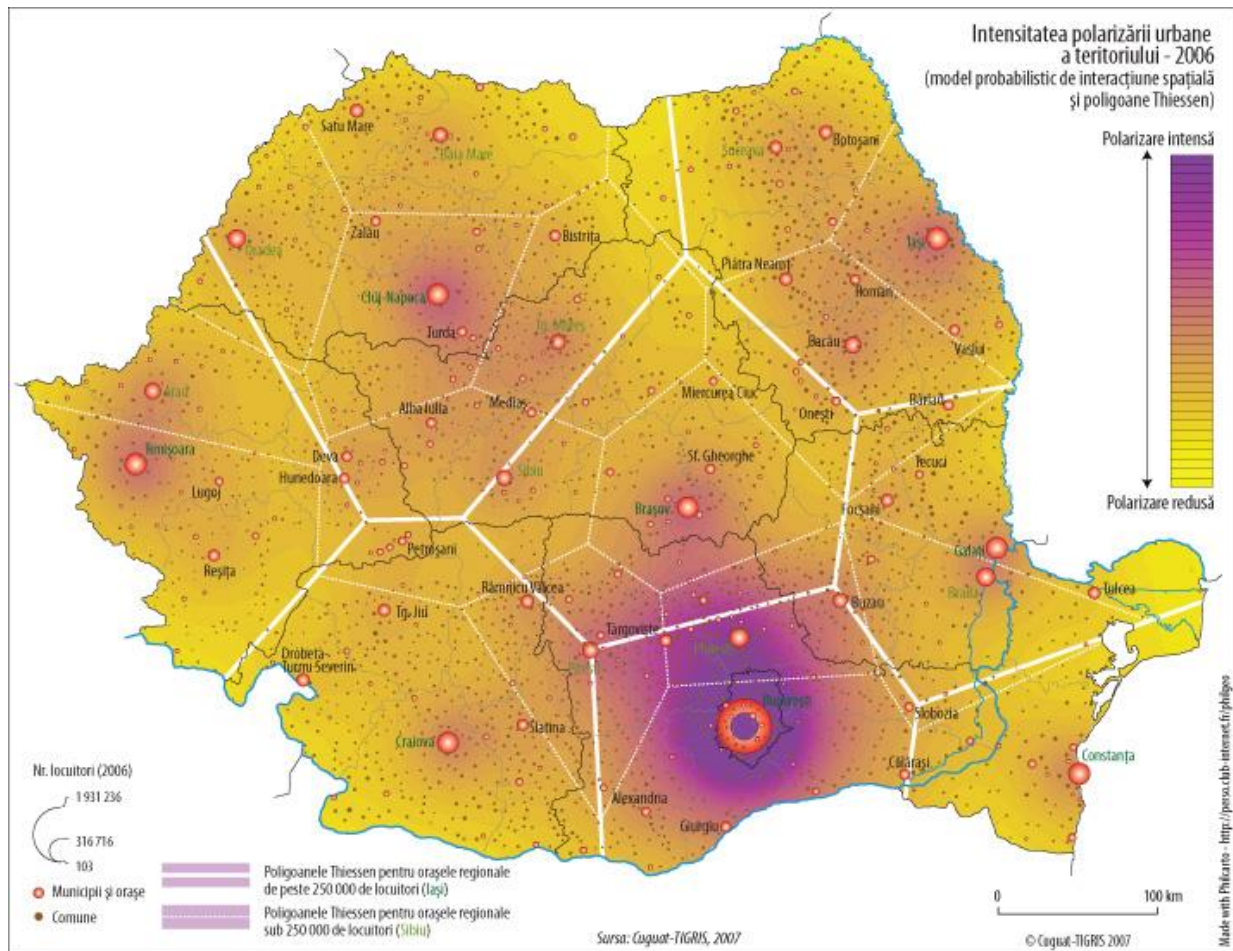
Sursa: CUGUAT-TIGRIS 2008

În conformitate cu Planul de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV-a ”Rețeaua de așezări”, Timișoara este încadrat ca municipiu de importanță națională, cu influență potențială la nivel european, iar Aradul – municipiu de importanță interjudețeană.

În context național, cei doi poli urbani – Timișoara și Arad – polarizează un teritoriu mult mai vast decât cel care face obiectul prezentului studiu, care cuprinde peste 80% din suprafața regiunii Vest, dar și o parte din regiunile de dezvoltare învecinate (de ex. Bihor sau Mehedinți). La acest nivel, principalii poli urbani cu care se află în competiție sunt Cluj-Napoca (în Regiunea Nord-Vest), respectiv Craiova (în Regiunea Sud-Vest), cu o populație similară, dar cu o capacitate de polarizare semnificativ mai redusă (mai ales în cazul Craiovei).

În acest context, în baza H.G. 998/2008, Municipiul Timișoara a primit statutul de pol național de creștere (alături de Municipiile București, Ploiești, Craiova, Brașov, Iași, Constanța și Cluj-Napoca), iar Municipiul Arad pe cel de pol de dezvoltare urbană, alături de alte 12 orașe de dimensiune similară. Urmare a obținerii acestui statut, cele două municipii și comunele din Zona Metropolitană Timișoara au beneficiat de finanțări nerambursabile de peste 85 de milioane de Euro (70,49 mil. Euro – Timișoara și 14,09 mil. Euro Arad), doar în perioada de programare 2007-2013, pentru realizarea de investiții în domeniul infrastructurii urbane și de transport, a celei economice și sociale. În acest sens, au fost elaborate planuri integrate de dezvoltare urbană pentru cei doi poli urbani, care stabilesc prioritățile și măsurile prioritare de dezvoltare a acestora.

Figura nr. 2 – Intensitatea polarizării urbane în România

Sursa: CUGUAT – TIGRIS. 2007

Capacitatea de polarizare a arealului Timișoara-Arad este determinată de nivelul ridicat de dezvoltare economică (locul II la nivel național după București-Ilfov, după indicatorul PIB/locuitor), de existența unor centre universitare de prestigiu, caracterul cosmopolit, dar și de deficitul cronic de forță de muncă din zonă, influențat de modelul demografic specific regiunii, bazat pe o rată foarte scăzută de natalitate.

În ultimul deceniu, în arealul de influență delimitat de studiu s-a produs un amplu fenomen de suburbanizare, caracterizat prin apariția de noi zone rezidențiale, industriale și de servicii în comunele învecinate, care au devenit așa-numite ”cartiere-dormitor”. Dezvoltarea acestor zone nu a fost însă însoțită de o extindere corespunzătoare a infrastructurii (de transport, edilitar-gospodărești, etc.) și creează probleme însemnate de management a traficului urban, în condițiile în care rata navetismului către cele două orașe este foarte ridicată.

1.2. Auditul teritorial

1.2.1. Demografia

La 1 ianuarie 2012, populația stabilă a arealului era estimată de Institutul Național de Statistică la 621.514 de locuitori. Aceste cifre vor fi însă revizuite de instituție o dată cu publicarea, în semestrul II 2013, a rezultatelor finale ale Recensământului General al Populației și Locuințelor 2011. Rezultatele preliminare ale acestui recensământ indică o populație stabilă de 593.791 de locuitori la nivelul arealului, în scădere cu 4,7% față de recensământul anterior, din anul 2002. Prin urmare, se observă o supraestimare a populației în statisticile curente, mai ales din cauza imposibilității de a cuantifica în timp real numărul persoanelor care se află în străinătate.

Tabelul nr. 2 - Evoluția populației stabile, pe localități, în perioada 2002-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Populația stabilă la RGPL 2002	Populația stabilă la RGPL 2011	Dinamica populației (% 2011 / 2002)
1.	Municipiul TIMIȘOARA	317651	304467	95,8
2.	Comuna BECICHERECU MIC	2417	2651	109,7
3.	Comuna BUCOVĂȚ	1410	1511	107,2
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	2395	3048	127,3
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	2672	7241	271,0
6.	Comuna GHIRODA	4909	5968	121,6
7.	Comuna GIARMATA	5414	6009	111,0
8.	Comuna GIROC	4295	8125	189,2
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	4313	5810	134,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	4085	3994	97,8
11.	Comuna PIȘCHIA	3006	2958	98,4
12.	Comuna REMETEA MARE	2111	2168	102,7
13.	Comuna SĂCĂLAZ	6242	6731	107,8
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	4389	5695	129,8
15.	Comuna ȘAG	2759	2923	105,9
16.	Municipiul ARAD	172827	147922	85,6
17.	Orașul CURTICI	8044	6849	85,1

18.	Orașul PECICA	13024	11885	91,3
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	2659	2463	92,6
20.	Comuna FĂNTÂNELE	3189	2950	92,5
21.	Comuna FELNAC	3078	2838	92,2
22.	Comuna FRUMUȘENI	2690	2484	92,3
23.	Comuna GHIOROC	4065	3667	90,2
24.	Comuna LIVADA	2892	2831	97,9
25.	Comuna PĂULIȘ	4148	4008	96,6
26.	Comuna ȘAGU	3862	3671	95,1
27.	Comuna ȘIRIA	8140	7613	93,5
28.	Comuna ȘOFRONEA	2566	2523	98,3
29.	Comuna VINGA	6388	5828	91,2
30.	Comuna VLADIMIRESCU	10649	10076	94,6
31.	Comuna ZĂDĂRENI	2323	2408	103,7
32.	Comuna ZIMANDU NOU	4489	4476	99,7
TOTAL		623101	593791	95,3
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		1139717	1059616	93,0
REGIUNEA VEST		1958648	1730146	88,3

Sursa: INS. Rezultatele finale ale RGPL 2002 și rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

De remarcat este faptul că scăderea populației din arealul studiat, în perioada analizată, a fost de doar 4,7%, mult sub media județeană (-7%) și regională (-11,7%), evoluție influențată de soldul pozitiv al migrației interne din jurul celor două centre urbane, dar și de intensitatea mai redusă a migrației externe.

Cu toate acestea, evoluția populației a fost diferită de la o localitate la alta. Cea mai mare creștere a populației, în perioada 2002-2011, s-a înregistrat în localitățile rurale din imediata proximitate a Municipiului Timișoara: Dumbrăvița (+171%), Giroc (+89,2%), Moșnița Nouă (+39,7%), Sânmihaiu Român (+29,8%), Dudeștii Noi (+27,3%), Ghiroda (+21,6%), Giarmata (+11%), etc., care au beneficiat de un amplu fenomen de suburbanizare, care continuă și în prezent. La polul opus, scăderi mai importante ale populației s-au produs în Municipiul Arad (-14,4%), în orașul Curtici (-14,9%) și în unele localități rurale din proximitate acestuia: Ghioroc (-9,8%), Vinga (-8,8%), Felnac (-7,8%), Frumușeni (-7,7%), Fântânele (-7,5%), Covăsânț (-7,4%).

De asemenea, Municipiul Timișoara a înregistrat, de asemenea, o scădere a populației de 4,2%, mai ales pe fondul migrației unei părți importante din locuitorii centrului urban către comunele învecinate. În zona Arad, scăderea populației a fost mai degrabă influențată negativ de migrația externă a populației.

Tabelul nr. 3 – Populația populației pe sexe și localități, la RGPL 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Populația de sex masculin	% din populația totală	Populația de sex feminin	% din populația totală
1.	Municipiul TIMIȘOARA	143494	47,1	160973	52,9
2.	Comuna BECICHERECU MIC	1320	49,8	1331	50,2
3.	Comuna BUCOVĂȚ	744	49,2	767	50,8
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	1510	49,5	1538	50,5
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	3493	48,2	3748	51,8
6.	Comuna GHIRODA	2886	48,4	3082	51,6
7.	Comuna GIARMATA	3008	50,1	3001	49,9
8.	Comuna GIROC	3931	48,4	4194	51,6
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	2838	48,8	2972	51,2
10.	Comuna ORȚIȘOARA	1937	48,5	2057	51,5
11.	Comuna PIȘCHIA	1462	49,4	1496	50,6
12.	Comuna REMETEA MARE	1051	48,5	1117	51,5
13.	Comuna SĂCĂLAZ	3311	49,2	3420	50,8
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	2768	48,6	2927	51,4
15.	Comuna ȘAG	1416	48,4	1507	51,6
16.	Municipiul ARAD	69861	47,2	78061	52,8
17.	Orașul CURTICI	3300	48,2	3549	51,8
18.	Orașul PECICA	5769	48,5	6116	51,5
19.	Comuna COVĂȘANȚ	1216	49,4	1247	50,6
20.	Comuna FÂNTÂNELE	1496	50,7	1454	49,3
21.	Comuna FELNAC	1405	49,5	1433	50,5
22.	Comuna FRUMUȘENI	1244	50,1	1240	49,9
23.	Comuna GHIOROC	1736	47,3	1931	52,7
24.	Comuna LIVADA	1379	48,7	1452	51,3
25.	Comuna PĂULIȘ	1960	48,9	2048	51,1
26.	Comuna ȘAGU	1805	49,2	1866	50,8
27.	Comuna ȘIRIA	3767	49,5	3846	50,5

28.	Comuna ȘOFRONEA	1249	49,5	1274	50,5
29.	Comuna VINGA	2827	48,5	3001	51,5
30.	Comuna VLADIMIRESCU	4894	48,6	5182	51,4
31.	Comuna ZĂDĂRENI	1199	49,8	1209	50,2
32.	Comuna ZIMANDU NOU	2186	48,8	2290	51,2
TOTAL		282462	47,6	311329	52,4
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		510455	48,2	549161	51,8
REGIUNEA VEST		836974	48,4	893172	51,6

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

La Recensământul din anul 2011, 52,4% din populația arealului studiat era de sex feminin, în timp ce 47,6% erau bărbați, ecartul dintre cele două sexe fiind de circa 29.000 de persoane (4,8%). Indicele de feminizare al populației este semnificativ mai ridicat în arealul urban studiat, în comparație cu media județeană și regională. Acest fenomen poate fi explicat prin supramortalitatea masculină și printr-un sold mai ridicat al migrației interne al populației de sex feminin.

Cel mai ridicat procent al populației de sex feminin se înregistrează în cei doi poli urbani (52,8% în Timișoara și 52,6% în Arad), care atrag cel mai mare număr de imigranți, preponderent de sex feminin. În plus, o dată cu declinul industriei grele, numărul locurilor de muncă pentru bărbați a scăzut, ceea ce a condus la emigrarea mai accentuată a acestora. Singurele localități în care există un oarecare echilibru între cele două sexe sunt unele dintre cele rurale (Giarmata, Fântânele, Frumușeni).

În ceea ce privește structura etnică a populației, 85,9% dintre locuitori s-au declarat de etnie română la recensământul din 2011, procent similar cu cel de la nivel județean, regional și național. Cu toate acestea, zona rămâne una dintre cele mai cosmopolite din România, prin prisma numărului mare de etnii reprezentate (maghiari, romi, germani, ucraineni, slovaci, sârbi, bulgari, evrei, italieni, etc.), care au o prezență îndelungată în acest areal. De remarcat este și faptul că procentul populație de etnie romă este de doar 1,7%, mult sub media județeană și regională.

Față de recensământul anterior, cel din 2002, se remarcă o creștere semnificativă a ponderii populației de etnie română, pe fondul scăderii cu peste 20% a populației de etnie maghiară și germană, foarte îmbătrânite și antrenate într-un proces continuu de migrație către țările de origine. Numărul populației de etnie romă a scăzut, la rândul ei, cu peste 5%, pe fondul migrației externe.

Tabelul nr. 4 – Structura populației după etnie, pe localități, la RGPL 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Români	Maghiari	Romi	Germani	Ucraineni	Alte etnii
1.	Municipiul TIMIȘOARA	86,6	5,1	0,7	1,4	0,2	6,0
2.	Comuna BECICHERECU MIC	89,7	1,7	3,0	1,3	1,6	2,7
3.	Comuna BUCOVĂȚ	94,0	1,7	3,3	0,2	0,5	0,4
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	88,5	1,5	5,5	1,2	0,2	3,1
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	77,9	14,6	0,0	1,2	0,3	6,0
6.	Comuna GHIRODA	93,1	4,2	0,3	0,6	0,3	1,6
7.	Comuna GIARMATA	96,5	1,0	1,7	0,1	0,2	0,4
8.	Comuna GIROC	94,2	1,9	0,7	0,8	0,2	2,3
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	87,6	9,5	1,0	0,3	0,1	1,5
10.	Comuna ORȚIȘOARA	95,7	2,3	0,8	0,6	0,1	0,6
11.	Comuna PIȘCHIA	93,8	1,2	3,7	0,3	0,6	0,4
12.	Comuna REMETEA MARE	97,8	1,5	0,0	0,0	0,0	0,6
13.	Comuna SĂCĂLAZ	94,5	1,2	0,7	0,5	0,1	3,1
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	94,7	2,7	1,0	0,6	0,1	0,9
15.	Comuna ȘAG	86,7	9,0	1,0	2,1	0,2	1,0
16.	Municipiul ARAD	85,2	10,6	1,7	0,8	0,2	1,4
17.	Orașul CURTICI	86,6	3,2	9,4	0,1	0,0	0,7

18.	Orașul PECICA	62,0	28,0	8,6	0,3	0,3	0,8
19.	Comuna COVĂȘANȚ	73,8	0,6	25,3	0,2	0,0	0,1
20.	Comuna FÂNTÂNELE	86,1	8,0	0,6	0,9	0,1	4,4
21.	Comuna FELNAC	78,5	0,7	14,1	0,2	0,1	6,3
22.	Comuna FRUMUȘENI	95,0	2,7	0,5	1,2	0,0	0,6
23.	Comuna GHIOROC	82,9	15,4	0,5	0,4	0,0	0,7
24.	Comuna LIVADA	89,6	8,4	0,5	0,9	0,1	0,5
25.	Comuna PĂULIȘ	91,9	2,5	4,6	0,4	0,1	0,3
26.	Comuna ȘAGU	88,9	2,8	3,2	1,0	0,2	3,9
27.	Comuna ȘIRIA	83,3	3,0	11,4	1,3	0,0	1,0
28.	Comuna ȘOFRONEA	65,7	33,8	0,0	0,2	0,0	0,2
29.	Comuna VINGA	58,1	20,9	11,1	0,6	2,6	6,8
30.	Comuna VLADIMIRESCU	95,4	2,2	0,5	1,3	0,2	0,4
31.	Comuna ZĂDĂRENI	95,9	2,3	0,0	0,5	0,0	1,2
32.	Comuna ZIMANDU NOU	63,3	34,3	1,9	0,3	0,1	0,1
TOTAL		85,9	7,3	1,7	1,1	0,2	3,9
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		84,8	6,8	2,9	1,1	0,7	3,6
REGIUNEA VEST		87,5	5,3	2,7	0,9	0,6	3,0

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

Analiza pe localități componente ale zonei relevă preponderența românilor în toate acestea, dar și existența unor comunități etnice relativ compacte, după cum urmează: maghiari (Zimandu Nou, Șofronea – peste 1/3 din populația totală, respectiv Dumbrăvița, Arad, Vinga, Pecica, Ghioroc – peste 10%), slovaci (Fântânele, Arad, Șagu), sârbi (Timișoara, Săcălaz, Felnac), bulgari (Timișoara, Vinga), etc. Comunități rome semnificative (peste 10% din populație) se regăsesc în comunele Vinga, Șiria, Felnac și Covășanț, ultima reprezentând circa ¼ din populația totală a localității.

În ceea ce privește structura confesională a populației, se remarcă preponderența ortodocșilor (77,1% din total), dar și prezența a numeroase alte confesiuni (romano-catolici, reformați, baptiști, penticostali, greco-catolici, adventiști de ziua a șaptea, etc.), influențată de structura etnică foarte diversificată a populației. Față de anul 2002, s-au înregistrat scăderi importante ale comunităților romano-catolice și reformate, pe fondul scăderii numărului de maghiari și germani, în timp ce ponderea penticostalilor a crescut ușor.

Tabelul nr. 5 – Structura confesională a populației, pe localități, la RGPL 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Ortodocși	Romano-catolici	Greco-catolici	Reformați	Baptiști	Penticostali	Alte confesiuni
1.	Municipiul TIMIȘOARA	79,8	7,4	1,1	1,3	1,4	2,2	6,7
2.	Comuna BECICHERECU MIC	81,6	6,6	0,0	0,3	1,6	6,3	3,7
3.	Comuna BUCOVĂȚ	92,7	3,3	0,0	0,0	2,3	0,1	1,7
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	87,8	5,0	0,0	0,2	1,3	3,7	1,9
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	68,8	10,7	2,1	7,4	1,9	2,1	7,0
6.	Comuna GHIRODA	81,7	5,9	0,9	0,4	1,6	7,7	1,8
7.	Comuna GIARMATA	85,5	2,1	1,1	0,3	0,7	7,2	3,1
8.	Comuna GIROC	84,5	4,1	1,1	0,6	3,5	3,6	2,6
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	73,2	6,5	1,4	5,3	1,3	10,1	2,3
10.	Comuna ORȚIȘOARA	80,3	4,6	1,8	0,5	0,8	10,8	1,3
11.	Comuna PIȘCHIA	92,8	3,5	0,0	0,3	0,3	2,6	0,5
12.	Comuna REMETEA MARE	88,8	5,2	0,0	0,5	0,8	3,7	0,9
13.	Comuna SĂCĂLAZ	81,4	2,5	0,7	0,3	1,0	10,0	4,1
14.	Comuna SÂNMIIHAIU	78,7	4,5	0,2	0,4	1,5	11,1	3,7

	ROMÂN							
15.	Comuna ȘAG	79,7	13,2	0,7	0,5	0,4	3,3	2,2
16.	Municipiul ARAD	73,2	10,2	2,7	4,7	4,8	0,6	3,9
17.	Orașul CURTICI	77,9	3,9	0,1	0,2	8,5	6,2	3,2
18.	Orașul PECICA	61,2	28,6	0,7	1,7	1,7	4,9	1,2
19.	Comuna COVĂȘANȚ	71,7	0,7	0,0	0,2	4,0	18,0	5,4
20.	Comuna FÂNTÂNELE	69,3	8,1	1,4	5,5	5,3	9,7	0,9
21.	Comuna FELNAC	85,0	0,6	0,3	0,1	1,1	7,5	5,4
22.	Comuna FRUMUȘENI	90,3	3,8	0,4	0,9	0,9	1,9	1,9
23.	Comuna GHIOROC	65,6	15,1	0,3	1,4	2,6	5,2	9,9
24.	Comuna LIVADA	66,1	4,8	0,4	5,7	1,5	20,5	1,1
25.	Comuna PĂULIȘ	67,6	3,4	0,4	0,5	5,7	21,1	1,2
26.	Comuna ȘAGU	81,9	5,3	1,7	0,7	5,4	4,3	0,7
27.	Comuna ȘIRIA	76,5	4,6	0,5	0,2	2,7	12,7	2,8
28.	Comuna ȘOFRONEA	55,3	32,0	0,1	1,4	6,1	1,0	4,0
29.	Comuna VINGA	58,5	30,5	0,2	2,1	2,0	5,8	0,9
30.	Comuna VLADIMIRESCU	82,7	3,9	0,8	0,6	2,7	6,8	2,4
31.	Comuna ZĂDĂRENI	77,9	2,5	1,3	1,4	0,7	14,2	2,0
32.	Comuna ZIMANDU NOU	52,3	35,2	0,3	2,4	3,8	2,3	3,8
	TOTAL	77,1	8,6	1,4	2,2	2,5	3,0	5,1
	JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)	76,1	8,5	1,3	1,8	2,4	5,4	4,5
	REGIUNEA VEST	79,2	7,1	1,1	1,6	2,5	4,8	3,7

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

Comunități romano-catolice și reformate importante se înregistrează în localitățile cu o pondere ridicată a populației de etnie maghiară (Zimandu Nou, Șofronea, Dumbrăvița, Arad, Pecica, Vinga, etc.), iar cele penticostale și baptiste sunt mai numeroase în mediul rural (Livada, Zădăreni, Păuliș, Covăsânt, Săcălaz, Sânmihaiu Român, Orțișoara, Moșnița Nouă, etc.).

În ceea ce privește populația pe grupe de vârstă, se remarcă ponderea foarte ridicată a segmentului de populație 15-59 de ani (67,8% din total), peste media județeană și regională, ceea ce indică existența unui stoc important de forță de muncă. Această stare de fapt este determinată de soldul migrației interne din jurul celor doi poli urbani, care este pozitiv și care antrenează preponderent forță de muncă (cu precădere, segmentul 20-34 de ani). Ponderea tinerilor este una foarte redusă (13%), acesta fiind rezultatul ratei foarte scăzute a natalității specifice zonei Banatului.

Tabelul nr. 6 – Structura populației pe grupe de vârstă și localități, în anul 2012

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	0-14 ani	15-59 ani	60 de ani și peste	Indicele de dependență
1.	Municipiul TIMIȘOARA	12,0	69,0	19,0	157,8
2.	Comuna BECICHERECU MIC	16,9	67,8	15,3	91,0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	11,2	66,5	22,3	198,3
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	15,4	69,2	15,4	100,0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	14,3	69,7	16,1	112,6
6.	Comuna GHIRODA	13,3	65,8	20,9	156,7
7.	Comuna GIARMATA	16,1	69,3	14,5	90,2
8.	Comuna GIROC	13,9	70,2	16,0	115,1
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	15,1	67,4	17,5	115,5
10.	Comuna ORȚIȘOARA	17,6	62,4	20,0	113,9
11.	Comuna PIȘCHIA	13,5	66,6	19,9	147,3
12.	Comuna REMETEA MARE	14,7	64,7	20,6	139,7
13.	Comuna SĂCĂLAZ	15,1	69,9	15,0	99,0
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	15,0	68,4	16,6	110,5
15.	Comuna ȘAG	15,8	64,5	19,7	124,9
16.	Municipiul ARAD	13,2	66,7	20,2	152,9
17.	Orașul CURTICI	15,6	63,2	21,2	135,9
18.	Orașul PECICA	14,4	66,4	19,2	133,3
19.	Comuna COVĂSÂNT	16,7	63,9	19,4	116,2
20.	Comuna FÂNTÂNELE	17,2	66,0	16,8	97,8

21.	Comuna FELNAC	19,6	63,5	16,9	86,2
22.	Comuna FRUMUȘENI	12,2	69,1	18,7	152,5
23.	Comuna GHIOROC	11,9	65,4	22,7	190,8
24.	Comuna LIVADA	14,7	65,7	19,6	133,2
25.	Comuna PĂULIȘ	14,0	65,1	20,9	149,3
26.	Comuna ȘAGU	15,1	63,2	21,7	143,5
27.	Comuna ȘIRIA	17,0	64,7	18,3	107,6
28.	Comuna ȘOFRONEA	11,0	66,4	22,7	206,8
29.	Comuna VINGA	16,7	61,4	21,9	131,1
30.	Comuna VLADIMIRESCU	15,0	68,7	16,3	108,7
31.	Comuna ZĂDĂRENI	14,3	66,6	19,1	134,1
32.	Comuna ZIMANDU NOU	12,9	67,3	19,9	154,4
TOTAL		13,0	67,8	19,2	147,7
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		14,2	65,6	20,2	142,3
REGIUNEA VEST		14,0	65,3	20,7	147,9

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

Față de recensământul din 2002, se remarcă o scădere a populației tinere cu circa 2 puncte procentuale și creșterea ponderii vârstnicilor cu un procent similar. Prin urmare, și acest areal urmează tendința de îmbătrânire a populației înregistrat la nivel regional și național, trend care va continua și în următorii ani. Actualmente, rata de dependență a populației (raportul dintre vârstnici și tineri) a ajuns deja la 147,7%, nivel similar cu cel înregistrat la nivel regional

În perioada 2007-2011, rata medie a natalității la nivelul arealului analizat a fost de 9,9%, ușor peste media județeană și regională, mai ales pe fondul creșterii natalității din mediul urban. Dacă în trecut rata natalității din mediul rural era mult superioară celei din orașe, în prezent situația dintre cele două medii de rezidență tinde să se egalizeze. Acesta este rezultatul migrației populației tinere dinspre mediul rural către cel urban.

Tabelul nr. 7 - Rata natalității, pe localități, în perioada 2007-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul de născuți vii					Rata medie a natalității (%)
		2007	2008	2009	2010	2011	2007-2011
1.	Municipiul TIMIȘOARA	2807	3175	3161	3189	2973	10,0
2.	Comuna BECICHERECU MIC	21	33	36	31	26	10,4
3.	Comuna BUCOVĂȚ	:	:	10	9	4	8,4
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	29	34	32	30	30	10,7
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	25	41	57	45	54	8,0
6.	Comuna GHIRODA	53	58	54	58	43	9,2
7.	Comuna GIARMATA	60	68	59	76	68	10,3
8.	Comuna GIROC	43	56	70	85	79	8,9
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	41	48	52	60	66	9,8
10.	Comuna ORȚIȘOARA	46	56	47	41	45	10,8
11.	Comuna PIȘCHIA	20	33	22	25	17	7,9
12.	Comuna REMETEA MARE	33	29	25	21	25	8,4
13.	Comuna SĂCĂLAZ	81	72	95	78	73	10,4
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	50	51	57	65	73	9,8
15.	Comuna ȘAG	27	18	33	31	37	9,8
16.	Municipiul ARAD	1631	1707	1730	1663	1526	10,1
17.	Orașul CURTICI	84	84	71	67	64	9,1
18.	Orașul PECICA	120	131	159	131	122	9,6
19.	Comuna COVĂȘANȚ	24	20	24	20	21	8,3

20.	Comuna FÂNTÂNELE	30	46	50	32	35	9,3
21.	Comuna FELNAC	54	36	32	41	31	10,1
22.	Comuna FRUMUȘENI	15	24	24	20	15	9,3
23.	Comuna GHIOROC	35	31	18	30	32	7,0
24.	Comuna LIVADA	27	31	29	38	30	10,0
25.	Comuna PĂULIȘ	37	45	28	35	32	8,2
26.	Comuna ȘAGU	47	57	40	39	34	10,9
27.	Comuna ȘIRIA	98	115	103	90	96	11,7
28.	Comuna ȘOFRONEA	18	20	16	25	17	6,8
29.	Comuna VINGA	50	68	76	75	67	10,4
30.	Comuna VLADIMIRESCU	112	112	136	114	113	9,9
31.	Comuna ZĂDĂRENI	11	18	19	25	22	10,1
32.	Comuna ZIMANDU NOU	28	41	46	41	46	8,4
TOTAL		5757	6358	6411	6330	5916	9,9
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		10821	11597	11528	11092	10486	9,8
REGIUNEA VEST		17666	18483	18329	17474	16200	9,2

Sursa: INS. Baza de date Tempo Online. 2012

Rate mai ridicate ale natalității s-au înregistrat, în perioada 2007-2011, în localitățile Zădăreni, Felnac, Șiria, Șagu, Vinga, Livada, Arad, Săcălaz, Orțișoara, Giarmata, Dudeștii Noi, Becicherecu Mic, Timișoara (peste 10‰). La polul opus, rate ale natalității mai mici de 9‰ s-au înregistrat în comunele Bucovăț, Dumbrăvița, Giroc, Pișchia, Remetea Mare, Șofronea, Zimandu Nou, Covășinț, Ghioroc, Păuliș.

În perioada 2007-2011, rata medie a mortalității la nivelul teritoriului studiat a fost de 10,6‰, cu circa 2 puncte procentuale sub media județeană și regională, prin prisma ponderii mai scăzute a populației vârstnice, dar și a accesului mai facil la asistență medicală.

Tabelul nr. 8 - Rata mortalității, pe localități, în perioada 2007-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul de decedați					Rata medie a mortalității (%)
		2007	2008	2009	2010	2011	2007-2011
1.	Municipiul TIMIȘOARA	2880	2810	3003	3048	2916	9,6
2.	Comuna BECICHERECU MIC	22	37	35	40	33	11,8
3.	Comuna BUCOVĂȚ	:	11	15	14	16	13,0
4.	Comuna DUDEȘȚII NOI	26	26	24	32	39	10,2
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	28	28	49	37	42	6,6
6.	Comuna GHIRODA	73	50	60	78	56	10,9
7.	Comuna GIARMATA	46	40	56	53	45	7,4
8.	Comuna GIROC	68	54	66	62	68	8,5
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	44	53	60	60	48	9,8
10.	Comuna ORȚIȘOARA	46	47	54	48	44	11,0
11.	Comuna PIȘCHIA	36	44	31	42	40	13,0
12.	Comuna REMETEA MARE	41	30	42	44	28	13,0
13.	Comuna SĂCĂLAZ	66	73	64	85	68	9,3
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	61	64	60	56	63	10,0
15.	Comuna ȘAG	31	21	47	30	45	11,7
16.	Municipiul ARAD	1911	1903	2023	1997	1919	11,9
17.	Orașul CURTICI	103	122	113	105	113	13,7
18.	Orașul PECICA	189	195	198	180	189	13,8
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	39	38	28	34	32	13,0
20.	Comuna FÂNTÂNELE	35	38	51	28	47	11,4

21.	Comuna FELNAC	41	37	29	34	47	10,5
22.	Comuna FRUMUȘENI	28	23	24	30	35	10,2
23.	Comuna GHIOROC	60	64	58	55	54	13,9
24.	Comuna LIVADA	27	35	43	43	32	11,6
25.	Comuna PĂULIȘ	51	60	52	63	58	13,1
26.	Comuna ȘAGU	60	49	69	57	52	14,4
27.	Comuna ȘIRIA	89	99	94	91	89	10,7
28.	Comuna ȘOFRONEA	32	29	34	35	29	11,3
29.	Comuna VINGA	99	111	104	93	108	15,9
30.	Comuna VLADIMIRESCU	93	124	114	105	110	9,2
31.	Comuna ZĂDĂRENI	21	23	24	22	21	10,5
32.	Comuna ZIMANDU NOU	61	63	47	57	57	11,8
TOTAL		6407	6401	6771	6758	6543	10,6
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		13555	13490	13985	13986	13521	12,1
REGIUNEA VEST		23362	23352	23908	24064	23218	12,4

Sursa: INS. Baza de date Tempo Online. 2012

Cele mai ridicate rate ale mortalității generale (peste 12‰) s-au înregistrat în mediul rural (Șagu, Vinga, Ghioroc, Păuliș, Covăsânț, Pișchia, Bucovăț, Remetea Mare) și în orașele mici (Curtici, Pecica), unde ponderea populației vârstnice este mai ridicată. La polul opus, rate reduse ale mortalității (sub 10‰) regăsim în Municipiul Timișoara și în comunele din imediata proximitate a acestora, unde structura pe vârste a populației s-a îmbunătățit simțitor în ultimii ani (Dumbrăvița, Giroc, Giarmata, Săcălaz, Moșnița Nouă), dar și în comuna Vladimirescu, din Județul Arad.

Sporul natural mediu de la nivelul arealului studiat a continuat să fie negativ și în perioada 2007-2011, cu o valoare de -0,7‰, deficit mult mai redus în comparație cu media județeană și regională. Nivelul mai redus al deficitului natural poate fi pus pe seama gradului mai redus de îmbătrânire a populației, mai ales în jurul Municipiului Timișoara, care atrage forță de muncă din alte zone ale țării.

Tabelul nr. 9 - Sporul natural, pe localități, în perioada 2007-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Sporul natural					Rata medie a sporului natural (‰)
		2007	2008	2009	2010	2011	2007-2011
1.	Municipiul TIMIȘOARA	-73	365	158	141	57	0,4
2.	Comuna BECICHERECU MIC	-1	-4	1	-9	-7	-1,4
3.	Comuna BUCOVĂȚ			-5	-5	-12	-4,3
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	3	8	8	-2	-9	0,6
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	-3	13	8	8	12	1,4
6.	Comuna GHIRODA	-20	8	-6	-20	-13	-1,8
7.	Comuna GIARMATA	14	28	3	23	23	2,8
8.	Comuna GIROC	-25	2	4	23	11	0,4
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	-3	-5	-8	0	18	0,1
10.	Comuna ORȚIȘOARA	0	9	-7	-7	1	-0,2
11.	Comuna PIȘCHIA	-16	-11	-9	-17	-23	-5,1
12.	Comuna REMETEA MARE	-8	-1	-17	-23	-3	-4,8
13.	Comuna SĂCĂLAZ	15	-1	31	-7	5	1,1
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	-11	-13	-3	9	10	-0,3
15.	Comuna ȘAG	-4	-3	-14	1	-8	-1,9
16.	Municipiul ARAD	-280	-196	-293	-334	-393	-1,8
17.	Orașul CURTICI	-19	-38	-42	-38	-49	-4,6
18.	Orașul PECICA	-69	-64	-39	-49	-67	-4,2
19.	Comuna COVĂȘANȚ	-15	-18	-4	-14	-11	-4,8

20.	Comuna FÂNTÂNELE	-5	8	-1	4	-12	-0,3
21.	Comuna FELNAC	13	-1	3	7	-16	-0,4
22.	Comuna FRUMUȘENI	-13	1	0	-10	-20	-3,1
23.	Comuna GHIOROC	-25	-33	-40	-25	-22	-6,9
24.	Comuna LIVADA	0	-4	-14	-5	-2	-1,6
25.	Comuna PĂULIȘ	-14	-15	-24	-28	-26	-4,9
26.	Comuna ȘAGU	-13	8	-29	-18	-18	-3,5
27.	Comuna ȘIRIA	9	16	9	-1	7	1,0
28.	Comuna ȘOFRONEA	-14	-9	-18	-10	-12	-4,5
29.	Comuna VINGA	-49	-43	-28	-18	-41	-5,5
30.	Comuna VLADIMIRESCU	19	-12	22	9	3	0,7
31.	Comuna ZĂDĂRENI	-10	-5	-5	3	1	-0,4
32.	Comuna ZIMANDU NOU	-33	-22	-1	-16	-11	-3,4
TOTAL		-650	-32	-360	-428	-627	-0,7
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		-2734	-1893	-2457	-2894	-3035	-2,3
REGIUNEA VEST		-5695	-4869	-5579	-6590	-7018	-3,2

Sursa: INS. Baza de date Tempo Online. 2012

Singurele localități care au înregistrat un spor natural pozitiv în perioada 2007-2011 sunt Timișoara, Șiria, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Săcălaz și Vladimirescu, cele din urmă comune suburbane, care au beneficiat de un aport semnificativ de populație tânără, pe fondul procesului de suburbanizare și periurbanizare.

În ceea ce privește migrația internă și externă, datele furnizate de Institutul Național de Statistică pentru perioada 2007-2011 sunt estimative și disponibile doar până în 2009, în condițiile în care doar rezultatele finale ale recensământului din 2011 vor oferi o imagine fidelă a acestui fenomen.

Tabelul nr. 10 – Soldul schimbărilor cu domiciliul (inclusiv migrația externă), în perioada 2007-2009 (date estimate)

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Sosiți cu domiciliul	Plecări cu domiciliul	Spor migratoriu
1.	Municipiul TIMIȘOARA	17682	18290	-608
2.	Comuna BECICHERECU MIC	397	198	199
3.	Comuna BUCOVĂȚ	226	46	180
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	422	120	302
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	1498	144	1354
6.	Comuna GHIRODA	692	264	428
7.	Comuna GIARMATA	709	316	393
8.	Comuna GIROC	1405	219	1186
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	884	179	705
10.	Comuna ORȚIȘOARA	371	195	176
11.	Comuna PIȘCHIA	296	145	-145
12.	Comuna REMETEA MARE	322	148	174
13.	Comuna SĂCĂLAZ	880	284	596
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	307	166	141
15.	Comuna ȘAG	1012	214	798
16.	Municipiul ARAD	6639	7935	-1296
17.	Orașul CURTICI	414	323	91
18.	Orașul PECICA	907	418	489
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	153	139	14
20.	Comuna FÂNTÂNELE	244	204	40

21.	Comuna FELNAC	205	123	82
22.	Comuna FRUMUȘENI	214	111	103
23.	Comuna GHIOROC	278	171	107
24.	Comuna LIVADA	243	163	80
25.	Comuna PĂULIȘ	279	164	115
26.	Comuna ȘAGU	317	196	121
27.	Comuna ȘIRIA	481	355	126
28.	Comuna ȘOFRONEA	239	132	107
29.	Comuna VINGA	464	265	199
30.	Comuna VLADIMIRESCU	990	556	434
31.	Comuna ZĂDĂRENI	239	124	115
32.	Comuna ZIMANDU NOU	370	213	157
TOTAL		39779	32520	6963
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		72847	57493	15354
REGIUNEA VEST		111137	102808	8329

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Rezultatele preliminare ale recensământului din 2011 reflectă faptul că intensitatea migrației interne și externe de la nivelul arealului studiat era de doar 5,4% din populația totală, sub media județeană și regională.

Tabelul nr. 11 - Numărul persoanelor plecate temporar și pe o perioadă îndelungată, la Recensământul din 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Persoane absente temporar		Persoane plecate pentru o perioadă îndelungată		Total persoane plecate	% din populația totală
		În țară	În străinătate	În țară	În străinătate		
1.	Municipiul TIMIȘOARA	7830	2168	1054	7087	18139	6,0
2.	Comuna BECICHERECU MIC	9	60	1	15	85	3,2
3.	Comuna BUCOVĂȚ	17	66	2	25	110	7,3
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	0	1	0	12	13	0,4
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	121	102	6	37	266	3,7
6.	Comuna GHIRODA	15	20	10	226	271	4,5
7.	Comuna GIARMATA	1	0	0	17	18	0,3
8.	Comuna GIROC	73	125	14	141	353	4,3
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	19	127	7	177	330	5,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	28	51	2	48	129	3,2
11.	Comuna PIȘCHIA	7	19	7	61	94	3,2
12.	Comuna REMETEA MARE	16	23	7	41	87	4,0
13.	Comuna SĂCĂLAZ	17	71	32	425	545	8,1
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	1	98	0	120	219	3,8
15.	Comuna ȘAG	4	41	8	135	188	6,4
16.	Municipiul ARAD	887	1268	615	3782	6552	4,4
17.	Orașul CURTICI	57	196	21	197	471	6,9

18.	Orașul PECICA	39	103	11	242	395	3,3
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	4	357	0	8	369	15,0
20.	Comuna FĂNTÂNELE	7	68	6	81	162	5,5
21.	Comuna FELNAC	39	86	6	111	242	8,5
22.	Comuna FRUMUȘENI	13	111	0	29	153	6,2
23.	Comuna GHIOROC	30	73	15	309	427	11,6
24.	Comuna LIVADA	21	46	3	108	178	6,3
25.	Comuna PĂULIȘ	34	118	13	140	305	7,6
26.	Comuna ȘAGU	46	67	32	192	337	9,2
27.	Comuna ȘIRIA	15	383	1	21	420	5,5
28.	Comuna ȘOFRONEA	11	43	4	92	150	5,9
29.	Comuna VINGA	23	73	12	130	238	4,1
30.	Comuna VLADIMIRESCU	18	184	46	562	810	8,0
31.	Comuna ZĂDĂRENI	1	96	2	73	172	7,1
32.	Comuna ZIMANDU NOU	12	69	4	37	122	2,7
TOTAL		9415	6313	1941	14681	32350	5,4
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		14271	16593	4099	30757	65720	6,2
REGIUNEA VEST		24262	29755	12967	53421	120405	7,0

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011

Localitățile care înregistrau cea mai ridicată rată a emigrației erau Covăsânt (15%), Ghioroc (11,6%), Șagu (9,2%), Felnac (8,5%), Săcălaz (8,1%), Vladimirescu (8%), Păuliș (7,6%), Bucovăț (7,3%), Zădăreni (7,1%), etc. La polul opus, regăsim Giarmata (0,3%), Dudeștii Noi (0,4%), Zimandu Nou (2,7%), Becicherecu Mic (3,2%), Orțișoara (3,2%), Pișchia (3,2%), Pecica (3,3%), etc.

Ultimele date disponibile cu privire la nivelul de instruire al populației sunt cele de la Recensământul din 2002. Acestea relevă faptul că nivelul de instruire al populației din arealul studiat este superior mediei județene și regionale, prin prisma faptului că cei doi poli urbani concentrează populația cu studii superioare și locurile de muncă pentru acestea. Este foarte probabil că rezultatele finale ale Recensământului din 2011 să confirme creșterea nivelului de instruire al populației, dată fiind creșterea numărului de absolvenți de învățământ superior din ultimul deceniu.

Tabelul nr. 12 – Structura populației după ultima școală absolvită, pe localități, la RGPL 2002

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Învățământ superior	Învățământ postliceal și de maiștri	Învățământ secundar (liceu și școli profesionale)	Învățământ primar	Analfabeți și alte situații
1.	Municipiul TIMIȘOARA	16,5	3,4	68,4	10,5	1,1
2.	Comuna BECICHERECU MIC	2,0	2,0	68,4	22,2	5,4
3.	Comuna BUCOVĂȚ	1,4	0,7	71,3	22,0	4,5
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	2,0	2,0	68,4	10,5	1,1
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	6,1	4,5	69,4	18,8	1,2
6.	Comuna GHIRODA	3,1	2,2	75,8	16,4	2,4
7.	Comuna GIARMATA	2,4	0,7	71,8	19,3	5,7
8.	Comuna GIROC	5,1	3,8	69,2	18,1	3,8
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	2,0	0,6	73,8	16,8	6,6
10.	Comuna ORȚIȘOARA	1,5	1,8	66,7	24,9	5,3
11.	Comuna PIȘCHIA	1,6	0,4	65,0	27,6	5,4
12.	Comuna REMETEA MARE	1,4	0,7	71,3	22,0	4,5
13.	Comuna SĂCĂLAZ	2,0	0,4	62,7	30,1	4,7

14.	Comuna SÂNMIIHAIU ROMÂN	4,3	0,5	74,3	16,6	4,3
15.	Comuna ȘAG	3,6	1,1	73,3	17,9	4,1
16.	Municipiul ARAD	11,5	4,4	68,7	13,7	1,7
17.	Orașul CURTICI	7,2	3,6	66,2	18,2	4,5
18.	Orașul PECICA	2,3	1,6	61,9	29,2	4,9
19.	Comuna COVĂȘANȚ	2,8	0,4	57,1	27,9	11,7
20.	Comuna FÂNTÂNELE	2,4	0,6	70,2	21,8	4,9
21.	Comuna FELNAC	2,1	1,4	64,6	24,4	7,5
22.	Comuna FRUMUȘENI	2,4	0,6	70,2	21,8	4,9
23.	Comuna GHIOROC	1,7	2,2	70,8	20,8	4,2
24.	Comuna LIVADA	2,0	1,2	72,0	22,0	2,8
25.	Comuna PĂULIȘ	2,7	0,3	69,9	19,6	7,4
26.	Comuna ȘAGU	1,9	1,5	65,1	24,4	7,1
27.	Comuna ȘIRIA	2,3	1,1	60,9	28,5	7,1
28.	Comuna ȘOFRONEA	1,3	1,3	69,7	26,3	1,3
29.	Comuna VINGA	1,3	0,7	53,0	34,8	10,1
30.	Comuna VLADIMIRESCU	4,4	2,0	67,2	21,4	5,0
31.	Comuna ZĂDĂRENI	2,1	1,4	64,6	24,4	7,5
32.	Comuna ZIMANDU NOU	1,0	1,8	71,5	21,0	4,8
TOTAL		13,0	3,4	68,6	13,1	1,8
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		8,3	2,6	67,1	18,3	3,6
REGIUNEA VEST		7,5	3,0	67,4	18,6	3,5

Sursa: INS. Rezultatele finale ale RGPL 2002.

Ponderea cea mai ridicată a persoanelor cu studii superioare se înregistrează în cei doi poli urbani (Timișoara – 16,5% și Arad – 11,5%), în orașul Curtici și în unele comune suburbane (Dumbrăvița și Giroc – peste 5%). La polul opus se află o serie de comune aflate la distanță mai mare de cele două centre urbane (Zimandu Nou, Șofronea, Șagu, Remetea Mare, Pișchia, Orțișoara, Bucovăț, Vinga, Ghioroc - sub 2% din populație cu studii superioare).

Rata navetismului la nivelul arealului supus analizei este foarte ridicată, fluxurile de forță de muncă îndreptându-se dinspre mediul rural către cei doi poli urbani. După cum se poate observa din tabelul de mai jos, rata navetismului este în relație directă cu distanța față de poli urbani. Astfel, în comunele Dumbrăvița, Ghiroda, Fântânele, Felnac, Frumușeni, Livada, Șagu, Șofronea, Vladimirescu, Zădăreni, Zimandu Nou peste jumătate din forța de muncă locală face naveta către Municipiile Timișoara și Arad. În pofida distanței foarte reduse dintre Timișoara și Arad, navetismul între cei doi poli urbani este foarte redus (sub 1% din forța de muncă). De remarcat este și faptul că arealul asigură suficiente locuri de muncă pentru populația ocupată de la nivel local, navetismul către alte zone ale țării fiind foarte scăzut, în contextul în care rata șomajului este una dintre cele mai reduse din țară.

Tabelul nr. 13 – Structura populației ocupate, după locul de muncă, pe localități, la RGPL 2002

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	În localitate	În altă localitate urbană din județ	În altă localitate rurală din județ	Într-o localitate urbană din alt județ	Într-o localitate rurală din alt județ
1.	Municipiul TIMIȘOARA	94,4	1,3	1,5	0,6	0,1
2.	Comuna BECICHERECU MIC	71,9	25,5	2,3	0,0	0,0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	56,9	39,2	1,3	0,0	0,7
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	71,9	25,5	2,3	0,0	0,0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	36,8	57,0	1,8	0,0	1,8
6.	Comuna GHIRODA	41,3	53,0	0,4	0,0	0,0
7.	Comuna GIARMATA	48,7	40,9	5,2	0,0	0,0
8.	Comuna GIROC	66,9	31,0	1,4	0,3	0,0

9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	55,3	41,3	1,7	0,0	0,0
10.	Comuna ORȚIȘOARA	78,7	15,1	2,2	1,8	0,0
11.	Comuna PIȘCHIA	83,9	14,3	0,6	0,6	0,0
12.	Comuna REMETEA MARE	56,9	39,2	1,3	0,0	0,7
13.	Comuna SĂCĂLAZ	71,9	25,2	0,4	0,0	0,0
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	54,7	42,2	1,0	0,0	0,0
15.	Comuna ȘAG	59,0	32,4	4,6	0,0	0,0
16.	Municipiul ARAD	93,1	2,1	1,8	0,7	0,0
17.	Orașul CURTICI	70,2	22,9	2,3	1,4	0,0
18.	Orașul PECICA	76,4	16,9	1,8	0,3	0,6
19.	Comuna COVĂȘANȚ	51,9	35,2	11,1	0,0	0,0
20.	Comuna FÂNTÂNELE	36,1	52,2	4,9	2,4	0,5
21.	Comuna FELNAC	40,5	51,9	3,8	0,0	0,6
22.	Comuna FRUMUȘENI	36,1	52,2	4,9	2,4	0,5
23.	Comuna GHIOROC	55,5	33,6	4,7	1,6	0,0
24.	Comuna LIVADA	42,6	52,1	3,2	0,0	0,0
25.	Comuna PĂULIȘ	46,0	46,0	5,3	0,0	0,0
26.	Comuna ȘAGU	43,8	50,9	1,8	0,9	0,0
27.	Comuna ȘIRIA	63,4	31,0	2,8	0,0	0,0
28.	Comuna ȘOFRONEA	38,1	55,2	1,9	0,0	0,0
29.	Comuna VINGA	56,5	28,2	1,7	5,6	1,1

30.	Comuna VLADIMIRESCU	37,5	55,0	1,1	1,1	0,3
31.	Comuna ZĂDĂRENI	40,5	51,9	3,8	0,0	0,6
32.	Comuna ZIMANDU NOU	31,3	63,1	4,5	0,0	0,6
TOTAL		87,9	7,4	1,7	0,6	0,1
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		82,9	10,9	2,5	0,6	0,1
REGIUNEA VEST		80,5	11,5	3,3	0,8	0,1

Sursa: INS. Rezultatele finale ale RGPL 2002.

1.2.2. Profilul economic

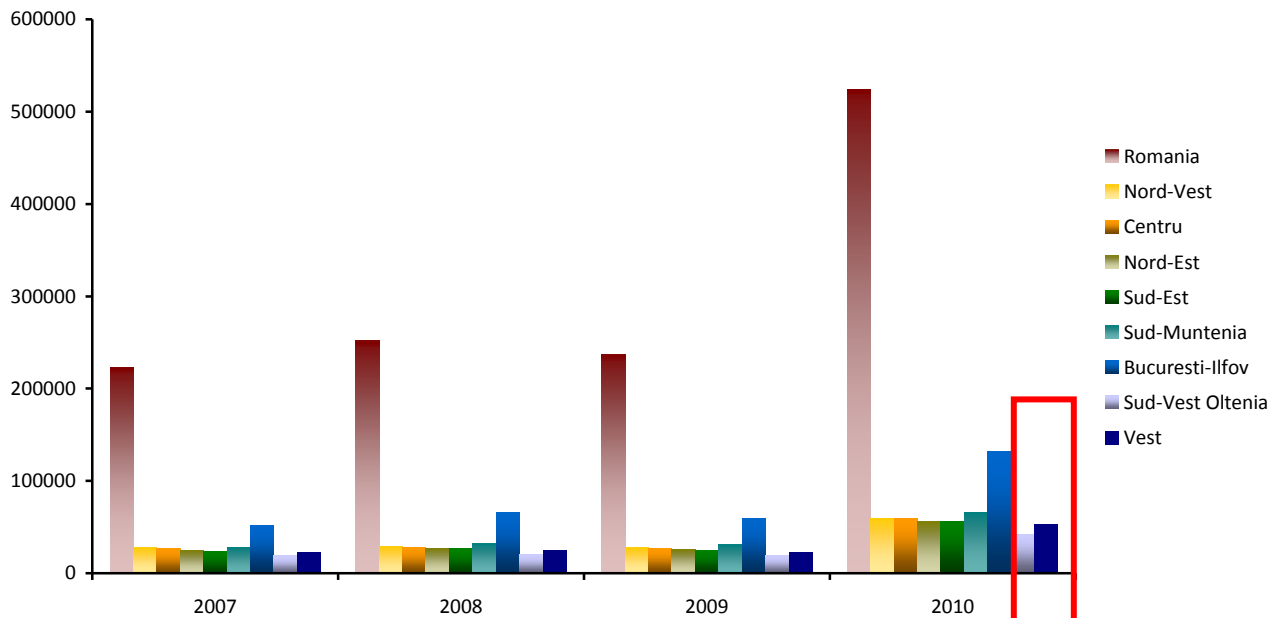
1.2.2.1. Structura economiei județelor

Creșterea economică a României, măsurată prin Produsul Intern Brut, trebuie să fie reflectată la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare. Ultimele date statistice oficiale puse la dispoziție de Eurostat, prezintă o tendință de creștere a Produsului Intern Brut al României (vezi graficul de mai jos) vizibilă până în anul 2008, pentru ca mai apoi, sub impactul crizei economice, această evoluție să capete o dinamică negativă. Dacă în primul an al analizei, 2007, PIB-ul României reprezenta 1,80% din PIB-ul UE 27, în anul 2009, ultimul an la care ne putem raporta, a ajuns să reprezinte 2,01% din media UE 27. Competitivitatea regională poate fi definită prin succesul cu care regiunile pot concura între ele în anumite domenii, având la bază în mod particular următoarele cauze:

- regiunile pot concura între ele pentru *investiții* (atragera capitalului public și privat străin);
- regiunile pot concura între ele pentru *forța de muncă* (atragera angajaților cu calificare ridicată, specializați și creativi);
- regiunile pot concura între ele pentru *tehnologie* (atragera activităților bazate pe cunoștințe și inovare).

Modul în care regiunile României sunt capabile să valorifice în mod special cele trei surse ale dezvoltării se reflectă asupra nivelului Produsului Intern Brut.

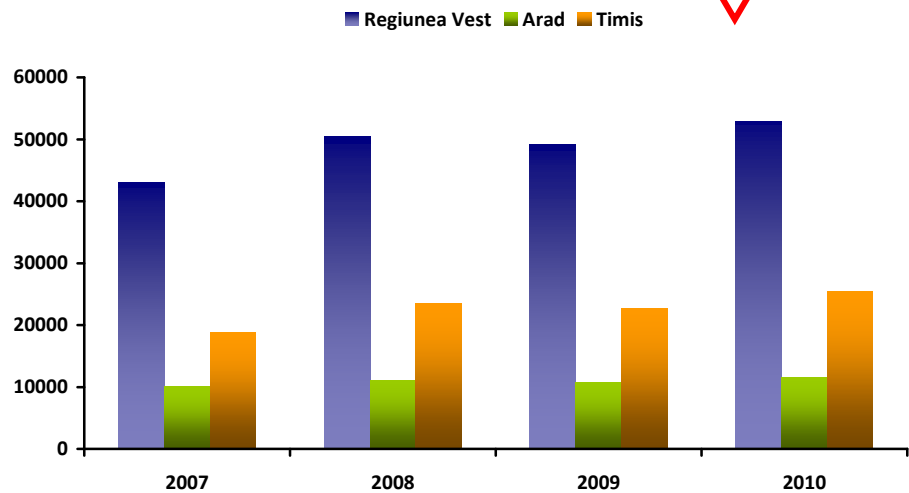
Contribuția fiecărei regiuni de dezvoltare la Produsul Intern Brut al României e diferită. Pe tot intervalul de analiză poate fi observat aportul regiunii de dezvoltare București-Ilfov, a cărei poziție este incontestabilă, adesea fiind urmată de regiunea Sud-Muntenia, Nord-Vest, Centru și Vest.

Evoluția PIB-ului în Milioane PPS

Sursa: Eurostat Database, 2012

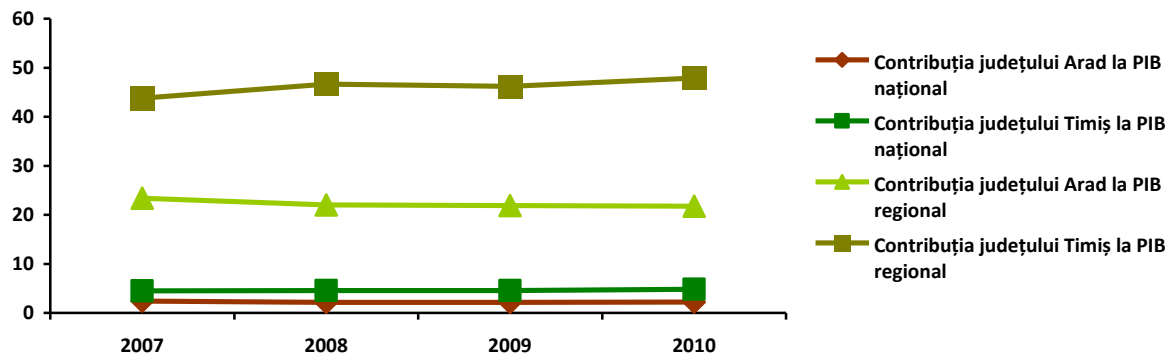
Regiunea de dezvoltare Vest a înregistrat în anul 2010 un PIB de 52983,3 milioane lei, ceea ce reprezintă 10,11% din PIB-ul României și doar 0,19% din PIB-ul UE 27 (la nivelul anului 2009).

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Cele 4 județe care compun această regiune au o contribuție diferită la formarea PIB-ului regional, astfel că 2 dintre acestea înregistrează performanțe economice semnificative în acest sens. Este vorba despre județele Arad și Timiș.

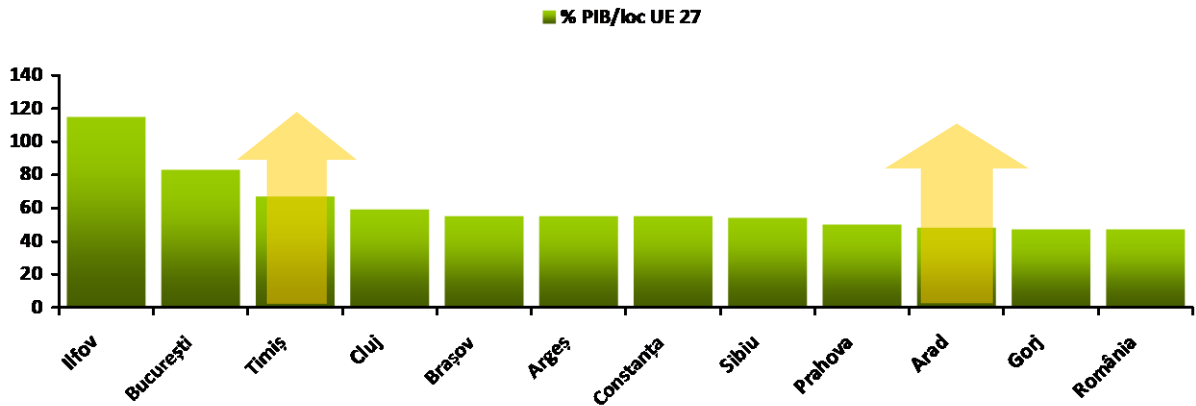
Dacă în anul de referință – 2007 – județul Timiș contribuia cu 44%, iar județul Arad cu 23% la formarea PIB-ului Regiunii Vest, în anul 2010 au ajuns să reprezinte 47,89% , respectiv 21,79% din valoarea acestui indicator.

Contribuția județelor Timiș și Arad la PIB-ul național și regional, 2007-2010

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Din graficul de mai sus, este vizibilă în special contribuția județului Timiș la formarea PIB-ului regional și național, în anul 2010, acesta având un aport de 4,84% la PIB-ul României, spre deosebire de județul Arad, a cărui contribuție nu a depășit 2,2%. În ciuda existenței unui ecart de dezvoltare între cele două județe, evidențiat prin contribuția la formarea PIB-ului regional, nu sunt semnalate discrepante majore în intervalul de analiză, putând afirma că creșterea economiilor celor două județe este oarecum similară cu cea de la nivel regional și național.

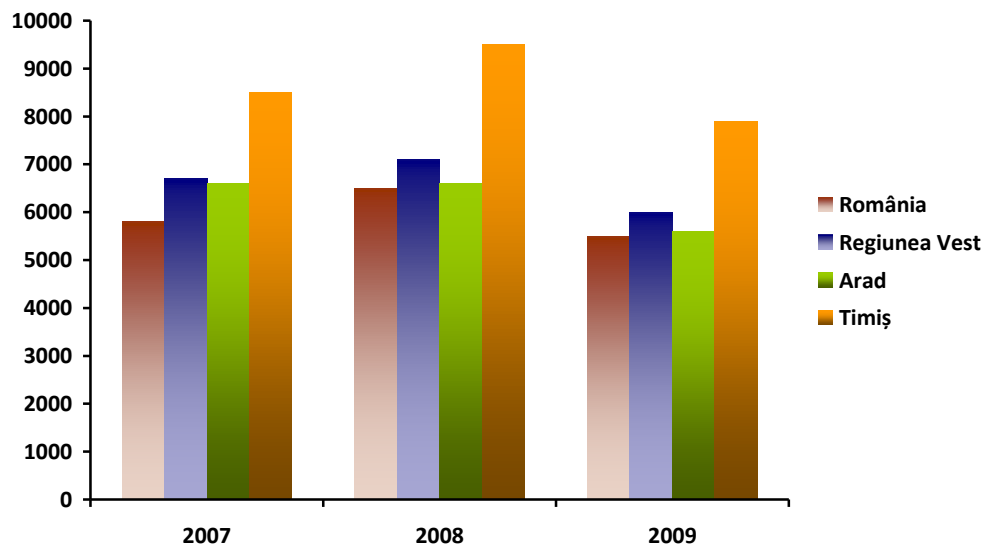
PIB/locuitor (PPS) în anul 2009 – % din media UE-27 = 100%

Sursa: Eurostat Database, 2012

Față de anul 2007, s-a constatat o îmbunătățire a performanțelor indicatorilor macroeconomici în special pentru județul Timiș. Astfel, în anul 2009, PIB/locuitor (PPS) la nivelul județului Timiș era de 15.800 Euro (PPS), ceea ce reprezenta 67% din media UE-27, iar la nivelul județului Arad era de 11.200 Euro (PPS), ceea ce reprezenta 47,65% din media UE-27. Cu această valoare, județul Timiș se afla tot pe locul III la nivel național, depășind cu 43,63% media națională, respectiv cu 30,57% cea regională. Județul Arad se poziționa în anul 2009 pe locul X la nivel național, depășind cu 1,8% media națională, situându-se însă sub media regională.

Dinamica PIB/locuitor în intervalul 2007-2009 în județul Arad a fost cu mult mai redusă decât cea din județul Timiș sau decât cea din alte județe cu o evoluție similară.

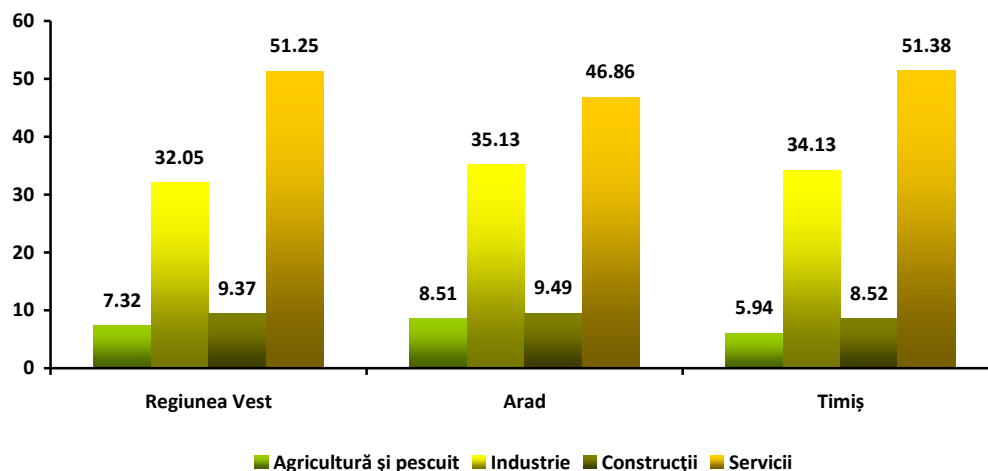

PIB/locuitor în Euro

Sursa: Eurostat Database, 2012

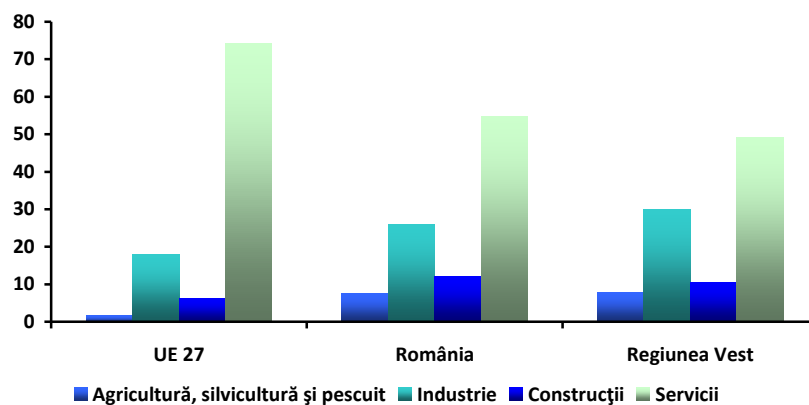
Din graficul de mai sus reiese valoarea maximă a indicatorului dobândită de către județul Timiș, cu mult peste media regională și națională. La nivelul regiunii Vest sunt vizibile disparitățile intra-regionale, județele Arad și Timiș fiind pilonii de rezistență ai dezvoltării economice regionale. Precum în cazul celorlalte regiuni, Vestul României a avut de suferit odată cu izbucnirea crizei economice, ale căror efecte sunt resimțite la nivelul indicatorilor macroeconomici care înregistrează o dinamică negativă între anii 2008 și 2009.

Contribuția sectoarelor la VAB-ul regional și județean în Regiunea Vest în 2009

Sursă: Eurostat Database, 2012

Din grafic poate fi sesizată o creștere a ponderii sectorului servicii în cele două județe ale regiunii. Se poate observa că în special în județul Timiș, sectorul agriculturii pierde teren, înregistrând cea mai mică contribuție la formarea VAB-ului regional. Sectorul terțiar reprezintă o forță motrice a regiunii, activitatea economică având o valoare adăugată ridicată.

Contribuția sectoarelor la VAB, în 2008

Sursa: Eurostat Database, 2012

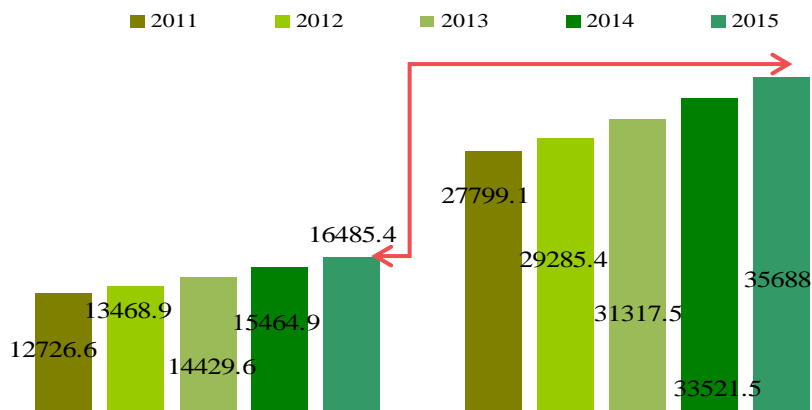
Scenariul european este respectat la nivel național, cât și regional, în ceea ce privește contribuția sectoarelor la formarea Valorii Adăugate Brute Regionale. Sectorul serviciilor ocupă prima poziție, fiind urmat de industrie, construcții și agricultură.

Conform ultimelor date statistice oficiale, sectorul agricol și-a redus contribuția la formarea Valorii Adăugate Brute Regionale. La nivelul regiunii Vest a fost semnalată o scădere a aportului agriculturii la formarea VABR-ului cu 20% între anii 2008 și 2009, scădere reflectată și la nivelul celor 2 județe asupra cărora ne concentrăm atenția, însă într-o măsură diferită. Astfel, între 2008 și 2009, singurii ani pentru care Eurostat furnizează date oficiale disponibile la nivel de județ, ponderea agriculturii a scăzut cu 36% în cazul județului Arad, iar în cazul județului Timiș s-a înregistrat o scădere cu 16% a contribuției agriculturii la formarea VABR-ului.

Industria a înregistrat, de asemenea, o scădere a contribuției la formarea Valorii Adăugate Brute Regionale în intervalul de analiză, însă într-o măsură mai redusă.

Din sectorul Serviciilor, la nivelul regiunii Vest, "Comerțul" a contribuit, în anul 2009, cu 21% la formarea Valorii Adăugate Brute Regionale, urmat de "Serviciile sociale" (11,3%) și de "Tranzacțiile imobiliare" (9%). Specializarea regională este susținută de rezultatele pe care ambele județe le-au obținut în aceleași sectoare, însă într-o pondere puțin diferită. Sectorul de "Comerț" înregistrează o pondere mai mare în cazul valorii adăugate brute a județului Timiș.

Conform prognozelor realizate de Comisia Națională de Prognoză, Produsul Intern Brut pentru județele Timiș și Arad, în intervalul de timp 2010-2015, este prezentat în graficul de mai jos:

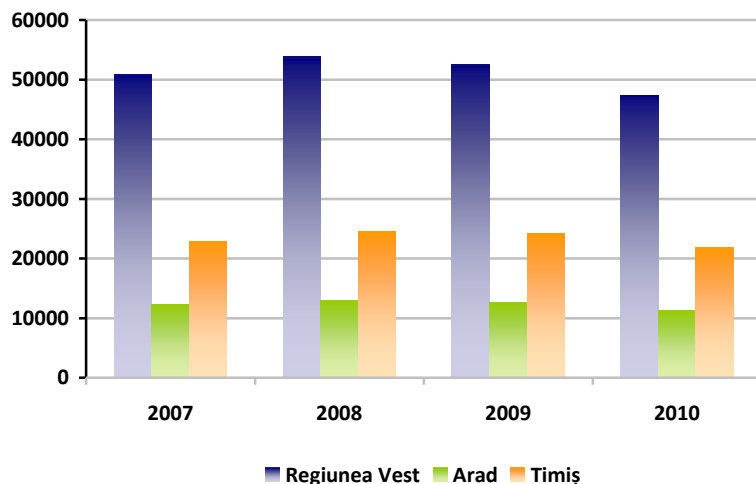
Sursa: CNP, "Proiecția principalilor Indicatori economico-sociali în Profil Teritorial până în 2015",

Iunie 2012

Din graficul de mai sus este vizibilă tendința de creștere a acestui indicator macroeconomic în cazul ambelor județe. În intervalul de timp 2011-2015, conform prognozelor, valoarea PIB-ului județului Arad va crește cu 29,53%, iar a județului Timiș cu 28,37% (creșterea de la un an la altul fiind mult mai pronunțată în cazul județului Timiș).

1.2.2.2. Structura mediului de afaceri

În anul 2010, în regiunea Vest își desfășurau activitatea un număr de 47.300 de unități locale active, 9% din total național, distribuite inegal în județele Arad și Timiș. Ponderea deținută de județul Timiș, 46%, în totalul unitățile înregistrate la nivel regional este superioară celei deținute de județul Arad, 24%. În profil temporal, numărul unităților a scăzut cu 8% în județul Arad, și cu 5% în județul Timiș, între anii 2007-2010.

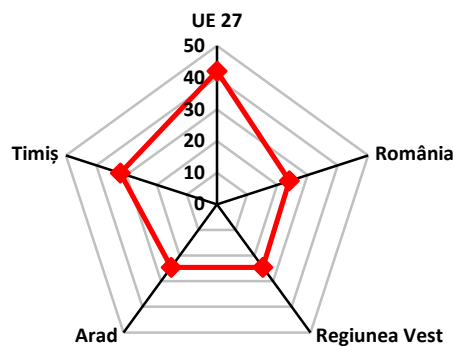

Numărul unităților locale active, regiunea Vest și județele Arad și Timiș, 2007-2010

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Un indicator care reflectă atractivitatea regiunilor pentru investitori, spiritul antreprenorial al populației, precum și stabilitatea mediului de afaceri este numărul de firme/1.000 de locuitori. Acest indicator are un grad sporit de comparabilitate, întrucât ia în calcul dimensiunea diferită a județelor sau regiunilor din punct de vedere demografic.

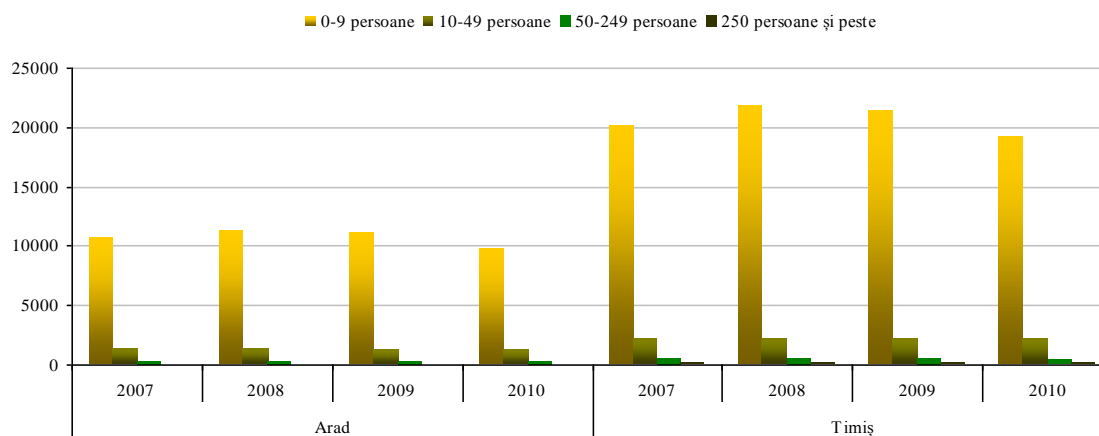
—◆— Unități locale active/1000 locuitori

Densitatea unităților locale active, la nivel european, național, regional și județean, 2010

Sursă: INS și Eurostat, calcule proprii

Din punct de vedere al acestui indicator, Regiunea Vest se poziționează pe locul III în clasamentul național. Același loc îl deține și județul Timiș în comparație cu celelalte județe, cu o densitate care depășește media națională de 24 unități/1.000 de locuitori, însă se situează sub densitatea medie a întreprinderilor în UE 27.

Distribuția unităților locale active pe clase de mărime în județele Arad și Timiș, 2007-2010

Sursa: INS, Tempo Online

Din analiză a reieșit faptul că în intervalul [2007,2010] ponderea IMM-urilor a fost semnificativă în ambele județe, atingând procentul de 99%. În anul 2010, distribuția IMM-urilor a fost următoarea: în județul Arad 87% erau microîntreprinderi, 10% întreprinderi mici, iar întreprinderile mijlocii reprezentau doar 2%; în județul Timiș situația nu era foarte diferită, microîntreprinderile reprezentând 89%, întreprinderile mici – 9%, iar întreprinderile mijlocii reprezentau 2% din numărul IMM-urilor.

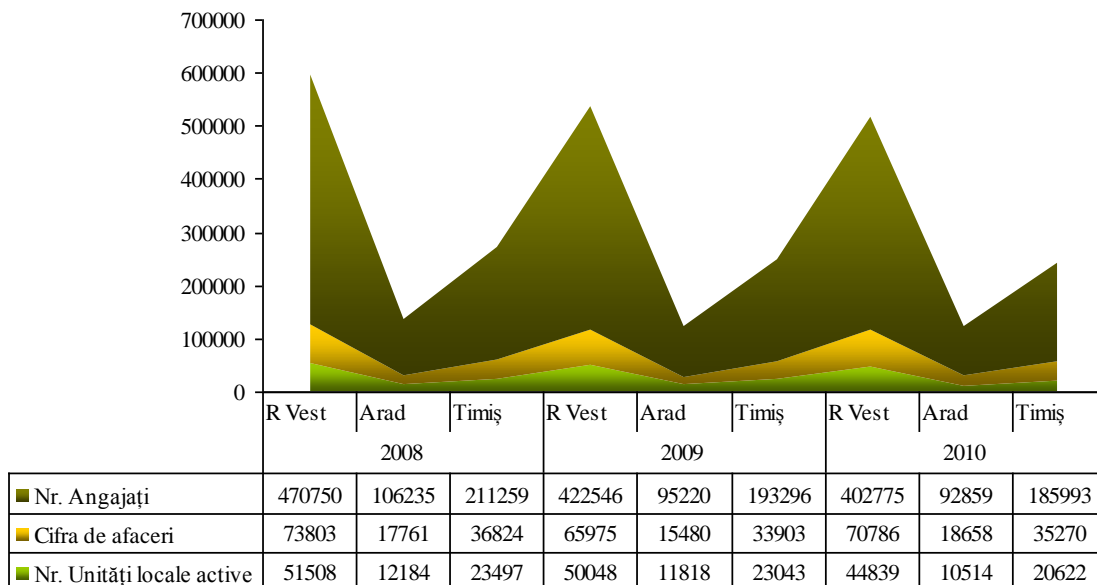
Caracterizarea mediului de afaceri din județele mai dezvoltate la nivel național prin intermediul principalilor indicatori este evidențiată în tabelul de mai jos:

Județe	Cifra de afaceri (milioane lei prețuri curente)	Număr salariați	Număr de unități locale active	Investiții nete (milioane lei prețuri curente)
Argeș	35.925	123.854	13.113	1.700
Constanța	43.051	152698	20.541	4.676
Cluj	36.604	171.785	24.178	1.553
București	283.856	817.608	103.838	19.838
Arad	18.658	92.859	10.514	904
Timiș	35.270	185.993	20.622	2.314
Total economie	903.238	3.829.840	482.430	59.035

Evaluarea performanțelor la nivel național - 2010

Sursa: INS, "Repere economice și sociale regionale – Statistică teritorială", 2012

Din tabelul de mai sus pot fi surprinse decalajele între rezultatele obținute de principalii indicatori de performanță economică, raportat la nivelul anului 2010. Astfel, prin comparație, se poate observa că valorile care se înregistrează în cele două județe ale regiunii Vest sunt asemănătoare cu cele obținute de județul Cluj, însă se situează cu mult sub nivelul celor obținute de capitală.

Evoluția principalilor indicatori

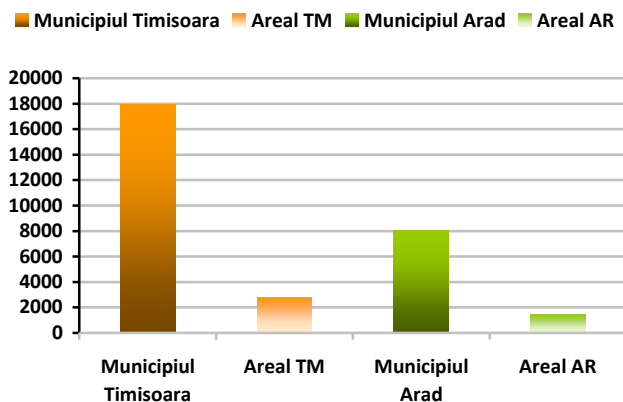
Sursa: INS, "Repere economice și sociale regionale – Statistică teritorială", 2012

În profil temporal, atât la nivelul regiunii, cât și la nivelul județelor analizate se poate observa o scădere a numărului de angajați și a numărului unităților locale active, tendință care nu este respectată de indicatorul cifrei de afaceri care se află pe un trend ascendent, ceea ce poate însemna faptul că firmele au devenit mai profitabile și mai productive (în anul 2010 comparativ cu 2009, productivitatea muncii a crescut cu 23% în cazul județului Arad și cu 9% în cazul județului Timiș).

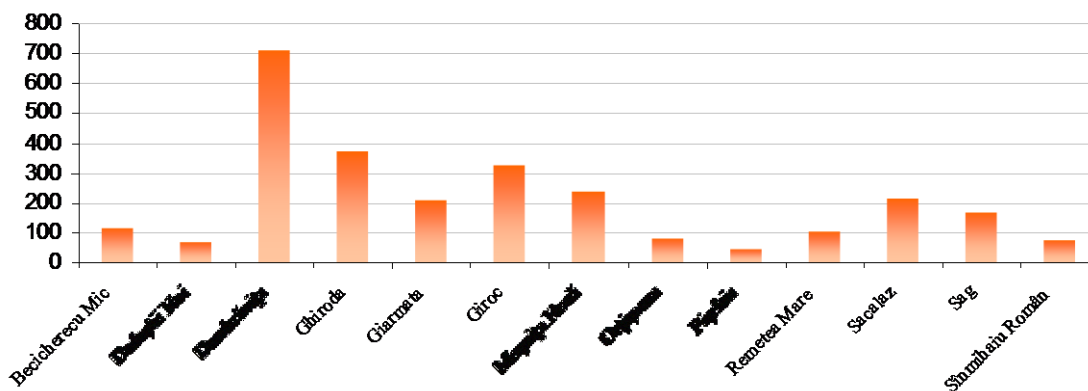
1.2.2.3. Numărul întreprinderilor active în municipiile Arad și Timișoara și în UAT-uri

Sursa: ListăFirme

După cum se poate observa din graficul alăturat, cele mai multe firme sunt localizate în Municipiul Timișoara, de 6 ori mai multe decât în arealul de influență, înregistrând 87% din firmele existente în județul Timiș. Municipiul Arad înregistrează un procent de 76% din numărul firmelor active în județul Arad, valoarea obținută fiind tot de 6 ori mai mare decât numărul firmelor din unitățile administrativ-teritoriale ce aparțin municipiului.

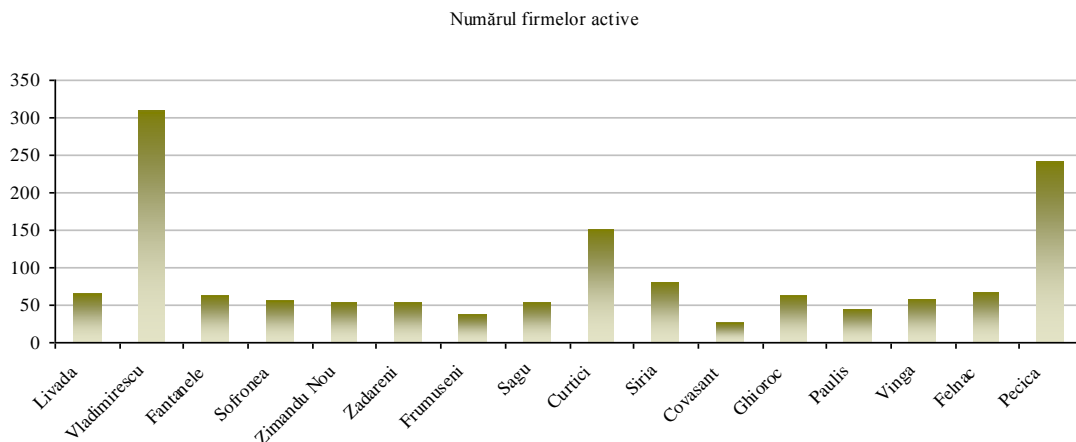
Numărul firmelor active

Numărul firmelor active din unitățile administrativ-teritoriale ce aparțin Municipiului Timișoara

Sursa: ListaFirme

Din tabelul de mai sus se poate observa că unitatea administrativ-teritorială care înregistrează cel mai mare număr al firmelor este Dumbrăvița, unde își desfășoară activitatea una dintre firmele cu participare străină din domeniul producției industriale, Basalt Cariere SRL. Cele mai puține firme active se găsesc în Pișchia.

Numărul firmelor active din unitățile administrativ-teritoriale ce aparțin Municipiului Arad

Sursa: ListaFirme

Vladimirescu este unitatea administrativ-teritorială cu cel mai mare număr al firmelor active, ce înregistrează un procent de 3% din numărul firmelor ce activează în județul Arad. La cealaltă extremă se poziționează Covăsint, cu un procent de doar 0,24%.

Următoarea parte a lucrării este dedicată analizei sectoarelor din punct de vedere al indicatorilor mai sus menționați, la nivelul municipiilor Arad și Timișoara, precum și la nivelul arealului de influență.

METODOLOGIE

La nivelul fiecărui sector de activitate, așa cum apar ele în statisticile Institutului Național de Statistică, va fi prezentat topul principalelor firme din Municipiile Timișoara și Arad (plus UAT-uri), selectate din baza de date ListăFirme - 2009. Menționăm că statistica este orientativă (baza de date nu include toate firmele ce activează pe piață) și ia în considerare firmele cu o cifră de afaceri mai mare

de 1.000.000 de lei. La ”Comerț” și ”Transport și depozitare” a fost ales pragul de 50.000.000 și respectiv 5.000.000 RON, datorită multitudinii de firme mici care activează în aceste domenii. Ordonarea tabelară a firmelor a fost realizată după cifra de afaceri obținută în anul 2009, fiind actualizată folosind site-ul oficial al Ministerului Finanțelor Publice, pentru anul 2007, din rațiuni ce țin de evoluția indicatorului în timpul crizei economice, și respectiv pentru anul 2011, pentru a observa dacă firma își păstrează relevanța și în prezent. Așadar, statisticile privitoare la firmele ce urmează a fi prezentate pentru fiecare sector în parte (procentul cifrei de afaceri cumulate din cifra de afaceri a județelor Timiș și Arad este realizată la nivelul anului 2009, iar ultimul indicator este furnizat de INS) nu sunt exacte, însă vor oferi informații suficiente pentru o creionare a realității economice din cele două municipii, din perspectiva importanței sectoriale.

1.2.2.4. Agricultură

Potențialul ridicat de producție agricolă este determinat de condițiile pedoclimatice favorabile și de fertilitatea crescută a solului, aspecte specifice în special în Câmpia Banatului.

Din suprafața totală a municipiului Timișoara, 84,31% este destinat agriculturii, ceea ce reprezintă aproximativ 11% din suprafața agricolă a județului Timiș. Dintre comunele care dețin suprafețe întinse de teren agricol putem enumera: „Orțișoara (15% din suprafața agricolă a Polului de creștere), Pișchia (11%), Remetea Mare (10%) și Săcălaz (12%), în timp ce municipiul Timișoara deține cca. 8% din totalul suprafeței agricole a polului de creștere Timișoara.”¹

Potențialul agricol al municipiului Timișoara este demonstrat și de numărul mare de întreprinderi care activează în acest domeniu, încurajate fiind și de acordarea anumitor facilități menite să sprijine dezvoltarea sectorului agricol.

Cea mai ridicată pondere în sectorul agricol este deținută de cultivarea cerealelor pentru boabe (grâu și secară, orz, orzoaică, porumb și alte cereale), activitate care contribuie cu mai mult de 50% la formarea cifrei de afaceri totală din sectorul primar.

---

1 PIDU Timișoara

Județul Arad se caracterizează printr-un sector agricol bazat în primul rând pe cultura cerealelor, a plantelor uleioase, pe creșterea animalelor, pe viticultură și pomicultură.

Cadrul dezvoltării potențialului producției agricole este susținut de înzestrarea cu factori naturali, care contribuie în mod direct la dezvoltarea industriei alimentare.

UAT	Suprafață totală (ha)	Suprafața agricolă totală (ha)	Din care (%)				
			Arabil	Pășuni	Fânețe	Vii	Livezi
JUDEȚUL ARAD							
Mun. Arad	23406	17097	89,74	9,49	0,78	0	0
Curtici	7265	6686	97,22	2,79	0	0	0
Pecica	23717	19085	93,55	5,54	0,91	0,01	0
Covășinț	3754	3175	81,3	8,04	0,54	10,15	0
Fântânele	4148	3674	88,43	8,05	3,51	0	0
Felnac	4960	4115	97,49	2,3	0,09	0,07	0,02
Frumușeni	4315	3912	92,4	6,87	0,71	0	0
Ghioroc	4890	3909	67,56	17,57	0,99	13,71	0,15
Livada	2013	1748	78,77	20,59	0,057	0	0,22
Paulis	12806	5301	76,66	14,63	2,3	5,37	1,01
Șagu	10266	9711	88,51	8,08	2,96	0,43	0
Siria	13673	12107	70,15	19,09	1,941	8,74	0,05
Șofronea	3490	2872	91,26	9,32	0,41	0	0
Vinga	14680	13261	92,08	2,84	5,05	0	0
Vladimirescu	12230	8700	97,91	1,75	0,10	0,011	0,14
Zădăreni	2514	2137	95,12	3,68	1,10	0,046	0,046
Zimandu Nou	7430	6883	94,72	5,27	0	0	0
JUDEȚUL TIMIȘ							
Municipiul Timișoara	12927	4341	94,17	3,57	1,93	0,18	0,13
Becicherecu Mic	4665	4217	84,06	9,91	5,95	0	0,07
Bucovăț	3252	2825	83,39	14,08	2,47	0,03	0
Dudeștii Noi	5393	4776	73,59	22,46	3,93	0	0
Dumbrăvița	1899	970	94,43	5,46	0	0,10	0
Ghiroda	3413	2812	79,69	12,01	7,75	0,10	0,42
Giarmata	7151	6531	91,51	0,82	2,26	0,91	4,47
Giroc	5277	3903	91,72	7,45	0,81	0	0
Moșnița	6887	4665	87,82	11,74	0,42	0	0

Nouă							
Orțișoara	14563	13768	84,32	11,31	3,8	0,014	0,53
Pișchia	12361	9696	74,28	12,43	5,29	2,93	5,04
Remetea Mare	7289	5990	81,48	15,15	0,016	1,01	0,23
Săcălaz	11949	10739	86,7	11,45	1,750	0,027	0,065
Șag	3402	2751	89,67	7,85	1,017	1,09	0,36
Sânmihaiu Român	7526	6841	77,98	16,62	5,29	0,043	0,058

Modul de utilizare al suprafeței agricole, pe unități administrativ-teritoriale, în 2011

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

1.2.2.5. Industrie și construcții

Conform ultimelor date statistice, în anul 2010, în județul Arad existau 1442 de unități locale active în industrie, iar în județul Timiș existau 2189 de astfel de unități, unități ce realizau o cifră de afaceri de 8468 milioane lei prețuri curente în județul Arad și, respectiv 14328 de milioane lei prețuri curente în județul Timiș. În unitățile cu profil industrial din județul Arad activau, în anul 2010, 46826 de salariați, iar în județul Timiș activau 75122 de salariați. Față de anul 2008, pe fondul crizei economice, numărul de firme din domeniul industriei a scăzut cu 205 firme în județul Arad, iar în județul Timiș acesta a scăzut cu 323 de unități locale.

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	1.647	1.564	1.442
Cifra de afaceri (mil.lei)	6.721	6.214	8.468
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	37,85	40,15	45,39
Număr de salariați	51.457	45.732	46.826
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	130	136	181
Investiții brute	576	606	683
Investiții nete	390	368	465
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	2.512	2.447	2.189
Cifra de afaceri	12.220	12.680	14.328

Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	33,19	37,4	40,63
Număr de salariați	82.602	74.942	75.122
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	148	169	191
Investiții brute (mil. lei)	2.717	2.236	2.134
Investiții nete (mil. lei)	1.373	1.050	1.387

Principalii indicatori ai unităților cu profil industrial din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

O ramură a industriei, *industria extractivă*, nu este dezvoltată la nivelul municipiilor Arad și Timișoara și nici la nivelul arealului de influență. În Timișoara își desfășoară activitatea o singură întreprindere în domeniul "Extracției cărbunelui superior și inferior" – Cărbune Armenis SRL, care a realizat în anul 2010 o cifră de afaceri ce reprezenta 0,01% din cifra de afaceri totală a județului Timiș.

În Municipiul Arad, grație unei investiții străine directe din Luxemburg – PETROSANTANDER ROMANIA SRL, această ramură este mai bine conturată, astfel că cifra de afaceri a firmei a reprezentat în anul 2010, 0,04% din cifra de afaceri totală din județul Arad, asigurând 55 locuri de muncă. Rezultatele acestei firme pentru anul 2011 au fost net superioare anului 2010, cifra de afaceri înregistrând o creștere de 13 ori, iar numărul angajaților o creștere de 9 ori.

- **Industria prelucrătoare**

Industria prelucrătoare are un aport semnificativ în totalul industriei atât pentru județul Timiș, cât și pentru Arad. În anul 2010, numărul unităților ce activau în industria prelucrătoare în județul Arad reprezentau 12,51% din totalul unităților, iar în județul Timiș reprezentau 9,78%. Cifra de afaceri înregistrată de firmele din industria prelucrătoare reprezenta în județul Arad – 40,68%, iar în județul Timiș - 37,14%, în ambele cazuri procentele sunt semnificative.

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	1.593	1.455	1.315
Cifra de afaceri (mil.lei)	6.224	5.775	7.590
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	35,05	37,31	40,68
Număr de salariați	47.736	42.733	43.722
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	130	135	173
Investiții brute	483	429	502
Investiții nete	339	288	314
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	2.366	2.290	2.017
Cifra de afaceri	11.067	11.664	13.097
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	31,52	34,41	37,14
Număr de salariați	76.024	68.593	68.957
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	145	170	189
Investiții brute (mil. lei)	1.825	1.520	1.343
Investiții nete (mil. lei)	928	743	852

Principalii indicatori ai unităților din industria prelucrătoare a județelor Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

În următoarea secvență, vom analiza fiecare activitate a industriei prelucrătoare nominalizând principalii jucători din mediul de afaceri.

1. Industria alimentară

Numărul unităților locale active din industria alimentară a județului Arad a fost de 195 firme, în anul 2010, industrie afectată de criză prin scăderea cu 12% a acestui număr. În județul Timiș, numărul unităților active a fost de 322 firme, în scădere cu 18% comparativ cu anul 2008.

Topul principalelor firme (ierarhizate după criteriul cifrei de afaceri obținute în anul 2009) care activează în această industrie poate fi observat în tabelele de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
SMITHFIELD PROD SRL	Timișoara	1011	231,594,820	405,511,085	572,703,369	389	488	593
AMBAX SRL	Timișoara	1011	28,399,491	59,019,688	749,755	448	558	2
AGIL SRL	Timișoara	1011	29,331,226	49,692,499	56,746,965	164	250	310
CODRINA SRL	Timișoara	1071	16,315,726	17,984,848	19,652,084	120	131	125
PROSPERO SRL	Timișoara	1071	12,965,566	16,495,463	20,832,632	118	126	180
SCALINI SRL	Timișoara	1071	9,641,428	12,967,243	10,054,649	118	128	136
TRANS COST SRL	Timișoara	1011	926,814	12,064,426	12,493,284	2	45	56
VEROMEN SRL	Timișoara	1011	4,569,660	5,830,620	962,748	53	41	45
TIC TAC GT SRL	Timișoara	1071	3,251,959	3,970,511	3,394,668	24	23	23
DIVA SRL	Timișoara	1071	1,638,584	3,361,305	3,782,835	24	33	26

Sursa: Prelucrarea date ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
LAZĂR & SOHNE SRL	Arad	1011	23,419,839	28,271,541	50,867,023	510	428	381
ROM FUNGHI SRL	Arad	1039	19,304,816	20,147,446	24,009,902	44	46	51
FILIP D IMPEX SRL	Arad	1013	8,550,431	19,556,911	47,308,400	60	118	351
ELEGANCE GROUP SRL	Arad	1051	3,308,127	7,690,600	6,400,455	12	18	22
MAIER COM SRL	Arad	1011	2,596,079	7,080,541	10,383,439	49	49	58
PANPRO SRL	Arad	1071	3,937,561	4,481,133	5,046,047	93	102	81
RB PROD SRL	Arad	1011	3,663,430	3,956,400	1,623,845	32	18	8
PRESMO SRL	Arad	1061	4,767,187	3,918,895	5,934,744	27	26	25
RATIO WEST SRL	Arad	1071	3,659,936	3,462,239	3,752,360	66	57	64
CRISAN COMIMPEX SRL	Arad	1071	2,685,832	3,311,713	3,031,732	39	48	38

Sursa: ListaFirme

Din tabelele de mai sus este evident faptul că industria alimentară este un sector mai dezvoltat în municipiul Timișoara decât în municipiul Arad. Din cifra de afaceri totală care a fost înregistrată în anul 2009 la nivelul județului Timiș, cifra de afaceri obținută doar de firmele care au constituit subiectul analizei a reprezentat 2,03%, cu un număr al angajaților într-un procent de 1,48%. De cealaltă parte, în municipiul Arad, firmele care au întrunit condițiile impuse, menționate în metodologie și au reprezentat baza analizei au realizat o cifră de afaceri ce reprezenta în anul 2009 doar 0,82% din cifra de afaceri totală a județului, având un număr de angajați ce reprezenta doar 1,35% din numărul total al angajaților din județ.

2. Industria textilă și de îmbrăcăminte

Numărul unităților locale active din industria textilelor și a articolelor de îmbrăcăminte din județul Arad, în anul 2010, a fost de 201 firme, în scădere cu 20% comparativ cu anul 2008, iar în județul Timiș a fost de 211 firme, 51 dintre acestea și-au închis porțile începând cu anul 2008. Topul principalelor firme din această industrie este prezentat mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
COTTONTEX SRL	Timișoara	1414	34,477,245	58,167,274	68,382,284	535	504	651
INTERCOLOR SA	Timișoara	1330	14,454,107	14,663,820	26,755,633	213	159	175
UZINELE TEXTILE TIMISOARA SA	Timișoara	1320	13,671,866	13,793,882	8,858,788	271	178	95
PASMATEX CONF INTERNATIONAL SA	Timișoara	1414	6,128,488	8,675,946	8,096,275	311	259	228
ROECKL MANUFAKTUR SRL	Timișoara	1419	4,875,616	7,068,100	6,871,883	122	118	98
TIMIOR COLLANT SRL	Timișoara	1431	7,779,087	6,331,171	6,699,766	200	105	9
PASMATEX SA	Timișoara	1399	8,127,887	6,025,384	7,256,458	150	83	98
ELLEDI PRODUCTION SRL	Timișoara	1392	5,018,452	5,665,693	3,488,204	128	123	71
UNIUNEA TEHNOLOGIILOR TEXTILE	Timișoara	1310	5,483,896	5,648,348	7,652,810	53	27	24

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
ITS PRODUCTION SRL	Arad	1419	6,905,047	11,230,600	23,607,697	420	436	475
ARIES TEXTILE SRL	Arad	1414	31,409,923	32,697,953	135,028,106	354	412	430
MODA SA	Arad	1413	12,977,282	8,830,584	8,764,817	488	398	323
ANTON INDUSTRIES SRL	Arad	1439	7,601,718	23,941,343	30,080,051	217	367	338
DREAM TEAM SRL	Arad	1419	15,280,850	32,044,472	11,695,014	344	350	221
TEXTILE MEDICALE SRL	Arad	1392	16,717,964	33,373,593	45,599,259	119	171	230
ARTEX SCM	Arad	1413	8,122,020	6,609,345	7,017,957	236	167	178
ARCOOM SCM	Arad	1413	5,473,418	4,323,295	5,411,793	180	154	119
DIALMA SRL	Arad	1413	4,525,125	4,594,343	3,296,659	128	135	120

Sursa: ListaFirme

Din analiza principalelor firme din industria textilă la nivelul celor două municipii, s-a constatat că în ceea ce privește cifra de afaceri a firmelor, municipiul Timișoara înregistrează rezultate mai bune, valoarea indicatorului reprezentând 0,86% din cifra de afaceri a județului Timiș, respectiv 0,45% din cifra de afaceri regională, pe când în municipiul Arad valoarea indicatorului reprezintă 1,54% din cifra de afaceri a județului Arad, respectiv 0,36% din cifra de afaceri regională.

În ceea ce privește numărul salariaților, municipiul Arad înregistrează cel mai mare număr al angajaților, un procent de 4,39% din numărul angajaților din județul Arad și 0,99% din total regional, iar municipiul Timișoara înregistrează o pondere de 1,49% din angajații județului Timiș și 0,69% din total regional.

3. Industria de încălțăminte

Numărul unităților locale producătoare de încălțăminte este scăzut atât în județul Arad, cât și în Timiș. În anul 2010, existau 65 de astfel de firme în județul Arad, cu 28% mai puține comparativ cu anul 2008, iar în județul Timiș existau 105 firme, în scădere cu 16% față de 2008. Principalele firme din acest domeniu sunt prezentate mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
RO ALTO GRADIMENTO SRL	Timișoara	1520	26,168,107	29,253,529	41,927,533	944	579	569
FILTY SA	Timișoara	1520	13,662,425	19,843,334	23,523,067	319	320	335
FRONT LINE EUROFLEX SRL	Timișoara	1520	-	18,435,914	15,971,244	-	415	285
JOMO THERMOMOLDING SRL	Timișoara	1520	6,979,951	14,231,664	31,555,062	48	49	121
ACELLUM SRL	Timișoara	1520	12,004,405	13,271,426	13,808,625	232	235	275
GP & COMPANY SA	Timișoara	1520	14,288,799	7,717,925	5,385,684	288	87	98
GECOMOD SRL	Timișoara	1520	4,047,429	4,374,590	5,772,756	178	160	167
FABRITALIA SRL	Timișoara	1520	3,164,673	4,305,268	5,515,879	130	106	109
ROSI ITA UNO SRL	Timișoara	1520	4,565,112	3,900,507	5,849,804	139	101	118
PASSIONE BLU SRL	Timișoara	1520	1,920,772	3,191,301	2,203,459	39	46	38

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
KEBO SRL	Arad	1520	20,858,502	15,159,555	15,483,287	255	175	239
GABBIANO IMPEX SRL	Arad	1520	11,702,364	12,626,854	12,486,608	197	120	122
B& B ACCESORIES SRL	Arad	1512	4,772,646	11,960,630	16,410,570	134	74	80
COSTE SHOES SRL	Arad	1520	3,810,938	8,464,343	119,623,710	146	20	71
LORI COMIMPEX SRL	Arad	1520	4,442,432	7,456,710	11,554,601	165	120	116
CALZATURIFICIO FULVIA SRL	Arad	1520	5,292,618	7,105,200	1,448,734	215	205	-
ALTA TENSIONE SRL	Arad	1520	2,167,453	2,571,047	6,747,173	36	34	36
ROMANIA ENTERPRISE SRL	Arad	1520	2,096,416	2,472,665	2,407,833	69	104	100

Sursa: ListaFirme

Există o concentrare a firmelor ce activează în această industrie în municipiul Timișoara (11% din firmele din industria încălțăminte din județul Timiș se regăsesc în Municipiul Timișoara), cifra de afaceri înregistrată de acestea reprezintă 0,49% din cifra de afaceri a județului Timiș și respectiv

0,25% din cifra de afaceri regională aferentă anului 2009. În municipiul Arad își desfășoară activitatea 22% din numărul firmelor din industria de încălțăminte din județul Arad, fiind înregistrată o cifră de afaceri ce reprezintă 0,59% din cifra de afaceri a județului Arad și 0,14% din cea regională. Cei mai mulți angajați în această industrie sunt în municipiul Timișoara (1,14% din total angajați în județul Timiș).

4. Industria lemnului

Industria lemnului, în județul Timiș, era reprezentată în anul 2010 de 143 de unități locale active, număr în scădere față de anul 2008 cu 32%, iar în județul Arad își desfășurau activitatea 117 unități, în scădere cu 34% față de anul 2008. Principalele firme care își desfășurau activitatea în această industrie în municipiile Arad și Timișoara și în arealul de influență sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifră de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
CARPAT STICKS SRL	Timișoara	1629	1,623,178	17,183,923	28,545,402	79	87	137
FINK WINTERGARTEN SRL	Timișoara	1623	3,599,106	2,771,358	1,525,794	24	16	7
EXIM LEMN SRL	Timișoara	1623	2,952,832	2,501,818	2,959,069	42	41	41
CHIULAN HOUSE FACTORY SRL	Timișoara	1623	929,464	1,696,115	4,709,463	11	15	28
IMPERIUM GRUP HAUS SRL	Timișoara	1623	1,272,038	1,444,721	973,437	11	12	13
WINPLUS SRL	Timișoara	1623	929,110	1,049,974	630,230	15	20	15

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
PORTA KMI ROMANIA SRL	Arad	1623	40,289,103	33,044,170	30,124,090	225	192	177
VBN DOORS SRL	Arad	1623	4,740,225	9,540,894	7,624,003	36	40	37
MADERA	Arad	1621	5,745,851	7,762,494	7,154,610	124	109	123

INTERLEMN SRL								
MTA ARAD CO LTD SRL	Arad	1629	4,846,260	5,979,745	6,597,698	128	110	113
TEKNOLEM SRL	Arad	1610	5,122,613	5,252,435	420,738	53	38	1
SILVARIS GRUP SRL	Arad	1610	3,383,210	2,070,569	2,989,084	19	16	17
DECORA FOLII SI FURNIRE SRL	Arad	1629	658,772	1,918,305	1,606,065	1	7	8
PHIDEX SRL	Arad	1610	430,409	1,034,433	1,636,145	4	8	13
PLANETA SRL	Curtici	1610	8,948,209	10,522,571	13,852,821	110	44	29
WEGLAND ALPIN SRL	Paulis	1610	13,771,597	7,907,856	13,360,113	104	78	50

Sursa: ListaFirme

Din firmele selectate, majoritatea își desfășoară activitatea în municipii. Rezultatele obținute de firmele din municipiile Arad și Timișoara sunt diferite în ceea ce privește cifra de afaceri și numărul de angajați. Astfel că această industrie este mult mai dezvoltată la nivelul municipiului Arad, comparativ cu municipiul Timișoara. De menționat este faptul că în ambele municipii au fost realizate investiții străine directe în această industrie: PORTA KMI ROMANIA SRL – Arad și CARPAT STICKS SRL – Timișoara. Cifra de afaceri obținută de firmele selectate din municipiul Arad (și UAT-uri) reprezenta 0,61% din cifra de afaceri a județului Arad, în anul 2009 și 0,15% din cifra de afaceri regională. În ceea ce privește situația acestui indicator în municipiul Timișoara, se obține o cifră de afaceri ce reprezintă 0,08% din cifra de afaceri a județului Timiș și respectiv 0,05% din cifra de afaceri regională. Astfel, putem trage concluzia că această industrie nu este reprezentativă pentru municipiul Timișoara. Cei mai mulți angajați în acest sector se află tot în municipiul Arad (0,17% din angajații de la nivel regional).

5. Industria mobilei

Această ramură este în conexiune cu cea a prelucrării lemnului, astfel că și rezultatele sunt mai bune în municipiul Arad decât în Timișoara, în ciuda numărului de unități locale active care este mai mare în județul Timiș (2010 – 145 u.l.a.) comparativ cu județul Arad (2010 – 135 u.l.a.). Principalele firme care își desfășoară activitatea în industria mobilei sunt prezentate mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
RUS SAVITAR SRL	Dumbrăvița	3109	59,125,115	55,691,706	100,899,841	200	195	472
GREENFOREST SRL	Timișoara	3101	13,644,100	11,835,947	13,518,553	117	110	86
ARTHEMA SRL	Timișoara	3109	16,233,909	10,496,636	11,246,307	88	58	62
SAS BERTON SRL	Timișoara	3109	8,055,899	2,531,890	1,639,208	18	10	8
TELETIM SRL	Timișoara	3101	3,348,746	2,191,613	2,283,340	36	25	26
ERVI ART SRL	Timișoara	3101	457,230	2,006,920	2,185,995	15	19	17
PROFICUT SRL	Timișoara	3109	822,372	1,879,019	2,524,014	5	11	12
DARCOV GLAF SRL	Timișoara	3109	2,070,402	1,545,486	1,502,430	25	19	25
STIPES SRL	Timișoara	3109	998,583	1,244,143	712,286	17	18	15
CONSULTING MBO SRL	Timișoara	3101	892,571	1,242,991	927,205	3	22	21

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
COTTA INTERNATIONAL SRL	Arad	3109	132,323,876	162,730,830	195,710,802	747	629	667
DITRE INTERNATIONAL SRL	Arad	3109	46,290,730	85,074,520	70,429,121	283	442	434
MAXSTILE SRL	Arad	3109	59,202,709	67,935,315	66,148,225	243	238	205
MOBILIER GENERAL ARAD MGA SRL	Arad	3109	33,367,253	41,930,965	45,564,451	250	214	220
JRL EDITION SRL	Arad	3109	11,428,710	14,194,415	18,490,933	176	164	183
IMT INDUSTRIA MOBILI TAPPEZZATI SRL	Arad	3103	2,059,254	10,823,821	10,558,503	80	87	81
SIDSTEL INTERNATIONAL SRL	Arad	3109	4,761,699	8,030,331	5,050,044	52	69	53
GERIMAX INTERNATIONAL SRL	Arad	3109	4,097,379	5,254,035	4,416,674	41	35	34
Q TEA SRL	Arad	3109	3,228,961	3,795,235	2,674,843	67	67	58
AD TEHNIC SRL	Arad	3109	3,099,159	3,016,659	2,399,518	36	35	30

Sursa: ListaFirme

Municipiul Arad găzduiește cel mai mare număr al firmelor din această industrie care realizează o cifră de afaceri semnificativă ce reprezintă aproximativ 3% din cifra de afaceri a județului Arad și 0,67% din cifra de afaceri regională, asigurând un număr de locuri de muncă ce reprezintă 2,43% din numărul salariaților de la nivelul județului Arad și 0,55% din total regional. Firmele din municipiul Timișoara realizează o cifră de afaceri ce reprezintă 0,28% din cifra de afaceri a județului Timiș și 0,15% din cifra de afaceri regională. Așadar, industria mobilei este mai dezvoltată în municipiul Arad, comparativ cu municipiul Timișoara.

6. Industria celulozei și hârtiei

Această industrie nu este reprezentativă la nivelul județelor Arad și Timiș, însă am ales să o prezentăm pentru a putea observa influența pe care o are o investiție străină directă asupra mediului de afaceri din zona de analiză. În județul Timiș, în anul 2010, existau 31 de unități locale active în această industrie, în creștere cu 7 firme comparativ cu anul 2008. În județul Arad existau 14 firme, în creștere cu 1 firmă față de anul 2008. Firmele care înregistrează performanțe economice din acest domeniu sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
SCA PACKAGING ROMANIA SRL	Timișoara	1721	-	49,057,380	55,983,189	-	99	119
FACTO ITOBOXO SRL	Timișoara	1721	11,601,822	8,961,363	13,549,095	30	23	30
ART PAPEL GROUP SRL	Timișoara	1721	4,978,526	6,745,262	5,956,468	27	33	29
ZLOOP SRL	Timișoara	1721	5,174,882	5,128,315	8,343,693	59	33	48
M&V COMPANY SRL	Timișoara	1721	987,707	3,274,265	6,193,185	18	10	7
DE FACTO INCOM SRL	Timișoara	1722	2,414,876	2,773,989	2,821,665	11	12	15
DESSERA NORTES SRL	Timișoara	1721	810,262	1,046,428	1,790,132	1	3	4
HELICON BANAT SA	Ghiroda	1721	4,417,412	6,528,398	5,750,041	65	61	37
AVERY DENNISON MATERIALS ROM SRL	Remetea Mare	1721	-	7,517,908	63,164,414	-	17	16

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
KANTEX ARAD SRL	Arad	1729	14,871,630	9,171,541	7,516,754	34	24	24
IDEAL PACK COMPANY SRL	Arad	1721	-	1,359,865	3,191,768	-	20	30
INTERVEST GRUP SRL	Arad	1721	930,203	1,241,579	1,275,630	15	20	18
ARGIS PRODIMPEX SRL	Vladimirescu	1721	2,167,857	2,635,939	4,430,392	17	14	17

Sursa: ListaFirme

La nivelul municipiului Timișoara s-a realizat investiția olandeză în industria hârtiei, SCA PACKAGING ROMANIA SRL, ceea ce a determinat creșterea numărului de firme din acest domeniu. Astfel că în municipiul Timișoara și în unitățile administrativ-teritoriale ce îi aparțin își desfășurau activitatea în anul 2009, 25% din numărul firmelor din industria celulozei, înregistrând o cifră de afaceri ce reprezenta 0,27% din cifra de afaceri înregistrată la nivelul județului Timiș și 0,14% din cifra de afaceri regională, în anul 2009. În municipiul Arad și în arealul de influență nu se înregistrează rezultate ce merită a fi amintite, nici în ceea ce privește cifra de afaceri din domeniu și nici din perspectiva numărului de salariați antrenat în acest sector de activitate.

7. Industria chimică

Industria chimică nu este o ramură caracterizată printr-un număr mare de firme nici în județul Timiș și cu atât mai puțin în Arad. Astfel, în anul 2010, în județul Timiș s-a înregistrat un număr de 55 de firme în industria chimică, iar în Arad 18 firme, cu rezultate economice foarte scăzute.

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
LINDE GAZ ROMANIA SRL	Timișoara	2011	247,379,766	430,102,874	437,597,916	235	453	437
DETERGENTI SA	Timișoara	2041	28,784,715	78,670,154	142,063,583	193	334	644
AZUR SA	Timișoara	2030	45,037,192	66,564,471	96,775,367	323	248	265
TELLURIUM CHEMICAL CO SRL	Timișoara	2020	16,440,468	18,527,968	30,272,358	55	64	66
MOPEKA IMPEX SRL	Timișoara	2041	3,410,999	4,152,604	6,200,016	24	29	20
EXHELIOS SRL	Timișoara	2042	3,357,101	3,168,884	3,254,385	19	20	19
PANETONE SRL	Timișoara	2014	1,901,631	2,764,269	2,214,872	23	22	14
REDOXIM SRL	Ghiroda	2020	69,404,367	102,727,489	144,918,651	128	141	156

Sursa: ListaFirme

În municipiul Arad această industrie nu este susținută prin prezența unor jucători importanți pe piață. Astfel că nu am putut selecta nicio firmă care să constituie o bază relevantă pentru analiza acestui sector. Însă, în Municipiul Timișoara cele câteva firme prezente au o contribuție semnificativă, în special din punct de vedere al cifrei de afaceri. Firmele selectate au totalizat o cifră de afaceri care reprezenta, în anul 2009, 2,09% din cifra de afaceri a județului Timiș și 1,08% din cifra de afaceri regională. Numărul angajaților nu este foarte mare, ceea ce semnifică o productivitate a muncii semnificativă pentru această industrie.

8. Industria cauciucului și a maselor plastice

În anul 2010, în județul Timiș își desfășurau activitatea 127 de unități în industria cauciucului și a maselor plastice, iar în județul Arad 68 de astfel de unități. Dintre principalele firme care își desfășoară activitatea în municipiile Arad și Timișoara, menționăm următoarele:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
SPUMOTIM SA	Timișoara	2221	66,858,757	84,503,595	92,513,645	677	490	551
ELBROMPLAST SA	Timișoara	2221	52,748,477	44,267,775	53,594,917	244	253	223
PMG EAST SRL	Timișoara	2219	15,036,775	30,757,340	53,908,148	15	16	16
MONDO STYLE	Timișoara	2223	26,805,475	26,249,034	19,089,742	126	108	108

SRL								
ART MATCH SRL	Timișoara	2229	7,647,672	15,607,226	28,760,499	20	41	89
ESSER ROMANIA SRL	Timișoara	2221	8,196,902	11,774,864	12,935,023	78	93	104
ENERGOTEROM SRL	Timișoara	2223	23,754,276	10,493,422	11,215,449	92	62	58
ARGOMM RO SRL	Timișoara	2219	-	7,361,684	15,710,355	-	41	100
TEVO SRL	Timișoara	2221	5,648,417	6,833,658	6,459,139	45	35	33
DUQUEINE COMPOSITES SRL	Timișoara	2221	408,259	5,907,860	18,980,112	46	84	124

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
ROMFILMS SRL	Arad	2221	22,439,799	17,290,028	29,506,097	48	37	39
VDS BALCAN TRADE SRL	Arad	2229	14,527,337	9,892,255	21,487,661	97	56	108
LAMPPIA ROM SRL	Arad	2221	2,221,965	7,089,531	11,991,934	33	34	54
MATRIX SYSTEM SRL	Arad	2229	3,578,708	3,289,380	3,661,351	38	30	30
SIL PLAST SRL	Arad	2229	3,293,102	2,934,462	4,720,558	12	17	18
SUPERPLAST INTERNATIONAL SRL	Arad	2223	3,409,261	2,683,334	3,475,039	41	39	42
POLY BAG SRL	Arad	2222	1,263,401	1,374,426	1,861,312	20	12	15
MERA SRL	Arad	2223	1,955,502	1,339,358	903,063	21	19	11
TERMOSTAMPI ROM SRL	Curtici	2229	8,511,942	12,071,928	29,838,056	57	42	63

Sursa: ListaFirme

Din analiza firmelor s-a constatat că rezultatele înregistrate de cele din municipiul Timișoara și din arealul de influență sunt mai bune decât cele înregistrate la nivelul municipiului Arad. Astfel, cifra de afaceri înregistrată de firmele din municipiul Timișoara este de 4 ori mai mare decât cifra de afaceri înregistrată în municipiul Arad, reprezentând 0,8% din cifra de afaceri a județului Timiș, și respectiv 0,42% din cea regională. Numărul angajaților în această industrie din municipiul Timișoara este de 4 ori mai mare decât cel înregistrat în municipiul Arad. Acest sector nu este de neglijat din structura sectorială a economiei municipiului Timișoara.

9. Industria produselor din minerale nemetalice (materiale de construcții)

În industria materialelor de construcții, în anul 2010, în județul Timiș își desfășurau activitatea 96 de firme, mai puține cu 24 față de anul 2008, iar în județul Arad activau 62 de astfel de firme. Principalele firme care au obținut rezultate semnificative ale indicatorilor sunt prezentate în tabelele de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
GENERAL BETON ROMANIA SRL	Timișoara	2363	120,044,751	55,526,517	95,633,548	167	143	139
LIPOPLAST SRL	Timișoara	2312	23,513,634	21,809,822	25,663,148	109	96	122
ECOSYSTEME SRL	Timișoara	2361	11,631,498	7,592,877	7,196,443	45	40	48
LUCONS SRL	Timișoara	2363	8,539,985	6,751,553	5,709,586	28	29	32
BANAT ASPHALT GROUP SRL	Timișoara	2399	-	4,635,478	1,133,400	-	7	4
OGLINDA SA	Timișoara	2312	4,237,543	3,233,395	2,877,026	59	48	45
ENA GRUP SRL	Timișoara	2312	1,457,428	1,639,732	555,824	10	11	10
FUSION & GLASS SRL	Timișoara	2312	1,304,322	1,414,484	1,389,970	8	8	8
DOMITAL SRL	Timișoara	2341	672,330	1,203,125	1,623,375	50	49	49

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
LAVINAMIX CONSTRUCT SRL	Arad	2363	-	23,551,007	27,820,943	2	75	81
MILLEFIORI SRL	Arad	2319	12,512,973	13,216,656	10,859,173	161	149	162
MARY LINE SRL	Arad	2370	3,185,598	4,225,394	3,130,344	132	99	63
HOG SLAT SRL	Arad	2361	14,801,340	3,016,839	11,751,988	52	26	44
ARS DECORANDI SRL	Arad	2341	584,771	2,516,168	2,220,797	41	65	52
PROFI BETON SRL	Arad	2363	1,168,551	2,479,929	6,622,244	7	14	20
TECNOTRE SRL	Arad	2361	-	1,883,952	2,891,640	-	4	11
GLASS PROCESSING SYSTEM SRL	Arad	2312	30,613	1,544,664	2,653,568	6	10	15
OROVETRO SRL	Arad	2319	868,880	1,277,624	3,019,899	36	33	36

Sursa: ListaFirme

Rezultatele obținute de firmele ce fac obiectul studiului s-au dovedit a fi mai bune în cazul municipiului Timișoara comparativ cu municipiul Arad, însă acest sector nu reprezintă un punct forte pentru niciunul dintre municipii. Astfel, cifra de afaceri obținută în municipiul Timișoara reprezintă doar 0,43% din cifra de afaceri a județului Timiș, și 0,22% din cifra de afaceri regională.

10. Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal

Această industrie se caracterizează, în județul Timiș, printr-un număr de 261 unități locale, mai multe cu 94 firme față de județul Arad. Firmele care au înregistrat performanțe în acest domeniu sunt enumerate în tabelele de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
AUTOHTON TIM SRL	Timișoara	2511	72,012,923	58,501,348	59,162,824	155	113	99
ALUSYSTEM SRL	Timișoara	2512	22,034,325	58,151,018	37,424,010	98	150	151
ALL PIC SRL	Timișoara	2511	49,561,395	29,530,023	29,248,427	72	54	45
LEMAN INDUSTRIE SRL	Timișoara	2550	17,221,870	18,062,249	36,376,341	104	142	145
BERG BANAT SRL	Timișoara	2561	12,572,127	17,199,971	34,715,100	81	96	148
BEGA TEHNOMET SA	Timișoara	2511	24,610,500	14,869,921	21,678,356	395	149	149
CHIULAN SRL	Timișoara	2511	19,004,126	14,707,885	28,882,488	123	80	102
WILLY KREUTZ SRL	Timișoara	2599	6,313,709	12,229,192	26,331,272	30	29	42
TOP STEEL SRL	Timișoara	2511	14,462,285	11,715,536	4,949,048	64	34	40
A&D PROFIAL COMPANY SRL	Timișoara	2512	7,661,955	11,175,155	7,158,873	53	70	-

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
FERONERIA PROD SA	Arad	2572	53,875,683	42,759,066	48,619,713	541	375	338
SYSMEC SRL	Arad	2562	14,673,932	20,287,403	47,676,103	90	86	114
VEROFER SRL	Arad	2572	19,516,174	18,071,264	15,526,397	22	21	21
HUF ROMANIA SRL	Arad	2572	3,532,604	15,541,848	90,161,962	27	64	213
VOESTALPINE AUTOMOTIVE ROMANIA SRL	Arad	2550	1,097,680	13,343,528	23,901,168	6	31	82
ROSSETTI EAST SRL	Arad	2572	11,736,249	12,442,475	7,559,889	63	79	45
NUOVA NEON BASSANO ROMANIA SRL	Arad	2511	11,870,378	10,398,185	19,063,187	27	39	40
BINALIA SRL	Arad	2572	13,642,347	9,256,597	8,899,936	85	55	52
AZOMA SA	Arad	2511	4,506,943	8,045,705	21,384,730	99	66	112
SECURO TECH SRL	Arad	2511	6,129,602	7,589,643	6,379,975	62	50	49

Sursa: ListaFirme

Foarte multe investiții străine directe (vezi Capitolul de investiții străine directe) au fost realizate în acest domeniu, atât în Timișoara, cât și în Arad, ceea ce poate constitui premisa unei dezvoltări viitoare a sectorului. Cele mai bune rezultate sunt obținute de firmele din municipiul Timișoara, care au înregistrat o cifră de afaceri ce reprezintă 0,99% din cifra de afaceri a județului Timiș și 0,51% din cifra de afaceri regională. În municipiul Arad, firmele au înregistrat o cifră de afaceri ce reprezintă 1,35% din cifra de afaceri a județului Arad și 0,32% din cifra de afaceri regională. În ceea ce privește numărul angajaților, în municipiul Timișoara acesta reprezintă 0,86% din numărul angajaților din județului Timiș și 0,4% din numărul angajaților din regiune. De cealaltă parte, în municipiul Arad, numărul angajaților din acest sector reprezintă 1,52% din numărul angajaților din județ și 0,35% numărul angajaților regiune.

11. Industria IT&C

Industria IT&C este alcătuită din următoarele sectoare, conform metodologiei propuse de Institutul pentru Tehnică de Calcul, împărțită pe următoarele coduri CAEN:

- Software și servicii TI – CAEN 582, 620, 631, 951
- Telecomunicații –CAEN 61
- Hardware – CAEN 261-264

Numărul unităților locale active care își desfășurau activitatea în domeniul ”Software și servicii TI”, în anul 2010, era de 191 în județul Arad și respectiv de 612 în județul Timiș. Dintre principalele firme care au obținut rezultate satisfăcătoare în acest sector, menționăm:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
OCE SOFTWARE SRL	Timișoara	5829	9,113,712	13,964,522	18,601,727	92	107	125
PRO IN PROFESSIONAL INFORMATION NETWORK SRL	Timișoara	5829	784,691	2,694,065	3,599,462	1	1	1
REALMEDIA NETWORK SA	Timișoara	5829	1,213,395	1,854,736	3,844,430	16	25	17
DUALSOFT SRL	Timișoara	5829	1,898,248	1,055,159	944,446	5	5	5
VISUAL RETAILING SRL	Timișoara	5829	437,126	1,021,706	1,114,633	7	8	8
ACI WORLDWIDESRL	Timișoara	6201	11,008,855	18,390,608	23,184,679	106	135	148
SSI SCHAEFER SRL	Timișoara	6201	14,423,993	16,754,401	22,759,727	65	77	95
SAGUARO PRINT SRL	Timișoara	6201	9,623,571	15,496,211	22,071,606	124	181	206
DATAGROUP INT SRL	Timișoara	6209	4,583,252	10,532,588	10,297,537	210	182	140
AGORA IT&C SA	Timișoara	6202	4,858,713	4,791,584	3,548,728	12	14	12

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
NEXNET SRL	Arad	6202	3,497,981	3,860,187	5,326,924	10	10	10
COMPUTER VOICE SYSTEMS ROMANIA SRL	Arad	6311	1,289,547	2,388,685	2,617,268	30	30	36
SOFT NET CONSULTING SRL	Arad	6201	948,872	1,333,402	1,765,602	16	14	15
SILVER GOLD SRL	Arad	9511	1,277,307	1,115,996	986,841	11	8	7
SMART COMPUTERS SRL	Arad	6202	1,278,954	1,043,419	808,614	3	3	3

Sursa: ListaFirme

După cum se poate observa și din tabelele de mai sus, industria de software și servicii TI este foarte dezvoltată în municipiul Timișoara și foarte puțin reprezentată în municipiul Arad. Cifra de afaceri pe care o obțin firmele din această industrie reprezintă 0,39% din cifra de afaceri a județului Timiș și 0,2% din cifra de afaceri regională. Această industrie antrenează un număr semnificativ de angajați, care reprezintă 0,55% din numărul angajaților județului Timiș.

Numărul unităților locale active în industria telecomunicațiilor este de aproape 3 ori mai mare în județul Timiș comparativ cu județul Arad, în anul 2010. Principalii jucători în domeniu sunt prezentați în tabelele de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
ALCATEL LUCENT ROMANIA SRL	Timișoara	6120	663,827,484	518,951,141	328,377,251	1204	1748	1486
DELTATEL SRL	Timișoara	6190	66,459,877	81,201,208	50,465,270	504	623	424
ASK TIM SRL	Timișoara	6110	6,727,932	6,968,570	7,749,838	31	30	31
EURO CABLE SRL	Timișoara	6110	5,182,485	6,118,604	6,372,770	72	72	63
NETEX CONSULTING SRL	Timișoara	6190	2,069,378	4,198,202	7,649,234	110	150	178
FAVORIT SRL	Timișoara	6110	2,950,886	3,944,637	3,749,423	20	24	26
MARCASIT MA SA	Timișoara	6110	2,523,174	2,379,725	1,630,258	27	29	32
AVOLO TELECOM SRL	Timișoara	6110	1,374,148	2,255,525	2,527,867	9	12	16
GOOD NET SRL	Timișoara	6110	1,110,481	1,483,236	1,443,114	14	10	9

Sursa: ListaFirme

Această industrie este dezvoltată în municipiul Timișoara și deloc reprezentativă pentru municipiul Arad, majoritatea dintre firmele care activează în acest domeniu fiind microîntreprinderi (nefiind prezentate în tabel din cauza cifrei de afaceri sub 1.000.000 RON). Însă, telecomunicațiile reprezintă o verigă de progres a economiei municipiului Timișoara, contribuind semnificativ la cifra de afaceri județeană (cu 2%) și oferind numeroase locuri de muncă.

Industria hardware totalizează un număr de 8 unități locale la nivelul județului Arad și respectiv 26 la nivelul județului Timiș. Principalii jucătorii care merită a fi menționați prin prisma rezultatelor financiare obținute sunt următorii:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
FLEXTRONICS ROMANIA SRL	Timișoara	2611	237,889,847	191,228,229	207,076,079	3212	1979	2090
KATHREIN ROMANIA SRL	Timișoara	2630	111,709,701	157,242,860	288,759,340	320	588	860
ETA2U SRL	Timișoara	2620	67,580,679	63,995,427	79,959,463	183	193	203
TELCO PE SRL	Timișoara	2611	6,219,010	6,105,968	11,271,888	188	170	248
EASTERN DIGITAL SRL	Timișoara	2620	5,813,162	4,420,240	5,169,543	24	16	17
CABLAJE ȘI ECHIPAMENTE ELECTRONICE SRL	Timișoara	2612	1,891,923	1,350,706	1,731,570	17	14	12
SUPERVISOR GROUP SRL	Timișoara	2620	1,581,602	1,248,561	1,533,005	6	5	3
AS COMPUTER NETSERVICE SRL	Timișoara	2620	2,571,523	1,094,058	155,558	7	5	5

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
SYSTRONICS SRL	Arad	2612	25,977,885	36,155,681	115,157,289	230	214	340
GDS MANUFACTURING SERVICES SA	Arad	2630	9,726,377	24,874,359	98,785,167	207	361	421
PANDUIT EUROPEAN SOLUTIONS SRL	Arad	2612	-	3,524,573	19,770,608	-	28	90
MITEL ROM SRL	Arad	2612	1,254,156	2,713,733	8,142,322	35	46	42
BB COMPUTER SRL	Arad	2620	5,586,138	1,890,710	2,218,781	24	15	11
ELEMENTS ROMANIA SRL	Arad	2611	1,500,049	1,335,733	82,698	75	49	1
METALPLAST SRL	Siria	2611	688,034	1,480,555	3,345,854	46	43	49

Sursa: ListaFirme

Industria IT&C este un sector prioritar pentru municipiul Timișoara totalizând cea mai mare cifră de afaceri din industrie și oferind cele mai multe locuri de muncă. Astfel, per total, cifra de afaceri înregistrată în industria IT&C din municipiul Timișoara reprezintă 3,53% din cifra de afaceri a județului Timiș și 1,81% din cifra de afaceri regională. În ceea ce privește numărul angajaților în IT&C, municipiul Timișoara înregistrează 3,52% din angajații județului Timiș și respectiv 1,61% din totalul regional. Cifra de afaceri realizată de firmele din IT&C din municipiul Arad reprezintă 0,54% din cifra de afaceri a județului și doar 0,13% din cifra regiunii, ceea ce denotă o subdezvoltare a acestui sector la nivelul municipiului Arad.

12. Industria echipamentelor electrice

Numărul unităților locale active din industria echipamentelor electrice din județul Arad era, în anul 2010, de 23 de firme, cu 14 mai puține decât în județul Timiș. Printre principalele firme care înregistrează rezultate notabile în această industrie menționăm:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
ELBA SA	Timișoara	2740	135,097,691	126,847,783	140,565,400	1205	931	836
BEGA ELECTROMOTOR SA	Timișoara	2711	20,066,925	9,071,590	9,383,476	359	184	139
AMBASADOR PLUS SA	Timișoara	2751	9,353,835	7,292,642	4,879,685	132	107	74
EE TIM ECHIPAMENTE DE AUTOMATIZARE SA	Timișoara	2790	7,141,457	2,945,845	2,756,422	30	27	26
ELECTROMETAL SA	Timișoara	2751	2,215,516	2,788,436	2,914,411	14	23	22
CORES ELECTRONIC SRL	Timișoara	2790	2,229,726	1,452,008	1,566,592	8	8	8
BANATTIKA SRL	Dumbrăvița	2790	11,750,213	7,664,491	8,477,933	26	23	21

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
COFICAB EASTERN EUROPE SRL	Arad	2732	267,881,604	321,580,588	1,133,672,090	187	204	378
TECNOWIND EAST EUROPE SRL	Arad	2751	-	12,999,554	29,262,854	-	30	71
ERGAD TECHNOLOGY SRL	Arad	2790	6,416,316	6,696,922	7,883,448	40	84	99
LAGUNA LIGHT INDUSTRIES SRL	Arad	2740	3,933,236	4,494,996	6,027,571	51	55	46
SIRE SRL	Arad	2790	4,862,695	4,376,199	7,653,746	114	70	90
TRANSFORMATORUL SRL	Arad	2711	2,689,527	2,145,364	2,923,570	75	57	83
ZUMTOBEL LIGHTING ROMANIA SRL	Curtici	2740	59,379,137	30,000,082	1,951,225	185	109	2
HT EST DIVISION SRL	Pecica	2751	9,457,959	16,804,881	30,936,320	55	76	156

Sursa: ListaFirme

Cifra de afaceri înregistrată de firmele din industria echipamentelor electrice din municipiul Timișoara reprezintă 0,7% din cifra de afaceri județeană, iar a celor din municipiul Arad reprezintă 2,47% din cifra de afaceri a județului Arad. În schimb, productivitatea muncii din acest sector este mult mai ridicată în municipiul Arad comparativ cu municipiul Timișoara.

13. Industria mijloacelor de transport (industria de mașini și echipamente și industria componentelor auto)

Principalele firme din acest sector sunt următoarele:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
CONTINENTAL AUTOMOTIVE ROMANIA SRL	Timișoara	2931	188,015,391	614,219,403	1,139,142,245	1789	2576	3461
CONTITECH ROMANIA SRL	Timișoara	2932	237,062,372	355,788,553	646,344,364	958	1477	1554
KROMBERG & SCHUBERT ROMANIA SRL	Timișoara	2931	84,507,262	248,544,338	360,789,334	2769	1425	1955
AEES POWER SYSTEMS SRL	Timișoara	2931	91,840,975	183,835,360	0	3939	5548	0
MAHLE COMPONENTE DE MOTOR SRL	Timișoara	2932	11,919,380	63,103,002	125,291,032	93	168	204
MGI COUTIER ROM SRL	Timișoara	2932	18,173,386	43,289,994	72,100,534	150	174	222
PROMPT SA	Timișoara	2822	25,598,293	41,078,551	74,379,108	132	184	243
UMT SA	Timișoara	2822	45,107,949	29,219,435	31,836,143	601	464	264
MACCHINE PER CAFFE ESPRESSO MCE SRL	Timișoara	2893	15,522,831	15,117,366	18,374,354	45	42	46
KONECRANES SA	Timișoara	2822	17,803,467	14,137,623	12,371,727	22	25	27

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
TAKATA ROMANIA SRL	Arad	2932	705,280,952	900,262,315	1,522,320,748	3525	4588	4230
YAZAKI COMPONENT TECHNOLOGY SRL	Arad	2931	146,434,252	310,169,961	459,732,156	365	483	763
ASTRA VAGOANE CALATORI SRL	Arad	3020	180,424,121	215,904,825	106,362,543	921	940	876
BOS AUTOMOTIVE PRODUCTS ROMANIA SCS	Arad	2932	202,409,529	194,587,509	304,484,903	727	683	855
LEONI WIRING SYSTEMS ARAD SRL	Arad	2931	223,613,498	154,142,576	510,879,742	2230	1548	2999
AUTOGRUPM RO SRL	Arad	2822	43,772,135	27,762,898	44,450,441	147	99	101
DELFINGEN RO TRANSILVANIA SRL	Arad	2931	19,299,256	15,472,450	19,462,944	32	25	28
VDL ROTTECH SRL	Arad	2841	6,606,280	9,011,170	22,414,981	66	72	84
ASTRA BUS SRL	Arad	2910	85,881,944	5,635,616	27,569,544	124	43	60
ADVANTAGE HEMA INNOVATION TECHNOLOGIES SRL	Arad	2841	284,240	5,483,861	11,428,471	61	130	148

Sursa: ListaFirme

Cele mai multe investiții străine directe au fost realizate în acest domeniu, prezente atât în municipiul Timișoara, cât și în municipiul Arad. Firmele din municipiul Timișoara realizează o cifră de afaceri care reprezintă aproximativ 5% din cifra de afaceri a județului Timiș și 2,52% din cifra de afaceri a regiunii Vest. Cifra de afaceri realizată de firmele din municipiul Arad reprezintă aproximativ 13% din cifra de afaceri realizată în județul Arad și 2,96% din cifra de afaceri a regiunii Vest. Putem concluziona că industria mijloacelor de transport este foarte importantă pentru dezvoltarea ambelor municipii. Această industrie asigură în municipiul Timișoara 6,5% din numărul locurilor de muncă din județul Timiș și 2,95% din regiunea Vest. Numărul angajaților în această industrie din municipiul Arad reprezintă 10% din numărul salariaților din județul Arad și respectiv 2,25% din regiunea Vest.

• Distribuția apei

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	63	57	65
Cifra de afaceri (mil. lei)	219	220	229
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	1,24	1,43	1,23
Număr de salariați	1641	1422	1645
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	133	154	139
Investiții brute	41	86	156
Investiții nete	26	14	134
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	74	71	74
Cifra de afaceri	253	226	335
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0,69	0,67	0,95
Număr de salariați	2052	2077	2224
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	123	108	151
Investiții brute (mil. lei)	108	189	138
Investiții nete (mil. lei)	25	69	90

Principalii indicatori ai unităților din activitatea de distribuție a apei din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

În județul Timiș s-a înregistrat în anul 2010 un număr de 74 de unități locale cu activități de distribuție a apei, iar în județul Arad își desfășurau activitatea 65 de astfel de firme.

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
AQUATIM SA	Timișoara	3600	55,917,231	75,740,970	90,477,733	815	821	908
RETIM ECOLOGIC SERVICE SA	Timișoara	3811	30,738,289	61,256,700	63,944,520	481	599	617
CELULOZA ȘI OȚEL SA	Timișoara	3832	18,082,521	18,945,896	43,544,965	46	38	46
PRO AIR CLEAN SA	Timișoara	3822	7,072,924	7,845,032	8,499,537	36	42	65
SMITHFIELD PROCESARE SRL	Timișoara	3821	32,720,953	7,686,020	6,109,784	65	12	9

EURO METAL WORKS SRL	Timișoara	3832	10,507,726	3,329,729	98,211	37	18	1
VIELE 2005 SRL	Timișoara	3832	1,320,056	3,190,331	9,315,896	8	19	29
APA VIETII	Timișoara	3600	1,278,801	1,344,227	1,259,469	17	11	7

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
REMAT MG SA	Arad	3831	44,593,270	84,503,181	395,385,211	109	100	158
COMPANIA DE APĂ ARAD SA	Arad	3600	38,418,095	51,972,255	58,516,940	735	715	779
METALCOMP INTERNATIONAL SRL	Arad	3832	47,907,798	27,413,056	63,817,704	143	129	172
ASA SERVICII ECOLOGICE SRL	Arad	3821	11,525,367	17,501,908	21,370,413	54	80	95
AQUA VEST SRL	Arad	3600	4,779,475	7,567,323	5,277,326	41	53	46
ALVI SERV SRL	Arad	3812	1,250,708	1,800,122	2,010,337	5	8	6
NIKMOL VEST SRL	Arad	3811	2,206,518	1,429,935	2,282,052	12	3	7

Sursa: ListaFirme

Acest sector are un nivel al dezvoltării similar în ambele municipii. În municipiul Timișoara, firmele prezentate în tabel realizează o cifră de afaceri ce reprezintă 0,54% din cifra de afaceri a județului Timiș și 0,28% din cifra de afaceri regională. Firmele din municipiul Arad realizează o cifră de afaceri ce reprezintă 1,26% din cifra de afaceri a județului Arad și 0,3% din cifra de afaceri regională. Cei mai mulți angajați în acest sector se află în municipiul Timișoara (0,37% din numărul angajaților din regiune).

- **Construcții**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	1287	1243	1020
Cifra de afaceri (mil.lei)	1288	1110	1141
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	7,26	7,17	6,12
Număr de salariați	9441	7562	6527
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	136	147	175
Investiții brute	294	81	68
Investiții nete	169	51	30

JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	2751	2743	2192
Cifra de afaceri	4956	3962	3692
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	13,46	11,69	10,47
Număr de salariați	28211	24316	19032
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	176	163	194
Investiții brute (mil. lei)	2130	1305	319
Investiții nete (mil. lei)	632	698	125

Principalii indicatori ai unităților din construcții din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Rezultatele firmelor din domeniul construcțiilor arată că pentru județul Timiș acest sector este într-o măsură mai mare important decât pentru județul Arad. Astfel, precum este prezentat în tabelul de mai sus, există foarte multe firme care își desfășoară activitatea în acest domeniu, iar din această cauză am ales să le prezentăm pe cele mai importante din punct de vedere al cifrei de afaceri, însă statistica este orientativă, eșantionul de firme pe care îl luăm în considerare fiind redus comparativ cu situația reală.

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
CONFORT SA	Timișoara	4322	336,022,880	527,083,276	525,731,236	681	809	956
BITEA CONSTRUCT SRL	Timișoara	4322	43,585,465	133,260,627	-	197	330	-
TIMCON SA	Timișoara	4120	222,304,807	73,578,265	16,205,170	223	172	102
NM CONSTRUCT SRL	Timișoara	4120	38,206,888	51,009,512	160,868,791	222	206	419
DOSETIMPEX SRL	Timișoara	4322	16,160,323	29,570,840	19,254,262	53	76	65
BANU CONSTRUCT SRL	Timișoara	4120	21,870,184	24,799,874	5,268,667	141	74	-
DEMARK CONSTRUCT SRL	Timișoara	4322	36,213,181	53,789,172	23,858,211	16	54	55
SAMAN CONSTRUCTIONS SRL	Dumbrăvița	4120	6,104,230	18,071,905	42,460,691	39	54	46
CASITHERM SRL	Dumbrăvița	4322	11,299,997	6,821,498	9,025,403	30	25	31
AVICONST SA	Dumbrăvița	4399	4,065,276	2,814,611	1,328,083	30	21	9

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
TEHNODOMUS SA	Arad	4120	76,816,473	145,712,567	175,549,055	244	155	207
AMARAD SA	Arad	4220	125,398,243	134,118,476	33,831,383	643	478	334
PAB ROMANIA SRL	Arad	4120	185,852,503	96,701,476	134,186,373	262	121	165
ICIM ARAD SA	Arad	4120	73,735,955	94,239,009	92,634,363	432	422	416
CONAR SA	Arad	4120	45,216,651	77,156,848	96,560,094	218	339	316
AMAHOUSE SRL	Arad	4120	6,769,676	11,561,806	22,016,081	95	90	88
KIZ PROJECTS SRL	Arad	4120	134,295	9,907,131	7,258	6	4	1
CONSTRUCȚII RUTIERE SA	Arad	4211	4,608,651	9,386,756	16,074,206	71	76	60
SYSTEM INVEST SRL	Arad	4110	1,861,055	8,851,510	1,236,258	1	10	11
ELECON PLUS SRL	Arad	4321	15,870,638	8,767,874	5,733,399	67	44	31

Sursa: ListaFirme

Acest sector este bine reprezentat și la nivel de UAT, astfel că în majoritatea unităților ce aparțin municipiului Timișoara există cel puțin o firmă care își desfășoară activitatea în acest domeniu. Cifra de afaceri obținută de firmele menționate în tabel din municipiul Timișoara reprezintă 3% din cifra de afaceri a județului și 1,55% din cifra de afaceri a regiunii. Firmele din municipiul Arad realizează o cifră de afaceri ce reprezintă 3,91% din cifra de afaceri a județului și 0,92% din cifra de afaceri regională.

1.2.2.6. Servicii

Între anii 2008 și 2010, numărul unităților locale active în sectorul terțiar a scăzut în județul Arad cu 13%, ajungând la un număr de 8181 de firme, iar în județul Timiș a scăzut cu 11%, rămânând active doar 16484 de firme.

Acest sector contribuie cel mai mult atât la cifra de afaceri, cât și la numărul angajaților pe care îi antrenează. Astfel, tabelul cu principalii indicatori arată în felul următor:

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	9382	7881	8181
Cifra de afaceri (mil.lei)	9752	8156	9049
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	62,9	52,68	48,49
Număr de salariați	45337	41926	39506
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	215	194,5	229
Investiții brute	1076	648	632
Investiții nete	676	439	409
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	18479	18116	16484
Cifra de afaceri	19648	17261	17250
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	53,35	50,91	48,9
Număr de salariați	100446	94038	91839
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	195,6	183,5	187,8
Investiții brute (mil. lei)	3007	1871	1295
Investiții nete (mil. lei)	1676	1138	802

Principalii indicatori ai unităților din serviciile din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Din sectorul terțiar, în cazul ambelor municipii, ponderea cea mai mare în cifra de afaceri o deține comerțul. Firmele sunt în proporție majoritară din municipiile Timișoara și Arad, de unde rezultă clar o contribuție dominantă a acestui sector și în structura economică a municipiilor.

• **Comerțul**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	4490	4209	3698
Cifra de afaceri (mil. lei)	7411	5822	6464
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	41,72	37,6	34,64
Număr de salariați	22373	19541	17950
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	331	297,9	360
Investiții brute	481	219	164
Investiții nete	349	140	100
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	8392	7870	7212
Cifra de afaceri	13524	11661	11668
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	36,72	34,39	33,08
Număr de salariați	42288	37120	34984
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	319	314	333
Investiții brute (mil. lei)	828	667	376
Investiții nete (mil. lei)	504	349	248

Principalii indicatori ai unităților din comerț din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Dintre principalele firme care activează în acest domeniu (datorită numărului ridicat al firmelor cu o cifră de afaceri nesemnificativă, am stabilit un prag de 50.000.000 RON pentru a restrânge tabelul) amintim:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri > 50.000.000 RON			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
GA.PI SRL	Timișoara	4651	38,619	506,048,101	49,529,779	1	2	2
ALMIRA TRADE	Timișoara	4636	66,521,756	90,168,187	104,636,091	66	48	48
AGRIGROS SRL	Timișoara	4621	41,533,217	57,352,778	114,675,482	6	8	15
IZOMETAL MAGELLAN SRL	Timișoara	4672	169,407,609	342,617,482	363,253,552	130	108	241
RMB CASA AUTO	Timișoara	4520	99,691,433	89,403,230	83,789,843	115	120	96

TIMISOARA								
COVA GHERA & CO SRL	Timișoara	4673	45,303,432	82,751,851	16,846,247	124	127	90
GLISSANDO SRL	Timișoara	4675	43,361,295	63,986,949	110,216,729	68	85	95
AGROCOMERT HOLDING SA	Timișoara	4661	36,855,771	55,410,976	73,431,911	58	60	74
AUTO EUROPA SRL	Timișoara	4511	40,896,010	50,277,243	32,537,740	279	240	165

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri > 50.000.000 RON			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
AGRIROM SRL	Arad	4617	112,755,070	125,262,296	160,964,334	205	232	162
QUARK MOTORS SRL	Arad	4511	46,271,799	89,165,191	35,417,823	65	78	58
DARIMEX INTERNATIONAL SRL	Arad	4639	54,404,555	70,945,754	74,616,510	209	221	231
GENERAL COM INVEST SRL	Arad	4619	58,305,475	66,667,398	38,116,232	25	26	13
AUTO GROUP CMB SRL	Arad	4531	52,630,231	57,564,508	67,943,730	75	72	81
MARBETO SRL	Arad	4632	37,255,293	56,201,371	40,683,447	9	12	15
ROPINI SRL	Arad	4632	38,238,345	55,827,519	98,023,804	8	13	15
RESCO SA	Arad	4639	32,640,452	55,719,984	62,975,844	89	100	111

Sursa: ListaFirme

Datorită faptului că acest sector este cel mai bine reprezentat în ambele municipii, înregistrând un număr foarte mare de firme, am ales să prezentăm doar cele mai relevante dintre acestea, cu rezultatele financiare cele mai bune.

- **Transport și depozitare**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	1088	1061	967
Cifra de afaceri (mil.lei)	1277	1232	1469
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	7.19	7.96	7.87
Număr de salariați	9079	8470	8034

Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	140	145	182
Investiții brute	227	172	181
Investiții nete	173	141	135
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	1287	1298	1143
Cifra de afaceri	1787	1677	2039
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	4.85	4.94	5.78
Număr de salariați	15478	15100	17037
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	115	111	119
Investiții brute (mil. lei)	399	185	319
Investiții nete (mil. lei)	290	134	200

Principalii indicatori ai unităților din transport din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Principalii jucători din acest domeniu sunt prezentați în tabelele de mai jos:

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri > 5.000.000 RON			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
REGIA AUTONOMĂ DE TRANSPORT TIMIȘOARA	Timișoara	4931	65,053,880	82,379,848	77,417,543	1497	1503	1076
TIR EXPRESS SRL	Timișoara	4941	-	67,464,236	136,780,384	-	143	233
DB SCHENKER RAIL ROMANIA SRL	Timișoara	4920	17,325,229	37,717,721	72,388,000	170	190	189
HARTLTRANS ROMANIA SRL	Timișoara	4941	5,060,129	28,644,965	59,750,777	25	120	359
INTERLINER TRANSPORT SRL	Timișoara	4941	16,975,112	26,683,383	38,029,443	60	69	97
MEGATRANS VSC SRL	Timișoara	5229	39,181,985	17,796,413	3,587,129	4	14	19
EUROBANAT PETROCHEM P SRL	Timișoara	4941	12,244,430	15,411,933	17,689,969	18	11	11
WORLD MEDIATRANS SRL	Timișoara	5121	21,108,966	14,525,180	22,608,129	73	75	102
TRANS CASALE SRL	Timișoara	4941	5,050,225	13,068,826	18,519,063	33	46	41
BAYRHAMMER TRANSPORT SRL	Timișoara	4941	-	12,890,602	11,761,760	-	14	2

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri > 5.000.000 RON			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
TRANSCONDOR SA	Arad	4941	-	97,183,821	163,701,058	-	275	408
LAGERMAX AUTOTRANSPORT SRL	Curtici	5229	73,423,666	59,960,828	77,040,521	242	257	242
COMPANIA DE TRANSPORT PUBLIC SA	Arad	4931	31,808,473	31,413,605	32,908,412	1046	892	777
FILIP SRL	Arad	4941	13,795,565	20,051,895	38,983,174	59	74	111
NDB LOGISTICA ROMANIA SRL	Arad	5229	14,149,617	19,448,285	19,955,930	42	44	45
LAGERMAX AED ROMANIA SRL	Arad	4941	2,627,457	16,370,367	19,734,782	10	28	56
TRADE TRANS RAILLOGISTICS SRL	Arad	4920	25,850,998	16,144,202	58,490,947	23	27	50
LUAR SRL	Arad	4941	11,720,552	14,183,963	25,532,770	56	73	96
VOLANUL SA	Arad	4941	12,249,836	12,848,088	15,147,302	72	72	74
BUFFA LOGISTIQUE INTERNATIONAL ROMANIA SRL	Curtici	4941	5,528,622	12,831,093	21,465,362	16	32	60

Sursa: ListaFirme

Cifra de afaceri realizată de firmele care își desfășoară activitatea în sectorul transportului din Municipiul Timișoara reprezintă 1,19% din cifra de afaceri totală a județului Timiș și, respectiv, 0,61% din cifra de afaceri regională. La nivelul municipiului Arad, firmele cu CAEN de transport au realizat o cifră de afaceri ce reprezintă 2,66% din cifra de afaceri a județului Arad și 0,62% din cifra de afaceri regională. În ceea ce privește numărul angajaților, firmele din municipiul Timișoara reușesc să atragă 1,25% din numărul angajaților din județ și 0,57% din numărul angajaților din regiunea Vest. De cealaltă parte, municipiul Arad înregistrează un număr al angajaților ce reprezintă 2,34% din totalul județean și 0,52% din totalul regional.

• **Hoteluri și restaurante**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	654	704	675
Cifra de afaceri (mil.lei)	197	200	178
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	1.11	1.29	0.95
Număr de salariați	3394	3387	3212
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	58	59	55
Investiții brute	39	35	54
Investiții nete	31	21	31
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	1175	1283	1209
Cifra de afaceri	396	363	343
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	1.08	1.07	0.97
Număr de salariați	6269	6502	6461
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	63	55	53
Investiții brute (mil. lei)	130	92	91
Investiții nete (mil. lei)	68	47	57

Principalii indicatori ai unităților din hoteluri și restaurante din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
UNITA TURISM HOLDING SA	Timișoara	5510	43,352,206	38,798,482	38,599,984	821	717	587
BEGA TURISM SA	Timișoara	5510	13,812,769	12,921,069	13,854,084	138	149	115
MANON LESCAUT SRL	Timișoara	5610	4,709,551	7,339,592	8,864,497	40	43	65
ALDINI TURISM SRL	Timișoara	5510	5,342,862	6,251,936	6,191,431	56	54	42
MONROVIA IMPEX SRL	Timișoara	5610	585,464	4,639,739	6,184,836	46	68	68
CENTRAL SRL	Timișoara	5510	8,885,491	4,088,999	3,407,356	58	50	42
LUSSAM SRL	Timișoara	5610	3,087,829	3,852,613	3,525,062	89	75	61
STRELITIA SRL	Timișoara	5510	4,191,865	3,593,287	3,967,764	70	54	50
M&I GROUP SRL	Timișoara	5510	3,203,458	3,209,982	2,943,381	34	38	41
HOTEL REGHINA SRL	Timișoara	5510	4,097,617	2,975,743	3,300,568	59	57	53

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
PIZZA 5 COLTURI SRL	Arad	5610	4,281,969	4,902,865	5,689,207	48	53	55
COANDI SRL	Arad	5510	4,168,603	4,430,925	3,380,839	90	88	62
MIGCOOP SRL	Arad	5510	-	3,701,650	10,139,592	-	21	46
CENTRAL SA	Arad	5510	3,741,293	3,272,888	3,911,480	55	50	45
INTIM SRL	Arad	5630	3,215,615	3,071,658	2,526,162	7	8	7
GASTROTUR HOTEL PARC SRL	Arad	5510	2,299,037	2,810,718	3,315,552	31	33	36
PREMIER SRL	Arad	5510	2,800,694	1,954,434	1,333,131	65	49	43
MARK US UNLTD SRL	Arad	5621	417,410	1,939,313	4,766,665	7	9	22
DAMIX COMPANY SRL	Arad	5610	1,190,565	1,864,789	2,084,091	15	11	4
ROZA SRL	Arad	5630	1,387,834	1,628,636	1,617,901	11	7	6

Sursa: ListaFirme

Cifra de afaceri obținută de firmele din sectorul ”hoteluri și restaurante” din municipiul Timișoara reprezintă 0,52% din cifra de afaceri totală a județului Timiș și 0,26% din cifra de afaceri totală la nivelul regiunii. Spre deosebire de municipiul Timișoara, firmele din municipiul Arad din sectorul analizat înregistrează valori ale indicatorului mai scăzute, astfel că cifra de afaceri reprezintă doar 0,22% din cifra de afaceri totală a județului Arad și doar 0,059% din cifra de afaceri totală înregistrată la nivelul regiunii Vest. Diferența este semnificativă și în ceea ce privește numărul angajaților în acest sector: în unitățile din municipiul Timișoara lucrează 1,40% din numărul angajaților din județul Timiș, iar în unitățile din municipiul Arad lucrează doar 0,56% din angajații județului Arad. Așadar, acest sector prezintă un interes mai mare pentru municipiul Timișoara, decât pentru Arad, de asemenea, având și potențial de creștere în viitor.

- **Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	415	431	387
Cifra de afaceri (mil.lei)	588	577	603
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	3.31	3.73	3.23
Număr de salariați	7178	7339	7155
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	81	78	84
Investiții brute	194	170	204
Investiții nete	91	103	128
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	1006	1072	957
Cifra de afaceri	1806	1815	1632
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	4.90	5.35	4.63
Număr de salariați	20467	21953	20251
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	88	82	80
Investiții brute (mil. lei)	1366	756	408
Investiții nete (mil. lei)	648	452	225

Principalii indicatori ai unităților din tranzacții imobiliare din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
IULIUS MALL TIMISOARA SRL	Timișoara	6820	38,215,282	47,949,844	66,676,307	1	1	2
IDEAL CASA DESIGN SRL	Timișoara	6820	14,513,357	45,172,498	41,276,783	2	2	1
MERCUREAL SRL	Timișoara	6820	12,588,002	35,377,051	33,161,298	3	2	1
SEDAKO GROUP SRL	Timișoara	6831	3,963,246	13,206,677	9,739,368	20	15	16
PORTO PETROL SRL	Timișoara	6810	16,376,516	13,145,779	4,253,401	37	25	11
METALTIM SA	Timișoara	6820	9,575,219	13,020,203	12,957,327	42	36	42
BEGA TM SA	Timișoara	6820	7,311,212	9,689,371	7,250,797	38	35	25
BEGA INVEST SA	Timișoara	6820	4,183,165	8,703,429	6,707,389	37	73	43
PIETE SA	Timișoara	6832	5,383,858	8,453,857	7,129,480	82	76	75

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
BLOC 03 UTA SRL	Arad	6810	4,166	16,589,328	15,094,875	8	1	19
BERMO GROUP SA	Arad	6810	7,385,814	11,239,445	4,409,799	10	12	4
PG COMPLEX INVEST SRL	Arad	6810	-	10,992,726	13,788,535	-	5	6
IMOINVEST CO SRL	Arad	6831	51,253	7,747,119	1,658,091	3	3	1
GEMI CENTER SRL	Arad	6820	1,262,283	6,410,315	9,301,106	12	31	30
TIRGURI OBOARE ȘI PIEȚE SA	Arad	6832	4,055,286	4,749,504	5,058,705	57	58	56
BLOC 04 ARED SRL	Arad	6810	-	4,576,602	209,830	1	3	-
SCALA SA	Arad	6810	2,918,054	4,183,684	1,941,905	13	6	3
ALGLASS SRL	Arad	6810	4,132,299	3,724,961	2,648,238	21	10	18
REGIA AUTONOMA ADMINISTRATIA ZONEI LIBERE CURTICI ARAD SA	Arad	6832	2,925,852	3,637,291	3,564,971	38	36	33

Sursa: ListaFirme

Firmele din municipiul Timișoara au realizat o cifră de afaceri ce reprezintă 0,92% din cifra de afaceri totală a județului Timiș, respectiv 0,473% din cifra de afaceri a regiunii, asigurând un număr de locuri de muncă ce reprezintă 0,35% din numărul locurilor de muncă din județul Timiș. De cealaltă parte, firmele din municipiul Arad realizează o cifră de afaceri ce reprezintă 0,57% din cifra totală a județului Arad, respectiv 0,13% din cea regională.

- **Învățământ**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	38	47	48
Cifra de afaceri (mil.lei)	4	4	3
Pondere în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0.02	0.03	0.02
Număr de salariați	131	158	170
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	30	25	17
Investiții brute	1	x	1
Investiții nete	1	x	1
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	109	117	110
Cifra de afaceri	17	16	18

Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0.05	0.05	0.51
Număr de salariați	447	537	500
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	38	29	36
Investiții brute (mil. lei)	5	4	2
Investiții nete (mil. lei)	4	3	1

Principali indicatori ai unităților din învățământ din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

• **Sănătate și asistență socială**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	234	248	233
Cifra de afaceri (mil.lei)	67	58	74
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0.38	0.37	0.40
Număr de salariați	975	1087	1101
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	68	53	67
Investiții brute	17	11	16
Investiții nete	13	9	10
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	415	415	421
Cifra de afaceri	123	152	186
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0.33	0.45	0.53
Număr de salariați	1735	1898	2142
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	70	80	86
Investiții brute (mil. lei)	29	32	30
Investiții nete (mil. lei)	21	25	14

Principali indicatori ai unităților din domeniul sănătății din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

• **Alte activități de servicii colective, sociale și personale**

Indicator	2008	2009	2010
JUDEȚUL ARAD			
Număr unități locale active	241	203	171
Cifra de afaceri (mil.lei)	80	117	128
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0.45	0.75	0.68
Număr de salariați	1211	1041	1026

Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	66	112	124
Investiții brute	102	18	10
Investiții nete	6	13	3
JUDEȚUL TIMIȘ			
Număr unități locale active	585	602	524
Cifra de afaceri	314	252	249
Ponderea în cifra de afaceri totală de la nivelul județului (%)	0.85	0.74	0.70
Număr de salariați	3219	2988	3072
Productivitatea muncii (mii lei/salariat)	97	84	81
Investiții brute (mil. lei)	33	13	15
Investiții nete (mil. lei)	27	11	9

Principalii indicatori ai unităților din alte activități de servicii colective, sociale și personale din județele Arad și Timiș, 2008-2010

Sursa: INS, "Statistică teritorială", 2012

Activități profesionale, științifice și tehnice – Dintre principalii jucători amintim :

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri > 5.000.000 RON			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
GAUSS SRL	Timișoara	7112	17,753,188	14,372,418	14,588,218	109	133	133
AC MANAGEMENT SRL	Timișoara	7022	5,318,546	9,542,366	106,833	21	47	2
ROSIGN SA	Timișoara	7112	9,776,887	9,269,764	8,243,349	52	56	54
SANAVET CO SA	Timișoara	7500	4,233,562	8,002,280	10,545,937	40	36	25
IHM TOTAL CONSULT SRL	Timișoara	7022	1,833,570	7,924,371	20,066,840	64	291	649
BLACK LIGHT SRL	Timișoara	7112	8,207,207	6,861,022	5,603,578	35	36	-
TENDER SA	Timișoara	7112	5,487,931	6,495,021	6,242,696	68	60	49
DATRED SRL	Timișoara	7022	4,484,899	6,470,627	4,450,189	4	3	-
ALPABIM SRL	Timișoara	7490	2,251,059	5,868,763	5,430,523	157	165	156
CITY PROMOTIONS SRL	Timișoara	7311	4445506	5,859,263	7570352	115	172	203

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri > 5.000.000 RON			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
CONS ROBI SRL	Arad	7022	1,075,802	28,456,666	1,294,668	24	59	-
SSM CONVENIENCE SRL	Felnac	7022	82,726	11,257,680	24,556,252	16	20	78
VETAGRICA SRL	Arad	7500	7,994,533	8,730,534	11,055,164	21	21	23

Sursa: ListaFirme

În județul Arad, în anul 2010, existau 1118 unități locale (mai puțin cu 12% față de anul 2009) ce desfășurau activități profesionale, științifice și tehnice, iar în județul Timiș existau 2844 (mai puține cu 3% față de anul 2009). Din perspectiva contribuției la cifra de afaceri a județului Timiș, firmele din Municipiul Timișoara au înregistrat o cifră de afaceri ce reprezintă 0,28% din cea județeană și 0,14% din cea regională. În Municipiul Arad, se înregistrează o cifră de afaceri ce reprezintă 0,54% din CA a județului Arad și 0,12% din cea regională.

Activități de servicii administrative și activități de servicii suport

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
KARTAGO TOURS SRL	Timișoara	7911	36,380,809	44,550,409	9,170,269	22	39	23
MIDROM TRADING CO SRL	Timișoara	7830	2,316,527	28,312,446	7,668,743	33	262	99
AUTOTIM SA	Timișoara	7911	32,164,704	28,213,315	25,820,806	278	234	198
DRUFEC CONS CF SRL	Timișoara	8130	5,297,074	17,398,679	13,545,650	80	106	113
BOSCH COMMUNICATION	Timișoara	8220	3,310,119	15,010,687	24,169,921	112	358	568

CENTER SRL								
HORTICULTURA SA	Timișoara	8130	7,081,716	9,865,859	10,042,981	169	212	224
NL LEASING SRL	Timișoara	7712	2,634,869	8,631,069	5,603,172	2	5	4
VARBITTOUR SRL	Timișoara	7911	14,648,042	8,426,819	5,140,902	17	14	7
DERATON SRL	Timișoara	8129	4,573,600	6,017,873	5,651,489	43	58	54
ROGER SERV SRL	Timișoara	8122	2,039,652	5,077,995	1,700	152	187	2

Sursa: ListaFirme

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri (RON)			Număr de angajați		
			2007	2009	2011	2007	2009	2011
TRANSDARA SA	Arad	7911	24,681,933	29,712,932	27,871,362	210	253	170
WEST PROTGUARD TRANSPORT SRL	Arad	8010	1,031,156	9,655,367	561,722	32	455	13
FINPROM SRL	Arad	8220	2,253,210	9,215,281	17,302,139	54	160	323
ADRIANA SRL	Arad	7911	13,651,500	5,104,716	3,738,957	55	36	13
UNIVRO SRL	Arad	8130	2,010,643	4,672,782	4,713,877	7	14	20
GIL TRANS SRL	Arad	8121	2,925,162	4,321,338	517,797	100	82	6
GOSPODARIREA COMUNALA ARAD SA	Arad	8130	4,813,359	3,737,820	3,305,282	147	132	101
O&B SRL	Arad	8121	2,644,969	3,260,397	3,144,611	159	121	111
TOP SECURITY SERVICE SRL	Arad	8010	2,307,517	3,158,194	2,932,832	136	149	132
BAVARIA EURO HELP SRL	Arad	7810	842,148	2,725,709	522,024	28	37	18

Sursa: ListaFirme

În județul Arad, în anul 2010, existau 406 unități locale (mai puțin cu 16,46% față de anul 2009) ce desfășurau activități de servicii administrative și activități de servicii suport, iar în județul Timiș existau 868 (mai puțin cu 21,9% față de anul 2009). Din perspectiva contribuției la cifra de afaceri a județului Timiș, firmele din Municipiul Timișoara au înregistrat o cifră de afaceri ce reprezintă 0,52% din cea județeană și 0,26% din cea regională. În Municipiul Arad, se înregistrează o cifră de afaceri ce reprezintă 0,6% din CA a județului Arad și 0,14% din cea regională.

1.2.2.7. Accesul firmelor (IMM-urilor) din regiunea Vest la creditare

IMM-urile din regiunea Vest aleg ca modalitate de finanțare, pe lângă sursa proprie, creditul bancar, în special de la BRD GSG (44,12%) și de la Banca Transilvania, în aceeași proporție, iar mai apoi creditul furnizor.

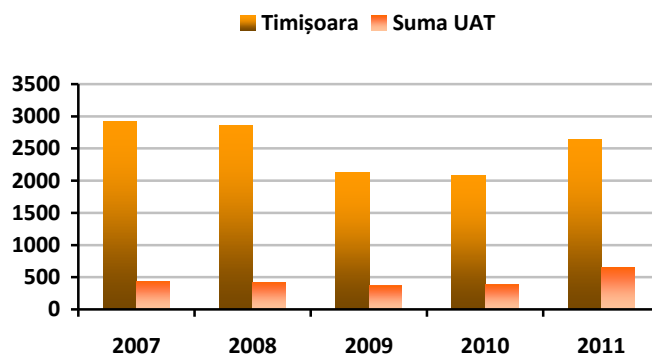
Nr.crt.	Modalități de finanțare	Regiunea Vest
1.	Autofinanțare	65,79%
2.	Credite bancare	48,68%
3.	Leasing	13,16%
4.	Credit furnizor	19,74%
5.	Fonduri nerambursabile	11,84%
6.	Credit clienți	0%
7.	Neplata facturilor	3,95%
8.	Împrumuturi de la instituții financiare specializate	1,32%
9.	Emisiune de acțiuni pe piața de capital	0%
10.	Garantarea de la FNGCMM	0%
11.	Factoring	0%

Diferențierea modalităților de finanțare a IMM-urilor

Sursa: Carta Albă a IMM-urilor 2011

Multe dintre firmele din regiunea Vest nu au putut să găsească surse de finanțare pe termen lung, astfel încât au fost radiate.

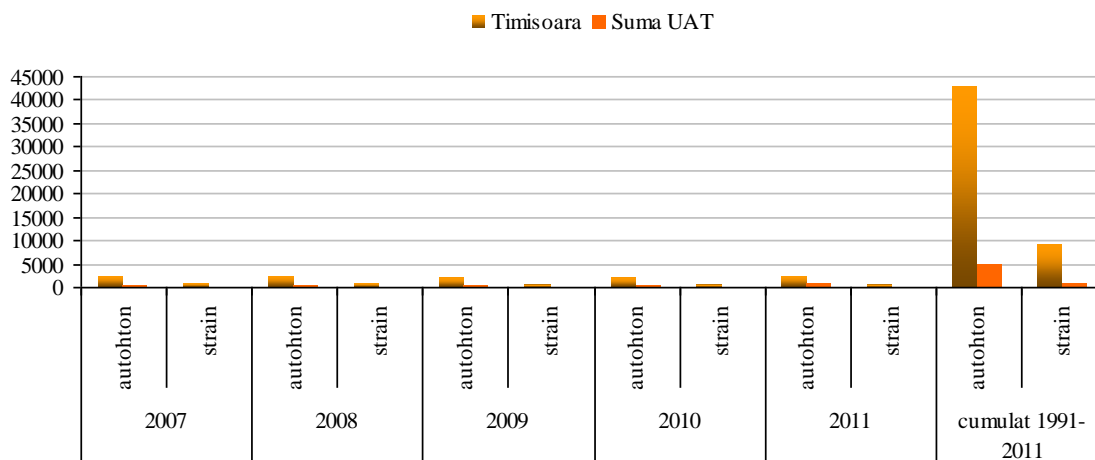
Numărul firmelor radiate în municipiul Timișoara și în UAT-urile care îi aparțin este prezentat în graficul de mai jos:

Firme radiate în Municipiul Timișoara și în UAT-uri, 2007-2011

Sursa: Statistici ONRC

În anul 2011, cele mai multe firme au fost radiate în Dumbrăvița (169 firme), iar mai apoi în Giroc (90), majoritatea fiind SRL-uri.

Situația firmelor radiate după natura capitalului social, 2007-2011

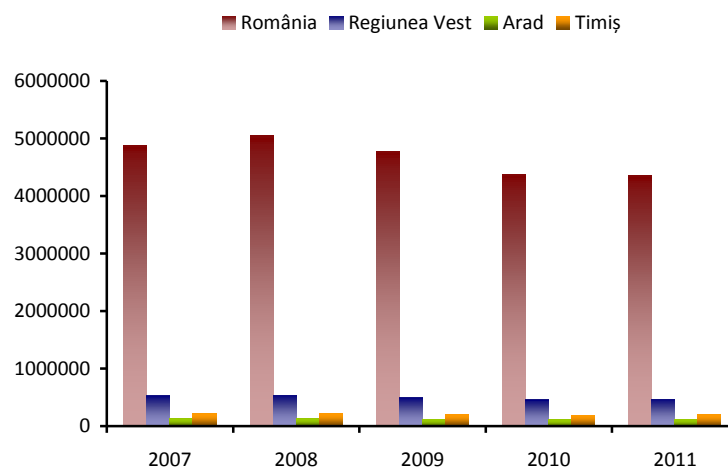
Sursa: Statistici ONRC

Cele mai multe firme cu capital străin care au fost radiate în intervalul 1991-2011 se află tot în Dumbrăvița, iar cele mai puține au fost radiate în Sînmihaiu Român.

O situație centralizată a firmelor radiate la nivelul județului Arad nu a fost realizată, însă presupunem, din distribuția acestora pe tipuri, că majoritatea firmelor radiate sunt SRL-uri, situație similară cu cea înregistrată în județul Timiș. În toate UAT-urile studiate, ponderea SRL-urilor depășește 50%, în anul 2011, în afară de Covăsiș. Cel mai mare procent al SRL-urilor din totalul agenților economici existenți se înregistrează în Vladimirescu (75,88%), iar cel mai mic în Covăsânț (42%).

1.2.2.8. Situația forței de muncă din Municipiile Timișoara și Arad pe domenii de activitate

Conform datelor Institutului Național de Statistică, numărul mediu al angajaților din județul Timiș reprezintă, în anul 2011, 42% din numărul mediu al angajaților înregistrați în regiunea Vest și, respectiv, 4,5% din numărul mediu total înregistrat la nivel național. Județul Arad înregistrează valori de 2 ori mai mici comparativ cu județul Timiș în ceea ce privește acest indicator, reprezentând 24% din numărul mediu al salariaților regiunii Vest și 2,5% din numărul mediu al salariaților înregistrați la nivel național.

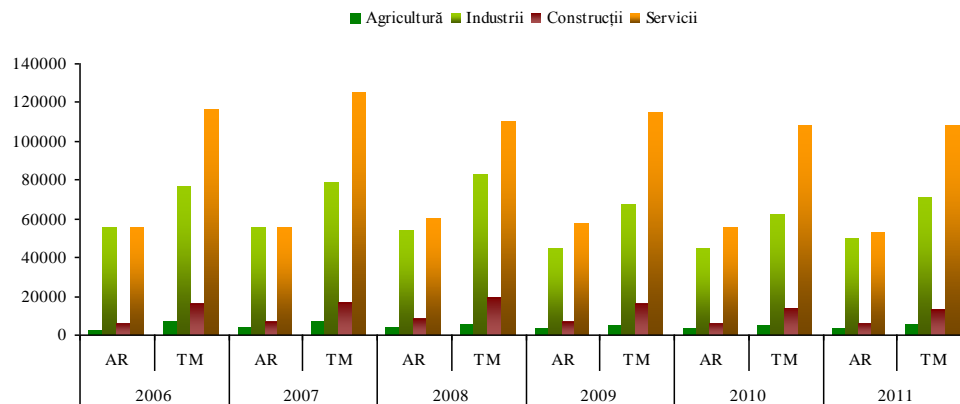

Numărul mediu al salariaților pe județe, regiune și național, 2007-2011

Sursa: INS, Tempo Online

Numărul mediu al salariaților a scăzut cu 7,41% în județul Arad în intervalul [2007, 2011], iar în județul Timiș numărul acestora a scăzut cu 6 puncte procentuale. Distribuția salariaților pe activități ale economiei naționale arată o situație similară în ambele județe în ceea ce privește concentrarea forței de muncă în sectorul terțiar. În intervalul de analiză, la nivelul județului Timiș, procentul de 54%, ce reprezintă numărul mediu al salariaților din servicii, a rămas constant, iar în cazul județului Arad s-au înregistrat mici îmbunătățiri.

Numărul mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale, 2006-2011

Sursa: INS, Tempo Online

ACTIVITATE	2007	2008	2009	2010	2011	2011/2007
Agricultură	2784	2685	2267	2122	2389	-14.19
Timișoara	1132	998	922	889	949	-16.17
Comune	1652	1687	1345	1233	1440	-12.83
Industria	58595	60997	49346	45388	52084	-11.11
Timișoara	56671	58917	47622	43792	50288	-11.26

Comune	1924	2080	1724	1596	1796	-6.65
Construcții	12904	14375	12253	10042	9602	-25.59
Timișoara	12013	13377	11402	9343	8934	-25.63
Comune	891	998	851	699	668	-25.03
Servicii	57698	75623	78581	73124	72602	25.83
Timișoara	54972	72071	74884	69568	69056	25.62
Comune	2726	3552	3697	3556	3546	30.08
TOTAL	131115	152652	141712	130032	135866	3.62
Timișoara	124788	145363	134830	123592	129227	3.56
Comune	6327	7289	6882	6440	6639	4.93

Evoluția numărului mediu de salariați pe ramuri de activitate, în municipiul Timișoara și în comune

Sursă: "Fișa localității", Date prelucrate

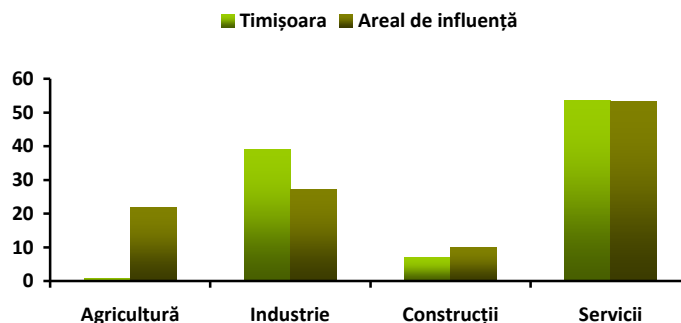
Forța de muncă din municipiul Timișoara a reprezentat, în anul 2011, 66% din valoarea înregistrată la nivelul județului Timiș (69% incluzând și valorile înregistrate în UAT-uri), în creștere cu 6 puncte procentuale comparativ cu anul de referință.

Agricultura înregistrează cel mai mic număr al angajaților, aflat în scădere comparativ cu anul 2007, în special la nivelul municipiului Timișoara (numărul mediu al salariaților din agricultură a scăzut cu aproximativ 19% în intervalul de analiză).

Industria concentrează 38% din numărul mediu al salariaților, iar *construcțiile* înregistrează o pondere de 7%, în intervalul de analiză, înregistrând cel mai puternic declin, scădere ce poate fi surprinsă începând cu anul 2008, al izbucnirii crizei economice. Industria prelucrătoare a absorbit, în anul 2011, cea mai ridicată pondere (93%) din numărul mediu al angajaților din industria timișoreană.

Cu toate acestea, numărul celor care lucrează în industria prelucrătoare a scăzut cu peste 10% față de anul 2007.

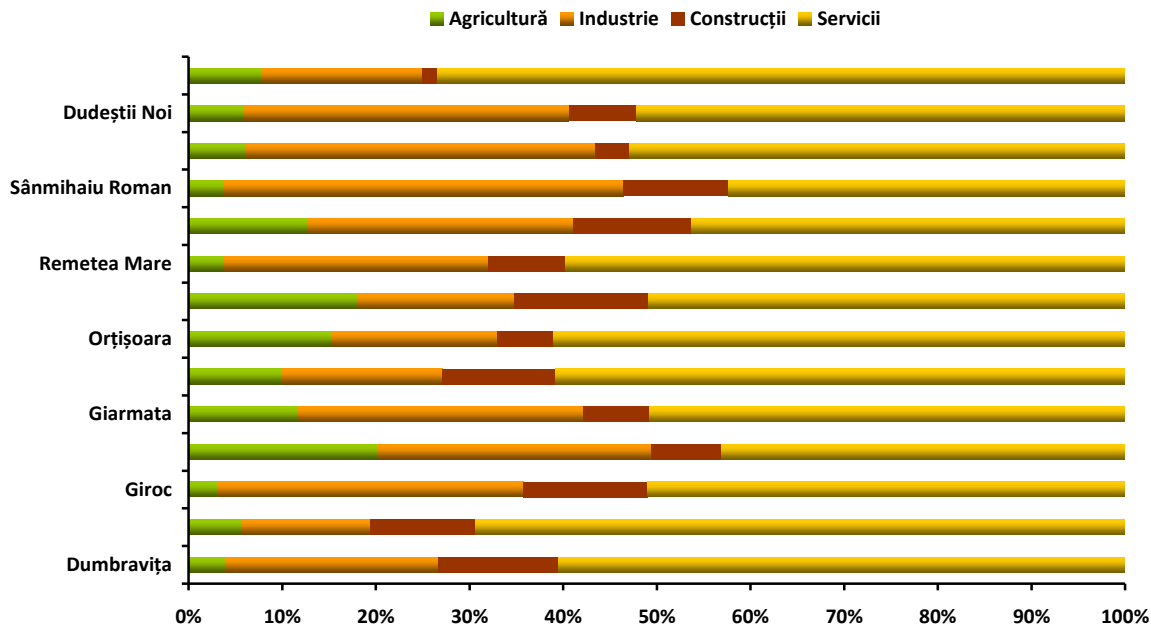
Structura numărului mediu al salariaților municipiului Timișoara, în anul 2011, este dominată de *servicii* care dețin 53% din total, valoare situată puțin peste ponderea înregistrată la nivel regional (52%) și puțin sub cea de la nivel județean (54%). Cei mai mulți angajați activează în comerț (30%), iar mai apoi în sănătate și asistență socială (14%).

Ponderea salariaților pe ramuri de activitate, Municipiul Timișoara și în arealul de influență, 2011

Sursa: Date prelucrate după "Fișa localității"

Cea mai mare pondere a forței de muncă din agricultură (20%) se înregistrează în anul 2011 în Becicherecu Mic, unde își desfășoară activitatea mai multe întreprinderi reprezentative în domeniu, printre care Betim SRL (luând în calcul numărul salariaților din agricultură din Becicherecu Mic = 89 și numărul salariaților firmei Betim SRL=50, putem afirma că mai mult de jumătate dintre aceștia sunt angajați ai acestei firme).

Po

nderea salariaților pe sectoare de activitate la nivel de UAT, 2011

Sursa: Date prelucrate după "Fișa localității"

Din graficul de mai sus poate fi observată structura salariaților pe principalele sectoare de activitate, astfel că unele UAT-uri respectă forma de organizare a municipiului Timișoara în care ponderea cea mai mare a angajaților este antrenată în activități ale sectorului terțiar, însă există și abateri de la regulă, precum în cazul unității administrativ-teritoriale Sânmihaiu Mare, care înregistrează ponderea cea mai mare a salariaților în industrie.

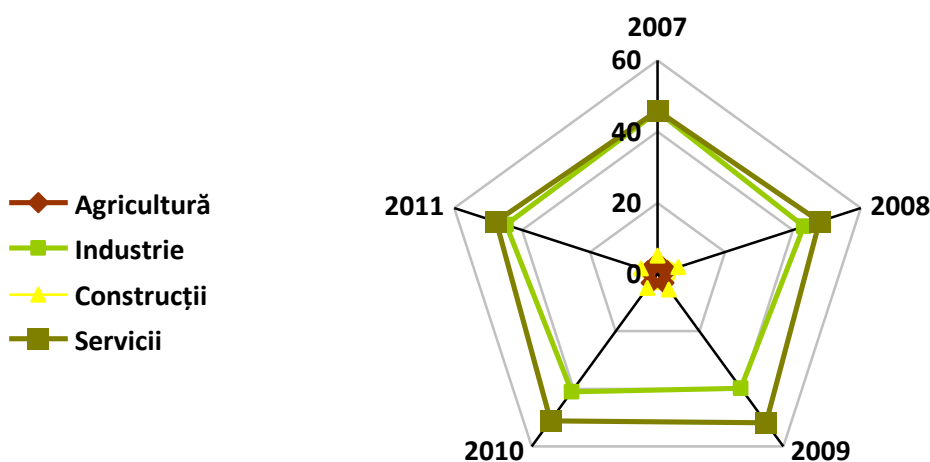
	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011
MUNICIPIUL ARAD	79983	81822	73495	70378	66211
Suma UAT	11307	11945	10838	10511	14190
Fântânele	595	511	422	409	662
Frumușeni	304	271	234	223	334
Livada	767	787	749	798	806
Șagu	251	259	242	277	412
Șofronea	231	333	299	281	500

Vladimirescu	1206	1281	1329	1375	2024
Zădăreni	261	293	247	201	329
Zimandu Nou	471	418	408	440	753
ORAȘ CURTICI	2089	2086	1854	1709	1770
ORAȘ PECICA	2280	2648	2296	2044	2966
COVASINT	251	252	207	240	252
FELNAC	565	578	537	504	469
GHIOROC	532	555	522	496	627
PAULIS	424	501	413	387	599
SIRIA	673	683	575	627	949
VINGA	407	489	504	500	738

Evoluția numărului mediu de salariați în județul Arad și în UAT-uri, 2007-2011

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Datorită dezvoltării sale economice, municipiul Arad reușește să atragă, în anul 2011, 59% din numărul total al salariaților din județul Arad. În intervalul de analiză, numărul mediu al angajaților din municipiul a scăzut cu 17%, comparativ cu cel al angajaților din unitățile administrativ-teritoriale care a crescut cu 25% între anii 2007-2011.

Numărul mediu al salariaților pe principalele activități, județul Arad, 2007-2011

Sursa: INS, Tempo Online

Structura salariaților din județul Arad este asemănătoare celei din județul Timiș, în sensul în care ponderea cea mai mare a salariaților se regăsește în sectorul terțiar, chiar dacă în intervalul de analiză numărul acestora a scăzut cu 4%. În anul 2011, numărul cel mai mare al angajaților se regăsea în comerț (15%-din total salariați), în învățământ (7%), transport și depozitare (6%).

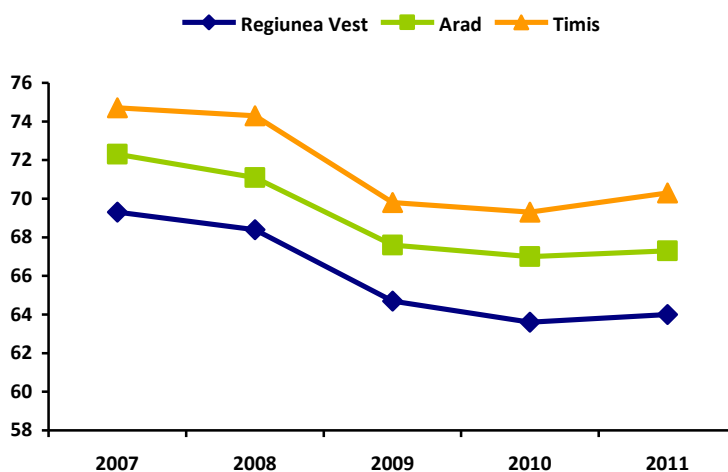
Industria prelucrătoare înglobează 45% din forța de muncă înregistrată la nivelul județului, iar agricultura a pierdut teren de la un an la altul.

Astfel, din analiza ambelor municipii am putut observa importanța sectorului terțiar în ceea ce privește forța de muncă ce activează în acest domeniu, a comerțului și a industriei prelucrătoare.

1.2.2.9. Rata de ocupare, rata șomajului, rata de dependență economică și câștigurile salariale

1. Rata de ocupare

Conform metodologiei INS, rata de ocupare a resurselor de muncă se referă la raportul, exprimat în procente, dintre populația ocupată civilă și resursele de muncă.

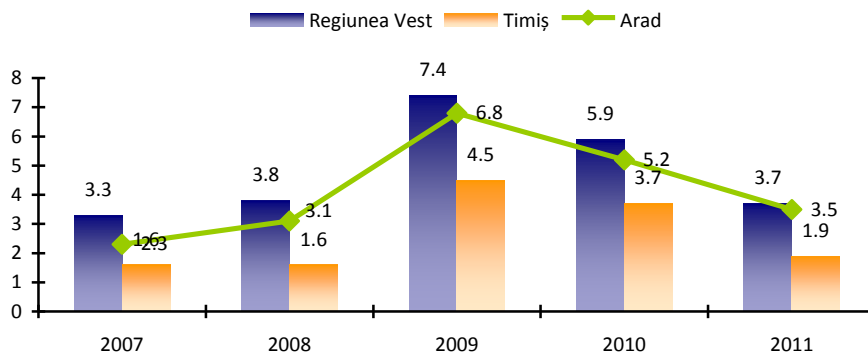
Din graficul din stânga reiese o traiectorie similară în cazul celor două județe, chiar dacă ponderile diferă. Cea mai ridicată rată de ocupare se înregistrează în județul Timiș.

Rata de ocupare, pe județ și pe regiune, 2007-2011

Sursa: INS, Tempo Online

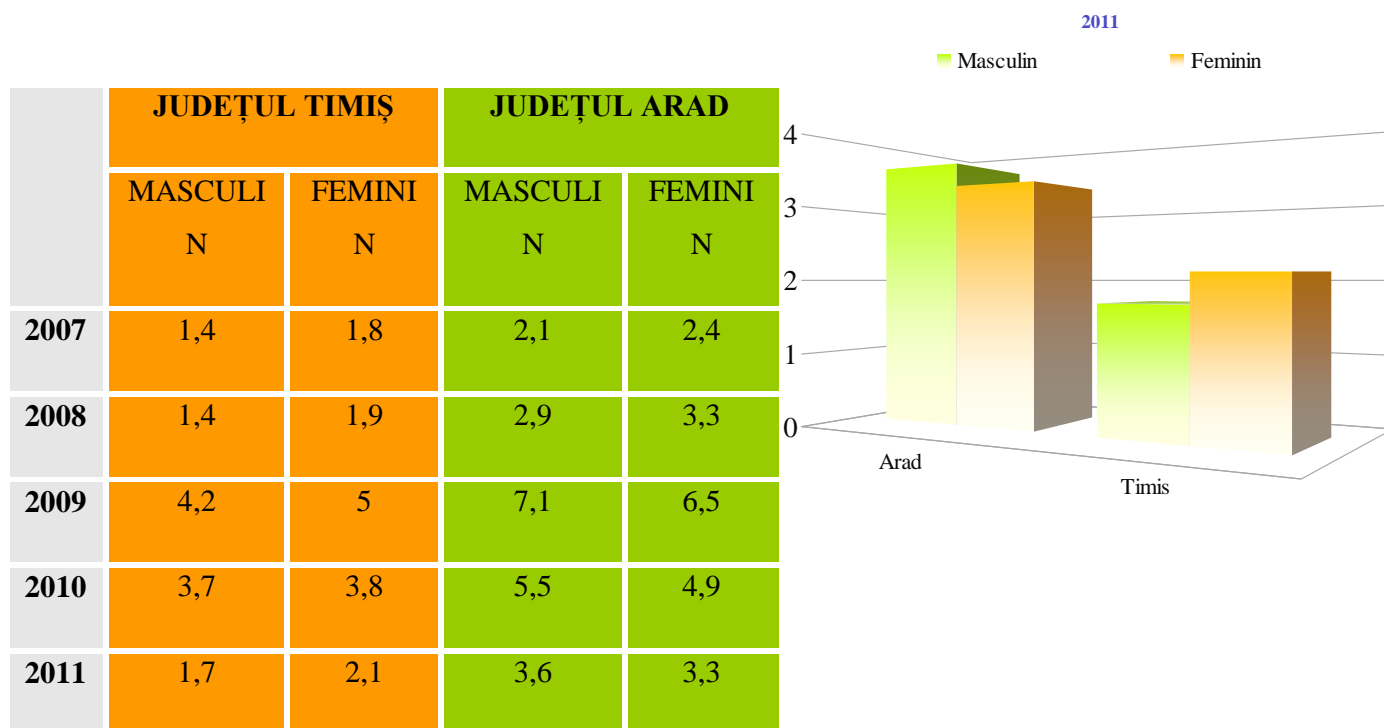
2. Rata șomajului

Regiunea Vest se poziționa, în anul 2011, pe locul al II-lea la nivel național din perspectiva ratei șomajului. În context regional, județul Timiș se remarcă prin cea mai scăzută rată a șomajului, înregistrând rezultate mai bune chiar decât București. În profil temporal, evoluția celor două județe, Arad și Timiș, este similară cu cea înregistrată la nivel regional cu un punct de maxim dobândit în anul 2009, când s-au înregistrat cele mai înalte valori ale acestui indicator. După acest an, tendința a fost de descreștere.

Rata șomajului pe regiune și județe, procente, 2007-2011

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

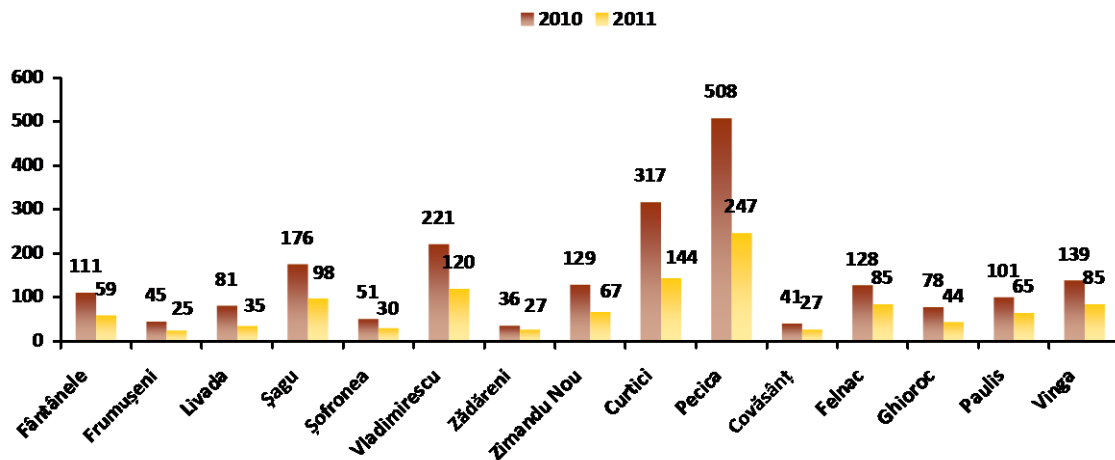
Rata șomajului, pe sexe, procente, 2006-2011

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Precum arată tabelul de mai sus, rata șomajului este diferită în funcție de sex, în ambele județe. Însă, în cazul județului Timiș, rata șomajului la femei este mai ridicată, în toți anii analizați. Spre deosebire de județul Timiș, județul Arad înregistrează o rată a șomajului mai pronunțată în cazul persoanelor de sex masculin, excepție fac anii 2007 și 2008, ceea ce înseamnă că numărul șomerilor de sex masculin este mai mare decât cel al femeilor.

Șomerii înregistrați în unitățile administrativ-teritoriale ale municipiului Arad se prezintă în felul următor:

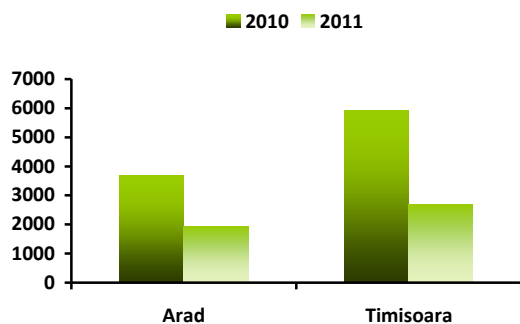

Media șomerilor înregistrați la sfârșitul lunii, Municipiul Arad și UAT-uri, 2010-2011

Sursa: INS, Tempo Online

Numărul șomerilor înregistrați în Unitățile administrativ-teritoriale a scăzut cu procente cuprinse între -7% în Frumușeni și respectiv -58% în Livada.

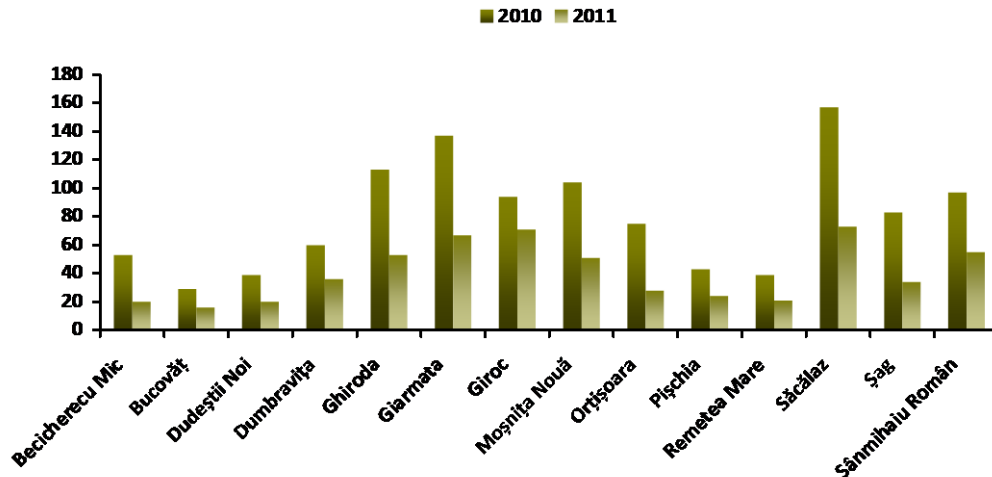
Numărul șomerilor înregistrați în Municipiul Timișoara și în Municipiul Arad este reprezentat în graficul de mai jos:

Numărul șomerilor înregistrați a scăzut în Municipiul Arad în decembrie 2011 comparativ cu decembrie 2010 cu 43%, iar în municipiul Timișoara cu 57%. Raportându-ne la aceeași perioadă, numărul șomerilor

înregistrați în zona de influență a Timișoarei a

scăzut simțitor, în special în Becicherecu Mic (-70%), Orțișoara (64%) sau Săcălaz (63,64%). La polul opus se află Giroc, unde scăderea a fost de doar 17%. Situația care prezintă numărul șomerilor înregistrați în UAT-urile ce aparțin municipiului Timișoara e prezentată în graficul de mai jos:

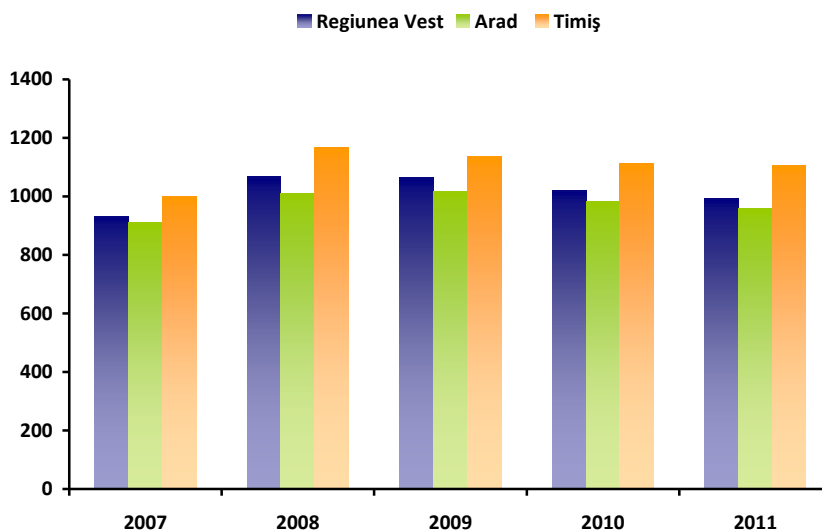
Media șomerilor înregistrați în UAT-urile care aparțin de Municipiul Timișoara, 2010-2011

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Comparând situația celor două municipii din perspectiva numărului de șomeri, se constată că Timișoara a reușit să-și îmbunătățească performanțele la acest capitol, iar exemplul i-a fost urmat și de UAT-urile care îi aparțin.

3. Câștigurile salariale

Nivelul de salarizare din județele Arad și Timiș diferă semnificativ, astfel că dacă județul Timiș reușește să depășească media regională, județul Arad se află pe tot intervalul de analiză sub aceasta. Comparativ cu media națională, în anul 2011, județul Timiș înregistrează un nivel al salariilor mai mare cu aproximativ 3%, iar județul Arad un nivel mai mic cu aproximativ 11%. În ierarhia națională, județul Timiș se poziționează pe locul al III-lea, după București și Ilfov. În profilul temporal, ambele județe înregistrează creșteri cuprinse între 20% și 30%.

Câștigul salarial mediu net lunar, regiune și județe, mii lei/salariat, 2007-2011

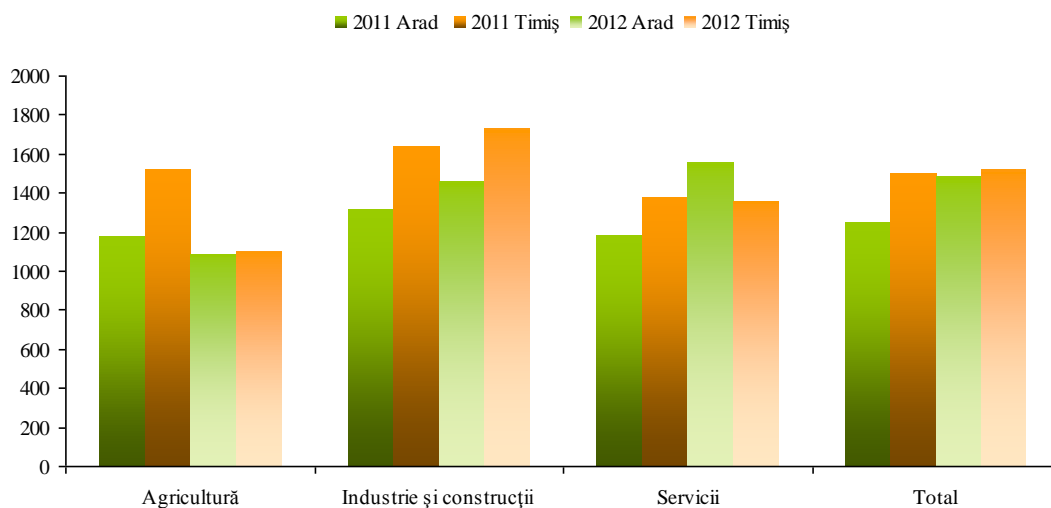
Sursa: Sursa: INS, Tempo Online, recalculat cu rata inflației

În județul Arad, cel mai ridicat nivel de salarizare s-a înregistrat în domeniul industriei extractive (2.650 lei), în intermediari financiare (2.502 lei) și în producția energiei electrice (2.485 lei). Cele mai

mici salarii se înregistrează în domeniul Hotelurilor și restaurantelor (714 lei) și în activitățile de servicii administrative și activități de servicii suport (774 lei).

În județul Timiș se constată că, în anul 2011, cele mai mari salarii s-au înregistrat în informații și comunicații (2.951 lei), un sector aflat în plină ascensiune, în producția energiei electrice (2.618 lei) și în intermediere financiare și asigurări (2.376 lei). Asemenea situației din județul Arad, în județul Timiș cele mai mici salarii se înregistrează tot în domeniul Hotelurilor și restaurantelor (811 lei).

În luna iulie 2012 comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, situația pe principalele sectoare de activitate, din perspectiva salariului mediu net lunar, se prezenta în felul următor:

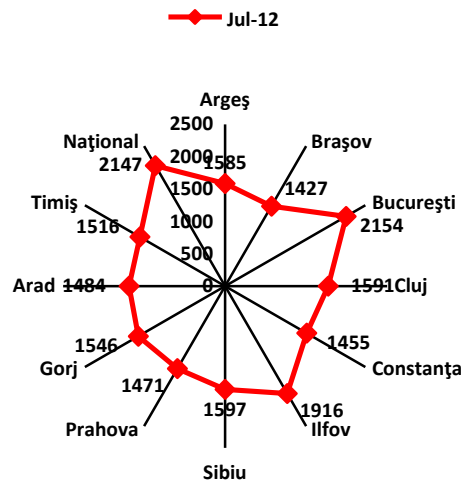
Salariul mediu net lunar pe principalele sectoare de activitate, județele Arad și Timiș,

iulie 2011-iulie 2012

Sursa: DRS Arad și Timiș, Buletin Statistic Lunar nr. 7/2012

Comparativ cu media națională, în iulie 2012, salariul mediu net din Județul Arad era mai mic cu 20%, iar cel din județul Timiș era mai mic cu aproximativ 3%. Față de media regională, județul Timiș a înregistrat valori mai mari cu 11%, iar județul Arad cu 8%. Se observă o tendință neobișnuită în ceea ce privește nivelul salariilor din iulie 2012, în sensul în care județul Arad înregistrează valori

mai mari cu 15% comparativ cu valorile județului Timiș, în creștere față de iulie 2011, în același sector, cu 32%.

Salariul mediu net pe principalele sectoare ale economiei naționale, în luna iulie 2012

Sursa: Buletin Statistic Lunar nr. 7/2012

În luna iulie 2012, județul Timiș se poziționează pe locul 7 în ierarhia națională din perspectiva acestui indicator, iar județul Arad pe locul 8, cu valori mai mici decât media națională cu 29%, respectiv 30%.

1.2.2.1o. Activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2010, în România activau circa 793 astfel de unități, dintre care 53 în Regiunea Vest, clasându-se pe poziția a V-a la nivel național, în condițiile în care mai mult de jumătate se regăsesc localizate în capitală.

Evoluția numărului acestor unități în ultimii 4 ani este surprinsă în tabelul următor:

Regiunea/Anul	2007	2008	2009	2010	Pondere % - 2010
România	674	777	833	793	100,00
Regiunea NORD-VEST	62	74	74	70	8,83
Regiunea CENTRU	59	62	57	57	7,19
Regiunea NORD-EST	60	65	64	57	7,19
Regiunea SUD-EST	28	40	33	33	4,16
Regiunea SUD-MUNTENIA	45	53	52	50	6,31
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	360	406	467	441	55,61
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	25	33	36	32	4,04
Regiunea VEST	35	44	50	53	6,68
Arad	4	4	5	6	0,75
Timiș	24	28	33	34	4,28

Numărul de unități CDI pe regiuni de dezvoltare și detaliat pe județele Regiunii Vest – Timiș și Arad, în perioada 2007-2010

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Aceste unități CDI pot fi clasificate după obiectul principal de activitate sau după clasificarea ANCS a sistemului național de CD.

În funcție de obiectul principal de activitate, cod CAEN, regăsim :

- Cercetare-dezvoltare în biotehnologie - 7211
- Cercetare-dezvoltare în alte științe naturale și inginerie - 7219
- Cercetare-dezvoltare în științe sociale și umaniste – 7220

În funcție de numărul de angajați, unitățile de CDI sunt distribuite la nivelul Regiunii Vest, în anul 2010, conform tabelului:

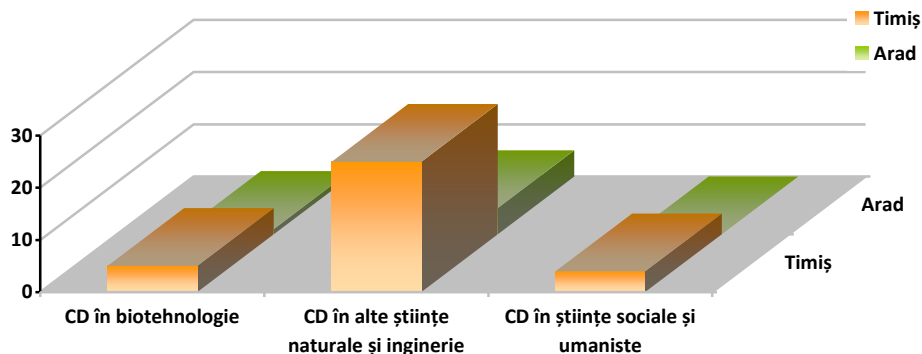
CAEN Rev. 2	0-9 persoane	10-49 persoane	50-249 persoane	Total	%
Cercetare-dezvoltare în biotehnologie	7	0	0	7	13,2
Cercetare-dezvoltare în alte științe naturale și inginerie	23	10	7	40	75,4
Cercetare-dezvoltare în științe sociale și umaniste	6	0	0	6	11,3
TOTAL	36	10	7	53	100

Distribuția unităților CDI în Regiunea Nord-Vest după coduri CAEN și număr de angajați, în anul 2010

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

La acestea se adaugă subiecții care desfășoară activități de CDI având drept CAEN principal altă activitate, precum:

- 8542 Învățământ superior universitar (universitățile publice și private)
- 8610 Activități de asistență spitalicească

Distribuția unităților CDI din județele Arad și Timiș pe obiectul de activitate, 2010

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Sistemul național de CD include trei tipuri de unități CDI, respectiv de interes național, de drept public și de drept privat.

Conform ANCS, **sistemul de cercetare-dezvoltare de interes național** cuprinde următoarele categorii de unități de drept public, cu personalitate juridică:

- a) institute naționale de cercetare-dezvoltare (aflate în subordinea ANCS sau a ministerelor de resort);
- b) institute, centre sau stațiuni de cercetare ale Academiei Române și de cercetare-dezvoltare ale academiilor de ramură;
- c) institute de învățământ superior acreditate sau structuri ale acestora;
- d) institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome de interes național.

La nivelul regiunii Vest activează *Asociația pentru Cercetarea Multidisciplinară din zona de Vest a României* (ACM-V) care cuprinde principalele unități de cercetare. Astfel, din asociație fac parte: cercetători științifici, institute de cercetare științifică, universități, centre de cercetare, catedre universitare, stațiuni de cercetare.²

În județul Timiș își desfășoară activitatea 4 institute naționale aflate în subordinea ANCS-ului și a ministerelor de resort, respectiv 5 institute naționale de cercetare, aflate în subordinea Academiei Române, localizate în municipiul Timișoara. Pe lângă acestea, sunt incluse și 4 universități de stat, situate tot în Municipiul Timișoara. În județul Arad nu există astfel de entități și institute, ci doar 1 universitate de stat aflată în municipiul Arad.

---

² Strategia regională de inovare a regiunii Vest România, 2009-2013

Nr. Crt.	Autoritate	Denumire entitate	Localizare
INSTITUTE DE INTERES NAȚIONAL			
1.	ANCS	INCD pentru Electrochimie și materie condensată – INCDEMC	Timișoara
2.	Ministerul Economiei Comerțului și Mediului de Afaceri	INCD în sudură și încercări demateriale-ISIM	Timișoara
3.	Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului; Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă „URBAN- INCERC” București	INCERC - Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Construcții și Economia Construcțiilor - sucursală	Timișoara (sediul central în București)
4.		Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Ecologie Industrială - INCOECOIND – Filială	Timișoara (sediul central în București)
INSTITUTE ȘI CENTRE DE CERCETARE			
5.	Academia Română	Institutul de Cercetări Socio-Umane “Titu Maiorescu”	Timișoara
6.	Academia Română	Institutul de Chimie	Timișoara
7.	Academia Română	Centrul de Cercetări pentru Dezvoltare Rurală Durabilă a României	Timișoara
8.	Academia Română	Centrul de Cercetări Tehnice, fundamentale și avansate	Timișoara
9.	Academia Română	Laboratorul de Chimie Anorganică	Timișoara
UNIVERSITĂȚI			
10.	Universitatea Politehnică		Timișoara
11.	Universitatea de Vest		Timișoara
12.	Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului		Timișoara
13.	Universitatea de Medicină și Farmacie “Victor Babeș”		Timișoara
14.	Universitatea “Aurel Vlaicu”		Arad

Principalele entități publice de CDI de interes național din județele Arad și Timiș

Sursa: ANCS

Pe lângă entitățile de interes național, în sistemul național de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse și alte categorii de unități și instituții, precum: institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca instituții publice; institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome sau ale administrației publice centrale și locale; centre internaționale de cercetare-dezvoltare înființate în baza unor acorduri internaționale; alte instituții publice sau structuri ale acestora, care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea.

Din cele 96 de astfel de entități prezente în statisticile ANCS, prezentăm următoarea distribuție a acestora în municipiile Arad și Timișoara și în unitățile administrativ-teritoriale:

ALTE INSTITUTE ȘI UNITĂȚI DE CERCETARE	
Institutul de Chimie	Timișoara
Institutul de Medicină Legală	Timișoara
Institutul de Boli Cardiovasculare	Timișoara
Institutul de Sănătate Publică "Prof. Dr. Leonida Georgescu"	Timișoara
Institutul de cercetări socio-umane "Titu Maiorescu"	Timișoara
Centru de Cercetări de Igienă și Patologie Animală (CCIPA)	Timișoara
Stațiunea de cercetare și producție pentru cultura pajiștilor	Timișoara
Centrul pentru calitate în Transmisii Mecanice, Mecanică Fină și Mecatronică	Timișoara
Centrul de Dezvoltare în Plasturgie (CDP)	Timișoara
Centrul de Cercetare în Inginerie Integrată (CCII)	Timișoara
Centrul de Cercetare privind Exploatarea și Programarea Asistată de Calculator a Mașinilor Unelte cu Comandă Numerică	Timișoara
Centru Național pentru Ingineria Sistemelor cu Fluide Complexe	Timișoara
Centrul de cercetare "Metode și Tehnici Moderne în Exploatarea și Protecția Instalațiilor Electroenergetice"	Timișoara

Centrul de Micro și Nanoingineria Materialelor și a Structurilor Inteligente	Timișoara
Centru de Cercetare pentru procesarea și caracterizarea materialelor avansate (CCPCMA)	Timișoara
Centrul de Cercetare "Ingineria Protecției și Depoluării Apei și analize a produselor alimentare de Origine Vegetală" (LAPVEG)	Timișoara
Centrul de cercetare pentru dezvoltarea rurală durabilă	Timișoara
Centrul de cercetare pentru Mecanica Materialelor și Siguranța Structurilor - CEMSIG	Timișoara
Centrul de Cercetare pentru Sinteza și Aplicațiile Compușilor Organici și Macromoleculari	Timișoara
Centrul de Modelare a Protezării și Intervențiilor Chirurgicale asupra Scheletului Uman (CMPICSU)	Timișoara
Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor	Arad
Stațiunea de cercetare și producție pentru cultura sfecei de zahăr	Arad
Stațiunea de cercetare-dezvoltare pentru viticultură și vinificație Miniș-Ghioroc	Ghioroc
Institutul de Cercetare în Biotehnologie, Securitatea Alimentelor și Textile Inteligente (ICBSATI)	Arad
ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE DIN DOMENIUL CERCETĂRII	
Asociația pentru Cercetare Multidisciplinară din Zona de Vest a României - ACMV	Timișoara
Asociația de Sudură din România	Timișoara

Unitățile și instituțiile de drept privat cuprind universitățile private acreditate și unitățile de cercetare-dezvoltare care funcționează ca societăți comerciale.

La nivelul arealului își desfășoară activitatea următoarele universități private:

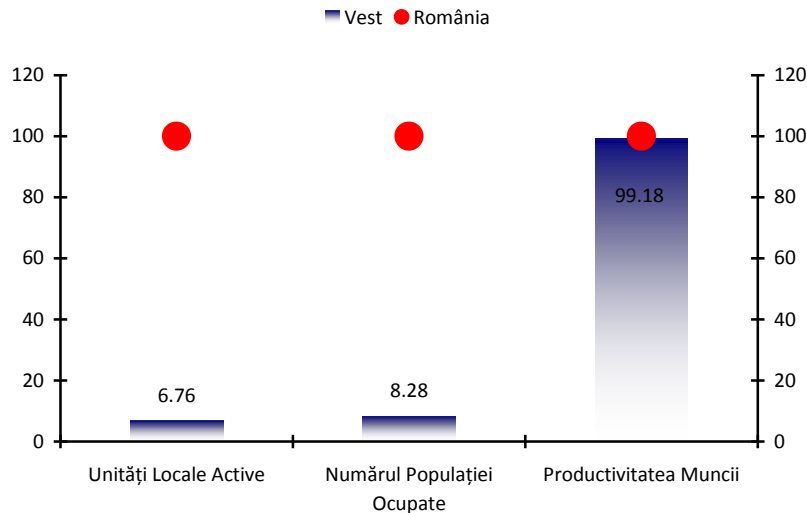
- Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad
- Universitatea Tibiscus din Timișoara
- Universitatea "Mihai Eminescu" din Timișoara

- Universitatea "Ioan Slavici" din Timișoara
- Universitatea "Dimitrie Cantemir" din Timișoara

Din tabelul de mai sus se poate observa o anumită concentrare a unităților de cercetare în județul Timiș, în special în Municipiul Timișoara, acoperind o serie de domenii precum: sudură și încercări de materiale, fizică, chimie și electrochimie, ecologie, construcții, sănătate publică, agricultură, medicină, mașini hidraulice etc.

În județul Arad, majoritatea institutelor de cercetare își desfășoară activitatea în domenii precum: viticultură și creșterea bovinelor, biotehnologii etc.

Din analiza regională, s-a constatat faptul că în Regiunea Vest nu își desfășoară activitatea în domeniul cercetării-dezvoltării nicio întreprindere mare, ci doar IMM-uri. Performanțele înregistrate de IMM-urile cu CAEN de CDI sunt vizibile prin intermediul indicatorilor de mai jos ce caracterizează regiunea Vest:

Principali indicatori de performanță a întreprinderilor de cercetare-dezvoltare, 2010

Sursa: INS, „Întreprinderi mici și mijlocii în economia românească” și calcule proprii

---

Unitățile locale care au CAEN de cercetare-dezvoltare din municipiile Timișoara și Arad sunt prezentate în tabelul de mai jos. Analiza a evidențiat faptul că toate sunt IMM-uri, iar întreprinderile mari cu activitatea de cercetare-dezvoltare lipsesc chiar și din aceste județe.

Tabelul evidențiază o concentrare a unităților locale active în municipiul Timișoara, majoritatea dintre acestea desfășurându-și activitatea în "Cercetare-dezvoltare în biotehnologie" și în "Cercetare-dezvoltare în alte științe naturale și inginerie". În plan temporal, se va observa o tendință de descreștere a indicatorilor de performanță a IMM-urilor, ceea ce denotă o vulnerabilitate a entităților, în special în anii de criză economică

Firmă	Localizare	Domeniu	Cifra de afaceri					Număr de angajați				
			2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
PIERREL RESEARCH ROMANIA	Timișoara	7219	4.379.923	11.331.845	17,475,929	12.412.744	11.940.502	30	40	40	31	26
HIDROTIM SA	Timișoara	7219	5.139.936	5.441.117	8,230,340	11.240.052	13.174.254	40	45	49	46	46
INCEMC TIMISOARA	Timișoara	7219	6.297.031	13.449.004	7,407,178	7.570.445	6.783.164	76	76	81	81	81
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE DEZVOLTARE ÎN SUDURĂ ȘI ÎNCERCĂRI DE MATERIALE ISIM TIMIȘOARA	Timișoara	7219	8.005.836	10.729.834	7,304,860	6.253.644	5.633.775	87	86	86	72	56
CMED SRL	Timișoara	7219	-	590.624	3,642,781	7.511.559	10.964.446	2	11	36	54	70
CLINICAL TRIAL CENTER SRL	Timișoara	7219	1.444.550	2.894.639	3,608,934	3.165.268	1.266.572	7	5	5	6	6
SSS CLINICAL RESEARCH SRL	Timișoara	7211	-	497.088	690,679	705.889	1.867.153	-	5	3	7	9
ACACIA SRL	Timișoara	7219	-	732.665	410,110	155.681	71.047	1	2	11	10	3
CENTRUL DE CERCETĂRI TEHNOLOGICE NIDE SRL	Timișoara	7211	304.586	375.305	353,689	304.592	190.118	6	7	7	5	4
SUDOTIM AS SRL	Timișoara	7219	2.232.468	3.097.691	1,118,064	1.766.448	3.442.199	18	19	16	13	12
DMI SYSTEMS SRL	Sacalaz	7211	-	-	46,113	46.918	56.851	-	-	2	1	1
AGROTEST ROMANIA SRL	Giarmata	7219	-	-	44,398	84.170	61.503	-	-	1	1	1
SMD ELECTRONICS SRL	Timișoara	7219	30.262	10.425	43,995	7.687	49.499	-	2	1	1	1

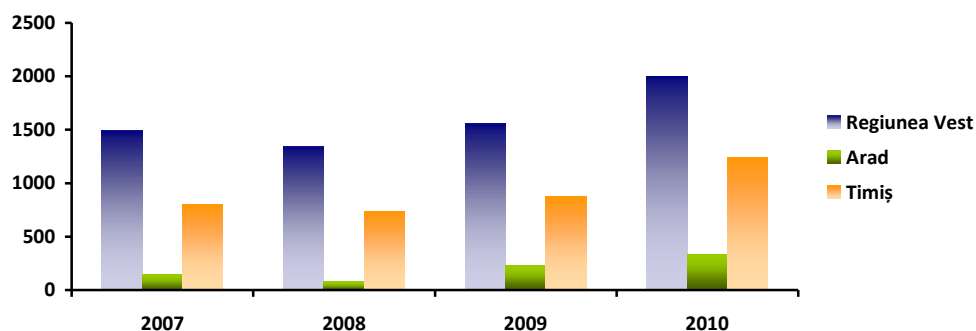
TES SA	Timișoara	7219	213.808	115.242	43,656	-	31.950	3	2	1	-	-
AEGIS INVEST SRL	Timișoara	7219	32.624	50.835	21,324	-	0	2	2	1	-	0
PLUSX SRL	Timișoara	7219	30.209	24.460	21,280	11.857	8.710	1	1	1	2	0
R&D NETWORK SRL	Timișoara	7219	2.500	7.900	13,050	186.685	286.674	1	1	1	2	2
INNOVA SISTEME ȘI TEHNOLOGII SRL	Arad	7219		220.822	69.551	153.410	723.777	1	1	1	1	5

Performanțele economice ale celor mai relevante unități CDI din Municipiile Arad și Timișoara și UAT-uri, în perioada 2007-2011

Sursa: Listă Firme, Ministerul Finanțelor Publice

- **Dinamica personalului angrenat în activitatea de cercetare-dezvoltare**

La nivelul regiunii Vest, numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare reprezenta, în anul 2010, 7,63 % din numărul înregistrat la nivel național, cu 2 puncte procentuale mai mare decât ponderea înregistrată în anul de referință.

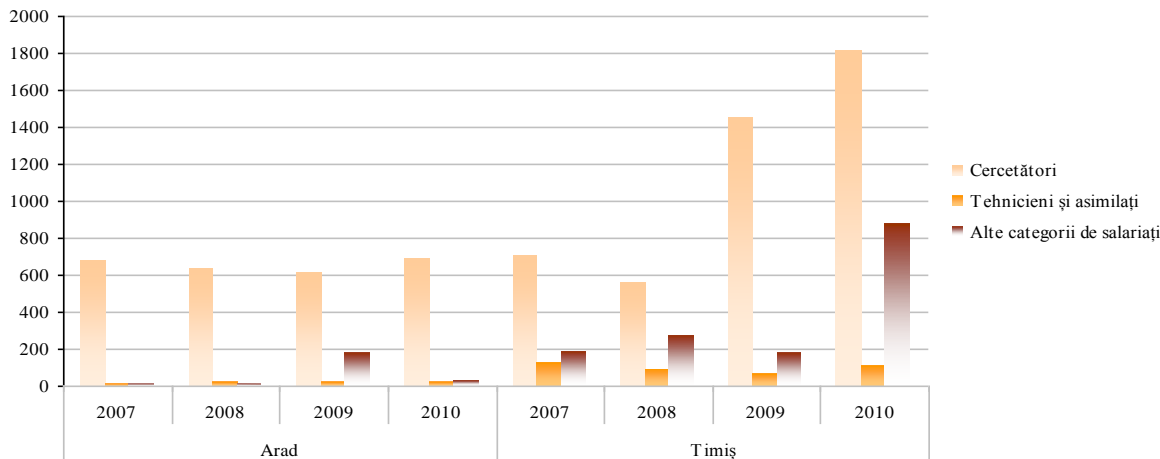

Numărul salariaților din cercetare-dezvoltare, în echivalent normă întreagă, regiunea Vest și județele Arad și Timiș, 2007-2010

Sursa: INS, Tempo Online, 2012

Din tabel reiese faptul că cei mai mulți dintre salariații care desfășoară activitatea de cercetare-dezvoltare se află în județul Timiș. Dacă în anul 2007, județul Timiș antrena 54% din salariații din CD de la nivelul regiunii Vest, iar județul Arad - 11%, în anul 2010 ponderea a crescut în ambele județe cu 8%, respectiv 6%.

Numărul salariaților din cercetare-dezvoltare, după ocupație, în județele Arad și Timiș, în intervalul 2007-2010

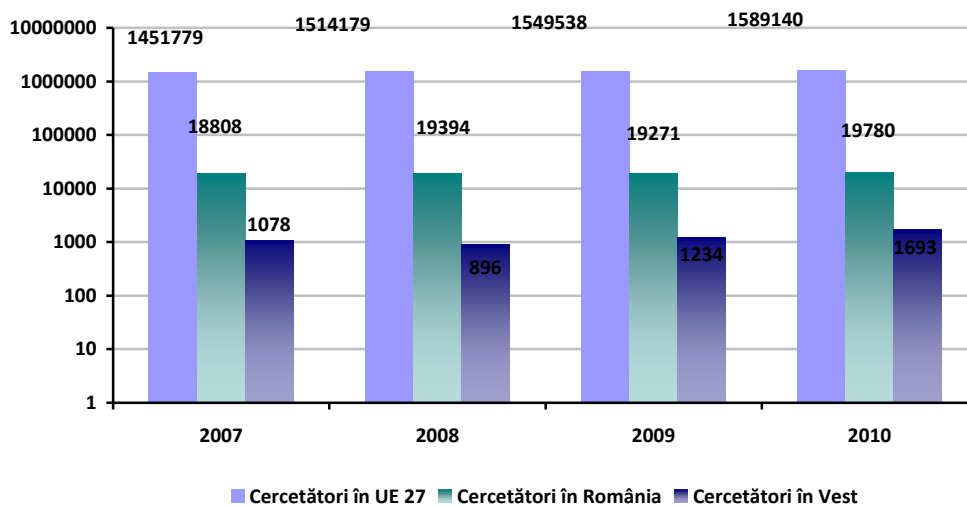
Sursa: INS, Tempo Online

Concentrarea salariaților în județul Timiș este explicabilă prin faptul că dispune de numeroase centre universitare de cercetare-dezvoltare care pregătesc personalul în domeniu.

Salariații din cercetare-dezvoltare la 10.000 de persoane ocupate civile reprezentau un procent de 40% în județul Arad și, respectiv 53,2% în județul Timiș, în anul 2009. Această pondere a crescut semnificativ față de anul 2007 cu 23% în cazul județului Timiș și cu 12,7% în cazul județului Arad. În anul 2010, în județul Timiș existau 57 de cercetători la 10.000 de persoane ocupate civile, rezultat care-l poziționa în ierarhia națională, după București (110 cercetători/10.000 persoane ocupate civile) și după județul Cluj (79 cercetători/10.000 persoane ocupate civile), chiar dacă regiunea Vest se afla pe locul II în ierarhia națională, din punct de vedere al acestui indicator.

După categoria ocupațională, cei mai mulți salariați sunt cercetătorii, al căror număr a crescut în intervalul de analiză cu 158% în județul Timiș și cu doar 2,52% în județul Arad. Numărul

tehnicienilor a scăzut cu 14% în Timiș, însă a crescut cu 6 persoane în județul Arad, totalizând 16 tehnici în anul 2010.

Numărul total de cercetători în toate sectoarele de activitate, comparație cu situația de la nivel național și la nivel de UE 27

Sursa: Eurostat

Metodologia INS include în categoria tehnicienilor, doctoranzii. În municipiile Timișoara și Arad (doar aici se înregistrează universități cu școli doctorale), situația școlilor doctorale se prezintă în felul următor:

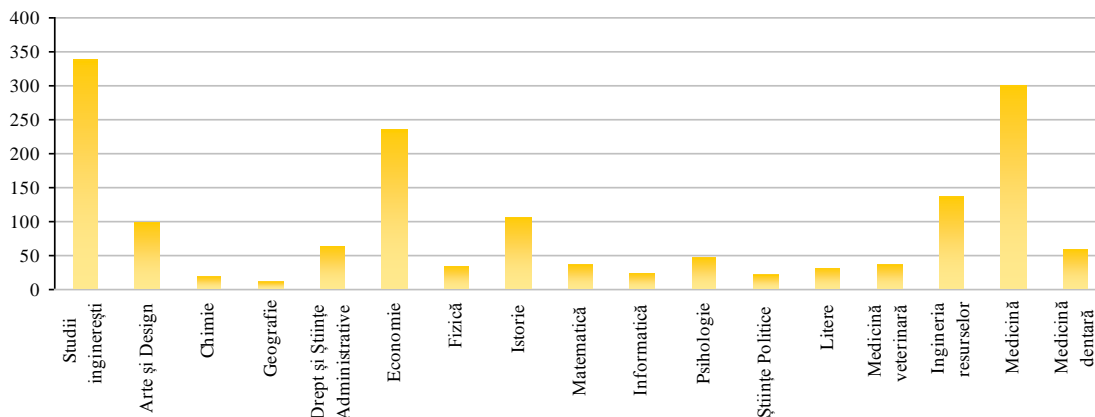
UNIVERSITATE	LOCALIZARE	NUMĂR DE ȘCOLI DOCTORALE	NUMĂR DOCTORANZI (în prezent)
Universitatea "Politehnică"	Timișoara	1	337
Universitatea de Vest	Timișoara	12	731
Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului	Timișoara	2	170
Universitatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș"	Timișoara	2	357
Universitatea "Aurel Vlaicu"	Arad	2	22
Universitatea de Vest "Vasile Goldiș"	Arad	1	69

Situația școlilor doctorale din Universitățile din Municipiile Arad și Timișoara, 2011

Sursa: <http://www.doctoranzi-romania.ro>

Din cele 204 de școli doctorale care sunt înregistrate la nivelul țării, 17 se regăsesc în municipiul Timișoara, iar 2 în municipiul Arad. Încă o dată este demonstrată capacitatea municipiului Timișoara de a pregăti forță de muncă specializată în activitatea de cercetare-dezvoltare.

Domenii doctorat în Timișoara

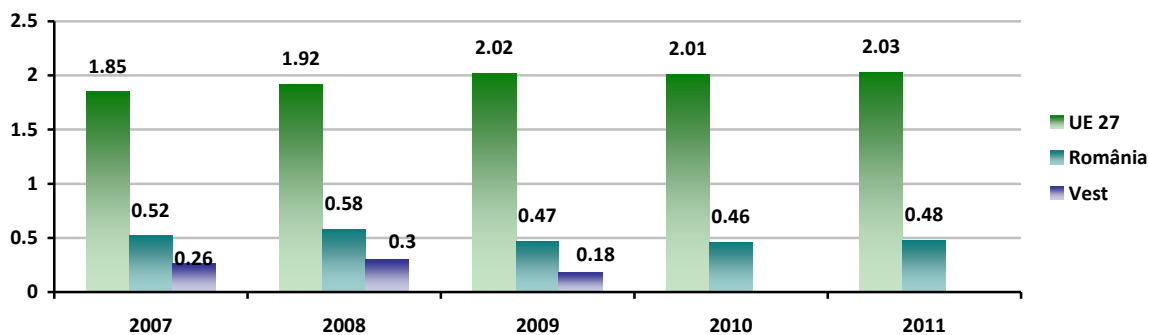
Numărul de doctoranzi din școlile doctorale din municipiul Timișoara, 2011

Sursa: Date preluate de pe site-ul <http://www.doctoranzi-romania.ro> și prelucrate

În județul Arad, cel mai mare număr al doctoranzilor este în medicină, iar mai apoi în filologie.

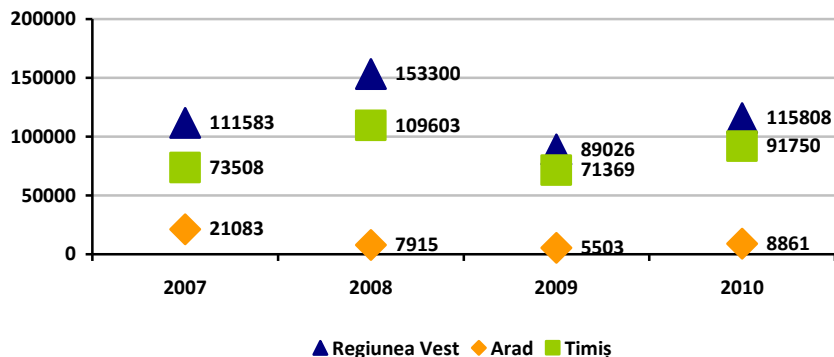
- **Cheltuielile de cercetare-dezvoltare**

Evoluția cheltuielilor totale cu activitatea de cercetare-dezvoltare ca pondere din PIB în regiunea Vest și la nivel național, comparativ cu media UE27 este următoarea:

Sursa: Eurostat

Menționăm că pentru anul 2010 și 2011, Eurostat nu furnizează date statistice la nivel regional, astfel că graficul de mai sus nu surprinde comparația cu regiunea Vest în anii menționați. Din păcate însă, între anii 2008 și 2009 este vizibilă o scădere a acestor cheltuieli la nivelul regiunii.

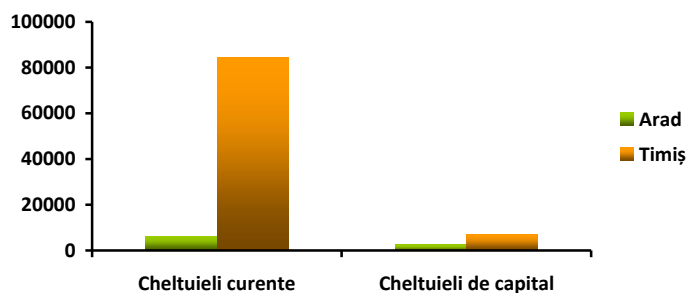

Cheltuielile totale din cercetare-dezvoltare, mii lei prețuri curente, regional și la nivelul județelor Arad și Timiș, 2007-2010

Sursa: INS, "Statistică Teritorială", 2012

Cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare plasează județul Timiș în clasamentul național, ocupând locul al treilea, după București și Cluj. Tendința regională este similară și în cazul județelor, exceptând anul 2008, când în Arad acestea au scăzut drastic.

Din analiza modului de împărțire a cheltuielilor totale se observă că cele mai mari sunt cheltuielile curente care cuprind toate plățile efectuate în cursul unei perioade în cadrul unităților, reprezentând costul forței de muncă, al materialelor, precum și alte cheltuieli curente, comparativ cu cele de capital, necesare modernizărilor. Nivelul este mai ridicat acolo unde și forța de muncă este mai numeroasă și unde activitatea de cercetare-dezvoltare este mai intensă, adică în județul Timiș. Comparativ cu anul 2009, cheltuielile curente au crescut cu 75% în cazul județului Arad, și cu 36% în cazul județului Timiș. A doua categorie de cheltuieli, cele de capital au avut o dinamică diferită, în județul Arad crescând de 5 ori, iar în județul Timiș scăzând cu 22%, comparativ cu anul 2009.

Cheltuielile curente și cele de capital, mii lei prețuri curente, în județele Arad și Timiș, 2010

Sursa: INS, „Cercetare-dezvoltare în România”

În ceea ce privește proiectele care au fost contractate prin Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice, Axa prioritară: Cercetare-Dezvoltare Tehnologică și Inovare pentru competitivitate, situația pe județele Arad și Timiș se prezintă în felul următor:

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UA T	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	17	Arad	2
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	-
Dumbrăvița	-	Fantanele	-
Ghiroda	-	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	-	Zadareni	-
Moșnița Nouă	-	Frumuseni	-
Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	-	Siria	-
Sacalaz	-	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	-
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	-
		Pecica	-
TOTAL	17	TOTAL	2

În municipiul Timișoara și unitățile administrativ-teritoriale ce-i aparțin, în urma analizei, distribuția pe beneficiari este următoarea: 7 proiecte au fost contractate de către Universitățile din Timișoara, 6 de către persoane juridice, 2 de către Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru electrochimie și materie condensată, 1 proiect a fost contractat de Spitalul de Obstetrică-Ginecologie și încă unul de către Spitalul Clinic Județean de Urgență.

În municipiul Arad un proiect a avut ca beneficiar Universitatea "Aurel Vlaicu", iar încă unul, firma privată Minear Laboratoare. Aceasta reprezintă încă o dovadă a faptului că în municipiul Timișoara, componentele activității de cercetare-dezvoltare sunt mai dinamice.

- **Activitatea de inovare**

Infrastructura de inovare și transfer tehnologic cuprinde următoarele tipuri de entități:

- centre de transfer tehnologic
- incubatoare tehnologice și de afaceri
- centre de informare tehnologică
- oficii de legătură cu industria
- parcuri științifice și tehnologice

În țară există 42 de entități acreditate pentru activități de inovare și transfer tehnologic, dintre care menționăm următoarele structuri din municipiile Timișoara și Arad, precum și în UAT-urile componente:

Nr. Crt.	Denumire entitate	Tipul entității	Domeniu de activitate	Localizare	Instituție de care aparține
1.	Centrul de Transfer Tehnologic în sudură – CENTA – ISIM	Centru de transfer tehnologic	Sudare – Procedee conexe sudării	Timișoara	Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Sudură și Încercări de Materiale - ISIM
2.	Centrul de informare tehnologică COMPETECH CIT COMPETECH	Centru de transfer tehnologic	Industria prelucrătoare, construcții și agricultură	Timișoara	Camera de Comerț, Industrie și Agricultură
3.	Parcul Științific și Tehnologic TIM SCIENCE PARK	Parc științific și tehnologic	Chimie, electrochimie, protecția mediului, fizică, sudură, calculatoare, științe economice, marketing	Timișoara	INCD INCEMC&Co3

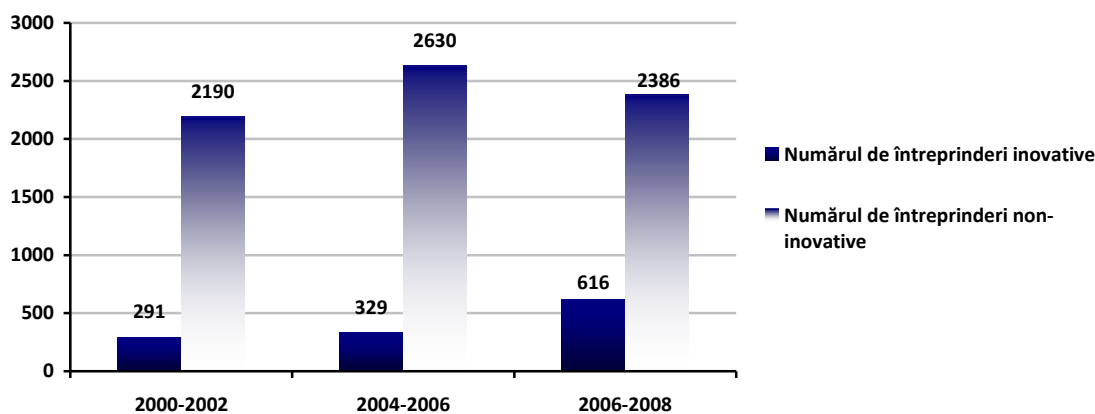
3 Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", Fundația pentru Cultură și Învățământ "Ioan Slavici" - Universitatea Ioan Slavici Timișoara, SC Centrul de Cercetări Tehnologice „NIDE” SRL, Camera de Comerț și Industrie și Agricultură Timișoara, SC ELBA SA etc.

4.	Centrul de Informare tehnologică CITEXPO	Centru de informare tehnologică	Protecția mediului și agricultură	Arad	Camera de Comerț, Industrie și Agricultură
5.	Incubatorul de afaceri – ITA Arad	Incubator tehnologic și de afaceri	Servicii turism, industrie electronică, electrotehnică, producție de echipamente, piese electrice și optice, agricultură și industrie alimentară	Arad	Universitatea de Vest "Vasile Goldiș"
6.	Incubatorul Tehnologic și de Afaceri al Universității "Aurel Vlaicu" (UAV-IT Incubator)	Incubator tehnologic și de afaceri	Industria alimentară, agricultură, IT, turism	Vladimirescu, jud.Arad	Universitatea "Aurel Vlaicu"

Entități de inovare și transfer tehnologic, în municipiile Timișoara și Arad și UAT-uri

Sursa: RO INNO, 2012

Situația întreprinderilor inovative și non-inovative în regiunea Vest

Sursa: INS, „Repere economice și sociale regionale: Statistică teritorială, 2012”

Din perspectiva numărului întreprinderilor inovative, regiunea Vest se situează pe penultimul loc în clasamentul național, înregistrând o pondere a întreprinderilor inovative față de numărul total de întreprinderi de doar 20,5%.

1.2.2.11. Structuri de sprijinire a afacerilor

Conform definiției folosite în POR 2007-2013, structurile de sprijinire a afacerilor reprezintă structuri clar delimitate, care asigură o serie de facilități și/sau spații pentru desfășurarea activităților economice de producție și de prestare servicii. Ele au ca scop atragerea Investițiilor Străine Directe (ISD) pentru valorificarea potențialului resurselor zonei și pot fi: *parcuri industriale, logistice, zone de afaceri sau industriale etc.*

Din cauza faptului că, la nivel regional (în special în mediul rural) aceste structuri nu sunt foarte dezvoltate, IMM-urile care sunt localizate în cadrul structurilor sunt relativ puține. Una dintre explicațiile pentru această stare de fapt este lipsa investițiilor susținute în structuri de sprijinire a afacerilor în zonele rurale, care să însoțească fenomenul natural de migrare a sectorului industrial în afara nucleului urban.

a. Parcurile industriale

În anul 2012, Regiunea Vest înregistra 3 parcuri industriale din cele 52 de parcuri autorizate de la nivel național.

Regiune	Parcuri industriale din care:				Nr. Firme	Nr. Salar.	Supr. Totală (Ha)	Tipul propr.		
	Nr.	Funct	Ur	Ru				PB	PV	PPP
Vest	3	2	2	1	32	797	77,83	1	2	0
Total	52	40	33	19	785	34.541	2294,38	27	19	6

Parcuri industriale cu caracteristici, Regiunea Vest și național

Sursa: date preluate de la MAI, 2012

Dacă în anul 2005, în regiune nu exista niciun parc industrial, în anul 2012 există 3, dintre care 2 în mediul urban, iar 1 în mediul rural. Din cele 40 de parcuri funcționale la nivel național, numai 2 se află în regiune și găzduiesc 32 de firme.

Denumire	Localizare
Parcul Industrial Freidorf	Timișoara - privat
Parcul Industrial și Tehnologic	Timișoara - privat
Parcul Industrial Moșnița Nouă	Moșnița Nouă, jud. Timiș - privat
Parcul Industrial UTA 2	Arad (singurul care este atestat)

Sursa: PIDU Timișoara și PIDU Arad

- 1. Parcul Industrial și Tehnologic Timișoara** – are ca scop sprijinirea dezvoltării sectorului IMM-urilor din domeniile: Software, IT și comunicații, Electronică și Electrotehnică, automotive, activități de proiectare, cercetare-dezvoltare, logistică.
- 2. Parcul Industrial Freidorf**

3. **Parcul Industrial UTA 2** – privat, înființat în 2005, gazdă a numeroase investiții străine directe precum LAVINAMIX CONSTRUCT SRL (materiale de construcții).

b. Zone industriale din municipiile Arad și Timișoara

Zonă industrială	Localizare	Profil
ZI Calea Buziașului	Timișoara	Industrie chimică, electrotehnică, producția componentelor auto
ZI Calea Șagului	Timișoara	Materiale de construcții
ZI UMT	Timișoara	Componente auto
ZI Calea Torontalului	Timișoara	Industrie produselor electronice și alimentare
ZI Calea Aradului	Timișoara	Servicii
Zona de industrie și depozitare centrală	Timișoara	Construcții, confecții metalice
ZI Gara de Nord și Freidorf	Timișoara	Zone de reconversie
ZI Sud	Arad	Activități industriale, de servicii și depozitare
ZI Nord	Arad	Activități industriale, de servicii și depozitare
ZI Nord-Vest	Arad	ISD precum: Porta KMI Romania (industria lemnului)
ZI Vest	Arad	ISD precum: Autogrupm RO SRL (componente auto), Cooper Industries Romania SRL (fabricarea echipamentelor electrice), NDB Logistica Romania SRL (transport)
ZI Pecica 1	Jud. Arad	
Zona Liberă Curtici	Jud. Arad	

Situația zonelor industriale din Municipiile Timișoara și Arad

Sursa: PIDU Arad și PIDU Timișoara

c. Structuri asociative - clustere

Cea mai simplă definiție a clusterelor este cea oferită de Profesorul Michael Porter care susține că acestea reprezintă ”o concentrare geografică (regiune, țară) de companii interconectate (în special IMM-uri), furnizori specializați, furnizori de servicii, firme din industrii înrudite, universități, institute de cercetare și asociații de comerț, administrații publice locale din domenii specifice, care se concurează, dar și cooperează”.

Astfel, în municipiile Arad și Timișoara s-au coagalat următoarele structuri:

Cluster	Domeniu de activitate	Localizare	Persoană de contact
AUTOMOTIVEST Regional Cluster	Automotive	Timișoara	Raluca Cibu Buzac T: +40 746156513 E-mail: raluca.cibu@adrvest.ro
ICT Regional Cluster	ICT	Timișoara	Sorin Maxim T: +40 256-491923 E-mail: office@adrvest.ro
ROSENC CLUSTER	Energii verzi	Timișoara	Vlad Stanciu Tel: 0040- 726192315 E-mail: vlad.stanciu@rosenc.ro
AGRO-FOOD Regional Cluster	Agro-food	Arad	Simona Haprian T:+40 730188293 E-mail: expo15@ccia-arad.ro

TOTAL: 3 – Timișoara 1 – Arad

Clusterelor din Municipiile Arad și Timișoara

Sursa: Ministerul Economiei, Comerțului și mediului de afaceri, Direcția Politici Industriale

Din cele 40 de clustere înființate la nivel național, 3 sunt localizate în municipiul Timișoara, iar unul în Arad.

1. **AUTOMOTIVEST Regional Cluster** a fost înființat în anul 2007, fiind un organism neguvernamental, cu personalitate juridică. Obiectivul principal este ” crearea unui mediu economic care să sprijine inițiativa de "cluster" din domeniul industriei auto prin dezvoltarea unei platforme centrale de servicii pentru firmele (furnizori/cumpărători) din Regiunea Vest active în acest domeniu.”⁴ Părțile componente ale acestui cluster sunt:

- Firmele: Inteliform SRL, CPM Bocsa, Interpart Production, Continental Automotive Products;
- Universitatea Politehnică Timișoara;
- Autorități Publice: Municipiul Timișoara, Municipiul Arad
- Catalizatori: Agenția de Dezvoltare Regională Vest, Camera de Comerț și Industrie Timiș, Camera de Comerț și Industrie Arad.

Agreat, clusterul avea în anul 2010, 1.711 angajați, iar pentru anul 2011 estima o cifră de afaceri de 33,5 milioane de euro.

2.**AGRO-FOOD Regional Cluster** a fost înființat în anul 2011 și are ca obiectiv sprijinirea sectorului în vederea creșterii competitivității acestuia și a dezvoltării regionale prin inovare și transfer tehnologic. Membrii clusterului sunt:

- Firmele: SC Trading Fidesco SRL Timișoara, SC Agri Gestionae SRL Timișoara, SC Quintino Agriculture SRL Timișoara.
- Universități: Universitatea ”Aurel Vlaicu” Arad, Universitatea de Științe Agricole și medicină veterinară a Banatului
- Institute de Cercetare: Inpulse Partners SRL București, Incubatorul tehnologic și de afaceri INMA-ITA, Institutul Național de Mașini Agricole Timișoara.
- Autorități publice: Ministerul Educației și Cercetării, Departamentul de Transfer Tehnologic și inovare, Primăria Pecica, Agenția de Protecția Mediului Arad

---

⁴ <http://www.clustero.eu/automotivest-regional-cluster>

- Catalizatori: Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Arad, CITEXPO Arad, Institutul Național de Mașini Agricole București, Asociația Crescătorilor de Bovine-Asvac Arad, Impulse Partners SRL București, Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad, Asociația Producătorilor de produse tradiționale Aradeanca.

În anul 2010, clusterul a totalizat un număr de 450 angajați și o cifră de afaceri de 1,4 milioane RON.

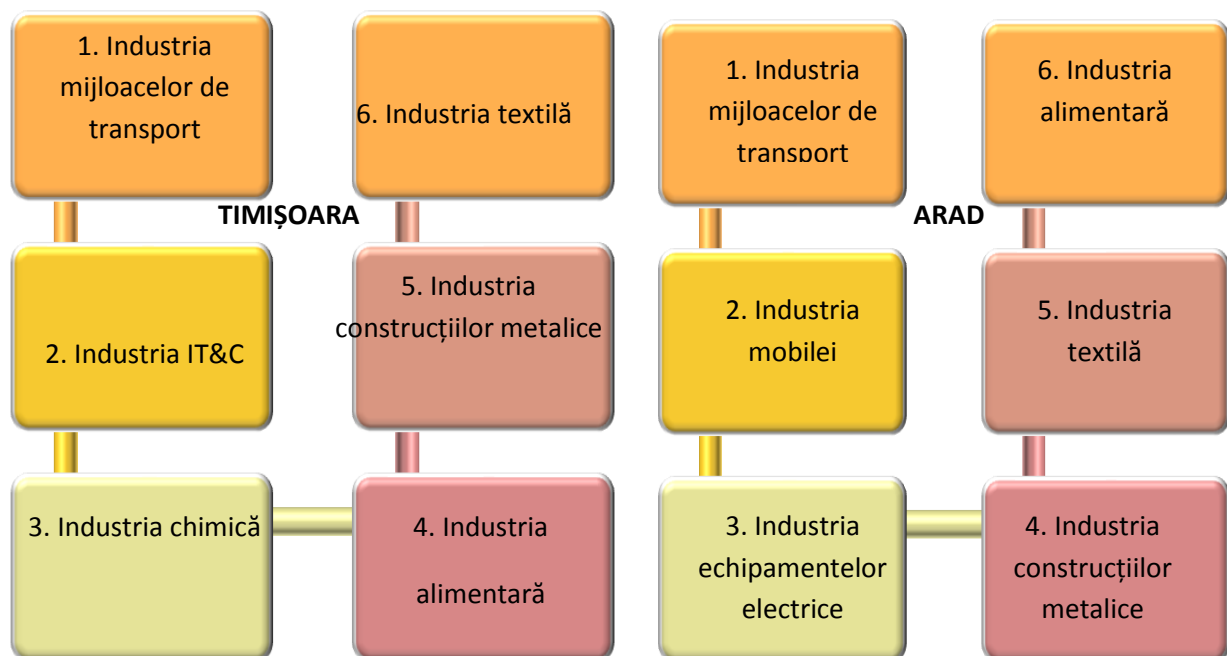
3. ROSENC Cluster este o asociație cu personalitate juridică română, de drept privat fără scop patrimonial, neguvernamentală, care a luat ființă în anul 2011 în Timișoara având la bază un număr de 26 de membri fondatori, 4 membri asociați, precum și 14 membri care au aderat ulterior. Bugetul total alocat dezvoltării sectorului energiilor verzi pentru perioada 2010-2012 este de 16,8 milioane Euro, totalizând un număr de 5.425 de angajați.

4. ICT Cluster a fost înființat în anul 2011 cu scopul de a promova și susține întreprinderile regionale TIC drept actori pe piața globală, generatori de produse proprii. Entitățile membre ale clusterului sunt următoarele:

- Firme: Alcatel Lucent Romania SRL, ACI Worldwide SRL, SSI Schaefer SRL, Lasting System SRL, OCE Software Romania, Kathrein Romania SRL, Deltatel SRL, Flextronics Romania SRL, SC Vox Filemakers Solutions SRL, Modatim Business Facility SA, ETA 2U SRL, Genisoft SRL, Syonic SRL, VISMA SOFTWARE SRL;
- Universități: Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad, Universitatea Politehnică din Timișoara, Facultatea de Automatică și Calculatoare, Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Matematică și Informatică, Departamentul de Informatică;
- Institute de cercetare: Institutul E Austria Timișoara
- Autorități publice: Consiliul Județean Arad, Consiliul Județean Caraș-Severin, Consiliul Județean Timiș, Primăria Arad, Primăria Municipiului Deva, Primăria Municipiului Timișoara

- Catalizatori: Agenția pentru Dezvoltarea Regională, UBIT- Timișoara Business Incubator and Technology Transfer Center

Din analiza sectorială au rezultat următoarele **aglomerări industriale** din Municipiile Arad și Timișoara, după cum urmează:

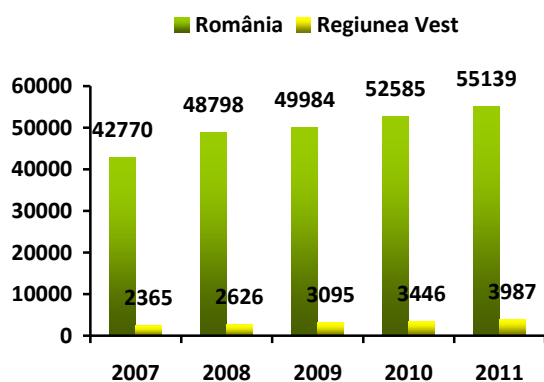

Agglomerările industriale de mai sus ar putea reprezenta noi surse ale dezvoltării clusterelor, întrucât dau dovadă de potențial de dezvoltare, având o importanță semnificativă în industria municipiilor. Se observă că pentru ambele municipii, industria mijloacelor de transport este bine dezvoltată, fiind deja obiectul clusterului industrial Automotivest Regional Cluster.

1.2.2.12. Investițiile străine directe din municipiile Arad și Timișoara

În anul 2011, Regiunea Vest era poziționată, conform Oficiului Național al Registrului Comerțului, pe locul 2 din punct de vedere al numărului firmelor cu contribuție străină înregistrate și pe locul 3, după valoarea capitalului social subscris, la nivelul României.

Sursa: BNR, „Investițiile străine directe în România”, 2007-2011

În urma cercetării statistice anuale a ISD, realizată de Banca Națională a României, în anul 2011, Regiunea Vest a înregistrat o valoare a investițiilor străine directe de 3.987 milioane euro. Față de anul 2007, valoarea acestor investiții aproape s-a dublat, depășind rata de creștere înregistrată la nivel național (28,9%) pentru același interval de referință [2007, 2011].

În anul 2011, regiunea Vest a reușit să atragă 7,2 % din cele 55.139 milioane de euro înregistrate la nivel național, poziționându-se pe locul IV, după Regiunea București-Ilfov, Centru, Sud-Muntenia. Dacă în anii 2007 și 2008, regiunea Vest se situa pe locul V între regiuni, din 2009 nivelul de atracție al investițiilor a crescut, astfel că regiunea a mai urcat un loc în clasamentul național.

Județ/Regiune	Număr societăți comerciale	Loc la nivel național	Valoarea capitalului social subscris (mii lei)	Loc la nivel național
Regiunea Vest	20.183	2	7.561.244,7	3
Arad	5.226	8	2.219.608,4	13
Timiș	11.675	2	4.041.953,6	3

Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social total subscris în perioada 1991-2011 – sold existent la 31 Decembrie 2011

Sursa: ONRC

Din tabelul de mai sus se poate observa că unele dintre județele regiunii sunt mai atractive decât altele. Astfel, după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate în perioada 1991-2011, județul Timiș ocupă locul 2 la nivel național cu un număr de 11.675 societăți comerciale (după municipiul București). Din punct de vedere al valorii capitalului social subscris, tot județul Timiș înregistrează cele mai bune rezultate, situându-se pe locul 3 în ierarhia națională, după municipiul București și județul Ilfov.

Așadar, majoritatea investițiilor străine directe sunt concentrate în județele Timiș și Arad, orientate fie în funcție de climatul și potențialul de dezvoltare al celor două județe, fie în funcție de tradiția din domeniile de interes.

Principalele investiții străine directe realizate în județele Timiș și Arad, dar cu precădere în municipiile Timișoara și Arad, sunt prezentate în tabelul de mai jos. Menționăm că am luat în calcul principalii investitori din topul celor 40 de societăți comerciale realizat de Oficiul Național al Registrului Comerțului, care antrenează un număr semnificativ al angajaților, realizând și o cifră de afaceri însemnată.

Principalele Investiții Străine Directe, 2006-2011

DENUMIRE FIRMĂ	Localizare	JUDEȚ	ȚARA INVESTITORULUI	An	Cifră de Afaceri 2011	Angajați 2011	Domeniu	CAEN
CONTINENTAL AUTOMOTIVE ROMANIA SRL	Timișoara	TIMIȘ	GERMANIA	2010	11.319.142.245	3461	Industria mijloacelor de transport	2931
LEONI WIRING SYSTEMS ARAD SRL	Arad	ARAD	GERMANIA	2006	510879742	2999	Industria mijloacelor de transport	2931
TRW AUTOMOTIVE SAFETY SYSTEMS SRL	Timisoara	TIMIȘ	OLANDA	2009	878392258	2788	Industria mijloacelor de transport	2931
ASTRA VAGOANE ARAD SA	Arad	ARAD	LUXEMBURG	2006	147006528	1354	Industria mijloacelor de transport	3020
HELLA ROMANIA SRL	Ghiroda	TIMIȘ	GERMANIA	2009	592357122	928	Industria mijloacelor de transport	2931
BOS AUTOMOTIVE PRODUCTS ROMANIA SCS	Arad	ARAD	GERMANIA	2008	304484903	855	Industria mijloacelor de transport	2931
SMITHFIELD PROD SRL	Timisoara	TIMIȘ	S.U.A.	2008	572703369	593	Industria alimentară	1011
UNITA TURISM HOLDING SA	Timisoara	TIMIȘ	GERMANIA	2010	38599984	587	Hoteluri	5510
FM ROMANIA SRL	Dudeștii Noi	TIMIȘ	FRANTA	2009	86973539	557	Depozitări	5210
DURA AUTOMOTIVE ROMANIA SRL	Giarmata	TIMIȘ	GERMANIA	2008	124195291	501	Industria mijloacelor de transport	2931
PETROSANTANDER ROMANIA SRL	Arad	ARAD	LUXEMBURG	2011	101315303	493	Extracția petrolului brut	0610
FRONT LINE	Timisoara	TIMIȘ	CIPRU	2009	15971244	285	Încălțăminte	

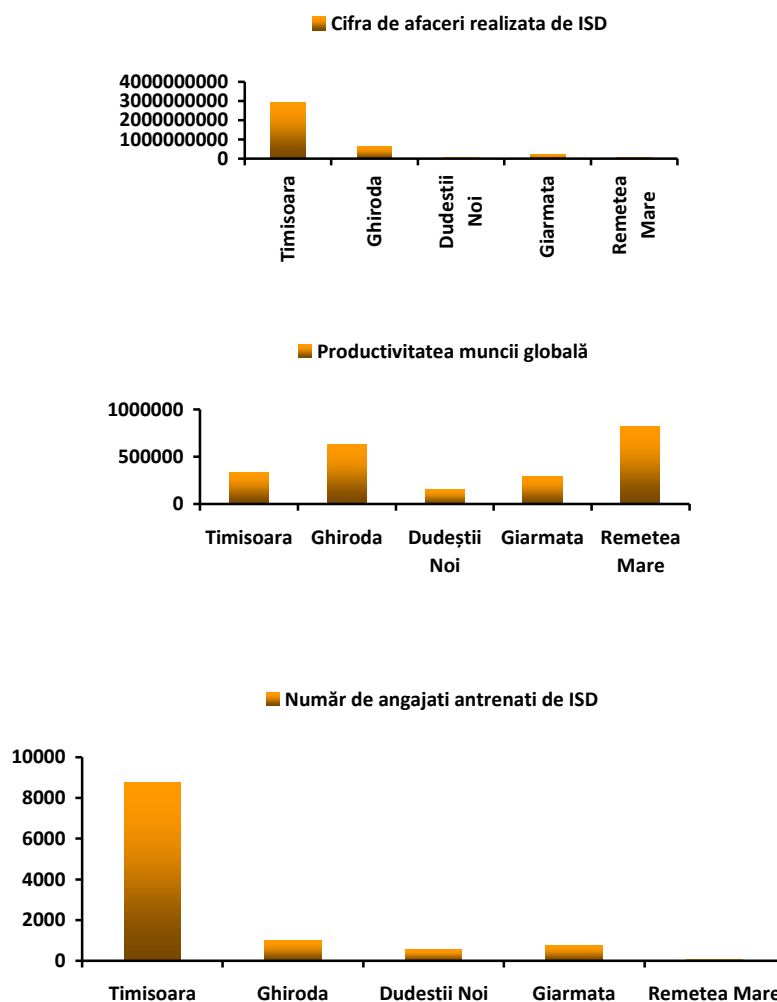
EUROFLEX SRL								1520
VALEO LIGHTING INJECTION SA	Giarmata	TIMIȘ	FRANTA	2007	84850143	231	Industria materialelor plastice	2229
TEXTILE MEDICALE SRL	Arad	ARAD	FRANTA	2009	45599259	230	Producția de dispozitive, aparate și instrumente medicale și de laborator	3250
HUF ROMANIA SRL	Arad	ARAD	GERMANIA	2009	90161962	213	Industria construcțiilor metalice	2572
MAHLE COMPONENTE DE MOTOR SRL	Timisoara	TIMIȘ	AUSTRIA	2006	125291032	204	Industria mijloacelor de transport	2931
WEBASTO ROMANIA SRL	Zimandu Nou	ARAD	GERMANIA	2009	196832878	204	Industria mijloacelor de transport	2931
BARUM AUTOMOTIVE SRL	Timisoara	TIMIȘ	GERMANIA	2007	20368002	192	Industria construcțiilor metalice	2562
LOGISTIC SERVICES DANUBIUS SRL - transf in DB SCHENKER RAIL Romania	Timisoara	TIMIȘ	GERMANIA	2009	72388000	189	Transporturi de marfă pe calea ferată	4920
PORTA KMI ROMANIA SRL	Arad	ARAD	POLONIA	2009	30124090	177	Industria lemnului	1623
CONTINENTAL SRL.	Timișoara	TIMIȘ	S.U.A.	2006	13.883.556	159	Hoteluri	5510
REMAT SA	Arad	ARAD	LIECHTENSTEIN	2007	395385211	158	Demontarea mașinilor și a echipamentelor	3831
CARPAT STICKS SRL	Timișoara	TIMIȘ	FRANTA	2008	28545402	137	Industria lemnului	1629
SCA PACKAGING ROMANIA SRL	Timisoara	TIMIȘ	OLANDA	2006	55983189	119	Industria celulozei și hârtiei	1721
DETATEX SRL	Arad	ARAD	ITALIA	2010	7937863	103	Textile	1413
AUTOGRUPM RO SRL	Arad	ARAD	ITALIA	2009	44450441	101	Industria mijloacelor de	

							transport	2931
COOPER INDUSTRIES ROMANIA SRL	Arad	ARAD	IRLANDA	2010	35382180	94	Industria echipamentelor electrice	2790
PANDUIT EUROPEAN SOLUTIONS SRL	Arad	ARAD	MAREA BRITANIE	2008	19770608	90	Industria echipamentelor electrice	2790
LAVINAMIX CONSTRUCT SRL - poziționată în parcul industrial UTA 2	Arad	ARAD	UNGARIA	2007	27820943	81	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	2361
B.BRAUN MEDICAL SRL	Remetea mare	TIMIȘ	AUSTRIA	2010	63031123	77	Comert cu ridicata al produselor farmaceutice	4646
RARIS SRL	Timisoara	TIMIȘ	GERMANIA	2008	6497877	56	Industria construcțiilor metalice	2511
NDB LOGISTICA ROMANIA SRL	Arad	ARAD	ITALIA	2010	19955930	45	Transport	5229
ROSSETTI EAST SRL	Arad	ARAD	ARABIA SAUDITA	2007	7559889	45	Industria construcțiilor metalice	2572
HOG SLAT FABRICARE SRL	Arad	ARAD	S.U.A.	2009	11751988	44	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	2361
GIROD SEMNALIZARE RUTIERE SRL	Ghiroda	TIMIȘ	FRANTA	2007	14770418	36	Industria construcțiilor metalice	2599
STADA HEMOFARM SRL	Timisoara	TIMIȘ	SERBIA	2011	23611220	32	Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice	4646
TRUST CONSTRUCTII RADLINGER SRL	Timisoara	TIMIȘ	GERMANIA	2007	6524437	30	Extracția pietrei ornamentale	0811
GENERAL AGREGATE	Timisoara	TIMIȘ	ITALIA	2011	7907045	17	Extracția pietrei ornamentale	0811

SRL								
ESPE ENERGIA SRL	Ghiroda	TIMIȘ	ITALIA	2008	4742518	15	Producție energie electrică	3511
FER-AGRO SRL	Arad	ARAD	ITALIA	2006	5.869.139	13	Cultivarea cerealelor	0111
KAMPO NOVA SRL	Arad	ARAD	GERMANIA	2011	17910803	13	Cultivarea cerealelor	0111
TOSA - 2006 SRL	Timisoara	TIMIȘ	ITALIA	2011	1307598	13	Industria alimentară	1052
RIP-EST SRL (MIDTOWN RETAIL SRL)	Timisoara	TIMIȘ	OLANDA	2006	11895332	11	Imobiliare	6820
PALTIM SA	Timisoara	TIMIȘ	CIPRU	2009	355752	8	Industria textilă	1399
TRIM-LINE SRL.	Timișoara	TIMIȘ	S.U.A.	2006	611.042	5	Industria alimentară	1072
TROVATORE SRL	Timisoara	TIMIȘ	LUXEMBURG	2011	2234663	3	Cultivarea cerealelor	0111
RAILPORT ARAD SRL	Curtici	ARAD	UNGARIA	2008	1271354	15	Manipulări	5224
ZUMTOBEL LIGHTING ROMANIA SRL	Curtici	ARAD	AUSTRIA	2009	1951225	2	Industria echipamentelor electrice	2740
TRADE TRANS TERMINAL SRL	Curtici	ARAD	POLONIA	2010	2108622	13	Depozitări	5210
TOTAL					6.050.292.000	19.438		

Sursa: Buletinele ONRC, din ianuarie 2006-decembrie 2011, cu număr de angajați și obiect de activitate actualizat conform bilanțului public pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice

La nivelul municipiului Timișoara (inclusiv arealul de influență) au fost identificate 27 de Investiții Străine Directe care au realizat indicatori economici și financiari notabili, printre care:

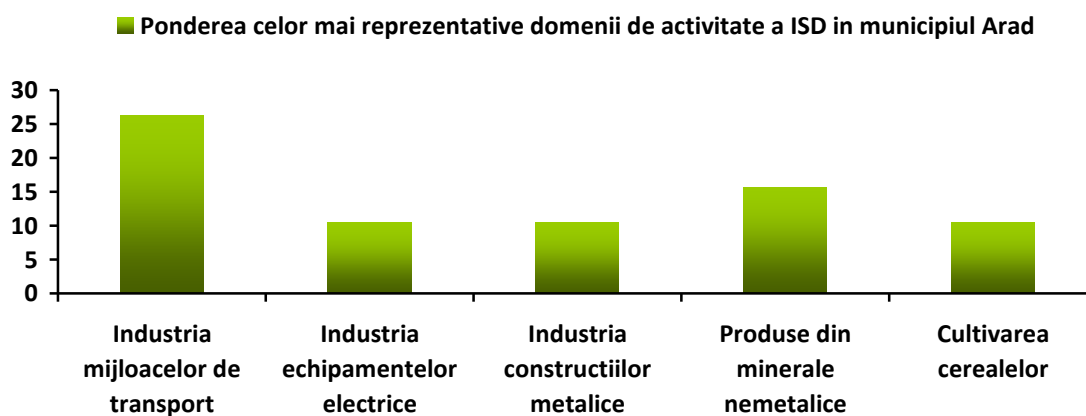

Sursă: Prelucrare proprie

Marea majoritate a investițiilor realizate în Municipiul Timișoara își desfășoară activitatea în **industria mijloacelor de transport** și în cea a **construcțiilor metalice**. De asemenea, există un interes al investitorilor, demonstrat, în industria alimentară și în cea extractivă. În servicii a existat

o orientare a activității înspre comerțul cu ridicata al produselor farmaceutice și spre serviciile hoteliere. Cu toate acestea, cea mai mare forță de muncă este antrenată în industria mijloacelor de transport, mai exact în ”Fabricarea de echipamente electrice si electronice pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule”.

În Arad se află printre cele mai importante investiții din regiune, ca de exemplu Leoni Wiring Systems (producător de cabluri pentru industria auto) care se află pe poziția secundă în topul realizat respectând criteriile: cifră de afaceri și număr de angajați. Se observă gradul mult mai ridicat de concentrare a activităților în municipiul Arad, comparativ cu Timișoara. De asemenea, este mult mai vizibilă specializarea în industria mijloacelor de transport în cazul municipiului Arad, comparativ cu Timișoara. Există o serie de investiții semnificative realizate în acest domeniu, dar nu numai. Reprezentativă pentru Arad este și industria construcțiilor metalice sau industria echipamentelor electrice, sector cu un nivel tehnologic ridicat. Din cifra de afaceri totală realizată de investițiile prezentate în tabel, 30% este realizată de investitorii din Arad, iar 49% de cei din Timișoara. Însă, după cum am prezentat mai sus, municipiul Arad este mult mai bine reprezentat sectorial, având o structură fermă susținută de jucători importanți.

Investițiile străine directe în Municipiul Arad

Sursa: Prelucrare proprie, după statistica societăților comerciale cu participare străină realizată de ONRC

Investițiile care au creat cele mai multe locuri de muncă la nivelul municipiului Arad sunt cele din industria mijloacelor de transport, precum Leoni Wiring Systems Arad SRL, Astra Vagoane Arad SA, BOS Automotive Products Romania SCS, Autogrupm RO SRL etc. Investițiile străine din municipiul Arad antrenează 38% din forța de muncă totală (angajată în urma ISD), iar municipiul Timișoara antrenează 45%, restul fiind împărțit între cele 22 UAT-uri menționate în tabelul de mai sus.

Indicatori specifici investițiilor străine directe	Municipiul Arad	Municipiul Timișoara
Cifra de afaceri realizată de ISD (2011)	1.845.318.586	2.951.736.071
Numărul de angajați (2011)	7.393	8.770
Productivitatea muncii a ISD (2011)	249 mii	336 mii

Sursa: Prelucrare proprie

Din tabelul de mai sus, se poate observa faptul că toți indicatorii ISD obținuți pentru anul 2011 sunt mult mai mari în cazul Municipiului Timișoara.

Investițiile străine directe contribuie semnificativ la creșterea economică. Cu ajutorul lor are loc procesul de modernizare al economiei prin implementarea unor tehnologii avansate, know-how-urilor, utilajelor performante, și așa mai departe. Ținând cont de aceste premise, am decis să evaluăm cât de intensive în tehnologie sunt sectoarele în care activează principalii investitori străini din Municipiile Timișoara și Arad. Astfel, conform Eurostat⁵, în funcție de codul CAEN, situația stă în felul următor:

⁵ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/htec_esms_an3.pdf

TIMIȘOARA		ARAD	
Sector	Nivel tehnologic	Sector	Nivel tehnologic
<i>Industria mijloacelor de transport</i>	Tehnologie de nivel mediu spre înalt	<i>Industria mijloacelor de transport</i>	Tehnologie de nivel mediu spre înalt
<i>Industria construcțiilor metalice</i>	Tehnologie de nivel scăzut spre mediu	<i>Fabricarea altor produse din minerale nemetalice</i>	Tehnologie de nivel scăzut spre mediu
<i>Industria alimentară</i>	Tehnologie de nivel scăzut	<i>Industria construcțiilor metalice</i>	Tehnologie de nivel scăzut spre mediu
<i>Hoteluri</i>	Servicii mai puțin intensive în cunoaștere	<i>Industria echipamentelor electrice</i>	Tehnologie de nivel mediu spre înalt
<i>Încălțăminte</i>	Tehnologie de nivel scăzut	<i>Producția de dispozitive, aparate și instrumente medicale și de laborator</i>	Tehnologie de nivel mediu spre înalt
<i>Industria lemnului</i>	Tehnologie de nivel scăzut	<i>Industria lemnului</i>	Tehnologie de nivel scăzut
<i>Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice</i>	Servicii de piață mai puțin intensive în cunoaștere	<i>Textile</i>	Tehnologie de nivel scăzut
<i>Transport de marfă pe calea ferată</i>	Servicii mai puțin intensive în cunoaștere	<i>Transport</i>	Servicii mai puțin intensive în cunoaștere

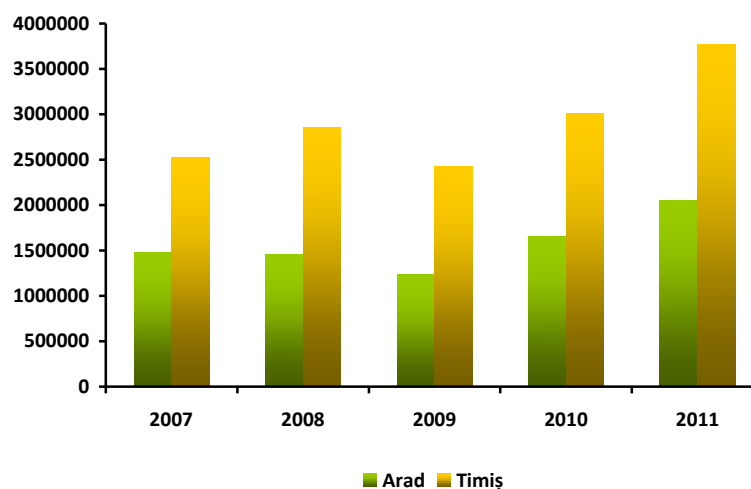
Industria tehnologic-intensivă sunt acelea care beneficiază de un nivel ridicat al cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare și inovare, jucând un rol important în sporirea performanțelor economice. Astfel, din tabelul de mai sus reiese faptul că ambele municipii beneficiază de investiții străine directe active în ramuri, în unele cazuri, intensive în tehnologie de nivel mediu spre înalt.

Cei mai mulți investitori din Municipiul Timișoara și din UAT-urile ce-i aparțin provin din țări precum: Germania, Franța, Italia, SUA, Olanda, Austria și Cipru. În ceea ce privește țara de proveniență a investitorilor din Municipiul Arad, amintim: Germania, Italia, Ungaria, Luxemburg.

O serie de investitori au fost atrași de Municipiul Arad în special datorită zonelor industriale, precum Zona Industrială Vest (AUTOGRUPM RO SRL, COOPER INDUSTRIES ROMANIA SRL, NDB LOGISTICA ROMANIA SRL) sau Nord-Vest (PORTA KMI ROMANIA SRL) și a parcurilor industriale, precum Parcul Industrial UTA 2 (LAVINAMIX CONSTRUCT SRL), parc privat înființat în 2005 și localizat în centrul municipiului Arad.

1.2.2.13. Comerțul exterior

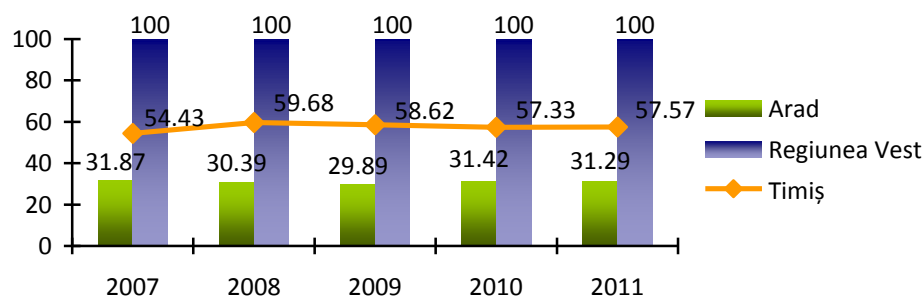
Un aspect important ce reflectă nivelul de dezvoltare este evoluția comerțului exterior, oglindit de volumul exporturilor și importurilor, precum și structura acestora pe piețe de desfacere și produse. Astfel, în anul 2011, volumul exporturilor FOB realizat de firmele din Județul Timiș a fost de 3.776.091 mii Euro, în creștere cu 49,6% față de anul 2007, iar volumul exporturilor din județul Arad a fost de 2.052.406 mii Euro, în creștere cu 38,8% față de anul 2007.

Evoluția exporturilor realizate de firmele din județele Arad și Timiș în perioada 2007-2011, mii euro

Sursa: INS

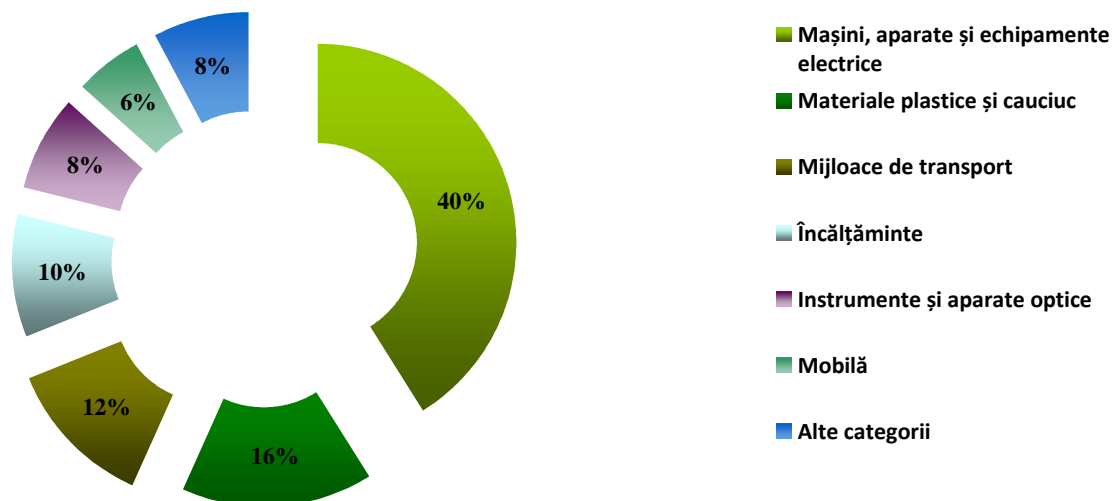
Din graficul de mai sus poate fi observată performanța județul Timiș comparativ cu cea a județului Arad, în ceea ce privește volumul exporturilor. În anul 2011, județul Timiș înregistra o valoare a exporturilor aproape dublă comparativ cu cea obținută de județul Arad. Din exporturile totale înregistrate de regiunea Vest, cele două județe realizează 89% (județul Timiș - 58%, iar județul Arad – 31%, în anul 2011).

Contribuția județelor la exporturile regiunii Vest, 2007-2011, procent din total regional

Sursă: INS, Buletine statistice lunare județene

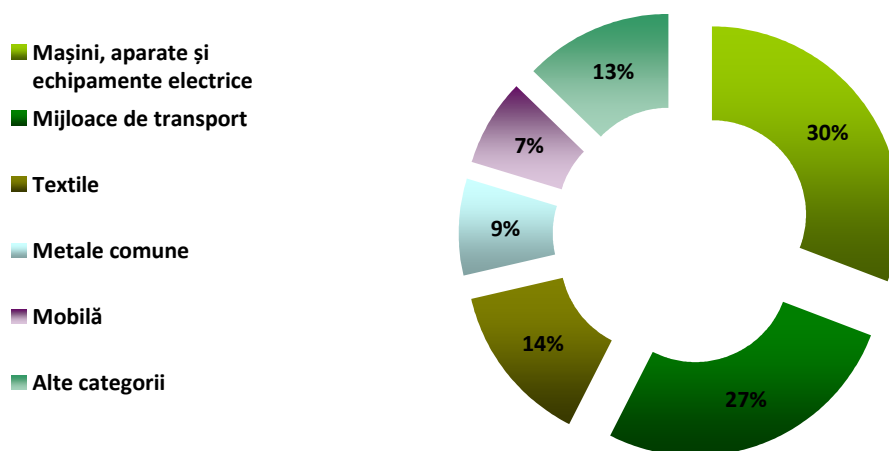
Exporturile *județului Timiș* sunt constituite în principal din următoarele grupe de mărfuri conform Nomenclatorului Combinat: mașini, aparate și echipamente electrice (37%), materiale plastice și cauciuc (14%), mijloace de transport (11%), încălțăminte (9%), instrumente și aparate optice (7%), mobilă (5%). Cu valoarea exporturilor înregistrată în anul 2010, județul Timiș deținea o pondere de 8,2%, ocupând locul III la nivel național, după București și Argeș.

Structura exporturilor FOB pe principalele grupe de mărfuri în 2010, județul Timiș

Sursa: INS

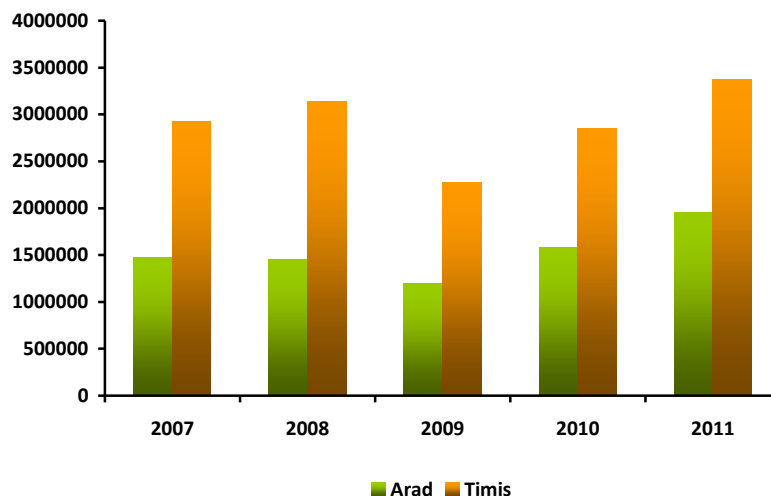
Județul Arad deținea în anul 2010, o pondere de 4% din total obținând cele mai mari valori ale exporturilor în următoarele domenii: mașini, aparate și echipamente electrice (490.413 mii Euro – 29%), mijloace de transport (408.236 mii Euro - 25%), textile (210.043 mii Euro - 13%), metale comune (146.715 mii Euro - 8%), mobilă (126.886 mii Euro - 7%).

Structura exporturilor FOB pe principalele grupe de mărfuri în 2010, județul Arad

Sursa: INS

În ceea ce privește importurile CIF ale firmelor din Județul Arad, acestea au reprezentat, în 2011, 1.957.075 mii Euro, în creștere cu 32,9% față de anul de referință 2007 și cu 24% față de anul 2010, iar importurile firmelor din județul Timiș au reprezentat 3.368.182 mii Euro (valoare aproape dublă față de cea obținută în județul Arad), în creștere cu 15% față de anul 2007 și cu 18% față de anul 2010.

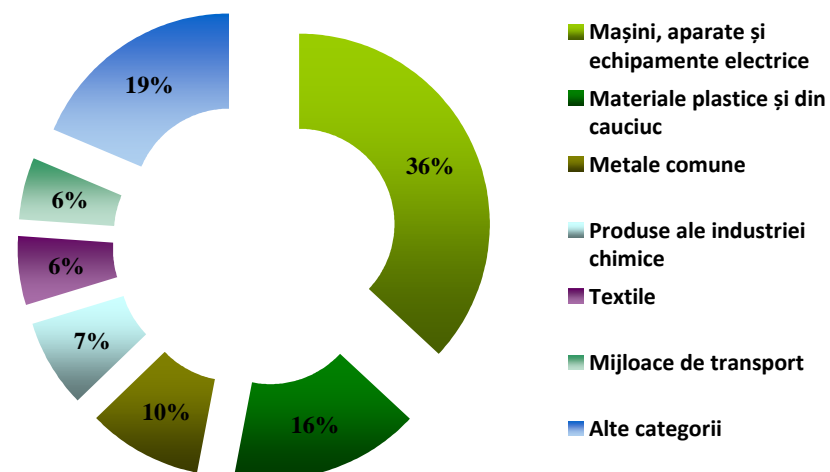

Evoluția importurilor CIF realizate de firmele din județele Timiș și Arad în perioada 2007-2011, mii euro

Sursa: INS

Cu valoarea importurilor înregistrată în anul 2010, județul Timiș deținea o pondere de 6,14%, ocupând locul III la nivel național, după București și Ilfov. Județul Arad deținea, în anul 2010, o pondere de 3,4% din total.

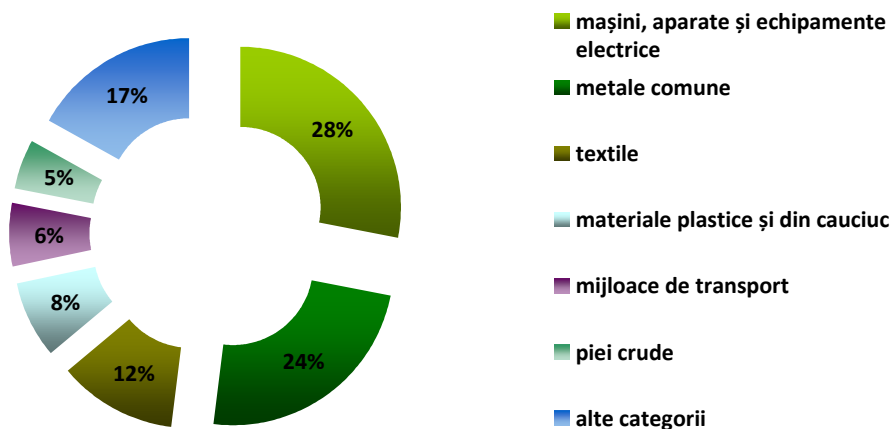
În cazul *județului Timiș*, ca structură, importurile erau formate, în anul 2010 din: mașini, aparate și echipamente electrice (37%), materiale plastice și din cauciuc (16%), metale comune (9,8%), produse ale industriei chimice (7,4%), textile (5,8%) și mijloace de transport (5,5%). După cum se poate observa, importurile au scăzut în anul 2009, pe fondul scăderii puterii de cumpărare și a consumului, dar și-au revenit în 2010.

Structura importurilor CIF pe principalele grupe de mărfuri în 2010, județul Timiș

Sursa: INS

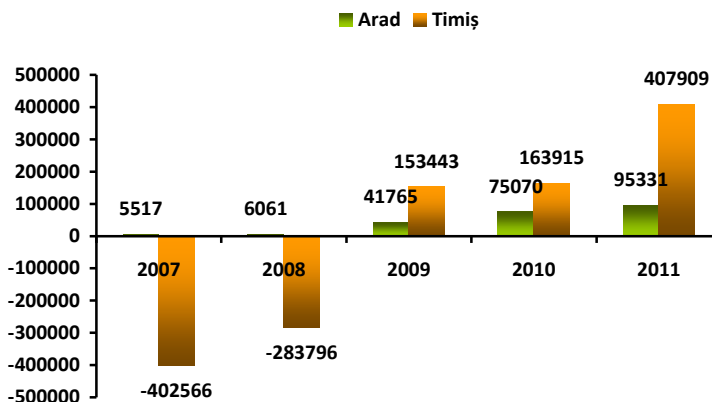
În cazul județului Arad, ca structură, importurile erau formate, în anul 2010 din: mașini, aparate și echipamente electrice (28%), metale comune (24%), textile (12%), materiale plastice și din cauciuc (7,8%), mijloace de transport (6,2%), piei crude (5%).

Structura importurilor CIF pe principalele grupe de mărfuri în 2010, județul Arad

Sursa: INS

Soldul balanței comerciale, pentru județele Timiș și Arad, 2007-2011, mii euro

Sursa: INS

Cel mai mare deficit al balanței comerciale la nivelul județului Timiș a fost înregistrat în anul 2007. Începând cu anul 2009, s-a manifestat o tendință de recuperare a nivelului de sold al balanței comerciale, fenomen ce nu este rezultatul creșterii exporturilor față de importuri, ci a unei reduceri importante a activității comerciale per ansamblu. Pentru anul 2011, statisticile sunt favorabile, în special în cazul județului Timiș, care de la un deficit al balanței comerciale obținut în anul 2007, a ajuns să înregistreze un excedent semnificativ până în anul 2011, fiind de 4 ori mai mare decât excedentul obținut de județul Arad.

În cazul județului Timiș s-a înregistrat, în anul 2010, o balanță comercială excedentară pentru următoarele grupe de mărfuri: mijloace de transport, mașini, aparate și echipamente electrice, încălțăminte, mobilă.

Județul Arad a exportat într-o măsură mai mare decât a importat mijloace de transport, mașini, aparate și echipamente electrice, încălțăminte, textile, lemn, mobilă.

1.2.3. Infrastructura tehnică și de transporturi

1.2.3.1. Infrastructura de transport

Rețeaua de drumuri

Zona Timișoara-Arad are o poziție geografică strategică, la mică distanță de granița cu Ungaria și Serbia, fiind principala poartă de intrare în România dinspre Europa Centrală, dar și dinspre zona balcanică, afirmându-se tot mai pronunțat ca un hub regional de transport. Concret, teritoriul analizat este străbătut de coridorul rutier și feroviar pan-european nr. IV, care leagă Germania de porturile Constanța și Salonic, străbătând întregul areal al Europei Centrale și zona balcanică. Prin prisma proximității față de capitala Ungariei – Budapesta, principalul hub de transport al Europei Centrale, cei doi poli urbani au acces rapid în toată Uniunea Europeană.

Figura nr. 4 – Coridoarele pan-europene de transport

Arealul studiat dispune de o rețea densă de căi rutiere, respectiv:

a) Autostrăzi

Autostrada A1 Arad-Timișoara, inaugurată în 2011, cu o lungime de 32 km, asigură legătura rutieră rapidă dintre cei doi poli urbani, de-a lungul coridorului pan-european IV. Autostrada cuprinde și o variantă de ocolire a Municipiului Arad, care este complet deschisă traficului din iunie 2012. În luna octombrie 2012, a fost inaugurat și segmentul Giarmata-Izvin (9,5 km), care face legătura cu DN 6, și care va continua către Lugoj (licitația pentru construcția acestui tronson a fost organizată în 2012). În paralel, se lucrează și la tronsonul Arad – Nădlac, care va asigura conectarea zonei la rețeaua de autostrăzi și drumuri rapide din Ungaria, începând cu anul 2013. Tronsoanele Lugoj-Dumbrava-Deva-Oraștie-Sibiu vor fi finalizate, conform previziunilor Ministerului Transporturilor, în anul 2016. De menționat este și că toate aceste lucrări de construcție a autostrăzii A1 sunt co-finanțate de U.E.

b) Drumuri naționale și județene

Rețeaua de drumuri naționale din arealul studiat este una foarte densă și este alcătuită din următoarele artere:

1. Drumuri naționale:

- DN 6: București – Alexandria – Caracal – Craiova – Drobeta Turnu Severin – Caransebeș – Lugoj – Timișoara – Cenad – granița cu Ungaria – este unul dintre cele mai circulat drumuri naționale din România (339.372 de autovehicule pe zi, conform recensământului rutier din 2010) și se suprapune (pe segmentul București – Timișoara) cu traseul DE 60 și cu coridorul pan-european IV (pe segmentul Craiova – Timișoara). În ultimii ani acest drum a beneficiat de numeroase investiții în reabilitarea sa și fluidizarea traficului (reabilitarea tronsonului București-Alexandria-Craiova, Lugoj-Timișoara, Drobeta Turnu Severin – Caransebeș, realizarea variantelor de ocolire la Alexandria, Roșiori de Vede, Caracal, Craiova, Drobeta Turnu Severin, Domașnea, Caransebeș, Lugoj). În anul 2009, a fost inaugurat și primul tronson din șoseaua de centură a Municipiului Timișoara, cu o lungime de 12 km, care face legătura între DN 6 și DN 69, cu două benzi pe sens.
- DN 7: București – Pitești – Râmnicu Vâlcea – Sibiu – Sebeș – Deva – Arad – Nădlac – granița cu Ungaria – este al treilea cel mai circulat drum național din România, cu o medie zilnică de 362.219 autovehicule/zi. Acesta se suprapune, pe segmentul Pitești-Sebeș peste traseul E 81, iar pe segmentul Sebeș – Nădlac peste E 68. Cea mai mare parte a traseului acestui drum se suprapune și peste coridorul pan-european IV (Pitești-Ilia), segment pe care se află în construcție, în diferite faze, noua autostradă A1, ceea ce va conduce la decongestionarea traficului pe DN 7. Drumul se află într-o stare tehnică relativ bună, beneficiind de lucrări de reabilitare, lărgire la 4 benzi (segmentul București-Titu), dar și de construcția unor noi șosele de centură cu profil de autostradă (Sibiu, Pitești).
- DN 59: Timișoara – Moravița – granița cu Serbia – este un drum cu trafic intens, care se suprapune cu traseul DE 60, care asigură legătura cu Belgrad. O dată cu finalizarea variantei de ocolire Deta, traficul pe acest drum a fost substanțial fluidizat, însă principala problemă rămâne lipsa unui drum de centură care să lege DN 59 de DN 6, dar și de DN 69. În acest sens, există un proiect pentru 25,4 km (Centura Timișoara Sud), aflat în faza de execuție.
- DN 69: Timișoara – Arad (E 671) înregistrează, la rândul său, un trafic intens, mai ales în proximitatea celor 2 poli urbani pe care îi leagă. O parte din traficul de tranzit a fost preluat de noua autostradă A1, care parcurge același traseu, în paralel. O dată cu finalizarea variantelor de ocolire Arad și Timișoara, traficul greu din cele două orașe a fost scos în afara perimetrului acestora.
- DN 79: Arad – Oradea – Satu Mare (E 671) urmează granița româno-maghiară și leagă principalii poli urbani din partea de vest a țării. În prezent drumul se află în curs de modernizare. De asemenea, se află în execuție lucrări de construcție a unor pasaje denivelate peste calea ferată în partea de nord a Municipiului Arad, care vor asigura redirecționarea traficului greu în afara orașului și o mai bună accesibilitate la acest drum.

- DN 59A: Timișoara – Jimbolia – granița cu Serbia – a fost reabilitat prin ranforsare și este important din perspectiva legăturii cu Serbia, dar și a legăturii cu orașul Jimbolia.
- DN 7B – Arad – Turnu – granița cu Ungaria – este important din perspectiva alternativei pe care o oferă la Vama Nădlac, în perioadele de vârf de trafic.

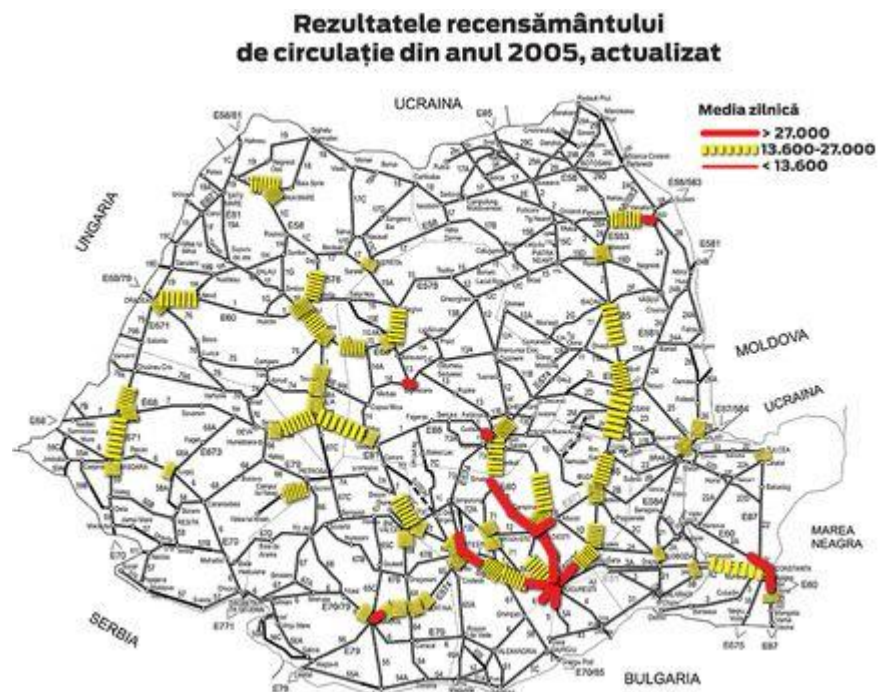
2. Drumuri județene:

- DJ 691: Timișoara – Dumbrăvița – Giarmata – Pișchia – Lipova – parcurge o zonă cu o dezvoltare rezidențială foarte importantă, dar și către potențiale destinații turistice (Pădurea Pișchia, Mlaștinile și Acumulare Murani, etc.). Acest drum se intersectează cu noul drum de centură al municipiului, care poate prelua traficul greu care se îndreaptă spre Timișoara, precum și cu Autostrada A1 (nod rutier). Drumul a fost reabilitat în anul 2008, pe întreaga lungime de pe teritoriul județului Timiș (40 km). De menționat este și faptul că a fost deja întocmită documentația tehnico-economică pentru lucrările de sporire a capacității de circulație pe tronsonul Timișoara – Giarmata (6,5 km);
- DJ 592: Timișoara – Moșnița Nouă – Buziaș – Lugoj – este un drum important, care leagă Timișoara de noile zone rezidențiale din zona Moșnița Nouă, de Stațiunea Buziaș, reprezentând și o alternativă la deplasarea pe DN 6 către Lugoj, cel de-al doilea oraș ca mărime din județul Timiș. În prezent se află în fază de execuție centura orașului Buziaș (4,3 km), precum și reabilitarea drumului pe o lungime de 29,2 km, prin POR 2007-2013. Și în acest caz, există un proiect de sporire a capacității de circulație pe tronsonul Timișoara – Moșnița Nouă, precum și de reabilitare a podului de la Albina;
- DJ 595: Timișoara – Giroc – Chișoda – DN 59 – deservește o zonă cu ritm foarte alert de dezvoltare imobiliară. În anul 2012, pe acest drum de 2,3 km se află în curs de execuție lucrări de sporire a capacității de circulație;
- DJ 591: Timișoara – Sânmihaiu Român – Cenei – este important pentru asigurarea legăturii municipiului cu o zonă în plină dezvoltare, însă se află într-o stare tehnică precară. Proiectul de reabilitare a drumului a fost aprobat spre finanțare din Programul Național de Dezvoltare a Infrastructurii, însă lucrările nu au fost încă realizate;
- DJ 593: Timișoara – Peciu Nou – Foeni – asigură legătura municipiului cu zona de sud-vest a Județului Timiș. Drumul are o stare precară, beneficiind doar de lucrări de mentenanță. Au fost deja elaborate documentații tehnico-economice pentru reabilitarea acestui drum, însă lucrările nu au fost realizate din lipsă de fonduri;
- DJ 692: Timișoara – Periam – asigură legătura municipiului cu zona de nord-vest a județului și este o alternativă la DN 6. Și acest drum se află într-o stare precară, fiind propus spre finanțare în cadrul Programului Național de Dezvoltare a Infrastructurii.;
- DJ 682: Beba Veche – Sânnicolau Mare – Periam – Zădăreni - Arad – Fântânele – Frumușeni – Lipova – asigură legătura dintre Arad, comunele învecinate, situate pe partea stângă a Mureșului și orașul Lipova, stațiune turistică. Tronsonul limită județ Arad – Beba Veche (24 km) este în curs de reabilitare prin POR 2007-2013. Tronsonul limită județ Timiș – Arad (30 km) a fost aprobat spre finanțare din PNFI, însă lucrările nu au fost

realizate din lipsă de fonduri. De asemenea, s-au executat lucrări de reabilitare pe tronsonul Ususău – Lipova;

- DJ 708B: Șiria – Covăsânt – Ghioroc – Păuliș - face legătura dinte orașul Pâncota și zona centrală a județului cu DN7/DE 68. Acest drum, cunoscut sub denumirea de ”Drumul Vinului” este în curs de reabilitare prin POR 2007-2013;
- DJ 709B: Arad – Curtici – Macea – care leagă municipiul de orașul de granița Curtici, zonă cu o puternică dezvoltare economică (parc industrial). În ultimii ani, drumul a beneficiat de lucrări de reabilitare pe întreaga sa lungime;
- DJ 709C: Arad – Iratoșu – asigură acces la granița cu Ungaria, deserving și o zonă cu potențial economic ridicat. Drumul este în curs de reabilitare prin Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Ungaria 2007-2013;
- DJ 709J: Pecica – Iratoșu – Macea – Grâniceri, este un drum important, care leagă orașele Curtici și Pecica, precum și Vama Turnu de-a lungul graniței cu Ungaria. Acesta a fost modernizat parțial din Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Ungaria 2007-2013;
- DJ 709: Arad – Șiria – Pâncota – Salonta – leagă municipiul de o zonă intens populată și cu un potențial economic ridicat, asigurând și accesul în întreaga parte de vest a județului Arad. Drumul necesită lucrări de reabilitare, a fost aprobat spre finanțare din PNFI, dar lucrările nu au fost realizate din lipsă de fonduri.;
- DJ 791 Zimandu Nou – Sântana – Olari – Zărand – deservește o zonă cu peste 20.000 de locuitori. Drumul a fost reabilitat parțial în anul 2010;
- DJ 792C: Curtici – DN 79 – Sântana –Pâncota – Sebiș - este un drum foarte important din perspectiva legăturii pe care o asigură între 4 orașe din Județul Arad. Acest drum a fost parțial reabilitat cu fonduri PHARE.

Figura nr. 5 - Traficul rutier zilnic, la recensământul de circulație din 2005

Sursa: CNADN

După cum se poate observa din figura de mai sus, zonele de congestionare a traficului sunt cele din proximitatea celor doi poli urbani (DN 79, DN 69, DN 7), adică exact arealul care face obiectul prezentului studiu, cu o medie zilnică de peste 13.600 de autovehicule. În aceste zone se manifestă foarte intens fenomenul navetismului dinspre comunele învecinate către Arad și Timișoara. Inaugurarea Autostrăzii A1 Timișoara-Arad și a celor două ocolitoare aferente acestuia a rezolvat parțial problema conectivității celor două orașe, dar sunt încă necesare investiții pentru fluidizarea traficului în zona periurbană (penetrații dinspre Moșnița Nouă, Dumbrăvița, Giroc, etc.).

Rețeaua de căi ferate

Arealul studiat se caracterizează printr-una dintre cele mai dense rețele de cale ferată din țară (91,9 km/kmp față de media națională de 47,9 km/kmp). Teritoriul este parcurs de două magistrale feroviare, care fac legătura cu rețeaua feroviară din zona centrală a Europei și cu zona Balcanilor:

- Magistrala 200 Brașov – Sibiu – Deva – Arad – Curtici – granița cu Ungaria – linie dublă electrificată, care se suprapune peste traseul coridorului pan-european IV feroviar;

- Magistrala 900 București – Roșiori – Caracal – Craiova – Timișoara – Jimbolia – granița cu Serbia – linie simplă electrificată (cu excepția tronsonului Timișoara – Jimbolia, care e neelectrificată), care se suprapune, la rândul său, peste traseul coridorului pan-european IV feroviar;

La acestea, se adaugă numeroase linii secundare:

- Linia 217: Arad – Timișoara – linie simplă electrificată (pe tronsonul Timișoara – Sânandrei linia este dublă) și se suprapune peste traseul coridorului pan-european IV;

- Linia 922: Timișoara – Moravița – granița cu Serbia – linie simplă neelectrificată;

- Linia 918: Timișoara – Buziaș - Lugoj - linie simplă neelectrificată;

- Linia 926: Timișoara – Cruceni - linie simplă neelectrificată;

- Linia 218: Timișoara – Cenad - linie simplă neelectrificată. În trecut, linia făcea legătura cu Ungaria, dar astăzi este impracticabilă, din cauza distrugerii podului feroviar peste Mureș;

- Linia 213: Timișoara – Lipova - linie simplă neelectrificată;

- Linia 216: Arad – Vâlceni - linie simplă neelectrificată;

- Linia 215: Arad – Nădlac - linie simplă neelectrificată;

- Linia 310: Arad – Oradea - linie simplă neelectrificată (cu excepția tronsonului Arad – Sântana, unde linia este dublă).

Astfel, Municipiile Timișoara și Arad sunt adevărate hub-uri regionale pentru transportul feroviar de mărfuri și persoane.

Figura nr. 6 - Coridoarele feroviare pan-europene

În Municipiul Timișoara funcționează 5 stații feroviare: Timișoara Nord, Timișoara Est, Timișoara Sud, Timișoara CET și Timișoara Vest. Dintre acestea, cea mai importantă este Stația Timișoara Nord, tranzitată zilnic de 64 de perechi de trenuri, din toate categoriile. Stația Timișoara Est este tranzitată zilnic de 25 de trenuri personal, Timișoara Sud de 17 trenuri personal, iar Timișoara CET de 9 trenuri personal. În stația Timișoara Vest nu mai oprește, în prezent, nici un tren de călători. Numărul pasagerilor care au tranzitat gările din Timișoara a fost de circa 2,65 milioane în 2011, conform datelor puse de C.R.E.I.R. C.F., dintre care 70% au fost transportați de CFR CĂLĂTORI, iar restul de operatori privați.

În Municipiul Arad funcționează 2 stații de călători – Arad și Aradu Nou. Principala gară a orașului este Arad, tranzitată zilnic de 64 de trenuri din toate categoriile, în timp ce în stația Aradu Nou opresc doar 33 de trenuri.

Stații de cale ferată există și în majoritatea localităților adiacente, cea mai importantă fiind cea din Curtici, aflată la granița cu Ungaria. În unele dintre localități, scădere dramatică a numărului de pasageri a condus la abandonarea stațiilor.

În ultimii ani, a intrat pe piață un operator feroviar privat de persoane, pe următoarele linii (a se vedea harta liniilor interoperabile a S.N.T.C.F. CFR CĂLĂTORI S.A.):

- Timișoara Nord – Remetea Mică – Radna (68 km);
- Arad – Nădlac (52 km);
- Arad – Aradu Nou – Periam – Sânnicolau Mare – Vâlceni (87 km);
- Timișoara Nord – Sânnicolau Mare – Periam – Lovrin – Nerau (93 km);
- Timișoara Nord – Ronaț - Lovrin – Sânnicolau Mare – Cenad (75 km);
- Arad – Sântana – Nădab – Grăniceri (62 km);
- Timișoara Nord – Voiteni – Gătaia – Berzovia – Reșița Nouă (95 km);
- Timișoara Nord – Cruceni (49 km);
- Timișoara Nord –Cărpiniș-Ionel (55 km).

Restul liniilor sunt operate de compania de stat – CFR CĂLĂTORI S.A.

Conform datelor puse la dispoziție de Sucursala C.R.E.I.R. CF Timișoara a Companiei Naționale de Căi Ferate CFR S.A., traficul pe principalele tronsoane de cale ferată din arealul studiat înregistrează următoarele valori:

- Arad – Curtici: 35.000 de călători/lună;
- Arad – Șibot: 180.000 de călători/lună;
- Orșova-Timișoara-Jimbolia: 163.000 de călători/lună;
- Timișoara-Arad: 46.800 de călători/lună;
- Arad-Ciumeghiu: 33.000 de călători/lună;

- Timișoara-Moravița: 24.000 de călători/lună;
- Timișoara-Buziaș-Lugoj: 39.000 de călători/lună.

Viteza comercială medie a trenurilor care tranzitează Sistemul Urban variază între 26,9 și 48,8 km/h, ceea ce le face puțin competitive în raport cu transportul rutier. Viteza comercială cea mai redusă (sub 30 km/h) se înregistrează pe tronsoanele Timișoara-Cenad și Timișoara-Radna, iar cea mai ridicată (peste 40 km/h) pe relațiile Timișoara-Arad, Timișoara-Lugoj și Timișoara-Jimbolia.

Cele mai multe perechi de trenuri circulă actualmente între Timișoara și Arad (20/zi), Timișoara și Lugoj (19/zi), Timișoara-Moravița (10/zi). La polul opus, pe relațiile Timișoara-Cruceni și Timișoara-Periam-Nerău circulă doar 3-4 perechi de trenuri/zi.

În ultimii ani, se constată o continuă degradare a infrastructurii feroviare pe liniile secundare, ceea ce a condus la scăderea continuă a traficului de marfă și călători, în defavoarea transportului rutier. Sunt puternic afectate șinele și traversele, podurile și podețele, fiind necesare lucrări urgente de modernizare pe unele trasee. De altfel, pe aceste rute se circulă cu viteze foarte mici (sub 40 km/h) și cu garnituri de tren foarte vechi și uzate. O posibilă soluție pentru liniile secundare, nerentabile în prezent, ar fi transformarea acestora în trasee pentru transportul suburban.

În ceea ce privește transportul feroviar de marfă, aceasta se desfășoară în toate stațiile CFR, unde există rampe de încărcare-descărcare a vagoanelor. De asemenea, la Glogovăț, în imediata apropiere a Municipiului Arad se află un terminal intermodal RO-LA, care se află însă într-o stare avansată de uzură. Ca și traficul feroviar de persoane, și cel de mărfuri a cunoscut o scădere importantă în ultimii ani.

În prezent există o serie de proiecte majore de modernizare a infrastructurii feroviare din zonă, respectiv:

- Reabilitarea și modernizarea tronsonului Frontieră Ungaria – km 614 (41 km), de pe Magistrala 200, co-finanțate din Fondul de Coeziune, prin POS Trans 2007-2013. Proiectul implică și dublarea liniei între punctul de graniță și gara Curtici;
- Reabilitarea și modernizarea liniei Arad – Timișoara – Caransebeș (155 km) - care se află în fază de elaborare a documentațiilor tehnico-economice. Realizarea investiției ar necesita, conform unei prime estimări, circa 500 mil. Euro;
- Reabilitarea și modernizarea tronsonului Km 614 – Simeria (102 km) – care se află în faza de elaborare a documentațiilor tehnice. Se estimează că acest segment va fi modernizat în perioada 2014-2020, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.

Transportul aerian

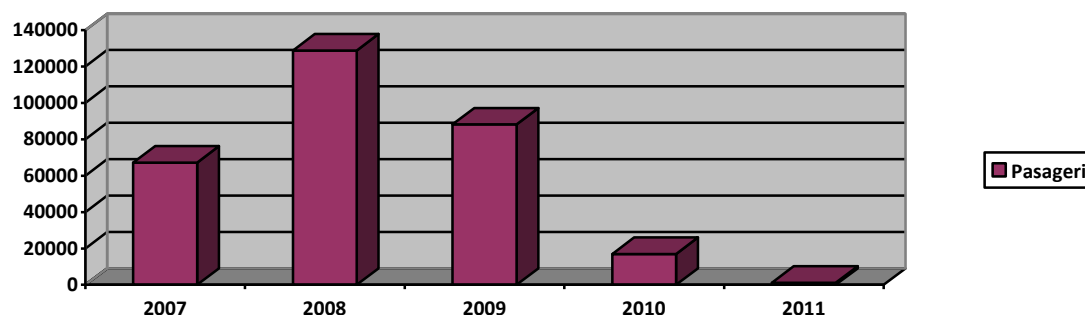
În ambele municipii – Arad și Timișoara – beneficiază de aeroporturi internaționale.

Aeroportul Internațional Arad – înființat în anul 1912, cu o suprafață de 157 ha, dispune de una dintre cele mai bune piste de aterizare - decolare din beton, cu dimensiunea 2000 X 45 m, orientată

pe direcția est - vest, fiind dotată cu un sistem modern de balizaj IDMAN, compus din balizajul marginal și axial, lumini de praguri și capăt de pistă, lumini de apropiere pe ambele direcții de operare. În aeroport sunt disponibile serviciile RENT-A-CAR, o parcare de 300 de locuri, un salon VIP și un restaurant.

Aeroportul dispune de un terminal cargo, amplasat în imediata apropiere a Zonei Libere Arad, fiind în măsură să preia traficul de marfă pe calea aeriană, care leagă Europa de Vest de Orientul Mijlociu. Terminalul Cargo dispune de o platformă de operare aeronave de 16.020 mp, de o aerogară de 2.700 de mp, cu 13 porți de acces către rampa auto și 4 către cea auto, cu o capacitate de 300 tone/zi. De asemenea, există o parcare pentru 32 de autoturisme și 5 autocamioane.

Figura nr. 6a – Evoluția numărului de pasageri înregistrat la Aeroportul Internațional Arad, în perioada 2007-2011

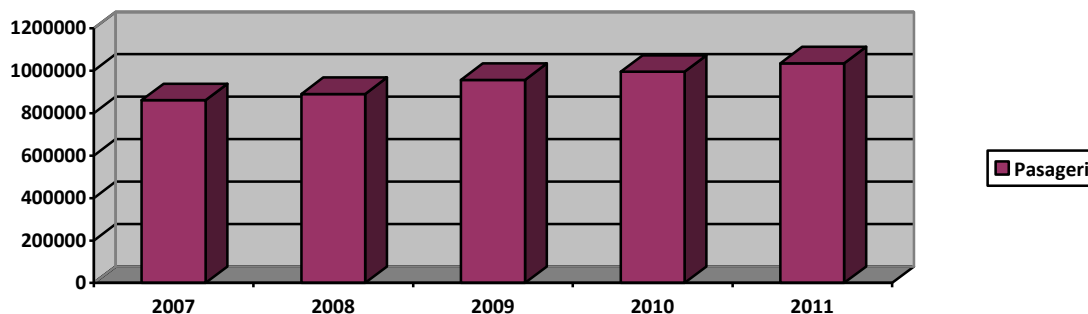
Sursa: Aeroportul Internațional Arad

În prezent, de pe Aeroportul Internațional Arad sunt operate doar 4 zboruri pe săptămână către Milano și Bergamo. Numărul de pasageri care au utilizat aeroportul în 2011 a fost de doar 1.174, în scădere cu peste 90% față de anul 2007, pe fondul concurenței exercitate de Aeroportul Internațional din Timișoara, iar volumul de marfă care a tranzitat terminalul cargo a fost de 872 tone (locul III la nivel național).

Aeroportul Internațional "Traian Vuia" Timișoara – inaugurat în anul 1935 și amplasat în Comuna Ghiroda, este principalul aeroport din partea de vest a țării și al doilea ca importanță, după Aeroportul Internațional "Henri Coandă" București-Otopeni. Aeroportul dispune de o pistă de decolare/aterizare de 3500 x 45 m, cu o capacitate de 14 aeronava/oră, o platformă de staționare modernă, o parcare de 600 de locuri, Legătura cu Municipiul Timișoara se face cu 2 linii express, către zona centrală și către Gara de Nord, dar și cu taxiuri. De asemenea, există centre tip RENT-A-CAR. În aeroport funcționează și o zonă VIP și două snack-bar-uri, agenții de bilete, magazine, bănci,

În anul 2011, aeroportul a fost tranzitat de 1.034.980 de pasageri, în creștere cu 20,2% față de anul 2007, pe fondul introducerii de noi curse. În prezent, de pe aeroport sunt 27 de destinații interne (Bacău, București, Craiova, Iași, Sibiu), din Italia (Ancona, Bari, Bergamo, Florența, Forlì, Roma, Treviso, Veneția, Verona, Catullo), Republica Moldova (Chișinău), Spania (Barcelona, Madrid, Valencia), Germania (Dortmund, Dusseldorf, Munchen, Stuttgart), Ucraina (Lvov), Marea Britanie (Londra), Franța (Paris). Companiile aeriene care operează de pe acest aeroport sunt: Carpatair (care își are sediul în Timișoara), Tarom, Lufthansa, Wizzair.

Figura nr. 7 – Evoluția numărului de pasageri înregistrat la Aeroportul Internațional ”Traian Vuia” Timișoara, în perioada 2007-2011

Sursa: Aeroportul Internațional ”Traian Vuia” Timișoara

Aeroportul dispune și de un mic terminal cargo, cu o hală de 1250 mp depozite și 200 mp de birouri.

Terminalul dispune de depozite uscate, echipamente de prelucrare coletărie, echipamente speciale de manipulare mărfuri. În 2011, volumul de mărfuri tranzitat prin Terminalul Cargo Timișoara a fost de circa 1.300 de tone (locul II la nivel național).

În anul 2007 au fost finalizate lucrările de extindere a Terminalului de plecări internaționale.

Transportul naval

Teritoriul municipiului Timișoara este străbătut de canalul Bega, construit și utilizat în scopul gospodăririi apelor și pentru asigurarea transportului naval de mărfuri. Începând cu anul 1958 circulația pe canalul Bega a fost oprită, în prezent navigația nefiind posibilă datorită stării tehnice, de dotare și organizatorice precare.

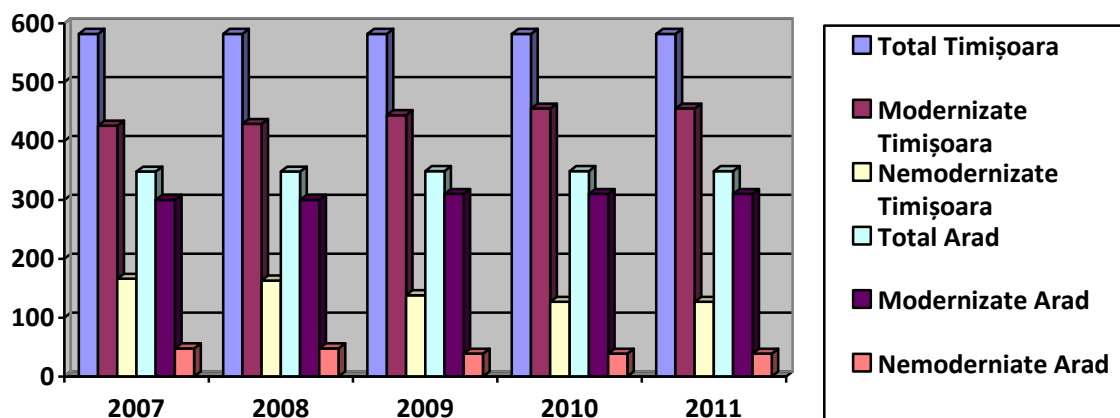
În prezent sunt demarate lucrările: „Punerea în siguranță a Nodului Hidrotehnic de la Coștei”, „Punerea în siguranță a Nodului Hidrotehnic de la Sînmihaiu Român” și „Ecologizarea canalului navigabil Bega” - acestea vizând înlăturarea deficiențelor existente și redeschiderea navigației de mărfuri pe Bega. Din păcate recesiunea economică a localităților riverane canalului Bega, atât pe teritoriul românesc cât și pe cel iugoslav, împiedică o participare materială consistentă din partea acestora la demersurile de redeschidere a navigației.

În ceea ce privește potențialul navigabil al râului Mureș, acesta este redus, în lipsa amenajărilor hidroenergetice. Astfel, pe segmentul Arad-Mintia, adâncimea râului este de 0,5 – 0,75 m, ceea ce permite parcurgerea acestuia cu plute, caiac-canoe, etc. În zona de graniță cu Ungaria, adâncimea apei depășește un metru, ceea ce ar permite chiar tranzitarea râului cu nave de pescaj redus (de ex. șalupe). Cu toate acestea, trebuie menționat că o bună parte din acest sector se află în Parcul Național Lunca Mureșului, iar realizarea unor amenajări pentru navigație ar afecta negativ biodiversitatea din zonă.

Străzile orășenești

La nivelul celor doi poli urbani – Timișoara și Arad – existau, la finele anului 2011, străzi orășenești în lungime totală de 931 de km, nivel similar cu cel înregistrat în 2007 (930 km). Dintre acestea, 765 de km sunt străzi modernizate (82,2%), în timp ce 166 de km sunt pietruite sau de pământ. Față de anul 2007, ponderea străzilor modernizate a crescut cu 4,1 puncte procentuale, ca urmare a extinderii acestora cu 39 km. Din totalul străzilor nemodernizate, 127 km sunt în Municipiul Timișoara (21,8% din total rețea stradală), iar 39 km în Arad (11,2% din total).

Figura nr. 8 - Lungimea străzilor (km) din Municipiile Arad și Timișoara (km), în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date Tempo Online. 2011

În ultimii ani, cele două municipalități au derulat programe ample de reabilitare și modernizare a rețelei stradale, care au condus la îmbunătățirea semnificativă a accesibilității și la fluidizarea traficului.

Astfel, în Municipiul Timișoara au fost reabilitate și modernizate peste 50 de străzi (Str. Anul 1848, Neculce, Văcărescu, Polonă, Steaua, Calea Torontalului, Cloșca, Ion Rațiu, Agronomiei, Călimănești, Dragalina, Lupului, Ursului, Bârzava, Virtuții, Vânătorilor, Jose Silva, Grigore Alexandrescu, Bucovina, Berzei, Bârsei, Aida, Pius Brânzeu, Anișoara Odeanu, Bruxelles, Botoca-Drăghicescu, Mureș, Stavrescu, Progresul, Olarilor, Bastilia – Fortăreței – Zurich, Veronica Micle, Rebreanu, Bulbuca, Busuioc, Armoniei, pasaj Calea Șagului, etc.), la care se adaugă lucrările regulate de mentenanță.

În Municipiul Arad au fost reabilitate și modernizate străzile din cartierele Grădiște, Micalaca, Subcetate, precum și din centrul istoric vechi al orașului, la care se adaugă lucrări permanente de întreținere și reparații a străzilor din municipiu.

Principalele zone de congestionare a traficului din cele două municipii sunt:

- a) în Municipiul Timișoara – Calea Aradului, Piața Mărăști, Puncte Cardinale, Continental, Michelangelo, Vasile Pârvan, etc.;
- b) în Municipiul Arad – axa nord-sud: Piața Romană, Calea Romanilor, Podul Traian, Cartierul Aradu Nou, Pasajul Grădiște, Strada Petru Rareș, respectiv axa vest-est: Calea Aurel Vlaicu, Pasajul Micălaca, cele două axe intersectându-se în centrul municipiului.

În pofida acestor investiții cei doi poli urbani se confruntă cu o serie de probleme cronice de management al traficului rutier:

- starea precară a unor străzi, mai ales din zonele de periferie;
- numărul redus de parcări, care conduce la congestionarea traficului din cauza opririlor și staționărilor neregulate;
- marcajele rutiere se degradează frecvent, ceea ce conduce la producerea de accidente rutiere;
- reabilitarea rețelelor edilitar-gospodăresti conduce la îngreunarea, blocarea și redirectionarea frecventă a traficului rutier;
- lipsa unor centuri ocolitoare, mai ales în cazul zonei de vest și de sud a Municipiului Timișoara, conduce la combinarea traficului greu cu cel ușor, dar și cu transportul în comune, generând ambuteiaje;

- capacitatea insuficientă a arterelor de penetrare (în cazul Municipiului Timișoara, ieșirile către Ghiroda, Arad, Giroc, Moșnița Nouă, Șag, etc.);
- existența unor bariere naturale (râul Bega) și antropice (calea ferată), care separă nordul de sudul Municipiului Timișoara;
- insuficiența traseelor dedicate pentru transportul în comun, transportul pietonal și velo;

În orașul Curtici doar 11 dintre cei 61 de km (18% din total) de străzi orășenești erau modernizați, iar în Pecica doar 14 km dintre cei 93 km sunt modernizați (15,1% din total).

În actuala perioadă de programare, cu sprijin financiar din Fondul European pentru Dezvoltare Regională, prin Programul Operațional Regional 2007-2013, se derulează o serie de lucrări de modernizare a rețelei stradale în Municipiile Arad, Timișoara și în orașul Pecica:

- Modernizare centru urban Pecica – prin care s-au modernizat 18 străzi din oraș, cu o lungime totală de 8,5 km, și o intersecție cu sens giratoriu;
- Reabilitare pasaj rutier Micălaca Arad;
- Amenajare trecere la nivel cu liniile de tramvai în Municipiul Arad;
- Legătură rutier Câmpul Liniștii – Centură Arad;
- Reabilitare pasaj rutier Grădiște Arad;
- Reabilitare strada Iancu Văcărescu Timișoara;
- Amenajare complex rutier Michelangelo Timișoara;
- Modernizare Strada Cloșca și extindere la 4 benzi Timișoara;
- Reabilitarea spațiilor publice din centrul istoric al Municipiului Timișoara – reabilitarea a 4 piețe și 10 străzi, care vor fi preponderent pietonale;

1.2.3.2. Transportul public

Transportul în comun în Municipiul Timișoara

Serviciile de transport în comun din Municipiul Timișoara sunt asigurate de Regia de Transport în Comun Timișoara, aflată în subordinea Consiliului Local. Aceasta operează următoarele trasee:

- 8 linii de autobuz;
- 8 linii express bus;

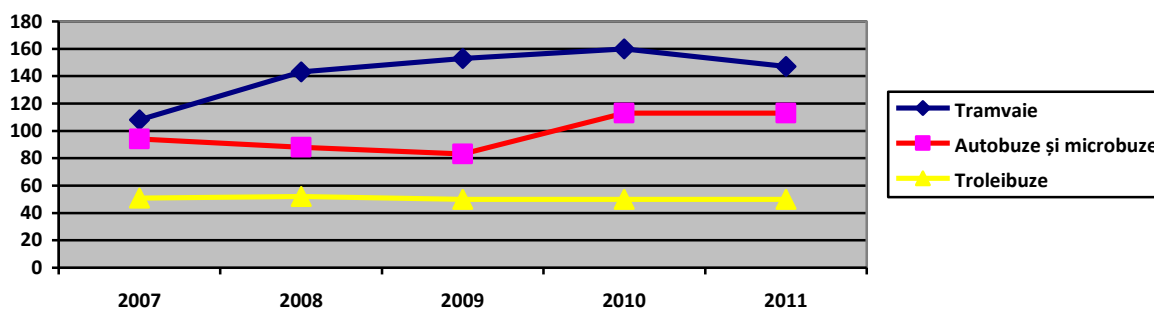

- 3 linii de autobuz metropolitan (către Pod Ghiroda, Giarmata Vii și Sânmihaiu Român);
- 7 linii de troleibuz – 60 km;
- 8 linii de tramvai – 90 km.

Prin urmare, municipiul deține o rețea dezvoltată de linii de transport în comun, municipiul dispunând de o densitate bună de trasee care deservește toate cartierele orașului, pe o structură preponderent radială.

Societatea avea în exploatare, la sfârșitul anului 2011, un număr de 147 de tramvaie, 113 autobuze și microbuze, respectiv 50 de troleibuze. Față de anul 2007, parcul de vehicule pentru transportul în comun s-a extins cu 39 de tramvaie și 19 autobuze și microbuze, pe fondul achiziției de noi mijloace de transport, noi sau second-hand, în timp ce numărul de troleibuze a rămas același.

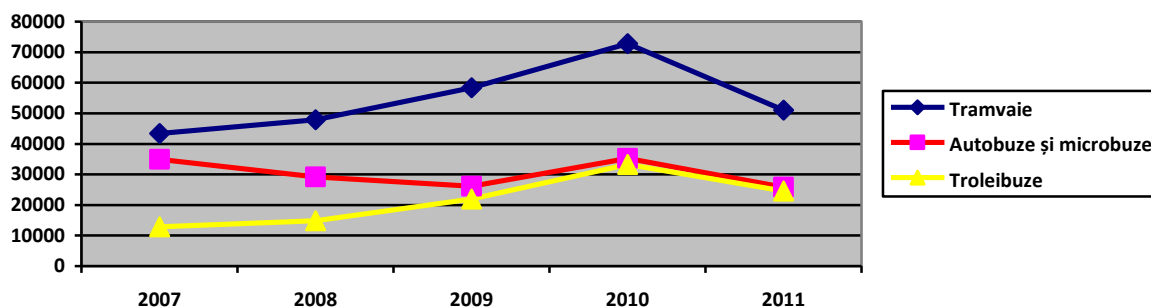
Figura nr. 9 - Numărul de mijloace de transport în comun din Municipiul Timișoara, în perioada 2007-2011

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În ceea ce privește numărul pasagerilor care au utilizat sistemul de transport în comun din municipiul Timișoara, acesta a fost de 101,402 mil. în 2011, în creștere cu 11,3% față de nivelul înregistrat în 2007. Cei mai mulți dintre aceștia au optat pentru tramvaie (51 mil., 50,3% din total), urmați de cei care au utilizat autobuzele și microbuzele (25,8 mil., 25,4%), iar cei mai puțini au folosit troleibuzele (24,6 mil., 24,3%). Prin urmare, aproape 75% dintre pasagerii au folosit mijloacele de transport în comun cu propulsie electrică, ecologică, continuând tradiția îndelungată a orașului în acest domeniu. Față de anul 2007, numărul pasagerilor care au utilizat tramvaie a crescut cu 17,6%, iar al celor care a optat pentru troleibuze cu 91,6%, în defavoarea utilizării autobuzelor (-26%).

Figura nr. 10 - Numărul de pasageri care au utilizat transportul comun în Municipiul Timișoara, în perioada 2007-2011

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În ultimii ani s-au derulat lucrări de reabilitare a peste 50% din lungimea liniilor de tramvai, ceea ce a condus la creșterea vitezei de rulare. De asemenea, au fost înființate/prelungite linii de autobuz, s-a introdus un sistem electronic de taxare și s-au achiziționat 30 de tramvaie second-hand din Germania, respectiv 30 de autobuze articulate de tip MERCEDES. Cu toate acestea, parcul de vehicule pentru transportul în comun este uzat și necesită investiții semnificative în achiziția de noi tramvaie, care să asigure o viteză mai mare de deplasare și confort sporit pentru pasageri.

Transportul în comun în Municipiul Arad

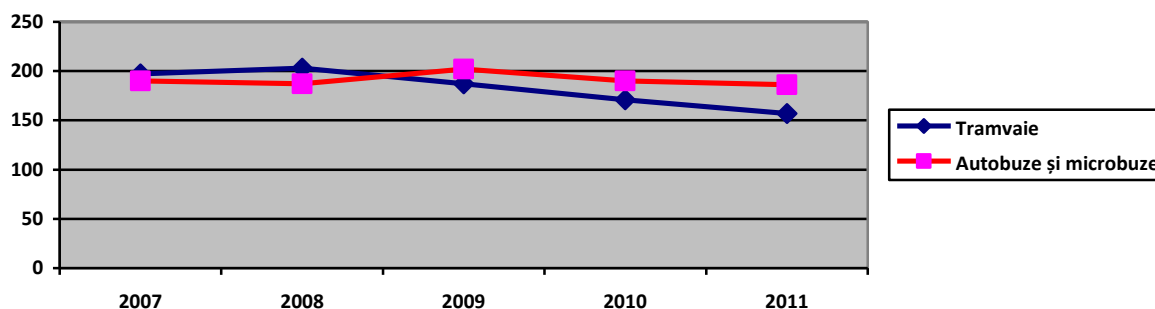
La nivelul Municipiului Arad, serviciile de transport în comun sunt asigurate de S.C. COMPANIA DE TRANSPORT PUBLIC S.A., cu capital majoritar de stat. Sistemul de transport în comun din municipiu include următoarele trasee:

- 16 linii de tramvai – 96 km;
- 8 linii de autobuz;
- o linie de microbuz.

De menționat este și faptul că Municipiul Arad și comuna Ghioroc sunt legate printr-o linie de tramvai cu o lungime de 29 km.

Societatea avea în exploatare, la sfârșitul anului 2011, un număr de 157 de tramvaie și 186 de autobuze și microbuze, respectiv 50 de troleibuze. Față de anul 2007, parcul de vehicule pentru transportul în comun s-a restrâns cu 40 de tramvaie și 4 autobuze și microbuze, pe fondul casării unor mijloace de transport ieșite din uz.

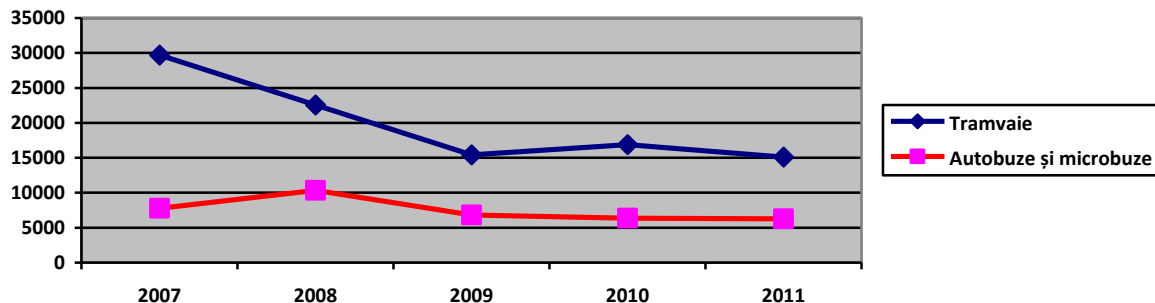
Figura nr. 11 - Numărul de mijloace de transport în comun din Municipiul Arad, în perioada 2007-2011

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În ceea ce privește numărul pasagerilor care au utilizat sistemul de transport în comun din municipiul Arad, acesta a fost de 21,38 mil. în 2011, în scădere cu 42,9% față de nivelul înregistrat în 2007. Cei mai mulți dintre aceștia au optat pentru tramvaie (15,1 mil., 70,6% din total), în timp ce pentru autobuze și microbuze au optat 6,28 mil. de pasageri, respectiv 29,4% din total. Față de anul 2007, numărul pasagerilor care au utilizat tramvaie a scăzut cu 49,1%, iar al celor care a optat pentru autobuze și microbuze cu 19,1%.

Figura nr. 12 - Numărul de pasageri care au utilizat transportul comun în Municipiul Arad, în perioada 2007-2011

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În ultimii ani s-au derulat lucrări de modernizare a liniilor de tramvai din municipiu, iar în prezent se lucrează la modernizarea trecerilor la nivel cu aceste linii, în cadrul unui proiect co-finanțat din Programul Operațional Regional 2007-2013. Parcul de tramvaie al companiei este foarte uzat,

majoritatea fiind second-hand și cu durata de folosire depășită. Municipalitatea a obținut în 2012 fonduri pentru achiziția a 10 garnituri noi de tramvai.

Transportul în comun în localitățile adiacente

Transportul inter-urban din zona Timișoara este asigurat de o serie de companii private, care asigură legătura centrului urban Timișoara cu o serie de comune din arealul de influență al municipiului, cu autobuze și microbuze. Traseele operate sunt:

- Timișoara – Cerneteaz – Giarmata (8 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Giarmata – Alioș (7 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Remetea Mare – Bazoșu Nou (7 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Dinaș - Sânmartinu Sârbesc (2 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Sânmihaiu German (13 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Săcălaz – Beregsău Mare – Beregsău Mic (14 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara - Șag Olaru (6 curse/zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Bencecu de Sus (1 cursă de zi, S.C. AUTOTIM S.A.);
- Timișoara – Giroc (40 curse/zi, S.C. GIROCEANA S.R.L.);
- Timișoara – Chișoda (43 curse/zi, S.C. GIROCEANA S.R.L.);
- Timișoara – Moșnița Nouă – Moșnița Veche (17 curse/zi, S.C. VITALITE TRANSALGA S.R.L.);
- Timișoara – Giarmata (12 curse/zi, S.C. SUPER IMPOSER S.R.L.);
- Timișoara – Șag (24 curse/zi, S.C. SUPER IMPOSER S.R.L.);
- Timișoara – Albina (24 curse/zi, S.C. SUPER IMPOSER S.R.L.);
- Timișoara – Ghiroda (20 curse/zi, S.C. AUTO SCHROT COMPANY S.R.L.);
- Timișoara – Giarmata Vii (1 cursă/zi, S.C. AUTO SCHROT COMPANY S.R.L.);
- Timișoara – Moșnița Nouă – Urseni (4 curse/zi, S.C. MIAM TRANS S.R.L.);
- Timișoara – Pișchia – Murani (1 cursă/zi, S.C. MOMBASA TOUR S.R.L.).

În zona Arad, funcționează, de asemenea, o serie de operatori de transport inter-urban pe următoarele trasee:

- Arad - Șiria (4 curse/zi, operator S.C. TRANSDARA S.A.);
- Arad – Păuliș (4 curse/zi, S.C. TRANSDARA S.A.);
- Arad - Șagu (3 curse/zi, S.C. TRANSDARA S.A.);
- Arad – Zimandu Nou (3 curse/zi, S.C. CENTO TRANS S.R.L.);
- Arad – Frumușeni (1 cursă/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Livada (20 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Fântânele (17 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad - Șofronea (5 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Covăsânț (4 curse/zi, S.C. TRANSDARA S.A.);
- Arad – Felnac (3 curse/zi, S.C. TRANSDARA S.A.);
- Arad – Mailat (6 curse/zi, S.C. TRANSDARA S.A.);
- Arad – Horia (14 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Aluniș (12 curse/zi, S.C. CTP S.A.);

- Arad – Tisa Nouă (14 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Sânpaul (8 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Turnu (4 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Fiscut (3 curse/zi, S.C. CTP S.A.);
- Arad – Pecica – Peregu (2 curse/zi, S.C. C.T.P. S.A.);
- Arad – Pecica (6 curse/zi, S.C. ATCLASSIB S.R.L.);
- Arad – Sânmartin (12 curse/zi, S.C. ATCLASSIB S.R.L.);

După cum se poate observa, localitățile aflate în imediata vecinătate a celor doi poli urbani beneficiază de legături foarte bune cu municipiile (chiar și o cursă la fiecare 30 minute), în timp ce localitățile aflate la o distanță mai mare beneficiază de mai puțin de 5 curse pe zi (Becicherecu Mic, Dudeștii Noi, Pișchia, etc.).

1.2.3.3. Infrastructura tehnico-edilitară

Rețeaua de alimentare cu apă potabilă

La finalul anului 2011, toate localitățile din arealul studiat dispuneau de rețea de alimentare cu apă, singura excepție fiind Comuna Remetea Mare, care figurează în statisticile INS ca fiind nefuncțională în anul de referință. La Recensământul din 2011, 93% dintre locuințe din zona studiată dispuneau de instalație de alimentare cu apă, procent situat mult peste media județeană și regională. Cea mai mare rată de conectare a locuințelor la rețeaua de alimentare cu apă se înregistra în cele două municipii și în comunele din imediata lor vecinătate (Dumbrăvița, Giroc, Vladimirescu), în timp ce la polul opus se află o serie de comune mai îndepărtate de polii urbani, cu un nivel de dotare edilitară mai redus (Bucovăț, Dudeștii Noi, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Covăsânț, Fântânele, Frumușeni, Șagu, Șofronea, Zădăreni)

Tabelul nr. 19 - Lungimea rețelei simple de distribuție a apei potabile, pe localități, în perioada 2007-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Lungimea rețelei simple de distribuție a apei potabile (km)					Ponderea locuințelor cu instalație de alimentare apă la RGPL 2011
		2007	2008	2009	2010	2011	
1.	Municipiul TIMIȘOARA	615,6	615,6	622,9	623,7	632	98,4

2.	Comuna BECICHERECU MIC	17,5	17,5	17,5	17	20	88,0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	0	14,6	14,6	7,3	7,3	68,5
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	5,8	8	8	8	19	78,9
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	83	83	83	83	83	98,7
6.	Comuna GHIRODA	7,5	7,6	16,3	28,7	33,3	88,6
7.	Comuna GIARMATA	20,4	24	24,2	24,2	24	86,5
8.	Comuna GIROC	3,7	40	60	60	65	94,8
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	5,9	5,9	5,9	5,9	20,9	84,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	46,4	46,4	46,4	46,4	46,4	77,2
11.	Comuna PIȘCHIA	5,5	36,4	36,4	36,3	36	63,2
12.	Comuna REMETEA MARE	14,1	6,8	6,8	6,8	0	54,9
13.	Comuna SĂCĂLAZ	34,3	34,3	34,3	34,3	34,3	82,8
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	4,1	4,1	4,1	4,3	4,3	75,9
15.	Comuna ȘAG	12	14	14	17	17	83,3
16.	Municipiul ARAD	539,4	558,2	558,2	558	558,2	95,2
17.	Orașul CURTICI	47	47	47	86	86	72,5
18.	Orașul PECICA	26	26	32	75	75	67,4
19.	Comuna COVĂȘANȚ	5	5	5	10,3	10,3	47,6
20.	Comuna FÂNTÂNELE	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	77,4

21.	Comuna FELNAC	15,1	15,1	19,3	37,6	37,6	69,2
22.	Comuna FRUMUȘENI	9	9	9	9	9	43,9
23.	Comuna GHIOROC	47,4	72,9	72,4	52,4	52,4	71,3
24.	Comuna LIVADA	13,9	13,9	13,9	13,9	21,1	88,6
25.	Comuna PĂULIȘ	20,4	20,4	22,3	23,2	23,2	69,4
26.	Comuna ȘAGU	16	16	16,1	6,2	16,3	56,5
27.	Comuna ȘIRIA	13	13	13	30,9	33,5	52,3
28.	Comuna ȘOFRONEA	8,8	16,9	29	20,6	20,6	74,4
29.	Comuna VINGA	51,2	51,4	51,4	23,4	23,4	61,1
30.	Comuna VLADIMIRESCU	65,7	76,4	77,4	77,4	77,4	92,2
31.	Comuna ZĂDĂRENI	11,9	11,9	11,9	18,2	18,2	77,1
32.	Comuna ZIMANDU NOU	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1	84,3
TOTAL		1808,1	1953,8	2014,8	2087,5	2147,2	93,0
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		4069,6	4472,9	4819,4	4969,2	5204,8	80,7
REGIUNEA VEST		5999,9	6610,5	7050,6	7315,2	7729,2	81,3

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

Lungimea rețelei simple de distribuție a apei din zona studiată a crescut cu 339,1 km (+18,8%) în perioada 2007-2011, pe fondul investițiilor publice în domeniul rețelelor edilitare. În cele două municipii rețeaua a fost extinsă cu 35,2 km, iar în localitățile învecinate cu 303,9 km, cele mai importante extinderi fiind cele din Giroc (61,3 km), Curtici (39 km), Pișchia (31,5 km), Ghiroda (25,8 km), etc. Concentrarea investițiilor în extinderea rețelei de alimentare cu apă din mediul rural s-a făcut din rațiuni obiective: concentrarea investițiilor imobiliare în aceste localități, gradul mai scăzut de conectare a locuințelor la rețeaua de apă și chiar lipsa rețelei de distribuție în unele sate. O influență semnificativă a avut-o și disponibilitatea fondurilor europene pentru realizarea de investiții în domeniul dezvoltării rurale (SAPARD, PNDR, Administrația Fondului de Mediu, PNFI, etc.).

Rețeaua de canalizare

La finalul anului 2011, doar 15 localități dintre cele 32 din teritoriul studiat dispuneau de rețea centralizată de canalizare, respectiv: Timișoara, Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Săcălaz, Arad, Curtici, Pecica, Felnac, Ghioroc, Șiria, Vladimirescu. În trei dintre acestea (Giarmata, Săcălaz, Orțișoara) rețeaua de distribuție se întinde pe mai puțin de 2 km, deservind un număr foarte mic de locuitori. Prin urmare putem vorbi de sisteme de canalizare funcționale doar în cele două municipii și în comunele din imediata lor proximitate.

Cu toate acestea, conform datelor preliminare ale Recensământului din 2011, 92,3% din locuințe dispun de instalație de canalizare, procent mult mai ridicat decât media județeană și regională. Explicația constă din faptul că, inclusiv în localitățile care nu dispun de sistem centralizat de canalizare, multe dintre locuințe dispun de instalații proprii de canalizare (de ex. fose septice). Cu toate acestea, mare parte dintre aceste instalații nu îndeplinesc cerințele de mediu în vigoare.

Tabelul nr. 20 - Lungimea rețelei simple de canalizare, pe localități, în perioada 2007-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Lungimea rețelei simple de canalizare (km)					Ponderea locuințelor cu instalație canalizare la RGPL 2011
		2007	2008	2009	2010	2011	
1.	Municipiul TIMIȘOARA	489	499,9	530,1	530,4	535	98,4
2.	Comuna BECICHERECU MIC	0	0	0	0	0	88,0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	0	0	0	0	0	68,5
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	0	0	0	0	0	78,9
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	82	82	82	82	82	98,7
6.	Comuna GHIRODA	11,8	11,8	11,8	17,5	8	87,8
7.	Comuna GIARMATA	1	1	1	1	1	86,5
8.	Comuna GIROC	60	60	60	50	60	94,8

9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	:	:	:	:	8	84,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	0,8	0,8	0,8	0,8	1	77,2
11.	Comuna PIȘCHIA	0	0	0	0	0	63,2
12.	Comuna REMETEA MARE	0	0	0	0	0	54,9
13.	Comuna SĂCĂLAZ	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	82,7
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	0	0	0	0	0	75,9
15.	Comuna ȘAG	0	0	0	0	0	83,3
16.	Municipiul ARAD	450	450	450	445	445	93,9
17.	Orașul CURTICI	13	13	13	8	16,5	65,1
18.	Orașul PECICA	5,3	5,3	8,3	8,3	8,9	62,1
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	0	0	0	0	0	45,7
20.	Comuna FÂNTÂNELE	0	0	0	0	0	65,6
21.	Comuna FELNAC	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	50,8
22.	Comuna FRUMUȘENI	0	0	0	0	0	39,8
23.	Comuna GHIOROC	1,7	1,7	1,7	1,7	2	61,4
24.	Comuna LIVADA	0	0	0	0	0	84,6
25.	Comuna PĂULIȘ	0	0	0	0	0	60,9
26.	Comuna ȘAGU	0	0	0	0	0	50,9
27.	Comuna ȘIRIA	0	0	0	0	3	49,8
28.	Comuna ȘOFRONEA	0	0	0	0	0	67,8
29.	Comuna VINGA	0	0	0	0	0	56,3

30.	Comuna VLADIMIRESCU	11,5	13,4	50,4	50,4	50,4	86,3
31.	Comuna ZĂDĂRENI	1,5	1,5	1,5	1,5	0	67,8
32.	Comuna ZIMANDU NOU	0	0	0	0	0	72,8
TOTAL		1129,9	1142,7	1212,9	1198,9	1223,1	92,3
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		1440,8	1519,9	1639,5	1601,7	1726,7	79,1
REGIUNEA VEST		2408	2502,4	2643,7	2670,6	2920,4	79,9

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

Lungimea rețelei simple de canalizare din arealul studiat a crescut cu 93,2 km (+8,2%), în perioada 2007-2011, cele mai importante lucrări de extindere fiind realizate în Municipiul Timișoara (46 km) și în Comunele Vladimirescu (38,9 km), respectiv Moșnița Nouă (8 km). În Municipiul Arad și în comunele Ghiroda și Zădăreni lungimea rețelei de distribuție s-a redus, prin scoaterea din funcțiune a unor segmente cu un grad foarte ridicat de uzură.

Ca și în cazul instalațiilor de alimentare cu apă, cea mai mare pondere a locuințelor care dispun de instalații de canalizare se înregistrează în cele două municipii și în comunele din imediata lor vecinătate (Dumbrăvița, Giroc, Vladimirescu), în timp ce la polul opus se află o serie de comune mai îndepărtate de poli urbani, cu un nivel de dotare edilitară mai redus (Bucovăț, Dudeștii Noi, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Covăsânț, Fântânele, Felnac, Frumușeni, Păuliș, Șagu, Șiria, Șofronea, Vinga, Zădăreni)

Rețeaua de alimentare cu gaze naturale

În prezent, 21 dintre cele 32 de unități administrativ-teritoriale componente ale zonei studiate dispun de rețea de distribuție a gazelor naturale, excepție făcând comunele Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Pișchia, Covăsânț, Felnac, Frumușeni, Ghioroc, Păuliș, Șiria și Șagu, toate aflate la o distanță mai mare față de cei doi poli urbani.

Tabelul nr. 21 - Lungimea rețelei simple de distribuție a gazelor naturale, pe localități, în perioada 2007-2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Lungimea rețelei simple de distribuție a gazelor naturale (km)				
		2007	2008	2009	2010	2011
1.	Municipiul TIMIȘOARA	514	531,6	534,4	564,5	574
2.	Comuna BECICHERECU MIC	0	0	0	0	0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	0	0	0	0	0
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	0	0	0	0	0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	80,1	80,1	80,1	81,6	86,4
6.	Comuna GHIRODA	24,2	24,2	26,3	26,3	27,8
7.	Comuna GIARMATA	25	25	25,3	25,3	31,9
8.	Comuna GIROC	29,3	29,3	34,2	35,8	39,8
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	3,9	3,9	3,9	3,9	71,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	18,4	18,4	18,5	18,5	19,6
11.	Comuna PIȘCHIA	0	0	0	0	0
12.	Comuna REMETEA MARE	11,2	12	12,3	12,3	12,3
13.	Comuna SĂCĂLAZ	35,4	38,4	37	22,5	22,6
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	5,7	15,3	20,7	20,7	26,9
15.	Comuna ȘAG	27,3	28	32,3	33,1	33,6

16.	Municipiul ARAD	373,8	377	380,7	380,7	438,9
17.	Orașul CURTICI	52,8	52,9	52,9	52,9	62,7
18.	Orașul PECICA	86,2	86,2	89,4	89,4	86,2
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	0	0	0	0	0
20.	Comuna FĂNTĂNELE	9,5	9,5	10,8	10,8	11,5
21.	Comuna FELNAC	0	0	0	0	0
22.	Comuna FRUMUȘENI	0	0	0	0	0
23.	Comuna GHIOROC	0	0	0	0	0
24.	Comuna LIVADA	22,1	22,1	23,4	23,9	23,1
25.	Comuna PĂULIȘ	0	0	0	0	0
26.	Comuna ȘAGU	0	0	0	0	0
27.	Comuna ȘIRIA	0	0	0	0	0
28.	Comuna ȘOFRONEA	20,4	20,5	20,5	20	20,5
29.	Comuna VINGA	26,9	27	26,9	26,9	27
30.	Comuna VLADIMIRESCU	60,8	57,6	59	61	64,4
31.	Comuna ZĂDĂRENI	22	22	22	22,1	22,7
32.	Comuna ZIMANDU NOU	31,5	32,2	32,1	32,2	38,2
TOTAL		1480,5	1513,2	1542,7	1564,4	1741,8
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		2507,1	2542,9	2620,9	2528,2	2738,6
REGIUNEA VEST		3792	3756	3847,2	3764,7	4015

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

În perioada 2007-2011, lungimea rețelei simple de distribuție a gazelor din zona studiată a crescut cu 261,3 km (+17,6%), pe fondul investițiilor realizate de operatorii din domeniu. Cele mai

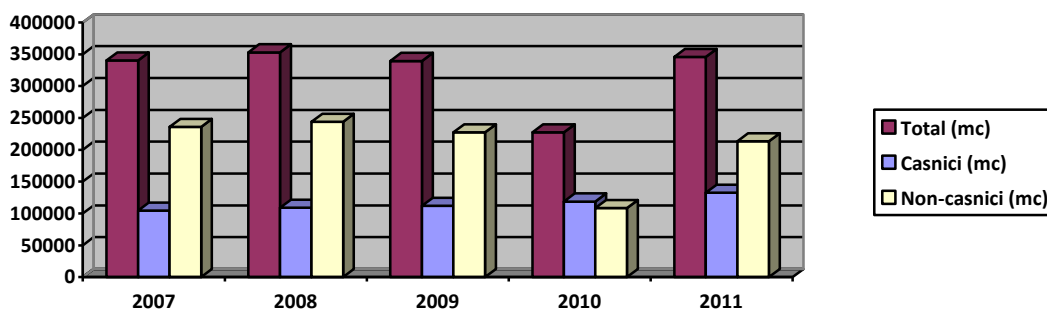
importante lucrări de extindere ale rețelei de gaze naturale s-au efectuat în Municipiile Arad (65,1 km), Timișoara (60 km) și în comunele Moșnița Nouă (67,8 km) și Sânmihaiu Român (21,2 km). Lucrări de extindere s-au efectuat, de altfel, și în celelalte localități care dispun de astfel de rețele, singura excepție fiind Comuna Săcălaz.

De remarcat este faptul că rețeaua de distribuție a gazelor naturale din arealul studiat este administrată de două companii cu capital privat:

- S.C. GAZ VEST S.A. – cu rețea de distribuție în localitățile: Șofronea, Curtici, Zimandu Nou, Vinga (Județul Arad) și Remetea Mare, Giarmata, Orțișoara, Șag, Săcălaz (Județul Timiș);
- S.C. E-ON ROMANIA GAZ DISTRIBUȚIE S.A. – care furnizează gaze naturale în localitățile: Timișoara, Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Sânmihaiu Român (Timiș) și Arad, Pecica, Fântânele, Livada, Vladimirescu, Zădăreni (Arad).

Cantitatea de gaze naturale distribuită consumatorilor din zona studiată a crescut ușor, în perioada 2007-2011, până la 345.796 mc (+1,6%).

Figura nr. 12 - Cantitatea de gaze naturale distribuită consumatorilor (mc), 2007-2013

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Cantitatea de gaze naturale distribuită populației a crescut cu 26,9%, în perioada 2007-2011, mai ales pe fondul extinderii rețelei și creșterii numărului de consumatori, în timp ce volumul de gaze consumat de clienții non-casnici a scăzut cu 9,6%, pe fondul restrângerii activității industriale în contextul crizei economice globale.

Infrastructura de comunicații

Rețelele și serviciile de telefonie fixă și mobilă, comunicațiile prin internet și serviciile conexe acestora au înregistrat în ultimii ani un avans indiscutabil în arealul studiat, în linie cu tendințele de la nivel național și mondial.

Astfel, în Municipiile Timișoara și Arad rețeaua de cabluri s-a modernizat, prin instalarea de cabluri de fibră optică. În Timișoara sistemul de cabluri cuprinde 1.074 km rețea de cupru, 45 km fibră optică și 12 km cablu coaxial, conform Planului Integrat de Dezvoltare Urbană. În vederea realizării unei rețele metropolitane în Municipiul Timișoara și în comunele limitrofe, s-au instalat cabluri de fibră optică pentru interconectarea echipamentelor digitale de bandă largă.

Principalii operatori de telefonie fixă din zonă sunt ROMTELECOM, urmat de RDS-RCS, UPC și alte firme mai mici, în timp ce pe piața serviciilor de telefonie mobilă activează ORANGE, VODAFONE și COSMOTE. Timișoara și Arad au fost printre primele orașe din România în care au fost extinse serviciile broadband 3G, iar, începând cu anul 2012, în Timișoara sunt disponibile și serviciile 4G. Rețeaua de hotspot-uri WIFI din Timișoara este extinsă și oferă conexiune gratuită locuitorilor, un proiect în acest fiind în prezent în implementare și în Comuna Dumbrăvița, în cadrul unui proiect transfrontalier.

Numărul utilizatorilor de telefonie fixă și internet rămâne foarte redus în localitățile rurale mai îndepărtate de cele două municipii, unde și dotarea cu PC-uri este deficitară. În plus, în aceste localități rețelele de comunicații sunt mai slab dezvoltate, investițiile operatorilor privați nefiind nerentabile din cauza numărului mic de potențiali clienți.

1.2.3.4. Infrastructura energetică

Infrastructura de transport și distribuție a energiei electrice

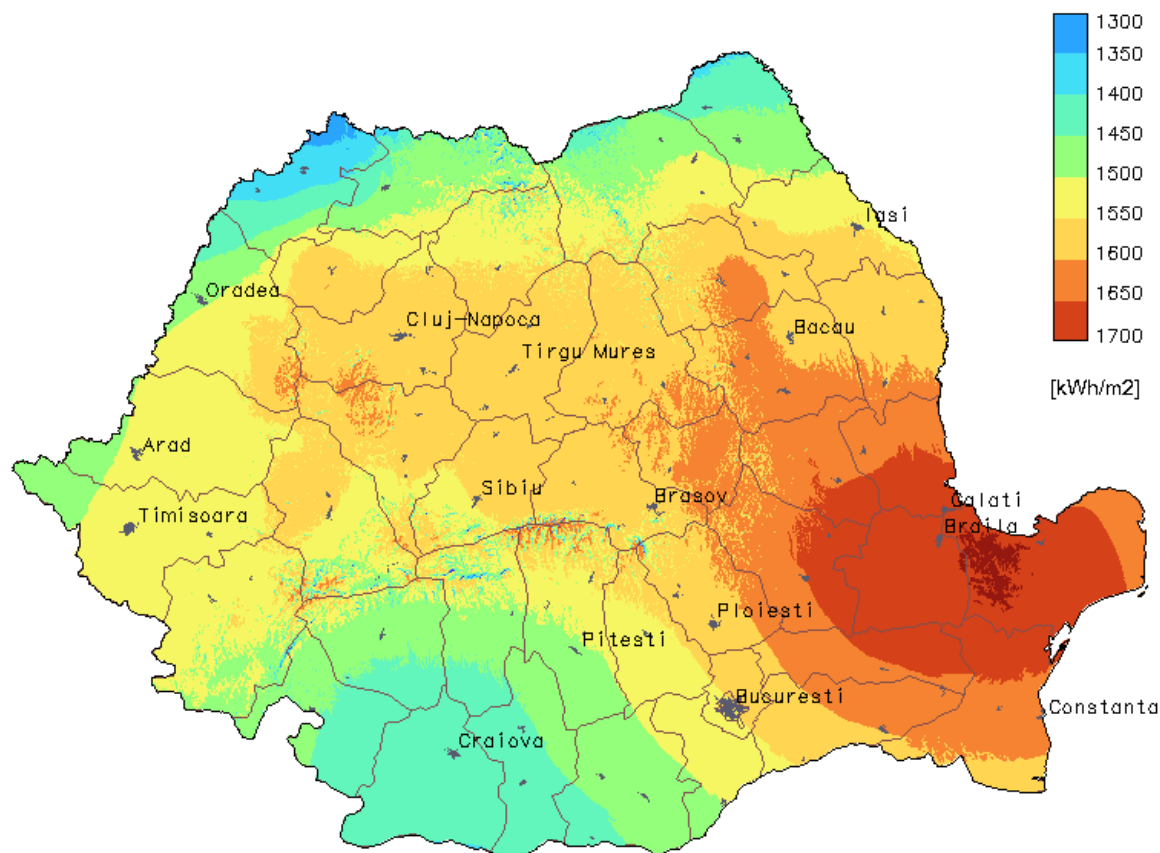
Singurele unități de producere a energiei din resurse convenționale la nivelul arealului studiat sunt CET-urile din Municipiile Arad și Timișoara, care sunt prezentate pe larg în subcapitolul următor.

Potențialul de producere a energiei regenerabile din această zonă este unul foarte ridicat, mai ales pentru energia solară (fotovoltaică), biomasă agricolă și energie geotermală. Astfel, în arealul Timișoara-Arad potențialul polar (iradierea globală obținută de modulele fotovoltaice înclinate optimal) este de 1500-1550 kWh/m², unul dintre cele mai ridicate din România și din U.E., conform unui studiu PVGIS realizat pentru Comisia Europeană.

Yearly sum of global irradiation received by optimally-inclined PV modules

Romania

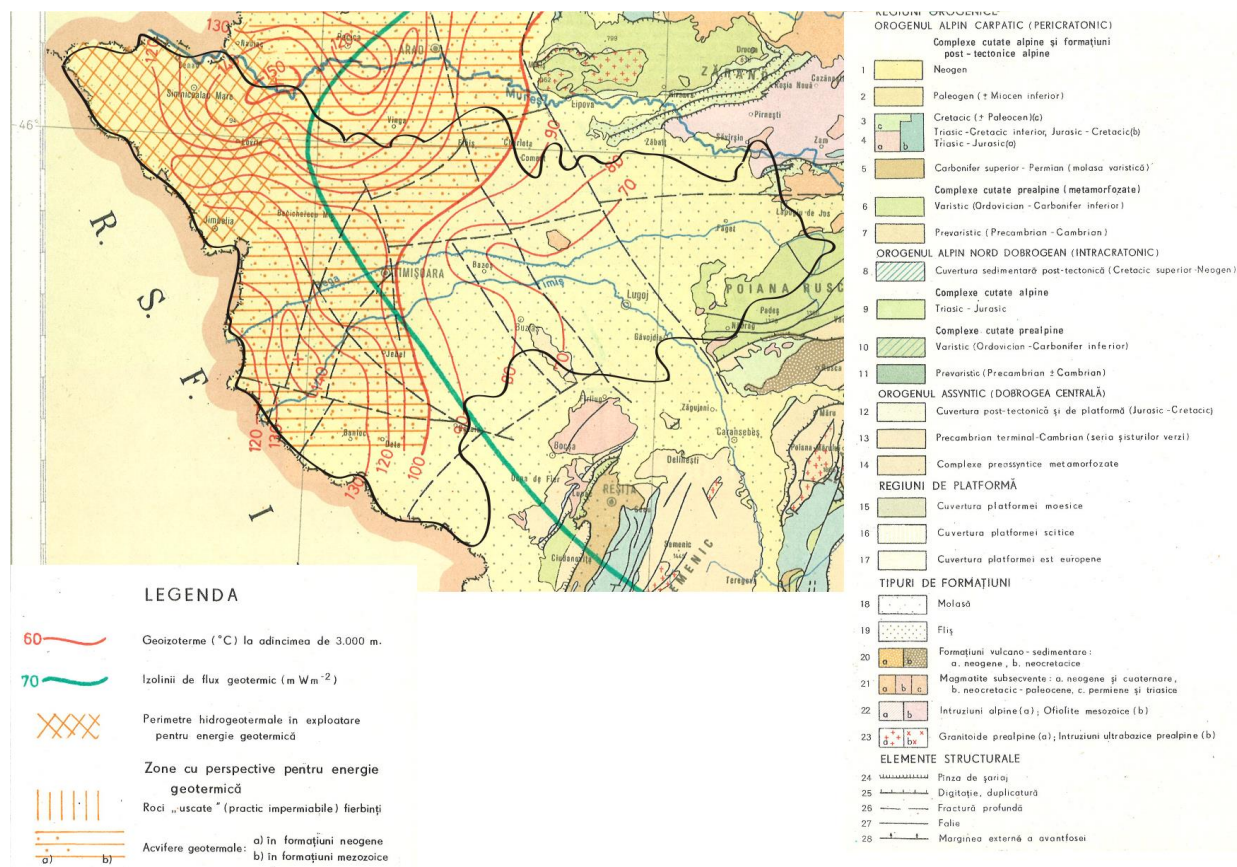

PVGIS © European Communities, 2001-2007
<http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/>

În ceea ce privește utilizarea biomasei agricole în scop energetic, un studiu recent al Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri reflectă faptul că Județul Timiș generează cea mai mare cantitate de resurse de biomasă agricolă la nivel național (1432 mii tone/an), în timp ce județul Arad se poziționează și el în primele 10 județe la nivel național din această perspectivă.

De asemenea, în zona vizată de studiu se află cele mai importante resurse geotermale din România, cu temperaturi la emergență de 60 – 120 C°, ce pot fi utilizate atât în scop balnear și turistic, cât și pentru încălzirea locuințelor. Cu toate acestea, valorificarea acestei resurse este aproape inexistentă în prezent.

Figura nr. 13 – Harta geotermală a zonei Arad-Timișoara

Sursa: IGR, 1985.

În ceea ce privește valorificarea potențialului de producere a energiei din resurse regenerabile, la nivelul arealului studiat există o serie de proiecte mature, cu aviz de conectare la C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A., respectiv:

Tabelul nr. 21 – Proiectele de valorificare a potențialului de producere a energiei din resurse regenerabile, în 2012

Nr. Crt.	Operator / beneficiar	Localitatea	Tip de resursă regenerabilă	Capacitatea instalată (MW)
1.	S.C. BERRY ENERGIA S.R.L.	Pișchia	Solar	1
2.	S.C. BERSIM ENERGIA S.R.L.	Moșnița Nouă	Solar	0,875

3.	S.C. PIRAMIDA SOARELUI S.R.L.	Frumușeni	Solar	2,99
4.	S.C. MP SCRIPT S.R.L.	Săcălaz	Solar	3,306
5.	S.C. SOLARIS ENERGY S.R.L.	Moșnița Nouă	Solar	49,0
TOTAL SOLAR (5)				57,171
6.	S.C. ENI ROMANIA S.R.L.	Vladimirescu	Eolian	0,02
TOTAL EOLIAN (1)				0,02
TOTAL GENERAL (RES)				57,191

Sursa: C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A. ATR 2012.

După cum se poate observa, capacitatea instalată cumulată a celor 6 proiecte de valorificare a energiei regenerabile din zonă este de doar 57 MW, ceea ce reprezintă mai puțin de 1% din totalul celei proiectate la nivel național, în pofida potențialului deosebit de care se bucură zona. Explicația constă din faptul că astfel de investiții sunt nerentabile în zonele metropolitane, din cauza prețului ridicat al terenurilor și al presiunii de extindere a perimetrelor construite, ceea ce face ca investitorii să se orienteze către zone profund rurale, mai îndepărtate de orașe.

În localitatea Covaci, din apropierea Municipiului Timișoara, CJ Timiș își propune să construiască un parc eolian cu o suprafață de 45 de hectare și o capacitate instalată de peste 20-25 MW, investiție estimată la 150 mil. Euro. În prezent, prin Programul Operațional Regional 2007-2013, se află în curs de execuție un Parc Tehnologic pentru energie alternativă în această zonă, cu o suprafață de 14 ha.

De asemenea, mai multe administrații locale din zonă au pregătit proiecte pentru construcția de parcuri solare care să asigure furnizarea energiei electrice la instituțiile publice și pentru rețeaua de iluminat (de ex. Dudeștii Noi, Vinga, etc.).

Serviciul de iluminat public este asigurat fie de consiliile locale, fie de către firme care au concesionat de la autoritățile locale aceste servicii (de ex. Timișoara). Rețeaua de iluminat public a fost extinsă și modernizată în toate localitățile, însă există încă zone neacoperite, precum cele din noile zone rezidențiale. În plus, tehnologiile eficiente energetic (de ex. corpuri de iluminat LED sau cele care utilizează resurse regenerabile) nu sunt implementate în toate localitățile. Există proiecte de extindere și modernizare a rețelei de iluminat public în majoritatea localităților din zonă (Șag, Pecica, Becicherecu Mic, Giroc, Bucovăț, Moșnița Nouă, Timișoara, Arad, etc.).

Infrastructura de transport a energiei electrice din teritoriul vizat este administrată de operatorul național C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A. și constă din:

- o LEA de 400 kV simplu circuit, recent finalizată, pe tronsonul Arad – Nădab – Oradea Sud, care asigură interconectarea cu sistemul de transport al energiei electrice din Ungaria (linia Bekescsaba – Nădab), fiind un obiectiv de importanță strategică;
- o LEA de 400 kV simplu circuit care leagă Aradul de Termocentrala de la Mintia, cea mai mare din partea de vest a țării;
- o LEA de 400 kV simplu circuit care leagă Aradul de localitatea Sandorfalva din Ungaria;
- o LEA de 220 kV simplu circuit care leagă Timișoara de Termocentrala de la Mintia;
- o LEA de 220 kV dublu circuit care leagă Timișoara de Arad;
- o LEA de 220 kV dublu circuit care leagă Timișoara de Reșița;
- o stație de transformare de 400 kV la Arad (stație de interconexiune la nivel european, inaugurată în anul 2000);
- 3 stații de transformare de 200 kV la Timișoara, Calea Aradului, Săcălaz.

În prezent, se află în faza de execuție construcția LEA 400 kV AX Porțile de Fier-Reșița-Timișoara-Arad, care va asigura creșterea capacității de transport a energiei electrice, astfel încât să se asigure acoperirea cererii de la nivelul celor doi poli urbani analizați.

Reabilitarea și re tehnologizarea stațiilor de transformare Arad 110 kV, Timișoara 220/110 kV și Săcălaz sunt cuprinse în programul de investiții al C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A. pentru orizontul 2020.

Rețeaua de distribuție a energiei electrice din zona studiată este operată de compania ENEL BANAT, acoperind tot teritoriul vizat. În ultimii ani compania a realizat investiții semnificative în vederea îmbunătățirii furnizării energiei electrice și a contorizării consumului, dintre care menționăm:

a) în Municipiul Timișoara:

- lucrări de extindere a rețelelor de iluminat public în lungime de 19.490 metri liniari rețea subterană și 419 metri liniari rețea aeriană, în zonele: Felix, Polonă, Calea Aradului, Muzeul Satului, Aleea Zoo, Parcul Bucovina, Parcul Adolescenței, Parcul Doina, Parcul Mareșal C-tin Prezan și pe străzile: Eduard Beneș, Polonă, Otto Rudolf, Wilhelm Tell, Nepos, Telegrafului, C-

tin. Stere, Soroca, Socrates, Măgura, Platanilor, Laurențiu Nicoară, Vlasiei, Pius Brânzeu, Intr. Topologului, Intr. Cucului, Intr. Doinei;

- lucrări de modernizare a sistemului de iluminat public pentru un număr 12.611 de puncte luminoase, fiind înlocuite corpurile de iluminat învechite cu unele noi, performante, ceea ce a dus la scăderea consumului de energie electrică;
- înlocuire și reparații la un număr de 3.939 lămpi și aparataje aferente acestora, acolo unde s-a impus acest lucru;
- lucrări de extindere a rețelei electrice în zona Câmpului;
- lucrări de modernizare a rețelelor de joasă tensiune în zonele Tipografilor, Spitalul Nou, Telegrafului, Odobescu, Dorobanților, Bucovina, Mircea cel Bătrân, Ion Ionescu de la Brad și pe str. Iuliu Maniu, în lungime de aproximativ 28,7 km;
- modernizarea sistemului informatic integrat de furnizare a energiei electrice și de relații cu clienții;
- lucrări de trecere la 20kV a rețelei de distribuție de 10kV pentru un număr de 55 posturi de transformare;
- reabilitarea liniilor electrice aeriene de medie tensiune la 20kV în zonele Stația de Epurare, Mehala și Dumbrăvița, în lungime de 7 km.v.

b) în Municipiul Arad:

- modernizarea liniilor electrice aeriene și subterane pe o lungime de 20 km, precum și a posturilor de transformare în zonele Poltura, Pârneava, Piața Bujac;
- s-au schimbat 16.745 surse de lumină de diferite tipuri, 9.153 componente ale aparatelor de iluminat (balast, igniter, dulie, etc.).

Cu toate acestea, mare parte din rețeaua de înaltă, medie și joasă tensiune, precum și stațiile și posturile de transformare, necesită investiții în reabilitare și re tehnologizare.

La Recensământul din 2011, 98,4% dintre locuințele din arealul studiat erau conectate la rețeaua de alimentare cu energie electrică, procent mai ridicat decât înregistrat la nivel județean și regional. Existența celor 3.816 de locuințe neconectate la rețeaua electrică nu poate fi pusă pe seama lipsei infrastructurii energetice, ci a lipsei resurselor financiare a proprietarilor, care au optat pentru debransare, a faptului că sunt nelocuite, părăsite, etc. În unele cazuri regăsim chiar și locuințe independente energetic, care își asigură necesarul de energie cu instalații solare sau generatoare proprii. Singurele zone problematice în ceea ce privește rețeaua de energie electrică

sunt noile zone rezidențiale din jurul celor doi urbani, aflate într-o permanentă și rapidă expansiune.

Tabelul nr. 22 - Ponderea locuințelor conectate la rețeaua de alimentare cu energie electrică, pe localități, la RGPL 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Ponderea locuințelor conectate la rețeaua de alimentare cu energie electrică (% din total)
1.	Municipiul TIMIȘOARA	98,9
2.	Comuna BECICHERECU MIC	97,9
3.	Comuna BUCOVĂȚ	97,4
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	98,9
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	99,9
6.	Comuna GHIRODA	96,3
7.	Comuna GIARMATA	94,9
8.	Comuna GIROC	97,9
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	98,1
10.	Comuna ORȚIȘOARA	98,0
11.	Comuna PIȘCHIA	98,2
12.	Comuna REMETEA MARE	95,3
13.	Comuna SĂCĂLAZ	95,2
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	97,7
15.	Comuna ȘAG	93,6
16.	Municipiul ARAD	98,3
17.	Orașul CURTICI	98,6
18.	Orașul PECICA	98,6
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	98,4
20.	Comuna FÂNTÂNELE	97,1
21.	Comuna FELNAC	99,6
22.	Comuna FRUMUȘENI	98,5
23.	Comuna GHIOROC	95,9
24.	Comuna LIVADA	99,0
25.	Comuna PĂULIȘ	96,9

26.	Comuna ȘAGU	96,8
27.	Comuna ȘIRIA	98,5
28.	Comuna ȘOFRONEA	89,6
29.	Comuna VINGA	97,8
30.	Comuna VLADIMIRESCU	98,3
31.	Comuna ZĂDĂRENI	96,8
32.	Comuna ZIMANDU NOU	89,8
TOTAL		98,4
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		97,6
REGIUNEA VEST		97,1

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011

Cel mai mare procent al locuințelor neconectate la rețeaua de energie electrică îl regăsim în Comunele Zimandu Nou și Șofronea (peste 10%), urmate de Șag și Giarmata (peste 5%).

Infrastructura de producere și distribuție a energiei termice

La nivelul arealului studiat, există rețele de distribuție centralizată a energiei termice doar în cei doi poli urbani – Timișoara și Arad, în localitățile rurale învecinate încălzirea și apă caldă fiind asigurată cu centrale termice individuale și sobe, pe bază de gaze naturale, GPL și combustibili solizi (lemn, cărbune, etc.).

Sistemul de termoficare din Municipiul Timișoara

În Municipiul Timișoara furnizarea agentului termic este asigurată de compania S.C. COLTERM S.A., al cărui acționar majoritar este Consiliul Local. Aceasta a fost înființată în anul 2004, prin fuziunea producătorului de energie termică S.C. TERMOCET 2002 S.A. și a companiei de distribuție din localitate – Regia Autonomă TERMOFICARE CALOR. În anul 2012, la rețeaua de termoficare centralizată din municipiu erau conectate 77.008 de apartamente, ceea ce reprezintă 58,7% din totalul locuințelor din Timișoara. În ultimii ani a continuat procesul de debransare a apartamentelor de la sistemul centralizat, în vederea instalării de centrale termice proprii, însă fenomenul este mult mai lent în comparație cu cel din alte orașe din țară. De remarcat este și faptul că 100% din consumul de energie termică este contorizat.

Compania COLTERM administrează următoarea infrastructură de producție și furnizare a agentului termic:

a) două centrale termice:

CET Timișoara Sud – pusă în funcțiune în anul 1986, dispune de capacități de producție a energiei electrice și termice, fiind proiectată să funcționeze pe lignit, cu suport de gaze naturale. În prezent dispune de următoarele capacități:

- Două cazane de apă fierbinte de 100 Gcal/h utilizând combustibil solid cu suport de gaze naturale
- Trei cazane de abur industrial de 100 t/h, 15 bar, 250 °C utilizând combustibil solid cu suport de gaze naturale.

Partea electrică este asigurată prin montarea unei turbine în contrapresiune, cu putere instalată de 19,7 MW, alimentată de cazanele de abur industrial.

CET Timișoara Centru – pusă în funcțiune în anul 1884, funcționează pe păcură și gaze naturale. În prezent dispune de cinci cazane de apă fierbinte, de 50 și 100 Gcal/h.

b) o centrală hidroelectrică:

Centrala Hidroelectrică Timișoara - a fost inaugurată în 1910 și este amplasată pe râul Bega, la intrarea acestuia în perimetrul construit al orașului. În centrală sunt montate trei grupuri TH de tipul Francis cu puteri unitare de 400 KW, de fabricație Ganz, acționând generatoare bifazice 2 x 2,2 KW, 550 kVA de aceeași fabricație, ce pot realiza o producție anuală de energie electrică de 5 Gwh.

c) o microcentrală de cogenerare

Microcentrala de Cogenerare CET Freidorf - pusă în funcțiune în 2007, fiind dotată cu două motoare cu ardere internă tip CGC 500-1-NG-50 cuplate cu generatoare electrice de 0,5 MW fiecare. Folosește ca și combustibil gazele naturale.

d) Sistemul de transport și distribuție a energiei termice – alcătuit din:

- 73 km de rețea primară de distribuție;
- 113 puncte termice;
- 16 centrale de cvartal;
- 46 stații de hidroforizare a apei reci;
- 21 puncte termice industriale.

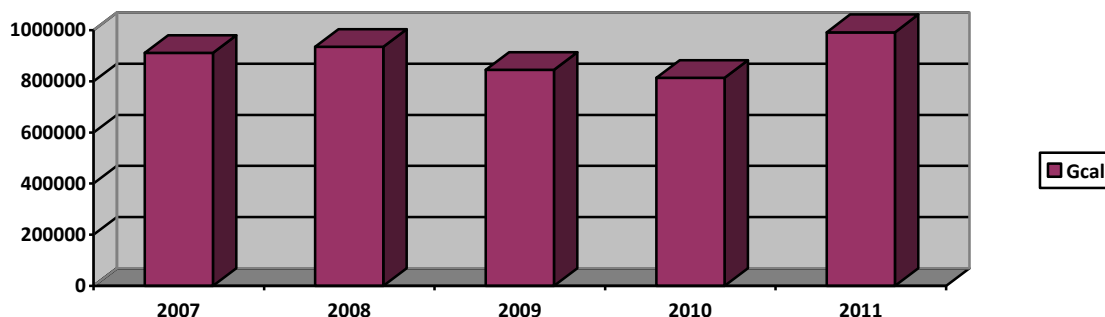
În perioada analizată, compania a derulat investiții importante în infrastructura administrată, în vederea creșterii eficienței energetice, reducerii pierderilor din sistem și protecției mediului, dintre care le putem aminti pe următoarele:

- montarea unei turbine de 19,7 MW la CET Sud;
- instalarea a două unități de cogenerare la CET Freidorf;
- instalarea a câte două unități de cogenerare la CT Buziaș și CT Dunărea;
- reabilitare rețelele termice secundare din zonele: Soarelui, Șagului, Girocului, Aradului, Complex Studentesc, Circumvalațiunii, Lipovei, Lunei;
- re tehnologizarea (prin montarea de arzătoare și electrofiltre noi) a CET Sud și CET Centru;
- sistem de prelevare, evacuare și a transport a zgurii și cenușii sub formă de slam;
- construcția unui nou punct termic în zona Torac.

SC COLTERM SA, împreună cu Consiliul Local al Municipiului Timișoara, a demarat în 2008 un amplu proiect de modernizare cu finanțare europeană, în cadrul „Programului Operațional Sectorial de Mediu Axă Prioritară 3 – Sector Termoficare”. Valoarea totală a proiectului se ridică la 50 de milioane de euro, din care jumătate sunt fonduri UE, 45% sunt bani de la Guvern și 5% reprezintă contribuția locală. Proiectul, intitulat „*Retehnologizarea Sistemului Centralizat de Termoficare din Municipiul Timișoara în Vederea Conformării la Normele de Protecția Mediului Privind Emisiile Poluante în Aer și pentru Creșterea Eficienței în Alimentar1, ea cu Căldură Urbană*”, vizează modernizarea a 5 cazane de la CET Sud și Centru, precum și rezolvarea unor probleme de mediu, prin realizarea unei instalații de desulfurare a gazelor de ardere și modernizarea stațiilor de pompare de transport. De asemenea, va fi modernizată întreaga rețea primară de distribuție, cu o lungime de 73 km.

Cantitatea de energie termică furnizată de COLTERM S.A. clienților săi a fost de 991.936 de Gcal în anul 2011, în creștere cu 8,9% față de anul 2007.

Figura nr. 14 - Cantitatea de energie termică (Gcal) furnizată consumatorilor din sistemul centralizat din Municipiul Timișoara, 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Sistemul de termoficare din Municipiul Arad

Sistemul de termoficare din Municipiul Arad este administrat de compania S.C. CET HIDROCARBURI S.A., aflată în subordinea Consiliului Local. Această societate a fost înființată în anul 2009, prin divizarea S.C. CET ARAD S.A. La nivelul anului 2012, la sistemul centralizat de termoficare din municipiu erau branșate 34.732 de apartamente, ceea ce reprezintă 46,3% din totalul locuințelor din oraș. Și în această localitate, se remarcă prezența unui fenomen de debranșare a consumatorilor de la sistemul centralizat, în vederea instalării de centrale termice proprii. De remarcat este și faptul că peste 99% din consumul de energie termică este contorizat.

Compania are în administrare și exploatare următoarele capacități energetice:

a) CET Hidrocarburi Arad - este situată în centrul municipiului Arad și a fost proiectată să funcționeze pe hidrocarburi - păcură și gaze naturale. Dispune de un grup energetic în cogenerare de 12MW, inaugurat în 1964, ce cuprinde:

- un cazan de abur energetic de BKZ 70t/h (C6) - cu funcționare pe gaz;
- un cazan de abur energetic de TKTI 90t/h (C7) - cu funcționare pe gaz;
- o turbina de abur cu prize de termoficare APT12;
- un generator electric 12 MW, 6,3 kV, 50 Hz;
- 3 boilere pentru termoficare de câte 17Gcal/h fiecare;

- 5 CAF – cu o capacitate totală de 500 Gcal/h (două pe gaz și două mixte, gaz/păcură), puse în funcțiune în perioada 1963-1977.

Gradul de uzură al echipamentelor din cadrul CET este foarte ridicat, cele mai multe având depășită de mult timp durata proiectată de funcționare.

De menționat este și faptul că în Municipiul Arad mai există și CET Lignit, înființat în anul 1989 și care este proiectat să funcționeze pe combustibil solid, fiind interconectat cu CET Hidrocarburi, care urma să acopere doar perioadele de vârf. CET Lignit dispune de:

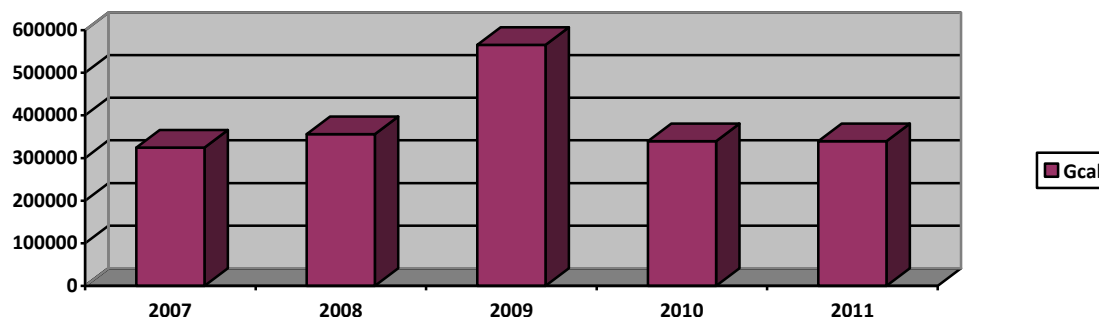
- 2 cazane de abur CAI – cu o capacitate de 100 t/h;
- un boiler de termoficare;
- un cazan CR 1244 – cu o capacitate de 420 t/h;
- un grup TA de 50 MW.

b) Sistemul de transport și distribuție a energiei termice – alcătuit din:

- 43 puncte termice și 64 module termice compacte, pentru populație;
- 53 de puncte termice ale consumatorilor industriali;
- rețea primară de distribuție (tur-retur): 110,74 km;
- rețea secundară de distribuție: 376 km.

Cantitatea de energie termică furnizată de CET HIDROCARBURI S.A. clienților săi a fost de 339.146 de Gcal în anul 2011, în creștere cu 4,5% față de anul 2007.

Figura nr. 15 - Cantitatea de energie termică (Gcal) furnizată consumatorilor din sistemul centralizat din Municipiul Arad, 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Gradul de uzură al rețelei este, la rândul său, foarte ridicat. În ultimii ani, s-au realizat doar investiții minimale de conformare la unele cerințe de mediu.

Compania dorește să o realizeze o investiție importantă în construcția unui grup energetic în cogenerare de înaltă performanță, format dintr-o turbină pe gaze și un cazan recuperator, care să asigure necesarul de energie termică pentru apa caldă menajeră furnizată în municipiu.

Etapa I de modernizare a CET Lignit prevede închiderea depozitului de zgură și finalizarea cazanului II pe gaz. În continuare, se vor construi o turbină de 400 MW pe gaz, un acumulator și un recuperator de căldură. În vederea realizării investiției, se are în vedere contractarea unui credit, dar și obținerea de fonduri din vânzarea certificatelor verzi.

În paralel cu programul de re tehnologizare a CET, sunt prevăzute și investiții pentru modernizarea distribuției, în cadrul unui program de finanțare al Fondului Elvețiano-Român de Dezvoltare.

După cum se poate observa din tabelul de mai jos, 81,6% dintre locuințele din arealul studiat dispun de instalații de încălzire centralizată, fie că vorbim despre sistemul centralizat de termoficare în cele două municipii, fie că vorbim de centrale termice proprii, în toate localitățile. În comparație cu media județeană și regională, procentul locuințelor dotate cu sisteme de încălzire centrală este semnificativ mai ridicat, lucru ce poate fi explicat prin existența sistemelor centralizate, a rețelei de distribuție a gazelor, dar și de numărul mare de locuințe noi, moderne, construite în ultimii ani în zonă.

Tabelul nr. 23 - Ponderea locuințelor cu instalație de încălzire centrală (sistem centralizat sau centrală proprie), pe localități, la RGPL 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Ponderea locuințelor care dispune de instalație de încălzire centrală (sistem centralizat sau centrale termice proprii) - % din total
1.	Municipiul TIMIȘOARA	91,1
2.	Comuna BECICHERECU MIC	27,0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	28,0
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	12,1
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	88,5
6.	Comuna GHIRODA	61,8
7.	Comuna GIARMATA	48,5
8.	Comuna GIROC	84,0
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	56,5
10.	Comuna ORȚIȘOARA	19,1
11.	Comuna PIȘCHIA	16,2
12.	Comuna REMETEA MARE	30,1
13.	Comuna SĂCĂLAZ	27,1
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	50,3
15.	Comuna ȘAG	39,1
16.	Municipiul ARAD	81,9
17.	Orașul CURTICI	28,1
18.	Orașul PECICA	17,5
19.	Comuna COVĂȘANȚ	4,9
20.	Comuna FÂNTÂNELE	36,2
21.	Comuna FELNAC	14,9

22.	Comuna FRUMUȘENI	16,0
23.	Comuna GHIOROC	25,9
24.	Comuna LIVADA	45,0
25.	Comuna PĂULIȘ	22,0
26.	Comuna ȘAGU	11,6
27.	Comuna ȘIRIA	10,2
28.	Comuna ȘOFRONEA	27,9
29.	Comuna VINGA	8,2
30.	Comuna VLADIMIRESCU	46,2
31.	Comuna ZĂDĂRENI	25,6
32.	Comuna ZIMANDU NOU	41,0
TOTAL		81,6
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		51,5
REGIUNEA VEST		47,1

Sursa: INS. Rezultatele preliminare ale RGPL 2011.

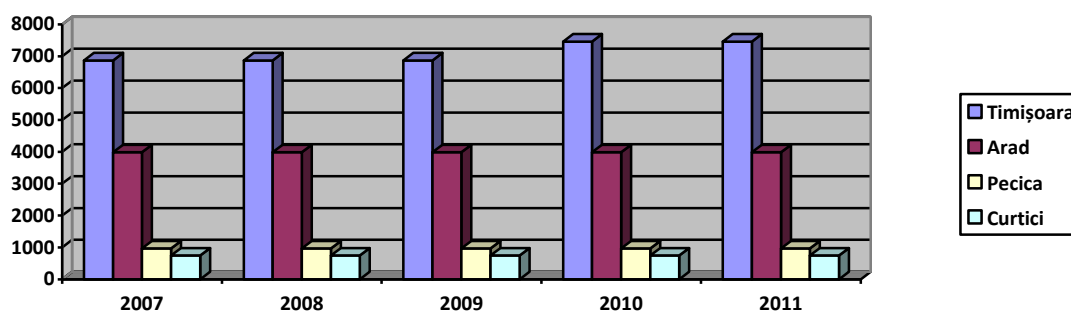
Restul de 18,4% dintre locuințe, mai ales în mediul rural, care nu dispun de sistem de încălzire centrală sunt încălzite cu sobe pe bază de combustibil solid (lemn, cărbune, etc.). Cel mai ridicat procent al locuințelor cu încălzire centrală îl regăsim în cele două municipii și în comunele Dumbrăvița, Giroc, Giarmata, unde există rețea de distribuție a gazelor naturale și unde s-au construit în ultimul deceniu cele mai multe locuințe noi, care dispun de centrale termice proprii. La polul opus, regăsim, în general, comune care nu dispun de rețele de distribuție a gazelor și care nu au beneficiat de boom-ul imobiliar din ultimii ani, locuințele fiind vechi și fără instalații de încălzire centrală: Dudeștii Noi, Orțișoara, Pișchia, Frumușeni, Șagu, etc. În aceste localități, utilizarea combustibilului solid pentru încălzire (mai ales a cărbunilor) creează probleme de mediu, prin emisiile intense de CO₂.

1.2.3.5. Infrastructura urbană (spații publice)

În anul 2011, suprafața intravilană a celor 4 localități urbane din arealul studia totaliza 13.153 ha, în creștere cu 591 ha (+4,7%), față de anul 2007, creștere care s-a manifestat exclusiv în Municipiul Timișoara, asupra căreia se exercită o presiune imobiliară foarte ridicată. În acest municipiu, suprafața intravilană a crescut, în perioada analizată, de la 6.870 de hectare, la 7.461 de

hectare (+8,6%). În restul localităților urbane, confruntate cu o dinamică imobiliară mult mai lentă, suprafața intravilană s-a menținut constantă în ultimii 5 ani: Arad (3.983 ha), Curtici (743 ha) și Pecica (966 ha).

Figura nr. 16 – Suprafața intravilană a localităților urbane, în perioada 2007-2011

S

ursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În cazul Municipiului Timișoara, intravilanul reprezenta, în 2011, 57,7% din suprafața administrativă a orașului, în timp ce în restul orașelor procentul este mult mai mic (17% în Arad, 10,2% în Curtici și 4,1% în Pecica). Dacă în cazul Timișoarei, extinderea intravilanului este constrânsă de lipsa terenurilor propice, ceea ce a condus la extinderea dezvoltării imobiliare către localitățile învecinate), în restul orașelor există disponibilități suficiente de terenuri pentru dezvoltări ulterioare.

În 2011, suprafața ocupată de construcții la nivelul celor 4 orașe era de 11.276 de hectare, cea mai mare în Municipiul Timișoara (6.422 ha, 49,7% din suprafața administrativă totală), Arad (3.523 ha, 15,1%), Pecica (1.009 ha, 4,3%) și Curtici (322 ha, 4,4%). Se poate observa densitatea foarte ridicată a construcțiilor în cazul Municipiului Timișoara, cu impact negativ asupra mediului înconjurător și calității vieții.

O analiză a modului de utilizare a suprafeței administrative a Municipiului Timișoara, în perioada 2007-2011, reflectă scăderea suprafețelor cu destinație agricolă de la 7.786 de hectare la 4.341 (-44,2%), acestea fiind înlocuite cu suprafețe construibile, căi de comunicații, etc., prin scoaterea din circuitul agricol a acestor terenuri. În cazul Municipiului Arad, suprafața agricolă s-a redus cu 1.879 de hectare, în perioada 2007-2011, însă această scădere poate fi pusă, mai degrabă, pe seama unor modificări ale limitelor administrative ale localității. De asemenea, în Orașul Pecica, suprafața agricolă s-a redus cu 385 de hectare. În Curtici nu s-au înregistrat modificări ale modului de ocupare al terenurilor.

În ceea ce privește spațiile verzi disponibile în mediul urban, suprafața acestora totaliza 683 de hectare în 2011, conform datelor centralizate de Institutul Național de Statistică, în creștere cu 18 ha (+2,7%) față de anul 2007. Creșterea spațiilor verzi s-a produs, în intervalul analizat, doar în Municipiul Timișoara (de la 505 la 525 de hectare), în timp ce în restul localităților urbane din zonă a rămas neschimbat: Arad (89 ha), Pecica (54 ha) și Curtici (15 ha).

Tabelul nr. 24- Suprafața spațiilor verzi, pe localități, în anul 2011

Municipiul / Orașul	Suprafața de spații verzi (mp)	Numărul de locuitori	Suprafața de spații verzi / locuitor (mp / locuitor)	Necesarul de spații verzi pentru a atinge normele legale (26 mp/locuitor)
TIMIȘOARA	5.250.000	304.467	17,2	2.660.000
ARAD	890.000	147.922	6,0	2.956.000
CURTICI	150.000	6.849	21,9	28.000
PECICA	540.000	11.885	45,4	-
TOTAL	6.830.000	471.123	14,5	5.644.000

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012. Calcule proprii.

Conform Legii 24/2007 și a directivelor europene 2008-50-CEE, fiecărui locuitor i se atribuie suprafață de 26 mp de spațiu verde din terenul intravilan aparținând domeniului public. Dintre localitățile urbane analizate, doar Orașul Pecica îndeplinește cerințele legale, în timp ce situația cea mai problematică este în Municipiul Arad, cu doar 6 mp/locuitor în 2011. Necesarul de spații verzi noi, în vederea conformării la aceste cerințe, este de circa 5,6 mil. mp (56 de hectare), distribuit în mod egal între Arad și Timișoara.

În aceste orașe, există trei categorii de spații verzi organizate: parcul (suprafața mai mare de 20,0 ha), grădina (suprafața de 3,0-20,0 ha) și scuarul (suprafața de 0,20-3,0 ha). De asemenea, mai există și spații verzi în zonele expoziționale, în zonele de locuit, în aliniamente stradale sau în perdele forestiere.

În Municipiul Timișoara, suprafața de spații verzi este împărțită după cum urmează: 65,1% (cca 328,6 ha) în spații verzi din aliniamente stradale și în jurul blocurilor de locuințe, 17,4% (87,6 ha) în parcuri, 10,1% (50,7 ha) în păduri urbane (Pădurea Verde), 5% în perdele forestiere (25 ha), iar restul în scuaruri. În oraș există 0,6 arbori/locuitor, cu o producție de oxigen de circa 9 kg/locuitor. Cea mai mare parte a spațiilor verzi se regăsește în zona centrală a orașului (cartierul Cetate.), cu un țesut urban bine structurat, iar cea mai redusă în zonele de periferie (Ghiroda Nouă), care s-au dezvoltat prin integrarea unor zone rurale, printr-o dezvoltare pe orizontală. În ceea ce privește spațiile verzi situate de-a lungul aliniamentelor stradale, acestea au o tendință de restrângere, pe fondul presiunii create de parcul auto (necesar mare de spații de parcare) și de activitățile economice. De remarcat este și înființarea unei perdele forestiere de protecție, în suprafață de 25

ha, înființată în partea de nord vest a municipiului, între șoseaua Timișoara – Jimbolia și Calea Aradului.

În Municipiul Arad, parcurile ocupă circa 22 de hectare (25% din totalul spațiilor verzi), restul spațiilor verzi fiind amplasate în aliniamente stradale, în păduri urbane, în scuaruri și în jurul blocurilor de locuințe. Acestea sunt plantate cu gazon (85,7%), gard viu (2,8%), flori (1,7%), etc. Cele mai importante spații verzi din municipiu sunt:

- Parcul "Eminescu" (2,2 ha);
- Parcul „Copiilor” (1,9 ha);
- Parcul "Europa" (8,4 ha);
- Zona "Pădurice" (2,5 ha);
- Parcul "Reconcilierii" (1,1 ha);
- Piața Romană (0,9 ha);
- Piața Avram Iancu (0,5 ha);
- Piața Sporturilor (1,8 ha);
- Ștrandul Vechi (0,7 ha);
- Ștrandul "Neptun" (20 ha);
- peste 60 de locuri de joacă pentru copii.

În extravilanul municipiului Arad există Pădurea Ceala (1143 ha), cu numeroase specii de arbori și floră spontană.

În Orașul Pecica există mai multe spații verzi în zona centrală (Parcul Central, Parcul din Piața Unirii, Parcul din zona Bisericii Romano-Catolice) și a blocurilor de locuințe (zona Gării), dar în zona Pădurice, a Ștrandului și a Complexului Sportiv.

În prezent, în Timișoara există aproximativ 70 km de piste de biciclete amenajate. În zona Timișoarei, a fost aprobat un proiect transfrontalier care vizează amenajarea a 40 km de pistă de biciclete, care să lege municipiul de granița cu Serbia, de-a lungul râului Bega. Acesta va urma traseul Pod Mодоș (Solventul) – Splaiul Sofocle – Parcul Industrial Freidorf – Utvin – Uivar – Otelec.

În Municipiul Arad s-au creat piste pentru biciclete pe o lungime de 3 km pe Calea Romanilor și pe Calea Timișorii, realizate cu sprijinul BERD, o dată cu reabilitarea infrastructurii rutiere aferente celor două artere de circulație. În acest moment, este în derulare un proiect transfrontalier de creare a unei piste de 15 km pe malul Mureșului, pe traseul Pod Micălaca – Centru – Pod Traian – Faleză Sud – Pădurea Ceala. De asemenea, municipalitatea își propune să amenajeze piste pe majoritatea trotuarelor din oraș.

În perioada 2007-2013, prin Programul Operațional Regional, s-au derulat o serie de proiecte de reabilitare a infrastructurii urbane (inclusiv spații verzi) în Municipiile Timișoara, Arad și în Orașul Pecica:

- Modernizarea Parcului Rozelor din Timișoara;
- Reabilitarea spațiilor publice din centrul istoric al Municipiului Timișoara;

- Reabilitarea infrastructurii publice urbane a malurilor canalului Bega în Timișoara;
- Reamenajarea zonei de agrement Pădurice în Municipiul Arad;
- Modernizarea centrului orașului Pecica.

În ceea ce privește modul de utilizare a terenurilor din mediul rural, se observă o restrângere semnificativă a ponderii terenurilor cu destinație agricolă, în favoarea celor ocupate de construcții, mai ales în comunele din imediata vecinătate a municipiilor Timișoara și Arad, unde se manifestă un puternic fenomen de suburbanizare. Astfel, în perioada 2007-2011, cele mai mari reduceri ale suprafețelor agricole s-au înregistrat în comunele Vladimirescu (-1.352 ha), Moșnița Nouă (-642 ha), Giroc (-455 ha), Dumbrăvița (-337 ha), Șofronea (-336 ha), Șag (-151 ha), Livada (99 ha), Giarmata (-52 ha), etc., localități în care s-au extins semnificativ permitrele construite cu locuințe, funcțiuni industriale și comerciale, etc. După cum indicam și anterior, extinderea intravilanului și a zonelor construite din aceste "cartiere-dormitor" s-a făcut, în cele mai multe cazuri, fără reglementări urbanistice riguroase și neînsoțită de o infrastructură tehnico-edilitară corespunzătoare.

1.2.4. Infrastructura socială și locuințele

1.2.4.1. Sănătatea

Rețeaua de unități medicale din zona studiată este una complexă și diversificată, fiind concentrată în Municipiile Arad și Timișoara, în ultimul funcționând unele dintre cele mai prestigioase unități medicale din țară.

Tabelul nr. 25 – Infrastructura de asistență medicală, pe localități, în anul 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Unități sanitare
1.	Municipiul TIMIȘOARA	10 spitale (7 publice și 3 private) 6 ambulatorii de specialitate (5 publice și unul privat) 6 ambulatorii integrate spitalelor (5 publice și unul privat) 1 dispensar medical public 3 centre de sănătate mintală publice 1 cabinet medical de medicină generală public 31 de cabinete medicale școlare publice 6 cabinete medicale studențești publice 240 cabinete medicale de familie private 29 de societăți medicale private 584 de cabinete stomatologice (unul public și 583 private) 34 de societăți stomatologice civile medicale 568 de cabinete medicale de specialitate private 32 de societăți civile medicale de specialitate 156 de farmacii (11 publice și 145 private)

		31 de depozite farmaceutice private 9 creșe publice 59 de laboratoare medicale (25 publice și 34 private) 71 de laboratoare de tehnică dentară (unul public și 70 private) 1 centru de transfuzie public
2.	Comuna BECICHERECU MIC	2 cabinete medicale de familie private 2 cabinete stomatologice private 1 societate stomatologică civilă medicală 2 cabinete medicale de specialitate private 2 farmacii private
3.	Comuna BUCOVĂȚ	1 cabinet medical de familie privat
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	2 cabinete medicale de familie private 1 cabinet stomatologic privat 1 farmacie privată
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	2 cabinete medicale de familie private 3 cabinete stomatologice private 3 cabinete medicale de specialitate private 2 farmacii private 1 laborator de tehnică dentară privat
6.	Comuna GHIRODA	4 cabinete medicale de familie private 1 cabinet stomatologic privat 3 farmacii private 1 laborator de tehnică dentară privat
7.	Comuna GIARMATA	3 cabinete medicale de familie private 2 cabinete medicale de specialitate private 1 farmacie privată
8.	Comuna GIROC	3 cabinete medicale de familie private 3 cabinete stomatologice private 1 societate stomatologică civilă medicală 2 cabinete medicale de specialitate private 3 farmacii private 1 laborator de tehnică dentară privat
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	3 cabinete medicale de familie private 2 cabinete stomatologice private 2 farmacii private
10.	Comuna ORȚIȘOARA	3 cabinete medicale de familie private 3 cabinete stomatologice private 2 cabinete medicale de specialitate private 2 farmacii private
11.	Comuna PIȘCHIA	2 cabinete medicale de familie private 2 cabinete stomatologice private 2 cabinete medicale de specialitate private

		1 farmacie privată
12.	Comuna REMETEA MARE	2 cabinete medicale de familie private 1 cabinet stomatologic privat 2 farmacii private
13.	Comuna SĂCĂLAZ	3 cabinete medicale de familie private 2 cabinete stomatologice private 2 farmacii private
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	2 cabinete medicale de familie private 3 cabinete stomatologice private 2 farmacii private
15.	Comuna ȘAG	1 cabinet medical de familie privat 2 cabinete stomatologice private 1 farmacie privată
16.	Municipiul ARAD	3 spitale (unul public și 2 private) 2 ambulatorii de specialitate (unul public și unul privat) 2 ambulatorii integrate spitalelor (unul public și unul privat) 1 dispensar medical public 1 centru de sănătate mintală public 2 centre medicale de specialitate (unul public și unul privat) 41 de cabinet medical de medicină generală (unul public și 40 private) 11 cabinete medicale școlare publice 1 cabinet medical studentesc public 104 cabinete medicale de familie (50 publice și 54 private) 271 de cabinete stomatologice (15 publice și 256 private) 218 cabinete medicale de specialitate (20 publice și 198 private) 73 de farmacii (unul public și 72 private) 3 puncte farmaceutice publice 5 creșe publice 34 de laboratoare medicale (11 publice și 23 private) 25 de laboratoare de tehnică medicală (private) 1 centru de transfuzie public
17.	Orașul CURTICI	1 cabinet medical școlar (public) 12 cabinete medicale de familie (7 publice și 5 private) 8 cabinete stomatologice (1 public și 7 private) 3 cabinete medicale de specialitate (private) 2 farmacii (private) 3 laboratoare de tehnică dentară (private)
18.	Orașul PECICA	7 cabinete medicale de familie (private) 5 cabinete stomatologice (1 public și 4 private) 1 cabinet medical de specialitate (privat) 5 farmacii (private)

		1 laborator de tehnică dentară (privat)
19.	Comuna COVĂȘĂNȚ	1 cabinet medical de familie (public) 1 cabinet stomatologic (privat)
20.	Comuna FĂNTÂNELE	2 cabinete medicale de familie publice 2 cabinete stomatologice (unul public și unul privat)
21.	Comuna FELNAC	2 cabinete medicale de familie (publice) 3 cabinete stomatologice (2 publice și unul privat) 1 farmacie (privată)
22.	Comuna FRUMUȘENI	2 cabinete medicale de familie publice
23.	Comuna GHIOROC	2 cabinete medicale de familie publice 4 cabinete stomatologice (private) 1 farmacie (privată) 1 secție de îngrijiri paleative
24.	Comuna LIVADA	2 cabinete medicale de familie publice 1 cabinet stomatologic privat 1 farmacie privată
25.	Comuna PĂULIȘ	2 cabinete medicale de familie (publice) 1 cabinet stomatologic (privat) 3 farmacii (private)
26.	Comuna ȘAGU	2 cabinete medicale de familie publice 1 cabinet stomatologic public 1 farmacie privată
27.	Comuna ȘIRIA	5 cabinete medicale de familie (publice) 3 cabinete stomatologice (unul public și 2 private) 2 farmacii (private)
28.	Comuna ȘOFRONEA	2 cabinete medicale de familie publice
29.	Comuna VINGA	4 cabinete medicale de familie (publice) 2 cabinete stomatologice (unul privat și unul public) 1 farmacie (privată)
30.	Comuna VLADIMIRESCU	7 cabinete medicale de familie publice (unul public și 6 private) 6 cabinete stomatologice publice (5 publice și unul privat) 1 cabinet medical de specialitate privat 5 farmacii private
31.	Comuna ZĂDĂRENI	1 cabinet medical de familie public
32.	Comuna ZIMANDU NOU	3 cabinete medicale de familie publice 3 cabinete stomatologice (unul public și două private) 1 farmacie privată

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

În ultimii ani, se remarcă o tendință de dezvoltare a sectorului medical privat, fiind inaugurate numeroase spitale și clinici, cabinete medicale, cabinete stomatologice și farmacii private, inclusiv în mediul rural.

La finele anului 2011, în unitățile medicale din zona analizată își desfășurau activitatea 3.923 de medici, 1082 de stomatologi, 666 de farmaciști și 6.181 de cadre medii. În medie, la fiecare medic reveneau 141 de persoane, mult sub media județeană (229) și regională (275), ceea ce indică un nivel foarte ridicat de deservire cu personal medical. O situație similară se înregistrează și în cazul stomatologilor – 520 de locuitori/stomatolog în zonă, față de 834 la nivelul celor două județe și 1029 la nivel regional.

În perioada 2007-2011, numărul de medici din acest areal a crescut cu 21%, cel al stomatologilor cu 6%, al farmaciștilor cu 9,9%, iar al personalului mediu sanitar cu 5,3%.

Tabelul nr. 26 – Personalul medical, pe localități, în anul 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Medici	Locuitori / medic	Stomatologi	Locuitori / medic	Farmacii	Personal sanitar mediu
1.	Municipiul TIMIȘOARA	3080	98,9	730	417,1	436	4135
2.	Comuna BECICHERECU MIC	4	662,8	2	1325,5	3	8
3.	Comuna BUCOVĂȚI	1	1511,0	0	0	0	1
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	2	1524,0	1	3048,0	2	4
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	7	1034,4	3	2413,7	3	15
6.	Comuna GHIRODA	4	1492,0	3	1989,3	4	13
7.	Comuna GIARMATA	7	858,4	1	6009,0	2	11
8.	Comuna GIROC	7	1160,7	3	2708,3	5	15
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	3	1936,7	2	2905,0	4	9
10.	Comuna ORȚIȘOARA	6	665,7	3	1331,3	4	25

11.	Comuna PIȘCHIA	5	591,6	2	1479,0	2	8
12.	Comuna REMETEA MARE	2	1084,0	1	2168,0	3	7
13.	Comuna SĂCĂLAZ	3	2243,7	2	3365,5	5	11
14.	Comuna SÂNMIIHAIU ROMÂN	3	1898,3	3	1898,3	3	10
15.	Comuna ȘAG	3	974,3	2	1461,5	3	6
16.	Municipiul ARAD	724	204,3	284	520,9	162	1779
17.	Orașul CURTICI	16	428,1	8	856,1	4	26
18.	Orașul PECICA	8	1485,6	5	2377	5	23
19.	Comuna COVĂȘANȚ	1	2463	1	2463	0	1
20.	Comuna FĂNTÂNELE	2	1475,0	2	1475,0	0	3
21.	Comuna FELNAC	2	1419	3	946	1	2
22.	Comuna FRUMUȘENI	2	1242,0	0	0	0	2
23.	Comuna GHIOROC	3	1222,3	4	916,8	1	13
24.	Comuna LIVADA	2	1415,5	1	2831,0	1	2
25.	Comuna PĂULIȘ	2	2004	1	4008	3	3
26.	Comuna ȘAGU	2	1835,5	1	3671,0	1	5
27.	Comuna ȘIRIA	5	1522,6	3	2537,7	2	10
28.	Comuna ȘOFRONEA	2	1261,5	0	0	0	2
29.	Comuna VINGA	4	1457	2	2914	1	6
30.	Comuna VLADIMIRESCU	7	1439,4	6	1679,3	5	20
31.	Comuna	2	1204,0	0	0	0	1

	ZĂDĂRENI						
32.	Comuna ZIMANDU NOU	2	2238,0	3	1492,0	1	5
TOTAL		3923	141,3	1082	520,0	666	6181
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		4622	229,3	1271	833,7	896	7859
REGIUNEA VEST		6300	274,6	1682	1028,6	1295	12880

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Rețeaua de unități medicale cu paturi din arealul studiat cuprinde următoarele entități:

- Spitalul Clinic Județean de Urgență Arad – categoria a II-a;
- S.C. GENESYS MEDICAL CLINIC S.R.L. Arad – categoria a IV-a;
- S.C. LASER SYSTEM S.R.L. Arad – categoria a IV-a;
- Spitalul Clinic Județean de Urgență Timișoara – categoria I;
- Institutul de Boli Cardiovasculare Timișoara – categoria I;
- Spitalul Clinic Municipal de Urgență Timișoara – categoria a II-a;
- Spitalul Clinic CF Timișoara – categoria a IV-a;
- Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Louis Turcanu” Timișoara – categoria a II-a;
- Spitalul Militar de Urgență „Dr. Victor Popescu” Timișoara – categoria a III-a;
- S.C. ATHENA HOSPITAL S.R.L. Timișoara – categoria a IV-a;
- S.C. GYNATAL S.R.L. Timișoara – categoria a V-a;
- S.C. BROL MEDICAL CENTER S.R.L. Timișoara – categoria a V-a;
- S.C. MEDICOR CLINICS S.R.L. Timișoara – categoria a V-a;
- Centrul de îngrijiri paleative „Casa milostivirii Divine” Timișoara – categoria a V-a;
- Centrul de oncologie „ONCOHELP” Timișoara – categoria a V-a.

Din perspectiva numărului de spitale de categoria I, Timișoara se plasează pe locul III la nivel național, după București și Cluj-Napoca.

În cursul anului 2011, o dată cu reformarea sistemului sanitar, au fost comasate următoarele spitale din arealul studiat:

- Spitalul Clinic de Obstetrică-Ginecologie „Dr. S. Vuia” și Spitalul Clinic Municipal Arad cu Spitalul Județean de Urgență Arad;
- Spitalul Clinic de Boli Infecțioase și Pneumoftiziologie „Dr. V. Babeș” și Spitalul Clinic de Obstetrică-Ginecologie „Dr.D.Popescu” cu Spitalul Clinic Municipal de Urgență Timișoara;

Unitatea de Asistență Medico-Socială Ghioroc a fost desființată de Ministerul Sănătății în anul 2011, fiind ulterior preluat de CJ Arad și transformat în Secție de îngrijiri paleative a Spitalului Județean de Urgență, după realizarea unor investiții importante.

La sfârșitul anului 2011, aceste unități medicale dispuneau de 5.354 de paturi, în ușoară scădere față de anul 2007 (-61 de paturi, respectiv -1,1%). Dintre acestea, 4.963 de paturi se regăseau în sistemul public, în scădere cu 452 față de anul 2007, pe fondul restructurării unor unități medicale de stat. Unitățile medicale private funcționează cu 391 de paturi, acestea fiind prezente pe piață începând cu anul 2009.

Tabelul nr. 27 – Numărul de paturi din unitățile spitalicești, pe localități și forme de proprietate, în perioada 2007-2011

Localitatea	Forma de proprietate	Număr de paturi de spital					Număr de paturi la 1000 de locuitori (2011)
		2007	2008	2009	2010	2011	
Timișoara	Publică	3826	3797	3797	3570	3625	12,6
	Privată	0	0	0	172	226	
	Total	3826	3797	3797	3742	3851	
Arad	Publică	1589	1595	1589	1489	1338	10,2
	Privată	0	0	79	96	165	
	Total	1589	1595	1668	1585	1503	
Total	Publică	5415	5392	5386	5059	4963	8,6
	Privată	0	0	79	268	391	
	Total	5415	5392	5465	5327	5354	
Județele Arad și Timiș (cumulat)	Publică	7922	7929	7934	7424	7303	7,4
	Privată	112	120	219	408	531	
	Total	8034	8049	8153	7832	7834	
Regiunea Vest	Publică	13478	13503	13508	12615	12259	7,4
	Privată	112	120	219	435	558	
	Total	13590	13623	13727	13050	12817	

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012. Calcule proprii.

După cum se poate observa în tabelul de mai sus, arealul analizat polarizează activitatea medicală din zona de vest a României, concentrând peste 40% din numărul de paturi de spital, precum și singurele spitale de categoria I din regiune. De asemenea, Municipiul Timișoara se remarcă prin gama foarte diversificată a serviciilor medicale furnizate: centre de radioterapie, de fertilizare in vitro, de dializă, de transplant, etc., care se adresează unei zone geografice foarte extinse.

În perioada 2007-2013, cu finanțare din Fondul European pentru Dezvoltare Regională, prin Programul Operațional Regional 2007-2013, s-au realizat următoarele investiții majore în sectorul medical din zonă:

- modernizarea și dotarea a 43 de microîntreprinderi cu obiect principal de activitate prestarea de servicii medicale (laboratoare de analize medicale, cabinete stomatologice, policlinici, etc.);
- reabilitarea Spitalului de Boli Infecțioase și Pneumoftiziologie „Dr. V. Babeș” și Spitalul Clinic de Obstetrică-Ginecologie „Dr.D.Popescu” Timișoara;
- reabilitarea ambulatoriului de la Clinica de Chirurgie Cranio-Maxilo-Facială a Spitalului Municipal de Urgență Timișoara;

1.2.4.2. Educația

Rețeaua de unități de învățământ din zona studiată este una complexă și diversificată, acoperind toate nivelurile de educație, de la cel preșcolar, până la cel universitar. În ultimii ani, rețeaua de unități de învățământ a fost restructurată, pe fondul scăderii populației școlare, ceea ce a condus la închiderea unor unități de învățământ sau la pierderea personalității juridice a acestora. La nivelul anului 2011, în arealul studiat funcționau 190 de unități de învățământ cu personalitate juridică, care au în subordinea lor alte 160 de unități de învățământ.

Oferta educațională este foarte diversificată în cei doi poli urbani (grădinițe, școli generale, licee, școli postliceale, universități, inclusiv școli speciale și unități private), în timp ce în mediul rural funcționează, în general doar grădinițe și școli generale, existând licee tehnologice doar la Orțișoara, Ghioroc și Vinga. În restul comunelor, elevi fac naveta zilnică sau săptămânală către liceele din mediul urban. De asemenea, o dată cu restructurarea rețelei de unități școlare, mulți elevi din ciclul gimnazial sunt transportați cu microbuze școlare la cele mai apropiate școli generale din centrele de comună.

Tabelul nr. 28 – Infrastructura de învățământ, pe localități, în anul școlar 2011-2012

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Unități de învățământ cu personalitate juridică	Unități de învățământ fără personalitate juridică	Săli de clasă și laboratoare școlare	Laboratoare școlare	Săli de gimnastică	Ateliere școlare	Terenuri de sport	Bazine de înot
1.	Municipiul TIMIȘOARA	29 de grădinițe de copii 18 de școli generale 33 de licee 1 liceu special 1 școală de arte și meserii specială 3 centre școlare pentru educație incluzivă 2 centre de resurse și asistență educațională 2 cluburi	25 grădinițe de copii 2 școli generale	1999	1136	84	156	69	5

		sportive școlare 8 universități (4 publice și 4 private)							
2.	Comuna BECICHERECU MIC	1 școală generală	1 grădiniță de copii	9	2	1	0	2	0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	1 școală generală	1 grădiniță de copii	6	3	1	0	0	0
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	1 școală generală	1 grădiniță de copii	11	1	1	0	0	0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	1 școală generală	1 grădiniță de copii	23	1	1	0	0	0
6.	Comuna GHIRODA	1 școală generală	2 grădinițe de copii 1 școală generală	17	5	1	2	1	0
7.	Comuna GIARMATA	1 școală generală	2 grădinițe de copii 1 școală generală	16	4	0	0	0	0
8.	Comuna GIROC	1 școală generală	2 grădinițe de copii 1 școală generală	18	6	2	0	2	0
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	1 școală generală	4 grădinițe de copii 2 școli	22	5	1	0	1	0

			generale						
10.	Comuna ORȚIȘOARA	1 liceu	4 grădinițe de copii 3 școli generale	25	2	0	1	1	0
11.	Comuna PIȘCHIA	1 școală generală	4 grădinițe de copii 2 școli generale	20	2	2	0	0	0
12.	Comuna REMETEA MARE	1 școală generală	2 grădinițe de copii 1 școală generală	11	2	2	0	0	0
13.	Comuna SĂCĂLAZ	1 școală generală	3 grădinițe de copii 2 școli generale	8	1	1	0	0	0
14.	Comuna SÂNMIIHAIU ROMÂN	1 școală generală	3 grădinițe de copii 2 școli generale	10	2	0	0	0	0
15.	Comuna ȘAG	1 școală generală	1 grădinițe de copii	9	2	1	0	0	0
16.	Municipiul ARAD	15 grădinițe de copii 12 școli generale 22 de licee 1 liceu special	1 școală generală 29 grădinițe de copii	1017	295	42	62	36	2

		1 școală postliceală 1 centru județean de resurse și de asistență educațională 1 centru școlar pentru educație incluzivă 2 universități (una publică și una privată)							
17.	Orașul CURTICI	2 grădinițe de copii 1 școală generală 1 liceu	1 grădiniță de copii	31	5	0	0	0	0
18.	Orașul PECICA	1 grădiniță de copii 1 școală generală 1 liceu	2 școli generale 6 grădinițe de copii	58	7	3	0	2	0
19.	Comuna COVĂȘANȚ	1 școală generală	1 grădiniță de copii	11	2	1	0	0	0
20.	Comuna FÂNTÂNELE	1 școală generală	2 grădinițe de copii 1 școală	14	2	2	0	0	0

			generală						
21.	Comuna FELNAC	1 școală generală	1 grădiniță de copii	15	1	0	0	1	0
22.	Comuna FRUMUȘENI	1 școală generală	2 grădinițe de copii	9	0	0	0	0	0
23.	Comuna GHIOROC	1 liceu	1 școală generală 4 grădinițe de copii	32	5	2	0	2	0
24.	Comuna LIVADA	1 școală generală	2 grădinițe de copii	9	0	0	0	1	0
25.	Comuna PĂULIȘ	2 școli generale	4 grădinițe de copii	17	3	2	0	0	0
26.	Comuna ȘAGU	2 școli generale	2 grădinițe de copii 2 grădinițe de copii	17	0	0	0	1	0
27.	Comuna ȘIRIA	1 școală generală	2 școli generale 1 școală generală specială 4 grădinițe de copii	50	8	3	1	2	0
28.	Comuna ȘOFRONEA	1 școală generală	2 grădinițe 1 școală generală	7	1	0	0	0	0

29.	Comuna VINGA	1 școală generală 1 liceu	1 școală generală 3 grădinițe de copii	34	7	2	0	1	0
30.	Comuna VLADIMIRESC U	1 școală generală	6 grădinițe de copii 2 școli generale	32	7	3	0	3	0
31.	Comuna ZĂDĂRENI	1 școală generală	1 grădinița de copii	9	2	0	0	0	0
32.	Comuna ZIMANDU NOU	1 școală generală	2 grădinițe de copii	15	1	0	0	2	0
TOTAL		190	160	3581	1520	158	222	127	7
JUDEȚELE ARAD ȘI TIMIȘ (Cumulat)			396	6328	1912	286	279	215	7
REGIUNEA VEST			636	11179	2800	466	518	394	7

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Unitățile de învățământ din zonă reuneau, în 2011, 3.581 de săli de clasă și cabinete școlare, revenind, în medie, 41,3 elevi/sală de clasă, peste media județeană (35,4) și regională (31,1). La acestea se adaugă 1.520 de laboratoare școlare, 158 de săli de gimnastică (936 de elevi/sală, peste media regională – 746), 222 de ateliere școlare, 127 de terenuri de sport (unul la 1165 de elevi) și doar 7 bazine de înot. Prin urmare, putem concluziona că infrastructura școlară din zonă este deficitară, mai ales din perspectiva celei sportive (săli și terenuri de sport, bazine de înot).

În ceea ce privește învățământul superior, trebuie menționat faptul că Timișoara este principalul centru universitar din partea de vest a țării. Astfel, în Timișoara funcționează următoarele instituții de învățământ superior:

- Universitatea de Vest din Timișoara – instituție publică, cu 11 facultăți: Facultatea de Artă și Design, Facultatea de Chimie, Biologie și Geografie, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Facultatea de Economie și de Administrare a Afacerilor, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Facultatea de Fizică, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Facultatea de Matematică și Informatică, Facultatea de Muzică, Facultatea de Sociologie și Psihologie, Facultatea de Științe Politice, Filozofie și Științe ale Comunicării;
- Universitatea Politehnică din Timișoara (nivel licență, master, doctorat, studii postuniversitare) – instituție de stat, înființată în 1920 și care dispune de 10 facultăți (Facultatea de Arhitectură, Facultatea de Automatică și Calculatoare, Facultatea de Chimie Industrială și Ingineria Mediului, Facultatea de Construcții, Facultatea de Electronică și Telecomunicații, Facultatea de Electrotehnică și Electroenergetică, Facultatea de Management în Producție și Transporturi, Facultatea de Mecanică, Facultatea de Științe ale Comunicării);
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului Timișoara (nivel licență, master, doctorat, studii postuniversitare) – instituție de stat, înființată în 1945, cu 6 facultăți: Facultatea de Agricultură, Facultatea de Horticultură și Silvicultură, Facultatea de Management Agricol, Facultatea de Medicină Veterinară, Facultatea de Tehnologie Produselor Agroalimentare, Facultatea de Zootehnie și Biotehnologii;
- Universitatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș" Timișoara (nivel licență, masterat, doctorat, studii postuniversitare) – instituție publică, cu o tradiție de peste 50 de ani și 3 facultăți: Facultatea de Medicină, Facultatea de Medicină Dentară, Facultatea de Farmacie;
- Universitatea "Tibiscus" din Timișoara – instituție privată, cu 6 facultăți (Facultatea de Calculatoare și Informatică Aplicată, Facultatea de Design, Facultatea de Drept și Administrație Publică, Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Limbi Moderne, Facultatea de Psihologie, Facultatea de Științe Economice – nivel licență);

- Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" București – Facultatea de Management Turistic și Comercial (nivel licență și master) – instituție privată;

- Universitatea "Mihai Eminescu" Timișoara – universitate privată, cu niveluri de studii licență și masterat. Dispune de 3 facultăți: Facultatea de Litere, Facultatea de Psihologie și Asistență Socială, Facultatea M.T.C.H.;

În zona centrală a municipiului funcționează un complex studențesc, ce concentrează unități de învățământ și spații de cazare (cămine studențești), care este prevăzut a fi transformat într-un campus universitar ultramodern, conform planurilor municipalității. Căminele studențești din municipiu, parțial modernizate în ultimii ani, pun la dispoziție circa 10.000 de locuri de cazare, redus în comparație cu numărul de studenți (35.862, în 2011). De menționat este și faptul că în 2011, în universitățile din Timișoara studiau 1.520 de străini, în creștere cu 58% față de anul 2007.

În Municipiul Arad funcționează următoarele instituții de învățământ universitar:

- Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad (nivel licență, masterat, doctorat) – instituție de stat, cu 9 facultăți: Facultatea de Design, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Facultatea de Inginerie, Facultatea de Inginerie Alimentară, Turism și Protecția Mediului, Facultatea de Științe Economice, Facultatea de Științe Umaniste și Sociale, Facultatea de Științe Exacte, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Teologie;

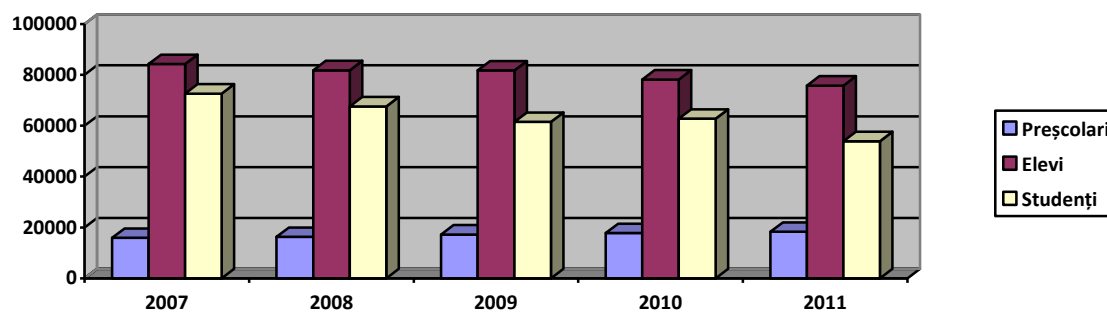
- Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" Arad (nivel licență, masterat, doctorat) – instituție privată, înființată în 1990, cu 6 facultăți (Facultatea de Științe Juridice, Facultatea de Științe Economice, Facultatea de Medicină, Farmacie și Medicină Dentară, Facultatea de Științe Umanistice, Politice și Administrative, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie, Educație Fizică și Sport, Facultatea de Științe ale Naturii, Inginerie și Informatică);

În anul 2011, numărul total de studenți din centrul universitar a fost de 18.020, dintre care 1.006 erau străini. Față de anul 2007, numărul de studenți străini a crescut de peste 10 ori.

Populația școlară totală de la nivelul ariei studiate totaliza, în anul școlar 2011/2012, 147.918 de persoane, în scădere cu 24.807 (-14,4%) față de anul 2007, pe fondul reducerii natalității și a populației de vârstă școlară. Numărul de preșcolari a fost de 18.321 în 2011, în creștere cu 15,2% față de anul 2007, pe fondul unui ușor reviriment al natalității după anul 2005, dar și a creșterii de cuprindere a populației de vârstă preșcolară în unitățile de învățământ. Numărul de elevi a scăzut cu 10,1%, în acest interval, până la 75.715, iar cel al studenților cu 25,8%, până la 53.882 în 2011.

Figura nr. 16 - Evoluția populației școlare, pe niveluri de educație, în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Localitățile cu cea mai numeroasă populație școlară sunt Timișoara (84.658) și Arad (47.216), o contribuție importantă având-o numărul mare de studenți din cei doi poli urbani. Creșteri semnificative ale populației școlare s-au înregistrat în comunele care au beneficiat, în ultimul deceniu, de o puternică dezvoltare imobiliară și de creșterea populației, respectiv cele care au înregistrat o natalitate în creștere: Dumbrăvița (+55,1%), Giroc (+31,5%), Ghiroda (+19%), Păuliș (+19%), Vinga (+10,9%). La polul opus, regăsim localități care au înregistrat scăderi de peste 10% a populației școlare sunt Zădăreni, Covăsânț, Becicherecu Mic, Pișchia, Remetea Mare, Timișoara și Arad, cauzele fiind multiple: scăderea numărului de studenți și rata scăzută a natalității (Arad și Timișoara), scăderea ratei natalității și migrația elevilor către școlile din mediul urban (în comune), abandonul școlar, etc.

Tabelul nr. 29 – Populația școlară și personalul didactic, pe localități, în anul școlar 2011-2012

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Populație școlară totală	Copii înscriși în grădinițe	Elevi	Studenți	Personal didactic total	Număr mediu de elevi/cadru didactic
1.	Municipiul TIMIȘOARA	84.658	8211	40585	35862	5439	15,6
2.	Comuna BECICHERECU MIC	303	77	226	0	13	23,3
3.	Comuna BUCOVĂȚ	143	51	92	0	11	13,0

4.	Comuna DUDEȘTII NOI	342	106	236	0	21	16,3
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	664	228	436	0	39	17,0
6.	Comuna GHIRODA	400	180	220	0	32	12,5
7.	Comuna GIARMATA	598	164	434	0	38	15,7
18.	Comuna GIROC	706	342	364	0	40	17,7
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	492	167	325	0	42	11,7
10.	Comuna ORTIȘOARA	665	196	469	0	37	18,0
11.	Comuna PIȘCHIA	348	118	230	0	29	12,0
12.	Comuna REMETEA MARE	238	82	156	0	18	13,2
13.	Comuna SĂCĂLAZ	739	178	561	0	64	11,5
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	545	164	381	0	37	14,7
15.	Comuna ȘAG	239	80	159	0	16	14,9
16.	Municipiul ARAD	47.216	5294	23902	18020	2359	20,0
17.	Orașul CURTICI	1045	238	807	0	66	15,8
18.	Orașul PECICA	1812	449	1363	0	102	17,8
19.	Comuna COVĂȘANȚ	225	67	158	0	13	17,3
20.	Comuna FÂNTÂNELE	363	115	248	0	24	15,1
21.	Comuna FELNAC	391	101	290	0	22	17,8
22.	Comuna FRUMUȘENI	263	89	174	0	16	16,4

23.	Comuna GHIOROC	545	104	441	0	34	16,0
24.	Comuna LIVADA	178	77	101	0	13	13,7
25.	Comuna PĂULIȘ	570	182	388	0	29	19,7
26.	Comuna ȘAGU	501	177	324	0	30	16,7
27.	Comuna ȘIRIA	1000	244	756	0	68	14,7
28.	Comuna ȘOFRONEA	214	71	143	0	14	15,3
29.	Comuna VINGA	964	242	722	0	66	14,6
22.	Comuna VLADIMIRESCU	952	325	627	0	54	17,6
23.	Comuna ZĂDĂRENI	219	64	155	0	13	16,8
24.	Comuna ZIMANDU NOU	380	138	242	0	25	15,2
TOTAL		147918	18321	75715	53882	8824	16,8
JUDEȚELE ARAD și TIMIȘ (cumulativ)		223840	34641	134506	54693	13694	16,3
REGIUNEA VEST		347800	56016	230562	61222	22198	15,7

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

Numărul total de cadre didactice raportat la nivelul unităților de învățământ din zonă a fost de 8.824 în anul 2011, în scădere cu circa 15% față de anul 2007, pe fondul scăderii populației școlare, a restructurării rețelei de unități, dar și a migrației personalului. Numărul mediu de elevi ce revine pe cadru didactic a fost de 16,8 în 2011, ușor peste media județeană (16,3) și regională (15,7).

În ultimii 5 ani, s-au realizat investiții importante în reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ din toate localitățile din zonă. Cele mai importante au fost realizate din fonduri structurale, respectiv:

- Reabilitarea Școlii Generale nr. 11 Arad (POR);
- Reabilitarea căminului-internat de la Liceul Teoretic "Vasile Goldiș" Arad (POR);

- Reabilitarea clădirii Colegiului Național "Moise Nicoară" Arad (POR);
- Extinderea și modernizarea Școlii Generale "Ioan Slavici" Șiria (POR);
- Modernizare și extindere Școala Generală Beresgău Mare – Săcălaz (POR);

De asemenea, se află în execuție lucrări de construcție, extindere și modernizare a unităților de învățământ din Vinga, Săcălaz, Păuliș, Frumușeni, Dudeștii Noi, Becicherecu Mic, etc.

Cu toate acestea, multe dintre unitățile de învățământ se află într-o stare modestă și necesită lucrări de reabilitare, modernizare și dotare.

Formarea profesională continuă

În cele două municipii își desfășoară activitatea peste 200 de furnizori autorizați CNFPA de servicii de formare profesională continuă (cursuri de inițiere, calificare și specializare), fie că vorbim de instituții publice (AJOFM., universități), de organizații non-profit (camere de comerț și industrie, fundații), sau de companii de profil.

Paleta de ocupații pentru care sunt disponibile este una foarte largă:

- pentru studii superioare (manager de proiect; specialist în domeniul securității și sănătății muncii; formator; manager; auditor de mediu; analist resurse umane; inspector resurse umane; designer pagini WEB; administrator de rețele de comunicații; pedagog de recuperare; expert accesare fonduri europene; asistent relații publice și comunicare;
- pentru studii medii (cosmetician; îngrijitoare de bătrâni la domiciliu; lucrător în cultura plantelor; cameristă; tractorist; lucrător în comerț; lucrător în confecții piele și înlocuitori; lucrător în industria ceramicii; barman; ospătar/chelner; agent de vânzări; stivuitorist; mașinist poduri rulante; dulgher-tâmplar-parchetar; coafor; bucătar; mecanic de întreținere; frezor – rabotor – mortezor; manichiurist – pedichiurist; mașinist de utilaje; instalator; mecanic auto; lucrător în creșterea animalelor; brutar; sudor; baby-sitter; patiser; zidar-pietrar-tencuitor; maseur; fotograf, etc.).

1.2.4.3. Asistența socială

Conform concluziilor studiului "Social disparities in the regional development and policies of Romania", care a constatat din calcularea unui Indice al Dezvoltării Sociale a Localităților (ISDL) pentru fiecare localitate urbană și rurală din țară, elaborat de cunoscut sociolog Dumitru Sandu de la Universitatea București, localitățile din arealul studiat se caracterizează printr-un nivel ridicat de dezvoltare, în context județean, regional și național.

Astfel, Municipiul Timișoara înregistrează cel mai ridicat nivel de dezvoltare socială (ISDL = 87,77), orașul fiind caracterizat printr-o rată foarte scăzută a șomajului, un nivel de salarizare

relativ ridicat, precum și printr-o gamă diversificată de servicii sociale oferite categoriilor defavorizate. Acesta este urmat de Municipiul Arad (82,29), care intră în categoria orașelor mediu dezvoltate, și de orașele Curtici (61,73) și Pecica (59,93) – care sunt considerate sărace.

În mediul rural, cel mai ridicat nivel de dezvoltare se înregistrează în Comunele Dumbrăvița (142,62), Giroc (99,55), Ghiroda (93,52), Livada (84,08), Vladimirescu (80,44), toate aflate în proximitatea celor două centre urbane și cu un ritm alert de dezvoltare. La polul opus, cel mai scăzut indice al dezvoltării sociale se înregistrează în Comunele Dudeștii Noi (50,24), Vinga (50,41), Covăsânț (55,08), aflate la distanța mai mare de marile orașe și cu probleme sociale specifice (de ex. comunități de romi), acestea fiind încadrate în categoria comunelor mediu dezvoltate. Celelalte comune din această zonă intră în categoria celor dezvoltate.

Chiar dacă se manifestă la o scară mai redusă în comparație cu alte regiuni, problemele sociale ale regiunii sunt complexe: creșterea numărului de persoane vârstnice, de persoane cu handicap, de copii ai căror părinți lucrează în străinătate, etc. Spre exemplu, doar în Municipiul Timișoara sunt înregistrate 10.105 persoane cu handicap.

Activitatea de asistență socială de la nivelul arealului analizat este una relativ intensă și diversificată, fiind dominată de sectorul public. Cei mai importanți furnizori de servicii sociale din zonă sunt:

- 1) Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș:
  - Centrul de primire în regim de urgență pentru copii Timișoara (33 de locuri);
  - Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru copii Timișoara (50 de locuri);
  - Centrul pentru sprijinirea integrării familiale și profesionale a tinerilor Timișoara (40 de locuri);
- 2) Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Arad:
  - Centrul de terapie ocupațională pentru adulți cu handicap Tabacovici-Arad (17 locuri);
  - Locuințe protejate pentru adulți cu handicap „Mierlei” și „Ceahlău” (20 de locuri);
  - Centrul de plasament Oituz – Arad;
  - Centrul maternal Arad;
  - Centrul de primire minori Arad (20 de locuri);
  - Adăpostul de zi și noapte pentru copii Zădăreni;
  - Centrul de criză pentru copii Arad (16 locuri);
  - Centrul de terapie și recuperare pentru copii „Ghiocelul” Arad;
  - Centrul de recuperare și reabilitare pentru copii cu dizabilități Arad;
  - Centrul de plasament pentru copii cu dizabilități „Orhidea” Arad (30 de locuri);
  - Centrul de consiliere pentru persoane autiste Arad (10 locuri).
  - Centrul de îngrijire și asistență pentru adulți Pecica (50 locuri);
  - Complex de servicii sociale pentru vârstnici Păuliș (16 locuri);
- 3) Direcția de Asistență Socială Comunitară a Primăriei Timișoara:
  - Centrul de zi pentru vârstnici „Sf. Arh. Mihail și Gavril” (40 de locuri);
  - Centrul de zi pentru vârstnici „Sf. Constantin și Elena” (40 de locuri);

- Centrul de zi pentru Alzheimer (15 locuri);
  - Centrul de zi pentru copii cu dizabilități Podul Lung;
  - Centrul de zi pentru copii „Sf. Nicolae”;
  - Centrul de consiliere și sprijin pentru părinți și copii;
  - Căminul pentru pensionari.
- 4) Direcția de Dezvoltare și Asistență Comunitară a Primăriei Arad:
- Casa ”Izvor” – centru terapeutic și educațional pentru copii HIV seropozitivi;
  - Complex social multicultural ”Curcubeul” – centru de zi pentru copii din grupuri defavorizate (200 de locuri)
  - Casa ”Felice” – centru rezidențial pentru copii străzii (12 locuri);
  - Căminul social pentru tineri (50 de locuri);
  - Cantina municipală (600 de locuri);
  - Centru de zi și adăpost de noapte pentru persoane fără adăpost;
  - Rețea de 7 centre de zi pentru vârstnici;
  - Centrul de îngrijire pentru persoane vârstnice (220 de locuri);
  - Centrul de reabilitare socio-profesională pentru persoane cu dizabilități;
  - Centrul informațional pentru romi.
- 5) Primăria Timișoara – Cantina de Ajutor Social (cu circa 500 de beneficiari);
- 6) Primăria Dumbrăvița – Centru de zi pentru copii;
- 7) Primăria Curtici – Centru de zi pentru copii (20 de locuri);

La furnizorii publici de servicii de asistență socială, se adaugă o serie de furnizori de drept privat (diferite fundații, asociații, organizații religioase, etc.), printre care putem aminti:

- Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Timișoarei (centre de zi pentru minori și adulți, centru rezidențial pentru vârstnici în Timișoara);
- Federația Caritas a Diecezei Timișoara (centrul rezidențial pentru copii cu dizabilități Dudeștii Noi – 5 locuri; Centrul rezidențial pentru mamă și copil Timișoara – 12 locuri; Centru de îngrijire paleativă de tip Hospice Timișoara – 10 locuri, Azilul de noapte Timișoara – 80 de locuri, etc.);
- Serviciul de Ajutor Maltez – Filiala Timișoara (centru de zi pentru vârstnici – 30 de locuri, cămin pentru vârstnici – 20 de locuri, cantină socială – 120 beneficiari);
- Fundația Kinderzukunft Timișoara (centru rezidențial pentru copii – 50 de locuri, școală, grădiniță, centru de formare profesională, locuințe protejate);
- Fundația Umanitară „Chosen” Timișoara (centru de zi pentru copii, centru de asistare a tinerilor de peste 18 ani);
- Centrul de servicii sociale „Pentru voi” Timișoara (locuințe protejate pentru adulți cu dizabilități, centru respiro, centru de zi, etc.);
- Asociația Mana Timișoara (centre de zi și rezidențiale pentru copii – 25 de locuri);
- Asociația Evanghelistă și de Caritate „Isus Speranța României” Timișoara (centru rezidențial pentru copii, cantină socială mobilă, etc.);
- Organizația misionară ”Izvorul de Viață” Arad;
- Fundația Umanitară ”Debora” Arad (case de tip rezidențial pentru copii);

- Fundația creștină RCE "Speranța Copiilor" Arad (Casă de tip familial pentru copii cu nevoi speciale, Centru de plasament și recuperare, Școală pentru copii cu nevoi speciale);
- Fundația Humanitas Șofronea (Centru de zi pentru vârstnici);
- Fundația "Renincoor Oper Hand" Arad (Centru de consiliere și suport pentru femeile supuse violenței domestice);
- Fundația "Osana" Fântânele (centru rezidențial pentru copii);
- Fundația "Kinder Soforthilfe" Arad (locuințe protejate pentru tineri);
- Fundația "Căminul Speranței" Arad (case de tip familial pentru copii);
- Asociația Lazania Arad (cămin vârstnici);
- Asociația "Oaza" Arad (case de tip familial pentru copii);
- Asociația "Europa pentru Europa" Arad (locuințe protejate pentru tineri, centru de dezvoltare socială);
- Arhiepiscopia Aradului (cantină socială);
- Etc.

În perioada 2007-2013, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, prin Programele Operaționale Regionale și Dezvoltarea Resurselor Umane, respectiv Programul Național de Dezvoltare Rurală, s-au implementat în zonă următoarele proiecte în domeniul asistenței sociale;

- Înființarea unui centru multifuncțional de educație și consiliere pentru copii care au săvârșit fapte penale la Arad (POR);
- Echiparea și dotarea cu echipamente specifice a centrului școlar pentru educație incluzivă Arad (POR);
- Extinderea și reabilitarea Centrului de criză Arad (POR);
- Reabilitarea și extinderea Centrului de Îngrijire și Asistență Pecica (POR);
- Modernizarea Centrului de zi pentru vârstnici Micălaca – Arad (POR);
- Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii Serviciului pentru Protecția Copilului și Familiei Timișoara (POR);
- Reabilitarea centrului de zi pentru copii cu dizabilități "Podul Lung" Timișoara (POR);
- Fundația pentru Voi Timișoara – "Economia socială – o șansă pentru persoanele cu dizabilități intelectuale" (POS DRU);
- Penitenciarul Timișoara – "Program interregional integrat de calificare/recalificare pentru persoanele private de libertate" (POS DRU);
- Arhiepiscopia Aradului – "Implicarea clerului și a membrilor comunității parohiale în dezvoltarea de proiecte sociale la nivelul Mitropoliei Banatului" (POS DRU);

- Asociația femeilor țigănci pentru copii nostri Timișoara – ”Egalitate prin diferență. Accesul femeilor rome pe piața muncii” (POS DRU);

-Asociația pentru promovarea femeii din România Timișoara – ”Școala națională a femeilor manager” (POS DRU);

- Centru rezidențial pentru vârstnici Săcălaz (PNDR);

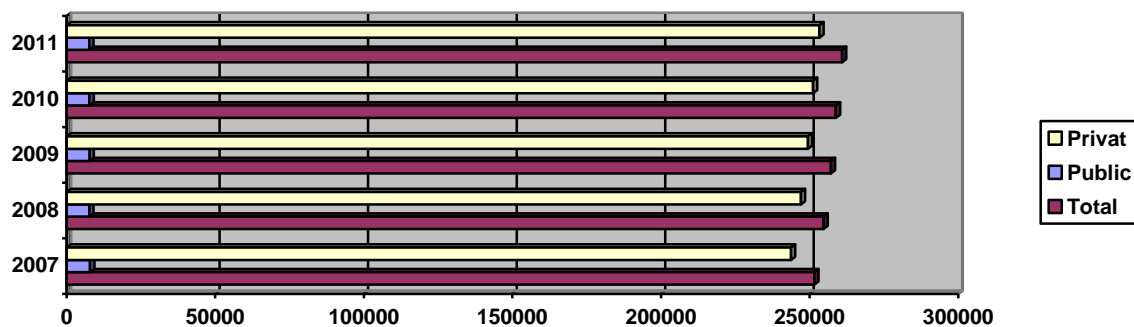
Etc.

În pofida acestor investiții, sectorul de asistență socială se confruntă cu noi provocări, precum creșterea ponderii populației vârstnice și dependente, a numărului persoanelor expuse excluziunii sociale, necesitatea de diversificare a gamei de servicii oferite, etc. În plus, unele dintre centrele de asistență socială necesită lucrări suplimentare de reabilitare, extindere, modernizare și dotare.

1.2.4.4. Fondul de locuințe

La finele anului 2011, fondul locativ din arealul studiat cuprinde 260.883 de locuințe, în creștere cu 9.282 (+3,7%) față de anul 2007, ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane. Dintre acestea, 253.253 (97,1% din total) se aflau în proprietate privată, iar 7.630 în proprietate publică. În comparație cu anul 2007, numărul de locuințe aflate în proprietate publică a scăzut cu 236 (-3%).

Figura nr. 17 - Numărul de locuințe existente în zona Timiș-Arad, în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Cele mai multe locuințe sunt amplasate în cei doi poli urbani (130.314 în Timișoara și 75.449 în Arad), în timp ce 55.120 (21,1% din total) se regăsesc în localitățile adiacente.

În perioada 2007-2011, cea mai mare creștere a fondului de locuințe s-a înregistrat în comunele din imediata apropiere a Municipiului Timișoara, unde au apărut noi zone rezidențiale de mari dimensiuni: Dumbrăvița (+77,9%), Giroc (+57,8%), Moșnița Nouă (+30,4%), Sânmihaiu Român

(+29,4%), Ghiroda (+19,6%), Șag (+18,3%), Săcălaz (+14,5%), în timp ce la polul opus regăsim Frumușeni (0), Pecica (+0,1%), Covăsânț (+0,1%), Vinga (+0,2%), Fântânele (+0,5%), Șiria (+0,5%), Curtici (+0,8%), Ghioroc (+0,9%), Zădăreni (+1,1%), Timișoara (+1,4%), Becicherecu Mic (+1,6%), Felnac (+1,7%), Pișchia (+1,8%), Păuliș (+1,9%), etc. Dacă în cazul Municipiului Timișoara creșterea foarte modestă a fondului de locuințe poate fi pusă pe seama deficitului de spațiu constructibil, în localitățile rurale menționate aceasta se explică scăderea populației și distanța mai mare față de un centru urban mare, care să genereze în jurul lui un puternic fenomen de suburbanizare, ca în cazul Municipiului Timișoara. În total, în acest interval, au fost construite în zonă 12.276 de locuințe, ceea ce reprezintă 78,9% din totalul celor construite în județele Arad și Timiș, respectiv 65,2% din totalul celor ridicate în Regiunea Vest.

Din păcate, construcția noilor rezidențiale de la marginea Municipiului Timișoara s-a făcut adesea haotic, fără o planificare urbană riguroasă și fără investiții corespunzătoare în extinderea infrastructurii de transport, tehnico-edilitare (apă, canal, electricitate, gaz, etc.), a serviciilor publice și comerciale, etc. În plus, acestea sunt amplasate în localități rurale, de tip „cartier-dormitor”, cu venituri bugetare insuficiente pentru a susține astfel de investiții.

Suprafața locuibilă totală de la nivelul arealului studiat a fost de 11.447.103 mp în 2011, în creștere cu 8,3% față de anul 2007, pe fondul construcției de noi locuințe, precum și a extinderii celor existente.

Tabelul nr. 29 – Fondul de locuințe, pe localități, în anul 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul total de locuințe	Suprafața locuibilă totală (mp arie desfășurată)	Numărul de locuințe noi finalizate în perioada 2007-2011	Numărul mediu de persoane pe locuință	Suprafața a locuibilă medie / locuință (mp)	Suprafața a locuibilă medie / persoană (mp)
1.	Municipiul TIMIȘOARA	130314	5405510	2737	2,3	41,5	17,8
2.	Comuna BECICHERECU MIC	840	59573	17	3,2	70,9	22,5
3.	Comuna BUCOVĂȚ	455	21531	29	3,3	47,3	14,2
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	839	24068	57	3,6	28,7	7,9

5.	Comuna DUMBRĂVIȚ A	2978	332796	1561	2,4	111,8	46,0
6.	Comuna GHIRODA	2219	143533	399	2,7	64,7	24,1
7.	Comuna GIARMATA	1770	107365	131	3,4	60,7	17,9
8.	Comuna GIROC	3028	228422	1436	2,7	75,4	28,1
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	2106	139050	580	2,8	66,0	23,9
10.	Comuna ORTIȘOARA	1639	78925	70	2,4	48,2	19,8
11.	Comuna PIȘCHIA	1162	55722	25	2,5	48,0	18,8
12.	Comuna REMETEA MARE	1100	51813	73	2,0	47,1	23,9
13.	Comuna SĂCĂLAZ	2394	140268	372	2,8	58,6	20,8
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	2224	132392	704	2,6	59,5	23,2
15.	Comuna ȘAG	1082	69927	201	2,7	64,6	23,9
16.	Municipiul ARAD	75449	3044780	3102	2,0	40,4	20,6
17.	Orașul CURTICI	3259	134708	45	2,1	41,3	19,7
18.	Orașul PECICA	4951	211349	35	2,4	42,7	17,8
19.	Comuna COVĂȘANȚ	1039	46025	0	2,4	44,3	18,7
20.	Comuna FÂNTÂNELE	988	54744	20	3,0	55,4	18,6
21.	Comuna FELNAC	1013	48976	25	2,8	48,3	17,3
22.	Comuna FRUMUȘENI	769	41538	0	3,2	54,0	16,7
23.	Comuna GHIOROC	2038	81678	31	1,8	40,1	22,3

24.	Comuna LIVADA	897	48613	36	3,2	54,2	17,2
25.	Comuna PĂULIȘ	1645	82476	37	2,4	50,1	20,6
26.	Comuna ȘAGU	1442	70951	68	2,5	49,2	19,3
27.	Comuna ȘIRIA	3685	133912	29	2,1	36,3	17,6
28.	Comuna ȘOFRONEA	1000	44921	49	2,5	44,9	17,8
29.	Comuna VINGA	2397	104652	15	2,4	43,7	18,0
30.	Comuna VLADIMIRES CU	3705	194105	291	2,7	52,4	19,3
31.	Comuna ZĂDĂRENI	860	41441	34	2,8	48,2	17,2
32.	Comuna ZIMANDU NOU	1596	71339	67	2,8	44,7	15,9
TOTAL		260883	11447103	12276	2,3	49,3	19,3
JUDEȚELE ARAD ȘI TIMIȘ (cumulativ)		463625	20543076	15553	2,3	44,3	19,4
REGIUNEA VEST		792134	33062787	18824	2,2	41,7	19,1

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Numărul mediu de persoane pe locuință a fost de 2,3 în 2011, nivel similar cu cel existent la nivel județean și regional, în scădere cu 0,1 puncte procentuale față de anul 2007. În localitățile Arad, Remetea Mare, Ghioroc, revin în medie sub 2 persoane/locuință, în timp ce în comunele Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Giarmata, Frumușeni și Livada există peste 3 persoane/locuință.

Suprafața medie a unei locuințe a fost, în 2011, de 49,3 mp arie desfășurată, peste media județeană (44,3 mp) și cea regională (41,7 mp). Față de anul 2007, suprafața medie a unei locuințe a crescut cu 4,4%, mai ales prin construcția de noi locuințe mai spațioase decât cele existente. Cele mai spațioase locuințe se găsesc în Comuna Dumbrăvița (111,8 mp arie desfășurată medie), Giroc (75,4 mp), Moșnița Nouă (66 mp), Ghiroda (64,7 mp), Șag (64,6 mp), etc. În toate aceste localități, aflate la periferia Municipiului Timișoara s-au construit zone rezidențiale cu locuințe foarte moderne și spațioase, de tip vilă. La polul opus, regăsim localitățile Șiria (36,3 mp arie desfășurată medie), Ghioroc (40,1 mp), Arad (40,4 mp), Curtici (41,3 mp), Timișoara (41,3 mp), Pecica (42,7 mp), Vinga (43,7 mp), etc. Suprafața redusă a locuințelor din mediul urban poate fi

explicată prin ponderea ridicată a locuințelor amplasate în blocurile de locuințe construite în perioada comunistă, cu o suprafața standardizată, redusă.

În medie, fiecare locuitor al zonei studiate are la dispoziție 19,3 mp de spațiu locativ, nivel similar cu cel înregistrat la nivel județean (19,4) și regional. Față de anul 2007, suprafața medie locuibilă/persoană a crescut cu peste 10%. Cea mai mare suprafață medie locuibilă/persoană s-a înregistrat în Comunele Dumbrăvița (46 mp), Giroc (28,1), Ghiroda (24,1), Moșnița Nouă (23,9), Șag (23,9), Sânmihaiu Român (23,2), etc. În aceste zone cu o dinamică imobiliară foarte bună în ultimul deceniu, există încă multe locuințe noi neocupate sau sezoniere. La polul opus regăsim localitățile Zimandu Nou (15,9 mp/locuitor), Frumușeni (16,7 mp), Zădăreni și Livada (17,2 mp) și Felnac (17,3 mp), Șiria (17,6 mp), Pecica, Șofronea și Timișoara (17,8 mp), etc.

Din totalul locuințelor existente în arealul studiat, 147.560 (56,5% din total) sunt amplasate în blocuri de locuințe colective, construite mai ales în perioada comunistă. Acestea sunt puțin spațioase, ineficiente energetic și au un impact negativ asupra esteticii urbane. Cele mai multe locuințe la bloc se regăsesc în Timișoara (cca 99.600), Arad (46.670), Vladimirescu (400) și Pecica (350).

În ultimii ani s-au derulat o serie de lucrări de reabilitarea termică a blocurilor de locuințe, cu fondurile proprietarilor sau din fonduri de la bugetul local și/sau guvernamental, însă acestea acoperă mai puțin de 20% din numărul total de locuințe.

1.2.5. Patrimoniul cultural și natural și Turismul

Patrimoniul construit:

La nivelul arealului studiat, există, conform Listei Monumentelor Istorice publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670/1.X.2010, un număr de 372 monumente istorice (de arheologie, arhitectură, de for public sau memoriale). Cele mai multe dintre acestea sunt concentrate în cei doi urbani – 150 în Municipiul Arad și 118 în Timișoara, însă cele de interes național, cu un potențial ridicat de atragere a turiștilor, sunt puternic concentrate în Municipiul Timișoara.

Tabelul nr. 29 – Lista monumentelor istorice, pe localități

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul total de monumente istorice	Monumente istorice de interes național
1.	Municipiul TIMIȘOARA	118	Fortificațiile Cetății Timișoara Biserica de lemn „Sf. Arhangheli” Situl urban „Cetatea Timișoara” Centrala Hidroelectrică de pe râul Bega Ansamblul urban Fabric Ansamblul Liceul Piarist Teatrul Național Turnul de Apă Biserica Romano-Catolică „Sf. Ecaterina” Casa Turcească Biserica Romano-Catolică Iosefin Abatorul Palatul Dicasterial Casa Prințului Eugeniu de Savoya Castelul Huniade (Muzeul Banatului) Biserica Sârbească „Sf. Nicolae” Spitalul Militar Primăria Veche Cazinoul Militar Spitalul de Oncologie și Dermato-Venerice Sinagoga din cetate Palatul Episcopal Romano-Catolic Palatul Dejan Casa Contelui de Mercy Catedrala Mitropolitană „Sf. Trei Ierarhi” Spitalul și Biserica Mizericordienilor Biserica Greco-Catolică „Nașterea Maicii Domnului” Ansamblul Fabricii de Bere Biserică Sârbească „Sf. Gheorghe” Clausturul Mănăstirii Franciscanilor (Centrul de Cultură și Artă) Domul romano-catolic „Sf. Gheorghe” Ansamblul urban interbelic „Corso” Statuia „Sf. Ioan Nepomuk” Statuia „Sf. Maria”

			Monumentul „Sf. Treime” Monumentul militar austriac
2.	Comuna BECICHERECU MIC	3	Biserica „Mutarea Moaștelor Sf. Nicolae”
3.	Comuna BUCOVĂȚ	1	
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	1	Biserica Romano-Catolică „Sf. Vendelin”
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	0	
6.	Comuna GHIRODA	0	
7.	Comuna GIARMATA	3	
8.	Comuna GIROC	4	
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	2	
10.	Comuna ORȚIȘOARA	2	
11.	Comuna PIȘCHIA	1	
12.	Comuna REMETEA MARE	6	Conacul Ambrozi
13.	Comuna SĂCĂLAZ	1	Biserica „Sf. Mucenic Gheorghe”
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	0	
15.	Comuna ȘAG	1	
16.	Municipiul ARAD	150	Ansamblul Cetății Aradului Biserica Franciscană Podul Traian Ansamblul Mănăstirii „Sf. Sineon Stâlpnicul” Gai Sinagoga neologă Statuia „Sf. Ioan Nepomuk”
17.	Orașul CURTICI	0	
18.	Orașul PECICA	8	Situl Arheologic Pecica – locațiile „Șanțul Mic” și „Șanțul Mare”
19.	Comuna COVĂȘANȚ	7	Turn de biserică Cetatea și așezarea medievală Tornea

20.	Comuna FÂNTÂNELE	4	
21.	Comuna FELNAC	4	Situl Arheologic Felnac
22.	Comuna FRUMUȘENI	5	Situl Arheologic Frumușeni
23.	Comuna GHIOROC	2	
24.	Comuna LIVADA	0	
25.	Comuna PĂULIȘ	10	Valurile de la Sâmbăteni Situl Arheologic Păuliș Situl Arheologic Cladova Monumentul Eroilor
26.	Comuna ȘAGU	1	
27.	Comuna ȘIRIA	11	Cetatea Șiria (ruine) Castelul Bohuș
28.	Comuna ȘOFRONEA	4	
29.	Comuna VINGA	1	
30.	Comuna VLADIMIRESCU	12	Situl Arheologic Vladimirescu – locațiile „La Cetate”, „La Movile”, „La Bisericuță”
31.	Comuna ZĂDĂRENI	9	Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului”
32.	Comuna ZIMANDU NOU	1	

Sursa: Institutul Național al Patrimoniului

În anul 2012, prin Programul Național de Restaurare gestionat de Ministerul Culturii și Cultelor, s-a aprobat alocarea unor fonduri pentru reabilitarea următoarelor monumente istorice din zona studiată:

- Biserica Franciscană din Arad
- Palatul Baroc (Muzeul de Artă) Timișoara

Teatrul Național Timișoara

Patrimoniul Natural

Patrimoniul natural al arealului studiat cuprinde: rezervațiile și monumentele naturii, prezentate pe larg în subcapitolul „Biodiversitate și zone protejate”, potențialul piscicol și cinegetic, apele minerale și termale, zonele de recreere și agrement.

Referitor la **rezervațiile și monumentele naturii**, dintre zonele protejate prezentate, trebuie menționat în mod special cele care au un potențial turistic foarte ridicat:

1) **Parcul Dendrologic de la Bazoș** (la cca. 15 km sud-est de Timișoara, la 8 km sud de Remetea Mare), rezervație forestieră, de mare importanță științifică, pe o suprafață de 60 hectare, constituit dintr-o pădure de stejar amenajată în stil peisajer. Parcul Dendrologic – Arboretumul de la Bazoș este în prezent singura bază recreativă amenajată din zona periurbană a municipiului Timișoara, reprezentând în același timp un obiectiv național de importanță deosebită, datorită colecției sale de arbori și arbuști din mai multe continente. Are statut de rezervație științifică din 1954 și monument al naturii din 1988. Din 1994 este considerat arie protejată pentru ocrotirea biodiversității genofondului și ecofondului.

2) **Lacul Murani** - este, de asemenea, o zonă protejată aflată în proximitatea Municipiului Timișoara, în centrul unei zone propice turismului alternativ, de pescuit și de vânătoare (zonele cinegetice Pișchia, Alioș, Șarlota Mare și Șarlota – Hodoș, cu o suprafață totală de 6.649 ha), care se extinde pe teritoriul comunelor Pișchia, Mașloc, Orțișoara și Bogda din nordul județului. În această zonă funcționează alte două amenajări turistice – Băile Calacea și Tăbara pentru tineret Bogda.

3) **Parcul Natural Lunca Mureșului** – este o zonă cu un potențial turistic foarte ridicat, situat în imediata apropiere a Municipiului Arad, unde se poate dezvolta ecoturismul. În prezent, în zonă există posibilități limitate de cazare într-o pensiune nouă (Centrul de vizitare Ceala), cu 34 de locuri, finanțată din Programul PHARE, dar și în centrele de informare de la Pecica (4 locuri) și Cenad (2 locuri). În zonă pot fi organizate excursii cu canoe, caiac și biciclete, observarea păsărilor și a mamiferelor, tabere pentru copii, etc.

Exploatarea apelor minerale și termale se face în zonele Sânmihaiul German, Șofronea, Curtici, „Bidi” și „Neptun” Arad, Băile Călacea), iar foraje neexploatate există și în alte localități, inclusiv în Municipiul Timișoara (zona Avicola și Ștrandul UMT). În cele două județe, în afara arealului studiat, mai există și Stațiunile de la Lipova, Buziaș, precum și ștranduri termale în Lovrin, Sânnicolau Mare, etc, care ar putea fi incluse într-un circuit de turism balnear și de wellness. Din păcate, infrastructura turistică din jurul acestor resurse naturale este deficitară.

Malurile râurilor Mureș, Bega și Timiș oferă de asemenea posibilități de recreere, cum ar fi pescuitul, plimbările cu barca, înotul sau plajele cu nisip. Zonele de plajă favorite sunt cele de la Albina, Șag, Păuliș, Neptun – Arad, însă acestea nu sunt amenajate corespunzător, iar scăldatul în zonă este interzis.

Infrastructura culturală

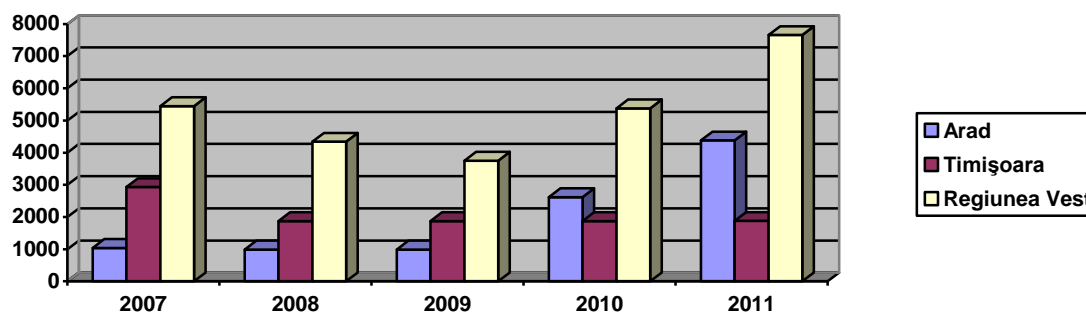
Cinematografele

În arealul studiat funcționau, la sfârșitul anului 2011, 7 cinematografe, dintre care 4 în Municipiul Arad și 3 în Municipiul Timișoara.

- Cinema City Timișoara – 951 de locuri
- Cinema „Timiș” Timișoara – 624 de locuri
- Cinema „Studio Eurimages” Timișoara – 300 de locuri
- Cinema City – Atrium Mall Arad – 1.628 de locuri
- Cinema City – Galeria Mall Arad – 1.673 de locuri
- Cinema „Arta” Arad – 250 de locuri
- Cinema „Dacia” Arad – 720 de locuri

În perioada 2007-2011, numărul de cinematografe și capacitatea acestora a crescut, pe fondul investițiilor private realizate în centrele comerciale din cele două municipii. La nivelul anului 2011, cele două municipii concentrău 80,2% din totalul locurilor din sălile de cinema din Regiunea Vest.

Figura nr. 18 – Numărul de locuri în cinematografe, pe localități, în perioada 2007-2011

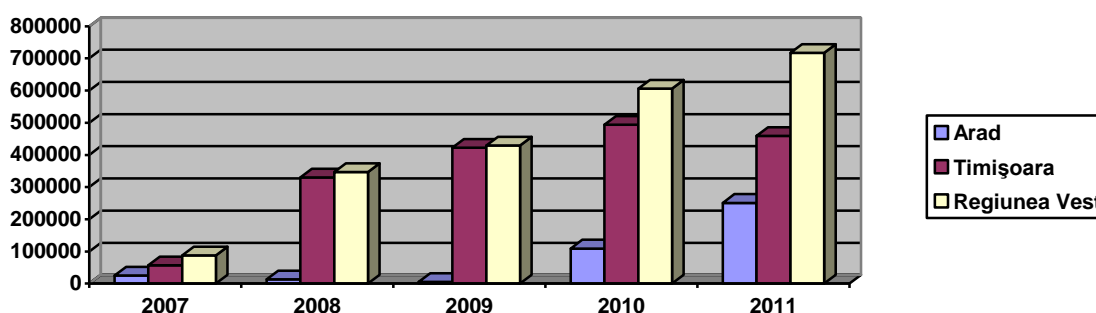

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Cinematografele „Cinema City” au fost inaugurate în ultimii 5 ani și funcționează în cele trei mall-uri din Municipiile Arad și Timișoara. Acestea dispun de săli moderne și echipamente de ultimă generație, care permit inclusiv proiecții 3D. Celelalte cinematografe se află în exploatarea R.A.D.E.F. „RomâniaFilm” și necesită investiții semnificative în reabilitarea și amenajarea spațiilor în care funcționează, precum și în dotarea cu echipamente noi, acestea având potențial de dezvoltare prin poziția centrală pe care o ocupă în cele două orașe. Pe de altă parte, unele dintre fostele cinematografe (de ex. „Unirea”, „Freidorf”, „Arta”, „Dacia”, „Fratelia”, „Victoria”, etc.) nu mai sunt funcționale, ele fiind transferate de curând în proprietatea municipalităților, însă reabilitarea lor este îngreunată de o serie de probleme (de ex. de proprietate).

În ceea ce privește numărul de spectatori înregistrați în sălile de cinematograf din cele două orașe, acesta a fost, în anul 2011, de 710.000, dintre care 251.000 în Municipiul Arad și 459.000 în Municipiul Timișoara. Aceștia reprezentau 99% din totalul spectatorilor înregistrați în sălile de cinema din Regiunea Vest.

Figura nr. 19 - Numărul total de spectatori înregistrați în sălile de cinematograf, pe localități, în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

După cum se poate observa, numărul de spectatori a crescut de 8,7 ori, în perioada 2007-2013, o influență decisivă având-o intrarea pe piață a operatorilor privați, care domină detașat piața de profil, în timp ce cinematografele aflate în proprietatea companiei de stat înregistrează un număr foarte mic de spectatori.

Bibliotecile

În arealul studiat funcționau, la finele anului 2011, 202 biblioteci, dintre care:

- 2 biblioteci județene – Biblioteca Județeană „A.D. Xenopol” Arad și Biblioteca Județeană Timiș;
- 2 biblioteci orașenești – în Curtici și Pecica;
- 24 de biblioteci comunale – în comunele învecinate (cu excepția comunelor Bucovăț, Zădăreni, Vinga, Frumușeni);
- 27 de biblioteci specializate (ale Academiei Române, ale instituțiilor de cult, diferitelor organizații și asociații, întreprinderi, etc.) – în Timișoara și Arad;
- 11 biblioteci ale Universităților din Arad și Timișoara;
- 136 de biblioteci școlare – în toate localitățile.

Tabelul nr. 30 - Activitatea bibliotecilor, pe localități, în anul 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul de biblioteci	Numărul de volume existente	Numărul de cititori activi
1.	Municipiul TIMIȘOARA	79	4041146	76091
2.	Comuna BECICHERECU MIC	2	14197	502
3.	Comuna BUCOVĂȚ	1	3350	80
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	2	8329	300
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	2	8133	312
6.	Comuna GHIRODA	3	12721	343
7.	Comuna GIARMATA	2	14573	250
8.	Comuna GIROC	3	14231	488
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	4	13640	176
10.	Comuna ORȚIȘOARA	2	25990	1262
11.	Comuna PIȘCHIA	4	11127	81
12.	Comuna REMETEA MARE	3	7118	151
13.	Comuna SĂCĂLAZ	3	16344	160
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	3	12521	334
15.	Comuna ȘAG	2	11402	225
16.	Municipiul ARAD	45	1729106	33860
17.	Orașul CURTICI	2	34609	1890
18.	Orașul PECICA	3	36182	1581
19.	Comuna COVĂȘANȚ	2	9801	204

20.	Comuna FÂNTÂNELE	3	12768	346
21.	Comuna FELNAC	2	13365	352
22.	Comuna FRUMUȘENI	2	4359	110
23.	Comuna GHIOROC	3	18781	532
24.	Comuna LIVADA	2	8284	271
25.	Comuna PĂULIȘ	3	15271	354
26.	Comuna ȘAGU	2	10508	474
27.	Comuna ȘIRIA	5	27741	817
28.	Comuna ȘOFRONEA	2	8560	51
29.	Comuna VINGA	4	34811	1027
30.	Comuna VLADIMIRESCU	3	18569	1055
31.	Comuna ZĂDĂRENI	1	4185	533
32.	Comuna ZIMANDU NOU	3	18924	533
TOTAL		202	6220646	124745
JUDEȚELE ARAD ȘI TIMIȘ (cumulativ)		556	8791015	203687
REGIUNEA VEST		1084	13978697	333911

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Cele 202 biblioteci din zonă dețineau, în total, 6,22 mil. de volume în 2011, ceea ce reprezintă 44,4% din totalul volumelor din bibliotecile din Regiunea Vest și 70,8% din totalul celor existente în Județele Arad și Timiș. Această stare de fapt este determinată de concentrarea în cele două municipii a activității academice și științifice din regiune.

În anul 2011, numărul de cititori activi înscrși la bibliotecile din zona studiată a fost de 124.745, ceea ce reprezintă 61,2% din totalul celor înregistrați la nivelul celor două județe și 37,3% din cei raportați la nivel regional. În ultimii ani se remarcă o tendință de scădere a numărului de cititori activi, pe fondul scăderii populației școlare (unul dintre segmentul cel mai activ de cititori), a scăderii interesului pentru cultura scrisă, dar și a extinderii în masă a Internetului, care reprezintă o alternativă de informare și chiar lectură mai atractivă pentru persoanele tinere.

Majoritatea bibliotecile din zonă sunt amplasate în clădiri vechi (inclusiv de patrimoniu), adesea impropriu amenajate pentru depozitarea fondului de carte sau pentru organizarea de evenimente culturale. În plus, acestea necesită investiții în dotarea cu tehnică modernă (de ex. PC-uri cu acces la Internet, echipamente video, etc.) și în îmbunătățirea fondului de carte.

Muzeele

În arealul studiat funcționau, în anul 2011, 21 de muzee, secții muzeale și colecții publice, respectiv:

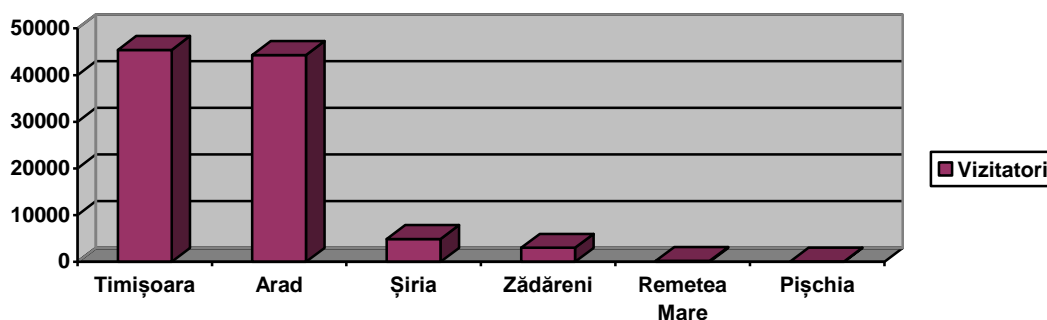
- **Complexul Muzeal Arad** - Clădirea care adăpostește muzeul este Palatul Cultural, monument de arhitectură, construit în 1913, lucrare a arhitectului Ludovic Szantay. Muzeul deține colecții de arheologie (epoca bronzului, dacică, epoca migrațiilor și premedievală), istorie (mărturii legate de Revoluția de la 1848 din Transilvania, de unirea Transilvaniei cu România în 1918), etnografie, științele naturii (exponate referitoare la zona Arad, mineralogie, floră și faună), artă românească clasică și contemporană, pictură europeană din secolele XVII - XX, artă decorativă, istoria teatrului (programe, afișe, fotografii, partituri din colecția Iosif Sârbuț). Din 1992 s-a deschis și o secție de științele naturii. Deține bunuri culturale clasate în Tezaurul patrimoniului cultural național;
- **Muzeul de Artă Arad** - Clădirea muzeului este monument de arhitectură (secolul al XX-lea) și cuprinde artă românească (lucrări de plastică românească din secolele XIX - XX, picturi de Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Corneliu Baba, Nicolae Tonitza, sculpturi de Dimitrie Paciurea, Romulus Ladea), artă universală din școlile italiană, franceză, flamando-olandeză, maghiară (pictură, tapiserie, porțelan, mobilier). A luat naștere pe baza primei expoziții arădene de pictură, organizată în 1913. Aceasta formează fondul actualei colecții de pictură europeană;
- **Colecția muzeală a Mănăstirii „Sf. Simion Stâlpnicul” Arad** - Organizată într-o clădire din incinta mănăstirii, construită în 1762, monument arhitectonic și istoric, fostă reședință episcopală, expoziția pune în valoare icoane pe sticlă provenind din Făgăraș (pictate de Savu Moga) și din Bihor, icoane pe lemn din secolul al XVIII-lea, iconostas din Densus (1789), piese de mobilier bisericesc, obiecte de cult, cărți bisericești;
- **Colecția de Istorie a Muzicii, Teatrului și Cinematografului „Iosif Sârbuț” Arad** - colecția cuprinde peste 25.000 piese datând din secolele XIX – XX: afișe originale în diverse formate, plachete-invitații, cataloage, cărți de teatru, reviste teatrale, muzicale și cinematografice din Arad, fotografii cu artiști ai teatrului și din spectacole, partituri muzicale manuscrise sau tipărite, diverse obiecte de recuzită teatrală, instrumente muzicale, tablouri-portrete ale unor personalități culturale arădene, costume din spectacole, aparate pre-cinematografice și cinematografice etc.;
- **Colecția muzeală a Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” Hodoș – Pecica** - Complex monastic din secolele XIV - XV, cu modificări în secolul al XVIII-lea. A suferit ample restaurări în perioada 1979 - 1980. Sunt prezentate obiecte de cult (secolele XVI - XIX), icoane pe lemn (secolele XVIII - XIX), carte veche, manuscrise, material arheologic;

- **Muzeul Viei și Vinului Miniș – Ghioroc** - Expoziția cuprinde documente, fotografii, obiecte și instalații privind istoricul cultivării viței de vie și a prelucrării vinului în Podgoria Aradului;
- **Muzeul Memorial „Ioan Slavici și Emil Monția” Șiria** - Clădirea care adăpostește muzeul este un castel construit în stil baroc târziu în 1838, care a aparținut familiei nobiliare Bohus, monument arhitectonic și istoric. În această clădire s-a semnat, în august 1849, capitularea armatei revoluționare maghiare în fața armatelor imperiale austriece și rusești. În muzeu pot fi admirate diferite documente și opere ale celor două personalități ale comunei;
- **Muzeul Satului Felnac** – inaugurat în anul 2008 și care cuprinde elemente de arhitectură tradițională rurală, mobilier specific, unelte agricole, etc.
- **Colecția muzeală a Episcopiei Ortodoxe Sârbe Timișoara** - colecția muzeală este adăpostită în Palatul Episcopal, construit între 1745 - 1748, pe timpul lui Gheorghe Popovici, episcop de Timișoara, pe locul vechiului palat. Colecția de obiecte de cult cuprinde icoane pe lemn și pânză de la biserici și mănăstiri ortodoxe sârbe, portrete de episcopi ortodocși sârbi, cărți vechi și argintărie, prezentate cronologic, în șase săli de expoziție;
- **Colecția muzeală a Mitropoliei Ortodoxe a Banatului Timișoara** - Catedrala Mitropolitană Ortodoxă Timișoara, ridicată între 1936 - 1946, a suferit o intervenție capitală în cursul anului 2004 și adăpostește un muzeu de artă religioasă veche ce include peste 4.000 de obiecte de patrimoniu mobil, din care: 3.000 de volume de carte veche bisericească, 10 veșminte, peste 800 de icoane și tablouri, o tâmplă, peste 130 de obiecte de cult, 10 obiecte de metal prețios etc. Poate fi vizitat și un lapidariu având cruci de morminte din piatră;
- **Grădina Zoologică „Pădurea Verde” Timișoara** - a fost redeschisă pentru public după o perioadă de timp, în care au fost realizate numeroase lucrări de investiții pentru amenajarea și crearea de habitate care să asigure condiții de bunăstare a animalelor salbatice aflate în captivitate. Pentru copii a fost amenajat un parc mini-safari. Se pot vedea o varietate de animale, multe dintre ele neobișnuite. Sunt specii care trăiesc în America Centrală și America de Sud, în Europa, iar unele în Africa și Australia. Grădina zoologică din Pădurea Verde are un nou concept: mai mult spațiu, mai aproape de animale. Are în colecție multe specii de animale, între care: urși, cerbi, pasărea emu, guanaco, struți, canguri pitici, maimuțe capuchin, capre pitice, numeroase rase de iepuri și găini pitice, hamsteri și păsări de apă: lebede negre, rațe califar roșu, sulțar, fluierătoare. Grădina zoologică deține și un acvariu cu următoarele specii de pești: Melanochromis chipokae, Copadichromis borleyi Kadango Red Fin, Labidochromis caeruleus, Sciaenochromis fryeri, Maylandia membe deep, Cyrtocara moorii;
- **Muzeul Banatului Timișoara** - se află într-o clădire declarată monument istoric. Castelul, ridicat de Iancu de Hunedoara, este realizat în stilul Renașterii timpurii, de tipul primului sistem bastionar italian. A fost restaurat în secolul al XVIII-lea. Edificiul este în restaurare. Expoziția de bază prezintă materiale arheologice referitoare la perioadele neolitică, daco-romană și medievală timpurie. Deține bunuri culturale clasate în Tezaurul patrimoniului cultural național;

- **Secția de Științele Naturale a Muzeului Banatului Timișoara** - deține cea mai mare și completă colecție de păsări autohtone din România, realizată de Dionisie Linția (între 1880-1952) și cea mai mare colecție de fluturi de zi, o colecție reprezentativă de roci, minerale și paleontologie din Banat dar și un herbar istoric având o colecție de ouă, oase, pești și mamifere;
- **Muzeul de Artă Timișoara** – are sediul în fosta Casă a Comitatului Timiș, o clădire din secolul XVIII cunoscută sub denumirea de Palatul Baroc. Sunt expuse lucrări din sec. XV-XVII de artă italiană (Donato Veneziano, I. Bassano) și ale altor reprezentanți ai școlilor din Veneția, Florența, Roma. Colecția de grafică se remarcă prin lucrări de mare importanță ale artei europene. Colecția mai cuprinde artă românească, icoane pe lemn, fotografie cu valoare artistică, artă decorativă;
- **Muzeul de Transport Public „Corneliu Miklosi” Timișoara** - Clădirea a fost o hală de reparații din 1935. Colecția muzeală cuprinde mai multe tipuri de vagoane (de la cele cu tracțiune cabalină la cele de tip Electroputere), tramvaie, troleibuze, autobuze dar și diferite utilaje tehnice sau manuale;
- **Muzeul Episcopiei Romano-Catolice Timișoara** - Muzeul se află în cadrul Palatului episcopal (construit la jumătatea secolului al XVIII-lea), care a fost reședința episcopului romano-catolic. Colecția conține documente, hărți, piese de artă decorativă cu caracter religios. Colecția s-a dezvoltat ca o necesitate de salvare, centralizare, valorificare și restaurare a obiectelor bisericesti și istorice din bisericile romano-catolice din Dioceza de Timișoara, care au rămas fără credincioși sau care nu erau în siguranță. Colecția cuprinde picturi, sculpturi, diverse obiecte bisericesti din lemn și textile, documente, obiecte de artă decorativă, fiind într-o permanentă evoluție și îmbogățire a colecțiilor;
- **Muzeul Militar Timișoara** - este organizat în șase săli, cinci dintre ele reflectând perioade distincte din istoria României - Decebal, Evul mediu timpuriu, Evul mediu, Mihai Viteazul, Unirea Principatelor Române și cele două războaie mondiale -, și sala numită Sala armelor și a ținutelor militare, cuprinzând exponate de acest gen din diferite perioade istorice. Patrimoniul muzeului este format din peste 2.000 de obiecte muzeale: hărți, documente de epocă, machete ale unor monumente istorice, fotografiile, armament și ținute militare. Muzeul, redeschis în 1996, funcționează în clădirea monument istoric, cunoscută sub denumirea de Cazinoul Militar;
- **Muzeul Satului Bănățean Timișoara** - Concepută ca un sat tradițional bănățean, rezervația de arhitectură etnografică în aer liber din Pădurea Verde cuprinde gospodăriile țărănești aparținând diverselor etnii din Banat (români, slovaci, șvabi, ucrainieni, maghiari etc.), clădiri cu funcție socială ale satului tradițional (primărie, școală, biserică), instalații tehnice și ateliere. Printre acestea se remarcă gospodăria din Căpâlnaș (secolul al XIX-lea), casa de olar cu atelier de la Bata, oloinițe, o moară cu ciutură de la Topleț, mori de apă și de vânt, biserica de lemn din Topla (sec. al XVIII-lea). Muzeul a preluat o bogată colecție de etnografie și artă populară (12.000 de obiecte), care a aparținut Muzeului Banatului și a cărei expoziție permanentă de la Bastion a fost închisă în 2007. O expoziție permanentă a fost deschisă, de curând într-o clădire special construită în incinta muzeului în aer liber.
- **Muzeul de etnografie și antropologie și Muzeul de Artă Remetea Mare** – înființate în anul 2011.

În anul 2011, muzeele din zona studiată au înregistrat, în total, 97.800 de vizitatori, ceea ce reprezintă 75,1% din totalul celor care au vizitat muzeele din județele Arad și Timiș, respectiv 24,1% din totalul celor raportați de toate muzeele din Regiunea Vest. Față de anul 2007, numărul de vizitatori din muzee a scăzut cu 66%, cea mai mare scădere fiind raportată la muzeele din Timișoara (-80,9%), în timp ce în Municipiul Arad s-a înregistrat o ușoară creștere (+8,8%).

Figura nr. 21 - Numărul total de vizitatori în muzee, pe localități, în anul 2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Muzeele din Timișoara și Arad au atras cei mai mulți vizitatori în 2011, respectiv circa 45.000 fiecare.

Instituțiile de spectacol

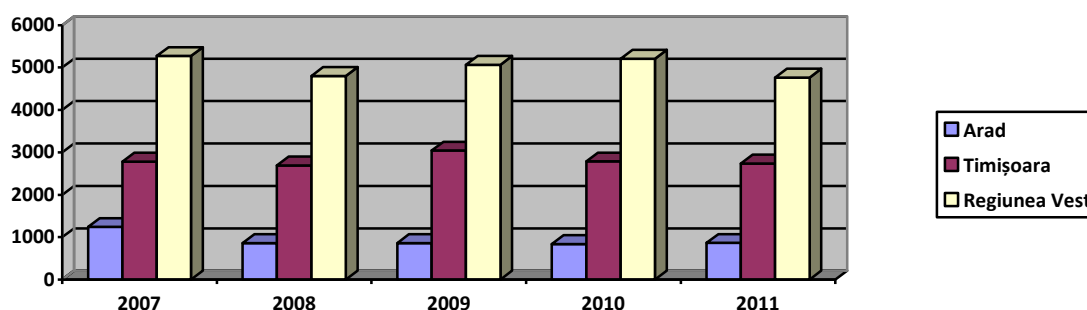
În Municipiile Arad și Timișoara funcționau, în anul 2011, 9 instituții de spectacol, respectiv:

- Teatrul Național Timișoara;
- Teatrul Maghiar de Stat "Csiki Gergely" Timișoara;
- Teatrul German de Stat Timișoara;
- Opera Română de Stat Timișoara;
- Filarmonica de Stat "Banatul" Timișoara;
- Teatrul pentru Copii și Tineri "Merlin" Timișoara;
- Ansamblul Folcloric "Timișul" Timișoara;
- Teatrul Clasic "Ioan Slavici" Arad;
- Filarmonica de Stat Arad.

Sălile de spectacol ale acestor instituții reuneau, în 2011, un număr de 3.600 de locuri, în scădere cu 422 față de anul 2007, pe fondul închiderii Teatrului de marionete din Arad (a fost absorbit de Teatrul Clasic "Ioan Slavici"). Cu toate acestea, cei doi urbani concentrează împreună 75,6% din totalul locurilor în săli de spectacol din regiune.

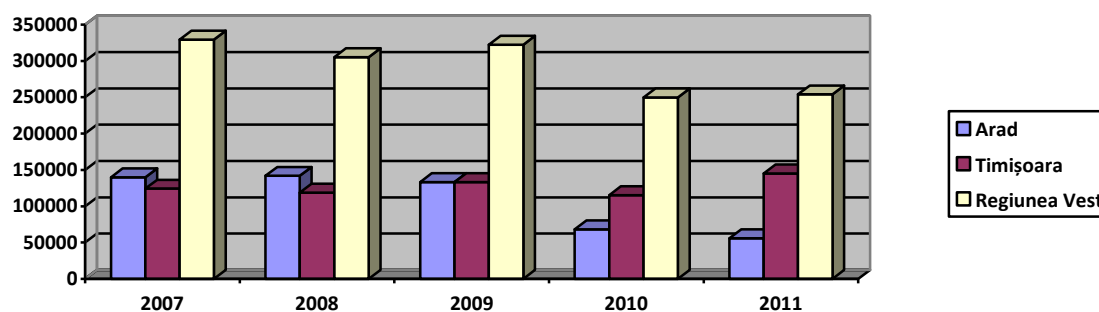
Figura nr. 22 - Locurile disponibile în sălile de spectacol din Municipiile Arad și Timișoara, în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Instituțiile culturale din cele două municipii au atras, în 2011, 201.071 de spectatori, în scădere cu 23,8% față de anul 2007. Cu toate acestea, instituțiile de spectacol din cele două orașe au atras 79,2% din totalul spectatorilor înregistrați în Regiunea Vest. În 2011, cei mai mulți spectatori au fost atrași de instituțiile culturale din Timișoara (145.245, în creștere cu 16,9% față de 2007), în timp ce în Municipiul Arad au fost raportați 55.826 de spectatori (-60%).

Figura nr. 23 - Numărul de spectatori înregistrați la nivelul instituțiilor de spectacol din Municipiile Arad și Timișoara, în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online, 2012.

Din totalul spectatorilor, 85.664 (42,6% din total) au fost înregistrați în teatrele din Arad și Timișoara, 45.625 (22,7%) în cele două filarmonici, 22.070 (11%) la Opera din Timișoara, 17.712 (8,8%) la Teatrul pentru Copii și Tineret din Timișoara, etc.

În municipii și orașe funcționează Case de Cultură, care oferă spații generoase pentru diferite evenimente culturale. În plus, la Timișoara funcționează o Casă de Cultură a Studenților, Centrele Culturale German și Francez, precum și numeroase galerii de artă private.

În toate comunele din zonă funcționează cămine culturale, care găzduiesc diferite evenimente locale. Unele dintre acestea au fost reabilitate și modernizate în ultimii ani, însă cea mai mare parte necesită investiții suplimentare pentru amenajarea spațiilor și dotări.

În intervalul analizat s-au derulat lucrări de reabilitare a sediului Filarmonicii de Stat din Arad, fiind aprobate și fonduri guvernamentale pentru reabilitarea clădirii Teatrului Național Timișoara. De asemenea, s-au executat lucrări de construcție a unui nou cămin cultural în comuna Livada, de modernizare a clădirii Casei de Cultură din Pecica și a Căminului Cultural Covăsânț, de reparații la Casa de Cultură Curtici, etc.

Infrastructura de cazare

La începutul anului 2012, în zona studiată funcționau 220 de unități de cazare, cu un număr total de 10.090 de locuri. Față de anul 2007, numărul de unități de cazare a crescut cu 93 (+73,2%), mai ales prin inaugurarea de unități de cazare cu capacitate redusă (pensiuni turistice și agroturistice), atât în mediul urban, cât și rural. Dintre acestea, 175 sunt amplasate în cei doi poli urbani.

Numărul și capacitatea unităților de primire a turiștilor, pe localități, în anul 2012

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul total de locuri de cazare	Numărul total de unități de cazare	Hoteluri	Hosteluri	Moteluri	Vile turistice	Cabane turistice	Campinguri	Pensiuni turistice	Pensiuni agro-turistice
1.	Municipiul TIMIȘOARA	5421	102	49	5	0	0	0	1	47	0
2.	Comuna BECICHERECU MIC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	14	1	0	0	0	0	0	0	0	1
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	63	3	0	0	0	0	0	0	0	3
6.	Comuna GHIRODA	177	5	3	0	0	0	0	0	0	2
7.	Comuna GIARMATA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Comuna GIROC	197	3	2	0	0	0	0	0	0	1
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	51	2	0	0	0	0	0	0	0	2

10.	Comuna ORȚIȘOARA	369	2	1	0	0	1	0	0	0	0
11.	Comuna PIȘCHIA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	Comuna REMETEA MARE	40	1	0	0	0	0	0	0	0	1
13.	Comuna SĂCĂLAZ	56	2	1	0	0	0	0	0	0	1
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.	Comuna ȘAG	30	1	0	0	1	0	0	0	0	0
16.	Municipiul ARAD	3108	73	23	2	1	3	1	1	42	0
17.	Orașul CURTICI	31	2	0	0	0	0	0	0	2	0
18.	Orașul PECICA	39	2	0	0	0	0	0	0	1	1
19.	Comuna COVĂȘANȚ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20.	Comuna FÂNTÂNELE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21.	Comuna FELNAC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22.	Comuna FRUMUȘENI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23.	Comuna GHIOROC	92	2	0	0	0	0	1	1	0	0

24.	Comuna LIVADA	20	1	0	0	0	0	0	0	0	1
25.	Comuna PĂULIȘ	151	6	1	0	0	0	0	0	0	5
26.	Comuna ȘAGU	20	1	0	0	0	0	1	0	0	0
27.	Comuna ȘIRIA	38	3	0	0	0	0	0	0	0	3
28.	Comuna ȘOFRONEA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.	Comuna VINGA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30.	Comuna VLADIMIRESCU	164	7	0	0	1	0	1	0	0	5
31.	Comuna ZĂDĂRENI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32.	Comuna ZIMANDU NOU	9	1	0	0	0	0	0	0	0	1
TOTAL		10090	220	80	7	3	4	4	3	92	27
JUDEȚELE ARAD ȘI TIMIȘ (cumulativ)		14442	270	102	7	6	14	5	4	113	43
REGIUNEA VEST		26080	600	148	13	17	39	19	4	202	112

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În perioada 2007-2012, numărul de locuri de cazare din zona studiată a crescut, de asemenea, cu 3.678 (+57,4%), ca urmare a creșterii numărului de unități de primire a turiștilor. Creșteri de peste 40% a numărului de locuri de cazare s-au înregistrat și în cele două municipii.

Oferta de cazare din zonă este foarte diversificată, cuprinzând 80 de hoteluri, 7 hostel-uri, 3 moteluri, 4 vile și cabane turistice, 3 camping-uri, 92 de pensiuni turistice și 27 agroturistice.

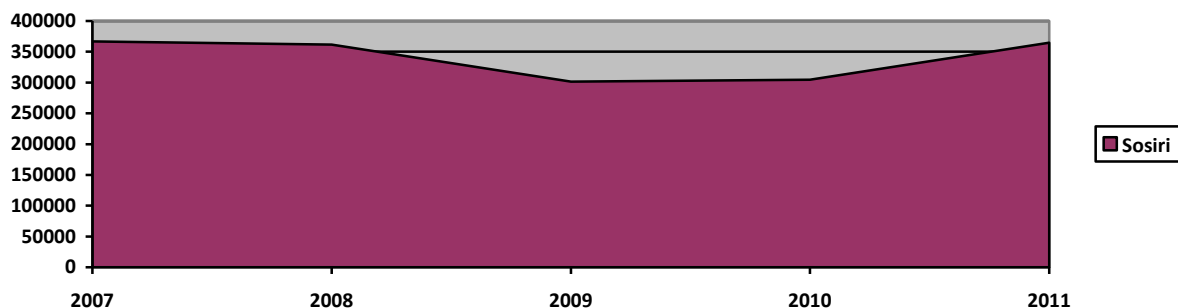
În ceea ce privește gradul de confort oferit de cele 80 de hoteluri, 17 dintre acestea (cu un total de 1.828 de locuri) sunt clasificate la 4 stele, 29 la 3 stele (2.207 locuri), iar restul la 1 și 2 stele. În zonă există o singură unitate de cazare de 5 stele, cu 20 de camere, în Comuna Săcălaz.

Conform bazei de date a MDRT în zona studiată există 357 de unități de alimentație publică clasificate (restaurante, braserii, baruri de zi, pizzerii), cele mai multe în Municipiul Arad (210), Municipiul Timișoara (108), Ghiroda (7), Vladimirescu (4), Ghioroc (3), Păuliș (3), Orțișoara (3), Remetea Mare (3), Giroc (3), etc.

Circulația turistică

În anul 2011, în unitățile de primire a turiștilor din zona studiată s-au raportat 364.806 de sosiri ale turiștilor, dintre care 73,9% au fost români, iar 26,1% străini. Acestea au reprezentat 80,9% din totalul sosirilor înregistrate la nivelul județelor Arad și Timiș, respectiv 57% din totalul celor de la nivelul Regiunii Vest, ceea ce face din acest areal principalul pol turistic din partea de vest a țării. Față de anul 2007, numărul sosirilor în unitățile de cazare din zonă a scăzut cu 0,6%, scădere fiind înregistrată exclusiv în cazul turiștilor străini (-16%), în timp ce numărul turiștilor români a crescut ușor. Cele mai multe sosiri turistice s-au înregistrat în unitățile de cazare din Municipiile Timișoara (210.879), Arad (129.418) și în comunele suburbane Giroc (7.423) și Ghiroda (5.293).

Figura nr. 22 – Numărul de sosiri în unitățile de primire a turiștilor din arealul studiat, în perioada 2007-2011

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

După cum se poate observa, în perioada 2009-2010, pe fondul crizei globale, numărul de turiști sosiți în zonă a înregistrat o scădere semnificativă, care a recuperată integral în anul 2011.

Tabelul nr. 32 – Indicatorii circulației turistice, pe localități, în anul 2011

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul de sosiri ale turiștilor	Numărul de înoptări ale turiștilor	Durata medie a sejurului	Indicele de utilizare netă a capacității de cazare (%)
1.	Municipiul TIMIȘOARA	210879	388104	1,8	24,8
2.	Comuna BECICHERECU MIC	0	0	0	0
3.	Comuna BUCOVĂȚ	196	469	2,4	9,2
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	0	0	0	0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	1770	2588	1,5	11,9
6.	Comuna GHIRODA	5293	7089	1,3	14,0
7.	Comuna GIARMATA	0	0	0	0
8.	Comuna GIROC	7423	15903	2,1	23,9
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	2439	2754	1,1	16,7
10.	Comuna ORȚIȘOARA	957	7077	7,4	5,0
11.	Comuna PIȘCHIA	0	0	0	0
12.	Comuna REMETEA MARE	343	549	1,6	6,4
13.	Comuna SĂCĂLAZ	184	349	1,9	3,7
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	0	0	0	0
15.	Comuna ȘAG	541	2250	4,2	20,4

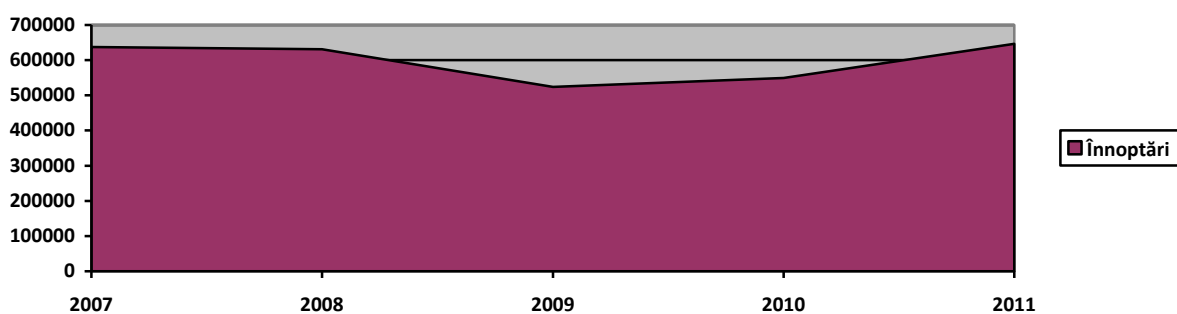
16.	Municipiul ARAD	129418	209879	1,6	23,5
17.	Orașul CURTICI	291	383	1,3	3,4
18.	Orașul PECICA	264	368	1,4	6,7
19.	Comuna COVĂȘANȚ	0	0	0	0
20.	Comuna FĂNTÂNELE	0	0	0	0
21.	Comuna FELNAC	0	0	0	0
22.	Comuna FRUMUȘENI	0	0	0	0
23.	Comuna GHIOROC	136	422	3,1	6,4
24.	Comuna LIVADA	149	149	1,0	2,0
25.	Comuna PĂULIȘ	910	912	1,0	2,7
26.	Comuna ȘAGU	1386	2384	1,7	39,9
27.	Comuna ȘIRIA	127	507	4,0	6,0
28.	Comuna ȘOFRONEA	0	0	0	0
29.	Comuna VINGA	0	0	0	0
30.	Comuna VLADIMIRESCU	2100	2496	1,2	6,3
31.	Comuna ZĂDĂRENI	0	0	0	0
32.	Comuna ZIMANDU NOU	0	0	0	0
TOTAL		364806	644632	1,8	23,0
JUDEȚELE ARAD ȘI TIMIȘ (cumulativ)		450768	906199	2,0	23,5
REGIUNEA VEST		639657	1682795	2,6	14,3

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

În ceea ce privește numărul de înnoptări, acestea au totalizat 644.632, în anul 2011, ceea ce reprezintă 71,1% din totalul celor înregistrate la nivelul județelor Arad și Timiș, respectiv 38,3% din totalul celor înregistrate, în același an, la nivelul Regiunii Vest. Față de anul 2007, s-a înregistrat o ușoară creștere (+1,2%) a numărului de înnoptări, pe fondul creșterii duratei sejurului.

Figura nr. 23 – Numărul de înnoptări în unitățile de primire a turiștilor din arealul studiat, în perioada 2007-2011

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, 2012.

Durata medie a sejurului turistic în zona analizată a fost de 1,8 zile/turist, sub media celor două județe (2), respectiv regională (2,6). Față de anul 2007, durata medie a sejurului a crescut ușor (de la 1,7 la 1,8 zile/turist). Durata redusă a șederii turiștilor este influențată de specificul zonei, dominată de turismul de afaceri și de tranzit (fiind o zonă de graniță și cu un nivel ridicat de dezvoltare economică) segmente de piață caracterizate printr-o durată redusă a sejururilor. Singura localitate în care se înregistrează sejururi de durată mai lungă este Orțișoara (7,4 zile/turist), cu un specific de turism balnear și de tratament (Băile Călacea).

Indicele de utilizare netă a capacității turistice din arealul studiat a fost de 23%, similară cu cea de la nivel județean, dar cu circa 9 puncte procentuale peste media regională. Față de anul 2007, indicele de utilizare a capacității de cazare a scăzut cu 6,9 puncte procentuale, pe fondul inaugurării de noi unități turistice. O rată de peste 20% a ocupării locurilor de cazare s-a înregistrat în cele două municipii și în comunele Giroc, Șag și Șagu.

Serviciile turistice

La nivelul arealului analizat funcționează două centre de informare turistică, la nivelul celor două municipii, acestea fiind aflate în subordinea celor două consilii locale. De asemenea, conform bazei de date a MDRT, în zonă funcționează 117 agenții de turism, cele mai multe în Timișoara (83).

În prezent, se află în curs de execuție amenajarea unui Centru Național de Informare și Promovare Turistică la Arad, proiect cofinanțat din POR 2007-2013. Centre de informare turistică vor fi finanțate, din PNDR 2007-2013, în comunele Felnac, Păuliș, Vladimirescu, Șiria, Pișchia,

De asemenea, C.J. Arad are în implementare un proiect denumit ”Promovarea turismului arădean prin circuite culturale”, co-finanțat din POR 2007-2013, care vizează localitățile Arad, Pecica, Covăsânț, Fântânele, Frumușeni, Ghioroc, Păuliș, Șiria, Vinga, Vladimirescu, Zădăreni. Circuitele vizate sunt cel al vinului, al cetăților, siturilor arheologice și al ansamblurilor arhitecturale, precum și un circuit cultural, spiritual și ecumenic.

Infrastructura sportivă

Principalele elemente de infrastructură sportivă din teritoriul studiat sunt:

- Complexul Sportiv ”Dan Păltinișanu” Timișoara – are o capacitate de 33.000 de locuri și dispune de instalație de nocturnă. În prezent, se află în curs de pregătire documentația pentru construcția unei arene moderne (30.000 de locuri) și a unei săli polivalente (10.000 de locuri) în locul acestui stadion;
- Stadion UTA (”Francisc Neumann”) Arad – construit în 1946, cu o capacitate de 7.287 de locuri. Acesta a beneficiat, în ultimii ani, de investiții semnificative în modernizarea și dotarea sa. În prezent, se află în faza de execuție lucrări de transformare a stadionului într-o arenă ultramodernă, cu 17.500 de locuri, parcare, o investiție estimată la 10 mil.Euro;
- Stadionul UMT Timișoara – inaugurat în 1960, cu o capacitate de 9.900 de locuri, arena este astăzi dezafectată, urmând ca în zonă să se extindă centrul SPA din zonă, inclusiv prin construcția unui Aquapark;
- Stadionul CFR Timișoara – inaugurat în 1933, stadionul are o capacitate de 7.000 de locuri, fiind într-o stare precară. Pentru această arenă există o inițiativă de modernizare, prin amenajarea de vestiare, instalație de nocturnă, pistă de atletism, etc., urmând să găzduiască cu precădere jocuri de rugby;
- Sala Polivalentă Arad – este construită în perioada comunistă și are 1.500 de locuri. Municipalityea își propune extinderea sălii la 5.000 de locuri, construcția de noi parcări, devenind parte a Complexului Sportiv Național Arad;
- Sala Polivalentă ”Constantin Jude” (Olimpia) Timișoara – construită în 1968, cu o capacitate de 1.400 de locuri, beneficiază în prezent de lucrări de modernizare de peste 2,5 mil. Euro;

- Complexul Sportiv ”Bega” Timișoara – cuprinde un bazin de înot, cu o capacitate de 60 persoane/oră și o sală de gimnastică. Bazinul de înot și sala de sport au beneficiat de reparații capitale;

- Bazinul Olimpic ”Delfinul” Arad – cuprinde un bazin olimpic, tribună cu 400 de locuri, saună, jacuzzi, sală de fitness, aerobic, etc.

- Complex terenuri de tenis Subcetate Arad – cuprinde 6 terenuri de tenis, piscină, teren sintetic de minifotbal, restaurante, etc.

În plus, în cele două orașe funcționează o serie de baze sportive private, terenuri de minifotbal, săli de fitness și aerobic, etc. La acestea, se adaugă bazinele de înot din unitățile de învățământ din Arad și Timișoara.

În toate localitățile rurale din zonă funcționează terenuri de fotbal, precum și săli de sport, în cadrul unităților de învățământ. În unele dintre comune funcționează infrastructuri sportive mai complexe: pistă de carting, sală de fitness (Giroc), teren sintetic de fotbal, terenuri de tenis (Șag), terenuri de handbal (Moșnița Nouă), etc. Unele dintre aceste comune au beneficiat și de finanțări guvernamentale pentru construcția de terenuri multifuncționale și săli de sport, încă din anul 2002, prin Compania Națională de Investiții (Moșnița Nouă, Săcălaz, Giarmata, Șagu, Zădăreni, Păuliș, Vladimirescu,). Cu toate acestea, infrastructura sportivă din mediul rural este încă deficitară.

În mai multe localități din zonă funcționează cluburi sportive publice și private, dintre care cele mai importante sunt:

- Clubul Sportiv Municipal Arad (atletism, gimnastică, judo, modelism, natație, tenis de masă, tir, haltere, tenis, gimnastică ritmică);

- Clubul Sportiv Școlar ”Gloria” Arad (fotbal, judo, lupte, tenis de masă, haltere, atletism, baschet, caiac, gimnastica, handbal, înot);

- Clubul Sportiv ”Frontiera 2004” Curtici (atletism, baschet, box, fotbal, handbal, judo, karate traditional, sportul pentru toti, sah, tenis, tenis de masa, volei);

- Clubul Sportiv Fântânele (fotbal, handbal, popice, sah, tenis, tenis de masa, volei);

- Clubul Sportiv Universitatea Arad (gimnastica, rugby, sah);

- Clubul Sportiv ”Păulișana” Păuliș (baschet, fotbal, handball, sportul pentru toti, volei);

- Clubul Sportiv ”Banatul” Vinga (fotbal, handbal, tennis, tenis de masa, volei);

- Clubul Sportiv Baschet-Club ICIM Arad (baschet);

-
- Clubul Sportiv UTA Arad (fotbal, tir, kaiac, tenis);
  - Clubul Sportiv Municipal Timișoara
  - Clubul Sportiv "Universitatea" Timișoara
  - Clubul Sportiv Școlar nr. 1 Timișoara
  - Clubul Sportiv Școlar "Medicina" Timișoara
  - Clubul Sportiv Școlar "Bega" Timișoara
  - Clubul Sportiv "Timișul" Șag
  - Clubul Sportiv "Cocoșul" Orțișoara

Etc.

Numărul sportivilor legitimați în cluburi și interesul pentru sportul de performanță a scăzut în ultimii ani, însă interesul pentru sportul de masă (de ex. fitness, aerobic, etc.) este într-o continuă creștere.

1.2.6. Calitatea mediului

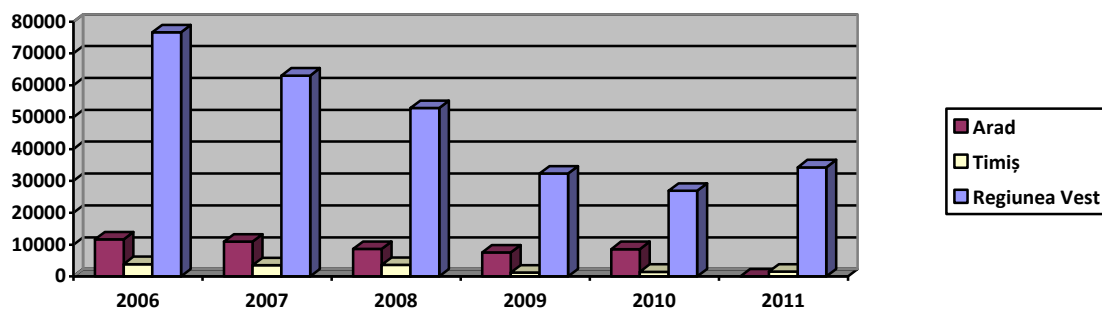
Poluarea aerului

1. Emisiile de gaze cu efect acidifiant:

Gazele cu efect acidifiant asupra atmosferei sunt: dioxidul de sulf, dioxidul de azot și amoniacul. Acești poluanți provin în special din activitățile antropice: arderea combustibililor fosili (cărbune, petrol, gaze naturale), metalurgie, agricultură (dejecțiile de la animale, utilizarea îngrășămintelor cu azot), trafic rutier și conduc la modificarea pH-ului aerului, a precipitațiilor și a aerului.

Poluarea cu dioxid de sulf de la nivelul celor două județe analizate este cel mai redus din Regiunea Vest, în lipsa unor instalații de ardere a combustibililor de mari dimensiuni. Principalele surse de poluare din zonă sunt traficul rutier, industria alimentară și arderea combustibililor solizi în unități individuale de ardere (centrale și sobe pe combustibili fosili), mai ales în mediul rural.

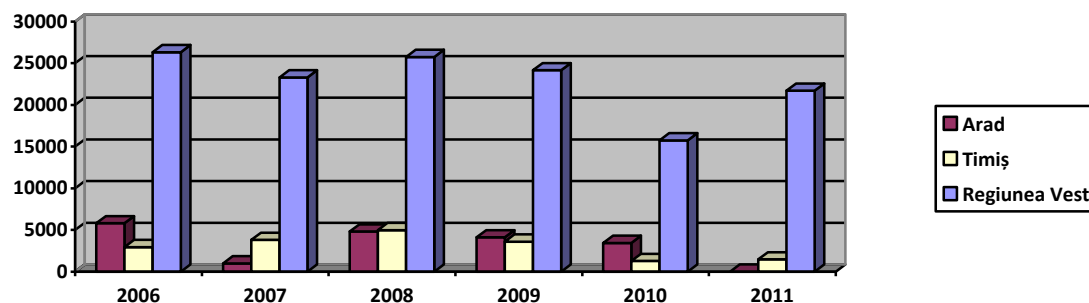
Figura nr. 24 – Emisiile anuale de dioxid de sulf - SO₂ (t/an)

Sursa: ARPM Timiș. Raportul Anual de Mediu, 2011.

Poluarea cu dioxid de azot este generată de instalațiile mari de ardere a combustibililor, de industria de transformare și de traficul rutier. Din această perspectivă, nivelul de poluare din Județele Arad și Timiș este unul relativ redus și în continuă scădere, în lipsa unor unități ale industriei grele (termocentrale, combinate siderurgice, etc.), fiind generat aproape exclusiv de traficul rutier intens.

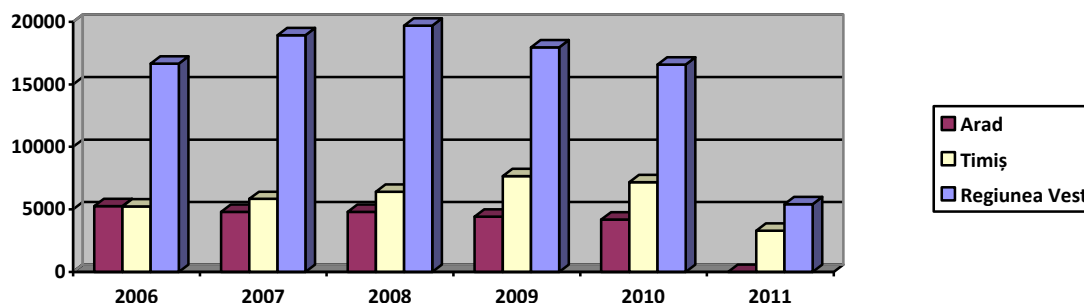
Figura nr. 25 – Emisiile anuale de dioxid de azot – NO_x (tone/an)

Sursa: ARPM Timiș. Raportul Anual de Mediu, 2011.

Poluarea cu amoniac este generată mai ales de sectorul agrozootehnic (fermentarea dejecțiilor animale, fertilizarea culturilor de câmp, etc.), care este bine dezvoltat în mediul rural din jurul celor doi urbani. Prin urmare, Județul Timiș înregistrează cel mai ridicat nivel de poluare cu amoniac din Regiunea Vest. Cu toate acestea, investițiile în protecția mediului din ultimii ani au condus la o scădere a nivelului de poluare cu amoniac.

Figura nr. 26 – Emisiile anuale de amoniac -NH₃ (tone/an)

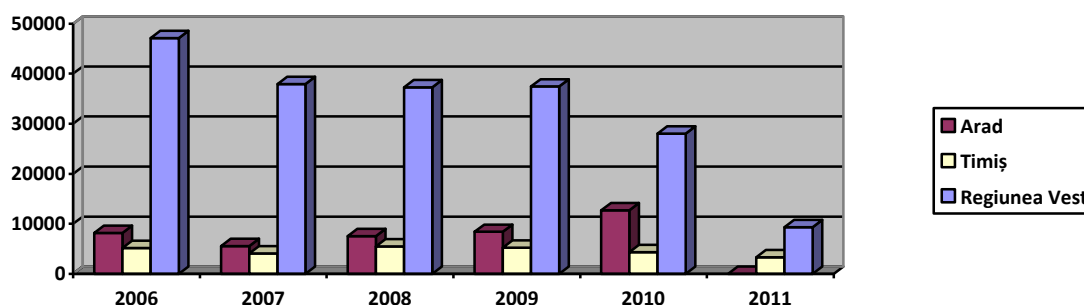

Sursa: ARPM Timiș. Raportul Anual de Mediu, 2011.

2. Emisiile de compuși organici volatili nemetalici (NMVOC)

Principalele surse de emisii de compuși organici nemetalici sunt industria băuturilor alcoolice, a panificației, a mobilei, a încălțăminteii, depozitele și stațiile de carburanți, curățatoriile chimice, etc. Deși datele pentru anul 2011 sunt incomplete (lipsesc cele pentru Județul Arad), putem afirma ca nivelul de poluare cu astfel de compuși a fost în creștere în ultimii ani, mai ales în județul Arad, care a ocupat locul I la nivel regional în 2010, unde există o serie de agenți economici importanți din domeniile indicate mai sus.

Figura nr. 27 – Emisiile anuale de compuși organici volatili nemetalici (tone/an)

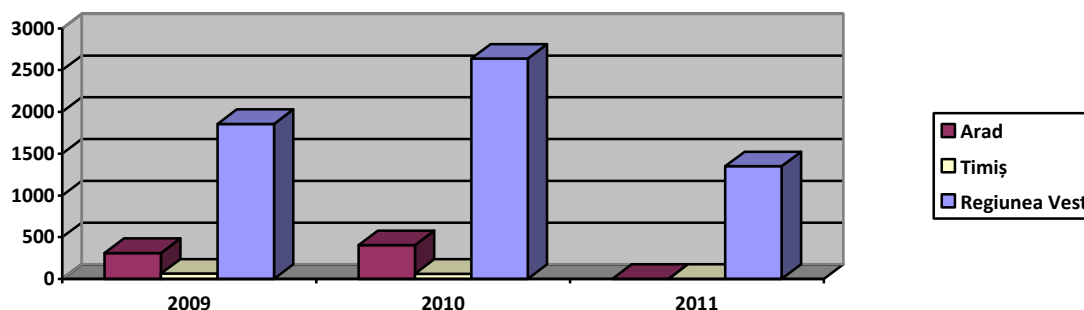

Sursa: ARPM Timiș. Raportul Anual de Mediu, 2011.

3. Emisiile de metale grele

Metalele grele (plumb, cadmiu, mercur) sunt generate de arderile combustibililor, a deșeurilor și de traficul rutier. În ultimii ani, nivelul de poluare cu metale grele a înregistrat o tendință de scădere, la nivelul arealului studiat fiind mult mai redus decât media regională.

Figura nr. 28 – Emisiile anuale de metale grele (kg/an)

Sursa: ARPM Timiș. Raportul Anual de Mediu, 2011.

Calitatea aerului din arealului studiat este monitorizată, începând cu anul 2007, printr-o rețea automată, conformă cu cerințele legislative din Uniunea Europeană, care cuprinde următoarele stații:

- 2 stații automate în Municipiul Arad – pentru fond urban, trafic/industrie;
- 4 stații automate în Municipiul Timișoara – pentru trafic, fond urban și fond industrial.

În pofida reducerilor emisiilor poluante în aer, există depășiri ale valorilor limită de calitate a aerului la indicatorii particule în suspensie (Arad, Timișoara) și ozon (Arad). Principalele cauze ale depășirii pragurilor acceptate la acești indicatori sunt nivelul ridicat al traficului, incendiile la depozitele de deșeuri, încălzirea locuințelor cu combustibili fosili, aprinderile de vegetație, etc.

Principalele presiuni asupra stării de calitate a aerului din arealul studiat sunt exercitate de următorii factori:

- funcționarea CET Lignit și CET Hidrocarburi - în Municipiul Arad;
- funcționarea CET Centru și CET Sud – în Municipiul Timișoara;
- creșterea traficului rutier.

În ultimii ani, au fost realizate investiții importante în conformarea celor 4 centrale electro-termice la cerințele de mediu europene (construcția de unități de cogenerare, instalarea de noi filtre, utilizarea combustibililor cu conținut redus de sulf, etc.), precum și în asigurarea unui mai bun management al traficului rutier (construcția șoselei de centură, înnoirea parcului de mijloace de transport în comun, etc.), însă măsuri suplimentare sunt necesare în perioada 2014-2020 pentru evitarea depășirilor la emisiile de particule în suspensie și ozon, cu efecte nocive asupra populației. De menționat este și faptul că, în cazul Municipiului Timișoara, unde s-au înregistrat cele mai

frecvente depășiri ale pragurilor limită de poluare, s-a elaborat și implementat, începând cu anul 2010, un Plan integrat de gestionare a calității aerului, cu măsuri concrete (restricționarea traficului greu, subvenționarea instalării de panouri solare, controlul organizărilor de șantier, mărirea suprafețelor verzi, îmbunătățirea salubrității, etc.).

Poluarea apelor

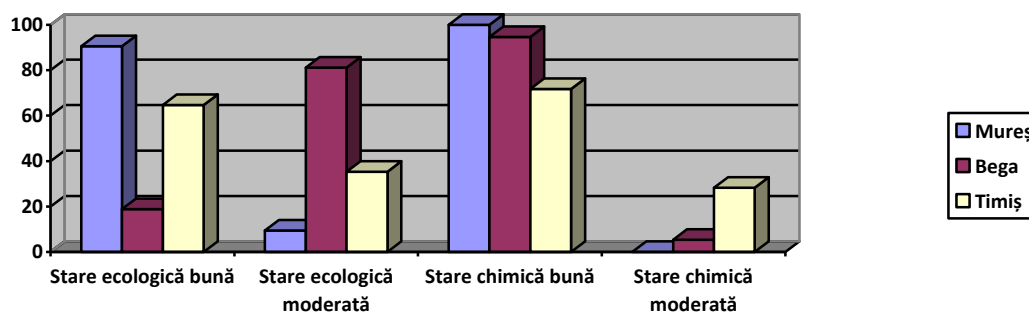
Arealul studiat beneficiază de resurse importante de ape de suprafață, dar și subterane, concentrate în bazinele hidrografice Mureș, Bega și Timiș.

În anul 2011, la nivelul bazinului hidrografic Mureș din Județul Arad, au fost monitorizate 43 de cursuri de apă, dintre care 32 de cursuri de apă naturale (cu o lungime totală de 519,85 km), 8 corpuri de apă puternic modificate hidromorfologic (212 km) și 3 corpuri de apă artificiale (139,78 km). Din punct de vedere ecologic, 29 (90,6%) dintre cursurile naturale se încadrează în categoria de calitate bună, iar 3 (9,4%) în cea moderată. Din punct de vedere al stării chimice, toate acestea au fost încadrate în categoria bună.

La nivelul bazinului hidrografic Bega, din cele 37 de corpuri de apă evaluate din punct de vedere al stării ecologice, 7 (18,9%) au fost încadrate în categoria bună și 30 (81,1%) în cea moderată. Din perspectiva stării chimice, 35 (94,6%) au fost în categoria bună, în timp ce doar 2 (5,4%) au o calitate moderată.

În fine, în bazinul hidrografic Timiș, au fost evaluate în total 99 de corpuri de apă. Din punct de vedere al stării ecologice, 64 (64,7%) au intrat în categoria bună, iar 35 (35,3%) în cea moderată. Din perspectiva stării chimice, 71 (71,7%) sunt în categoria bună, iar 28 (28,3%) în cea moderată.

Figura nr. 29 - Încadrarea cursurilor de apă din bazinele hidrografice Mureș, Bega și Timiș, după starea ecologică și chimică (% din total), în 2011

Sursa: Adaptare după ARPM Timișoara. Raportul Anual de Mediu 2011.

Analiza cantităților de poluanți (azot, azotați, azotiți, fosfor) evacuate în cursurile de apă din arealul studiat, reflectă că peste 95% dintre aceștia provin din instalații de captare și prelucrare a apei pentru alimentare, însă acestea nu depășesc pragurile admise la nivel comunitar.

În concluzie, concentrațiile poluanților în râuri au scăzut, dar mai puțin semnificativ în lacuri:

- scăderea poluanților în râuri se datorează măsurilor introduse de legislația națională și europeană, în special cu referire la: epurarea apelor uzate urbane, reducerea poluării cu azot și fosfor din agricultură, etc.;
- îmbunătățirea calității apei în unele lacuri a fost, în general relativ lentă, în ciuda măsurilor luate de reducerea poluării. Acest lucru se datorează, cel puțin parțial, încărcării cu fosfor intern stocat în sedimentele din lac.

Apele subterane din arealul studiat se remarcă printr-un debit bogat și prin situarea pânzei freatice, în general, la o adâncime redusă (chiar la mai puțin de 3 m). Conform măsurătorilor efectuate de către filialele Arad și Timiș ale A.N. "Apele Române", concentrațiile de nitriți nu depășesc limitele admise prin lege, însă se înregistrează depășiri la concentrațiile de nitrați (la 12,5% dintre forajele de probă, în bazinul Mureșului), dar și a celor de sulfati, cloruri, amoniu, fosfați și azotați, mai ales în interfluviile dintre localități și în zonele unde se practică o agricultură intensivă.

Modificările de calitate a apei din stratul freatic sunt produse de:

- evacuările de ape uzate neepurate sau insuficient epurate provenite de la localitățile arondate bazinului hidrografic;
- lipsa sau insuficiența rețea de canalizare menajeră a localităților aflate în spațiul bazinului hidrografic;
- infiltrațiile din canalele de desecare, canale folosite în mod accidental sau temporar pentru descărcarea apelor uzate de la vechile bataluri ale unităților zootehnice;
- depozitarea și împrăștierea pe terenurile agricole a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor fără a ține cont de perioadele optime de administrare a acestora;
- impurificării remanente datorată fostelor evacuări de dejecții provenite de la complexele de creștere a suinelor precum și a celor de creștere a păsărilor;
- depozitarea gunoierului menajer pe suprafețe neamenajate.

Alimentarea cu apă a zonei Municipiului Arad se face din subteran și anume din frontul de apă Nord, cu 92 de foraje pe raza localității Arad, Zimandu Nou și Șimand. Apa potabilă distribuită prin sistemul centralizat este corespunzătoare din punct de vedere calitativ și în cantitate

suficientă. În zona Timișoara alimentarea cu apă se face din râul Bega, prin priza de potabilizare Timișoara, dar și din ape subterane, captate prin foraje. Calitatea apei distribuite la consumatori s-a încadrat la toți parametrii chimici și bacteriologici analizați în Legea 458/2002 modificată. La fântânile publice din Municipiul Timișoara s-au constatat un procent de 8% din probe necorespunzătoare pentru indicatorul fier și toate corespunzătoare bacteriologic.

În ceea ce privește calitatea apei de îmbăiere din ștrandurile din zona Municipiului Arad – ”Neptun”, Ștrandul Termal Șofronea, Băile Termale CARP Arad, Bazinele acoperite ale BLUE ACTIV SRL și GEMI CENTER S.R.L., în anul 2011, nu au fost constatate depășiri la probele microbiologice, ci doar la 8% din cele fizico-chimice. În Județul Timiș s-au constatat deficiențele microbiologice la probele prelevate din zonele naturale de îmbăiere Albina și Șag, situate de-a lungul râului Timiș, care au fost interzise pentru scăldat.

În ceea ce privește calitatea apelor uzate evacuate, în zona Municipiului Arad funcționează o stație de epurare mecano-biologică, care deservește 16 localități și 458,4 km de rețea de canalizare. În anul 2011, volumul de apă evacuat în efluentul Mureș de către această stație de tratare a fost de 9771049,06 mc, încadrate în categoria suficient epurate. În prezent, această stație de tratare se află în curs de modernizare prin intermediul Programului ISPA, obiectivul fiind ca indicatorii de deversare să atingă standardele impuse prin Directiva 91/271/EEC.

În zona Municipiului Timișoara, funcționează stația de epurare mecano-biologică, care a evacuat, în cursul anului 2011, o cantitate de 59,682 mil. mc. Sistemul centralizat de canalizare a generat 46,7% din totalul apelor insuficient epurate deversate în efluenți, restul provenind din sectoarele industriale (industrie alimentară, ușoară, metalurgică, etc.). Per ansamblu, în bazinul hidrografic Bega, un număr de 25 de stații dintr-un total de 38 (66%) funcționează necorespunzător. În prezent, printr-un proiect co-finanțat prin POS MEDIU 2007-2013, se lucrează la construcția de noi stații de tratare în zonă, printre care instalarea treptei de deshidratare avansată a nămolului la Stația de Tratare Timișoara.

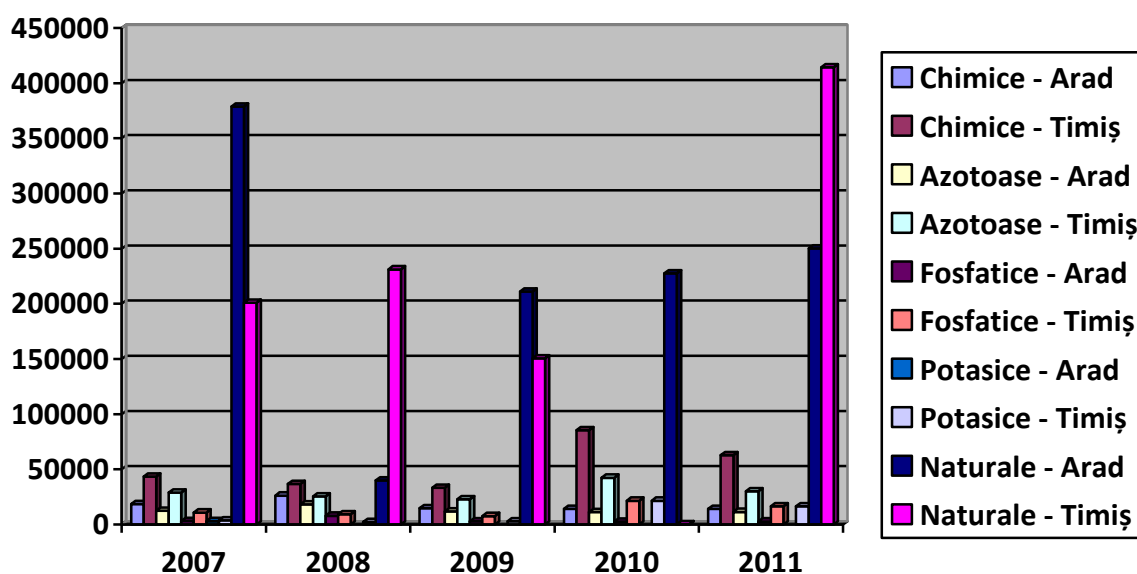
De remarcat este și faptul că, în ultimii ani, volumul apelor uzate evacuate a scăzut considerabil în arealul studiat, pe fondul restrângerii unor activități economice, a contorizării consumului de apă în gospodăriile populației, dar și a investițiilor semnificative în conformarea la cerințele de mediu.

Poluarea solului

În ceea ce privește poluarea solurilor, dată fiind ponderea ridicată a terenurilor cu destinație agricolă din arealul studiat, principala sursă de poluare o reprezintă utilizarea îngrășămintelor chimice în agricultură. În anul 2011, comparativ cu anul 2007, s-a înregistrat o creștere a cantității de îngrășăminte chimice, azotoase, fosfatice și potasice aplicate în exploatațile agricole din Județul Timiș, în timp ce în Județul Arad acestea au scăzut. Utilizarea nerațională a

Îngrășămintelor determină apariția unui exces de azotați și fosfați care au un efect toxic asupra microflorei din sol și conduce la acumularea în vegetație a acestor elemente. Totuși, merită remarcat și faptul că, în intervalul analizat, s-a înregistrat și o dublare a cantității de îngrășămintele naturale aplicate culturilor din Județul Timiș.

Figura nr. 30 - Cantitatea de îngrășămintele chimice aplicată pe terenurile agricole din Județele Arad și Timiș, în perioada 2007-2011

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online. 2012

În Județul Timiș au fost identificate și 282 de hectare de terenuri afectate de reziduuri zootehnice (dejecții animale), cunoscută fiind concentrarea în această zonă a unor mari ferme de creștere a animalelor, mai ales a suinelor.

Cantitatea de produse fitosanitare (ierbicide, fungicide, insecticide și acaricide) administrată în Județul Timiș (singurul pentru care deținem date statistice) a crescut de la 387.910 kg. s.a., în 2007, la 434.903 kg s.a. în 2011.

De asemenea, trebuie menționată ca o parte din arealul studiat are, conform studiului "Identificarea zonelor defavorizate din spațiul rural și sprijinirea lor după aderarea României la Uniunea Europeană", efectuat de Institutul European din România, în anul 2006, se confruntă cu fenomene naturale ce au un efect negativ pronunțat asupra productivității agricole:

- aciditate (Păuliș, Ghioroc, Covasinț, Șiria) – peste 0,51 P/ETP;

- eroziune (Giarmata, Șagu, Frumușeni, Fântânele – gradul II, Remetea Mare, Păuliș, Ghioroc, Păuliș, Covășinț, Șiria – gradul III);
- salinizare (gradul II și III, mai puțin localitățile Șagu, Vinga, Zădăreni, Fântânele, Frumușeni, Pișchia, Orțișoara);
- gleizare (foarte accentuată în zona Timișoara și în comunele învecinate).

Studiul concluzionează că localitățile Timișoara, Șag, Giroc, Ghiroda, Giarmata, Bucovăț, Remetea Mare, Dudeștii Noi, Becicherecu Mic, Orțișoara, Pișchia, Dumbrăvița și Vinga sunt zone rurale defavorizate, cu handicap specific, care vor trebui sprijinite cu prioritate și suplimentar pe viitor, mai ales prin Politica Agricolă Comună.

Situri poluate

La nivelul arealului studiat, în conformitate cu datele colectate de Agenția Regională de Protecția Mediului, au fost identificate următoarele categorii de situri contaminate ca urmare a diferitelor activități economice:

- situri degradate/poluate prin exploatarea miniere, balastiere, cariere: 43 de perimetre de exploatare a nisipului și pietrișului din albia minoră a Mureșului, Begăi, Timișului;
- situri poluate cu deponii, halde, iazuri de decantare, depozite de steril și deșeuri: platforma fostului Combinat Chimic din Vladimirescu (100 ha); sat Sânleani (Comuna Livada, Arad), unde pe circa 800 ha se depun pulberi de la depozitul de zgură și cenușă, respectiv de la stația de concasare și măcinare a cărbunelui de la CET Lignit Arad; în satul Utvin (Comuna Sânmihaiu Român, Timiș) funcționează un depozit de zgură și cenușă al CET Timișoara Sud, pe o suprafață de 50 ha;
- situri poluate de la extracția, transportul și prelucrarea petrolului: în zona Pecica, Turnu, Sânpetru German, Bodrog, Călacea, etc..

Fondul forestier

La nivelul teritoriului studiat, pădurile ocupă o suprafață de 18.009 de hectare, ceea ce reprezintă doar 6,8% din suprafața totală, procent de circa 4 mai mic decât media regională și națională, specific zonelor de câmpie, cu o practică extensivă a agriculturii. În comunele Becicherecu Mic și Livada nu există terenuri forestiere, în timp ce la polul opus regăsim Comuna Păuliș (cu 52,6% din suprafață acoperită de păduri), Pișchia (15,9%) și orașul Pecica (10,7%). În restul localităților componente pădurile ocupă mai puțin de 10% din suprafață. În ultimii ani, administratorii de fond forestier (direcțiile silvice din cele două județe și ocoale silvice private) au desfășurat lucrări de

regenerare a pădurilor și împăduriri, însă fondul forestier rămâne insuficient și supus unor presiuni antropice (tăieri ilegale, incendii, poluare, etc.).

Biodiversitatea și zonele protejate

Vegetația de silvostepă, specifică arealului studiat, se caracterizează prin predominarea formațiunilor ierboase, întâlnindu-se rar pâlcuri de vegetație lemnoasă. Pajiștile stepice ruderalizate, xerofile, mezofile de sărături și cele stepizate s-au restrâns în urma extinderii suprafețelor arabile.

Vegetația azonală de luncă, cu caracter hidrofil și mezofil, este alcătuită dintr-o serie de specii ierboase și lemnoase caracteristice (sălcii, plop, anin). Pe unele suprafețe lacustre cresc nufărul alb și galben.

Fauna, se încadrează în subregiunea euro-siberiană, subprovincia carpatică, întâlnindu-se grupări faunistice specifice stepii și silvostepii, pădurilor sub xerofile de cer și gârniță, pădurilor mezofile în care predomină gorunul, a celor de fag, precum și zonelor acvatice.

În zona de stepă și de silvostepă, se remarcă prezența rozătoarelor, dintre păsări - dropia și prepelița, în pădurile sub xerofile chițcanul de câmp, fazanul, sopârla cenușie, în cele mezofile lupul, vulpea, mistrețul, pisica sălbatică, sturzul, iar în pădurile de fag, stejar se întâlnesc ursul, cerbul, jderul de pădure, veverița, ierunca, sitarul, broasca brună etc.

Ihtiofauna, din zona sectoarelor de câmpie specifică râurilor mari, cuprinde zonele mreii și ale crapului, iar în cazul râurilor mici este caracterizată prin zona cleanului și a bibanului.

În conformitate cu directivele europene, la nivelul arealului analizat, sunt: păduri de fag de tip Asperulo - Fagetum; păduri subatlantice și medioeuropene de stejar sau stejar cu carpen din Carpinion betuli; păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno padion*, *Alnio incane*, *Silicion albae*); păduri dacice de fag; balcano panonice de cer și gorun; de fag de tip Luzulo- Fagetum; de stejar cu carpen de tip Galio- Carpinetum; păduri ilirice de stejar cu carpen; păduri dacice de stejar și carpen; ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe, cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto nanojuncetea*; lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; lacuri distrofice și iazuri; râuri cu maluri nămolose cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; tufărișuri subcontinentale peri panonice; comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile; pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; pajiști de altitudine joasă; păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri; zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; pajiști și mlaștini stătătoare panonice și ponto sarmatice.

Specii din flora sălbatică, de importanță internațională, conform Directivei Habitate 92/43/CEE și Directivei Păsări 79/403/CEE, identificate în această zonă sunt: *Cirsium brachycephalum*, *Galanthus nivalis*, *Lindernia procumbens*, *Salvinia natans*, *Trapa natans*.

În arealul analizat există următoarele situri protejate din rețeaua Natura 2000:

a) Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA):

- **Mlaștinile Murani** - Lacul Murani are o lungime de 4 km și o suprafață de circa 200 ha. La coada lacului s-a dezvoltat stuf și papură, habitat care a făcut posibilă colonizarea lacului de o serie de specii de păsări acvatice de importanță majoră. Mlaștina Murani constituie una dintre cele 44 de Arii de Importanță Avifaunistică ale României, un loc ideal de cuibărire și de popas în timpul pasajului pentru un număr însemnat de specii de păsări de importanță națională cât și europeană. În lipsa unei zone de tampon între sit și terenurile cultivate din jur pot apărea influențe negative. Există activități de pescuit sportiv pe raza lacului, dar care nu se extind în zona coada lacului, astfel încât nu este periclitată avifauna care este protejată de vegetație. Dezvoltarea unui turism necontrolat ar duce la dispariția avifaunei din zonă;

- **Hunedoara Timișană** – are o suprafață de 1.536,7 ha și este o zonă de câmpie formată din parcele de teren agricol proprietate privată, traversată de un canal colector situată lângă localitatea Hunedoara Timișană. Regiune de câmpie cu zone agricole și pășuni aride, situl este habitatul tipic pentru două specii prioritare: dumbreveanca și vânturelul de seară (cea mai importantă colonie din România). Amândouă specii folosesc aceste arii ca terenuri de vânătoare.

b) Situri de Protecție Comunitară (SCI):

- **Lunca Timișului** – are o suprafață de 9.768 ha și este o luncă de șes a unui râu mare din bioregiunea panonică. Situl include și câteva păduri de luncă. Principalele vulnerabilități ale acestui sit protejat sunt poluările din amonte, aplicările de pesticide și îngrășăminte pe terenurile agricole limitrofe

- **Lunca Mureșului Inferior** – parte a Parcului Natural Lunca Mureșului, are o suprafață de 17.428,3 ha și este format din: cursul râului Mureș cu lunca aferentă, pădurea și culturile agricole. Pădurea este caducifoliată (stejarul și frasinul fiind principalele specii). Nucul negru și plopul euro-american sunt speciile autohtone care în continuare se plantează în zonă. Culturile agricole din vecinătatea sitului și din interiorul sitului sunt reprezentate de cereale păioase și porumb. Situl conține cel mai mare număr de specii de pește de pe întregul curs (cca. 55 specii), de la somn până la nisetru, care apare accidental. De asemenea se remarcă numărul foarte mare de specii de păsări, circa 200. În anul 2006 zona a fost desemnată pentru includerea în Lista

Ramsar a Zonelor Umede de Importanță Internațională. Principala amenințare la adresa sitului este tendința de urbanizare din arealul de influență al Municipiului Arad.

În prezent, aceste situri se află în proprietatea unui custode și dispun de planuri de management. Custozii au obligația de a monitoriza ariile naturale protejate/siturile Natura 2000, de a elabora planurile de acțiune și planurile de management adecvate menținerii în condiții favorabile starea de conservare al speciilor și habitatelor.

Pentru conservarea “ex situ” a componentelor biodiversității, în arealul analizat sunt autorizate două grădini zoologice:

- Grădina Zoologică Timișoara, în proprietate publică, administrată de Primăria Municipiului Timișoara – Compartimentul Grădina Zoologică. La sfârșitul anului 2011, Grădina Zoologică Timișoara deținea 199 exemplare aparținând la 30 specii.

- Grădina Zoologică din cadrul S.C. Turism si Tratament Aqva SRL Călacea, aflată în proprietate privată. La sfârșitul anului 2011, Grădina Zoologică deținea 98 de exemplare aparținând la 14 specii.

De asemenea, la Grădina Botanică din Timișoara există o colecție deosebită de specii, rolul acesteia fiind de conservare a speciilor și a diversității genetice. Grădina Botanică din Timișoara a fost proiectată să cuprindă specii de plante grupate în sectoare: Sectorul Flora Ornamentală, cu Subsectorul Colecția de Trandafiri, Sectorul Flora și Vegetația României, cu Subsectorul Flora Banatului, Sectorul Flora Regiunii Mediteraneene, Sectorul Flora Americii, Flora Asiei cu Subsectorul Grădina Japoneză, Sectorul Sistematic al Plantelor, Sectorul Flora Medicinală și Sectorul Flora tropicală. În cadrul Grădinii Botanice Timișoara au fost identificate specii de colecție, cum ar fi: *Kalopanax pictus*, *Cercidiphyllum japonicum*, *Chionantus retusus*, *Diospyros lotus*, *Evodia daniellii*, *Kolkwitzia amabilis*, *Phyllostachys aurea*, *Quercus macrocarpa*, *Rhamnus rupestris*, *Viburnum carlesii*, *Zanthoxylum piperitum*, *Zizyphus jujuba*, *Xanthoceras sorbifolia*.

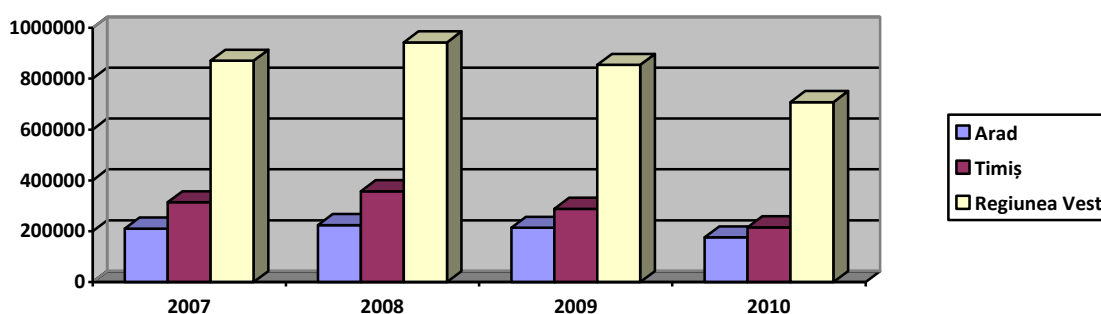
Presiunile antropice care amenință biodiversitatea sunt manifestate prin: schimbarea destinației terenurilor, creșterea gradului de ocupare a terenurilor, a numărului populației, agricultura intensivă, modificarea peisajelor și a ecosistemelor naturale, distrugerea spațiului natural, utilizarea necorespunzătoare a solului, concentrarea activităților cu impact asupra mediului în zone sensibile cu valoare ecologică deosebită, supraexploatarea resurselor naturale fără a permite regenerarea acestora, etc.

În ultimul deceniu, se înregistrează o creștere a presiunii planurilor urbanistice zonale pentru extinderea intravilanului localităților, pentru viitoare zone rezidențiale și funcțiuni complementare, amplasamente ce se găsesc în ariile naturale protejate și în vecinătatea acestora. De asemenea se constată schimbarea categoriei de folosință a terenurilor în vederea exploatării agregatelor minerale (balastiere, cariere).

Managementul deșeurilor

În anul 2010 (ultimul pentru care Agenții Județene de Protecție a Mediului au colectat date statistice), cantitatea de deșuri generată în Județele Arad și Timiș a fost de 391.772,1 tone, în scădere cu 25,3% față de anul 2007. Cu toate acestea, cele două județe continuă să genereze cea mai mare cantitate de deșuri din Regiunea Vest (65,6% din total).

Figura nr. 31 - Cantitatea de deșuri generată (tone), în perioada 2007-2010

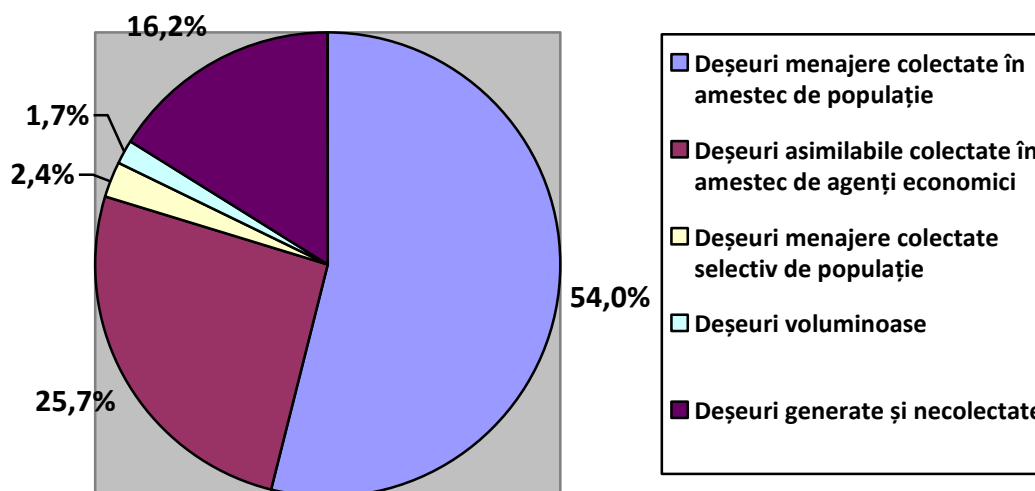

Sursa: Adaptare după ARPM Timișoara. Raportul Anual de Mediu 2011.

Trebuie totuși menționat că aceste date sunt estimative, ele fiind influențate de modul de înregistrare la eliminare și de facilități de cântărire disponibile. În plus, deșeurile generate în mediul rural și necolectate de operatori autorizați nu sunt înregistrate în statistici. Prin urmare, putem afirma că volumul deșeurilor generate este semnificativ mai mare decât cel înregistrat în statistici. În medie, putem estima că un locuitor din mediul urban a generat, în medie, 0,9 kg de deșuri/zi, iar unul din mediul rural 0,4 kg/zi.

Figura nr. 32 – Structura deșeurilor municipale și asimilabile generate în arealul studiat, în anul 2010

Sursa: Adaptare după ARPM Timișoara. Raportul Anual de Mediu 2011

După cum se poate observa, se estimează că peste 16% din deșeurile generate nu sunt colectate, această situație fiind identificată mai ales în localități rurale, în care serviciul de salubritate nu este asigurat, cu implicații grave asupra mediului înconjurător. Pe de altă parte, doar 2,4% dintre deșeurile generate în 2010 au fost colectate de populație în mod selectiv.

La deșeurile municipale și asimilabile se adaugă și cele generate de serviciile municipale (stradale, din grădini și parcuri, din piețe, din construcții și demolări), care reprezintă aproximativ 9,1% din totalul deșeurilor generate în arealul studiat, în anul 2010.

În comparație cu anul 2007, se constată o scădere a cantității deșeurilor necolectate cu circa 18%, pe fondul extinderii sistemelor de colectare, inclusiv în mediul rural. Pe de altă parte, este de remarcat și creșterea de peste 12 ori a cantității de deșeuri colectate selectiv, în perioada 2007-2010, acesta fiind rezultatul acțiunilor de conștientizare a cetățenilor și organizațiilor cu privire la importanța acestui tip de colectare și a investițiilor operatorilor din domeniu. Ca urmare a acestei tendințe, în anul 2010, 28,3% dintre deșeurile municipale colectate au fost valorificate, spre deosebire de 0,1% în 2007.

Serviciile de colectare a deșeurilor din arealul studiat sunt asigurate de următoarele companii:

- S.C. ASA Servicii Ecologice S.R.L. – Arad, Curtici, Frumușeni, Fântânele, Șofronea, Felnac, Zădăreni, Zimandu Nou, Vinga, Orțișoara, Bucovăț,
- S.C. POLARIS M HOLDING S.R.L. – Arad,

- S.C. G&E INVEST 2003 S.R.L. – Pecica, Șagu;
- S.C. SERVICII DE SALUBRIZARE S.R.L. – Covăsânț, Livada, Vladimirescu;
- S.C. ECO LIPOVA S.R.L. – Ghioroc, Păuliș;
- S.C. PANIPROD HR S.R.L. – Șiria;
- S.C. RETIM ECOLOGIC SERVICE S.A. – Timișoara, Ghiroda, Giroc, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Moșnița Nouă, Remetea Mare, Săcălaz, Sânmihaiu Român, Șag;
- S.C. GOSPODĂRIE COMUNALĂ GIARMATA S.R.L. – Giarmata (Proiect PHARE);
- PRIMĂRIA PIȘCHIA – Pișchia (Proiect PHARE);

După cum se poate observa, cu excepția Comunei Becicherecu Mic, toate localitățile din arealul studiat beneficiază de servicii de salubritate, în cele mai multe cazuri acestea fiind concesionate către operatori privați, care dispun de echipamente moderne.

Toate aceste societăți au implementat sisteme de colectare selectivă a deșeurilor, care vor deveni complet funcționale și integrate o dată cu finalizarea celor două proiecte de creare a unor sisteme integrate de management al deșeurilor în cele două județe.

În ceea ce privește depozitarea deșeurilor, în arealul studiat funcționează un singur depozit conform, cel din Arad, operat de compania S.C. ASA Servicii Ecologice S.R.L., unul dintre primele din România. Acesta are o suprafață totală de 96.300 mp, cu o capacitate totală de depozitare de 1,5 mil. m³, hala de prelucrare a deșeurilor și o instalație de biogaz, încă nefuncțională, din lipsa materiei prime suficiente. Acesta cuprinde 15 zone de depozitare și permite depozitarea deșeurilor pentru o perioadă de circa 30 de ani. În Municipiul Arad funcționează și o stație privată de sortare a deșeurilor, cu o capacitate de 4.500 tone/lună, operată de compania S.C. POLARIS M HOLDING S.R.L. În Județul Arad se află, de asemenea, în curs de implementare proiectul ”Sistem integrat de gestionare a deșeurilor”, co-finanțat din POS MEDIU 2007-2013, care prevede, printre altele, și construcția unei stații de compostare a deșeurilor la Arad, cu o capacitate de 19.000 tone/an,

În Județul Timiș, în cursul anului 2011, au fost recepționate lucrările la depozitul de deșeuri nepericuloase de la Ghizela, co-finanțat din POS MEDIU 2007-2013, în cadrul proiectului ”Sistem de gestionare integrată a deșeurilor în Județul Timiș”. Acesta are o suprafață de 58,9 hectare, fiind operat temporar de compania S.C. SALPREST S.A. Lugoj. Depozitul are o capacitate totală de depozitare de 5,1 mil. m³ și dispune de o instalație de sortare a deșeurilor reciclabile, cu o capacitate de 16.111 tone/an, o stație de tratare mecano-biologică, cu o capacitate de 77.018 tone/an, o instalație de compostare deșeuri vegetale, cu o capacitate de 1.781 tone/an. Acest proiect prevede și construcția unei stații de transfer la Timișoara, cu o capacitate de 6.833 tone/an. În Comuna Satchinez funcționează o stație de sortare cu o capacitate de 670 tone/an, care deservește și comunele Becicherecu Mic, Dudeștii Noi și Orțișoara, finanțată prin Programul PHARE 2004-2006. O stație similară de sortare a deșeurilor municipale, cu o capacitate anuală de 163.590 tone/an, a fost finalizată în 2010 și la Timișoara, fiind operată de compania S.C. RETIM ECOLOGIC SERVICE S.A.

În Municipiul Timișoara funcționează un incinerator pentru deșeuri periculoase (medicale, vopseluri, lacuri, uleiuri, etc.), aflat în proprietatea S.C. PRO AIR CLEAN S.R.L., cu o capacitate de 9,8 tone/zi. În Municipiul Arad funcționează o altă unitate de sterilizare a deșeurilor medicale, cu o capacitate de 300 kg/oră, operată de S.C. ALVI SERV S.R.L.. Depozitul de deșeuri petroliere periculoase de la Turnu (Județul Arad) a sîstat depozitarea încă din anul 2005, fiind ecologizat. De asemenea, au fost închise toate crematoriile spitalicești.

În ceea ce privește valorificarea vehiculelor scoase din uz, există circa 30 de unități de colectarea și dezmembrare, singura unitate de procesare fiind S.C. REMATINVEST S.R.L. Săcălaz, cu o capacitate de tip shredder, cu o capacitate de 18 tone/oră. De asemenea, există mai multe unități de colectare a uleiurilor uzate, precum și două firme care sunt autorizate să la incinereze sau refolosească (S.C. PETROTUR S.R.L. Apateu-Arad și S.C. PRO AIR CLEAN S.R.L. Timișoara). De asemenea, în Municipiile Arad și Timișoara au fost create centre pentru colectarea deșeurilor electrice și electronice.

În ceea ce privește depozitele neconforme din arealul studiat, acestea au fost închise, deșeurile fiind redirecționate către depozitul conform de la Arad. Astfel, Depozitele Câmpu Liniștii și Poetului din Municipiul Arad au sîstat depozitarea în anul 2007, cel din Pecica în 2009, iar cel din Curtici în 2012. În Municipiul Timișoara, depozitul neconform de la Parța - Șag a fost închis în 2009, urmînd ca deșeurile să fie transportate la noul depozit conform de la Ghizela, o dată cu darea sa în funcțiune. În acest interval, depozitarea temporară a deșeurilor se face în locația CET Timișoara Sud (Utvîn și Str. Polonă), unde deșeurile se balotează și se depozitează pe o platformă betonată.

1.3. Auditul administrativ (atribuții, organigramă, servicii)

În unitățile administrativ-teritoriale care formează arealul supus analizei, administrația publică este organizată și funcționează potrivit prevederilor Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și în conformitate cu hotărârile Consiliului Local al acestora. Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale din arealul studiat se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit. Structura organizatorică a administrațiilor publice locale reprezintă formalizarea și repartizarea misiunilor și funcțiilor între diferite subansamble (Direcții, Departamente, Servicii, Birouri, etc.) definite cu această ocazie, precum și relațiile stabilite între subansamblele în cauză. Organigrama este reprezentarea vizuală a structurii organizatorice.

Principalele domenii aflate sub administrarea autorităților publice locale sunt:

- a. planificarea urbană și gestionarea spațiilor verzi de interes local;
- b. colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora;
- c. distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor uzate și pluviale;
- d. construcția, întreținerea și iluminarea străzilor și drumurilor publice locale;
- e. transportul public local;
- f. amenajarea și întreținerea cimitirelor;
- g. administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale;
- h. construcția, gestionarea, întreținerea și echiparea instituțiilor preșcolare și extrașcolare (creșe, grădinițe de copii, școli de artă, de muzică);
- i. dezvoltarea și gestionarea rețelelor urbane de distribuire a gazelor și energiei termice;
- j. activități culturale, sportive, de recreere și pentru tineret, precum și planificarea, dezvoltarea și gestionarea infrastructurilor necesare acestor tipuri de activități;
- k. amenajarea piețelor agricole, a spațiilor comerciale, realizarea oricăror alte măsuri necesare pentru dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;
- l. instituirea și gestionarea întreprinderilor municipale și organizarea oricărei alte activități necesare dezvoltării economice a unității administrativ-teritoriale;
- m. construcția de locuințe și acordarea altor tipuri de facilități pentru păturile social vulnerabile, precum și pentru alte categorii ale populației;
- n. organizarea serviciilor anti-incendiu.

Descentralizarea și autonomia locală reprezintă elemente constitutive ale oricărui stat democratic. Prin împărțirea puterii în stat între autoritățile centrale și cele locale devine posibilă respectarea specificului și a intereselor particulare ale județelor, orașelor și comunelor, iar cetățenilor li se acordă posibilități sporite de a se manifesta pe plan politic, economic și social. Administrația locală, prin caracterul său descentralizat, trebuie să-și delimiteze și să-și asume competențele exercitate pe proprie răspundere, în favoarea și la dispoziția populației.

Descentralizarea administrativă și a serviciilor publice reprezintă singura formă acceptabilă pentru asigurarea participării comunităților locale la viața politică, economică și socială a țării

reprezentând un proces continuu, progresiv, care evoluează odată cu extinderea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, în vederea gestionării eficiente a serviciilor publice aflate în responsabilitatea acestora. Prin descentralizare, administrația publică devine mai eficientă și mai operativă, problemele care interesează populația se soluționează la nivele inferioare, în condiții de oportunitate și de operativitate sporită.

Necesitatea realizării unor servicii de interes local, precum și necesitatea dezvoltării economice locale au condus autoritățile locale către o colaborare cu o serie de instituții locale, regionale, naționale. Astfel sub controlul autorităților locale, anumite servicii, prin crearea cadrului legislativ necesar, sunt prestate de către regii autonome sau societăți comerciale.

Primarul, viceprimarul (viceprimarii în cazul Municipiilor Arad și Timișoara), secretarul împreună cu aparatul de specialitate al primarului, constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită Primăria, care duce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale. Misiunea sau scopul Primăriei rezidă deci în soluționarea și gestionarea, în numele și în interesul colectivității locale pe care o reprezintă, a treburilor publice, în condițiile legii.

În administrația publică locală primarul îndeplinește o funcție de autoritate publică. El este șeful administrației publice locale și al aparatului de specialitate al autorității administrației publice locale, pe care îl conduce și îl controlează. Primarul răspunde de buna funcționare a administrației publice locale, în condițiile legii și reprezintă unitatea administrativ-teritorială în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum și în justiție.

În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții cu caracter normativ sau individual. Acestea devin executorii numai după ce sunt aduse la cunoștința publică sau după ce au fost comunicate persoanelor interesate, după caz.

În calitate de reprezentant al statului, primarul poate solicita, inclusiv prin intermediul prefectului, în condițiile legii, sprijinul conducătorilor serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, dacă sarcinile ce îi revin nu pot fi rezolvate prin aparatul de specialitate.

Primarul este răspunzător de asigurarea ordinii publice și liniștii locuitorilor, prin intermediul poliției, jandarmeriei, gardienilor publici, pompierilor și unităților de protecție civilă, care au obligația să răspundă solicitărilor sale, în condițiile legii. În acest sens, el va lua măsuri de interdicere sau de suspendare a spectacolelor, reprezentațiilor sau a altor manifestări publice care contravin ordinii de drept ori atentează la bunele moravuri, la ordinea și liniștea publică.

Administrația publică locală în Municipiul Timișoara

Municipiul Timișoara are un primar și 2 viceprimari, aleși în condițiile legii pe o perioadă de 4 ani.

Structura organizatorică a Primăriei Municipiului Timișoara cuprinde direcții, servicii, birouri și compartimente, constituite în conformitate cu organigrama, anexă la regulamentul de organizare și funcționare. Direcțiile, serviciile, birourile și compartimentele care intră în alcătuirea aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Timișoara sunt următoarele:

- i. **Direcția Edilitară** cu: Biroul Monitorizarea Serviciilor Comunitare de Utilități Publice, Serviciul Energetic, Biroul Planificare Avizare Corelare Lucrări Publice, Biroul Iluminat Public, Biroul Reabilitare Termică Clădiri, Biroul Hidrotehnic, Biroul Asociații de Proprietari, Serviciul Salubritate, Biroul Gestiune Deșeuri;
- ii. **Direcția Drumuri și Transporturi** cu: Serviciul Drumuri și Poduri, Biroul Infrastructură în Transport, Biroul Promovare Lucrări, Serviciul Reglementări Transporturi Urbane, Biroul Transport, Biroul Siguranța Circulației; **Direcția Economică** cu: Serviciul Buget, Biroul Contabilitate Venituri, Biroul Contabilitatea Cheltuielilor; Direcția Comunicare cu: Centrul de Consiliere Cetățeni, Biroul Comunicare, Biroul Relații Publice, Învățământ, Sport, Cultură, Compartimentul Presă, Biroul e-Comunicare, Compartimentul Rromi;
- iii. **Direcția Dezvoltare** cu: Serviciul Dezvoltare Locală și Integrare Europeană, Biroul Cooperare Internă și Internațională, Biroul Programe Europene, Serviciul Investiții, Centrul de Coordonare pentru Reabilitarea Cartierelor Istorice GTZ, Biroul Infocentrul Turistic;
- iv. **Direcția de Mediu** cu: Serviciul Administrare Mediu, Biroul Ecologie Urbană, Serviciul Spații Verzi, Biroul Mobilier Urban și Dezvoltare Spații Verzi, Serviciul Protecția Mediului, Biroul Avize și Control Poluare;
- v. **Direcția Patrimoniu** cu: Serviciul Publicitate și Comerț, Biroul Control Comercial, Serviciul Tehnic – Edilitate, Serviciul Achiziții Publice, Biroul Licitații – Contracte, Biroul Urmărire Venituri, Compartiment Carte Funciară, Serviciul Administrare Imobile, Biroul Spații – Terenuri, Compartiment Executări Silite, Serviciul Informatizare;
- vi. **Direcția Urbanism** cu: Serviciul Autorizare și Control Construcții, Biroul Autorizări Domeniul Public, Biroul Autorizări Nord, Biroul Autorizări Sud, Biroul Statistică Control, Biroul Acord Unic, Serviciul Planificare Spațială, Biroul Dezvoltare Urbană Metropolitană, Biroul Atelier de Urbanism, Serviciul Banca de

Date Urbane, Biroul Cadastru, Avizare Documentații și Întabulări, Serviciul Administrare Fond Funciar, Serviciul Juridic, Biroul Contencios, Serviciul Autoritate Tutelară, Serviciul Administrație Locală, Biroul Analiză și Elaborare Documente, Compartimentul Arhivă, Serviciul Resurse Umane, Serviciul Audit Public Intern, Biroul Control Intern și Managementul Calității.

Pe lângă aceste compartimente, sub autoritatea Primarului Municipiului Timișoara, își desfășoară activitatea în conformitate cu Regulamentul de organizare și funcționare, și alte servicii publice cu personalitate juridică: Direcția Fiscală, Direcția de Asistență Socială Comunitară, Direcția Poliția Comunitară, Direcția de Evidență a Persoanelor, Serviciul Administrare Locuințe și Utilități, Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență, Casa de Cultură a Municipiului Timișoara, Teatrul Maghiar de Stat, Teatrul de Stat German, Filarmonica, Spitalul Clinic Municipal, Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii, Spitalul de Boli Infecțioase și Pneumoftziologie, Cantina de Ajutor Social, Grădina Zoologică și Botanică.

În total, organigrama Primăriei Timișoara cuprinde 523 de posturi, din care 3 demnitari, 454 de funcții publice (51 de conducere) și 66 de funcții contractuale.

Administrația publică locală în Municipiul Arad

Municipiul Arad are un primar și 2 viceprimari, aleși în condițiile legii pe o perioadă de 4 ani.

Structura organizatorică a Primăriei Municipiului Arad cuprinde direcții, servicii, birouri și compartimente, constituite în conformitate cu organigrama, anexă la regulamentul de organizare și funcționare al instituției. Direcțiile, serviciile, birourile și compartimentele care intră în alcătuirea aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Arad sunt următoarele:

- 1) **Direcția Tehnică** cu: Serviciul Investiții, Serviciul Edilitar, Serviciul Programe de Dezvoltare și Integrare Europeană, Serviciul Întreținere și Reparații Căi de Comunicații Terestre, Compartimentul Administrare Zone Industriale, Biroul Achiziții Publice, Biroul Informatică;
- 2) **Direcția Patrimoniu** cu: Biroul Evidență Domeniu Public, Serviciul Dezvoltare Imobile, Serviciul Administrare Patrimoniu, Serviciul Fond Locativ, Serviciul Zone de Acord, Serviciul Parcări, Serviciul Baze Sportive, Serviciul Logistică – Mentenanță – Administrativă – Achiziții, Biroul Ridicări Vehicule;
- 3) **Arhitect Șef** cu: Serviciul Construcții și Urbanism, Serviciul Dezvoltare Urbană și Protejare Monumente, Serviciul Cadastru, Evidență Construcții;

- 4) **Direcția Economică** cu: Serviciul Financiar-Contabilitate, Biroul Contabilitatea Proiectelor, Serviciul Buget, Biroul Contabilitatea Bugetului General, Serviciul Datorie Publică, Salarizare, Analize Economice, Biroul Activități Culturale;
- 5) **Direcția Strategii Publice și Comunicare** cu: Serviciul Strategii Publice, cu Compartimentele Sănătate și Învățământ, Serviciul Relații cu Publicul, Serviciul Informare Cetățeni, Serviciul Transport Local – Autorizare Activități Economice, Biroul Societăți Comerciale – Monitorizarea Serviciilor de Utilități Publice, Biroul Comunicare – Relații Mass Media, Compartimentul Control Intern și Managementul Calității;
- 6) **Direcția Venituri** cu: Serviciul Impunere Persoane Fizice, Serviciul Impunere Persoane Juridice, Serviciul Trezorerie, Serviciul Urmărire Venituri, Serviciul Control Venituri, Serviciul Juridic-Contestații, Serviciul E-Taxe, Serviciul Contracte;
- 7) **Serviciul Public Comunitar de Evidență a Persoanelor** cu: Serviciul Stare Civilă și Serviciul Evidența Persoanei;
- 8) Direcția Juridică cu: Serviciul Juridic – Contencios, Biroul Asistență Juridică;
- 9) Direcția de Dezvoltare și Asistență Comunitară.

În subordinea directă a primarului și/sau secretarului și/sau viceprimarilor se mai află:

- 1) Compartimentul Proiecte cu Finanțare Internațională;
- 2) Biroul Protecție Civilă, Apărare, Voluntariat pentru Situații de Urgență;
- 3) Biroul Audit Public Intern;
- 4) Poliția Locală Arad;

În subordinea Consiliului Local Arad se mai află și următoarele regii autonome, instituții și companii:

- 1) Filarmonica Arad
- 2) Teatrul „Ioan Slavici”
- 3) Teatrul de Marionete
- 4) S.C. COMPANIA DE TRANSPORT PUBLIC S.A.
- 5) S.C. CET LIGNIT S.A.

- 6) S.C. CET HIDROCARBURI S.A.
- 7) R.A.D.M.
- 8) S.C. TOP S.A.
- 9) S.C. RECONS S.A.
- 10) S.C. G.C.A. S.A.

În total, organigrama instituției cuprindea, în 2011, 622 de posturi, dintre care 3 de demnitari, 486 de funcții publice (din care 57 de conducere) și 133 de posturi pentru personal contractual.

Administrația publică locală în celelalte localități componente:

Primăria Orașului Pecica este condusă de un primar, viceprimar, sprijiniți de un secretar, un arhitect șef și un administrator public. Aceștia au în subordine mai multe servicii și compartimente, după cum urmează: Serviciul Public Local de Evidență a Persoanei; Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență; Serviciul Public de Asistență Socială - cu compartimentele de Asistență Medicală Comunitară și Asistență Personală; Compartimentul Juridic; Compartimentul Resurse Umane; Compartimentul Informare și Relații Publice; Serviciul Registrul Agricol – cu Compartimentul Comunitar pentru Cadastru și Agricultură; Compartimentul Urbanism și Amenajarea Teritoriului; Compartimentul Audit; Compartimentul Protecție Civilă; Compartimentul Cabinetul Primarului; Serviciul Public Poliție Comunitară; Compartimentul Protecția Mediului; Compartimentul Informatic; Compartimentul Administrativ; Compartimentul Relația cu Romii; Serviciul Public pentru Administrare a Domeniului Public; Serviciul Edilitar-Gospodăresc; Compartimentul Implementare Proiecte; Compartimentul Managementul de Proiect; Serviciul Impozite și Taxe; Compartimentul Achiziții Publice; Serviciul Buget-Contabilitate – cu Compartimentul Aprovizionare și Piața. În subordinea Consiliului Local se mai află și Biblioteca, Casa de Cultură, Sala de Sport și Arhiva. Organigrama Primăriei Pecica cuprinde, în total, 190 de posturi, dintre care 2 demnitari, 65 de funcții publice (6 de conducere) și 123 de funcții în regim contractual.

Primăria Orașului Curtici este, de asemenea, condusă de un primar, un viceprimar și un secretar, în subordinea cărora se află următoarele direcții, servicii, compartimente și birouri: Serviciul Public Comunitar de Evidența Populației; Serviciul Administrație Publică Locală și Juridic; Direcția Economică – cu Serviciul bugetar de taxe și impozite, Compartimentul juridic și Compartimentul Resurse Umane și Salarizare; Compartimentul Asistenți Sociali, Biroul de Asistență Socială și Autoritate Tutelară; Instituția Arhitectului Șef; Serviciul Securitatea - Sănătatea în Muncă și Domeniul Public; Serviciul Public Edilitar-Gospodăresc; Serviciul Comunitar pentru Situații de Urgență; Serviciul Asistență Medicală. În subordinea Consiliului Local se află și Centrul de Zi,

Casa de Cultură și Biblioteca. În total, organigrama instituției cuprinde 116 posturi, dintre care 2 demnitari, 42 de funcții publice și 72 contractuale.

Structura organizatorică a administrației publice în comunele din arealul de influență nu este atât de complexă având în vedere numărul mult mai mic al locuitorilor precum și slaba dezvoltare a unor utilități. Astfel înființarea unor direcții nu este necesară, iar în unele cazuri serviciile oferite de acestea sunt înlocuite de o singură persoană (de exemplu, Direcția Dezvoltare este înlocuită de un promotor local, Direcția Comunicare de un purtător de cuvânt, serviciile de transport public local sau de furnizare a energiei termice nu există etc.). În general, organigrama acestor primării de comune cuprinde între 15 și 75 de posturi.

Bugetele locale

În ceea ce privește capacitatea financiară a unităților administrativ-teritoriale din teritoriul studiat, aceasta a scăzut, în termeni reali, în perioada 2007-2011. Astfel, veniturile totale au crescut, în termeni nominali, cu 16,4%, până la 1209,54 mil. lei, iar cheltuielile totale cu 24,4%, la 1195,22 mil. lei, rezultând un excedent bugetar de 14,31 mil. lei (-81,7%). Luând în calcul faptul că rata anuală a inflației a fost de peste 5% anual de-a lungul întregului interval, veniturile la bugetele locale s-au redus, în termeni reali, cu circa 15%, iar cheltuielile cu circa 5%. La această scădere au contribuit criza economică, dar și o serie de măsuri legislative defavorabile bugetelor locale.

Tabelul nr. 33 – Execuția bugetelor locale, pe localități, 2011 vs 2007

Nr. Crt.	Unitatea administrativ-teritorială	Venituri totale (lei)		Cheltuieli totale (lei)		Dinamică venituri totale 2011/2007 (%)	Dinamică cheltuieli totale 2011/2007 (%)
		2007	2011	2007	2011		
1.	Municipiul TIMIȘOARA	565450472	595544689	531586344	571008259	105,3	107,4
2.	Comuna BECICHERECU MIC	4383926	4585341	4118940	4573772	104,6	111,0
3.	Comuna BUCOVĂȚI	-	2414813	-	2236305		
4.	Comuna DUDEȘTII NOI	4816065	7561443	3161288	7082486	157,0	224,0
5.	Comuna DUMBRĂVIȚA	10996327	13650476	10941262	13698913	124,1	125,2
6.	Comuna	12232849	15638583	9140467	11872988	127,8	129,9

	GHIRODA						
7.	Comuna GIARMATA	5394307	8202567	5134863	7512119	152,1	146,3
8.	Comuna GIROC	13643540	18432149	12639818	19269507	135,1	152,5
9.	Comuna MOȘNIȚA NOUĂ	7390381	7273574	6212845	6541403	98,4	105,3
10.	Comuna ORȚIȘOARA	5470324	6297822	5469995	6288892	115,1	115,0
11.	Comuna PIȘCHIA	4580861	11552329	4360390	11202552	252,2	256,9
12.	Comuna REMETEA MARE	4967900	5252450	4960639	4634043	105,7	93,4
13.	Comuna SĂCĂLAZ	13059716	16696444	12410325	12883966	127,8	103,8
14.	Comuna SÂNMIHAIU ROMÂN	4613504	5301890	4157797	5119434	114,9	123,1
15.	Comuna ȘAG	4285734	4846250	3794617	4295365	113,1	113,2
16.	Municipiul ARAD	283930351	382745664	260424653	404235213	134,8	155,2
17.	Orașul CURTICI	10595910	11220167	9864604	9313328	105,9	94,4
18.	Orașul PECICA	14289182	15967172	12743003	16092583	111,7	126,3
19.	Comuna COVĂȘANȚ	1970346	2541031	1959731	2532559	129,0	129,2
20.	Comuna FÂNTÂNELE	2589705	3158056	2499875	3199061	121,9	128,0
21.	Comuna FELNAC	3501481	3446353	3583543	3314630	98,4	92,5
22.	Comuna FRUMUȘENI	2452951	5894743	2444359	5894738	240,3	241,2
23.	Comuna GHIOROC	4633178	4088065	4765638	4139491	88,2	86,9
24.	Comuna LIVADA	3710056	3057436	1863544	4445118	82,4	238,5
25.	Comuna PĂULIȘ	4041198	4447127	4069197	4469063	110,0	109,8
26.	Comuna ȘAGU	4948685	4881281	4580647	5101779	98,6	111,4
27.	Comuna ȘIRIA	6230766	7690893	6048443	8001618	123,4	132,2

28.	Comuna ȘOFRONEA	2904478	4899958	1814029	5162799	168,7	284,6
29.	Comuna VINGA	8111996	8477323	9496354	8477323	104,5	89,3
30.	Comuna VLADIMIRESCU	14423262	13251770	10127483	12711614	91,9	125,5
31.	Comuna ZĂDĂRENI	5127406	6060379	3805411	5457243	118,2	143,4
32.	Comuna ZIMANDU NOU	4401322	4463532	2676918	4460059	101,4	166,6
TOTAL		1039148179	1209541770	960857022	1195228223	116,4	124,4

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, 2012.

Cu toate acestea, situația pe localități se prezintă foarte diferit. Astfel, Comunele Vladimirescu, Șagu, Livada, Ghioroc, Felnac, Moșnița Nouă au înregistrat chiar scăderi nominale ale veniturilor la bugetele locale, în perioada 2007-2011, ceea ce corespunde unei reduceri în termeni reali de 35-50%. La polul opus, regăsim creșteri nominale de peste 50% ale veniturilor la bugetele locale ale comunelor Pișchia, Frumușeni, Șofronea, Dudeștii Noi, Giarmata.

Structuri asociative ale autorităților publice locale

Anii 1999-2000 au constituit un prim pas efectuat în vederea corelării politicilor administrațiilor locale, constituindu-se în acest sens un larg parteneriat între municipiul Timișoara și șase comune periurbane aflate în primul inel ce înconjoară municipiul (Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Săcălaz și Sînmihaiu Român), comune care sunt incluse și azi în arealul de influență al polului. Au participat, de asemenea, și un număr însemnat de actori locali (instituții, organizații neguvernamentale, culte religioase, experți locali pe domenii). Rezultatul acestui parteneriat local a fost elaborarea „Conceptului strategic de dezvoltare economică și socială a zonei Timișoara”, pe termen mediu și lung 2000-2010. Pe plan local, această cooperare a avut ca efecte:

- corelarea tematicilor de cercetare științifică cu necesitățile zonei Timișoara;
- corelarea conținutului procesului de învățământ cu cerințele de formare de specialiști pentru zonă;
- realizarea de parteneriate între universități și comunitățile locale, în vederea organizării, pe plan local, a unor manifestări științifice de prestigiu, de interes național și internațional;
- creșterea numărului de contacte cu statele membre ale Uniunii Europene în domeniul cercetării și producției, în special în domeniile tehnologiilor de vârf;
- corelarea eforturilor făcute în diverse domenii și la diverse niveluri de decizie, pe parcursul implementării strategiilor proprii.

În zona Arad, primele demersuri pentru conturarea unei colaborări mai strânse între administrațiile din municipiu și localitățile învecinate au fost demarate în 2006, când 9 unități administrativ-

teritoriale (Arad, Livada, Vladimirescu, Fântânele, Șofronea, Zimandu Nou, Zădăreni, Frumușeni și Șagu) și-au exprimat intenția de a forma o asociație de dezvoltare intercomunitară care să poartă denumirea de "Zona Metropolitană Arad", vizând mai ales o mai mare alocare de fonduri europene pentru perioada 2007-2013. Ulterior, planul a trecut în plan secund, fiind încheiate mai multe colaborări punctuale, în alte cadre instituționale.

În arealul studiat funcționează două Grupuri de Acțiune Locală (G.A.L.), respectiv:

- 1) G.A.L. Podgoria-Miniș-Măderat – cu o suprafață de 901 kmp și peste 36.000 de locuitori, care cuprinde și comunele Păuliș, Ghioroc, Covăsânt, Șiria, din proximitatea Municipiului Arad;
- 2) G.A.L. Lunca Mureșului de Jos – cu o suprafață de 1.308 kmp și peste 69.000 de locuitori, care cuprinde, printre altele, orașul Pecica (unde își are sediul) și comunele Vladimirescu, Frumușeni, Șagu, Vinga, Zădăreni, Felnac.

Aceste grupuri au beneficiat în ultimii ani de finanțări nerambursabile din PNDR 2007-2013 pentru creșterea capacității administrative și funcționalizare, inclusiv pentru elaborarea de planuri de dezvoltare.

În februarie 2009 a fost constituită Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Polul de creștere Timișoara”, ai cărei membri fondatori sunt: 1 municipiu (Timișoara), 14 comune (Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sînmihaiu Român, Șag) și Consiliul Județean Timiș.

Alte asociații de dezvoltare intercomunitară au fost înființate pentru implementarea proiectelor de sistem integrat de management al deșeurilor și de reabilitare a rețelei de apă și apă uzată din cele două județe, din care fac parte consiliile județene și cele locale care sunt vizate de proiecte. Acestea sunt:

- 1) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apă-Canal Timiș – care are, printre membrii, și următoarele unități administrativ-teritoriale: Timișoara, Sînmihaiu Român, Moșnița Nouă, Becicherecu Mic, Săcălaz, Șag, Ghiroda, Pișchia;
- 2) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș – care cuprinde toate unitățile administrativ-teritoriale din județ;
- 3) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apă-Canal Arad – care are, printre membrii, unitățile administrativ-teritoriale: Arad, Curtici, Pecica, Covăsânt, Fântânele, Felnac, Ghioroc, Livada, Păuliș, Șagu, Șofronea, Șiria, Vladimirescu, Zădăreni, Zimandu Nou;

- 4) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Arad – care cuprinde toate unitățile administrativ-teritoriale din județ;
- 5) Microregiunea Timiș-Nord – care cuprinde și comunele Dudeștii Noi și Pișchia;
- 6) Asociația Metropolitană de Transport – Timișoara, Ghiroda, Bucovăț, Moșnița Nouă, Remetea Mare, Sânmihaiu Român
- 7) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Dudeștii Noi – Becicherecu Mic;
- 8) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Remetea Mare – Bucovăț;
- 9) Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Săcălaz - Sânmihaiu Român.

De asemenea, toate administrațiile publice locale sunt membre ale unor asociații de la nivel național (Asociația Municipiilor din România, Asociația Orașelor din România, Asociația Comunelor din România, etc.) și sunt înfrățite cu localități din alte state (Serbia, Ungaria, Austria, Germania, Italia, China, etc.). De asemenea, au fost create Grupuri Europene de Cooperare Teritorială împreună cu autoritățile din Ungaria.

Cele mai multe dintre asociațiile de dezvoltare intercomunitară constituite nu dispun de resurse proprii, ci le folosesc pe cele ale membrilor (autorități publice locale), durata lor de viață rezumându-se la perioada de implementare a proiectelor pentru care au fost constituite.

Anexe: LiSTA PROIECTELOR CONTRACTATE – POR, POS CCE

1. Programul Operațional Regional

1.1. Axa Prioritară: Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli urbani de creștere

Domeniul Major de Intervenție: Planuri Integrate de dezvoltare urbană

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UAT	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	15	Arad	6
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	-
Dumbrăvița	-	Fantanele	-
Ghiroda	-	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	-	Zadareni	-
Moșnița Nouă	-	Frumuseni	-

Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	-	Siria	-
Sacalaz	-	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	--
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	-
		Pecica	2
TOTAL	15	TOTAL	8

1.2. Axa Prioritară: Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local
Domeniul Major de Intervenție: Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UA T	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	2	Arad	2
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	1
Dumbrăvița	-	Fantanele	-
Ghiroda	-	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	-	Zadareni	-
Moșnița Nouă	-	Frumuseni	-
Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	-	Siria	-
Sacalaz	-	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	--
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	-
		Pecica	-
TOTAL	2	TOTAL	3

1.3. Axa Prioritară: Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local

Domeniul Major de Intervenție: Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UA T	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	71	Arad	14
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	-
Dumbrăvița	-	Fantanele	-
Ghiroda	1	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	-	Zadareni	-
Moșnița Nouă	1	Frumuseni	-
Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	1	Siria	-
Sacalaz	1	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	-
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	-
		Pecica	1
TOTAL	75	TOTAL	15

2. Programul Operațional Sectorial – Creșterea Competitivității Economice

2.1. Axa Prioritară: Un sistem inovativ și eco-eficient de producție

Domeniu Major de Intervenție: Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM-urilor

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UA T	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	28	Arad	10
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	1
Dumbrăvița	1	Fantanele	-
Ghiroda	1	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	-	Zadareni	-
Moșnița Nouă	-	Frumuseni	-
Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	1	Siria	-
Sacalaz	1	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	-
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	1
		Pecica	1
TOTAL	32	TOTAL	13

2.2. Axa prioritară: Tehnologia Informației și Comunicațiilor pentru sectoarele privat și public

Domeniul Major de Intervenție: Susținerea utilizării TIC

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UA	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	40	Arad	8
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	-
Dumbrăvița	-	Fantanele	-
Ghiroda	-	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	1	Zadareni	-
Moșnița Nouă	-	Frumuseni	-
Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	-	Siria	-
Sacalaz	-	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	-
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	-
		Pecica	-
TOTAL	41	TOTAL	8

2.4. Axa Prioritară: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice

Domeniul Major de Intervenție: Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi

JUDEȚ TIMIȘ		JUDEȚ ARAD	
Municipiu/UA T	Număr proiecte	Municipiu/UAT	Număr proiecte
Timișoara	3	Arad	-
Becicherecu Mic	-	Livada	-
Dudeștii Noi	-	Vladimirescu	-
Dumbrăvița	-	Fantanele	-
Ghiroda	-	Sofronea	-
Giarmata	-	Zimandu Nou	-
Giroc	-	Zadareni	-
Moșnița Nouă	-	Frumuseni	-
Orțișoara	-	Sagu	-
Pișchia	-	Curtici	-
Remetea Mare	-	Siria	-
Sacalaz	-	Covasant	-
Sag	-	Ghioroc	-
Sînmihaiu Român	-	Paulis	-
		Vinga	-
		Felnac	-
		Pecica	-
TOTAL	3	TOTAL	0

Capitolul II. ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Caracterizare generală. Rețeaua de așezări.			
Zona studiată are o populație stabilă de 621.514 de locuitori, ceea ce reprezintă 54,8% din populația totală a județelor Arad și Timiș	Municipiile Timișoara și Arad se află într-o competiție asimetrică cu orașele de rang superior – metropole: București, Budapesta, Belgrad.	Creșterea importanței strategice și economice a bazinului Dunării (în contextul noii Strategii a Dunării) și intensificarea cooperării dintre țările riverane.	Accentuarea disparităților de dezvoltare dintre oraș și sat, dintre regiuni și județe.
Densitatea populației în arealul studiat este de 236 loc/km ² , de peste 3 ori mai mare decât valoarea medie de la nivel regional și județean	La nivel național, Timișoara se află în competiție cu polii urbani Cluj-Napoca (în Regiunea Nord-Vest), Brașov (Regiunea Centru), respectiv Craiova (în Regiunea Sud-Vest), cu o populație similară, dar cu o capacitate de polarizare semnificativ mai redusă (mai ales în cazul Craiovei)	Disponibilitatea fondurilor europene pentru dezvoltare urbană, sprijinirea poliilor urbani, dezvoltare rurală	Reducerea investițiilor alocate dezvoltării rurale.
Arealul Timișoara – Arad joacă rolul de hub regional în sistemul urban al Europei Centrale și de Est, dar și în zona balcanică, fiind cel mai important centru urban în triunghiul format de capitalele europene Budapesta, Belgrad și București	În context național, Municipiul Arad se află în competiție cu polii de dezvoltare urbană Oradea (Regiunea Nord-Vest), Sibiu (Regiunea Centru) și cu aglomerarea urbană Deva-Hunedoara (Regiunea Vest).		
Timișoara este încadrat ca municipiu de importanță națională, cu influență potențială la nivel european, iar Aradul – municipiu de importanță interjudețeană, conform P.A.T.N.			
Timișoara și Arad –			

polarizează un teritoriu mult mai vast decât cel care face obiectul prezentului studiu, care cuprinde peste 80% din suprafața regiunii Vest, dar și o parte din regiunile de dezvoltare învecinate (de ex. Bihor sau Mehedinți)			
Începând cu anul 2008, Municipiul Timișoara a primit statutul de pol național de creștere, iar Municipiul Arad pe cel de pol de dezvoltare urbană			
Cele două municipii și comunele din Zona Metropolitană Timișoara au beneficiat de finanțări nerambursabile de circa 85 de milioane de Euro, doar în perioada de programare 2007-2013, pentru investiții în domeniul infrastructurii urbane și transport, economice și sociale.			
Demografia			
În perioada 1992-2002, populația a scăzut mai lent în arealul studiat (-4,3%) în comparație cu media județeană (-7%) și regională (-11,7%), pe fondul migrației interne pozitive.	Conform datelor preliminare ale recensământului din 2011, populația zonei studiate este de 593.791, cu circa 30.000 de persoane sub estimările INS și în scădere cu 4,3% față de precedentul recensământ (din 1992), mare parte a migrației externe fiind imposibil de cuantificat în statisticile curente.	Menținerea soldului pozitiv al migrației interne.	Continuarea procesului de îmbătrânire demografică și creșterea gradului de dependență
În localitățile rurale din imediata proximitate a Municipiului Timișoara s-au înregistrat creșteri semnificative ale	În Municipiul Arad și în comunele învecinate s-au produs scăderi importante ale populației: Municipiul Arad (-14,4%), Curtici (-		

populației: Dumbrăvița (+171%), Giroc (+89,2%), Moșnița Nouă (+39,7%), Sânmihaiu Român (+29,8%), Dudeștii Noi (+27,3%), Ghiroda (+21,6%), Giarmata (+11%), etc., pe baza fenomenului de suburbanizare.	14,9%), Ghioroc (-9,8%), Vinga (-8,8%), Felnac (-7,8%), Frumușeni (-7,7%), Fântânele (-7,5%), Covăsânț (-7,4%), etc., pe baza fenomenului de migrație externă.		
Zona Timișoara – Arad este una dintre cele mai cosmopolite din România, prin prisma numărului mare de etnii reprezentate (maghiari, romi, germani, ucraineni, slovaci, sârbi, bulgari, evrei, italieni, etc.), care au o prezență îndelungată în acest areal.	Față de recensământul anterior, cel din 2002, se remarcă o scădere cu peste 20% a populației de etnie maghiară și germană, foarte îmbătrânite și antrenate într-un proces continuu de migrație către țările de origine.		
Zona are un puternic caracter multiconfesional (ortodocși, romano-catolici, reformați, baptiști, pentecostali, greco-catolici, adventiști de ziua a șaptea, etc.).	Ponderea tinerilor este una foarte redusă (13%), acesta fiind rezultatul ratei foarte scăzute a natalității, specifice zonei Banatului.		
Ponderea populației cu vârsta de 15-59 de ani reprezintă 67,8% din total, peste media județeană și regională, ceea ce indică existența unui stoc important de forță de muncă	Rata de dependență a populației (raportul dintre vârstnici și tineri) a ajuns la 147,7% în 2012, nivel similar cu cel înregistrat la nivel regional, dar în creștere față de anul 2002 (115%).		
În perioada 2007-2011, rata medie a natalității la nivelul arealului analizat a fost de 9,9‰, ușor peste media județeană și regională, mai ales pe fondul creșterii natalității din mediul urban	Sporul natural mediu de la nivelul arealului studiat a continuat să fie negativ și în perioada 2007-2011, cu o valoare de -0,7‰		
În perioada 2007-2011, rata medie a mortalității la nivelul teritoriului studiat a fost de 10,6‰, cu circa 2	Nivelul de instruire al populației este foarte scăzut, mai ales în mediul rural (sub 5% din		

puncte procentuale sub media județeană și regională, prin prisma ponderii mai scăzute a populației vârstnice, dar și a accesului mai facil la asistență medicală.	populație are studii superioare).		
Rezultatele preliminare ale recensământului din 2011 reflectă faptul că intensitatea migrației interne și externe de la nivelul arealului studiat era de doar 5,4% din populația totală, sub media județeană (6,2%) și regională (7%).	Rata navetismului este foarte ridicat (peste 50% din forța de muncă totală) în comunele Dumbrăvița, Ghiroda, Fântânele, Felnac, Frumușeni, Livada, Șagu, Șofronea, Vladimirescu, Zădăreni, Zimandu Nou, ceea ce pune o presiune majoră pe sistemele de transport, inclusiv în comun.		
În municipiile Arad și Timișoara există o mare concentrare de persoane cu studii superioare (16,5%, respectiv 11,5% din populația totală, în 2002).			
Arealul asigură suficiente locuri de muncă pentru populația ocupată de la nivel local, navetismul către alte zone ale țării fiind foarte scăzut.			
Economie			
PIB/locuitor (PPS) pentru județul Timiș - locul III la nivel național, depășind cu 43,63% media națională și cu 30,57% media regională. Județul Arad se situează pe locul X la nivel național, depășind cu 1,8% media națională, dar situându-se cu 6,67% sub cea regională.	Diferențe de dezvoltare semnificative între municipii și concentrarea activităților în aceste municipii (în detrimentul UAT-urilor).	Creșterea importanței strategice și economice a bazinului Dunării (în contextul noii Strategii a Dunării) și intensificarea cooperării dintre țările riverane.	Propagarea crizei economice globale și a efectelor acesteia.
Creșterea contribuției sectorului de servicii la dezvoltarea economică a ambelor municipii,	Număr redus de firme preocupate de activitatea de cercetare-dezvoltare	Dezvoltarea sectorului tehnologiei informațiilor și	Scăderea apetitului investițional global și

înregistrând cel mai mare număr al angajaților		comunicațiilor și creșterea numărului de utilizatori ai Internetului.	orientarea investitorilor către piețele emergente cu potențial ridicat de creștere.
Număr semnificativ al firmelor: 46% din totalul regional se situează în județul Timiș, iar 24% în județul Arad (2010) – creșterea numărului întreprinderilor în sectorul IT&C, telecomunicații, mijloacelor de transport.	Municipiul Arad nu deține entități numeroase de cercetare-dezvoltare.	Progresul tehnologic continuu și transferul de tehnologie și know-how	Creșterea șomajului pe termen lung, mai ales în rândul tinerilor.
Densitatea unităților locale active depășește, în cazul ambelor județe, media națională și regională.	Salariații din cercetare-dezvoltare nu sunt distribuiți egal, astfel că județul Arad înregistrează 17% din numărul total al salariaților în CD.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial și a sectorului IMM.	Migrația forței de muncă către alte țări, mai ales a persoanelor înalt calificate (brain-drain).
Ponderea IMM-urilor atinge procentul de 99% în cazul ambelor zone de analiză, din care microîntreprinderile reprezintă 87% în cazul județului Arad și 89% în cazul județului Timiș.	Număr redus de proiecte contractate prin POS CCE, Axa prioritară: Cercetare-dezvoltare Tehnologică și Inovare pentru Competitivitate (2 în Arad, 17 în Timișoara).	Accesul la piața internă a Uniunii Europene a firmelor din arealul studiat.	Menținerea la un nivel scăzut a spiritului antreprenorial.
În intervalul de analiză se constată o creștere a cifrei de afaceri a firmelor din arealul studiat	Număr redus al IMM-urilor în zonele rurale.	Liberalizarea piețelor actualmente reglementate (de ex. celei a energiei).	Sprijin insuficient pentru dezvoltarea sectorului IMM
În perioada supusă analizei, se constată o creștere a productivității muncii în arealul studiat	Activitate industrială ne semnificativă în mediul rural.	Creșterea atractivității mediului de afaceri și investițional autohton.	Cadru legislativ complex, instabil, inflexibil, necorelat (de ex. între legislația de mediu, cea de transport, turism, etc.)
Municipiul Timișoara înregistrează 87% din firmele existente la nivelul județului Timiș, iar	Cooperare redusă între activitatea de cercetare-dezvoltare și industrie.	Creșterea puterii de cumpărare a populației.	Perpetuarea practicării agriculturii de subzistență

Municipiul Arad înregistrează 76% din firmele existente în județul Arad.			
Prezența unor investitori importanți care pot contribui la conturarea unei specializări smart în municipiile analizate.	Preponderența serviciilor comerciale în UAT-urile ce aparțin de cele două municipii.	Creșterea interesului pentru agricultura ecologică/bio.	Fragmentarea proprietății și exploatațiilor agricole.
Profil industrial bine definit în ambele municipii	Structurile de sprijin pentru afaceri repartizate neuniform, în număr redus în special în zonele rurale.	Dezvoltarea spiritului asociativ, mai ales în agricultură.	Reducerea investițiilor alocate dezvoltării agriculturii
Creșterea contribuției la structura economică a municipiilor a industriilor intensive în tehnologie, precum: IT&C, industria auto, industria echipamentelor electrice	Lipsa structurilor de interfață între mediul academic și cel de afaceri	Creșterea procentului din PIB alocat investițiilor.	Epuizarea resurselor de hidrocarburi din zonă.
Structuri asociative de tip cluster în domeniile de excelență ale municipiilor: IT&C, auto, energii verzi, agro-food.	Activitatea de cercetare nu este prezentă la nivelul IMM-urilor.	Disponibilitatea fondurilor europene pentru dezvoltarea și modernizarea întreprinderilor, susținerea activității de cercetare-dezvoltarea, producerea de energie din surse regenerabile, înființarea de structuri de sprijinire a afacerilor, etc.	
Existența structurilor de sprijin a afacerilor: parcuri industriale, zone de afaceri sau industriale, centre de informare tehnologică, parcuri științifice și tehnologice, incubatoare de afaceri.			
Existența centrelor universitare cu specializări în domeniile de excelență			

ale municipiilor			
Numărul mediu al angajaților în județul Timiș reprezintă 42% din numărul mediu total al regiunii, iar în județul Arad reprezintă 24% (municipiile antrenează cel mai mare număr al angajaților – Arad: 59%, iar Timișoara – 66% în 2011)			
Rata de ocupare a resurselor de muncă depășește 60% în cazul ambelor județe.			
Rata șomajului scăzută la nivelul municipiilor			
Numărul de salariați din CD la 10.000 de persoane ocupate civile este în creștere și a ajuns la 40 în județul Arad, respectiv 53,2 în județul Timiș (2010).			
Atractivitate crescută a municipiilor pentru investitorii străini.			
Balanță comercială excedentară în cazul județelor Arad și Timiș.			
Exporturi mari de mașini, aparate și echipamente electrice, mijloace de transport, materiale plastice și cauciuc, textile etc.			
Infrastructura tehnică și de transport			
Numărul pasagerilor care utilizează mijloace de transport ecologice (tramvaie, troileibuze) a reprezentat 75% din totalul pasagerilor care utilizează transportul în comun în Timișoara, în 2011, în creștere față de anul 2007.	Mare parte din rețeaua de înaltă, medie și joasă tensiune, precum și stațiile și posturile de transformare, necesită investiții în reabilitare și re tehnologizare.	Modernizarea infrastructurii de transport din țară și din regiune (mai ales coridorul pan-european IV).	Alocări insuficiente de la bugetul de stat pentru realizarea de lucrări de investiții.

Existența a două aeroporturi internaționale, cel din Timișoara fiind al doilea ca importanță din România, în funcție de numărul de pasageri.	Rețeaua de distribuție a energiei electrice nu acoperă o parte din noile zone rezidențiale din zona metropolitană.	Creșterea importanței strategice și economice a bazinului Dunării (în contextul noii Strategii a Dunării) și intensificarea cooperării dintre țările riverane.	Cadru legislativ complex, instabil, inflexibil, necorelat (de ex. între legislația de mediu, cea de transport, turism, etc.)
Finalizarea Autostrăzii Arad-Timișoara, precum și executarea de lucrări la tronsoanele de autostradă situate de-a lungul Coridorului Pan-European IV (Arad-Nădlac, Timișoara-Lugoj, etc.).	Un număr mare de consumatori s-au debransat de la sistemul centralizat de distribuție a energiei termice din cele două municipii.	Modernizarea infrastructurii tehnice din România	Creșterea parcului auto și suprasolicitarea infrastructurii de transport, mai ales în mediul urban.
În ultimii ani s-au derulat lucrări de modernizare a liniilor de tramvai din ambele municipii și s-au prelungit unele trasee de troleibuz și autobuz.	Sistemul centralizat de termoficare din Municipiul Arad este unul foarte uzat și generează probleme de mediu.	Creșterea numărului de inițiative de tip parteneriat public-privat.	
Transportul inter-urban către comunele din zona celor două municipii este relativ bine dezvoltat (mai ales în inelul I de localități suburbane), fiind asigurat de operatori privați, cu microbuze și autobuze moderne.	18,4% dintre locuințele din arealul studiat, mai ales în mediul rural, nu beneficiază de instalație de încălzire centrală, utilizând sobe pe bază de combustibili solizi, generând emisii ridicate de CO ₂	Creșterea interesului pentru energia verde și valorificarea potențialului de producere a energiei regenerabile.	
Toate localitățile componente dispun de sisteme centralizate de distribuție a apei potabile, 93% dintre locuințe dispunând de instalații de alimentare cu apă, peste media județeană (80,7%) și regională (81,3%).	Suprafața intravilană a municipiului Timișoara s-a extins cu 8,6% în perioada 2007-2011, iar suprafața ocupată cu construcții a ajuns la 49,7% din suprafața totală.	Disponibilitatea fondurilor europene pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, apă, apă uzată, termoficare, etc.	
Lungimea rețelei simple de distribuție a apei din zona studiată a crescut cu 339,1 km (+18,8%) în perioada	Suprafața medie de spațiu verde per locuitor este de 14,5 mp, mult sub cerințele legale (26 mp),		

2007-2011, pe fondul investițiilor publice în domeniul rețelelor edilitare, mai ales în mediul rural.	necesarul de noi spații verzi fiind de peste 5,6 mil. Mp.		
Lungimea rețelei simple de canalizare din arealul studiat a crescut cu 93,2 km (+8,2%), în perioada 2007-2011	Rețeaua de alimentare cu apă și de canalizare nu acoperă întreg arealul studiat, mai ales în mediul rural, iar infrastructura existentă este uzată fizic și moral.		
În perioada 2007-2011, lungimea rețelei simple de distribuție a gazelor din zona studiată a crescut cu 261,3 km (+17,6%),			
Rețelele și serviciile de telefonie fixă și mobilă, comunicațiile prin internet și serviciile conexe acestora au fost modernizate			
Potențialul de producere a energiei regenerabile din această zonă este unul foarte ridicat, mai ales pentru energia solară (fotovoltaică), biomasă agricolă și energie geotermală.			
În prezent există în diferite stadii de execuție mai multe infrastructuri de producere a energiei electrice și termice din resurse regenerabile.			
Rețeaua de iluminat public a fost extinsă și modernizată în toate localitățile.			
Infrastructura de transport a energiei electrice este densă.			
Infrastructura de producere și distribuție a energiei termice din Municipiul			

Timișoara este în curs de modernizare, iar gradul de contorizare este de 100%.			
Lungimea totală a pistelor de biciclete este de circa 73 km, fiind în derulare mai multe proiecte de extindere a acestora.			
Se află în derulare mai multe proiecte de reabilitarea a infrastructurii urbane și a spațiilor publice (parcuri, zone de agrement, centre istorice și civice, etc.).			
Infrastructura socială și locuințele			
Rețeaua de unități medicale din zona studiată este una complexă și diversificată, fiind concentrată în Municipiile Arad și Timișoara, unde există circa 40% din paturile de spital din Regiunea Vest.	În anul 2011, Ministerul Sănătății a dispus comasarea a 3 unități medicale și închiderea unei unități medico-sociale.	Creșterea interesului populației pentru educație, formală și informală.	Alocări insuficiente de la bugetul de stat pentru realizarea de lucrări de investiții.
Sectorul medical privat se află în plină ascensiune, fiind inaugurate noi spitale, clinici, cabinete stomatologice, laboratoare de analize, farmacii, etc.	Numărul de paturi de spital din sistemul public a scăzut cu 5,4%, în perioada 2007-2011.	Promovarea egalității de șanse.	Cadru legislativ complex, instabil, inflexibil, necorelat (de ex. între legislația de mediu, cea de transport, turism, etc.)
Nivelul de deservire cu personal medical se situează cu mult peste media județeană și regională. În perioada 2007-2011, numărul de medici din zonă a crescut cu 21%, cel al stomatologilor cu 6%, al farmaciștilor cu 9,9%, iar al personalului mediu sanitar cu 5,3%	Pe fondul scăderii populației de vârstă de școlară, rețeaua de unități de învățământ s-a restructurat în ultimii 5 ani, prin închiderea sau comasarea unor școli.	Creșterea gradului de implicare a mediului privat și non-guvernamental în furnizarea de servicii medicale, educaționale, de asistență socială.	Accentuarea fenomenului de sărăcie, mai ales în mediul rural, și accentuarea excluziunii sociale.
Din perspectiva numărului	Infrastructura școlară din	Disponibilitatea	Scăderea

de spitale de categoria I, Timișoara se plasează pe locul III la nivel național, după București și Cluj-Napoca.	zona studiată este insuficientă, numărul mediu de elevi pe sala de clasă fiind de 41,3, peste media județeană (35,4) și regională (31,1). De asemenea, există un număr foarte redus de săli de gimnastică, terenuri de sport, bazine de înot didactic.	fondurilor europene pentru sprijinirea incluziunii sociale, promovarea educației și formării profesionale continue, etc., îmbunătățirea calității serviciilor medicale,	gradului de cuprindere al populației în de sistemul învățământ, creșterea abandonului școlar.
În Municipiul Timișoara gama de servicii medicale este foarte diversificată (centre de radioterapie, de fertilizare in vitro, de dializă, de transplant, etc.)	Capacitatea căminelor studentești este foarte redusă în comparație cu numărul de studenți, mai ales în Municipiul Timișoara.		
În prezent se derulează mai multe investiții de amploare pentru reabilitarea și modernizarea unităților spitalicești de stat.	Populația școlară totală de la nivelul ariei studiate a scăzut cu 14,4% față de anul 2007, pe fondul reducerii natalității și a populației de vârstă școlară. Numărul elevilor a scăzut cu 10,1%, iar al studenților cu 25,8%.		
Rețeaua de unități de învățământ din zona studiată este una complexă și diversificată, acoperind toate nivelurile de educație, de la cel preșcolar, până la cel universitar	Numărul de cadre didactice de la nivelul unităților de învățământ din zona studiată a scăzut cu 15% în perioada 2007-2011, numărul mediu de elevi/cadru didactic este de 16,8, peste media județeană și regională (15,7).		
În ultimii ani s-au achiziționat noi mijloace de transport a elevilor care trebuie să facă naveta la școlile din alte localități.	Unele dintre unitățile școlare se află într-o stare proastă și nu beneficiază de dotări corespunzătoare.		
Municipiul Timișoara este principalul centru universitar din partea de vest a României, cu 35.862 de studenți (31.333 în sistemul public și 4.529 în	Capacitatea unităților de asistență socială este insuficientă, în contextul creșterii populației vârstnice, a numărului de persoane expuse		

cel privat), în timp ce în Municipiul Arad studiază 18.020 de studenți (7.105 în învățământul public și 10.915 în cel privat).	excluziunii sociale, a necesității de diversificare a gamei de servicii oferite.		
În cele 2 municipii funcționează 9 universități publice și private, cu 55 de facultăți, care acoperă toate domeniile de studii universitare.	Unele dintre centrele de asistență socială necesită lucrări suplimentare de reabilitare, extindere, modernizare și dotare.		
În cele două centre universitare studiază peste 2.500 de studenți străini, în creștere cu 150% față de anul 2007.	Numărul locuințelor aflate în proprietate publică (locuințe ANL, locuințe sociale, etc.) a scăzut cu 3%, în perioada 2007-2011, în condițiile în care cererea pentru astfel de locuințe este în creștere.		
Numărul copiilor înscriși în grădinițe a crescut cu 15,2%, în perioada 2007-2011.	Construcția noilor rezidențiale de la marginea Municipiului Timișoara s-a făcut adesea haotic, fără o planificare urbană riguroasă și fără investiții corespunzătoare în extinderea infrastructurii de transport, tehnico-edilitare (apă, canal, electricitate, gaz, etc.), a serviciilor publice și comerciale, etc.		
În ultimii ani, s-au derulat numeroase lucrări de reabilitare și modernizare a unităților de învățământ din zonă, alte lucrări fiind în curs de realizare.	În cei doi poli urbani, peste 147.000 de locuințe (peste 55% din total) sunt situate în blocuri construite în perioada comunistă, puțin spațioase, ineficiente energetic și cu un impact negativ asupra esteticii urbane.		
Serviciile de asistență socială sunt asigurate de unități publice și private,	Mai puțin de 20% din blocurile de locuințe au beneficiat de lucrări de		

<p>Într-un număr relativ ridicat de centre de zi și rezidențiale pentru diferite categorii de persoane asistate (vârstnici, copii, persoane cu dizabilități, persoane fără adăpost, etc.).</p>	<p>reabilitare termică.</p>		
<p>În actuala perioadă de programare, numeroase unități publice de asistență socială din zonă beneficiază de lucrări de reabilitare, modernizare, extindere, etc.</p>			
<p>La finele anului 2011, fondul locativ din arealul studiat cuprinde 260.883 de locuințe, în creștere cu 9.282 (+3,7%) față de anul 2007, ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane.</p>			
<p>În perioada 2007-2011, numărul de locuințe nou construite în zonă a fost de 12.276 de locuințe, ceea ce reprezintă 78,9% din totalul celor construite în județele Arad și Timiș, respectiv 65,2% din totalul celor ridicate în Regiunea Vest.</p>			
<p>Suprafața medie a unei locuințe a fost, în 2011, de 49,3 mp arie desfășurată, peste media județeană (44,3 mp) și cea regională (41,7 mp). Față de anul 2007, suprafața medie a unei locuințe a crescut cu 4,4%, mai ales prin construcția de noi locuințe mai spațioase decât cele existente.</p>			
<p>Suprafața medie locuibilă</p>			

pe persoană a crescut cu 10%, în perioada 2007-2011.			
Patrimoniul cultural și natural. Turismul			
La nivelul arealului studiat există un număr de 372 monumente istorice (de arheologie, arhitectură, de for public sau memoriale), cele mai valoroase fiind amplasate în Municipiile Timișoara și Arad.	Cinematografele aflate în exploatarea regiei de stat necesită investiții semnificative în reabilitarea și amenajarea spațiilor în care funcționează, precum și în dotarea cu echipamente noi. Multe dintre aceste cinematografe au fost chiar închise.	Creșterea numărului de turiști care vizitează România.	Cadru legislativ complex, instabil, inflexibil, necorelat (de ex. între legislația de mediu, cea de transport, turism, etc.)
În zonă există o serie de obiective de patrimoniu natural, de mare importanță turistică (parc natural, parc dendrologic, lacuri, mlaștini, etc.).	Unele dintre comune nu beneficiază de biblioteci, iar, în cele existente, dotarea cu echipamente moderne este deficitară, iar fondul de carte este învechit și restrâns.	Dezvoltarea agroturismului.	Scăderea pieței turistice la nivel global.
Zona dispune de un potențial balnear deosebit, funcționând o serie de ștranduri termale în mai multe localități (Arad, Băile Călacea, Sânmihaiul German, Șofronea, Curtici, etc.), cu potențial de integrare într-un circuit de profil, alături de alte stațiuni din zonă (Lipova, Buziaș, etc.)	Numărul de cititori activi înscriși la bibliotecile din zonă este în scădere, pe fondul reducerii populației școlare, a interesului pentru cultura scrisă și a extinderii în masă a Internetului.	Creșterea interesului populației pentru sport și menținerea unei stări bune de sănătate.	
Numărul de cinematografe din cele două municipii și capacitatea acestora a crescut în perioada 2007-2011, prin inaugurarea de unități moderne, tip multiplex, acestea concentrând 80,2% din totalul locurilor din sălile de cinema din Regiunea Vest.	Majoritatea bibliotecile din zonă sunt amplasate în clădiri vechi (inclusiv de patrimoniu), adesea impropriu amenajate pentru depozitarea fondului de carte sau pentru organizarea de evenimente culturale	Disponibilitatea fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii turistice	
În anul 2011, cinematografele din cele	Numărul de vizitatori înregistrat în muzeele din		

două municipii au atras 711.000 de spectatori, de 8,7 ori mai mulți decât în anul 2007.	zonă a scăzut cu 66%, în perioada 2007-2011, cu precădere în Municipiul Timișoara.		
În zona studiată funcționează 202 biblioteci (județene, orașenești, comunale, specializate, universitare, școlare), cu 6,22 milioane de volume.	Numărul de locuri în sălile de spectacol a scăzut cu 10,5%, în perioada 2007-2011, prin închiderea și restructurarea unor unități de spectacol.		
În arealul studiat funcționau, în anul 2011, 21 de muzee, secții muzeale și colecții publice, cele mai importante fiind concentrate în cele două municipii.	Numărul de spectatori înregistrați în sălile instituțiilor culturale din zonă a scăzut cu 23,8% față de anul 2007, mai ales în Municipiul Arad.		
În cele două municipii funcționează 9 instituții de spectacol de prestigiu (teatre clasice, teatre de păpuși și marionete, opere, filarmonici, orchestre, etc.), în limba română, maghiară și germană	Cea mai mare parte din casele de cultură și căminele culturale necesită lucrări de reabilitare, modernizare și dotare.		
În municipii și orașe funcționează Case de Cultură, care oferă spații generoase pentru diferite evenimente culturale. În plus, la Timișoara funcționează o Casă de Cultură a Studenților, Centrele Culturale German și Francez, precum și numeroase galerii de artă private.	În zonă nu există suficiente unități de cazare de 5 stele.		
În toate comunele funcționează cămine culturale, o parte dintre acestea fiind reabilitate în ultimii ani.	Numărul de turiști străini a scăzut cu 16% în perioada 2007-2011 și reprezintă doar 26,1% din totalul celor cazați în unitățile de primire a turiștilor din zonă.		
În zona analizată funcționează 220 de unități	Numărul total de sosiri în unitățile de primire a		

de cazare, în creștere cu 73,2% față de anul 2007, în timp ce numărul de locuri de cazare a crescut cu 57,4%.	turiștilor din zonă a scăzut cu 0,6% în perioada 2007-2011.		
Zona studiată a atras în 2011 57% dintre turiștii care au vizitat Regiunea Vest.	Durata medie a sejurului turistic este de doar 1,8 zile/turist, sub media județeană (2) și regională (2,6).		
La nivelul arealului analizat funcționează două centre de informare turistică, la nivelul celor două municipii, precum și 117 agenții de turism.	Indicele de utilizare netă a capacității turistice din arealul studiat a fost de 23% în 2011, în scădere cu 6,9 puncte procentuale față de anul 2007.		
În Municipiul Arad este în curs de execuție un Centru Național de Informare și Promovare Turistică, iar în mai multe comune vor fi inaugurate centre de informare turistică.	Infrastructura sportivă din localitățile componente este uzată fizic și moral, iar capacitatea acestora nu mai corespunde nevoilor actuale.		
În Județul Arad se află în curs de implementare un proiect de promovare turistică a unor circuite.	Numărul sportivilor legitimați în cluburi și interesul pentru sportul de performanță a scăzut în ultimii ani, însă interesul pentru sportul de masă este în creștere.		
Infrastructura sportivă este diversificată în cei doi poli urbani.	Majoritatea obiectivelor de patrimoniu necesită lucrări urgente de restaurare și punere în valoare, în vederea includerii în circuitul turistic.		
În prezent, există mai multe proiecte pentru construcția și modernizarea unor infrastructuri sportive, atât în cele două municipii, cât și în localitățile componente.	Infrastructura turistică aferentă obiectivelor de patrimoniu și naturale din zonă este deficitară (de ex. ștranduri termale, centre de wellness, plaje, trasee turistice, etc.).		
Calitatea mediului			
Nivelul de poluare a	În pofida reducerilor	Creșterea	Cadru legislativ

aerului este, în general scăzut și în continuă scădere.	emisiilor poluante în aer, există depășiri ale valorilor limită de calitate a aerului la indicatorii particule în suspensie (Arad, Timișoara) și ozon (Arad).	interesului și a investițiilor pentru protecția mediului	complex, instabil, inflexibil, necorelat (de ex. între legislația de mediu, cea de transport, turism, etc.)
În ultimii ani, au fost realizate investiții importante în conformarea celor 4 centrale electrotermice la cerințele de mediu europene, precum și asigurarea unui mai bun management al traficului rutier	Principala sursă de poluare a apelor este constituită de evacuările de ape uzate neepurate sau insuficient epurate, urmată de agricultură.	Disponibilitatea fondurilor europene pentru investiții de mediu	Reducerea investițiilor în domeniul protecției mediului
Calitatea apelor de suprafață și subterane este una satisfăcătoare, cantitatea de ape evacuate scăzând considerabil în ultimii ani.	Nivelul de poluare a solurilor se menține ridicat din cauza practicării unei agriculturii extensive și a depozitării necorespunzătoare a deșeurilor.		Accentuarea schimbărilor climatice.
În prezent, se derulează investiții substanțiale pentru modernizarea stațiilor de tratare a apelor uzate.	În arealul studiat se manifestă mai multe fenomene naturale ce conduc la scăderea potențialului productiv al terenurilor agricole (aciditate, eroziune, salinitate, gleizare, etc.), unele localități având statutul de zone agricole defavorizate, cu handicap specific.		
Flora și fauna din zona studiată este una foarte bogată și diversificată, precum și o serie de situri Natura 2000, care dispun de planuri de management.	În zona studiată există mai multe situri contaminate ca urmare a activităților industriale (perimetre de exploatare a nisipului și pietrișului, de exploatare, transport și depozitare a produselor petroliere, depozite de zgură și cenușă, etc.)		

Cantitatea de deșeuri urbane asimilate a scăzut, în perioada 2007-2010, cu 25,3%.	Suprafața ocupată de păduri doar 6,8% din teritoriul arealului studiat, de 4 ori mai mic ca media națională, și asupra acestora se manifestă presiuni antropice majore.		
Cantitatea de deșeuri colectate selectiv a crescut de peste 12 ori, în perioada 2007-2010, iar procentul celor valorificate a crescut de peste 20 ori.	Asupra biodiversității din zonă se manifestă o serie de presiuni antropice (schimbarea destinației terenurilor, creșterea gradului de ocupare a terenurilor, utilizarea corespunzătoare a solurilor și a resurselor naturale, etc.)		
În prezent se află în curs de finalizare sisteme de management integrat al deșeurilor în ambele județe, fiind funcționale două depozite conforme de mari dimensiuni, cu o capacitate de peste 6 mil. mc.	Peste 16% din deșeurile generate în zonă nu sunt colectate, mai ales în mediul rural, iar 71,7% dintre cele colectate nu sunt valorificate		
În zonă sunt funcționale centre de colectare și instalații de neutralizare și valorificare a diferitelor tipuri de deșeuri (deșeuri medicale și periculoase, baterii și acumulatori, uleiuri uzate, vehicule scoase din uz, etc.)			
Auditul administrativ			
Administrațiile publice locale din cele două municipii au o structură complexă și oferă o gamă largă de servicii cetățenilor, dispunând de peste 500 de posturi în organigramă.	În mediul rural, administrațiile publice locale au o structură mult mai restrânsă, cu maxim 75 de posturi, oferind o gamă redusă de servicii.	Creșterea gradului de implicare al cetățenilor în viața comunității și dezvoltarea societății civile.	Cadru legislativ complex, instabil, inflexibil, necorelat (de ex. între legislația de mediu, cea de transport, turism, etc.)
La nivelul arealului studiat există numeroase structuri	În perioada 2007-2011, veniturile la bugetele	Disponibilitatea fondurilor europene	Capacitate administrativă

asociative ale administrațiilor publice locale (asociații de dezvoltare intercomunitară, grupuri de acțiune locală, microregiuni, grupuri europene de cooperare transfrontalieră, etc.).	locale s-au redus, în termeni reali, cu circa 15%, iar cheltuielile cu circa 5%	pentru dezvoltarea capacității administrative	redușă.
	Structurile asociative au o capacitate administrativă foarte redusă și o durată de viață care se limitează, adesea, la ciclul de viață al proiectului pentru care au fost create.		Menținerea corupției și a birocrăției la un nivel înalt.

Capitolul III. Strategia de dezvoltare a Sistemului Urban (Conurbației) Timișoara-Arad

3.1. Contextul strategic european, național și regional

Context european

Strategia „Europa 2020” - Obiectivul general al acestei strategii este transformarea UE într-o economie inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială. Cele trei priorități stabilite în cadrul acestei strategii sunt:

1. Creștere inteligentă – dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare (cercetarea și dezvoltarea tehnologică combinată cu utilizarea eficientă a resurselor existente conduc la creșterea productivității);
2. Creștere durabilă – promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive poate conduce pe de-o parte la furnizarea de „bunuri publice” societății (cum ar fi conservarea habitatelor, biodiversitatea și menținerea patrimoniului rural) ce pot conduce în arealele vizate la crearea de noi locuri de muncă prin extensivizarea agriculturii și aprovizionarea piețelor locale;
3. Creștere favorabilă incluziunii sociale – promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială prin deblocarea potențialului economic al zonelor rurale, dezvoltarea piețelor și locurilor de muncă la nivel local, prin furnizarea de asistență în vederea restructurării agriculturii și sprijinirea veniturilor agricultorilor în vederea menținerii unei agriculturi sustenabile în întreaga Europă.

Printre țintele Strategiei Europa 2020 se numără:

- rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 75%;
- nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul Uniunii Europene;
- obiectivul 20/20/20 în materie de energie și schimbări climatice:
  - emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1990
  - 20% din energia produsă să provină din surse regenerabile
  - creșterea cu 20% a eficienței energetice
- rata de părăsire timpurie a școlii sub 10%
- ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 40%
- scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 20 de milioane.

În cadrul acestei strategii au fost propuse ca și instrumente de lucru 7 inițiative:

- „*O Uniune a inovării*” are în vedere reorientarea cercetării, dezvoltării și a politicii de inovare către provocările majore, reducând în același timp distanța dintre știință și lansarea pe piață, astfel încât invențiile să fie transformate în produse. Această inițiativă își propune să îmbunătățească condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;
- „*Tineretul în mișcare*” are în vedere creșterea calității și atractivității internaționale a sistemului european de învățământ superior, prin promovarea mobilității studenților și a tinerilor profesioniști. Ca acțiune concretă, posturile vacante în toate statele membre ar trebui să fie mai accesibile la nivelul întregii Europe, iar calificările profesionale și experiența să fie recunoscute în mod corespunzător. Astfel, se va consolida performanța sistemelor de educație și se va facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;
- „*O agendă digitală pentru Europa*” are în vedere asigurarea unor avantaje economice și sociale durabile printr-o piață unică digitală bazată pe internet ultra-rapid; toți europenii trebuie să aibă acces la internet de mare viteză până în 2013. Astfel, accentul se pune pe accelerarea dezvoltării serviciilor de internet de mare viteză și valorificarea beneficiilor pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;
- „*O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor*” are în vedere sprijinirea tranziției către o economie care utilizează eficient resursele, cu emisii reduse de carbon. Europa trebuie să își mențină „obiectivele 20/20/20” în ceea ce privește producția și consumul de energie și eficiența energetică. Inițiativa permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;
- „*O politică industrială adaptată erei globalizării*” are în vedere sprijinirea competitivității bazei industriale a UE în lumea de după criză, prin promovarea spiritului antreprenorial și dezvoltarea de noi competențe. Astfel, se va înregistra o îmbunătățire a mediului de afaceri, în special pentru IMM-uri, va fi sprijinită dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial și se vor crea milioane de noi locuri de muncă;
- „*O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă*” are în vedere crearea condițiilor pentru modernizarea piețelor forței de muncă, și oferirea unei autonomii mai

mari cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională. Scopul acestei inițiative este creșterea gradului de ocupare al forței de muncă și asigurarea durabilității modelelor sociale europene, în condițiile ieșirii la pensie a „generației baby-boom”;

- „*Platforma europeană de combatere a sărăciei*” pentru a garanta coeziunea economică, socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluderea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate

De asemenea, strategia răspunde și obiectivelor tematice care se regăsesc în cadrul propunerilor de regulamente pentru perioada 2014-2020:

1. Întărirea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării
2. Îmbunătățirea accesului la și a utilizării și calității tehnologiilor informațiilor și comunicării
3. Creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
4. Sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
6. Protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
7. Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor în rețelele cheie
8. Promovare ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă
9. Investiții în competențe, educație și învățare continuă
10. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
11. Îmbunătățirea capacității instituționale și a eficienței în administrația publică

Propuneri de regulamente

- COM(2011)615 din 6.10.2011 Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului
- COM(2011) 614 final din 6.10.2011 Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind dispozițiile specifice aplicabile Fondului european de dezvoltare regională și obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006
- COM(2011) 612 final/2 din 14.3.2012 Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1084/2006
- COM(2011) 607 final /2 din 14.3.2012 Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului

- COM(2011) 608 final din 6.10.2011 Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind European Globalisation Adjustment Fund
- COM(2011) 609 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind European Union Programme for Social Change and Innovation
- COM(2010) 672 „Politica Agricolă Comună în perspectiva anului 2020” - PAC-ul de după 2014 ar trebui să rămână o politică comună puternică formată din doi piloni: ajutoare plătite anual tuturor agricultorilor și un instrument de sprijin dedicat obiectivelor comunitare. (Obiective: 1. Producția alimentară viabilă, Obiectivul 2. Managementul durabil al resurselor naturale și Obiectivul 3. Dezvoltarea teritorială echilibrată)

Inovarea în scopul creșterii durabile: o bioeconomie pentru Europa COM(2012) 60 final din 13.2.2012

Scopul este de a avea o economie mai inovatoare, cu emisii reduse, care reconciliază cererile privind agricultura și pescuitul durabil, siguranța alimentară și utilizarea durabilă a resurselor biologice în scopuri industriale, asigurând în același timp protecția mediului și a biodiversității.

- Investiții în cercetare, inovare și competențe
- Întărirea interacțiunii politicilor și a angajamentului stakeholderilor
- Creșterea piețelor și a competitivității în bioeconomie

Cadrul Strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene integrează la nivel teritorial obiectivele de coeziune și competitivitate ale Uniunii, stabilind ca obiective:

1. Amenajarea policentrică a teritoriului
2. O nouă relație urban-rural
3. Accesul egal la infrastructură și cunoaștere
4. Administrarea înțeleaptă a patrimoniului natural și cultural

Dimensiunile coeziunii teritoriale sunt, în viziunea Cadrului Strategic: regională, trans-națională și inter-regională, guvernanta – administrarea durabilă

Carta Verde a Coeziunii Teritoriale (2008) dă o perspectivă teritorială asupra coeziunii economice și sociale, prin următoarele obiective:

- diversitatea teritorială ca valoare
- coordonarea politicilor pentru zone vaste
- promovarea orașelor competitive

- abordarea excluziunii sociale
- accesul la educație, servicii medicale, energie
- concentrare: depășirea diferențelor de densitate
- conectarea teritoriilor: depășirea factorului distanță
- cooperare: depășirea factorului divizare

Linii directe strategice ale Uniunii Europene (Community Strategic Guidelines) indică faptul că Politica de Coeziune are trei priorități:

- îmbunătățirea atractivității Statelor Membre, regiunilor și orașelor, prin îmbunătățirea accesibilității, asigurarea unui nivel și a unei calități adecvate a serviciilor și protejarea mediului înconjurător
- încurajarea inovării, antreprenoriatului și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, prin promovarea capacității de cercetare-inovare, inclusiv a noilor instrumente TIC
- crearea de noi locuri de muncă, mai bine plătite, prin atragerea de noi persoane în procesul de ocupare și în activități antreprenoriale, îmbunătățirea adaptabilității lucrătorilor și a firmelor și investițiile în capitalul uman

Aceleași linii directe specifică faptul că programele care se adresează zonelor urbane pot lua diferite forme:

- acțiuni care promovează orașele ca motoare ale dezvoltării regionale, prin îmbunătățirea competitivității lor, promovarea antreprenoriatului, a inovării, dezvoltarea serviciilor, rezultând în creșterea atractivității orașelor din UE;
- acțiuni care promovează coeziunea internă a arealelor urbane, prin revitalizarea cartierelor în declin, reabilitarea mediului fizic și ambiental, reconversia sit-urilor brownfield, protejarea și valorificarea patrimoniului lor istoric și cultural;
- promovarea unei dezvoltări mai echilibrate, policentrice a Uniunii Europene, prin crearea unei rețele de orașe, la nivel național și comunitar. Dezvoltarea acestei rețele presupune măsuri care să le lege fizic (infrastructură, tehnologia informației, etc.), dar și uman (promovarea cooperării, etc.). O atenție deosebită se va acorda și relațiilor rural-urban.

Comunicarea Comisiei Europene pe tema Politicii de Coeziune și a orașelor (COM(2006) – 385/13.07.2006) propune o întărire a dimensiunii urbane a politicilor UE și concentrare a resurselor investite de Comisie în stimularea creșterii economice și a ocupării în mediul urban, oferind 50 de recomandări concrete pentru actorii implicați în dezvoltarea urbană, grupate în următoarele priorități:

- creșterea atractivității orașelor în ceea ce privește transportul, serviciile, calitatea mediului înconjurător și cultura;

- promovarea unei dezvoltări echilibrate a orașelor și întărirea relației lor cu mediul rural și zonele periurbane;
- stimularea rolului de poli de creștere al orașelor, prin promovarea inovării, antreprenoriatului și sprijinirea sectorului IMM;
- creșterea ocupării și reducerea disparităților dintre cartiere, pe de o parte, și grupuri sociale, pe de altă parte;
- combaterea delincvenței și a sentimentului de nesiguranță;
- îmbunătățirea guvernării orașelor, prin implicarea tuturor actorilor interesați în procesul decizional și prin eficiența planificării;
- promovarea rețelelor de schimb de experiență și bune-practici;
- maximizarea efectului de levier al Fondurilor Structurale alocate mediului urban.

Programul pentru rețeaua de dezvoltare urbană URBACT II are ca și obiectiv general îmbunătățirea eficacității politicilor de dezvoltare urbană integrată și durabilă în Europa în vederea implementării strategiei Lisabona-Gottenborg.

Programul ESPON 2007-2013 este un program care finanțează cercetarea teritoriului european. Programul INTERACT 2007-2013 își propune creșterea eficienței și eficacității programelor și proiectelor de cooperare teritorială în perioada 2007-2013.

Organizația Mondială a Turismului încurajează implementarea Codului global de etică pentru turism, cu scopul de a asigura ca țările membre, destinațiile turistice, precum și afacerile din turism să-și maximizeze efectele economice, sociale și culturale pozitive, totodată minimizând impactele negative sociale și de mediu. Principiile din acest cod, prezentate în 10 articole, trebuie cunoscute și adoptate de statele membre, de companiile de turism, precum și de diferite instituții, comunități interesate direct sau indirect în turism, după cum urmează:

1. contribuția turismului la înțelegerea reciprocă și respectul între popoare și societăți
2. turismul ca vehicul pentru împlinirea individuală și colectivă
3. turismul, factor al dezvoltării durabile
4. turismul, utilizator al moștenirii naturale a omenirii și contribuabil la îmbogățirea ei
5. turismul, activitate avantajoasă pentru comunitățile și țările gazdă
6. obligațiile participanților la actul de turism
7. dreptul la turism
8. libertatea mișcărilor turistice
9. drepturile lucrătorilor și antreprenorilor în industria turismului
10. implementarea principiilor Codului global de etică pentru turism.

Activitățile Comisiei pentru Europa a OMT sunt orientate spre asistarea statelor membre în dezvoltarea strategiilor în contextul unor piețe turbulente, utilizarea unor instrumente adresate problemelor calității și satisfacției consumatorilor, pregătirea și implementarea programelor referitoare la crearea de valori, la inovarea în tehnologii, în dezvoltarea resurselor umane și în conducere, dezvoltarea capacităților pentru oficialitățile publice, re-proiectarea proceselor în sectorul public, produse noi etc.

Agenda pentru un turism european durabil și competitiv (Agenda for a sustainable and competitive European tourism. - COM (2007) 621 final / 19.10.2007), propune ca și obiectiv asigurarea durabilității turismului european și descrie cadrul de acțiune, principiile pentru realizarea unui turism competitiv și durabil, rolul și modul de implicare a celor interesați în sectorul turistic și al Comisiei Europene etc.

Principiile stabilite sunt: abordare integrată și holistică - luarea în seamă a tuturor impactelor turismului pe parcursul planificării dezvoltării lui; planificare pe termen lung - luarea în seamă a nevoilor generațiilor viitoare, durabilitatea dezvoltării; viteză și ritm al dezvoltării adaptate la caracterul, resursele și nevoile comunităților gazdă și destinațiilor; implicarea tuturor actorilor interesați în procesul de luare a deciziilor; utilizarea celor mai bune cunoștințe accesibile - împărtășirea informațiilor referitoare la tendințele, impactele, abilitățile necesare turismului în toată Europa; minimalizarea și gestiunea riscurilor - principiile precauției, prevenirea unor efecte nedorite prin evaluare preliminară; reflectarea impactelor în costuri - principiul poluatorul plătește, prețurile trebuie să reflecte costurile reale a consumului și producției; stabilirea și respectarea unor limite privind solicitarea capacității de suport a locurilor, destinațiilor de primire evitând supraaglomerarea și suprasolicitarea; a întreprinde o monitorizare continuă a dezvoltării, bazându-se pe indicatori de durabilitate și intervenție în caz de neconformare. Aceste principii sunt preluate și integrate în politica turismului a UE, Comisia stabilind rolul propriu și al celor care au interese în sectorul turistic în vederea unirii acțiunilor acestora pentru dezvoltarea turismului.

Agenda ghidează activitățile viitoare ale Comisiei în domeniul turismului și în alte domenii politice care exercită impact asupra turismului și a durabilității lui. Documentul stipulează patru aspecte importante ale rolului CE în domeniul turismului:

1. Mobilizarea actorilor pentru producerea și diseminarea cunoștințelor din domeniu
2. Promovarea destinațiilor de excelență
3. Mobilizarea instrumentelor financiare ale UE
4. Aducerea în prim-plan a durabilității și competitivității în politicile Comisiei Europene

Programul Cultura 2007-2013 – focalizat pe valorificarea zestrei culturale comune a Europei, prin facilitarea mobilității artiștilor, actorilor și instituțiilor din domeniu. Obiectivul general al Programului este să contribuie la punerea în valoare a spațiului cultural comun bazat pe o moștenire culturală similară, prin dezvoltarea cooperării culturale între operatorii culturali din statele participante la Program, cu scopul de a încuraja emergența cetățeniei europene. Obiectivele specifice ale Programului sunt următoarele:

- promovarea mobilității transnaționale a persoanelor care activează în sectorul cultural

- încurajarea circulației transnaționale a operelor și a produselor culturale și artistice
- încurajarea dialogului intercultural

Inițiativa „Capitalele Culturale ale Europei” este menită să valorifice și să promoveze diversitatea culturală a orașelor Europei, precum și caracteristicile lor comune, în vederea dezvoltării unei identități europene comune. Beneficiile directe ale statului de capitală europeană sunt investițiile semnificative în infrastructura urbană, regenerare, reabilitarea patrimoniului construit și atragerea unui număr semnificativ de turiști, toate cu efecte pe termen lung.

Conectarea Europei – scopul de a accelera investițiile pe termen lung în drumuri, căi ferate, rețele energetice, conducte și rețele de mare viteză în bandă largă.

- Ameliorarea legăturilor de transport - investiții în proiecte de infrastructură menite să faciliteze transportul de mărfuri și călători, în special între vestul și estul Europei. Investițiile se vor axa pe moduri de transport ecologice și durabile.
- Conectarea rețelelor energetice – realizarea de conexiuni între țările UE, care să faciliteze furnizarea energiei - atât a celei tradiționale, cât și a energiei provenind din surse regenerabile.
- Sprijinirea rețelelor digitale de mare viteză - crearea de rețele în bandă largă și furnizarea de servicii digitale paneuropene. Se vor acorda subvenții pentru crearea infrastructurii necesare în vederea introducerii serviciilor de identificare digitală, precum și a serviciilor electronice în domeniul achizițiilor publice, sănătății, justiției și operațiunilor vamale. Bani vor fi utilizați pentru a asigura conectarea și interoperabilitatea serviciilor naționale.

CARTE ALBĂ Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor – are trei obiective majore: Un sistem de mobilitate eficient și integrat, Inovând pentru viitor: tehnologii și comportamente și Infrastructuri moderne și o finanțare inteligentă. De asemenea, prezintă 40 de inițiative concrete privind infrastructura și serviciile de transport de implementat în următorul deceniu. Inițiativele sunt corelate cu următoarele obiective de atins până în anul 2050:

- Eliminarea autoturismelor cu combustibili convenționali din orașe;
- Reducerea cu 40% a emisiilor din transportul maritim;
- Trecerea a 50% dintre pasagerii și mărfurile de pe relațiile interurbane de distanță medie de pe modul rutier pe modul feroviar și naval.
- Reducerea în ansamblu cu 60% a emisiilor generate de activitatea de transport.

În contextul Rețelelor Trans Europene de Transport, Agenția Executivă pentru Dezvoltarea Rețelelor Transeuropene de Transport monitorizează pregătirea și implementarea proiectelor aferente celor 30 de axe prioritare definite în decizia nr. 884/2004/EC.

Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE

Domenii tematice prioritare:

1. *Desfășurarea rețelelor inteligente:* adoptarea tehnologiilor rețelelor inteligente pe întreg teritoriul Uniunii în vederea integrării eficiente a comportamentului și a acțiunilor tuturor utilizatorilor conectați la rețeaua de energie electrică, în special generarea unor cantități mari de energie electrică din surse regenerabile sau descentralizate și adaptarea cererii din partea consumatorilor;
2. *Autostrăzi de energie electrică:* crearea primelor autostrăzi de energie electrică până în 2020, în vederea construirii unui sistem de autostrăzi de energie electrică pe întreg teritoriul Uniunii;
3. *Rețea transfrontalieră de transport a dioxidului de carbon:* dezvoltarea unei infrastructuri pentru transportul dioxidului de carbon între statele membre, cu includerea țărilor terțe învecinate, pentru desfășurarea captării și stocării dioxidului de carbon.

Foaie de parcurs către o Europă eficientă din punct de vedere energetic COM(2011) 571 final din 20.9.2011

Până în anul 2050, economia UE se dezvoltă într-un mod care să respecte constrângerile legate de resurse și în cadrul limitelor planetare, contribuind astfel la transformarea economică globală. Economia noastră este competitivă, incluzivă și oferă un nivel de trai ridicat cu un impact asupra mediului mult mai scăzut. Toate resursele sunt gestionate sustenabil, de la materii prime la energie, apă, aer, terenuri și sol. Obiectivele privind schimbările climatice au fost atinse, iar biodiversitatea și serviciile ecosistemice pe care le sprijină au fost protejate, valorizate și restabilite în mod substanțial.

Energie 2020: O strategie pentru energie competitivă, sustenabilă și sigură COM(2011) 21 din 26.1.2011

Realizarea unei Europe eficiente din punct de vedere energetic; construirea unei adevărate piețe integrate pan-europene de energie; sporirea puterilor consumatorilor și atingerea celui mai înalt nivel de siguranță și securitate; extinderea poziției de lider a Europei în domeniul tehnologiilor energetice și al inovării; consolidarea dimensiunii externe a pieței energetice a UE

Programul LIFE - Program pentru mediu și politici climatice

2 sub-programe:

- subprogramul pentru mediu cu 3 domenii prioritare:
  - mediu și utilizarea eficientă a resurselor;
  - biodiversitate;
  - guvernare și informare în domeniul mediului
- subprogramul pentru politici climatice cu trei domenii prioritare:
  - atenuarea schimbărilor climatice;
  - adaptarea la schimbările climatice;
  - guvernare și informare în domeniul climei.

Directive cadru în domeniul mediului

- Directiva-cadru UE privind apa
- Directiva-cadru UE privind deșeurile
- Strategia UE în domeniul biodiversității
- Directivele privind păsările și habitatele
- Directiva-cadru privind solul
- Directive cadru privind calitatea aerului
- Directiva privind mediul marin

Planul de salvagardare a resurselor de apă ale Europei COM(2012) 673 final din 14.11.2012

Asigurarea disponibilității unei ape de calitate, în cantități suficiente, care să răspundă nevoilor populației, economiei și mediului.

Small Business Act

10 Principii:

1. Crearea unui mediu în care antreprenorii și întreprinderile familiale să poată prospera și unde spiritul antreprenorial este recompensat
2. Asigurarea posibilității pentru antreprenorii cinstiți care au dat faliment de a beneficia în mod rapid de o a doua șansă
3. Definirea regulilor după principiul „Gândeți mai întâi la scară mică”
4. Asigurarea reactivității administrațiilor la nevoile IMM-urilor
5. Adaptarea instrumentelor puterilor publice la nevoile IMM-urilor: Facilitarea participării IMM-urilor la achizițiile publice și exploatarea mai judicioasă a posibilităților oferite IMM-urilor de a beneficia de ajutoare de stat
6. Facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare și punerea în aplicare a unui cadru juridic și comercial care să favorizeze punctualitatea plăților cu ocazia tranzacțiilor comerciale

7. Sprijinirea IMM-urilor pentru a beneficia mai mult de oportunitățile oferite de piața unică
8. Promovarea ameliorării competențelor în interiorul IMM-urilor și a tuturor formelor de inovație
9. Ajutarea IMM-urilor să transforme provocările în materie de mediu în oportunități
10. Încurajarea și sprijinirea IMM-urilor pentru a profita de creșterea piețelor

Europa creativă

- încurajarea antreprenoriatului prin reducerea birocrăției pentru întreprinderile mici, care reprezintă un segment important al sectorului cultural și creativ
- dezvoltarea pieței digitale europene, de exemplu printr-o abordare comună în ceea ce privește protejarea drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea cantității de bunuri contrafăcute vândute pe internet
- promovarea creării de rețele și a schimbului de bune practici la nivel european
- garantarea împrumuturilor bancare pentru a facilita accesul la finanțare pentru întreprinderile și organizațiile din sectorul creativ
- sprijinirea măsurilor care contribuie la formarea și atragerea publicului, testarea modelelor economice și creșterea exporturilor
- finanțarea educației și formării, de exemplu prin programul Erasmus pentru toți
- utilizarea unei din părți din fondurile existente pentru a spori contribuția pe care o aduce cultura la dezvoltarea regională și locală, atât în zonele urbane, cât și în cele rurale.

Orizont 2020

- Întărește poziția Europei în cercetare științifică
- Întărește inovarea industrială
- Abordează preocupări majore - schimbări climatice, transport sustenabil, energie regenerabilă accesibilă, siguranță și securitate alimentară, îmbătrânirea populației

Regiunile cunoașterii - scopul de a întări potențialul Regiunilor Europene, și în particular de a încuraja și sprijini dezvoltarea, în întreaga Europă, în “clustere orientate pe cercetare”, universități asociate, centre de cercetare, întreprinderi și autorități regionale.

Acțiuni Suport și de Coordonare:

- analiza, dezvoltarea și implementarea agendei cercetării pentru clustere regionale sau transfrontaliere
- coordonarea regiunilor cu un profil de dezvoltare a cercetării mai slabe cu cele mai dezvoltate
- inițiative privind îmbunătățirea integrării

"Consolidarea și concentrarea cooperării internaționale a UE în domeniul cercetării și al inovării: o abordare strategică" - COM(2012) 497 Final din 14.09.2012

Strategia propune o concentrare mai accentuată a cooperării asupra priorităților strategice ale UE, cu menținerea în același timp a tradiționalei deschideri spre participarea țărilor terțe la cercetarea din UE. Este vorba nu doar despre abordarea provocărilor mondiale, ci și despre creșterea atractivității Europei ca centru de cercetare și inovare și despre sporirea competitivității industriale.

"Banda largă europeană: o investiție într-un promotor digital al creșterii" - COM(2010) 472 final din 20.09.2010

Obiectiv: Până în 2020, toți europenii ar trebui să aibă acces la internet cu o viteză de peste 30 de megabiți pe secundă (Mbps), iar minim 50% dintre gospodăriile din UE ar trebui să aibă abonamente de peste 100 Mbps. Măsuri concrete: stimularea investițiilor, reducând costurile de investiții și intensificarea concurenței la nivel de infrastructură, ținând seama de faptul că amenințarea concurenței din partea investitorilor publici și privați alternativi ar stimula investițiile în NGA ale operatorilor istorici.

Programul pentru schimbări sociale și inovare socială

Trei axe complementare:

- Axa Progress, care sprijină dezvoltarea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă ale Uniunii și a legislației în domeniul condițiilor de muncă și promovează elaborarea unor politici și inovarea bazate pe dovezi, în colaborare cu parteneri sociali, organizații ale societății civile și alte părți interesate;
- Axa EURES, care sprijină activitățile desfășurate de rețeaua EURES, pentru a dezvolta activitățile de schimburi de informații și diseminare și alte forme de cooperare în vederea promovării mobilității geografice a lucrătorilor;
- Axa Microfinanțare și antreprenoriat social, care facilitează accesul antreprenorilor la finanțare, în special a persoanelor celor mai îndepărtate de piața muncii și a întreprinderilor sociale.

Leonardo da Vinci

Acțiuni legate de educație vocațională și instruire:

- mobilitate
- parteneriate
- proiecte multilaterale

Erasmus pentru toți - Programul UE pentru educație, formare, tineret și sport

Acțiuni esențiale:

- Mobilitatea persoanelor în scop educațional
- Cooperarea pentru inovare și bune practici
- Sprijinul pentru reformarea politicilor

Acțiuni specifice:

- inițiativa Jean Monnet
- cooperarea la nivelul UE în domeniul sportului

Erasmus pentru reprezentanți ai autorităților locale și regionale (Erasmus for local and regional elected representatives) - favorizează crearea unor programe de formare și de schimb de experiență și de bune practici destinate aleșilor locali și regionali.

Carta albă privind guvernarea pe mai multe niveluri (White paper on multilevel governance) - se înscrie într-un demers politic proactiv pentru „Construirea Europei în parteneriat” și fixează două mari obiective strategice: favorizarea participării la procesul european și sporirea eficienței acțiunii comunitare.

Dezvoltarea capacității administrative la nivel european se propun obiective concrete legate de îmbunătățirea procesului de legiferare și a politicilor publice cu impact direct asupra dezvoltării economice și creării de noi locuri de muncă. La nivel programatic și declarativ se observă o corelație directă între îmbunătățirea capacității administrative și creșterea calității vieții la nivelul cetățenilor Uniunii Europene.

Un element important care trezește interes la nivel european vizează cooperarea teritorială între autoritățile locale, crearea de noi forme de organizare instituțională și de administrație cu scopul de a îmbunătăți calitatea serviciilor publice și de a întări capacitatea acestora pentru a face față concurenței.

Strategia Dunării

Strategia Dunării este o platformă pentru încurajarea parteneriatelor, atât între autoritățile locale și regionale, cât și între autorități, mediu privat și sectorul neguvernamental, prin generarea de proiecte pentru dezvoltarea regiunii Dunării. Această strategie are patru piloni:

- conectivitatea (transport durabil, rețele de energie, turism și cultură);
- protecția mediului, a resurselor de apă și managementul riscurilor;
- prosperitate și dezvoltare socio-economică (educație, cercetare, dezvoltare rurală, competitivitate, piața internă);
- îmbunătățirea sistemului de guvernare (capacitate instituțională și securitate internă)

Programului de cooperare transnațională Sud Estul Europei - îmbunătățirea procesului integrării teritoriale, economice și sociale și contribuția la coeziune, stabilitate și competitivitate prin dezvoltarea de parteneriate transnaționale și realizarea de acțiuni comune în domenii de importanță strategică.

INTERREG IVC – îmbunătățirea eficienței politicilor de dezvoltare regională în arii precum inovarea, economia cunoașterii, mediul și prevenirea riscurilor, contribuția la modernizarea economică și creșterea competitivității Europei:

- prioritatea 1: inovare și economia cunoașterii – inovare, cercetare și tehnologii, antreprenoriat și IMM-uri, societate informațională, ocupare, capital uman și educație
- prioritatea 1: mediul și prevenirea riscurilor – riscuri naturale și tehnologice, managementul apei, managementul deșeurilor, biodiversitate și prezervarea cadrului natural, energie și transport sustenabil, peisaje și patrimoniu.

Context național

La nivel național strategia Europa 2020 este implementată prin intermediul *Programelor Naționale de Reformă* (PNR). Țintele Strategiei Europa 2020 asumate de România sunt:

- rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 70%;
- nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare de 2% din PIB-ul României;
- obiectivul 20/20/20 în materie de energie și schimbări climatice:
  - emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1990
  - 24% din energia produsă să provină din surse regenerabile
  - creșterea cu 19% a eficienței energetice
- rata de părăsire timpurie a școlii sub 11,3%
- ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 26,7%
- scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000.

Programul Național de Reformă 2011-2013

Priorități:

- Creșterea eficienței și transparenței administrației publice
- Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune

- Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice
- Îmbunătățirea mediului de afaceri
- Ocuparea forței de muncă
- Cercetare, dezvoltare, inovare
- Schimbări climatice și dezvoltare durabilă
- Surse regenerabile de energie
- Eficiență energetică
- Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii
- Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară sau echivalentă
- Incluziunea socială

Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013 are în vedere reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre ale Uniunii Europene prin generarea unei creșteri suplimentare de 15-20% a PIB până în anul 2015

Obiective specifice:

- *Dezvoltarea infrastructurii de bază la standarde europene*
- *Creșterea competitivității pe termen lung a economiei românești*
- *Dezvoltarea și folosirea mai eficientă a capitalului uman din România*
- *Consolidarea unei capacități administrative eficiente*
- *Promovarea dezvoltării teritoriale echilibrate*

Programul Operațional Regional are în vedere sprijinirea unei dezvoltări economice, sociale, echilibrate teritorial și durabile a regiunilor României, corespunzător nevoilor lor și resurselor specifice, prin concentrarea asupra polilor urbani de creștere, prin îmbunătățirea condițiilor infrastructurale și ale mediului de afaceri pentru a face din regiunile României, în special cele rămase în urmă, locuri mai atractive pentru a locui, a le vizita, a investi și a munci

Programul Operațional Sectorial Transport vizează promovarea, în România, a unui sistem de transport durabil, care să permită deplasarea rapidă, eficientă și în condiții de siguranță a persoanelor și bunurilor, la servicii de un nivel corespunzător standardelor europene, la nivel național, în cadrul Europei, între și în cadrul regiunilor României.

Obiective specifice:

- Modernizarea și dezvoltarea axelor prioritare TEN-T
- Modernizarea și dezvoltarea rețelelor naționale de transport
- Promovarea transportului feroviar, naval și intermodal
- Sprijinirea dezvoltării transportului durabil, prin minimizarea efectelor adverse ale transportului asupra mediului și îmbunătățirea siguranței traficului și a sănătății umane.

Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007 – 2013 și 2020, 2030

Obiectivele specifice avute în vedere în cadrul acestei strategii sunt:

- modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport de interes European și național, creșterea condițiilor de siguranță și a calității serviciilor;
- liberalizarea pieței interne de transport;
- stimularea dezvoltării economiei și a competitivității;
- întărirea coeziunii sociale și teritoriale la nivel regional și național;
- compatibilitatea cu mediul înconjurător.

Ca și direcții de acțiune pentru perioada 2014-2020 se menționează - acțiuni pentru realizarea integrării graduale a rețelei și serviciilor; asigurarea condițiilor financiare și tehnice pentru implementarea graduală/etapizată a proiectelor de modernizare și dezvoltare; consolidarea tendințelor de restructurare modală; finalizarea procesului de liberalizare a pieței interne de transport; implementarea graduală a politicilor de mediu și dezvoltare durabilă.

Strategia de transport intermodal în România 2020

Obiectivele specifice avute în vedere sunt:

- modernizarea și/sau construirea unor terminale intermodale și a infrastructurii aferente
- realizarea unor servicii intermodale de calitate
- implementarea unui sistem de urmărire, planificare și management a transportului intermodal de marfă, utilizând sistemele inteligente de transport disponibile pe piață
- stimularea promovării sistemului național de transport intermodal

Programul Operațional Sectorial Mediu are în vedere reducerea decalajului existent între Uniunea Europeană și România cu privire la infrastructura de mediu atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Aceasta ar trebui să se concretizeze în servicii publice eficiente, cu luarea în considerare a principiului dezvoltării durabile și a principiului „poluatorul plătește”.

Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice își propune creșterea productivității întreprinderilor românești pentru reducerea decalajelor față de productivitatea medie la nivelul Uniunii.

Obiective specifice:

- Consolidarea și dezvoltarea durabilă a sectorului productiv
- Crearea unui mediu favorabil dezvoltării durabile a întreprinderilor
- Creșterea capacității de cercetare dezvoltare (C&D), stimularea cooperării între instituții de cercetare dezvoltare și inovare (CDI) și întreprinderi, precum și creșterea accesului întreprinderilor la CDI
- Valorificarea potențialului tehnologiei informației și comunicațiilor și aplicarea acestuia în sectorul public (administrație) și cel privat (întreprinderi, cetățeni)
- Creșterea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic, prin promovarea surselor regenerabile de energie

Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM stabilește cinci priorități strategice/direcții de acțiune:

- îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare;
- sprijinirea dezvoltării spiritului inovator al IMM-urilor și creșterea competitivității acestora;
- simplificarea și îmbunătățirea cadrului de reglementare în domeniul IMM-urilor și al cooperăției;
- sprijinirea dezvoltării sistemului educației antreprenoriale;
- îmbunătățirea participării IMM-urilor pe Piața Internă și pe terțe piețe.

Strategia Națională de Export a României 2010-2014 stabilește o multitudine de obiective specifice:

- Susținerea la export a producătorilor care sunt asociați și exportă folosind indicațiile geografice și denumirile de origine
- Consultanță pentru elaborarea unei strategii de susținere a formării și dezvoltării de clustere în sectoare cu potențial de creștere a exporturilor
- Managementul strategiilor de branding regional
- Dezvoltarea de centre promoționale și expoziționale interne cu grad înalt de internaționalizare și specializare
- Dezvoltarea structurilor regionale în parteneriat public-privat capabile să asigure managementul strategiilor regionale de export (Consilii de export regionale) a unor centre de promovare la nivel regional
- Susținerea sectoarelor prioritare la nivel regional
- Dezvoltarea potențialului de export al regiunilor și a capacității acestora de ofertare la export pe piețele externe
- Dezvoltarea exporturilor bazat pe design și inovație și active intangibile
- Promovarea activă a brandurilor sectoriale pentru sectoarele exportatoare

- Prezența echilibrată a tuturor sectoarelor exportatoare în forme de susținere cu finanțare de la buget
- Dezvoltarea și alinierea exportatorilor la standarde de certificare avansate cerute de piețele externe
- Creșterea capacității exportatorilor români de a adăuga, reține și capta valoare
- Dezvoltarea de servicii și produse inovative, dar și a unei culturi a inovației în ceea ce privește organizarea și managementul în rețea

Planul Național de Cercetare-Dezvoltare-Inovare 2007-2013 are următoarele obiective specifice:

- creșterea relevanței și impactului activităților de cercetare-dezvoltare și de stimulare a inovării în vederea satisfacerii cerințelor prioritare în plan economic și social, în perspectiva asigurării relansării și a dezvoltării durabile a economiei
- intensificarea proceselor de inovare și transformarea lor în suport direct pentru creșterea calității și competitivității produselor și serviciilor oferite de întreprinderile românești pe piața internă și internațională
- concentrarea competențelor și resurselor din domeniul științei și tehnologiei pentru extinderea patrimoniului științific, tehnologic și de inovare național
- armonizarea cu cadrul legal, instituțional și procedural din Uniunea Europeană, în vederea implementării rapide și eficiente a parteneriatului pentru aderare

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026 are ca principale obiective transformarea României într-o destinație turistică de calitate pe baza patrimoniului său natural și cultural care să corespundă standardelor Uniunii Europene privind furnizarea produselor și serviciilor și realizarea unei dezvoltări durabile din punct de vedere al mediului sectorului turistic într-un ritm de dezvoltare superior altor destinații turistice din Europa. De asemenea, sunt prezentate modalitățile în care sunt/pot fi cuprinse într-un proces de interconexiune și interdependență toate componentele planificării turismului, incluzând proiecțiile pieței, formarea profesională, impactul economic și social, asigurarea standardelor și direcțiile de proiectare, altfel spus, demonstrarea agenției-client sau agențiilor-clienți aspectele care trebuie examinate pentru dezvoltarea unor soluții de amenajare turistică durabilă).

Strategia în domeniul Patrimoniului Cultural Național prezintă ca și priorități generale:

- realizarea evaluării și asigurării bunurilor din patrimoniul cultural național prin Inventarierea Patrimoniului Cultural Național
- corelarea Codului Patrimoniului Cultural național cu Codul Construcțiilor în domeniul protejării patrimoniului imobil (monumentelor istorice)
- realizarea unui amplu program de popularizare a patrimoniului, cu accent deosebit pe categoriile înscrise în diferitele liste ale UNESCO (patrimoniu imobil și cel imaterial) și europene

Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2010-2020 (SNPACB) - Biodiversitatea trebuie să fie integrată în toate politicile sectoriale - planificarea exploatării resurselor naturale, exploatarea pădurilor, planificarea dezvoltării agricole și rurale. Trebuie acordată o atenție deosebită și modului de integrare a conservării în acțiunile de dezvoltare

Direcții de acțiune generale:

- Stoparea declinului diversității biologice reprezentată de resursele genetice, specii, ecosisteme și peisaj și refacerea sistemelor degradate până în 2020
- Integrarea politicilor privind conservarea biodiversității în toate politicile sectoriale până în 2020
- Promovarea cunoaștințelor, practicilor și metodelor inovatoare tradiționale și a tehnologiilor curate ca măsuri de sprijin pentru conservarea biodiversității ca suport al dezvoltării durabile până în 2020
- Îmbunătățirea comunicării și educării în domeniul biodiversității până în 2020

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 are definite patru obiective generale: Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier, Îmbunătățirea mediului și spațiului rural, Încurajarea diversificării economiei rurale și îmbunătățirea calității vieții din spațiul rural și Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală

„MEMORANDUM – Poziția preliminară a României privind Comunicarea Comisiei “PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legat de alimentație, resurse naturale și teritorii” - România susține menținerea în termeni reali a valorii sprijinului pentru agricultură în configurația celor 2 piloni complementari.

Referitor la *pilonul I – sistemul de plăți directe și măsurile de piață*, România salută Comunicarea Comisiei și consideră că aceasta vine în întâmpinarea problemelor economice, sociale și de mediu, cu care se confruntă agricultura și spațiul rural din Uniunea Europeană.

- susținerea fermierilor activi
- susținerea agriculturii la scală mică, prin introducerea unei scheme de sprijin dedicată fermelor mici
- introducerea a unui plafon a nivelului plăților directe alocate fermelor mari
- măsuri menite să creeze posibilitatea pentru tinerii fermieri să obțină un venit decent, ca o oportunitate a lor de a se implica mai mult în sectorul agricol și pentru întinerirea acestuia
- Comunicarea CE privind funcționarea lanțului alimentar, puterea de negociere a producătorilor agricoli, relațiile contractuale, necesitatea restructurării și consolidării sectorului de producție, transparența și funcționarea piețelor de produse agricole, vine în întâmpinarea problemelor existente și în România.

Agricultura este vizată și de *Pilonul al doilea – dezvoltarea rurală*. România propune ca agricultura să fie recunoscută ca sector comunitar strategic integrant și activ, cu impact nu doar în asigurarea / furnizarea alimentelor, ci și asupra societății, prin crearea locurilor de muncă și

intensificarea activităților non-agricole în mediul rural. Dimensiunea socială a agriculturii este importantă, deoarece acest sector contribuie semnificativ la angajarea forței de muncă în zonele rurale și asigurarea unui nivel de trai echitabil fermierilor. Realizarea echilibrului dintre sectorul vegetal și animal reprezintă un deziderat al agriculturii românești.

Pilonul al doilea – dezvoltarea rurală contribuie la dezvoltarea economică și socială prin dezvoltarea mediului rural, menținerea moștenirii culturale, utilizarea corectă a resurselor naturale și mai ales prin crearea locurilor de muncă în spațiul rural.

Alte măsuri considerate importante de România:

- Susținerea inovației, utilizării metodelor agricole prietenoase față de mediu, precum și a mijloacelor alternative de energie în spațiul rural, pentru a spori eficiența energetică, productivitatea și capacitatea de adaptare a agriculturii la schimbările climatice;
- Dezvoltarea spațiului rural, prin continuarea susținerii modernizării infrastructurii și a serviciilor non-agricole pentru îmbunătățirea condițiilor de trai;
- Diversificarea acțiunilor sprijinite în cadrul Axei LEADER și creșterea sprijinului financiar.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane are în vedere dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității, prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea de oportunități sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și inclusivă a 1.650.000 de persoane.

Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative își propune să contribuie la crearea unei administrații publice mai eficiente și mai eficace în beneficiul socio-economic al societății românești. Ca și obiective specifice se menționează: Obținerea unor îmbunătățiri structurale și de proces ale managementului ciclului de politici publice și Îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice, cu accentul pus pe procesul de descentralizare.

Deziderate de la nivel european privind administrația publică au fost traduse la nivel național prin introducerea în cadrul documentelor de strategie privind spațiul administrativ din România a unor obiective vizând procesul de descentralizare și îmbunătățire a calității serviciilor publice.

Provocările perioadei următoare cu privire la reforma continuă și eficientă a administrației publice se leagă de crearea unui serviciu public mai transparent, eficient și eficace, de existența unor inițiative de promovare a unei guvernări deschise și de implicarea societății civile în dezvoltarea unei strategii pentru investițiile locale în vederea creșterii economice și a creării de noi locuri de muncă. Totodată, se poate sublinia necesitatea reformării continue și eficiente a administrației publice din România ținând cont de crearea unui cadru normativ cuprinzând principiile pentru o reglementare eficientă.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României pentru orizontul de timp 2020, respectiv 2030. Obiectivele care privesc dezvoltarea durabilă pentru orizontul de timp 2020 vizează atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. În ceea ce privește ținta de atins pentru orizontul de timp 2030, Strategia urmărește apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030

Obiectivele strategice ale acestui concept sunt:

- Valorificarea periferialității prin dezvoltarea rolului de conector și releu la nivel continental și intercontinental
- Racordarea și rețeaua europeană de poli și coridoare de dezvoltare
- Structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane
- Afirmarea solidarității urban-rural
- Dezvoltarea rurală
- Consolidarea și dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale
- Dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii
- Creșterea competitivității teritoriale
- Protejarea, dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

În acord cu Legea 351/2001 cu modificări și completări ulterioare, Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030 (CSDTR 2030) integrează rețeaua de localități din România în structura policentrică a UE, în conexiune cu rețeaua de poli majori în Sud-Estul Europei (potrivit clasificărilor SPESP, ESPON, PlanetCense etc.):

- Poli metropolitani *MEGA (Zone Metropolitane de Creștere Europene)* cu vocație internațională: București, Timișoara, Constanța, Cluj-Napoca, Iași - peste 300 000 de locuitori;
- Poli naționali *OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* și potențial *MEGA* - peste 250 000 de locuitori;
- Poli supraregionali *OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* - între 50 000 – 250 000 de locuitori;
- Poli regionali *OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* - între 50 000 – 250 000 de locuitori;
- Poli regionali *OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* și cu specificitate funcțională, de exemplu: Alba Iulia, Baia Mare, Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Suceava, Tulcea;
- Poli subregionali - între 30 000 – 50 000 de locuitori;

- Poli locali – sub 20 000 de locuitori.

Legătura dintre dezvoltarea teritorială policentrică propusă și prioritatea de competitivitate regională și coeziune teritorială se asigură prin:

A. Rețeaua de poli majori:

- deține și exercită competențe la nivel național, transfrontalier, transnațional (rețeaua de zone metropolitane, poli competitivi);
- dezvoltă clustere economice pe baza avantajelor competitive;
- contribuie la configurarea regiunilor pentru schimbare economică;
- stimulează relația urban-rural;
- contribuie la structurarea regiunilor pentru schimbare economică;
- asigură conectarea rețelei de poli majori la nivel intern, transfrontalier și transnațional.

B. Rețeaua de poli urbani, orașe specializate:

- asigură dezvoltarea funcțiunilor specializate;
- asigură valorificarea diversificată și competitivă a capitalului teritorial;
- asigură preluarea presiunilor de dezvoltare asupra polilor majori prin deconcentrarea funcțiunilor la nivel teritorial;
- susține dezvoltarea structurii teritoriale a urbanizării.

Planul Național de Amenajare a Teritoriului (PATN) reprezintă contribuția specifică a țării noastre la dezvoltarea spațiului european și premiza înscrierii în dinamica dezvoltării economico-sociale europene. Acesta are următoarele roluri:

- stabilește principiile fundamentale ce stau la baza dezvoltării și structurării rețelei de localități
- ierarhizează localitățile existente pe ranguri
- reglementează posibilitatea de promovare a acestor localități în rangurile ierarhiei funcționale
- instituie obligativitatea pentru Guvern și autoritățile publice centrale și locale de acționa prioritar pentru crearea de dotări cu rol de servire teritorială în zonele lipsite de orașe
- oferă cadrul legal de înființare a zonelor metropolitane
- legiferează obligativitatea ca planurile de dezvoltare națională, regionale inclusiv cele transfrontaliere și de dezvoltare pentru integrare în spațiul european, precum și cele sectoriale să fie elaborate pe baza prevederilor secțiunilor planului de amenajare a teritoriului Național

3.2. Viziunea de dezvoltare (orizont 2020):

Sistemul Urban Timișoara-Arad: locul unde inteligența și afacerile sustenabile întâlnesc cultura și bunăstarea

(The Timisoara-Arad Urban Area: where smart people and sustainable businesses meet culture and well-being)

Sistemul urban Timișoara-Arad va reprezenta, la nivelul anului 2020, interfața României cu Europa Centrală și de Vest, cel mai accesibil, inovativ și sustenabil hub economic, cultural, turistic, medical și educațional din zona delimitată de capitalele europene București, Budapesta și Belgrad, o regiune a creșterii bazată pe tehnologii avansate, pe implicare civică activă, deschisă și competitivă, cu un mediu de viață atractiv și sănătos.

Ținte specifice pentru anul 2020:

1. Sistemul Urban Timișoara – Arad: pol economic modern și competitiv (cu accent pe următoarele domenii de excelență: IT&C, tehnologii de vârf, automotive, industrii culturale și creative, energii regenerabile, agricultură ecologică)

În anul 2020, sistemul urban Timișoara-Arad va fi al doilea cel mai important hub economic al României, după Regiunea București-Ilfov, dispunând de o economie modernă, capabilă să intre în competiție cu alte regiuni din România, din ECE și din lume. Regiunea va oferi un climat favorabil atragerii de investiții străine și dezvoltării mediului de afaceri local, precum și activităților industriale și comerciale, printr-o infrastructură de transport modernă și o accesibilitate ridicată la coridoarele pan-europene, o infrastructură de sprijinire a afacerilor complexă, un sistem de învățământ și formare profesională adaptat la nevoile mediului de afaceri și servicii de afaceri adecvate. Arealul urban va continua să fie un pol de atracție pentru companiile inovative, care generează valoare adăugată ridicată și prietenoase cu mediul înconjurător, mai ales în domeniile de excelență în care s-a afirmat sau emergente (IT&C, tehnologii avansate, automotive, industrii culturale și creative, energii regenerabile, agricultură ecologică).

2. Sistemul Urban Timișoara – Arad: pol turistic și cultural

Regiunea este cea mai cosmopolită din România, prin prisma paletii foarte largi de etnii și confesiuni religioase care coabitează în armonie de secole. Acestea au lăsat o moștenire culturală și istorică unică zonei, care s-a perpetuat și îmbogățit de-a lungul timpului, pe care locuitorii vor să o împărtășească cu mândrie și ospitalitate turiștilor și vizitatorilor. Acest potențial deosebit va transforma regiunea într-un pol de atracție pentru turismul cultural, atât pentru turiști străini, cât și români. Numărul în creștere de evenimente culturale organizate în zonă (festivaluri, concerte, expoziții, etc.) și dinamismul sectorului industriilor culturale și creative (media, publicistică, design, etc.), vor atrage, la rândul lor, tot mai mulți vizitatori și oameni din sfera culturii, crescând vizibilitatea regiunii la nivel internațional și generând locuri de muncă bine plătite. Pe de altă parte, afirmarea sistemului urban ca pol economic de importanță europeană va contribui la

dezvoltarea accentuată a turismului de afaceri, inclusiv a pieței de târguri și expoziții, a turismului științific strâns legat de statutul de centru universitar. Resursele naturale deosebite din zonele periurbane (ape termale și minerale, zone protejate, plaje, etc.), precum și stilul de viață tradițional, unic în Europa, vor contribui la dezvoltarea turismului de sănătate, a celui sportiv, de recreere și a agroturismului. Infrastructura turistică disponibilă în zonă va cuprinde o ofertă bogată și diversificată de spații de cazare, alimentație publică, divertisment, locații moderne pentru organizarea de evenimente culturale și expoziționale, trasee turistice adecvat amenajate și accesibilitate ridicată a turiștilor la informații legate de oferta locală. În acest context, Timișoara se va pregăti pentru obținerea statutului de Capitala Culturală a Europei în anul 2020.

3. Sistemul urban Timișoara-Arad: poarta de intrare în România și hub regional de transport

În anul 2020, zona Timișoara-Arad va reprezenta principalul punct de acces în România dinspre Europa Centrală și de Est, de-a lungul coridorului rutier și feroviar pan-european IV, care va asigura condiții moderne și rapide de transport pentru locuitori și persoanele aflate în tranzit. Sistemul de transport în comun și transport interurban va oferi tuturor locuitorilor acces la mijloace de transport rapide, sigure și ecologice, astfel încât va deveni modalitatea de deplasare preferată de aceștia. Modernizarea infrastructurii de transport este vitală pentru dezvoltarea sistemului urban, o creștere economică durabilă, dezvoltarea turismului și va asigura creșterea coeziunii dintre diferitele categorii de cetățeni. Reluarea navigației pe Canalul Bega va asigura legătura zonei urbane cu coridorul pan-european VII – Dunărea și va contribui la creșterea coeziunii teritoriale cu Serbia, în contextul noii Strategii a Dunării.

4. Sistemul urban Timișoara-Arad: pol științific și educațional

Zona Timișoara-Arad se va consolida, la orizontul 2020, ca al treilea centru universitar și științific ca mărime din România, după București și Cluj-Napoca, specializat în domeniile de studii și de cercetare care să deservească sectoarele economice de excelență ale zonei. Capitalul uman bine pregătit și înalt calificat va fi principalul atu al zonei în atragerea de investiții cu valoare adăugată ridicată, iar transferul tehnologic continuu dinspre mediul academic către cel de afaceri va constitui o marcă distinctivă a economiei locale. Susținerea accesului la servicii de educație și de formare profesională continuă la cele mai înalte standarde europene va fi o prioritate a administrației locale, iar regiunea va oferi condiții optime pentru stoparea migrației tinerilor înalt calificați (brain-drain).

5. Sistemul urban Timișoara-Arad: pol medical

Zona Timișoara-Arad își va consolida poziția de principal pol medical al zonei de vest a țării, prin modernizarea infrastructurii de profil, oferirea de servicii medicale de înaltă clasă, accesibile tuturor categoriilor de pacienți și dezvoltarea învățământului medical. O contribuție importantă în acest sens o vor avea Spitalul Regional de Urgență, care va deservi o zonă cu peste 2 milioane de locuitori cu cele mai complexe și diversificate servicii medicale, clinicile universitare și specializate, unitățile medicale private, dar și nucleele de cercetători din cadrul universității și a institutelor de cercetare de profil.

6. Sistemul urban durabil Timișoara-Arad

La orizontul 2020, sistemul urban Timișoara-Arad se va dezvolta în perfectă armonie cu mediul înconjurător, prin utilizarea intensivă a energiilor alternative și a co-generării, un sistem de transport ecologic, spații verzi extinse și bine întreținute, arii protejate cu un management adecvat și nivelul redus al poluării. Infrastructura sportivă și de agrement modernă, accesibilă tuturor locuitorilor regiunii, le va oferi acestora și vizitatorilor un cadru optim pentru relaxare și petrecerea timpului liber.

7. Servicii publice de calitate în Sistemul Urban Timișoara-Arad

Serviciile publice oferite în regiunea Timișoara-Arad în anul 2020 se vor caracteriza prin accesibilitate, calitate, birocrație redusă, credibilitate, personal corespunzător calificat și utilizarea celor mai avansate tehnologii on-line, care să contribuie la creșterea satisfacției cetățenilor. Deciziile de dezvoltare strategică ale comunităților vor fi luate într-un cadru participativ, în baza unui parteneriat real cu cetățenii, iar colaborarea dintre mediul academic, cel de afaceri, societatea civilă și administrația publică vor fi constante ale guvernancei locale, valorificând astfel puternicul sentiment de apartenență la comunitate al actorilor locali.

8. Sistemul urban Timișoara-Arad: metropolă europeană

Prin infrastructura de transport modernă, spațiile urbane de calitate și condițiile adecvate de viață oferite, sistemul urban Timișoara-Arad își va consolida rolul de centru polarizator al zonei de vest a României și de metropolă de importanță europeană, inclusiv cu funcții administrative extinse la nivel regional. Sistemul urban Timișoara-Arad va fi integrat în rețeaua europeană a metropolelor de rang secund din Uniunea Europeană (Salonic, Varna, Cracovia, Lyon, etc), iar conectarea sa la rețeaua de coridoare pan-europene de transport va consolida poziția sa în acest sistem. De asemenea, relațiile de colaborare cu alte regiuni din U.E. vor fi intense și se vor focaliza pe schimbul de experiență și bune practici în sectoarele prioritare de dezvoltare ale sistemului urban.

3.3. Obiective, priorități, măsuri:

Pe baza analizei situației existente și a analizei SWOT au fost construiți arborii problemelor și obiectivelor și s-au stabilit obiectivele strategice, prioritățile, măsurile și direcțiile de acțiune regionale. De asemenea, în formularea strategiei Sistemului Urban Timișoara-Arad s-a ținut cont de evoluțiile și provocările prezentate în capitolele anterioare, dar și de obiectivele și prioritățile stabilite la nivel european și național.

Obiectiv strategic 1. Creșterea atractivității sistemului urban Timișoara-Arad pentru locuitori, investitori și turiști

Justificare:

Sistemul Urban Timișoara-Arad concentrează, în prezent, unități medicale și de învățământ de prestigiu, care deserveșc o zonă foarte extinsă. Cu toate acestea, infrastructura de profil acestora este încă deficitară, în condițiile în care nu există un spital regional de urgențe, asistența medicală din zona periurbană este primară, iar sistemul privat este încă subdezvoltat. Pe de altă parte, scăderea populației școlare a condus la restructurarea și reprofilarea unităților de învățământ de la toate nivelurile, iar afirmarea zonei ca pol educațional și științific este constrânsă de lipsa unor campusuri de mari dimensiuni, nevoile de reabilitare și dotare, etc. Noile provocări legate de îmbătrânirea populației și accentuarea sărăciei în cadrul unor grupuri sociale fac ca infrastructura de asistență socială din zonă să fie insuficientă în comparație cu nevoile. De asemenea, în cele două municipii se impune realizarea unor proiecte ample de regenerare urbană (mai ales în zonele centrale, în noile cartiere rezidențiale și în jurul marilor ansambluri de locuințe colective), care să contribuie la creșterea calității vieții, a atractivității pentru locuitori și turiști, precum și a coeziunii sociale. Nu în ultimul rând, calitatea serviciilor publice este încă neadaptată la nevoile unei metropole europene, pe fondul deficitului de personal, al birocrăției, al percepției ridicate asupra corupției și a distanței mari între administrație și cetățean.

Sistemul Urban Timișoara-Arad a înregistrat o dinamică economică pozitivă în ultimele două decenii, caracterizată prin atragerea unui număr mare de investiții străine directe, care au contribuit la dezvoltarea unei baze industriale solide, reducerea ratei șomajului la sub 5%, unul dintre cele mai scăzute niveluri din Uniunea Europeană, la schimbarea structurii economiei locale și la o balanță comercială dinamică și pozitivă. Un rol esențial în acest ritm alert de dezvoltare economică l-a avut și poziția geografică a zonei, la granița de vest a României, care i-a permis să aibă un avantaj competitiv semnificativ în fața altor regiuni din țară. Cu toate acestea, multe dintre aceste investiții s-au realizat în domenii cu valoare adăugată redusă (confecții textile, încălțăminte, echipamente electrice, etc.), care au utilizat extensiv forța de muncă ieftină de la nivel local, fiind vulnerabile la ciclurile economice globale. Odată cu creșterea nivelului de salarizare de la nivel local, multe dintre aceste companii au optat pentru transferarea facilităților de producție în alte țări. Pe de altă parte, cele două centre urbane importante – Timișoara și Arad – s-au dezvoltat inegal, cel din urmă fiind încă dominat de o structură economică necompetitivă, cu un sector terțiar mai puțin dezvoltat.

În prezent, sistemul urban se află în competiție cu alte metropole de la nivel european și global pentru atragerea investitorilor din domenii cu valoare adăugată ridicată (IT&C, tehnologii de vârf, automotive, etc.). În acest sens, principalul atu îl constituie disponibilitatea personalului înalt calificat și statutul de centru universitar și științific. În prezent, colaborarea dintre mediul

de afaceri și cel de cercetare este deficitară, iar transferul tehnologic aproape inexistent. Pe de altă parte, creșterea economică a zonei depinde de capacitatea de a stimula și valorifica spiritul antreprenorial al oamenilor de afaceri locali, prin crearea de structuri de sprijinire a afacerilor și oferirea de servicii acestora. În pofida faptului că în ultimii ani s-a investit în astfel de structuri, acestea nu sunt suficiente în raport cu nevoile mediului de business local, iar serviciilor de afaceri oferite antreprenorilor sunt puțin diversificate. De asemenea, în zona periurbană se practică încă la scară largă agricultura de subzistență, în ferme de mici dimensiuni, iar prelucrarea materiilor prime agricole este deficitară în raport cu potențialul local. Analiza situației existente a indicat faptul că, în pofida unei mari concentrări de resurse turistice naturale și antropice, numărul de turiști care vizitează zona este redus, mai ales în cazul turiștilor străini, iar durata sejurului este mai mică de 2 zile, specifică turismului de afaceri și de tranzit.

Prioritatea 1.1. Asigurarea unui mediu atractiv pentru locuitori

- Măsura 1.1.1. Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: reabilitarea infrastructurii urbane - spații publice, scuaruri, alei pietonale și piste de bicicletă, spații verzi, locuri de parcare, locuri de joacă pentru copii, spații de informare și socializare; amenajarea, extinderea și modernizarea zonelor de agrement (aquapark-uri, plaje, spații de promenadă), infrastructură sportivă (stadioane, săli polivalente și de sport), etc.

- Măsura 1.1.2. Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii Sistemului Urban Timișoara-Arad

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ, construcția de campusuri educaționale și universitare, extinderea transportului școlar, etc.

- Măsura 1.1.3. Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii Sistemului Urban Timișoara-Arad

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: construcția, extinderea, modernizarea și dotarea unităților medicale publice și private (spitale regionale și județene, clinici universitare și de specialitate, ambulatorii, cabinete medicale, centre de wellness, etc.), dotarea cu autosanitare a serviciilor de ambulanță, etc.

- Măsura 1.1.4. Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei (inclusiv delimitarea zonelor problemă și elaborarea de strategii de dezvoltare locală și intervenții teritoriale integrate)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: construcția, extinderea, modernizarea și dotarea de unități de asistență socială (centre de zi pentru adulți și copii,

centre de tip rezidențial pentru copii, vârstnici și persoane cu dizabilități, etc.), construcția de locuințe sociale și pentru tineri, întreprinderi sociale, etc.

- Măsura 1.1.5. Apropierea administrației publice de cetățeni (dezvoltarea capacității instituționale, acces îmbunătățit al locuitorilor la informațiile de interes public și dezvoltarea cooperării)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: elaborarea/revizuirea de strategii de dezvoltare, planuri urbanistice și de amenajare a teritoriului, formarea personalului din administrație, înființarea și dezvoltarea capacității administrative a structurilor asociative, schimburi de experiență, cooperare teritorială, implementarea sistemelor informatice integrate de tip e-administrație, implementarea sistemelor de management, etc.

Prioritatea 1.2. Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și TIC

- Măsura 1.2.1. Crearea unui mediu de afaceri atractiv, competitiv și inovativ (Sprijinirea competitivității întreprinderilor)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: investiții productive pentru creșterea competitivității IMM, dezvoltarea antreprenoriatului, sprijinirea accesului IMM la finanțare, înființarea de clustere și integrarea firmelor în lanțurile de furnizare, servicii de consultanță pentru IMM, implementarea standardelor internaționale, sprijinirea accesului întreprinderilor pe piața internă și externă, etc.

- Măsura 1.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de sprijin a mediului de afaceri (infrastructură de afaceri, infrastructura de CDI și TIC)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: înființarea, extinderea, modernizarea și dotarea structurilor de sprijinire a afacerilor (parcuri industriale și logistice, parcuri științifice și tehnologice, incubatoare de afaceri, etc.), de sprijinire a inovării (centre de informare și transfer tehnologic, antene OSIM, etc.), investiții în infrastructura publică și privată de CDI, promovarea inovării în cadrul întreprinderilor, parteneriate între mediul de afaceri și cel de cercetare, sprijinirea utilizării TIC, dezvoltarea e-economiei, etc.

- Măsura 1.2.3. Valorificarea multiculturalității și patrimoniului cultural și promovarea turismului

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural; crearea, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice; promovarea potențialului turistic; înființarea de noi unități de cazare, reabilitarea, modernizarea și dotarea instituțiilor culturale (muzee, biblioteci, instituții de spectacol), susținerea industriilor culturale și creative, etc.

➤ Măsura 1.2.4. Diversificarea economiei rurale în comunele componente

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: creșterea valorii adăugate a produselor agricole, investiții pentru procesarea produselor agricole, crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi, încurajarea activităților turistice, etc.

➤ Măsura 1.2.5. Investiții în oameni și competențe (formare profesională)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: tranziția de la școală la viața activă, programe de formare profesională continuă, promovarea adaptabilității și flexibilității forței de muncă, îmbunătățirea serviciilor publice de ocupare, implementarea de măsuri active de ocupare, burse doctorale, programe de practică și mentorat, adaptarea ofertei educaționale la nevoile mediului educațional, creșterea accesului la educație și reducerea abandonului școlar, etc.

Obiectiv strategic 2. Asigurarea conectării sistemului urban Timișoara-Arad:

Justificare:

Sistemul Urban Timișoara-Arad are o poziție geostrategică extrem de favorabilă, fiind situată la granița de vest a României, cu acces facil la rețeaua majoră de transport din Europa Centrală, fiind amplasat de-a lungul coridorului pan-european rutier și feroviar IV. În ultimii ani, arealul urban Timișoara-Arad a beneficiat de investiții substanțiale în domeniul infrastructurii de transport (construcția Autostrăzii Timișoara-Arad, construcția unor șosele de centură, modernizarea Aeroportului Internațional Timișoara, etc.), care au contribuit la creșterea accesibilității și mobilității în zonă, iar alte lucrări de amploare sunt în curs de execuție.

Cu toate acestea, creșterea continuă a parcului auto a condus la suprasolicitarea infrastructurii de transport în zonele urbane și periurbane, astfel că în prezent există zone de congestionare a traficului. Pe de altă parte, sistemul de transport în comun, în pofida unor progrese semnificative, este încă insuficient de atractiv pentru locuitori, din cauza uzurii parcului de vehicule, a vitezei reduse de deplasare, a nivelului ridicat de poluare și a nevoilor de extindere a traseelor. De asemenea, mobilitatea în zona periurbană este redusă, în condițiile amplificării fenomenului de suburbanizare. Nu în ultimul rând, transportul ecologic necesită investiții suplimentare pentru extinderea pistelor de biciclete.

Deși se află în derulare lucrări ample de extindere, modernizare și reabilitare a rețelelor tehnico-edilitare, aceasta rămâne deficitară mai ales în zona periurbană. Astfel, se impune extinderea rețelelor de apă, canalizare, distribuție a gazelor naturale și a energiei electrice în toate localitățile din arealul urban, respectiv modernizarea sistemului de termoficare din Municipiul Arad. Acestea vor contribui la creșterea calității vieții și la reducerea nivelului de poluare a apei, aerului și solului.

Prioritatea 2.1. Îmbunătățirea mobilității și inter-modalității

- Măsura 2.1.1. Asigurarea accesibilității la polii naționali și internaționali și la principalele rețele de transport

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: modernizarea și dezvoltarea axelor prioritare TEN-T (rutiere, feroviare, aeriene, fluviale), a infrastructurii de transport naționale și regionale din afara TEN-T, promovarea transportului intermodal, etc.

- Măsura 2.1.2. Asigurarea accesibilității în interiorul centrelor urbane (inclusiv extinderea și modernizarea sistemului de transport în comun)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: reabilitarea și modernizarea rețelei de străzi urbane, inclusiv a șoselelor de centură, pasaje, parcări, sisteme de management și monitorizare a traficului, extinderea și modernizarea sistemului de transport în comun, inclusiv cu dotarea cu noi mijloace de transport, etc.

- Măsura 2.1.3. Asigurarea conexiunii cu zonele peri-urbane și rurale înconjurătoare (inclusiv extinderea și modernizarea sistemului de transport în comun)

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: reabilitarea și modernizarea arterelor de penetrare, a rețelei de drumuri județene și comunale, extinderea și modernizarea sistemului de transport în comun și interurban, inclusiv cu dotarea cu noi mijloace de transport, etc.

Prioritatea 2.2. Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare

- Măsura 2.2.1. Asigurarea accesului locuitorilor zonei la rețelele de apă și canalizare

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată, creșterea gradului de contorizare, etc.

- Măsura 2.2.2. Asigurarea accesului locuitorilor zonei la rețelele de energie electrică și termică

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a energiei electrice, inclusiv a rețelei de iluminat public, și a sistemelor urbane de încălzire.

- Măsura 2.2.3. Asigurarea accesului locuitorilor zonei la rețelele de gaze naturale

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a gazelor naturale.

Obiectiv strategic 3. Asigurarea unei creșteri sustenabile a Sistemului Urban Timișoara-Arad:

Justificare:

Nivelul poluării înregistrat în Sistemul Urban Timișoara-Arad a scăzut continuu în ultimii ani, pe fondul restrângerii activităților industriale poluante și a investițiilor în infrastructura de mediu (implementarea unui sistem de management integrat al deșeurilor, extinderea și modernizarea rețelelor tehnico-edilitare, modernizarea instalațiilor industriale, etc.). De asemenea, zonelor protejate din areal dispun de planuri adecvate de management a biodiversității.

Cu toate acestea, asupra mediului înconjurător se manifestă în continuare o serie de provocări (valorile ridicate ale traficului rutier, utilizarea substanțelor chimice în agricultură, depozitarea necontrolată a deșeurilor în zona periurbană, etc.). Analiza situației existente a indicat existența unui deficit semnificativ de spații verzi în mediul urban, ponderea foarte scăzută a suprafețelor împădurite, existența unor situri contaminate ca urmare a activității industriale, colectarea și valorificarea incompletă a deșeurilor. De asemenea, asupra biodiversității se manifestă o serie de presiuni antropice (schimbarea destinației terenurilor, creșterea gradului de ocupare a terenurilor, utilizarea corespunzătoare a solurilor și a resurselor naturale, etc.). Toate aceste provocări trebuie să fie abordate prin măsuri concrete în următoarea perioadă de programare.

Prioritatea 3.1. Asigurarea unui management durabil al mediului

- Măsura 3.1.1. Protejarea biodiversității, peisajului și asigurarea calității factorilor de mediu

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: dezvoltarea infrastructurii și a planurilor de management în vederea protejării biodiversității și Natura 2000, reabilitarea siturilor poluate istoric, împădurirea terenurilor degradate și neproductive, înființarea de perdele forestiere, spații verzi, etc.

- Măsura 3.1.2. Implementarea managementului riscurilor

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: reabilitarea și modernizarea infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor, prevenirea eroziunii solului, dotarea cu echipamente a inspectoratelor și serviciilor voluntare pentru situații de urgență, etc.

- Măsura 3.1.3. Implementarea managementului deșeurilor

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: extinderea sistemelor de management al deșeurilor, implementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor, creșterea capacității de valorificare a deșeurilor, etc.

Prioritatea 3.2. Creșterea eficienței energetice și promovarea energiilor alternative

➤ Măsura 3.2.1. Reabilitarea termică a clădirilor

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: reabilitarea termică a clădirilor de locuit și a celor de interes public.

➤ Măsura 3.2.2. Stimularea producerii și utilizării energiilor regenerabile

Această măsură se va implementa prin acțiuni de tipul: valorificarea resurselor energetice regenerabile, a biomasei, a resurselor solare, eoliene, geotermale, a biocombustibilului, creșterea eficienței energetice a instalațiilor industriale (co-generare), etc.

Capitolul IV. Portofoliul de proiecte prioritare al Sistemului Urban Timișoara-Arad

Cu ajutorul unui format standarde (fișă de proiect) au fost identificate proiecte sau idei de proiecte care se doresc a fi implementate la nivelul Sistemului Urban Timișoara-Arad, în perioada 2014-2020. Pe baza unor interviuri și întâlniri față în față cu actorii reprezentativi de la nivelul conurbației (potențiali beneficiari de fonduri) și utilizând diferite criterii de ierarhizare, s-a realizat o clasificare a acestor proiecte în trei categorii:

- proiect cu impact local – ale căror beneficii se vor resimți cu precădere la nivelul unității administrativ-teritoriale pe care o vizează (de ex. reabilitarea unor străzi orașenești, a unor drumuri comunale, regenerarea urbană a unor cartiere, modernizarea transportului în comun, etc.);
- proiecte cu impact regional – ale căror efecte se propagă asupra unui teritoriu mai extins, ce poate cuprinde întreaga conurbație, Județele Arad sau Timiș sau chiar întreaga Regiune Vest, fie prin mărimea grupului țintă vizat (spital regional de urgență, universitate, aeroport internațional, terminal intermodal de mărfuri, etc.), fie prin expansiunea lor teritorială, sub formă de proiecte în rețea (reabilitarea rețelei de unități de învățământ, de unități de asistență socială, etc.);
- proiecte care sunt propuse a fi implementate în parteneriat, sub umbrela viitoarei Asociații de Dezvoltare Intercomunitară „Conurbația Timișoara-Arad” (proiecte care vizează probleme comune: planuri de amenajare a teritoriului zonal, proiecte care vizează întărirea capacității administrative, comunicare și planificare strategică comună, realizarea unui campus universitar al regiunii, realizarea unor proiecte majore de infrastructură de transport, sisteme integrate de management al deșeurilor, etc.).

Lista indicativă a propunerilor de proiecte strategice se regăsește în anexa 1 și conține toate informațiile relevante pentru fiecare proiect în parte, inclusiv încadrarea în obiectivele, prioritățile și măsurile prevăzute în strategie, respectiv încadrarea lor într-una dintre cele trei categorii prezentate mai sus.

Cu privire la implementarea proiectelor strategice cuprinse în portofoliul de proiecte se pot desprinde următoarele concluzii și recomandări:

- 1) având în vedere numărul mare de proiecte strategice și bugetul substanțial estimat pentru implementarea acestora, se impune o abordare pe etape a acestora, corelată cu Planul de Acțiune propus.
- 2) portofoliul de proiecte propus este echilibrat teritorial, pentru toate tipurile de infrastructură abordate (în fiecare Municipiu este propus cel puțin un proiect aferent fiecărei priorități din strategie), astfel încât să reducă decalajul substanțial de dezvoltare dintre Municipiul Arad și Municipiul Timișoara. Această abordare echilibrată teritorial va trebui avută în vedere și pentru fiecare etapă propusă în Planul de Acțiune, astfel încât să nu contribuie în creșterea disparităților intra-regionale de-a lungul următoarei perioade de programare. În acest sens, se recomandă și realizarea unei monitorizări anuale a evoluției acestor disparități demografice și socio-economice.
- 3) în a doua jumătate a anului 2013, se va impune o revizuire a analizei și strategiei, o dată cu finalizarea negocierilor cu forurile europene pe tema configurației programelor operaționale și a instrumentelor financiare pentru perioada 2014-2020, precum și a publicării rezultatelor finale ale Recensământului General al Populației și Locuințelor din 2011, care va aduce o serie de informații calitative extrem de importante.
- 4) succesul implementării proiectelor din portofoliul propus depinde de asigurarea unor resurse financiare complementare la cele consacrate (fonduri europene, de la bugetele de stat și locale, etc.), precum parteneriatele public-privat, creditele, etc. De asemenea, este esențială asigurarea co-finanțării proiectelor finanțate din fonduri europene, care se poate realiza doar printr-o planificare bugetară riguroasă, sub forma bugetelor multianuale.

Capitolul V. Planul de Acțiune

Pentru îmbunătățirea procesului de planificare la nivelul Sistemului Urban Timișoara-Arad, propunem următorul plan de acțiune, structurat pe trei intervale de timp:

Acțiuni de întreprins pe termen scurt (2013-2014)

Acțiuni	Responsabili
Aprobarea <i>Studiului de potențial privind dezvoltarea axei Timișoara-Arad centrul de polarizare ai dezvoltării în Regiunea Vest</i> în cadrul Consiliului de Dezvoltare Regională, prin adoptarea de hotărâri în acest sens	ADR / CDR Vest
Înființarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Conurbația Timișoara-Arad și funcționalizarea structurilor de conducere și de execuție	ADR Vest Consilii Locale Consilii Județene
Suținerea și finalizarea proiectelor aflate în implementare în actuala perioadă de programare	Beneficiarii proiectelor aflate în derulare
Elaborare documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor propuse a fi realizate în următoarea perioadă de programare (identificare terenuri/clădiri, pregătire documente care să ateste regimul juridic al terenurilor, studii de prefizabilitate-fezabilitate, studii de impact, planuri de afaceri, documentații urbanistice, etc.)	APL-uri Instituții de cercetare și învățământ Alte instituțiile relevante în domeniul analizat prin studiu (ex. ISJ, AJOFM, APM, DSP etc.) Mediul de afaceri Firme de consultanță Parteneri din alte județe din România sau din țări
Identificarea, analizarea și selectarea surselor de finanțare pentru proiectele propuse spre implementare în următoarea perioadă de programare (parteneriate public-privat, credite, alte resurse financiare externe, finanțări din fonduri europene, fonduri de la bugetele de stat și local, etc.)	Beneficiarii proiectelor propuse a fi realizate
Promovarea Conurbației Timișoara-Arad ca destinație de afaceri, în vederea atragerii de investiții și a creșterii gradului de ocupare a infrastructurilor de sprijinire a afacerilor existente sau în curs de realizare (parcuri industriale și tehnologice, logistice, centre și incubatoare de afaceri, zone de afaceri, etc.)	APLuri ADR Vest Camere de Comerț și Industrie Asociații patronale Administratorii structurilor de sprijinire a afacerilor
Elaborarea sau actualizarea strategiilor de dezvoltare locală pentru toate UATurile din regiune astfel încât să fie acoperită perioada de timp până	APL-uri Microregiuni

în 2020 și corelarea acestora cu strategia de la nivelurile teritoriale superioare (conurbație, județean, regional, național, european)	ADI-uri GAL-uri Firme de consultanță
Actualizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism, cu prioritate a Planului de Amenajare a Teritoriului Zonal al Conurbației Timișoara-Arad	ADR Vest MDRT APL-uri Firme de consultanță
Identificarea partenerilor publici și privați pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor prioritare	Autoritățile publice locale Beneficiarii proiectelor prioritare
Realizarea de acorduri de parteneriate între ADR Vest, APL-uri și parteneri din mediul universitar, de cercetare și mediul de afaceri pentru realizarea proiectelor din portofoliul de proiecte prioritare	ADR Vest APL-uri Mediul de afaceri Instituții de învățământ și de cercetare
Identificarea și informarea potențialilor beneficiari asupra surselor de finanțare complementare existente pentru creșterea gradului de absorbție al fondurilor europene	ADR Vest APL-uri
Planificarea multianuală a bugetului având în vedere resursele necesare pentru implementarea proiectelor prioritare și stabilirea graficului de derulare/implementare a strategiei (includerea în bugetul multianual a investițiilor propuse ca fiind prioritare în vederea pregătirii lor)	APL-uri
Pregătirea cadrului instituțional și a resurselor umane pentru implementarea cu succes a proiectelor prioritare	APL-uri

Acțiuni de întreprins pe termen mediu (2014-2017)

Acțiuni	Responsabili
Continuarea activităților pe termen scurt care nu au fost finalizate (acțiunile noi și diferite față de cele anterioare)	Aceiași responsabili ca și pe termen scurt
Realizarea de parteneriate public private pentru dezvoltarea proiectelor mari de infrastructură de la nivelul conurbației	APL-uri Mediul de afaceri
Facilitarea implementării proiectelor prioritare (concesionare terenuri, facilitare construcții, facilități pentru capacități de producție, reducerea/înlăturarea barierelor administrative, etc.)	APL-uri
Promovarea și sprijinirea inițiativelor private în domeniile prioritare și complementare proiectelor prioritare	ADR Vest APL-uri
Implementarea proiectelor prioritare (realizare achiziții publice, executare lucrări, etc.)	Beneficiarii proiectelor
Promovarea rezultatelor proiectelor la nivel național și internațional (materiale promoționale, participare la manifestări internaționale, site-uri, etc.)	ADR Vest împreună cu responsabilii de proiecte
Monitorizarea stadiului implementării proiectelor din portofoliul de proiecte prioritare și realizarea unor rapoarte de progres	ADR Vest APL-uri Structurile parteneriale formate la nivelul conurbației pentru

	planificare strategică (A.D.I., grupuri de lucru sectoriale)
Evaluarea intermediară a strategiei	ADR Vest Evaluator independent

Acțiuni de întreprins pe termen lung (2018-2020)

Acțiuni	Responsabili
<u>CONTINUAREA ACTIVITĂȚILOR PE TERMEN MEDIU CARE NU AU FOST FINALIZATE (ACȚIUNILE NOI ȘI DIFERITE FAȚĂ DE CELE ANTERIOARE)</u>	Aceeași responsabili ca și pe termen mediu
Revizuirea strategiei pe baza evaluării și luarea de măsuri corective dacă e cazul	ADR Vest
Finalizarea implementării proiectelor prioritare	Beneficiarii proiectelor
Promovarea rezultatelor proiectelor la nivel național și internațional	ADR Vest împreună cu responsabilii de proiecte
Promovarea și sprijinirea inițiativelor în domeniile prioritare și complementare proiectelor prioritare	ADR Vest APL-uri
Pregătirea Strategiei Conurbației Timișoara-Arad pentru următoarea perioadă de programare (2020-2027)	ADR Vest Structurile partenoriale formate la nivelul județului pentru planificare strategică (de ex. grupuri de lucru sectoriale)

Surse de finanțare care pot fi utilizate pentru implementarea proiectelor prioritare din portofoliul de proiecte prioritare sunt: fonduri europene (FEDR, FSE, FC, FEADR și FEP), bugetul de stat, bugetele locale, credite sau fonduri private și finanțări de tip PPP. În lista proiectelor prioritare ale Conurbației Timișoara-Arad au fost indicate, pentru fiecare dintre acestea, sursele de finanțare potențiale.

Capitolul VI. Indicatori de monitorizare

Pentru monitorizarea implementării strategiei, se propune următorul set de indicatori:

- număr de km de autostradă construită;
- număr de poduri construite/reabilitate/modernizate;
- număr de km de drumuri naționale reabilitate/modernizate;
- număr de km de drumuri județene reabilitate/modernizate;
- număr de variante de ocolire construite/reabilitate/modernizate;
- număr de km de străzi orașenești reabilitate/modernizate;
- număr de centre intermodale modernizate;
- număr de km de drumuri de exploatare agricolă modernizate;
- număr de km de drumuri comunale reabilitate/modernizate;
- număr de parking-uri auto construite;
- număr de pasaje rutiere construite/reabilitate/modernizate;
- număr de gări reabilitate;
- număr de km de cale ferată construită/reabilitată/modernizată;
- număr de mijloace de transport în comun ecologice achiziționate;
- lungime (km) de linii de tramvai construite/reabilitate/modernizate;
- puterea instalată (MW) a unităților de producere a energiei din surse regenerabile;
- număr de instituții publice dotate cu instalații de producere a energiei electrice și termice din surse regenerabile;
- număr de stații de transformare a energiei electrice construite/modernizate;
- lungimea (km) a rețelei de distribuție a energiei electrice reabilitate/modernizate;
- număr de sisteme de termoficare modernizate;
- număr de centrale de cogenerare construite;
- număr de PC-uri instalate în unități de învățământ și biblioteci;
- număr de sisteme informatice integrate de tip "E-Administration" implementate;
- număr de sisteme informatice integrate de tip "E-Health" implementate;
- număr de sisteme informatice integrate de tip "E-Learning" implementate;

- suprafața (ha) amenajată cu sisteme de irigații reabilite/modernizate;
- număr de depozite de cereale, plante tehnice și material săditor construite;
- număr de exploatații agricole modernizate;
- număr de unități de procesare a produselor agroalimentare construite/extinse/modernizate;
- număr de unități de depozitare și logistică a produselor alimentare construite;
- suprafața (ha) de sere legumicole construite;
- număr de unități de procesare a plantelor tehnice construite;
- număr de unități de cazare construite;
- număr de plaje amenajate;
- număr de centre de informare și promovare turistică construite/modernizate/extinse;
- lungimea (km) traseelor turistice amenajate;
- număr de zone turistice amenajate;
- număr de centre wellness și de sănătate construite;
- număr de situri protejate cu infrastructură amenajată;
- număr de unități de cercetare extinse și modernizate;
- număr de poli de competitivitate înființați;
- număr de poli de excelență/clustere înființați;
- număr de parcuri științifice și tehnologice înființate;
- număr de centre expoziționale înființate;
- număr de incubatoare de afaceri înființate;
- număr de parcuri industriale înființate;
- număr de piețe agroalimentare și de gross construite;
- număr de apartamente reabilite termic;
- număr de apartamente pentru tineri construite;
- număr de locuințe sociale construite;
- lungimea (km) pistelor de biciclete amenajate;
- lungimea (km) aleilor pietonale amenajate;
- număr de locuri de joacă amenajate;
- suprafața (ha) a zonelor urbane regenerare;
- număr de unități de învățământ reabilite/modernizate;

- număr de grădinițe construite;
- număr de campusuri universitare construite;
- număr de săli și terenuri de sport școlare construite;
- număr de bazine de înot didactice construite;
- număr de spitale regionale de urgență construite;
- număr de spitale județene de urgență reabilitate/modernizate;
- număr de ambulatorii de spital reabilitate/modernizate;
- număr de autosanitare achiziționate;
- număr de centre rezidențiale pentru adulți și vârstnici înființate;
- număr de centre rezidențiale pentru copii înființate;
- număr de centre de zi pentru copii înființate;
- număr de centre de zi pentru adulți și vârstnici înființate;
- număr de cantine sociale reabilitate și modernizate;
- număr de cinematografe construite/reabilitate/modernizate;
- număr de case de cultură reabilitate/modernizate;
- număr de cămine culturale reabilitate/modernizate;
- număr de teatre construite/reabilitate/modernizate;
- număr de muzee construite/reabilitate/modernizate;
- număr de bazine de înot olimpice construite/reabilitate;
- număr de baze sportive multifuncționale construite;
- număr de stadioane municipale construite/reabilitate;
- număr de săli polivalente construite/reabilitate;
- număr de obiective de patrimoniu reabilitate și valorificate turistic;
- număr de localități cu rețele noi/extinse/modernizate de alimentare cu apă;
- număr de localități cu rețele noi/extinse/modernizate de canalizare;
- număr de localități cu rețele noi/extinse/modernizate de gaze;
- număr de localități cu rețele noi/extinse/modernizate de iluminat public eficient energetic;
- număr de inspectorate județene de situații de urgență dotate cu echipamente noi;
- număr de localități cu sisteme de colectare selectivă a deșeurilor;
- număr de incineratoare de deșeuri construite;

- număr de stații de tratare dotate cu treaptă terțiară;
- număr de stații de epurare construite în mediul rural;
- număr de hidranți instalați;
- număr de situri industriale contaminate reabilitate;
- număr de parcuri nou-înființate;
- număr de parcuri reabilitate;
- suprafața (ha) împădurită;
- suprafața (ha) de perdele forestiere înființate.

Capitolul VII. Perspectivele de extindere ale Sistemului Urban (Conurbației) Timișoara-Arad

În actuala configurație, Sistemul Urban (Conurbația) Timișoara-Arad cuprinde cele două municipii și 30 de unități teritorial-administrative învecinate, acest areal administrativ făcând și obiectul prezentului studiu. Delimitarea acestui teritoriu s-a făcut după o consultare prealabilă cu Agenția de Dezvoltare Regională Vest, respectiv cu cele două consilii județene și municipalități și corespunde cu configurația Polului de Creștere Timișoara, respectiv cu cea a zonei periurbane a Municipiului Arad, din perioada de programare 2007-2013. În timpul grupurilor de lucru organizate cu actorii de la nivelul arealului studiat, a reieșit necesitatea unei analize care să aibă ca scop reconsiderarea teritoriului conurbației Timișoara-Arad, prin includerea unui număr suplimentar de unități administrativ-teritoriale care au relații teritoriale puternice cu cei doi poli urbani, pe baza unor criterii obiective.

De altfel, analiza configurației actuale a zonelor metropolitane aferente celor 7 poli de creștere din România (Iași, Constanța, Ploiești, Brașov, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova), desemnați prin H.G. 1149/2008, indică faptul că stabilirea unităților administrativ-teritoriale componente s-a făcut nu doar pe baza unor criterii obiective (de ex. distanța față de centrul urban, rata navetismului, dinamica funcției rezidențiale, etc.), ci și cu luarea în considerare a unor factori politici, a relațiilor de colaborare existente, etc. Una dintre cauzele acestei stări de fapt este și lipsa unui set de criterii clare de delimitare a zonelor metropolitane, stabilite prin Planurile Integrate de Dezvoltare Urbană sau prin alte norme legislative. De asemenea, analiza portofoliilor de proiecte aferente celor șapte planuri integrate de dezvoltare urbană ale poliilor de creștere indică faptul că peste 80% din fondurile alocate acestora prin Programul Operațional Regional 2007-2013 au fost orientate exclusiv către poliile urbane, în timp ce unități administrativ-teritoriale din zonele metropolitane au beneficiat în foarte mică măsură de finanțări nerambursabile care să se adreseze priorităților locale.

În ceea ce privește criteriile de delimitare a localităților care ar avea potențialul de a fi incluse în Sistemul Urban (Conurbația) Timișoara-Arad, propunem un set de criterii geografice și socio-economice, inspirate din bunele practici din alte state europene (Austria și Franța), respectiv:

a) distanța (rutieră) față de cele două centre urbane – este un criteriu esențial, în condițiile în care fenomenul de suburbanizare este, în general, unul radial. Astfel, cele mai puternice relații teritoriale se stabilesc, inițial, cu localitățile din imediata proximitate a nucleelor urbane, iar intensitatea acestora scade pe măsura ce distanța față de pol crește. În cazul de față, vom considera distanța rutieră față de cele două centre urbane, în condițiile în care nu toate localitățile dispun de acces la rețeaua de cale ferată, iar transportul rutier are cea mai importantă pondere în prezent;

b) dinamica populației stabile a unității administrativ-teritoriale – este un indicator important al dezvoltării funcției rezidențiale a localităților din zona metropolitană, prima care se manifestă în cadrul procesului de suburbanizare, prin transferul de populație de la poliile urbane apropiate, sub forma migrației;

c) dinamica fondului de locuințe din respectiva unitate administrativ-teritorială – este, de asemenea, un indicator foarte relevant al transferului de funcțiuni rezidențiale dinspre poliile urbane către așezările din zonele periurbane, fie că vorbim de locuințe permanente, sau de locuințe temporare/sezoniere (de ex. cabane, case de vacanță, etc.);

d) numărul mediu de agenți economici la 1000 de locuitori stabili ai unității administrativ-teritoriale – este relevant pentru transferul de funcțiuni economice dinspre polul urban către localitățile din arealul său de influență. De regulă, acest transfer are loc ulterior dezvoltării funcției rezidențiale din localitățile polarizate, indicând întărirea și diversificarea relațiilor urban-rural;

e) rata navetismului la 1000 de persoane ocupate – este un indicator relevant pentru evaluarea intensității și a naturii relațiilor urban-rural, în condițiile în care, în general, localitățile din zonele periurbane au o funcție preponderent rezidențială, iar forța de muncă lucrează în nucleele urbane, care concentrează unitățile economice și locurile de muncă.

Menționăm faptul că modelele de delimitare a zonelor periurbane/metropolitane au, asemenea tuturor metodelor matematico-statistice, o serie de limitări, care le fac perfectibile, acuratețea lor fiind limitată de o serie de factori, precum: calitatea datelor de intrare, configurația teritoriului, starea infrastructurii, specificul local, aspectele de mediu, etc. Cu toate acestea, principalul lor beneficiu constă din obiectivitate, în condițiile în care nu țin cont de factori subiectivi (de ex. cei politici) și din comparabilitatea în timp și spațiu, permițând monitorizarea evoluției procesului de suburbanizare, pe diferite intervale de timp, la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale.

Principalii indicatori ai suburbanizării, la nivelul unităților administrativ-teritoriale din jurul Municipiilor Timișoara și Arad

Unitatea administrativ-teritorială	Distanța rutieră (km) față de cel mai apropiat pol urban (Timișoara sau Arad)	Dinamica populației stabile 2011 vs 2002 (%)	Dinamica fondului de locuințe 2011 vs 2002 (%)	Numărul de firme active la 1000 de locuitori (2011)	Rata navetismului către cel mai apropiat pol urban (Timișoara sau Arad) în 2002 (% din populația ocupată)
ORAȘUL RECAȘ	24	107,3	103,5	23,0	13,6
BECICHERECU MIC	18	122,4	102,8	40,2	25,5
BILED	28	103,7	102,4	26,1	10,4
BUCOVĂȚ	15	119,6	107,1	28,8	39,2
CĂRPINIȘ	29	105,8	103,6	18,9	17,0
CHEVEREȘU MARE	24	111,8	108,8	22,7	6,2
DUDEȘTII NOI	17	122,4	106,5	26,6	25,5
DUMBRĂVIȚA	6	214,1	303,0	141,4	57,0
GHIRODA	7	124,5	138,9	78,3	53,0
GIARMATA	14	119,9	107,8	34,4	40,9
GIROC	7	175,3	211,0	90,6	31,0
JEBEL	27	105,8	105,1	23,5	13,4
MOȘNIȚA NOUĂ	9	139,1	145,1	68,3	41,3
ORȚIȘOARA	26	111,8	104,6	26,8	15,1
PĂDURENI	23	105,8	105,3	19,3	13,4
PARȚA	19	116,7	108,7	32,5	32,4
PECIU NOU	25	106,2	104,2	28,0	24,4
PIȘCHIA	27	102,6	101,8	33,1	14,3
REMETEA MARE	13	119,6	108,2	56,0	39,2
SĂCĂLAZ	11	122,7	117,3	40,9	25,2
SACOȘU TURCESC	22	108,4	104,5	24,4	6,6
ȘAG	15	116,7	129,6	57,2	32,4
SÂNANDREI	14	118,2	115,5	38,3	32,9
SÂNMIHAIU ROMÂN	15	140,1	159,2	36,2	42,2
ORAȘUL CURTICI	21	97,7	100,4	17,6	22,9
ORAȘUL PECICA	24	107,2	99,6	18,8	16,9
ORAȘUL SÂNTANA	26	101,7	101,1	11,6	23,7

COVĂȘANȚ	30	96,4	100,1	8,5	35,2
DOROBANȚI	27	97,7	100,1	15,7	22,9
FĂNTÂNELE	10	107,9	105,0	20,9	52,2
FELNAC	18	109,9	102,2	20,6	51,9
FRUMUȘENI	16	107,9	100,5	18,4	52,2
GHIOROC	25	105,4	101,8	25,1	33,6
IRATOȘU	24	108,3	102,4	24,9	51,2
MACEA	26	109,5	102,1	8,6	34,9
PĂULIȘ	25	104,2	102,9	19,2	46,0
ȘAGU	14	105,4	105,0	21,5	50,9
ȘIRIA	30	101,8	100,0	13,8	31,0
ZĂBRANI	25	105,2	100,9	13,5	43,5
ZĂDĂRENI	12	109,9	105,8	22,7	51,9
VINGA	20	102,6	100,7	10,5	28,2
VLADIMIRESCU	10	111,7	109,8	39,0	55,0

Sursa: Institutul Național de Statistică. Baza de date TEMPO Online și Rezultatele Finale ale RGPL 2002.

După cum se poate observa din tabelul de mai sus, în jurul municipiilor Timișoara și Arad există o serie de unități teritorial-administrative care au relații complexe și intense cu cei doi poli urbani, dar care nu au fost cuprinse în teritoriul care a făcut obiectul prezentului studiu, respectiv: Recaș, Biled, Cărpiniș, Chevereșu Mare, Jebel, Parța, Pădureni, Peciu Nou, Sacoșu Turcesc, Sânnandrei, Sântana, Dorobanți, Iratoșu, Macea, Zăbrani. Aceste localități pot face obiectul unei extinderi teritoriale a Sistemului Urban Timișoara-Arad, în perioada de programare 2014-2020, mai ales în contextul unor demersuri de înființare a unei structuri asociative formalizate.

Prin includerea celor 15 orașe și comune cu potențial de integrare menționate mai sus, viitoarea conurbație Timișoara-Arad ar urma să includă un număr total de 47 de unități administrativ-teritoriale, cu o populație totală de 692.075 de locuitori (2011). Toate acestea vin să potențeze beneficiile unei astfel de asocieri, deja menționate în studiu (efectul de aglomerare, efectul de piață, complementaritatea funcțională, creșterea capacității de atragere și de absorbție a fondurilor europene, schimbul de bune practici și know-how, etc.).

De asemenea, într-o etapă ulterioară, conurbația se poate extinde până la o distanță de 50 km în jurul celor două municipii, ceea ce înseamnă ca ar putea îngloba chiar și localități din Ungaria, căpătând o dimensiune transfrontalieră, cu noi oportunități noi de dezvoltare.

Cu toate acestea, după cum arată experiența altor structuri asociative similare din Europa, extinderea teritorială a viitoarei conurbații atrage și o serie de potențiale riscuri, dintre care putem menționa:

- atenuarea impactului teritorial al investițiilor, ca urmare a difuzării acestora pe un teritoriu mai vast, ceea ce îngreunează obținerea unor efecte sinergice;

-
- procesul de luare al deciziilor cu privire la prioritățile și problemele de dezvoltare ale conurbației va fi îngreunat de numărul mai mare de actori implicați în acest proces;
  - creșterea riscului legat de un număr mare de parteneri în procesul de implementare al proiectelor prioritare ale zonei.

În condițiile în care va exista consensul local privind extinderea teritoriului conurbației, aceste riscuri trebuie avute în vedere la proiectarea sistemelor de conducere și de execuție a viitoarei structuri asociative a tuturor acestor unități administrativ-teritoriale.

Anexa: Lista indicativa a propunerilor de proiecte

Nr.	Titlul proiectului	Scopul proiectului	Obiectivele specifice	Probleme abordate	Activități principale	Bugetul estimativ (LEI)	Surse de finanțare	Parteneri	Calendar indicativ;
Obiectivul Strategic 1: Creșterea atractivității sistemului urban Timișoara-Arad pentru locuitori, investitori și turiști									
Prioritatea 1.1. Asigurarea unui mediu atractiv pentru locuitori									
Măsura 1.1.1. Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber									
1.	Reabilitarea infrastructurii urbane din Municipiul Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Ameliorarea funcționalității și a calității spațiului public din ansamblurile de locuințe colective (blocuri)	1. Peste jumătate dintre locuințele din mediul urban sunt amplasate în blocuri de locuințe 2. Spațiile publice din mediul urban sunt insuficiente, iar unele dintre acestea nu sunt amenajate corespunzător	Reconfigurarea acestora spații spații publice va presupune amenajarea spațiilor din jurul blocurilor, care includ spații verzi, locuri de joacă, alei pietonale, modernizarea rutelor pietonale și auto existente, reamenajarea parcărilor cu reorganizarea circulației auto, mobilarea și creșterea calității acestor spații. Vor fi vizate Cartierele Micălaca, Alfa-Confecții, Podgoria, Gării	80,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016
2.	Reabilitarea infrastructurii urbane din Municipiul Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Ameliorarea funcționalității și a calității spațiului public din ansamblurile de locuințe colective (blocuri)	1. Peste jumătate dintre locuințele din mediul urban sunt amplasate în blocuri de locuințe 2. Spațiile publice din mediul urban sunt insuficiente, iar unele dintre acestea nu sunt amenajate corespunzător	Reconfigurarea acestora spații spații publice va presupune amenajarea spațiilor din jurul blocurilor, care includ spații verzi, locuri de joacă, alei pietonale, modernizarea rutelor pietonale și auto existente, reamenajarea parcărilor cu reorganizarea circulației auto, mobilarea și creșterea calității acestor spații. Vor fi vizate Cartierele Circumvalațiunii,	100,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016

					Martirilor, Soarelui, Șagului, Ana Ipătescu, Sever Bocu				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

3.	Construcția unei arene sportive regionale în Municipiul Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. În Municipiul Timișoara nu există o arenă modernă, pentru organizarea de competiții sportive internaționale și pentru alte evenimente (de ex. concerte)	Proiectul presupune construcția unui stadion multifuncțional (teren de fotbal, pistă de atletism pentru competiții olimpice, locație pentru concerte), în locul actualului Stadion ”Dan Păltinișanu”, cu o capacitate de minim 35.000 de locuri, majoritatea acoperite, care să permită clasificarea sa în categoria UEFA Elite. De asemenea, complexul va cuprinde și spații comerciale și de birouri, săli de conferință, dar și o parcare (subterană) de mari dimensiuni. Această arenă va fi nucleul unui campus sportiv regional, care va cuprinde și o sală polivalentă, un bazin de înot olimpic, baza sportivă a Universității Politehnica, terenuri de tenis și fotbal private, ștrand, liceu și cluburi sportive	225,000,000	Bugetul CJ Bugetul de stat Parteneriat public-privat	2018-2020
4.	Modernizarea Stadionului Municipal ”Francisc Neumann” Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. În Municipiul Timișoara nu există un stadion modern, de mari dimensiuni, pentru organizarea de competiții sportive internaționale și pentru alte evenimente (de ex. concerte)	Proiectul prevede modernizarea completă a stadionului existent (tribuna oficială, tribuna 2, peluza Nord, peluza Sud), compatibilă cu standardele UEFA, creșterea capacității la 17.500 de locuri, precum și amenajarea unei parcări, a unei săli de conferință, a unui mini-hotel pentru sportivi și a unui muzeu;	35,000,000	Bugetul local Bugetul de stat Parteneriat public-privat	2013-2015

5.	Construcția unei săli polivalente în Municipiul Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. În Municipiul Timișoara nu există o sală polivalentă modernă, de mari dimensiuni, pentru organizarea de competiții sportive internaționale și pentru alte evenimente (de ex. concerte) 2. În anul 2015 municipiul va găzdui Campionatul European de Baschet Feminin	Proiectul prevede construcția unei săli polivalente moderne, cu o capacitate de circa 14.000 de locuri, în vecinătatea viitoarei arene sportive	90,000,000	Bugetul de stat Bugetul local		2013-2014
6.	Construcția unui bazin de înot olimpic în Municipiul Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. În Municipiul Timișoara nu există un bazin de înot olimpic modern, care să poată găzdui competiții internaționale	Proiectul presupune construcția a două bazine (unul de competiții și unul de antrenament), și care va putea găzdui competiții la standarde mondiale, a unei tribune cu 800 de locuri, precum și a spațiilor conexe, urmând să fie amplasat în campusul sportiv regional, alături de noua arenă, respectiv sală polivalentă.	20,000,000	Bugetul de stat Bugetul local		2014-2015
7.	Construcția unui bazin de înot de polo în Municipiul Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. În Municipiul Arad nu există un bazin de polo conform cu standardele în vigoare, care să poată găzdui competiții internaționale	presupune construcția a două bazine (unul de competiții și unul de antrenamente), care să poată găzdui competiții de nivel mondial, a unei tribune cu 400 de locuri și a unor funcțiuni conexe.	18,000,000	Bugetul de stat Bugetul local		2014-2015

8.	Construcția unui Parc de Agrement (Aquapark) în Municipiul Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru locuitori și turiști	1. În Municipiul Timișoara nu există un parc acvatic. 2. Resursele geotermale din zonă nu sunt corespunzător valorificate în scop turistic. 3. Numărul turiștilor care vizitează zona este redus, iar durata sejurului este de maxim 2 zile	Proiectul presupune construcția unui Aquapark, a unui hotel de mari dimensiuni, a unui centru SPA, a mai multor bazine de înot (inclusiv acoperite), cu apă termală, a unor spații de alimentație publică, a unei parcuri de dimensiuni, precum și a funcțiilor conexe, în partea de nord-est a Municipiului, pe locul fostului Ștrand UMT.	45,000,000	Fonduri private	2013-2015
9.	Înființarea unui Parc de Agrement în Comuna Fântânele	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru locuitori și turiști	1. În zona Banatului nu există nici un teren omologat pentru golf 2. Numărul turiștilor și durata sejurului turistic sunt reduse	Proiectul prevede amenajarea unui teren de 174 de hectare în Comuna Fântânele, care va cuprinde: un teren de golf, un hotel, un centru SPA și fitness, restaurante, agenții bancare, spații de locuit, spații comerciale, ateliere meșteșugărești, centru de bowling, piste pentru biciclete, spații verzi, pistă pentru minicars, terenuri de baschet, fotbal, tenis, etc.	90,000,000	POR 2014-2020 Parteneriat public-privat Fonduri private	2014-2020

10.	Extinderea și modernizarea Grădinii Zoologice Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru locuitori și turiști	1. Grădina Zoologică dispune de o suprafață mică, ceea ce limitează numărul de habitate amenajate și specii expuse2. Numărul turiștilor care vizitează zona este redus, iar durata sejurului este de maxim 2 zile	Proiectul presupune extinderea suprafeței ocupate de Grădina Zoologică Timișoara cu 6,5 ha, în vederea creșterii numărului de habitate, a numărului de specii și a acreditării la Federația Internațională a Grădinilor Zoologice, precum și a creării unei clădiri multifuncționale, un amfiteatru, parțial în aer liber, unde pot fi organizate diferite conferințe și evenimente și amenajarea unor spații de comerț și alimentație publică.	9,000,00 0	Bugetul local		2013-2015
11.	Transformarea Zonei Pădurea Verde în pădure deschisă	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru locuitori și turiști	1. Pădurea Verde este actualmente în mică măsură amenajată pentru activități de agrement	Proiectul are în vedere amenajarea parțială a pădurii de la marginea municipiului Timișoara ca spațiu de promenadă și agrement, prin amenajarea unor trasee pietonale și pentru biciclete, instalarea de mobilier și corpuri de iluminat, amenajarea unor piste de jogging, locuri de joacă pentru copii, funcțiuni de alimentație publică, etc.	10,000,0 00	POR 2014-2020 Bugetul local	ONG-uri	2014-2016
12.	Amenajarea Falezii Mureș din Municipiul Arad pentru transportul cu bicicleta	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Înființarea de piste de biciclete	1. La nivelul Municipiului Arad există puține piste amenajate pentru biciclete 2. Faleza Mureș este necorespunzător amenajată ca spațiu de promenadă	Proiectul presupune amenajarea a 7 piste de biciclete, pe malul râului Mureș, cu o lungime de 14 km, pe traseul Pod rutier Micălaca – Centru – Podul Traian - Faleza Sud – Pădurea Ceala	9,000,00 0	Bugetul local		2013-2014

13.	Amenajarea de piste de biciclete în Municipiul Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Înființarea de piste de biciclete	1. La nivelul Municipiului Arad există puține piste amenajate pentru biciclete. 2. Traficul auto este congestionat și reprezintă principala sursă de poluare a aerului	Proiectul presupune amenajarea a 122 de km de piste de biciclete în Municipiul Arad	30,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016
14.	Amenajarea unei fântâni arteziene pe râul Mureș în Municipiul Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Ameliorarea calității spațiilor urbane	1. Numărul turiștilor care vizitează zona este unul scăzut 2. Spațiile urbane sunt puține și necorespunzător amenajate 3. Apele curgătoare din zonă nu sunt amenajate în scop turistic și recreațional	Proiectul presupune construcția unei fântâni arteziene monumentale, cu 100 de metri lungime și 30 de metri lățime, 300 de metri de jeturi de apă, cu bule de săpun și muzică, respectiv cu proiectoare cu lasere. Proiectul cuprinde și realizarea unor tribune pe ambele maluri ale Mureșului, pentru ca locuitorii și turiștii să poată admira fântâna	20,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2015
15.	Amenajarea unei fântâni arteziene pe Canalul Bega în Municipiul Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Ameliorarea calității spațiilor urbane	1. Numărul turiștilor care vizitează zona este unul scăzut 2. Spațiile urbane sunt puține și necorespunzător amenajate 3. Apele curgătoare din zonă nu sunt amenajate în scop turistic și recreațional	Proiectul presupune construcția unei fântâni arteziene cu jeturi de apă, lumini și muzică, pe Canalul Bega, în Municipiul Timișoara	9,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2015
16.	Construcția unei pasarele peste Râul Mureș în Municipiul Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Ameliorarea calității spațiilor urbane	1. Numărul turiștilor care vizitează zona este unul scăzut 2. Spațiile urbane sunt puține și necorespunzător amenajate 3. Accesibilitatea la obiectivele turistice este deficitară	Proiectul prevede realizarea unei pasarele hobanate pentru pietoni și bicicliști, care să lege centrul municipiului Arad de zona Ștrandului Neptun, cu o lungime de 210 m	10,500,000	Fonduri europene Bugetul local		2013-2014

17.	Construcția a 4 bazine de înot de agrement în cartierele Municipiului Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. În Municipiul Timișoara nu există suficiente bazine de înot pentru publicul larg. 2. Infrastructura de agrement și petrecere a timpului liber din cartierele municipiului este deficitară	Proiectul prevede amenajarea a 4 bazine semi-olimpice de înot în principiile cartiere din Municipiul Timișoara, cu funcțiune de agrement	15,000,000	Bugetul local Parteneriat public-privat		2014-2018
18.	Amenajarea și valorificarea în scop de agrement a Aeroportului Utilitar Cioca din Timișoara	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. Aerodromul din Timișoara este folosit doar sporadic pentru activități de agrement	Proiectul prevede modernizarea aeroportului, în vederea organizării unui aeroclub, a unui heliport pentru avioanele SMURD și pentru a găzdui aviația utilitară, dar și curse în regim de taxi aerian. Aici va fi amenajat un muzeu al aviației și se vor organiza cursuri de pilotaj și parașutism. Proiectul prevede construcția unei piste de 1800 x 30 m, precum și a unor hangare mobile.	15,000,000	Bugetul CJ Bugetul local Parteneriat public-privat		2016-2018
19.	Reabilitarea și modernizarea Sălii Polivalente din Municipiul Arad	Asigurarea unor spații urbane de calitate și oportunități de petrecere a timpului liber	Dezvoltarea infrastructurii sportive și de petrecere a timpului liber	1. Sala Polivalentă din Municipiul Arad necesită lucrări de reabilitare și modernizare în vederea aducerii la standardele în vigoare pentru derularea de competiții internaționale	Proiectul presupune trecerea Sălii Polivalente în administrarea Municipiului Arad și derularea de lucrări de reabilitare, modernizare și dotare cu mobilier și echipamente moderne	1,500,000	Bugetul local		2013-2014

20.	Realizarea de investiții productive la nivelul întreprinderilor (cu precădere a IMM-urilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Consolidarea și dezvoltarea sectorului productiv din Conurbația Timișoara-Arad	1. valorificarea sectorului productiv bazată pe extindere și modernizare, prin achiziționarea de tehnologii și echipamente noi, licențe și know-how; 2. inovarea proceselor de producție și a produselor;	1. Nivelul investițiilor realizate de IMM-uri este redus. 2. Competitivitatea produselor românești pe piața internă și externă este redusă. 3. Nivelul de tehnologizare la nivelul întreprinderilor este redus	Proiectele de acest tip presupun crearea de noi unități de producție și/sau extinderea celor existente, în vederea creșterii capacității și a diversificării producției, prin lansare de noi produse și servicii. Astfel, se vor realiza modernizări ale instalațiilor, echipamentelor și instalațiilor înalt tehnologizate, automatizarea sau mecanizarea proceselor de producție, introducerea de tehnologii noi, investiții pentru protecția mediului, achiziția de software, brevete, licențe, know-how, soluții tehnice ne brevetate și se vor achiziționa servicii de consultanță și instruire pentru implementarea acestora	450,000,000	POS CCE 2014-2020 Fonduri private	Organizațiile patronale Camerel e de Comerț și Industrie Clustere	2014-2020
Măsura 1.1.2. Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii Sistemului Urban (Conurbației) Timișoara-Arad									
1	Construcția a 7 campusuri școlare în Municipiile Arad și Timișoara	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Construcția de campusuri pentru învățământul preuniversitar	1. Rețeaua de unități școlare a fost restructurată. 2. Un număr mare de elevi fac naveta rural-urban. 3. Infrastructura unităților de învățământ este deficitară	Proiectul prevede construcția a 7 campus-uri pentru învățământul preuniversitar în Municipiile Timișoara și Arad, care vor cuprinde săli de curs moderne, internat, cantină, ateliere și laboratoare pentru practică, terenuri și săli de sport, cluburi pentru elevi, etc.	220,000,000	Bugetul de stat POR 2014-2020	Inspectoratele Școlare Județene	2014-2020

2	Construcția unui Campus Universitar Metropolitan	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Construcția de campusuri pentru învățământul universitar	1. Infrastructura universitară din cele două municipii este dispersată în diferite locații. 2. Lipsa unei proximități și a transferului tehnologic între mediul academic și cel de afaceri. 3. Numărul studenților este în scădere	presupune amenajarea, în mai multe etape, a unui campus universitar de mari dimensiuni (25 – 100 ha, cu posibilitate de extindere), care să concentreze infrastructura educațională (amfiteatre, săli de clasă, laboratoare, biblioteci, etc.), de cercetare (institute și centre de cercetare, laboratoare, etc.), de cazare și alimentație publică (cămine studențești, hoteluri, cantine, restaurant, etc.), de sport și agrement (baze sportive, spații verzi, cluburi, etc.), de conferințe și evenimente, etc. ale tuturor universităților din cele două municipii, în proximitatea viitorului pol tehnologic al regiunii. Construcțiile vor fi unele eficiente energetic (clădiri verzi), iar alimentarea cu energie se va face din surse regenerabile.	450,000,000	Bugetul de stat Credite Fonduri proprii ale universităților Parteneriat public-privat Fonduri europene	Universități și Institute de Cercetare din țară și din străinătate Cluster	2014-2020
3	Reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ preuniversitar din sistemul urban Timișoara-Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Reabilitarea unităților de învățământ preuniversitar existente	1. Rețeaua de unități școlare a fost restructurată. 2. Un număr mare de elevi fac naveta rural-urban. 3. Infrastructura unităților de învățământ este deficitară	Acest tip de proiecte presupune, cu prioritate, reabilitarea termică a clădirilor, dotarea acestora cu instalații de producere a energiei electrice și termice din surse regenerabile (panouri solare), amenajarea sălilor de gimnastică și a unor terenuri de sport multifuncționale, dotarea cu instalații de supraveghere video, cu mobilier și materiale didactice moderne, dotarea bibliotecilor cu fond de carte, etc.	50,000,000	POR 2014-2020 Bugetul de stat Bugete locale	Inspectoratele Școlare Județene	2014-2017

4	Construcția de noi grădinițe de copii și/sau extinderea celor existente	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Construcția de noi grădinițe	1. Numărul de locuri în grădinițe este insuficient mai ales în mediul urban	Acest tip de proiecte presupune construcția și/sau amenajarea de noi grădinițe de copii, precum și extinderea celor existente în zonele unde capacitatea unităților de învățământ preșcolar este insuficientă în raport cu cererea. Se va avea în vedere ca noile grădinițe să dispună și de locuri de joacă, precum și de alte funcțiuni conexe specifice, majoritatea acestora urmând să funcționeze în regim de program prelungit.	20,000,000	Bugetele locale Bugetul de stat	Inspectoratele Școlare Județene	2014-2020
5	Extinderea Campusului Universității de Vest din Timișoara (Zona Oituz)	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Extinderea de campusuri pentru învățământul universitar	1. Capacitatea căminelor studențești este mică în raport cu numărul de studenți 2. Lipsa unei proximități și a transferului tehnologic între mediul academic și cel de afaceri 3. Numărul studenților este în scădere	Proiectul prevede construcția unei piețe a universității, cămine studențești, alei pietonale, săli de sport, un bazin de înot, laboratoare și parcări subterane, construcțiile fiind eficiente energetic (pasive). O parte dintre obiective au fost finalizate (de ex. Centrului de simulări antreprenoriale) sau sunt în curs de execuție (de ex. Institutul pentru Cercetări Avansate de Mediu). Întregul campus va acoperi un teren de 6,5 ha în centrul municipiului Timișoara.	120,000,000	POR 2014-2020 Bugetul de stat Fonduri proprii ale universității		2013-2015
6	Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale în campusul USAMVB	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de educație de calitate pentru toți	Extinderea de campusuri pentru învățământul universitar	1. Capacitatea căminelor studențești este mică în raport cu numărul de studenți 2. Lipsa unei proximități și a transferului tehnologic între mediul academic și cel de afaceri 3. Numărul studenților	Proiectul prevede reabilitarea și modernizarea spațiilor de învățământ și cazare din campusul universitar al USAMVB Timișoara	30,000,000	POR 2014-2020 Fonduri proprii		2014-2015

	Timișoara	locuitorii regiunii		este în scădere					
Măsura 1.1.3. Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii Sistemului Urban (Conurbației) Timișoara-Arad									
1	Înființarea unui Spital Regional de Urgență la Timișoara	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Înființarea de noi unități medicale	1. În prezent, conurbația Timișoara-Arad nu dispune de un spital regional de urgențe	Proiectul prevede construcția unui spital, cu o capacitate de 700-900 de locuri, va deservi toată Regiunea Vest și va avea clasificarea I A, potrivit Ordinului 1764/2006, ceea ce înseamnă că va asigura primirea, investigarea și tratamentul definitiv tuturor categoriilor de urgențe critice traumatiche, chirurgicale, cardiovasculare, neurologice și neonatologice, inclusiv în cazul arsurilor. Spitalul va fi amplasat într-o zonă ușor accesibilă (cu acces facil la autostradă, aeroport, calea ferată, heliport), cu terenuri suficiente pentru extinderi ulterioare, inclusiv private (campus medical care să cuprindă spații de cazare pentru medici, hoteluri pentru cazarea însoțitorilor, spații educaționale, clinici private, etc.).	650,000,000	Bugetul de stat Parteneriat public-privat Fonduri europene	Universitatea de Medicină și Farmacie	2014-2018

2	Construcția unui nou spital județean de urgență la Șagu	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Înființarea de noi unități medicale	1. Infrastructura sanitară din Județul Arad este deficitară, multe unități medicale fiind retrocedate2. Dotarea cu echipamente moderne a unităților medicale este deficitară	Noul spital va fi construit pe o suprafață de 14 ha, în comuna Șagu, din sudul municipiului Arad, și va cuprinde 10 secții, cu un număr total de 400 locuri. Acesta va fi axat pe afecțiuni degenerative, respectiv pe specializările de oncologie, cardiologie, neurologie, ortopedie și oftalmologie.	300,000,000	Bugetul CJParteneriat public-privatBugetul de stat	DSP Arad Ministerul Sănătății	2014-2016
3	Construcția Institutului Oncologic Regional la Timișoara	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Înființarea de noi unități medicale	1. Infrastructura sanitară din arealul studiat este deficitară, iar rata morbidității este în creștere2. Dotarea cu echipamente moderne a unităților medicale este deficitară	Noul Institut va cuprinde secții cu un total de 420 de paturi (80 oncologie medicală, 100 radioterapie, 60 hematologie, 100 chirurgie oncologică – ORL, ginecologie, urologie, 20 ATI și 60 spitalizare de zi). De asemenea, în incinta institutului vor mai exista un bloc operator, farmacie, laboratoare de analize medicale, radiologie și imagistică medicală, medicină nucleară, explorări genetice și anatomie patologică, laborator radioterapie, centru de transplant, dar și spații pentru activitate didactică, administrație și spații pentru cazarea aparținătorilor și a pacienților tratați în ambulatoriu.	200,000,000	Bugetul de stat	DSP Timiș Ministerul Sănătății	2014-2017
4	Extinderea corpului B al Spitalului de Copii „Louis Turcanu” din Timișoara	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți	Extinderea, reabilitarea și modernizarea unităților medicale existente	1. Infrastructura sanitară din arealul studiat este deficitară, iar rata morbidității este în creștere2. Dotarea cu echipamente moderne a unităților medicale este deficitară	Proiectul prevede extinderea Spitalului de Copii Timișoara cu un corp nou cu 120 de paturi și dotarea sa cu aparatură modernă.	35,000,000	Bugetul de statBugetul local		2013-2014

		locuitorii regiunii							
5	Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea Ambulatoriului Spitalului Clinic de Obstetrică și Ginecologie ”Dr. Dumitru Popescu” Timișoara	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Modernizarea ambulatoriilor integrate spitalelor	1. Ponderea tratamentelor în regim de ambulatoriu este scăzută 2. Cabinetele de ambulatoriu sunt insuficiente, nu au dotări minimale și circuitele funcționale nu sunt corespunzătoare	Proiectul prevede reabilitarea clădirii ambulatoriului, reabilitarea instalațiilor electrice, sanitare și termice, echiparea și dotarea cabinetelor, etc.	11,500,000	POR 2014-2020		2014-2015
6	Reabilitare, modernizare și dotare Ambulatoriu integrat din structura Spitalului Județean de Urgență Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Modernizarea ambulatoriilor integrate spitalelor	1. Ponderea tratamentelor în regim de ambulatoriu este scăzută 2. Cabinetele de ambulatoriu sunt insuficiente, nu au dotări minimale și circuitele funcționale nu sunt corespunzătoare	Proiectul prevede reabilitarea clădirii ambulatoriului, reabilitarea instalațiilor electrice, sanitare și termice, echiparea și dotarea cabinetelor, etc.	32,000,000	POR 2014-2020		2014-2015
7	Construcția unei secții TBC a Spitalului Județean de Urgență Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Extinderea, reabilitarea și modernizarea unităților medicale existente	1. Infrastructura sanitară din arealul studiat este deficitară, iar rata morbidității este în creștere 2. Dotarea cu echipamente moderne a unităților medicale este deficitară	Proiectul prevede construcția unei noi secții TBC, cu o capacitate de 62 de paturi pentru specializarea TBC și 50 de paturi pentru specializarea Pneumoftziologie	15,000,000	Bugetul de stat Bugetul CJ		2013-2015

8	Extinderea, reabilitarea și modernizarea Unității de Primiri Urgențe a Spitalului Județean de Urgență Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Extinderea, reabilitarea și modernizarea unităților medicale existente	1. Infrastructura sanitară din arealul studiat este deficitară, iar rata morbidității este în creștere 2. Dotarea cu echipamente moderne a unităților medicale este deficitară	Proiectul prevede extinderea suprafeței UPU - SMURD la 1060 mp	2,700,000	Bugetul CJ		2013-2014
9	Modernizarea Ambulatorului de Specialitate al Spitalului Județean de Urgență din Timișoara	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii de sănătate de calitate pentru toți locuitorii regiunii	Modernizarea ambulatoriilor integrate spitalelor	1. Ponderea tratamentelor în regim de ambulatoriu este scăzută 2. Cabinetele de ambulatoriu sunt insuficiente, nu au dotări minimale și circuitele funcționale nu sunt corespunzătoare	Proiectul prevede reabilitarea clădirii ambulatoriului, reabilitarea instalațiilor electrice, sanitare și termice, echiparea și dotarea cabinetelor, etc.	84,000,000	POR 2014-2020 Bugetul CJ		2014-2015
Măsura 1.1.4. :Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei (inclusiv delimitarea zonelor problemă și elaborarea de strategii de dezvoltare locală și intervenții teritoriale integrate)									

1	Înființarea unor centre de zi pentru copii	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Înființarea de centre de zi pentru copii	1. Numărul de persoane expuse riscului de excluziune socială este în creștere. 2. Există un număr mare de copii ai căror părinți lucrează în altă localitate sau în străinătate. 3. Violența în rândul copiilor și tinerilor este în creștere	Acestea se vor construi atât în mediul urban, cât și în cel rural (acolo unde există un număr suficient de mare de copii), rolul acestora fiind de a oferi servicii acelor copii (7-14 ani) care provin din familii expuse riscului de excluziune socială (copii care provin din familii de romi, copii ai căror se află în străinătate, copii care provin din familii monoparentale, etc.), dar și cei ai căror părinți au un program de lucru prelungit, servicii care constau din activități educaționale (de ex. ateliere creativ-ocupaționale, sprijin școlar), activități de ocupare a timpului liber (cluburi pentru copii, activități sportive, vizionări TV), activități ce au loc în comunitate (expoziții, participarea la proiecte ale unor ONG-uri), etc. Până în anul 2020, vor fi înființate minim 20 de astfel de centre la nivelul sistemului urban, fiecare cu o capacitate de 20 copii/zi.	20,000,000	POR 2014-2020 PNDR 2014-2020 Bugetele locale	ONG-uri	2014-2020
---	--	---	--	---	---	------------	--	---------	-----------

2	Înființarea unor centre de zi/cluburi pentru vârstnici	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Înființarea de centre de zi pentru vârstnici	1. Numărul de persoane expuse riscului de excluziune socială este în creștere. 2. Există un număr mare de persoane vârstnice singure. 3. Fenomenul de îmbătrânire demografică este tot mai accentuat	vor fi înființate atât în mediul urban cât și în cel rural, și se adresează persoanelor de peste 60 ani, al căror număr este în creștere, relativ sănătoși, care duc o viață activă în societate, dar riscă să se izoleze după pensionare. Aceste centre de zi vor organiza diverse activități recreative (ergoterapie, organizarea de excursii, utilizarea Internetului), culturale (sărbători religioase, expoziții, concerte, etc.), sportive (sală de întreținere corporală) sau festive (aniversări), și vor oferi și servicii medicale de bază (consiliere medicală, monitorizarea tensiunii arteriale, a pulsului, a glicemiei, kinetoterapie, masaj), precum și servicii de asistență psihologică. Se are în vedere înființarea în zona studiată a minim 15 de astfel de centre până în anul 2020, cu o capacitate de 50 de persoane/zi.	15,000,000	POR 2014-2020 Bugete locale	ONG-uri	2014-2020
---	--	---	--	--	--	------------	--------------------------------	---------	-----------

3	Înființarea unor centre (case) de tip rezidențial pentru vârstnici	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Înființarea de centre rezidențiale pentru vârstnici	1. Numărul de persoane expuse riscului de excluziune socială este în creștere. 2. Există un număr mare de persoane vârstnice singure. 3. Fenomenul de îmbătrânire demografică este tot mai accentuat	Aceste centre vor beneficia de spații moderne de cazare, cu toate dotările necesare (internet, telefon, TV, baie, etc.), săli de servire a mesei, săli de gimnastică și de masaj, spații de cazare pentru vizitatori, bibliotecă, chiar și module speciale pentru persoanele care suferă de boala Alzheimer și vor fi deservite de personal calificat. Pe lângă serviciile propriu-zise de cazare și de servire a mesei, aceste centre vor oferi asistență medicală primară, consiliere psihologică, servicii de întreținere corporală, kinetoterapie, ergoterapie – terapie ocupațională, organizarea de evenimente sociale și culturale, etc. Până în anul 2020, vor fi construite 20 astfel de centre la nivelul comunației Timișoara-Arad, cu o capacitate de minim 1.000 de locuri.	30,000,000	POR 2014-2020 PNDR 2014-2020 Bugetele locale Fonduri ale ONG-urilor	ONG-uri DG ASPC	2014-2020
4	Înființarea de noi centre (case de tip familial) rezidențiale pentru copii	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Înființarea de centre rezidențiale pentru copii	1. Numărul de persoane expuse riscului de excluziune socială este în creștere. 2. Există un număr mare de copii care sunt expuși fenomenului de sărăcie	Proiectul are în vedere înființarea a minim 10 căsuțe de tip familial, cu o capacitate de 10 locuri fiecare, care vor găzdui copii, inclusiv cei cu dizabilități, din sistemul instituțional	4,500,000	Fonduri europene Bugetele locale Bugetul de stat	ONG-uri DG ASPC	2014-2020

5	Înființarea unor centre socio-medice în Municipiile Timișoara și Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Înființarea de centre socio-medice pentru copii și adulții cu afecțiuni medicale	1. Numărul de persoane cu handicap fizic este în creștere 2. Accesul grupurilor vulnerabile la servicii medicale este deficitar	Proiectul prevede înființarea a două centre socio-medice, care vor oferi servicii de îngrijire, recuperare (kinetoterapie, masaj, reflexoterapie, stimulare multisenzorială, mecanoterapie, hidroterapie, termoterapie, ergoterapie, logopedie, psihoterapie), socializare., recreere.,	3,000,00 0	Fonduri europene Bugetele locale Bugetul de stat	ONG-uri DGA SPC	2014-2020
6	Implementarea unor proiecte integrate adresate persoanelor de etnie romă	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Proiecte integrate adresate grupurilor vulnerabile	1. Numărul de persoane expuse riscului de excludere socială este în creștere. 2. Persoanele de etnie romă sunt cele mai expuse sărăciei	se vor implementa în localitățile/cartierele în care există comunități însemnate de romi expuși riscului de excludere socială (persoane care provin din familii numeroase, fără loc de muncă sau alte surse de venit, care locuiesc în condiții improprii, cu stare de sănătate precară, etc.). Aceste proiecte vor avea minim următoarele dimensiuni: socială (construcția de locuințe sociale, înființarea unor centre sociale multifuncționale), economică și de ocupare (înființarea unor infrastructuri de afaceri pentru economia socială, în domeniile de specializare a comunității – de ex. reciclarea deșeurilor, meșteșuguri tradiționale, etc.), educațională (reducerea abandonului școlar, de ex. prin înființarea unor centre de zi pentru copii), sănătate, etc. La orizontul anului 2020, vor fi implementate minim 2 astfel de	20,000,0 00	Fonduri europene Bugetele locale Bugetul de stat	ONG-uri DG ASPC	2014-2020

					proiecte integrate, în jurul celor două municipii.				
7	Centru social cu destinație multifuncțională pentru tinerii care parasesc sistemul de protecție	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Proiecte integrate adresate grupurilor vulnerabile	1. Numărul de persoane expuse riscului de excluziune socială este în creștere 2. Tinerii care părăsesc sistemul centralizat de protecție a copilului sunt foarte expuși fenomenului de sărăcie	Acest proiect-pilot se va dezvolta la Murani, în Comuna Pișchia, unde există un număr mare de copii aflați în îngrijirea asistenților maternali. Centrul social va asigura cumulativ găzduirea pe o perioadă determinată, precum și servicii de consiliere socio-profesională și psihologică, orientare profesională, informare, educație civică și pentru sănătate.	5,000,00 0	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local	ONG-uri DG ASPC	2014-2020
8	Construcția de locuințe protejate pentru persoane cu dizabilități	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Înființarea de centre rezidențiale pentru persoane cu handicap	1. Numărul de persoane expuse riscului de excluziune socială este în creștere 2. Persoanele cu handicap sunt foarte expuse fenomenului de sărăcie	Proiectele de acest tip au în vedere construcția de locuințe moderat protejate, de tip simplex (max 6 persoane) pentru persoanele cu dizabilități, care vor dispune de personal specializat și vor oferi servicii personalizate	5,000,00 0	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local	ONG-uri DG ASPC	2014-2020
9	Înființarea unui centru de incluziune socială adresat dependenților de droguri	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Incluziunea socială a persoanelor dependente de droguri	1. Numărul consumatorilor de droguri, în special etnobotanice, este în creștere 2. Aceste persoane sunt expuse riscului de excluziune socială, inclusiv excluziunii de pe piața muncii	Acest proiect își propune înființarea unui centru care să ofere servicii de consiliere psihosocială în domeniul adicțiilor și organizarea de cursuri de formare profesională, servicii de consiliere și orientare profesională, asistență medicală, etc.	9,000,00 0	Fonduri europene	ONG-uri DGA SPC	2014-2020

10	Construcția de locuințe în regim de închiriere pentru tineri (ANL) în Municipiile Timișoara și Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Construcția de locuințe sociale	1. Șomajul și riscul de excluziune socială în rândul tinerilor sunt fenomene în creștere 2. Nivelul de salarizare este scăzut și nu permite familiilor tinere achiziționarea-închirierea unei locuințe 3. Cele două orașe atrag un număr mare de tineri din alte zone ale țării	Proiectul are în vedere construcția a 2000 de apartamente, cu tehnologii eficiente energetice, în vederea închirierii / vânzării către tineri.	320,000,000	Bugetul de stat Bugetul local	2014-2020
11	Construcția de locuințe sociale în Sistemul Urban Timișoara-Arad	Asigurarea accesului la infrastructură și servicii sociale de calitate și combaterea sărăciei	Construcția de locuințe sociale	1. Numărul persoanelor fără locuință din zonă este în creștere 2. Există un număr mare de persoane care au fost evacuate din fostele locuințe, precum și de alte categorii de persoane care au nevoie de locuințe din necesitate	Proiectul are în vedere construcția a 1000 de locuințe sociale, inclusiv prin reconversia unor clădiri abandonate.	250,000,000	Bugetul de stat Bugetul local	2014-2020
Măsura 1.1.5. Aproximarea administrației publice de cetățeni (dezvoltarea capacității instituționale, acces îmbunătățit al locuitorilor la informațiile de interes public și dezvoltarea cooperării)								

1	Revizuirea Planurilor Urbanistice Generale ale tuturor localităților componente ale Sistemului Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea capacității administrative	Revizuirea documentațiilor or de urbanism și amenajarea teritoriului	1. La nivelul Conurbației, există unități administrativ-teritoriale care nu dispun de Planuri Urbanistice Generale revizuite. În ultimii ani, s-au aprobat numeroase PUZ/PUD-uri, care se impun integrate	Aceste proiecte au ca scop revizuirea Planurilor Urbanistice Generale de generația a II-a, elaborate la sfârșitul anilor 90, care nu mai corespund realităților și provocărilor actuale, mai ales în contextul dezvoltării exponențiale a localităților din jurul celor doi poli urbani. De asemenea, aceste documentații de urbanism trebuie să integreze toate Planurile Urbanistice Zonale elaborate în acest interval și să fie corelate cu documentele de planificare strategică pentru perioada 2014-2020 (inclusiv prezentul studiu), dar și cu Planul de Amenajare a Teritoriului Sistemului Urban Timișoara-Arad.	7,500,000	Bugetele locale	OAR RUR	2013-2015
2	Elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Zonal al Sistemului Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea capacității administrative	Revizuirea documentațiilor or de urbanism și amenajarea teritoriului	1. Nu există un document de amenajarea teritoriului care să reglementeze zona conurbației Timișoara-Arad sau teritoriile periurbane ale celor municipii	Proiectul are ca scop stabilirea direcțiilor strategice ale dezvoltării spațiale pentru teritoriul analizat, în linie cu strategiile de dezvoltare și cu documentațiile de urbanism și amenajare teritorială deja elaborate (prezentul studiu), de la nivelele spațiale inferioare (de la nivelul unităților administrativ teritoriale) și ale celor de nivel spațial superior (județean, al regiunii de dezvoltare, național și supra-național).	1,500,000	Bugetul de stat Bugetele locale Fonduri europene	OAR RUR	2013-2014

3	Revizuirea Planurilor Integrate de Dezvoltare Urbană ale Municipiilor (P.I.D.U.) Timișoara și Arad	Dezvoltarea capacității administrative	Revizuirea documentelor de planificare strategică	1. Planurile Integrate de Dezvoltare Urbană au fost concepute plecând de la starea de fapt și nevoile din perioada de programare 2007-2013. Necesitatea corelării cu documentele de planificare strategică de la nivel european, național și regional	Proiectul are ca scop revizuirea planurilor elaborate pentru perioada 2007-2013 și stabilirea unor zone de acțiune urbană la nivelul celor două municipii, cu nevoi și probleme a căror rezolvare/ameliorare necesită o abordare integrată, prin proiecte în domeniul infrastructurii urbane și transportului, economic și social. Finalitatea acestui demers va fi stabilirea unui portofoliu de proiecte care vor fi implementate cu prioritate, în perioada de programare 2014-2020, la nivelul celor doi poli urbani, din diferite surse de finanțare (fonduri europene, de la bugetul de stat și de la cel local, din fonduri private, prin parteneriat public-privat, credite, etc.). În cazul Municipiului Timișoara, arealul de analiză al Planului va cuprinde și comunele care fac parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Timișoara. Planurile vor fi elaborate în linie cu documentațiile de planificare strategică și teritorială deja elaborate (prezentul studiu, Planul de Dezvoltare Regională, Planurile Urbanistice Generale, etc.) sau propuse (Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal al Sistemului Urban Timișoara-Arad, Planurile Urbanistice	1,000,000	Bugetele locale	Universități ADR Vest Societatea civilă ONG-uri Asociații profesionale și patronale	2013-2014
---	--	--	---	---	---	-----------	-----------------	---	-----------

---

					Generale revizuite, etc.).				
--	--	--	--	--	----------------------------	--	--	--	--

4	Implementarea unui sistem de management al calității și obținerea certificării ISO 9001:2008 pentru administrația publică din Sistemul Urban Timișoara – Arad	Dezvoltarea capacității administrative	Implementarea standardelor internaționale de calitate în administrația publică locală	1. Cele mai multe primării din conurbație nu au proiectate și implementate sisteme de management al calității. 2. Gradul de satisfacție al cetățenilor cu serviciile publice este redus, preponderent din cauza birocrăției	Proiectele de acest tip implică proiectarea și implementarea unui sistem de management al calității, respective obținerea certificării ISO 9001:2008 pentru administrațiile locale (primării). În plus, proiectul va asigura și instruirea funcționarilor publici în domeniul managementului calității.	3,000,00 0	PO DCA 2014-2020		2014-2015
5	Creșterea interoperabilității sistemelor informatice între unitățile administrativ-teritoriale din Sistemul Urban Timiș-Arad	Dezvoltarea capacității administrative	Realizarea unei comunicări eficiente, corecte și rapide între toate localitățile din Conurbația Timișoara-Arad	1. Comunicarea între autoritățile publice locale, județene și regionale (în perspectivă) este deficitară, mai ales în cazul în care acestea provin din județe diferite	Proiectul prevede înființarea unei platforme pentru schimbul de informații și documente într-un mediu securizat, transmiterea operativă a informațiilor, serviciu de poștă rapidă non-repudiabilă, sistem de management al documentelor, sistem de videoconferință, precum și prin realizarea unei hărți electronice a sistemului urban, care va prezenta permanent informații actualizate pentru fiecare unitate administrativ-teritorială în parte. Proiectul va avea în vedere corelarea și integrarea sistemului similar care a fost implementat în unele dintre unitățile administrativ-teritoriale din Județul Arad, în actuala perioadă de programare.	2,000,00 0	PO DCA 2014-2020		2014-2015

6	Înființarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară "Sistemul Urban Timișoara-Arad"	Dezvoltarea capacității administrative	Promovarea inițiativelor teritoriale integrate	1. Comunicarea și cooperarea formală și informală dintre localitățile componente ale conurbației este deficitară	Asociația va avea ca obiect de activitate elaborarea și implementarea unor politici publice în domeniile de interes comun pentru localitățile componente (de ex. amenajarea teritoriului, politici sectoriale în domenii precum dezvoltarea economică, infrastructura, utilitățile și serviciile publice, finanțarea sau co-finanțarea unor proiecte prioritare de interes comun, mediul înconjurător, organizarea instituțională și dezvoltarea resurselor umane, alte aspecte care definesc particularitățile locale ale zonei). Asociația ar trebui să aibă mai multe structuri funcționale: o Adunare Generală a Asociațiilor (structură de conducere, formată din președinții de Consilii Județene și primari), un Consiliu Director (structură de administrare) și un aparat tehnic executiv (structură de execuție), condus de un Director General și format din personal propriu.	7,000,00 0	CotizațiiPO DCA 2014-2020	2013-2014
Prioritatea 1.2. Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și TIC								
Măsura 1.2.1. Crearea unui mediu de afaceri atractiv, competitiv și inovativ (Sprijinirea competitivității întreprinderilor)								

1	Implementarea standardelor internaționale la nivelul IMM-urilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Consolidarea și dezvoltarea sectorului productiv din Conurbația Timișoara-Arad	Adoptarea standardelor internaționale și certificarea sistemelor de management (decalitate, de mediu etc)	1. Numărul întreprinderilor productive din zonă care au implementate standarde internaționale este redus, ceea ce le limitează accesul pe unele piețe	Proiectele de acest tip vizează înființarea, modernizarea și acreditarea laboratoarelor de încercări și etalonări, implementarea și/sau certificarea sistemelor de management al calității, sistemelor de management al mediului, a celor integrate calitate-mediu, sau a celor de acreditare a laboratoarelor, etichetarea ecologică și certificarea produselor și/sau serviciilor și/sau proceselor.	20,500,000	POS CCE 2014-2020 Fonduri private	Organizațiile patronale Camerel e de Comerț și Industrie Clustere	2014-2020
2	Sprejinierea IMM-urilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad pentru accesul pe noi piețe și internaționalizare	Consolidarea și dezvoltarea sectorului productiv din Conurbația Timișoara-Arad	Sprejinierea accesul întreprinderilor pe noi piețe de desfacere	1. Numărul întreprinderilor care activează pe piața externă este redus în comparație cu potențialul 2. Volumul redus al exportului pe unele piețe externe	Proiectele de acest tip vizează participarea la târguri și expoziții internaționale, la misiuni economice în străinătate, elaborarea și tipărirea de materiale promoționale, promovarea on-line a produselor și serviciilor realizate, servicii de identificare a partenerilor de afaceri externi, etc.	20,500,000	POS CCE 2014-2020 Fonduri private	Organizațiile patronale Camerel e de Comerț și Industrie Clustere	2014-2020
3	Sprejinierea accesului la finanțare a IMM-urilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Îmbunătățire a accesului IMM-urilor la finanțare	Capitalizarea IMM-urilor din Conurbația Timișoara-Arad	1. Capitalizarea IMM-urilor este redusă și a fost afectată negativ de criza financiară 2. Capacitatea de cofinanțare a proiectelor europene derulate de IMM-uri este redusă, iar numărul dezangajărilor se menține ridicat	Proiectele de acest tip vizează sprejinierea IMM-urilor prin operațiuni de garantare și prin fonduri de capital de risc	40,000,000	JEREMIE	Organizațiile patronale Camerel e de Comerț și Industrie Clustere	2014-2020

								rt și Indust rieClu stereB ănci	
4	Înființarea unui pol de competitivitate în domeniul energiei regenerabile	Dezvoltarea durabilă a antreprenoria tului	Dezvoltarea unor poli de competitivitate de importanță națională	<p>1. Spiritul asociativ în domeniul economic este unul redus 2. Numărul de clustere funcționale din zonă este scăzut 3. Potențialul de producere a energiei din resurse regenerabile este doar parțial valorificat 4. Transferul tehnologic dinspre mediul academic către cel de afaceri este deficitar</p>	<p>Acest proiect integrat își propune ca, în mai multe etape, să dezvolte mai multe componente: un centru de producție și testare a panourilor fotovoltaice, realizarea unor studii de bilanț energetic al clădirilor publice și private, proiecte de cercetare în domeniul materialelor compozite pentru termoizolare, creșterea eficienței utilizării deșeurilor energetice în domeniul logisticii, dezvoltarea unor tehnologii ecologice de producere a biocombustibililor din uleiuri vegetale uzate, valorificarea nămolurilor de la stațiile de tratare, promovarea de noi soluții de reabilitare termică a clădirilor de locuit, implementarea sistemului ESCO, o platformă mobilă de producere a biogazului, rețea Green Info Points</p>	100,000,000	Fonduri europene (POR, POS CCE, PNDR) Bugetul de stat Fonduri private	<p>Clustere ROSE NCU niversități Institutute de cercetare Grupuri de producători Administrația locală</p>	2014-2020

5	Înființarea și dezvoltarea de clustere în domeniile de excelență ale economiei regionale	Dezvoltarea durabilă a antreprenoria tului	Sprijinirea integrării firmelor în lanțurile de furnizori și în clustere	1. Spritiul asociativ în domeniul economic este unul redus 2. Numărul de clustere funcționale din zonă este scăzut 3. Clustere deja create au o capacitate redusă de a oferi servicii membrilor 4. Transferul tehnologic dinspre mediul academic către cel de afaceri este deficitar	Acest tip de proiecte are în vedere creșterea capacității acestora de a oferi servicii membrilor, prin activități de informare și diseminare, schimb de bune practici, programe de mentoring și/sau coaching, transfer de know-how, seminarii și workshop-uri pe teme de interes comun, activități de instruire și consultanță, participarea IMM-urilor la târguri și expoziții, realizarea de studii tehnice de fezabilitate, proprietate industrială, închirierea de personal specializat. Aceste clustere vor la sta dezvoltării unor proiecte de investiții în infrastructură de afaceri, cu activități de cercetare, dezvoltare, producție, desfacere, servicii auxiliare, care vor fi realizate de către membrii clusterului și utilizate de către aceștia în comun, precum și a unor proiecte de cercetare-dezvoltare-inovare de interes comun.	80,000,000	POS CCE 2014-2020 Fonduri private	Organizațiile patronale Camerel e de Comerț și Industrie Clustere Bănci Universități Institute de cercetare	2014-2020
6	Organizarea unui târg anual al oportunităților de finanțare pentru IMM-urile din Sistemul Urban Timișoara – Arad	Îmbunătățire a accesului IMM-urilor la finanțare	Capitalizarea IMM-urilor din Conurbația Timișoara-Arad	1. Capitalizarea IMM-urilor este redusă și a fost afectată negativ de criza financiară 2. Capacitatea de cofinanțare a proiectelor europene derulate de IMM-uri este redusă, iar numărul dezangajărilor se menține ridicat	Proiectul constă din organizarea unui eveniment anual, la care vor fi invitate să participe Autoritățile de Management/Organismele Intermediare pentru Programele Operaționale care au printre beneficiarii eligibili întreprinderi, JEREMIE, bănci de stat și private, organizații financiare	1,000,000	POS CCE 2014-2020 Fonduri private	Organizațiile patronale Camerel e de Comerț și	2014-2020

					internaționale (de ex. B.E.R.D.), business angels, etc., care oferă oportunități de finanțare IMM-urilor.			Industria Cluj Bucuresti Institutiile financiare nebancale care ADR Vest a M/OI POS	
7	Organizarea unui târg anual al produselor realizate în Sistemul Urban Timișoara-Arad	Consolidarea și dezvoltarea sectorului productiv din Conurbația Timișoara-Arad	Sprrijinirea accesului întreprinderilor pe noi piețe de desfacere	1. Numărul întreprinderilor care activează pe piața externă este redus în comparație cu potențialul. 2. Volumul redus al exportului pe unele piețe externe	Proiectul va consta din organizarea unui eveniment expozițional de amploare, la care vor fi invitate să participe ca exponanți toate firmele din zonă și va avea secțiuni speciale dedicate produselor tradiționale, produselor bio, energiei regenerabile, tinerilor antreprenori, inovației (prezentarea de noi tehnologii, produse și soluții brevetate), etc., urmând ca asociațiile de producători, Camerele de Comerț și Industrie, clusteretele din regiune și alte structuri asociative să fie co-organizatori. De asemenea, programul târgului va cuprinde și conferințe, sesiune de instruire și informare, evenimente culturale (spectacole, concerte), putând găzdui și Târgul oportunităților de finanțare	1,500,000	POR 2014-2020 Fonduri private	Organizațiile patronale Camera de Comerț și Industrie Cluj Bucuresti Institutiile financiare nebancale care ADR Vest a M/OI POS	2014-2020

Măsura 1.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de sprijin a mediului de afaceri (infrastructură de afaceri, infrastructura de CDI și TIC)									
1	Dezvoltarea Parcului Tehnologic pentru Energie Alternativă Timișoara	Sprrijinirea afacerilor din domeniul energiei alternative, prin ocuparea infrastructurii de sprijinire a afacerilor aflate în construcție în zona Covaci	1. Creșterea gradului de ocupare a Parcului la 100%2. Diversificarea serviciilor de afaceri oferite firmelor găzduite	1. Infrastructurile de sprijinire a afacerilor din arealul studiat nu sunt ocupate în întregime2. Potențialul de producere a energiei din resurse regenerabile este valorificat în mică măsură3. Gama de servicii de afaceri oferită firmelor din zonă este puțin diversificată	1. Activități de marketing și promovare în rândul potențialilor investitori2. Diversificarea gamei de servicii de afaceri oferite firmelor găzduite (transfer tehnologic, formare profesională, informare tehnologică, proprietate industrială, instruire și consultanță, marketing, promovare, etc.)	1,000,000	Fonduri proprii	Camere de Comerț și IndustrieAD R VestAsociații patronaleCI ustere	2014-2020
2	Dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Atragerea de investitori privați în vederea creșterii gradului de ocupare a structurilor de sprijinire a afacerilor deja existente sau în curs de execuție la nivelul Sistemului Urban Timișoara-Arad	1. Creșterea gradului de ocupare a infrastructurilor de afaceri din regiune la 100%2. Diversificarea serviciilor de afaceri oferite firmelor găzduite	1. Infrastructurile de sprijinire a afacerilor din arealul studiat nu sunt ocupate în întregime2. Gama de servicii de afaceri oferită firmelor din zonă este puțin diversificată	1. Activități de marketing și promovare în rândul potențialilor investitori2. Diversificarea gamei de servicii de afaceri oferite firmelor găzduite (transfer tehnologic, formare profesională, informare tehnologică, proprietate industrială, instruire și consultanță, marketing, promovare, etc.)3. Vânzarea/concesionarea/închirierea de terenuri și clădiri către potențiali investitoriSe vor avea în vedere următoarele structuri de sprijinire a afacerilor: CJMSAT Timișoara, Incubatorul de Afaceri Dumbrăvița, Centrul regional de competențe și dezvoltare a furnizorilor din sectorul automotive Timișoara, Infrastructura regională de	5,000,000	Fonduri proprii	Camere de Comerț și IndustrieAD R VestAsociații patronaleCI ustere	2014-2020

					afaceri și inovare în ITC Timișoara, Parcul Industrial și Tehnologic Timișoara, Zona Liberă Curtici-Arad, Zona Industrială Pecica-Turnu, Zona Industrială Săcălaz,				
3	Înființarea Parcului Industrial Giarmata	Atragerea de investitori și creșterea numărului de locuri de muncă	1. Înființarea unei structuri de sprijinire a afacerilor de interes național 2. Crearea de noi locuri de muncă 3. Promovarea producerii de energie din surse regenerabile	1. Localitățile din zonele periurbane nu dispun de o bază industrială solidă 2. Există o tendință de externalizare a funcțiilor industriale din nucleele urbane către periferie	Proiectul are în vedere amenajarea unei structuri de sprijinire a afacerilor de interes regional, pe o suprafață de 36 ha, care va pune la dispoziția potențialilor investitori parcele de teren și construcții, conectate la rețelele de utilități, pentru realizarea de investiții productive. De asemenea, Parcul Industrial va dispune de parcări, spații administrative, de birouri și servicii. Alimentarea cu energie a zonei de afaceri se va face printr-un parc fotovoltaic de 5 MW.	250,000,000	POR 2014-2020 Parteneriat public-privat Bugetul local POS CCE 2014-2020		2015-2018
4	Modernizarea Infrastructurii Laboratorului de încercări, examinări și analize din cadrul I.S.I.M. Timișoara	Modernizare a infrastructurii de cercetare-dezvoltare din domeniul materialelor	1. Diversificarea gamei de servicii de cercetare-dezvoltare și încercări în domeniul sudurii și încercării de materiale 2. Dotarea cu echipamente moderne de încercări-	1. Activitatea de cercetare-dezvoltare de la nivelul arealului este în scădere, din perspectiva alocărilor bugetare și a numărului de cercetători 2. Existența fenomenului de migrare a personalului înalt calificat (brain-drain) 3. Infrastructura de cercetare-dezvoltare este deficitară	1. Dotarea laboratorului de încercări, examinări și analize cu echipamente și instrumente moderne	10,000,000	POS CCE 2014-2020		2014-2016

			examinări-analize						
5	Înființarea Centrului de Cercetare în Terapii cu Celule Stem Hematopoietice în cadrul Spitalului Clinic de Urgență pentru Copii "I. Țurcanu" Timișoara	Dezvoltarea infrastructurii de cercetare-dezvoltare în domeniul sănătății	1. Diversificarea gamei de servicii de cercetare-dezvoltare în domeniul sănătății2. Creșterea numărului de locuri de muncă în domeniul cercetării	1. Activitatea de cercetare-dezvoltare de la nivelul arealului este în scădere, din perspectiva alocărilor bugetare și a numărului de cercetători2. Existența fenomenului de migrare a personalului înalt calificat (brain-drain)3. Infrastructura de cercetare-dezvoltare este deficitară	1. Construcția unui centru de cercetare2. Dotarea centrului de cercetare cu echipamente, instrumente, programe informatice moderne	40,000,000	POS CCE 2014-2020		2014-2016
6	Înființarea de start-up-uri și spin-off-uri inovative în Sistemul Urban Timișoara-Arad	Srijinirea activităților de inovare în rândul start-up-urilor și spin-off-urilor care generează valoare adăugată în baza rezultatelor de CD	1. Crearea / dezvoltarea de spin-off-urilor și start-up-urilor inovative2. Creșterea transferului tehnologic dinspre instituțiile de CD către companii3. Dezvoltarea de noi domenii de afaceri și	1. Transferul tehnologic dinspre mediul universitar și instituțiile de cercetare către mediul de afaceri este deficitar2. Existența fenomenului de migrare a personalului înalt calificat (brain-drain)3. Ponderea întreprinderilor inovatoare este foarte scăzută	1. Activități de cercetare-dezvoltare sau achiziția de astfel de servicii.2. Achiziția de servicii de consultanță pentru inovare (asistență și transfer tehnologic, instruire, servicii de proprietate industrială, utilizarea standardelor, etc.)3. Achiziția de servicii suport pentru inovare (încercări, testări, certificări, studii de piață, etc.)4. Punerea în producție a rezultatelor cercetării (achiziție de echipamente, softuri, brevete, achiziția de materii prime, etc.)Se are în vedere înființarea/dezvoltare a minim 15 start-up-uri și spin-off-	15,000,000	POS CCE 2014-2020		2014-2020

			activități inovatoare		uri inovative până în anul 2020				
7	Dezvoltarea infrastructurii de CD a întreprinderilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea infrastructurii de CD a întreprinderilor și crearea de noi locuri de muncă pentru CD	1. dezvoltarea capacității de cercetare a întreprinderilor, în vederea creșterii nivelului de inovare și a competitivității pe piață. 2. crearea de noi locuri de muncă în întreprinderi pentru activitatea de CD.	1. Transferul tehnologic dinspre mediul universitar și instituțiile de cercetare către mediul de afaceri este deficitar. 2. Existența fenomenului de migrare a personalului înalt calificat (brain-drain). 3. Ponderea întreprinderilor inovative este foarte scăzută	Construcția de noi centre de cercetare, laboratoare, achiziționarea de echipamente și instrumente de cercetare. Vor fi finanțate minim 5 astfel de proiecte, la nivelul teritoriului analizat, până în anul 2020.	50,000,000	POS CCE 2014-2020		2014-2020

8	Proiecte de CD în parteneriat între universitățile, centrele de cercetare și întreprinderile din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Încurajarea parteneriatului între universități/institute de cercetare dezvoltare și întreprinderi pentru intensificarea activităților de C-D în sprijinul întreprinderilor și promovarea transferului tehnologic, în special în domeniul științific prioritar la nivel european sau de interes pentru arealul urban Timișoara-Arad	1. Generarea de rezultate de interes economic și stimularea transferului rezultatelor cercetării și cunoștințelor științifice în mediul economic; 2. Ridicarea nivelului dezvoltării tehnologice în întreprinderi.	1. Transferul tehnologic dinspre mediul universitar și instituțiile de cercetare către mediul de afaceri este deficitar 2. Ponderea întreprinderilor inovative este foarte scăzută	Activitățile sprijinite au în vedere: cercetarea industrială, dezvoltarea experimentală, obținerea și validarea drepturilor de proprietate industrială, în cadrul unor parteneriate între universități, centre de cercetare și întreprinderi. Pentru perioada 2014-2020, estimăm faptul că minim 10 întreprinderi din sistemul urban Timișoara-Arad vor beneficia de astfel de proiecte.	20,000,000	POS CCE 2014-2020	Unități de cercetare-dezvoltare Centre de informare și transfer tehnologic Universități Clustere	2014-2020
---	--	--	--	--	--	------------	-------------------	--	-----------

9	Proiecte de promovare a inovării în rândul întreprinderilor din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Stimularea inovării în rândul în întreprinderi	1. Dezvoltarea de produse (bunuri sau servicii) și/sau procese noi sau substanțial îmbunătățite prin valorificarea unor rezultate de cercetare dezvoltare sau a unor idei brevetate în scopul producției și comercializării	1. Transferul tehnologic dinspre mediul universitar și instituțiile de cercetare către mediul de afaceri este deficitar2. Ponderea întreprinderilor inovative este foarte scăzută	Activitățile sprijinite au în vedere: dezvoltarea experimentală, obținerea și validarea drepturilor de proprietate industrială, servicii de consultanță în domeniul inovării și de sprijinire a inovării, detașarea-angajarea de personal cu înaltă calificare, introducerea în producție a rezultatelor cercetării. Pentru orizontul 2020, estimăm că un număr de minim 10 întreprinderi din arealul studiat vor beneficia de astfel de proiecte.	60,000,000	POS CCE 2014-2020	Unități de cercetare-dezvoltareCentre de informare și transfer tehnologicUniversități	2014-2020
10	Înființarea unui Parc Tehnologic - TECHNOPOL în Municipiul Timișoara	Încurajarea parteneriatului între universități/institute de cercetare dezvoltare și întreprinderi pentru dezvoltare de produse și servicii cu valoare adăugată ridicată	1. Dezvoltarea unei structuri de sprijinire a afacerilor și inovării de interes național, în sectoarele înalt tehnologizate și emergente (ITC, automotive, energie, bio și nano+tehnolo	1. Transferul tehnologic dinspre mediul universitar și instituțiile de cercetare către mediul de afaceri este deficitar2. Existența fenomenului de migrare a personalului înalt calificat (brain-drain)3. Ponderea întreprinderilor inovatoare este foarte scăzută	Parcul Tehnologic va avea o suprafață de minim 50 ha, cu posibilitate de extindere la 200-300 ha, pentru investiții publice și private ulterioare. Acesta va cuprinde centre de cercetare fundamentală și aplicativă, de dezvoltare experimentală, de testare-încercare, un centru expozițional, incubatoare de afaceri, spații pentru conferințe și seminarii, spații pentru activități de formare profesională și educație formală, spații pentru furnizori de servicii de afaceri (consultanță, informare,	200,000,000	POS CCE 2014-2020POR 2014-2020Parteneriat public-privat	Unități de cercetare-dezvoltareCentre de informare și transfer tehnologicUniversități	2014-2020

			gii, materiale inovative, sănătate, etc.)		marketing, promovare, etc.)			ităȚiCI ustere	
Măsura 1.2.3. Valorificarea multiculturalității și patrimoniului cultural și promovarea turismului									
1.	Reabilitarea și includerea în circuitul turistic a Bisericii Romano-Catolice Sf.Vendelin din Dudeștii-Noi	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	Restaurarea și valorificarea turistică a Bisericii Romano-Catolice din Dudeștii Noi	1. O mare parte dintre obiectivele de patrimoniu construit din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută3. Oferta de turism cultural din zonă este limitată	Proiectul presupune lucrări de restaurare a lăcașului de cult și de introducere a acestuia în circuitul turistic, prin mijloace de informare, semnalizare, promovare, etc.	10,000,000	POR 2014-2020		2014-2016
2.	Reabilitarea și valorificarea durabilă a patrimoniului parohiei evanghelice-luterane din Municipiul Arad	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	Restaurarea și valorificarea turistică a Parohiei Evanghelice-Luterane din Municipiul Arad	1. O mare parte dintre obiectivele de patrimoniu construit din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută 3. Oferta de turism cultural din zonă este limitată	Proiectul presupune lucrări de restaurare a lăcașurilor de cult și de introducere a acestora în circuitul turistic, prin mijloace de informare, semnalizare, promovare, etc.	10,000,000	POR 2014-2020		2014-2016
3.	Înființarea Parc Turistic de Agreement "Universul Apei" în Comuna Dudeștii-Noi	Valorificarea durabilă a patrimoniului natural	Construcția unui parc acvatic (termal) în Comuna Dudeștii-Noi	1. Numărul turiștilor care vizitează zona este scăzut în comparație cu potențialul existent2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută3. Oferta turistică a arealului urban este puțin diversificată4. Un număr mare de localnici se deplasează la parcurile acvatice din alte țări	Proiectul se va întinde pe o suprafață de 11 ha și va avea o capacitate de 2.600 de persoane/zi. Acesta va cuprinde bazine de apă de diferite tipuri, acoperite și descoperite, cu hidromasaj, un centru SPA, plaje, spații verzi, lac de agreement, locuri de parcare, baza sportivă, sală de conferințe. Proiectul are în vedere și alimentarea bazinelor cu apă termală din resursele	80,000,000	POR 2014-2020Parteneriat public-privatBugetul CJ și local		2014-2016

					existente în zonă.				
4.	Înființarea unui parc de agrement (Aquapark) în Stațiunea Băile Călacea	Valorificarea durabilă a patrimoniului natural	Construcția unui parc acvatic (termal) în Comuna Orțișoara	1. Numărul turiștilor care vizitează zona este scăzut în comparație cu potențialul existent 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută 3. Oferta turistică a arealului urban este puțin diversificată 4. Un număr mare de localnici se deplasează la parcurile acvatice din alte țări	Proiectul va cuprinde bazine de apă de diferite tipuri, acoperite și descoperite, un centru SPA, plaje, spații verzi, locuri de parcare, baza sportivă, sală de conferințe. Proiectul are în vedere și alimentarea bazinelor cu apă termală din resursele existente în zonă.	45,000,000	POR 2014-2020 Parteneriat public-privat		2018-2020
5.	Reabilitarea Ansamblului Urban Interbelic Corso al Municipiului Timișoara	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	1. Reabilitarea elementelor de patrimoniu construit din zona centrală a Municipiului Timișoara 2. Crearea unor spații publice de calitate pentru locuitori și turiști	1. Numărul turiștilor care vizitează zona este scăzut în comparație cu potențialul existent 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută 3. Oferta turistică a arealului urban este puțin diversificată 4. Numărul de spații publice de calitate este scăzut	Proiectul prevede reamenajarea pavajului din Piața Victoriei, reabilitarea infrastructurii tehnico-edilitare, amenajarea spațiilor verzi, modernizarea mobilierului urban, panotaj turistic, etc.	50,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016

6.	Reabilitarea Sinagogii Cetate din Municipiul Timișoara	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	1. Reabilitarea Sinagogii Cetate din Timișoara și introducerea acesteia în circuitul turistic	1. O mare parte dintre obiectivele de patrimoniu construit din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută 3. Oferta de turism cultural din zonă este limitată	Proiectul presupune lucrări de restaurare a lăcașului de cult și de introducere a acestuia în circuitul turistic, prin mijloace de informare, semnalizare, promovare, etc.	10,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local Bugetul MCCPN	Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național	2014-2016
7.	Reabilitarea Ansamblului Memorialul Revoluției din Municipiul Timișoara	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	1. Finalizarea Ansamblului Memorialul Revoluției din Municipiul Timișoara, obiectiv de patrimoniu național	1. O mare parte dintre obiectivele de patrimoniu construit din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută 3. Oferta de turism cultural din zonă este limitată	Proiectul prevede modernizarea spațiului în care își desfășoară activitatea muzeul din cadrul memorialului.	1,000,000	Bugetul MCCPN	Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național	2013-2014

8.	Reabilitarea și introducerea în circuitul turistic a Cetății Aradului	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	1. Consolidarea, conservarea, restaurarea și refuncționalizarea Cetății Aradului. 2. Creșterea accesibilității monumentului prin refacerea, reamenajarea căilor de acces, iluminarea exterioară și decorativă, amenajări peisagistice	1. O mare parte dintre obiectivele de patrimoniu construit din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare. 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută. 3. Oferta de turism cultural din zonă este limitată, mai ales în contextul candidaturii pentru statutul de capitală culturală europeană a celor 2 municipii	Proiectul are în vedere reabilitarea cetății cu materiale și finisaje de epocă, realizarea sistemului de iluminat exterior, amenajarea spațiilor verzi, a aleilor și drumurilor, inclusiv realizarea unor parcaje.	40,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2017
9.	Reabilitarea Teatrului Hirschl din Municipiul Arad	Valorificarea multiculturalității și a patrimoniului cultural	Consolidarea, conservarea, restaurarea și refuncționalizarea clădirii Teatrului Vechi (Hirschl) din Municipiul Arad	1. O mare parte dintre obiectivele de patrimoniu construit din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare. 2. Durata medie a sejurului turistic este foarte scăzută. 3. Oferta de turism cultural din zonă este limitată, mai ales în contextul candidaturii pentru statutul de capitală culturală europeană a celor 2 municipii	Proiectul are în vedere reabilitarea integrală a clădirii fostului teatru și refuncționalizarea sa, în vederea amenajării unui centru cultural modern, cu sală de spectacol, sală de repetiții, spații de depozitare, etc., inclusiv dotarea cu echipamente specifice (de iluminat, sonorizare, etc.)	10,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016
10.	Reabilitarea cinematografelor publice din Municipiul	Îmbunătățirea și diversificarea ofertei	Reabilitarea și refuncționalizarea	1. Numărul de cinematografe a scăzut, multe dintre clădirile cu această destinație fiind într-o stare avansată de	Proiectul are în vedere reabilitarea cinematografelor aflate în proprietatea municipalității, inclusiv dotarea	10,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local Parteneriat public-privat		2014-2020

	Timișoara	culturale și de petrecere a timpului liber	cinematografe lor din Municipiul Timișoara	degradare2. Consumul de cultură se menține la un nivel scăzut	cu mobilier și apartură modernă, și transformarea acestora în spații culturale multifuncționale. Se au în vedere următoarele cinematografe: Dacia, Unirea, Arta, Freidorf, Grădina de vară Capitol				
11.	Reabilitarea căminelor culturale din comunele situate în Sistemul Urban Timișoara-Arad	Îmbunătățire a și diversificare a ofertei culturale și de petrecere a timpului liber	Reabilitarea și refuncționalizarea căminelor culturale din mediul rural	1. În mediul rural există multe cămine culturale nefuncționale și/sau aflate într-o stare avansată de degradare 2. Consumul de servicii culturale se menține la un nivel scăzut	Proiectul presupune reabilitarea căminelor culturale/caselor de cultură din mediul rural, în vederea transformării lor în spații culturale multifuncționale (sală de conferințe, de spectacole, de expoziții, etc.). Acesta va presupune și lucrări de dotare cu mobilier, echipamente și aparatură modernă. Se are în vedere reabilitarea a minim 15 așezăminte culturale.	4,500,000	Bugete locale PNDR 2014-2020		2014-2020
12.	Înființarea Muzeului Anticipației și tehnicii Banat în Municipiul Timișoara	Îmbunătățire a și diversificare a ofertei culturale și de petrecere a timpului liber	1. Înființarea unui nou muzeu2. Valorificarea patrimoniului material și imaterial al arealului	1. Numărul vizitatorilor în muzee se menține la un nivel redus2. Oferta turistică din areal este puțin diversificată, în contextul candidaturii la statutul de Capitală Culturală Europeană	Proiectul cuprinde construcția unor spații expoziționale noi, inclusiv a unor spații de conferințe și evenimente, spații de depozitare, ateliere de specialitate, etc.	12,000,000	Bugetul localPOR 2014-2020 Bugetul de stat		2015-2017
13.	Extinderea și dezvoltarea Centrului multifuncțional județean de informare și promovare turistică Timișoara	Îmbunătățire a promovării potențialului turistic local	1. Extinderea și dezvoltarea centrului județean de informare și promovare turistică 2. Elaborarea de materiale	1. Numărul turiștilor care vizitează zona se menține la un nivel scăzut 2. Vizibilitatea orașului pe piețele turistice internaționale este deficitară	Proiectul presupune dotarea centrului cu echipamente moderne și mobilier, actualizarea site-ului web al centrului, realizarea unei baze de date cu oferta turistică locală, realizarea de materiale de promovare, conectarea la rețeaua CNIPT, etc.	400,000	POR 2014-2020		2014-2016

	(Bastion Theresia)		de promovare						
Măsura 1.2.4. Diversificarea economiei rurale în comunele componente									
1	Modernizarea exploatațiilor agricole din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Creșterea competitivității sectorului agricol	<p>1. Introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee noi, diversificarea producției, ajustarea profilului, nivelului și calității producției la cerințele pieței, inclusiv a celei ecologice, precum și producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile;2 . Adaptarea exploatațiilor la standardele comunitare;3. Creșterea veniturilor exploatațiilor</p>	<p>1. Productivitatea sectorului agricol este una foarte scăzută2. Există numeroase exploatații agricole de mici dimensiuni, iar în mediul rural se practică agricultura de subzistență3. Dotarea cu mașini și echipamente agricole este deficitară4. Efectivele de animale sunt în scădere la majoritatea speciilor5. Spiritul asociativ este puțin dezvoltat</p>	<p>Pentru perioada 2014-2020, estimăm că minim 100 de exploatații agricole din Sistemul Urban Timișoara-Arad vor beneficia de astfel de proiecte de modernizare, care vor consta din: construirea/modernizarea clădirilor cu destinație agricolă, inclusiv a infrastructurii de transport și utilități aferente, construirea/modernizarea/dotare a serelor, achiziționarea de mașini și utilaje agricole, respectiv de mijloace de transport, înființarea de plantații viticole și pomicole, înființarea de culturi energetice, înființarea de ferme ecologice, etc.</p>	250,000,000	PNDR 2014-2020Fonduri private	Asociațiile / grupurile de producători OJCA	2014-2020

---

			agricole sprijinite; 4. Sprijinirea membrilor grupurilor de producători sau ai altor forme asociative în vederea încurajării fenomenului de asociere.						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2	Instalarea tinerilor fermieri în Sistemul Urban Timișoara-Arad	Creșterea competitivității sectorului agricol	1. promovarea instalării tinerilor fermieri și sprijinirea procesului de modernizare și conformitate cu cerințele pentru protecția mediului, igiena și bunăstarea animalelor, siguranța la locul de muncă; 2. îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole prin reînnoirea generației șefilor acestora, fără creșterea populației active ocupate în agricultură.	1. Forță de muncă din agricultură este îmbătrânită. 2. Multe exploatații agricole sunt de mici dimensiuni și practică agricultura de subzistență	În perioada 2014-2020, un număr de minim 100 de tineri fermieri (sub 40 de ani) vor beneficia de investiții pentru: construcția/modernizarea de clădiri cu destinație agricolă, achiziția de mașini și utilaje agricole, achiziționarea de animale, plantarea/replantarea plantelor perene, achiziția de terenuri agricole, etc.	15,000,000	PNDR 2014-2020 Fonduri private	2014-2020
---	--	---	--	--	--	------------	-----------------------------------	-----------

3	Înființarea de noi unități de procesare a produselor agricole în Sistemul Urban Timișoara – Arad și modernizarea celor existente	Creșterea competitivității sectorului agricol	<p>1. Introducerea și dezvoltarea de noi tehnologii și procedee pentru obținerea de noi produse agroalimentare, forestiere și a biocombustibililor; 2. Creșterea calității produselor obținute, a siguranței alimentare și obținerea de noi produse competitive, cu impact economic asupra procesării ulterioare în întreprinderi, cu asigurarea standardelor veterinare și de siguranță alimentară; 3. Crearea de noi locuri de muncă.</p>	<p>1. Infrastructura de procesare a produselor agricole este deficitară 2. Numărul de locuri de muncă din sectorul agricol este redus 3. Competitivitatea produselor agroalimentare pe piața internă și externă este scăzută</p>	<p>Proiectele de acest tip presupun realizarea de investiții care au ca obiect realizarea/modernizarea de capacități de procesare și depozitare a produselor agroalimentare, inclusiv depozite frigorifice, achiziționarea de utilaje și echipamente de transport, implementarea de standarde de calitate, achiziționarea de brevete, software, etc. Se prevede ca, până în 2020, cel puțin 10 unități de procesare să fie construite/modernizate.</p>	90,000,000	PNDR 2014-2020 Fonduri private	2014-2020
---	--	---	---	--	--	------------	--------------------------------	-----------

4	Modernizarea și re tehnologizarea infrastructurii de irigații din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Creșterea competitivității sectorului agricol	Modernizarea și re tehnologizarea sistemelor de irigații	1. Infrastructura de irigații din zonă este uzată fizic și morală. 2. Suprafețele efectiv irigate sunt foarte restrânse	Proiectul presupune modernizarea și/sau re tehnologizarea sistemelor de irigații, inclusiv realizarea de lucrări pentru stațiile de pompare, dispecerizare, monitorizare și contorizare a apei și energiei electrice. Se va avea în vedere utilizarea soluțiilor fotovoltaice.	25,000,000	PNDR 2014-2020 Fonduri private	OUI Consiliu Local	2014-2020
5	Construirea și modernizarea drumurilor de exploatare din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Creșterea competitivității sectorului agricol	Construirea și modernizarea drumurilor de exploatare agricolă	1. Drumurile de acces la exploatarele agricole, respectiv cele de exploatare se află într-o stare avansată de degradare	Proiectele din această categorie prevăd construirea și/sau modernizarea infrastructurii agricole: drumurile de acces și drumurile agricole de exploatare situate în fondul funciar agricol. Estimăm că, la orizontul anului 2020, 85 km de drumuri de exploatare din zonă vor fi construite/modernizate.	45,000,000	PNDR 2014-2020 Bugetele locale		2014-2020

6	Înființarea de noi grupuri de producători din Sistemul Urban Timișoara-Arad și sprijinirea celor existente	Creșterea competitivității sectorului agricol	1. Adaptarea producției la cerințele și exigențele pieței;2. Asigurarea comercializării în comun a produselor, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzării și distribuția produselor cu ridicata;3. Creșterea valorii adăugate a producției obținute în comun și o mai bună gestionare economică a resurselor și rezultatelor obținute;	1. Spiritul asociativ din sectorul agricol este slab dezvoltat2. Puterea de reprezentare și de lobby a fermierilor este una redusă, mai ales în raport cu lanțurile de distribuție și comercializare	Proiectele vor avea în vedere înființarea și sprijinirea a minim 5 grupuri de producători în Sistemul Urban Timișoara-Arad	9,000,00	PNDR 2014-2020		2014-2020
7	Înființarea de noi unități (agro)turistice în comunele din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Diversificarea activităților economice din mediul rural	Crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii și serviciilor	1. Infrastructura de cazare din mediul rural este slab dezvoltată2. Potențialul agroturistic al zonei rurale este valorificat doar în mică măsură	Proiectele de acest tip presupun construcția de noi structuri de primire a turiștilor, cu precădere agroturistice, în mediul rural, dar și a infrastructurii recreaționale, precum și derularea de activități	13,500,00	PNDR 2014-2020		2014-2020

			turistice, care sunt foarte slab dezvoltate pe teritoriul.		de informare și promovare turistică. În total, prevedem că 15 astfel de unități vor fi construite până în anul 2020.				
8	Înființarea de noi microîntreprinderi non-agricole în comunele din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Diversificarea activităților economice din mediul rural	1. Crearea și menținerea locurilor de muncă în spațiul rural 2. Creșterea valorii adăugate în sectorul non-agricol; 3. Crearea de servicii pentru populația rurală	1. Economia rurală este puțin diversificată, în condiții subdezvoltării sectorului industrial și al serviciilor 2. Numărul de locuri de muncă din sectorul rural este redus 3. Sfera de servicii oferite populației rurale este puțin diversificată	Prin aceste proiecte se vor realiza investiții în minim 15 unități de producere a energiei din surse regenerabile, a prelucrării lemnului, a realizării de produse din pielărie, încălțăminte, articole de uz gospodăresc, ambalaje, articole de îmbrăcăminte, produse meștesugărești, de artizanat, cu specific local, de servicii de croitorie, frizerie, cizmărie, de mecanizare, de telecomunicații, etc.	15,000,000	PNDR 2014-2020		2014-2020
9	Înființarea unui sistem agro-logistic regional	Creșterea competitivității sectorului agricol	1. Adaptarea producției la cerințele și exigențele pieței; 2. Asigurarea comercializării în comun a produselor agroalimentare; 3. Creșterea valorii adăugate a producției obținute în comun.	1. Spiritul asociativ din sectorul agricol este slab dezvoltat 2. Puterea de reprezentare și de lobby a fermierilor este una redusă, mai ales în raport cu lanțurile de distribuție și comercializare	Proiectul presupune construcția unui sistem de logistică și desfacere a produselor agroalimentare, care va cuprinde centre de colectare, transport, depozitare, ambalare, procesare, desfacere	100,000,000	PNDR 2014-2020 Parteneriat public-privat	Grupuri de producători	2015-2017

Măsura 1.2.5. Investiții în oameni și competențe (formare profesională)

1.	Dezvoltarea și acreditarea de noi programe de licență, masterat și doctorat la universitățile din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea resurselor umane	Adaptarea ofertei educaționale la cerințele mediului de afaceri, prin dezvoltarea și acreditarea de noi programe de studiu	1. Oferta educațională a instituțiilor de învățământ superior nu este decât parțial adaptată la cerințele mediului de afaceri 2. Există un deficit de forță de muncă înalt calificată în sectoare aflate în dezvoltare	Proiectele de acest tip vizează proiectarea și acreditarea de noi programe de licență, masterat și doctorat în domeniile de interes pentru mediul de afaceri local	15,000,000	POS DRU 2014-2020	Asociațiile patronale Clustere	2014-2020
2.	Dezvoltarea resurselor umane din sistemul de educație și formare la nivelul Sistemului Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea resurselor umane	Creșterea calității resurselor umane din sistemul de educație și formare	1. În sistemul educațional există o mare fluctuație de personal 2. Personalul didactic are nevoi continue de formare	Proiectele de acest tip au în vedere derularea de cursuri de formare sau evaluări de competențe ale personalului didactic în domeniul utilizării tehnologiei informației, competențelor lingvistice, pentru formare, etc.	45,000,000	POS DRU 2014-2020		2014-2020
3.	Elaborarea de noi standarde ocupaționale în cooperare cu mediul de afaceri local și implementarea de noi programe de formare profesională continuă pentru forța de muncă din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea resurselor umane	Elaborarea de noi standarde ocupaționale pentru ocupații solicitate de mediul de afaceri din regiune	1. Numărul de standarde ocupaționale din România este foarte redus	În cadrul acestui tip de proiecte se vor realiza analize ale clasificării ocupațiilor din diferite subsectoare, realizarea de vizite de studiu, organizarea de workshop-uri cu actorii din mediul economic și educațional, elaborarea de noi standarde ocupaționale, dezvoltarea curriculei teoretice și practice pentru calificări relevante pentru economia zonei, etc.	20,000,000	POS DRU 2014-2020	Clustere Asociații patronale	2014-2020
4.	Acordarea de burse de	Dezvoltarea resurselor	Formarea tinerilor	1. Oferta educațională a instituțiilor de învățământ	Proiectele de acest tip constau din sprijinirea tinerilor	60,000,000	POS DRU 2014-2020	Universități	2014-2020

	cercetare pentru doctoranzi și pentru cei care urmează studii post-doctorale	umane	cercetători din cadrul școlilor doctorale în corelare cu cerințele mediului de afaceri	superior nu este decât parțial adaptată la cerințele mediului de afaceri ² . Există un deficit de forță de muncă înalt calificată în sectoare aflate în dezvoltare ³ . Existența fenomenului de brain-drain	cercetători, stimularea mobilității transnaționale a acestora, susținerea activității științifice și diseminarea rezultatelor cercetării, etc.			și Institute de Cercetare din țară și din străinătate	
5.	Derularea de proiecte de promovare a culturii antreprenoriale în rândul tinerilor și femeilor	Dezvoltarea resurselor umane	Dezvoltarea competențelor antreprenoriale	1. Rata șomajului în rândul tinerilor este mult mai ridicată decât media 2. Există încă disparități de gen în ceea ce privește nivelul de salarizare și oportunitățile de angajare	Proiectele de acest tip vor presupune organizarea de conferințe, module de formare specifică, ateliere tematice, portal web, platforme de e-learning, servicii de consiliere, etc..	25,000,000	POS DRU 2014-2020	ONG-uri	2014-2020
6.	Implementarea unor proiecte de modernizare și de creștere a calității serviciilor publice de ocupare	Dezvoltarea resurselor umane	Îmbunătățirea serviciilor publice de ocupare din zona studiată	1. Serviciile publice de ocupare au resurse limitate pentru a asigura servicii de calitate tuturor potențialilor beneficiari	Proiectele vor cuprinde sesiuni de formare a personalului din serviciul public de ocupare, schimburile de bune practici cu structuri similare din U.E., implementarea serviciilor online de consiliere și mediere, servicii self-service pentru angajatori și angajați, etc.	12,000,000	POS DRU 2014-2020	Serviciile publice de ocupare din România și U.E.	2014-2020
7.	Derularea de stagii de practică ale elevilor și studenților în întreprinderile de profil din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Dezvoltarea resurselor umane	Tranziția de la școală la piața muncii	1. Un număr mic de absolvenți își găsesc un loc de muncă în domeniul lor de specializare 2. Curricula este doar parțial adaptată la cerințele mediului de afaceri 3. Lipsa competențelor practice în rândul studenților	Aceste proiecte vor cuprinde activități de formare a tinerilor de practică din unitățile de învățământ, efectuarea de stagii de practică în companii, monitorizarea și evaluarea acestor stagii, formarea unui sistem de consiliere și orientare a tinerilor, etc.	20,000,000	POS DRU 2014-2020	Clustere Asociații patronale	2014-2020
Obiectiv strategic 2. Asigurarea conectării sistemului urban Timișoara-Arad									

Prioritatea 2.1. Îmbunătățirea mobilității și inter-modalității									
Măsura 2.1.1. Asigurarea accesibilității la polii naționali și internaționali și la principalele rețele de transport									
1.	Centru Intermodal Regional de Transport Marfă Timișoara – Remetea Mare	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Construcția unui terminal intermodal de transport al mărfurilor	1. În jurul Polului de Creștere Timișoara nu există un terminal intermodal de mărfuri 2. Accesibilitatea Polului de Creștere Timișoara la coridorul pan-european IV este deficitară	Proiectul presupune amenajarea unui centru intermodal pe o suprafață de 30 ha, care va cuprinde rețele de cale ferată, triaj, rețele utilitare, platformă și parcări, clădiri vamale și administrative, echipamente de manipulare a mărfurilor, inclusiv pentru containere și paleți, spații de depozitare, cu posibilitate de racordare la Canalul Bega și Aeroportul Internațional Timișoara	1	POS TRANS 2014-2020 Bugetul local și județean Bugetul de stat Fonduri private		2015-2018
2.	Extinderea Terminalului feroviar de mărfuri Curtici	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Extinderea unui terminal intermodal de transport al mărfurilor	1. Traficul feroviar este în declin 2. Accesul la coridorul pan-european IV este deficitar	Proiectul prevede extinderea terminalului feroviar de mărfuri la 30 ha, prin realizarea de noi construcții și utilități. Terminalul va avea module pentru containere și mărfuri convenționale și va cuprinde spații de depozitare, de manipulare a mărfurilor, macarale cu stivuitoare, linii de cale ferată,	90,000,000	Fonduri private		2014-2020
3.	Finalizarea tronsonului de autostradă (A 1) Timișoara-Lugoj	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Îmbunătățirea infrastructurii de transport de-a lungul coridorului pan-european IV	1. Intensitatea traficului de-a lungul coridorului pan-european IV este foarte ridicată, iar viteza de deplasare este redusă 2. Conexiunile deficitare cu principalii poli de creștere din România și din partea de sud-est a Europei	Construcția a 35 km de autostradă, dintre care au fost inaugurați 9,5 km în 2012	1,250,000,000	POS TRANS 2007-2013		2013-2014

4.	Finalizarea tronsonului de autostradă (A 1) Arad-Nădlac	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Îmbunătățirea infrastructurii de transport de-a lungul coridorului pan-european IV	1. Intensitatea traficului de-a lungul coridorului pan-european IV este foarte ridicată, iar viteza de deplasare este redusă 2. Conexiunile deficitare cu principalele poli de creștere din zona centrală și de vest a Europei	Construcția a 39 km de autostradă	1,400,00 0,000	POS TRANS 2007-2013		2013-2014
5.	Reabilitarea Gării de Nord din Municipiul Timișoara	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Îmbunătățirea infrastructurii de transport de-a lungul coridorului pan-european IV	1. Gara Timișoara Nord se află într-o stare avansată de degradare 2. Transportul feroviar a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de pasageri	Proiectul prevede reabilitarea persoanelor, a terasamentelor, a fațadelor, a parcărilor, modernizarea spațiilor publice, a pasajelor subterane, a intrărilor în stație, instalarea de scări rulante, de lifturi, etc.	40,000,0 00	Credit BERD		2013-2014
6.	Modernizarea liniei de cale ferată Caransebeș – Timișoara – Arad	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Îmbunătățirea infrastructurii de transport de-a lungul coridorului pan-european IV	1. Infrastructura de transport feroviar din zonă se află într-o stare avansată de degradare 2. Transportul feroviar a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de pasageri	Proiectul prevede reabilitarea și modernizarea a căii ferate Arad-Caransebeș (155 km), în vederea creșterii vitezei de deplasare la 160 km pentru pasageri și 120 km pentru trenurile de marfă	2,000,00 0,000	POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat		2016-2019
7.	Realizarea unui centru intermodal la Aeroportul Internațional „Traian Vuia” Timișoara	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Îmbunătățirea infrastructurii de transport aerian din rețeaua TEN-T	1. Aeroportul Internațional Timișoara are un trafic în creștere, care depășește capacitatea sa actuală 2. Legăturile cu celelalte tipuri de transport sunt deficitare, în lipsa unui terminal intermodal	Proiectul prevede amenajarea unui terminal feroviar, cu platforme acoperite, spații comerciale, restaurante, lounge, platforme de parcare în aer liber și acoperite, terminal pentru autobuze, birouri rent-a-car, de schimb valutar, duty-free, agenții de turism, terminal business, platformă pentru avioane mici, spații pentru procesarea pasagerilor (securitate, control pașapoarte, vamă), săli de	200,000, 000	POS TRANS 2014- 2020 Bugetul de stat		2015-2018

					<p>așteptare, pentru bagaje, etc., cu o capacitate totală de 1,6 mil. de pasageri.</p>				
8.	<p>Modernizarea liniei de cale ferată Arad-Curtici și reabilitarea Gării Arad</p>	<p>Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport</p>	<p>Îmbunătățirea infrastructurii de transport de-a lungul coridorului pan-european IV</p>	<p>1. Infrastructura de transport feroviar din zonă se află într-o stare avansată de degradare 2. Transportul feroviar a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de pasageri</p>	<p>Proiectul implică reabilitarea a 41 km de cale ferată, în vederea creșterii vitezei de rulare la 160 km, modernizarea stațiilor de pe acest traseu și instalații de centralizare electronică noi, implementarea sistemului ERTMS/ETCS, peroane, pasarele și copertine noi în Stațiile Arad și Șofronea, construcția unei clădiri de mentenanță în Arad, etc.</p>	<p>1,350,000,000</p>	<p>POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat</p>		<p>2013-2014</p>
9.	<p>Realizarea unui nou racord la Autostrada A1 (la bifurcația Arad-Sântandrei)</p>	<p>Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport</p>	<p>Construcția unui racord la Autostrada A1, care să asigure legătura cu Municipiul Timișoara</p>	<p>1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor</p>	<p>Proiectul prevede realizarea unui drum de legătură cu 4 benzi între DN 69 și A1, cu o lungime de circa 8 km</p>	<p>140,000,000</p>	<p>Bugetul de stat POR 2014-2020 POS TRANS 2014-2020</p>		<p>2014-2016</p>
10.	<p>Cale majoră rutieră în perspectiva descărcării circulației de pe autostradă spre municipiul Timișoara, din nodul rutier</p>	<p>Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport</p>	<p>Realizarea unor artere noi de penetrație-drumuri express</p>	<p>1. La principalele intrări în orașe dinspre comunele învecinate se înregistrează congestioni ale traficului rutier 2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane</p>	<p>Proiectul prevede realizarea unui drum nou cu 4 benzi și o lungime de cca 12,6 km, între km al A1 și Inelul IV Timișoara, unde va fi amenajată o intersecție denivelată</p>	<p>700,000,000</p>	<p>POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat</p>		<p>2017-2020</p>

	Remetea Mare (A1)								
11.	Drum expres Nod Rutier A 1 (km 39 + 800) – DN 69 (km 11 + 400)	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Realizarea unor artere noi de penetrație-drumuri express	1. La principalele intrări în orașe dinspre comunele învecinate se înregistrează congestionări ale traficului rutier 2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane	Investiția presupune construcția unui drum expres nou între A1 (km 39 + 800) și DN 69 (km 11 + 400), cu o lungime de 17,1 km și 4 benzi, inclusiv lărgirea DN 69, precum și legătura la centura nord	260,000,000	POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat		2017-2020
12.	Reabilitarea și modernizarea tronsonului de cale ferată Km 614 – Simeria (102 km).	Asigurarea accesibilității la rețelele majore de transport	Îmbunătățirea infrastructurii de transport de-a lungul coridorului pan-european IV	1. Infrastructura de transport feroviar din zonă se află într-o stare avansată de degradare 2. Transportul feroviar a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de pasageri	Proiectul prevede reabilitarea și modernizarea a căii ferate duble electrificate km 614 - Gurasada - Simeria (144 km), în vederea creșterii vitezei de deplasare la 160 km pentru pasageri și 120 km pentru trenurile de marfă	10,000,000,000	POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat		2014-2020
Măsura 2.1.2. Asigurarea accesibilității în interiorul centrelor urbane (inclusiv extinderea și modernizarea sistemului de transport în comun)									
1.	Varianta Ocolitoare Sud a Municipiului Timișoara (DJ 591 – DN 59 – DN 6)	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unei variante de ocolire a Municipiului Timișoara, în vederea devierii traficului greu și de tranzit	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul va consta din construcția a 25,7 km de drum de centură, precum și mai multe noduri rutiere, intersecții și lucrări de artă.	450,000,000	POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat		2014-2016
2.	Varianta de Ocolire a Municipiului Timișoara între DN 69 - DN 6 - DN 59 A - Strada Polonă (DJ591)	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unei variante de ocolire a Municipiului Timișoara, în vederea devierii traficului greu și de tranzit	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul prevede construcția a 13,7 km de drum de centură, precum și două pasaje superioare, un pod, etc, urmând să lege DN 69, DN 6, DN 59A și DJ 591	250,000,000	POS TRANS 2014-2020 Bugetul de stat		2014-2016

3.	Varianta de ocolire Arad Est	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unei variante de ocolire a Municipiului Arad, în vederea devierii traficului greu și de tranzit	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul prevede construcția a 10 km de drum de centură, inclusiv a unui pod nou peste râul Mureș și amenajarea intersecțiilor cu DN 7 și A1 - DN 69	110,000,000	Bugetul de stat		2013-2014
4.	Construcția unui pasaj și a unei parări subterane în Piața Victoriei din Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unui pasaj și a unei parări subterane în centrul Municipiului Timișoara	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul prevede amenajarea unui pasaj rutier subteran între Bd. Republicii și Castelul Huniade, în vederea închiderii Inelului I de circulație. De asemenea, proiectul prevede desființarea acvarului din sticlă din Piața Victoriei și a parării supraterane din zona Modex și înființarea unei parări subterane.	100,000,000	Bugetul local Parteneriat public-privat POR 2014-2020		2014-2016
5	Lărgirea pasajelor CF Jiul și Popa Șapcă din Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția a 2 pasaje CF pentru reducerea congestării traficului din centrul Municipiului Timișoara	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul prevede lărgirea a 2 pasaje din Municipiul Timișoara (Jiul - Circumvalațiunii și Popa Șapcă), inclusiv a străzilor pe care acestea se află la 4 benzi, realizarea unei girații cu inelul II,	100,000,000	Bugetul local Bugetul de stat POR 2014-2020		2013-2015
6	Ridicarea pe estacade a căii ferate din zona centrală a Municipiului Timișoara și construcția unei centuri feroviare	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Asigurarea mobilității feroviare în Conurbația Timișoara-Arad	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor 3. Traficul feroviar a înregistrat un declin accentuat în ultimii 20 de ani	Proiectul prevede ridicarea pe estacade a 8 km de cale ferată din Municipiul Timișoara, pe tronsonul Gara de Nord-Gara de Est, care să dea posibilitatea unui transport feroviar rapid în interiorul orașului, construcția de căi rutiere de-a lungul estacadei,	2,500,000,000	POS TRANS 2014-2020 Parteneriat public-privat Credite Bugetul de stat		2014-2020

	a orașului				amenajarea a două stații intermediare, amenajarea de parcuri, etc, precum și construcția unei centuri feroviare de cca 25 km lungime, mai ales pentru traficul greu, paralela cu traseul A1, care să asigure și conectarea Aeroportului Internațional.				
7	Construcția unui pod peste Canalul Bega în Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unui nou pod peste Canalul Bega în Municipiul Timișoara	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul este complementar pasajului subteran ce urmează să fie construit în zonă și are în vedere facilitarea conexiunii dintre partea de nord și de sud a municipiului, via Bd. Dâmbovița	45,000,000	Bugetul local Bugetul de statPOR 2014-2020		2014-2015
8	Finalizarea a două pasaje de pe varianta ocolitoare a Municipiului Arad	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Finalizarea a două pasaje rutiere denivelate pe varianta de ocolire a Municipiului Arad	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul prevede construcția a două lungime pasaje denivelate peste CF Brad-Curtici și București-Arad, cu o lungime de cca 3 km	100,000,000	Bugetul de stat		2013-2014
9	Reabilitarea a 27 de străzi din Municipiul Arad	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Reabilitarea tramei stradale din Municipiul Arad	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul prevede reabilitarea și modernizarea Str. Constituției, Hunedoarei, Titulescu, Pădurii, Timișorii, 6 Vânători, Magherului, Steagului, Șt. A. Doinaș, Crișan, Cloșca, Ghe. Popa de Teiuș, 1 Decembrie, Ion Șirianu, N. Grigorescu, Orșova, L. Szantay, Transilvaniei, Șincai, Călărașilor, Simion Popa, Brâncuși, Șezătorii, Bihorului, Dorobanților, Vasile Milea și Barițiu, cu o lungime totală de 18,9 km	30,000,000	Bugetul de stat Bugetul local		2014-2016

10	Modernizarea parcului de mijloace de transport în comun (tramvaie) din Municipiul Arad	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Modernizarea mijloacelor de transport în comun și promovarea transportului ecologic	1. Parcul de mijloace de transport în comun este uzat fizic și moral 2. Numărul cetățenilor care utilizează transportul în comun este redus 3. Traficul auto intens este o sursă majoră de poluare a aerului	Proiectul constă din achiziționarea de 25 de tramvaie noi / recondiționate, cu instalații de climatizare	150,000,000	Bugetul local POR 2014-2020		2014-2020
11	Modernizarea liniilor de tramvai din Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Modernizarea rețelei de transport în comun	1. Circa 50% din liniile de tramvai din Municipiul Timișoara sunt nemodernizate 2. Numărul pasagerilor care folosesc transportul în comun este scăzut	Proiectul presupune reabilitarea a circa 15 km de linii de tramvai, amenajarea de noi refugii, rampe de acces, spații verzi	150,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016
12	Modernizarea liniilor de tramvai din Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Modernizarea rețelei de transport în comun	1. Circa 38% din liniile de tramvai din Municipiul Arad sunt nemodernizate 2. Numărul pasagerilor care folosesc transportul în comun este scăzut	Proiectul presupune reabilitarea a circa 10 km de linii de tramvai, precum și extinderea lor în zona industrială a orașului, amenajarea de noi refugii, rampe de acces, spații verzi	75,000,000	POR 2014-2020 Bugetul local		2014-2016
13	Modernizarea parcului de mijloace de transport în comun (autobuze electrice) din Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Modernizarea mijloacelor de transport în comun și promovarea transportului ecologic	1. Parcul de mijloace de transport în comun este uzat fizic și moral 2. Numărul cetățenilor care utilizează transportul în comun este redus 3. Traficul auto intens este o sursă majoră de poluare a aerului	Proiectul constă din achiziționarea a 15 tramvaie noi / recondiționate, cu instalații de climatizare și a 35 de autobuze cu motoare electrice	125,000,000	Bugetul local POR 2014-2020		2014-2020
14	Implementarea sistemului smart-park-ing în Municipiul Timișoara	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Implementare a unui sistem inteligent de parcare în Municipiul	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul	Proiect implică realizarea a 25 de parcări inteligente, de tip Smart Park, construite pe schelet metalic, cu o capacitate de 20 de locuri fiecare	22,500,000	Parteneriat public-privat Bugetul local		2013-2014

			Timișoara	orașelor					
15	Construcție parcare subterană în Piața Avram Iancu din Municipiul Arad	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unei parcări subterane de mari dimensiuni în centrul Municipiului Arad	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul implică amenajarea unei parcări subterane, cu 2 niveluri și o capacitate de 588 de locuri, inclusiv a spațiului de deasupra acesteia, prin instalarea unei piramide de sticlă pentru activități culturale și a spațiilor verzi aferente.	140,000,000	Parteneriat public-privat Bugetul local		2013-2015
16	Construcție parcare subterană în Piața Catedralei din Municipiul Arad	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Construcția unei parcări subterane de mari dimensiuni în centrul Municipiului Arad	1. În centrele urbane mari există zone de congestionare a traficului 2. Traficul rutier intens este principala sursă de poluare a aerului în interiorul orașelor	Proiectul implică amenajarea unei parcări subterane cu 2 niveluri și o capacitate de 660 de locuri, dotată cu lift, închiderea traficului rutier din zonă, crearea de spații pietonale și alei, dar și a unui pasaj subteran.	80,000,000	POR 2014-2020 Parteneriat public-privat Bugetul local		2014-2020
Măsura 2.1.3. Asigurarea conexiunii cu zonele peri-urbane și rurale înconjurătoare (inclusiv extinderea și modernizarea sistemului de transport în comun)									
1.	Reabilitarea DJ 682 Arad – limită jud. Timiș	Asigurarea conexiunii cu zonele peri-urbane și rurale	Reabilitarea drumurilor județene	1. Multe dintre drumurile județene din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare 2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane	Proiectul implică reabilitarea și modernizarea a 30,1 km de drum județean	35,000,000	POR 2014-2020 Bugetul CJ		2014-2016
2.	Reabilitarea DJ 591 Timișoara – Cenei	Asigurarea conexiunii cu zonele peri-urbane și rurale	Reabilitarea drumurilor județene	1. Multe dintre drumurile județene din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare 2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane	Proiectul constă din reabilitarea a 21 km de drum județean	25,000,000	POR 2014-2020 Bugetul CJ		2014-2016
3.	Modernizarea DC 61 Giarmata - Bencec	Asigurarea conexiunii cu zonele	Reabilitarea drumurilor comunale	1. Multe dintre drumurile comunale din arealul studiat se află într-o stare avansată	Proiectul constă din modernizarea a 10 km de drumuri comunale	3,000,000	Bugetul local		2013-2014

		peri-urbane și rurale		de degradare 2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane					
4.	Reabilitare DJ 709 Arad – Seleuș	Asigurarea conexiunii cu zonele peri-urbane și rurale	Reabilitarea drumurilor județene	1. Multe dintre drumurile județene din arealul studiat se află într-o stare avansată de degradare 2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane	Proiectul implică reabilitarea și modernizarea a 35,4 km de drum județean	40,000,000	POR 2014-2020 Bugetul CJ		2014-2016
5.	Amenajarea pistei de biciclete Arad-Fântânele	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Amenajarea de piste de biciclete	1. Mobilitatea în zona Arad este redusă, din cauza traficului rutier intens 2. Transportul ecologic se practică la scară redusă	Proiectul prevede amenajarea a circa 10 km de piste de biciclete	3,000,000	POR 2014-2020 Bugete locale		2014-2016
6.	Creșterea capacității de circulație a DJ 609D	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Modernizarea drumului de legătură între Municipiul Timișoara și Aeroportul Internațional Timișoara	1. Mobilitatea în zona Timișoara este redusă, din cauza traficului rutier intens 2. Aeroportul Internațional Timișoara înregistrează peste 1 mil. de pasageri anual	Proiectul prevede lărgirea drumului de acces la Aeroportul Internațional Timișoara (DJ 609D), cu o lungime de 4 km, care să permită accesul la viitorul terminal intermodal	35,000,000	Bugetul CJ POR 2014-2020		2014-2016
7.	Reabilitarea liniei de tramvai Arad-Ghioroc	Asigurarea mobilității în interiorul sistemului urban	Modernizarea rețelei de transport în comun	1. Linia de tramvai Arad-Ghioroc se află într-o stare avansată de degradare 2. Numărul pasagerilor care utilizează transportul în comun este redus	Proiectul prevede reabilitarea a 23 km de linii de tramvai, precum și amenajarea de-a lungul acestora a unor piste de biciclete protejate. De asemenea, la Depoul de la Ghioroc se va amenaja un punct muzeal, unde vor fi expuse echipamente de transport vechi de peste 100 de ani.	194,000,000	POR 2014-2020 Bugetul CJ Bugetele locale		2014-2017

8	Drum expres Timișoara – A1 (DJ 691, km 2 + 500 – 13 + 300)	Asigurarea conexiunii cu zonele peri-urbane și rurale	Realizarea unor artere noi de penetrație-drumuri express	<p>1. La principalele intrări în orașe dinspre comunele învecinate se înregistrează congestionări ale traficului rutier</p> <p>2. Traficul rutier este în creștere, mai ales în zonele periurbane</p> <p>3. Accesibilitatea către noile zone rezidențiale din Dumbrăvița și Giarmata este dificilă</p>	Proiectul prevede lărgirea DJ 691 la 4 benzi și construcția unui drum de legătură pe o lungime de cca 11 km, inclusiv amenajarea drumurilor colectoare	200,000,000	POR 2014-2020 Bugetul CJ		2014-2016
Măsura 2.2.1. Asigurarea accesului locuitorilor zonei la rețelele de apă și canalizare									
1.	Înființarea, extinderea și modernizarea rețelei de canalizare, inclusiv a stațiilor de epurare în toate localitățile din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Asigurarea accesului cetățenilor la rețeaua de canalizare	Extinderea și modernizarea rețelei de canalizare și a stațiilor de epurare a apelor uzate	<p>1. Rețeaua de canalizare nu acoperă întregul teritoriu al conurbației</p> <p>2. Peste 10% din locuințele din zonă nu sunt branșate la rețeaua de canalizare, mai ales în mediul rural</p> <p>3. Insuficiența epurării apelor uzate este o cauză majoră de poluare a apei</p>	Proiectele de acest tip vizează înființarea, extinderea și modernizarea rețelei de canalizare și a stațiilor de epurare în toate aglomerațiile cu peste 2000 de locuitori echivalenți, până în anul 2018, conform Masterplanurilor Județene pentru Apă și Apă Uzată	200,000,000	POS MEDIU 2014-2020 Bugetele CJ Bugetele locale		2014-2018
2.	Construcția conductei de transport al apei Arad-Bekes	Asigurarea accesului cetățenilor la rețeaua de distribuție a apei potabile	Extinderea și modernizarea rețelei de alimentare cu apă potabilă	<p>1. Județele învecinate din Ungaria nu dispun de resurse de apă de calitate</p> <p>2. Rezervele de apă potabilă din zonă sunt excedentare</p>	Proiectul vizează forarea unor puțuri în zona Municipiului Arad și construcția unei conducte de 30 km, care să permită transportul de apă potabilă către Ungaria	45,000,000	Fonduri private		2013-2014
3.	Extinderea și modernizarea rețelei de alimentare cu apă în toate localitățile din	Asigurarea accesului cetățenilor la rețeaua de distribuție a apei potabile	Extinderea și modernizarea rețelei de alimentare cu apă potabilă	<p>1. Rețeaua de alimentare cu apă nu acoperă întregul teritoriu al conurbației</p> <p>2. Peste 10% din locuințele din zonă nu sunt branșate la rețeaua de alimentare cu apă potabilă,</p>	Proiectele de acest tip vizează înființarea, extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a apei potabile în toate aglomerațiile cu peste 2000 de locuitori echivalenți, până în anul	200,000,000	POS MEDIU 2014-2020 Bugetele CJ Bugetele locale		2014-2018

	Sistemul Urban Timișoara-Arad			mai ales în mediul rural	2018, conform Masterplanurilor Județene pentru Apă și Apă Uzată				
Măsura 2.2.2. Asigurarea accesului locuitorilor zonei la rețelele de energie electrică și termică									
1.	Retehnologizarea sistemului centralizat de termoficare din Municipiul Arad, în vederea conformării la cerințele de protecție a mediului și a creșterii eficienței energetice	Asigurarea accesului locuitorilor la energie termică	Retehnologizarea sistemului de producere și distribuție a energiei termice din Municipiul Arad	1. Sistemul de termoficare din Municipiul Arad este foarte uzat fizic și moral, ceea ce generează probleme de mediu și pierderi mari. Numărul de consumatori branșați la sistemul centralizat de termoficare este în scădere, din cauza calității slabe a serviciilor și a prețului ridicat al Gcal. Sistemul de termoficare din localitate este o sursă de poluare majoră la nivelul orașului	Proiectul are în vedere retehnologizarea cazanelor de apă fierbinte și abur, a pompelor de transport, montarea de noi instalații de desulfurare, reabilitarea rețelei de distribuție, inclusiv a celor secundare, alimentarea alternativă cu energie geotermală, cogenerarea prin incinerarea deșeurilor, utilizarea unor soluții de climatizare prin utilizarea apei calde (Solar Cooling).	250,000,000	POS MEDIU 2014-2020 Bugetul local		2014-2018
2.	Extinderea și modernizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Asigurarea accesului locuitorilor la energie electrică	Extinderea și modernizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice	1. Rețeaua de distribuție a energiei electrice este uzată fizic și moral, ceea ce conduce la frecvente întreruperi ale furnizării către consumatori. Rețeaua de distribuție nu acoperă unele zone rezidențiale și de dezvoltare noi	Proiectul presupune înlocuirea stâlpilor existenți și montarea altora noi, extinderea rețelei și înlocuirea cablurilor, reabilitarea posturilor de transformare, etc. Se va avea în vedere utilizarea tehnologiei SMART GRID, care să permită valorificarea energiei regenerabile	150,000,000	Fonduri proprii ENEL	Clustere ROSE NC	2
3.	Extinderea și modernizarea sistemului public de iluminat din Sistemul Urban Timișoara-Arad, prin instalarea de corpuri de	Asigurarea accesului locuitorilor la energie electrică	Extinderea și modernizarea iluminatului public din counturbăție, cu utilizarea tehnologiilor eficiente	1. Rețeaua de iluminat public nu acoperă toate zonele rezidențiale din arealul studiat 2. Consumul de energie și costurile cu serviciul de iluminat public sunt foarte ridicate	Acest tip de proiecte vizează extinderea rețelei de iluminat public (montarea de noi stâlpi, instalarea de cabluri, instalarea de noi corpuri de iluminat) și înlocuirea corpurilor de iluminat existente cu unele eficiente energetic (panouri fotovoltaice,	120,000,000	Bugete locale Parteneriat public-privat (concesiune)	Clustere ROSE NC	2014-2020

	iluminat eficiente energetic.		energetic		soluții One-Stop Shop)				
4.	Reabilitarea și re tehnologizarea stației de transformare Arad 110 kV	Asigurarea accesului locuitorilor la energie electrică	Reabilitarea și re tehnologizarea stației de transformare	1. Rețeaua de transport a energiei electrice este uzată fizic și moral, ceea ce conduce la frecvente întreruperi ale furnizării către consumatori	Proiectul prevede investiții în reabilitarea și re tehnologizarea stației, prin instalarea de echipamente, utilaje și rețele energetice moderne	40,000,000	Fonduri proprii TRANSELECT RICA		2014-2020
Măsura 2.2.3. Asigurarea accesului locuitorilor zonei la rețelele de gaze naturale									
1.	Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Asigurarea accesului cetățenilor la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale	1. Unele localități din mediul rural și zone rezidențiale noi nu sunt branșate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale 2. Un număr mare de locuințe sunt încălzite cu combustibil solid, generând poluarea aerului	Proiectul are în vedere înființarea rețelei de distribuție a gazelor naturale în 6 comune din conurbație și extinderea-modernizarea rețelelor în localitățile existente	45,000,000	Fonduri proprii ale companiilor de distribuție Bugetele locale		2014-2020
Obiectiv strategic 3. Asigurarea unei creșteri sustenabile a Sistemului Urban (Conurbației) Timișoara-Arad									
Prioritatea 3.1. Asigurarea unui management durabil al mediului									
Măsura 3.1.1. Protejarea biodiversității, peisajului și asigurarea calității factorilor de mediu									

1.	Implementarea Planurilor de Management a Siturilor Natura 2000 din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural	Elaborarea, revizuirea și implementarea planurilor de management ale siturilor Natura 2000	1. Asupra biodiversității din zonă se manifestă presiuni antropice. Unele dintre siturile Natura 2000 din zonă nu au planuri de management	Prin aceste proiecte se vor elabora și revizuirea planurilor de management a siturilor Natura 2000, a studiilor socio-economice, inventarierilor, cartografiilor, metodologiilor și planurilor pentru monitorizarea stării de conservare a habitatelor și speciilor. De asemenea, se vor reabilita marcaje, poteci, puncte de observare, puncte de informare, punți, etc.	5,000,000	POS MEDIU 2014-2020	ONG-uri	2014-2020
2.	Împădurirea terenurilor degradate/neprod active și agricole din Sistemul Urban Timișoara	Creșterea suprafețelor împădurite	Extinderea suprafeței ocupate de păduri prin sprijinirea lucrărilor de împădurire și întreținere a plantațiilor. Pădurile înființate prin această măsură sunt menite să protejeze componentele de mediu pe baza rolului multifuncțional pe care îl au.	1. Suprafața împădurită din zona de câmpie a celor două județe este de circa 5%, una dintre cele mai reduse din țară 2. În zona rurală există numeroase terenuri degradate, neproductive sau nefolosite în scop agricol	Proiectele de acest tip vizează înființarea de noi plantații forestiere, inclusiv achiziția materialului de plantare și întreținerea acestora pentru o perioadă de minim 5 ani. La nivelul zonei studiate se are în vedere împădurirea a minim 1.000 ha de astfel de terenuri.	20,000,000	PNDR 2014-2020	ONG-uri	2014-2020

3.	Realizarea/extinderea unor perdele forestiere în jurul Municipiilor Arad și Timișoara	Crearea unor perdele forestiere în jurul marilor aglomerări urbane	1. Creșterea suprafețelor împădurite. 2. Reducerea poluării aerului în mediul urban	1. Suprafața împădurită din zona de câmpie a celor două județe este de circa 5%, una dintre cele mai reduse din țară. În jurul celor două municipii nu există o barieră forestieră continuă împotriva vânturilor dominante	Proiectul prevede amenajarea unor perdele forestiere, cu o lățime de 50 - 100 m, în jurul celor două municipii. Acestea vor ocupa o suprafață de minim 500 ha și vor dispune și de garduri de protecție	5,000,000	Bugete locale	ONG-uri	2014-2016
4.	Înființarea de noi spații verzi și reabilitarea celor existente, cu precădere în Municipiile Arad și Timișoara	Creșterea suprafeței spațiilor verzi din mediul urban	1. Înființarea de noi spații verzi (parcuri, scuaruri, etc.) 2. Reamenajarea spațiilor verzi și de joacă	1. Suprafața de spații verzi este redusă în comparație cu standardele europene, mai ales în mediul urban 2. Unele dintre spațiile verzi existente, mai ales în cartierele rezidențiale, sunt amenajate necorespunzător 3. Numărul de locuri de joacă pentru copii este redus	Proiectul prevede amenajarea de noi parcuri și reabilitarea celor existente în Municipiul Arad (Gai, Bujac, Podgoria, Grădiște, Aradul Nou, faleză Mureș) și Timișoara	25,000,000	POR 2014-2020 Bugetele locale		2014-2020
5.	Întubarea Canalului Mureșel din Municipiul Arad	Reducerea nivelului de poluare al apelor curgătoare	1. Ecologizarea Canalului Mureșel din Municipiul Arad	1. Canalul Mureșel este un curs de apă puternic poluat, care afectează locuitorii din cartierele riverane	Proiectul prevede întubarea, decolmatarea și amenajarea canalului pe o lungime de 4000 ml	21,000,000	Bugetul de stat Bugetul local		2014-2015
Măsura 3.1.2. Implementarea managementului riscurilor									
1.	Dotarea cu echipamente de intervenție moderne a Inspectoratelor Județene pentru și a Serviciilor Voluntare pentru Situații de Urgență din Sistemul Urban	Îmbunătățirea serviciilor pentru situații de urgență	1. Reducerea duratelor de intervenție ale serviciilor pentru situații de urgență 2.	1. Dotarea serviciilor publice pentru situații de urgență este insuficientă în raport cu volumul cererii 2. Durata de intervenție în unele zone rurale este ridicată	Proiectul prevede achiziționarea de noi echipamente de intervenție (ambulante, autospeciale, autoscări, etc.) și instruire personalului.	30,000,000	POR 2014-2020	ADI VEST	2014-2016

	Timișoara-Arad								
2.	Reabilitarea sitului poluat de la Parța (fostul depozit de deșeuri) și reconversia sa funcțională	Reabilitarea siturilor contaminate	1. Ecologizarea depozitelor de deșeuri industriale 2. Creșterea ponderii energiei produse din surse regenerabile	1. La nivelul arealului studiat există mai multe situri contaminate care generează poluare aerului, a apei și a solului	Proiectul prevede ecologizarea depozitului de deșeuri de la Șag-Parța, actualmente închis, prin plantarea de plante energetice	5,000,000	Fonduri proprii Subvenții	Clusturul ROSE NC	2014-2016
3.	Reabilitarea sitului poluat de la Utvin (fostul depozit de zăbură și cenușă al COLTERM) și reconversia sa funcțională	Reabilitarea siturilor contaminate	1. Ecologizarea depozitelor de deșeuri industriale 2. Creșterea ponderii energiei produse din surse regenerabile	1. La nivelul arealului studiat există mai multe situri contaminate care generează poluare aerului, a apei și a solului	Proiectul prevede ecologizarea depozitului de cenușă de la Utvin, cu o suprafață de 30 ha, prin plantarea de plante energetice	2,000,000	Fonduri proprii Subvenții	Clusturul ROSE NC	2014-2016
4.	Înființarea unei stații de biogaz	Managementul integrat al deșeurilor	1. Valorificarea nămolurilor de la stațiile de epurare 2. Creșterea ponderii energiei produse din surse	1. Nămolurile de la stațiile de epurare nu sunt valorificate energetic	Proiectul prevede construcția unei stații de biogaz la Stația de Epurare a apelor uzate din Municipiul Timișoara	4,500,000	Fonduri proprii	Clusturul ROSE NC	2014-2016

			regenerabile						
Măsura 3.1.3. Implementarea managementului deșeurilor									
1.	Implementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor la nivelul tuturor localităților din Sistemul Urban Timișoara-Arad	Managementul integrat al deșeurilor	Extinderea colectării selective a deșeurilor în toate localitățile din conurbăție	1. Colectarea selectivă a deșeurilor se face doar în unele dintre localități 2. Procentul deșeurilor valorificate este scăzut	Proiectul presupune extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor în toate localitățile din conurbăție, inclusiv prin concesionarea acestora, amenajarea de puncte de colectare selectivă, achiziționarea de containere, achiziționarea de autocompactoare, etc.	50,000,000	Fonduri proprii ale operatorilor de salubritate Bugete locale	Companii de salubritate	2014-2017
2.	Construcția unui incinerator de deșeuri în zona Timișoara	Valorificarea energetică a deșeurilor	Construcția unui incinerator de deșeuri	1. Deșeurile generate în arealul studiat sunt valorificate doar în mică măsură	Proiectul presupune construcția unui incinerator de deșeuri, care să asigure transformarea acestora în energie electrică și termică	350,000,000	Parteneriat public-privat Credit	Companii de salubritate	2013-2014
Prioritatea 3.2. Creșterea eficienței energetice și promovarea energiilor alternative									
Măsura 3.2.1. Reabilitarea termică a clădirilor									
1.	Reabilitarea termică a 10.000 de apartamente din Municipiul Arad	Creșterea eficienței energetice a clădirilor de locuit	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe din Municipiul Arad	1. Peste jumătate din locuințe amplasate în mediul urban se regăsesc în blocuri de locuințe construite în perioada comunistă 2. Blocurile de locuințe nu sunt izolate corespunzător, ceea ce generează consumuri mari de energie	Proiectul presupune reabilitarea termică a unui număr de minim 10.000 de apartamente din Municipiul Arad, cu utilizarea celor mai noi tehnologii, inclusiv cu considerarea parteneriatului public-privat de tip ESCO, cu un mix de finanțare	135,000,000	Bugetul de stat POR 2014-2020 Fonduri proprii ale proprietarilor	Asociațiile de proprietari Clusterul ROSE NC	2014-2020
2.	Reabilitarea termică a 20.000 de apartamente din Municipiul Timișoara	Creșterea eficienței energetice a clădirilor de locuit	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe din Municipiul Timișoara	1. Peste jumătate din locuințe amplasate în mediul urban se regăsesc în blocuri de locuințe construite în perioada comunistă 2. Blocurile de locuințe nu sunt izolate corespunzător,	Proiectul presupune reabilitarea termică a unui număr de minim 20.000 de apartamente din Municipiul Timișoara, cu utilizarea celor mai noi tehnologii, inclusiv cu considerarea parteneriatului	270,000,000	Bugetul de stat POR 2014-2020 Fonduri proprii ale proprietarilor	Asociațiile de proprietari Clusterul	2014-2020

				ceea ce generează consumuri mari de energie	public-privat de tip ESCO, cu un mix de finanțare			ROSE NC	
Măsura 3.2.2. Stimularea producerii și utilizării energiilor regenerabile									
1.	Înființarea Parcului Județean de Producție a Energiei Fotovoltaice în Timișoara	Stimularea producerii și utilizării energiei din surse regenerabile	Înființarea unei infrastructuri-suport pentru producerea de energie fotovoltaică	1. Potențialul de producere a energiei din surse regenerabile, mai ales a celei solare, este subutilizat 2. Sunt propuse proiecte de construcție a unor parcuri fotovoltaice private în zone protejate sau care nu sunt bine reglementate urbanistic	Proiectul prevede amenajarea unui teren cu o suprafață de 45 ha, construcția unei stații de transformare, inclusiv asigurarea infrastructurii de transport și utilități, în proximitatea parcului tehnologic cu același profil, aflat în curs de execuție. O parte din energia produsă va fi utilizată de instituțiile publice din zona studiată. Parcul va urma să aibă o capacitate totală de producție de circa 15 MW.	100,000,000	POS CCE 2007-2013	Clustere Asociații patronale	2013-2015
2.	Înființarea unei infrastructuri de valorificare a energiei regenerabile în Comuna Dudeștii-Noi	Stimularea producerii și utilizării energiei din surse regenerabile	Înființarea unei infrastructuri-suport pentru producerea de energie fotovoltaică	1. Potențialul de producere a energiei din surse regenerabile, mai ales a celei solare, este subutilizat 2. Sunt propuse proiecte de construcție a unor parcuri fotovoltaice private în zone protejate sau care nu sunt bine reglementate urbanistic	Proiectul implică construcția unui parc fotovoltaic cu o capacitate instalată de 2,5 MW, care să asigure energia electrică pentru alimentarea instituțiilor publice și iluminatul public din localitate.	42,000,000	POS CCE 2014-2020		2014-2016